

SCC #12479

E
X

L
I
B
R
I
S

H.

B
U
C
H
E
R

1992

CLIF

HENRY

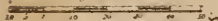

PALESTINE

IN THE TIME OF CHRIST.

English Miles

TESTAMÈNT NYONLA

NLI

MPÔNG WÈ.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1893.

[*Mpongwe, New Testament.*]

ANA MI NKONDO YI YANGÔ YINLO, NLI NTANGÔ YI
WÔNJÔ YA YÔ.

Owavi.

Wônjô.

1	MATIU	28
41	MARK	16
66	LUK	24
109	JAN	21
141	IJANJA	28
182	GÔRE MONGI RÔMA	16
199	GÔRE MONGI KORINTH I.	16
216	GÔRE MONGI KORINTH II.	13
228	GÔRE MONGI GALATIA	6
234	GÔRE MONGI EFISUS	6
240	GÔRE MONGI FILIPAI	4
245	GÔRE MONGI KOLOSI	4
249	I. GÔRE MONGI THESALONIKA	5
253	II. GÔRE MONGI THESALONIKA	3
255	I. TIMOTHE	6
260	II. TIMOTHE	4
264	TITUS	3
266	FILEMON	1
267	IHEBRU	13
280	JEMS	5
285	I. PITER	5
290	II. PITER	3
293	I. JAN	5
298	II. JAN	1
299	III. JAN	1
300	JUD	1
302	ITUMINLIA	22

NTYANGÔ MBIA YI MATIU.

- 1 Ezangô z' irerê si Jisu Krais, y' ôñwa wi David, y' ôñwa wi Abraham. Abraham ayanli Izak; nli' ayanli Izak ayanle Jakob; nli' ayanli Jakob ayanle Juda nli' awarer' iyê. Nli' ayanli Juda nli Tamar y' ôñwant' wê ayanle Farêz nli Zara; nli' ayanli Farêz ayanle Esrom; nli' ayanli Esrom ayanle Aram. Nli' ayanli Aram ayanle Aminadab; nli' ayanli' Aminadab ayanle Nason; nli' ayanli Nason ayanle Salmon. Nli' ayanli Salmon nli Rahab y' ôñwant' wê ayanle Bôaz; nli' ayanli Bôaz nli Ruth y' ôñwant' wê ayanle Ôbêd; nli' ayanli Ôbêd ayanle Jêsi. Nli' ayanli Jêsi ayanli David y' ôga; nli David y' ôga ayanli nla yê ô vegagi ôñwantô wi Uria ayanle Solômon. Nli' ayanli Solômon ayanle Rôbôam; nli' ayanli Rôbôam ayanle Abia; nli' ayanli Abia ayanle Asa. Nli' ayanli Asa ayanle Josefât; nli' ayanli Josefât ayanle Jôram; nli' ayanli Jôram ayanle Ôzias. Nli' ayanli Ôzias ayanle Jôtham; nli' ayanli Jôtham ayanle Akaz; nli' ayanli Akaz ayanle Hêzekia. Nli' ayanli Hêzekia ayanle Manasa; nli' ayanli Manasa ayanle Amon; nli' ayanli Amon ayanle Jôsia. Nli' ayanli Jôsia ayanle Jêkonîa nli' awarer' iyê, gw' arôrizô waô agênda gô Babilon. Nli' avila gw' itôrizô saô agênda gô Babilon, ayanli Jêkonîa ayanle Salatiêl; nli' ayanli Salatiêl ayanle Zôrôbabêl. Nli' ayanli Zôrôbabêl ayanle Abiud; nli' ayanli Abiud ayanle Eliakim; nli' ayanli Eliakim ayanle Azor. Nli' ayanli Azor ayanle Zadok; nli' ayanli Zadok ayanli Akim; nli' ayanli Akim ayanle Eliud. Nli' ayanli Eliud ayanle Eleazar; nli' ayanli Eleazar ayanle Matan; nli' ayanle Matan ayanle Jakob. Nli' ayanle Jakob ayanle Jôsêf y' ônlôme wi Mari y' ayanli Jisu, ô fweliô inlê Krais. Yenlo ampôniâ môdu avila gôre Abraham aña gôre David m' arwenl' igômi nli' ampôni' anlai; nli' avila gôre David aña gw' itôrizô saô agênda gô Babilon m' arwenl' igômi nli' ampôni' anlai; nli' avila gw' itôrizô saô agênda gô Babilon aña gôre Krais, m' arwenli igômi nli' ampôni' anlai. Nli njanli y' ayanliô Jisu Krais y' avegagi yenlo inlê, gw' aluô ngi yê atoñiô nle Jôsêf, waô latanlaga rô, ayanliô inlê, atwenli nli' inyeñme nli' Inliul' Iña. Nli Jôsêf y' ônlôme wê ô vegagi ôm' ombia, e jivire jenlizê ntyonli gô bwi, ndô aveli tòmbe ntyôria. Ndô gw' avikiliagê isaôn yinlo, vônla enjêl ya Rêrê y' awôwunli gôre yê gô nyilinlô awulia 'nlê, Jôsêf, ôñwa wi David, aria gô bongé Mari y' ôñwant' wo; konde eza zi re yê pundiga pa z' avili gôr' Inliul' Iña. Ayê kê e be jaul' ôñwo-nlôme, ko 'wê bêt' in' inyê inlê, Jisu; konde ayê be sungiñle mongi yê avila gw' ibe saô. Isaôn yinlo yôdu y' arwenl' inlê igamba ny' agambiô nle Rêrê v'

- 23 òvogisi ga lwanle rèti, inlè; Vò-
nla, izyali nyi be pundig' inyeñie
ayanl' òñwo nlòme, ko waò bèt'
in' inyè inlè, Emauudè, nyò bè-
ngunlò pa, nyi re, 'nlè, Anyambiè
24 nl' azwè. Nl' anlongwi Jòsèf avi-
la gw' antyovinlò alenda ga nt'
azòmbiò yè nli enjèl ya Rerè; nl'
25 awongiè òñwant' wè. Ndò e miè
du, kaò ayè janla p' òñwo nlòme:
a' a'etìè in' inyè, inlè, Jisu.
- 2 Gw' ayanliò Jisu gò Bèthlèèm yi
Judia gw' intyugu si Hèrod y'
òga, vòula, a'ienl' anlaga w' imia
gò Jerusalelm, avila gò tòngwa nli
2 nkòmbe, awulia inlè, Are nla
gwi, ò re janlò p' òga w' Iju?
Konde azw' ayenl' ògègèni wè gò
tòngwa nli nkòmbe, abia 'zwè gò
3 savinlè. Nli Hèrod y' òga, gw'
ayogiò yè igamba, azyokoliò, nli
4 Jerusalelm yòdu nla yè. Nl' ala-
tiziè iminis' impòlò sòdu nl' irè-
ndisi y' anlaga, a'ambia waò mbò-
5 ra yi re Kraisi gò janlò. Nl' awu-
linli waò yè inlè. Gò Bèthlèèm
yi Judia, konde re tèndò pa nl'
6 òvogisi, inlè: Awè kè Bèthlèèm
gò ntye yi Juda, ò zy' ivend' inya-
ngò gw' ampenda mi Juda, ko-
nde be bia avila gòre 'wè òvangi-
nli, ò be penjavenje niungi yam'
7 Israel. Vovo Hèrod aweli anlaga
mè w' imia ntyoria, a'ambia
waò mbiambie egòmbe z' awò-
8 wunl' ògègèni. Nl' aròmiè waò
gò Bèthlèèm awulia, 'nlè. Gè-
ndaganli ko butanli mbiambie g'
òñwanja w' òñwanla; nla gò be
dènga 'ulwè yè, ko boganli miè
ntyangò, ko miè kènda kè aza-
9 vinlè. Waò pòganliò p' òga w'
agèndagi; nla vòula ògègèni w'
ayenliò waò gò tongwa nli nkò-
mbe, w' agèndi gò bòsyò yaò kaò
a'ienli wò agumanla gw' igònlò
nyì mbòra y' avegag' òñwanla.
10 Nla gw' ayenli waò ògègèni, w'
- 11 ayenli mbia mpòlò. Nl' ayiugi-
nli waò gò nagò, ayenl' òñwanla
nli Mari yi ngi yè; nl' avòswi
waò gò ntye, azavinlè. Nl' aulu-
ngunli waò gar' iyaò, avè ya yi
mpagaga, inlè, syika yatenlatenla
12 nli ya yi nkangò. Nla gw' awu-
linliò waò nl' Anyambiè gò nyi-
linlò, inlè, w' awinya du gòre
Hèrod, agèndi waò gò ntye yaò
13 nli mponlo nyènlè. Waò kè-
ndaga pa, vòula, enjèl ya Rerè y'
ayenlanli gòre Jòsèf gò nyilinlò,
awulia 'nlè, Nlongwa ko bong'
òñwanla nli ngi yè awanga gò
Ejipt, ko dwaula gògò kaò mi
abulinliò: konde Hèrod e be but'
14 òñwanla gò jònlè. Nl' anlongwè,
awong' òñwanla nli ngi yè ògwè-
15 ra, alubwa agènda gò Ejipt. Nl'
alwanliè gògò kwanga gw' ijuwa
si Hèrod; ko twa rèti igamba ny'
agambiò nle Rerè v' òvogisi, inlè:
Avila gò Ejipt aweli miè òñwanl'
16 iyam'. Vovo, gw' ayenli Hèrod
inlè avèdiò nl' anlaga w' imia,
avendi pòlò; nl' aròmiè, ayònliz'
aw' anlòme waòdu w' avegagi gò
Bèthlèèm nla gò ntye yòdu vingò-
vingò gò yò, avila gòr' awanla w'
impum' imbanli agènda gòr' a-
wangò, ga nt' avegag' egòmbe z'
17 a'ambiè anlaga w' imia. Vovo,
arwenli rèti òsaòu w' agambiò nli
18 Jèremia y' òvogisi, inlè: Gò Rama
ayoganliò inyòl, idenla nl' edingò
evòlò; Ratyèl indenlag' awanl'
iyè; e jèvire sindi òrèma kè,
konde wi zyele.
19 Ndò gw' ayuwi Hèrod, enjèl ya
Rerè y' awòwunli gòre Jòsèf gò
20 Ejipt gò nyilinlò, awulia 'nlè,
Nlongwa, ko bong' òñwanla nli
ngi yè, agènda gò ntye yi Israel:
konde mungi w' awutag' emènlo
21 z' òñwanla wi re juwa pa. Nl'
anlongwè, awong' òñwanla nli
ngi yè, a'ia gò ntye yi Israel.

22 Ndô gw' ayogiô yè inlè Arkèlos e panginla gô Judia gw' inyanga nya 'rer' iyè Hèrod, arienli gô kènda gôgô; nla gw' awulinliô yè n' Anyambiè gô nyilinlô, agèndi

23 gô wôgô yi Galile. Nl' a'vienliè alwanla gô nkala yi fweliô inlè Nazarèth, inlè igamba ny' agambiô n' ivogisi ga lwanle rèti, inlè, E be fweliô, inlè, ôñwo-Nazarèth.

3 Gw' intyugu mèsônlo a'vienli Jan yi Baptist, nkambinlaga gw' itôve

2 si Judia awulia inlè, Galwanli, konde inlongo nya Rerè ny' a-

3 twenli pièrè. Konde winlo nle yè ô gambiô n' Esaia y' ôvogisi, inlè, Inyôli ny' ôma ntôngaga gw' itôve inlè, Gekizanli imponlo ya Rerè; vanganl' imponlo sè gôre.

4 Nli Jan ayè avegagi n' ingoi sè pangô pa n' imia y' inyama, n' ôtumba w' ebanda g' ôñ' iwè; n' iny' isè s' avegag' isakampazyô

5 n' ônlèmbè w' iga. Vovo agèndagi gôre yè Jerusalem nli Judia yôdu, nli ntye yôdu Jordan vingô-

6 vingô; n' a'vaptaiçô waô nle yè gô Jordan mèmag' ibe saô.

7 Ndô gw' ayenliè awenge w' Ifarisi n' Isadusi wi bia gw' ibaptaiç' isè, awulinli waô inlè, Awa w' impenli, ô re 'nlwè kelina pa gô fang' egunlu zi bia mande?

8 Yauanli sambô ilônda yi mèpa

9 n' ikalwa s' ôrèñia: ko avikili-anli gô bulia n' irèñi' iyanli inlè, Azw' are nli Abraham, ayè rer' iyazyô: konde mi bulinlia 'nlwè inlè, Anyanbiè are ngulu yi nongunli awanla gôre Abraham avi-

10 la gw' adô minlo. Nla vanganle vèulo erèñi zi re dimbinlô pa g' ôramba w' erere: erer' ièdu sambô zi re zi pa janl' ilônd' imbla

11 zi begô awalô g' ôgônli. Miè, mi baptaiça 'nlwè rèti n' anlingô gw' ikalwa s' ôrèñia; ndô ayè ô

sônga miè, are nli ngulu viaganlô nla miè, ô re mi azye n' inyanga nyi twanl' intyôzyô sè satanga. Ayè be baptaiça 'nlwè n' Inlinl'

12 Ivia n' ôgônli. Ô re n' evèp' izèg' ôgo wè. E be jombunli ilônd' iyè pupu, agenja yô gô nagô; ndô wulu yô be pezyô ndè n' ôgônli wi re w' anlimize.

13 Vovo a'vienli Jisu avila gô Galile gô Jordan gôre Jan, gô baptaiçô nle yè. Ndô Jan alegiè, awulia 'nlè, Mi are n' isyolo nyi baptaiçô nle 'wè, n' awè ô bia gôre miè?

15 Awinlizi Jisu awulinliè inlè, Yivira egômbè zinlo: konde re kwèkwè gôre 'zwè gô mènliç' ôrèti wôdu. Vovo ayiviriè yè.

16 Nli Jisu, ayè baptaiçô pa aralwi pele avila gw' anlingô: nla vônla, ôrôwa w' anlungunlô gôre yè, n' ayenliè Inlinla ny' Anyambiè nyi suminla egolanli g' ibembe a'vatanlè. Nla vônla, inyôli avila g' ôrôwa nyi bulia 'nlè, Winlo n' ôñwanl' iyam' ô tondô miè, ô re mi jenle nibia gôre yè.

4 Vovo agèndiziô Jisu n' Inlinla gw' itôve gô syoriô nli Satan.

2 Nl' ayè penga p' esyônge agôñi m' imanda anlai n' agôñi m' igwèra anlai, avila vovo ayogiô

3 njanla. Nl' a'vienl' ôzyorisi awulinliè 'nlè, Ja awè Ôñwa w' Anyambiè, zômbia 'nlè, adô minlo mi

4 ga galwe mpèmba. Ndô awinlizi awulia 'nlè, re tèndô pa inlè, Aranga nli mpèmba dadiè be dwanl' ôma, ndô n' igamb' ièdu nyi kogwa avila g' ôgwanla w'

5 Anyambiè. Vovo awongio yè nle Satan agènda gô nkala y' ôrunda; n' alôvè yè gw' igônli nyl nagô

6 y' Anyambiè; n' awulinliè yè inlè, Ja awè Ôñwa w' Anyambiè, vòsyunl' ôku' wo gô ntye; konde re tèndô pa inlè, E be sômbia ienjèl sè g' ôñwanj' lwo, nla gw'

ago maô wi be twanlo, ô vende
 7 duk' ôgôlô gw' idô. Jisu awuli-
 nliê inlê. Re tëndô pa kè 'nlê,
 8 Alembe Rerê Anyambiê yo. Avo
 bongiô yê nle Satan agênda gô
 nômba ndôndwi mpôlô; nl' aru-
 minliê yê anlongo mi ntye môdu
 9 nl' ivenda nya mô. Nl' awulinliê
 yê inlê, Ya yinlo yôdu, m' be po
 yô, ja w' apôswa gô ntye azavinla
 10 miê. Vovo awulinliô yê nli Jisu
 inlê, Lubwa vênlo Satan; konde
 re tëndô pa inlê, Zavinle Rerê
 Anyambiê yo, ko janjinlê dadiê.
 11 Vovo arigiô yê nle Satan, nla
 vônla, ienjêl s' aâienli, ayanjinlê.
 12 Nla gw' ayogiô Jisu inlê Jan afe-
 liô gô ntyôgô, alubwi agênda gô
 13 Galilê. Nl' alubwê gô Nazareth,
 aâia, alwanla gô Kapernaum
 yi re g' ôzamba w' eliâ,
 14 ntyo Zabulon nli Nêftali, inlê
 igamba ny' agambiô nl' Esaia y'
 15 ôvogisi ko twa rêti, inlê: ntye
 yi Zabulon nli ntye yi Nêftali gô
 nkôva y' eliâ, ntye mori yi Jo-
 16 rdan, Galilê y' anlongo. Anlaga
 w' avegagi tu gô mpiri w' ayenli
 ôzange ômpôlô, nla gôre waô w'
 avegagi tu gô mbôra nla gw' iviri
 ny' ijuwa, ôzange w' ayenji.
 17 Avila gw' egômbê mê Jisu ava-
 kili gô kambinla nla gô bulia 'nlê,
 Galwanli, konde inlongo ny' ôrô-
 18 wa w' atwenli piêrê. Nla gw'
 aganganlagiê g' ôzamba w' eliâ
 zi Galilê, ayenli awarerê aâanli,
 Simon ô weliagô inlê Pitêr, nli
 • Andru y' ôñworer' iyê, wi pung'
 elôva gw' eliâ; konde w' avegag'
 19 iyônli si yê vêrê. Nl' awulinliê
 waô, inlê, Zonganli miê, gambê
 m' be panga 'nlwê igôtisi y' anla-
 20 ga. Nl' arigi waô lôv' iyaô pele,
 21 azôngê. Ayê piaganla pa avila
 vovo, ayenli awarerê awênlê aâa-
 nli, Jems y' ôñwa wi Zêbêde nli
 Jan y' ôñworer' iyê, wi re gw'

elende nli Zêbêde ya Rer' iyaô,
 azongage lôv' iyaô. Nl' aweliê
 22 waô. Nl' arigi waô elende pele
 23 nli rer' iyaô kè, azôngê. Nl'
 aganganlagi Jisu gô Galilê yôdu,
 nlênjaga gw' inagô saô si syonlo,
 agambiule ntyangô mbia y' inlo-
 ngo, ayinga k' iukanli sôdu nl'
 24 indêlinli sôdu gôr' anlaga. Nl'
 ayagayag' elumî zê gô Siria yô-
 du; nl' avagi waô gôre yê waô
 du w' avegagi nl' ijôgô, nla waô
 w' avegagi kôto pa nl' anlongo
 w' inkanli nl' inkazya, nli mon-
 gi w' avegagi nl' anlinl' ambe,
 nli ranlia, nl' awogo; nl' arôlîzê
 25 waô. Nl' azôngiô yê nl' anlaga
 awenge avila gô Galilê nli Dekapôlis
 nli Jerusalêm nli Judia nli
 ntye môri yi Jordan.

5 Gw' ayenliê inkondo s' anlaga,
 avandi gô nômba; nla gw' alwa-
 nliê tu inlengi yê yi aâienli
 2 gôre yê. Nl' anlungunliê ôgwa-
 3 nl' iwê anlênja waô inlê: Ôza-
 vinlô gôr' iyunge y' ôrêmâ,
 konde inlongo ny' ôrôwa inyaô.
 4 Ôzavinlô gôre waô wi jenl' êkêva,
 5 konde wi be sindiô irêmâ. Ôza-
 vinlô gôre waô wi re nkêngo,
 6 konde wi be jige ntye. Ôzavinlô
 gôre waô wi jenl' ôgôre njanla
 nl' esyôve, konde wi be jôra.
 7 Ôzavinlô gôre waô wi pôginla
 8 konde wi be pôginlô. Ôzavinlô
 gôre waô wi re nl' irêmâ yi
 nkêrê, konde wi be jenl' Anya-
 9 mbiê. Ôzavinlô gôre waô wi
 pang' aâênjê, konde wi be fwe-
 10 liô inlê, awa w' Anyambiê. Ôza-
 vinlô gôre waô wi kombizô g'
 ôñwanja w' ôgôre, konde inlongo
 11 ny' ôrôwa inyaô. Ôzavinlô gôre
 'nlwê gô be towô 'nlwê, ago-
 mbizô aêdrinlô igamb' iêdu iêe
 12 g' ôñwanj' iwam'. Yenlanli mbia
 nl' igev' ivôlô, konde ip' isanli si
 re sipôlô g' ôrôwa; konde yenlo

- agombizagi waô ivogisi y' alôngi nla 'nlwè.
- 13 Anlwè nl' ezanga zi ntye; ndô ja ezanga z' asyambwa, zi be pangô ônligi nl' ezande? zi zye nl' isyolo nyènlè kaô gô falô gw'
- 14 igala ayarô nl' anlaga. Anlwè nl' ôzange wi ntye; nkala dôôïô pa gw' igônlo nyi nômba y' ayo-
- 15 lie nimbale. Anlaga kè w' anlung' ôjô azôliza wô gw' egara, ndô wi fela wô g' ôñwanga w' ôjô, ko wô bamînla gôre waô du
- 16 wi re gô nagô. Yenlo ôzange wanli wi ga vambe gw' azyô m' anlaga, ko waô jenl' ijanj' isanli sibia. azuminlie Rer' iyanli yi re g' ôrôwa.
- 17 Aranganl' inlè mi aŋienli gô tómb' ampanga ge ivogisi; mi bia gô tómba, ndô gô dwanliza.
- 18 Konde giligili mi bulinlia 'nlwè inlè, Kaô ôrôwa nli ntye y' apiaganla, ôrèndo ôñori ge idodo iñori ny' aviaganle avila gw' ampanga, Kaô ya yôdu y'
- 19 adendo. Ayè sambô ô be jôn'l' ôñori gw' itômbia sinlo ijangô-mè, anlènj' anlaga yenlo, e be fweliô inlè ôñwangô mè gw' inlongo ny' ôrôwa; ndô ayè ô be denda anlènja sô, ayè be fweliô inlè ômpôlô gw' inlongo ny'
- 20 ôrôwa. Konde mi bulinlia 'nlwè, inlè, kaô ôgôre wanli w' apiagaul' ôgôre w' irèndisi nl' Ifarisi, aulw' ayinginle du gw' inlongo ny' ôrôwa.
- 21 Anlw' are jôgo pa, inlè, awulinliô anlag' alônga, inlè, Ayôula; nl' ayè ô jônla are gô jèkèliô.
- 22 Ndô mi bulinlia 'nlwè, inlè, ôm' edu ô bendinl' ôñworer' iyè are gô jèkèliô; nl' ayè ô bulinli' ôñworer' lyè, inlè, Awè nkende, are gô sozizô g' ôvag' ômpôlô; nl' ayè ô bulia, 'nlè, Aw' edosyu, are gô kènda gw' elôngô z' ôgônli.
- 23 Sambô ja w' abag' idaŋi' so gô mbôra yi ntyagô ayônginlia vovo inlè ôñworer' iyo are nla 'wè nli
- 24 ndaga, rig' idaŋi' so vovo swaswo nli mbôra yi ntyagô ko kèndaga; lônge mèpanla nl' ôñworer' iyo,
- 25 ko vanga bia av' idaŋi' so. Zunge mèpanla nl' ôlôŋalôŋi wo gô pare 'wè nla yè gô mponlo; ôlôŋalôŋi e vende po gôr' ôyèkèli, ko ôyèkèli po gôr' ômo penginla, ko
- 26 'wè felô gô ntyôgô. Rèti, mi bulinlio, inlè, ô be kogwa vovo Kaô w' ape vinte nuunla.
- 27 Anlw' are jôgo pa inlè awulinliô, inlè, Anlaula nla winganli.
- 28 Ndô mi bulinlia 'nlwè, inlè, ôm' edu ô pôn'l' ôñwantô gô tonginlè, are naula pa nla yè
- 29 g' ôrèŋi' iwè. Nla ja intyo nyo inlômiè ny' akwezo, rôdunla nyô, ko fala nyô avila gôre 'wè: konde re mbia gôre 'wè, inlè, eñori gô v' iyo z' apera, nl' arang' inl' ôku' wo wôdu w' afalô gw'
- 30 elôngô z' ôgônli. Nla ja ôgo wo ônlômiè ny' akwezo, renla wô nkwi, ko fala wô avila gôre 'wè; konde re mbia gôre 'wè inlè eñori gô v' iyo z' apera, nl' arang' inl' ôku' wo wôdu w' afalô gw' elôngô
- 31 z' ôgônli. Awulinliô kè, inlè, Ayè ô tómb' ôñwant' wè, e ga vè eza-
- 32 ngô z' itômbô. Ndô mi bulinlia 'nlwè, inlè, ôm' edu ô tómb' ôñwant' wè, kaô gô ntinla y' ôŋelaulô, e pangè gô nanla nla winginli; nl' ayè ô jômb' ôñwantô ô re tómbô pa, e nanla nla winganli.
- 33 Anlw' are jôgo pa kè, 'nlè, awulinliô anlag' alônga, inlè, Arang' ôrangô w' inôka, ndô
- 34 zuliz' irangô yo gôre Rerè. Ndô mi bulinlia 'nlwè, inlè, Aranganli du ôrangô; aranga nl' ôrôwa, konde wô nl' eka z' Anyambîè.
- 35 Aranga nli ntye, konde yô nl' lyarinlô ny' agôlô mè; aranga nli

Jerusalèm, konde yô nle nkala
 36 y' ôg' ômpôlô. Arang' ôrangô
 n' ewônjô zo, konde ô zye ngulu
 yi pang' ôrwi ômori pupu ge vio-
 37 vio. Ndô nkambinli yanli yi ga
 lwanle, inlè, Iñ, iñ, Nyawè, nya-
 wè; n' eza zi piaganl' agamba
 minlo zi pila gw' ibe.
 38 Anlw' are jogo pa, inlè, awuliô,
 inlè, Intyo gw' intyo, n' ino gw'
 39 ino. Ndô mi bulinlio, inlè, Anlwa
 n' ômo mbe; ndô ayè ô be bôlo
 gw' iwugu nyo inlômîè, gegunliè
 40 ifmori kè. Nl' ayè ô bele sozizo
 a'wonginlo ngoi yo, vè kè ôrô-
 41 gôsamb' iwo. Nl' ayè ô be pango
 42 kènda nla yè nanda mori, gènda
 nla yè mbanli. Gôre yè ô bambio,
 yâ; n' ayè ô bele sungô gôre 'wè,
 a'egewa avila gôre yè.
 43 Anlw' are jogo pa inlè awuliô,
 inlè, Rond' ônganganlô wo, ko
 44 numb' olôfalôv' iwo. Ndô mi
 bulinlia 'nlwè, inlè, Rondanl'
 ilôfalôv' iyanli, ko kambinlanli
 g' ôñwanj' iwaô wi kombiza
 45 'nlwè; ko 'nlwè dwanl' awanla
 wa rer' iyanli yi re g' ôrôwa:
 konde e tongunlie nkômbe yè
 gôr' a'vè n' a'via, anlogize ningô
 46 gôr' agôre n' arêgo. Konde ja
 'nlw' atonda waô wi tonda 'nlwè,
 ipa nde si re nla 'nlwè? Ipubli-
 kan kè si pa dend' egolanli mêmô?
 47 Nla ja 'nlw' asavinl' awarer' iya-
 nli dadiè, anlwè dend' ande via-
 ganlô n' a'moriè? Anlongo kè mi
 48 pa dend' egolanli mêmô? Lwa-
 nlanli sambô mēpa pa, ga nt' are
 Rer' iyauli yi re g' ôrôwa mē-
 pa pa.
 6 Gelimanli ko alendanl' ômbi' wa-
 nli gw' azyô m' anlaga go jenlô
 nle waô; azya nlonlo, anlw' azye
 n' ipa gôre Rer' iyanli yi re g'
 2 ôrôwa. Sambô gô dendo ida'vî
 iso, arông' ôreru gô bôsyô yo ga
 nte dend' imbiangwanla gw' ina-

gô si syonlo nla gw' agala, inlè,
 wi ga zuminliô n' anlaga; rêti,
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Wi re bo-
 3 nga p' ip' isaô. Ndô gô dendo
 ida'vî iso, ôgo wo ônyantwe w'
 amie nte dend' ôgo wo ônlômîe;
 4 ko ida'vî iso dwanla gw' iyumbu-
 nlô; nli Rer' iyo ô jenla gw' iyu-
 mbunlô e be fwinlizo go bwi.
 5 Nla gô kambinla 'nlwè Anya-
 mbiè, alwanlanli nt' ar' imbia-
 gwanla; konde wi tonde kambi-
 nla kumanla pa gw' inagô si syo-
 nlo, nla gw' amarakanlô m'
 agala, inlè, wi ga yenlô n' anla-
 ga; rêti, mi bulinlia 'nlwè, inlè,
 Wi re bonga p' ip' isaô.
 6 Ndô awè, gô kambinlo Anya-
 mbiè, yinginalô bēdi yo, n' awe
 nunja p' igug' inyo, gambinla
 gôre Rer' iyo ô re gw' iyumbunlô,
 nli Rer' iyo ô jenla gw' iyumbu-
 7 nlô e be po gô bwi. Nla gw' ika-
 mbinla, agambanl' egamb' anya-
 mbiè, ga nte dend' anlongo;
 konde wi pikilia 'nlè wi be
 pōganliô g' ôñwanja w' ibu-
 8 nla s' agamb' imaô. Sambô
 alwanlanli ga waô, konde Rer'
 iyanli avôro ya yi re nla 'nlwè
 9 isyolo anlwè vambiangè ro. Sambô
 gambinlanli yenlo, inlè: Rer'
 iyazyô yi re g' ôrôwa. In' inyo
 10 nyi ga lwanl' ôrunda; inlongo
 nyo nyô ga vîe. Ntondinli yo yô
 ga yanjô, ga nt' are g' ôrôwa, ye-
 11 nlô kè gô ntye. Va 'zwè inya si
 re nla 'zwè kwèkwè nlèno wi-
 12 nlo. Ko nyeza 'zwè inwanl' isazyô
 ga nt' are 'zwè nyeza pe mongi wi
 13 nwana 'zwè. Agèndia 'zwè gw'
 isyoriô, ndô rōmba 'zwè avila gw'
 14 ibe. Koude ja 'nlw' anyez' anlaga
 ifweñ' isaô, gambènle Rer' iyanli
 15 y' ôrôwa anyeza 'nlwè kè. Ndô
 ja 'nlw' anyez' anlaga ifweñ' isaô,
 gambènle Rer' iyanli kè anyeze
 16 'nlwè ifweñ' isanli. Nla gô pe-

- nga 'nlwè esyônge, alwanlanli g' imbiagwanla nl' azyô m' ekèfà; konde wi feviz' azyô maô gô jenlô nl' anlaga inlè wi peng' esyônge. Rêti, mi bulinlia 'nlwè, inlè, Wi
- 17 re bonga p' ip' isaô. Ndô awè, gô pengô esyônge, zagiz' ewônjô
- 18 zo ko jôvunl' ôzyô wo; ko w' aycnlô nl' anlaga inlè ô peng' esyônge, ndô kaô nle Rer' iyo yi re gw' iyumbunlô; nli Rer' iyo yi jenla gw' iyumbunlô e be fwi-nlizo.
- 19 Agenjinlanl' iku' iyanli igumba gô ntye yinlo, gô re intyèlèlè nli nyanga yi bundakanla, nla gô re ife yi pôdunla ayufa. Ndô genjinlanl' ikuw' iyanli igumba g' ôrôwa mbôra yi re yi zyel' intyèlèlè nli nyanga yi bundakanla, nl'
- 20 ife yi pa pôdunla ayufa: konde gô r' agumb' imo, vovo be dwanl'
- 22 ôrêm' iwo kè. Intyo nl' ôjô w' ôkuwa: Sambô jog' intyo nyo ny' adwanla mbiambiè, gambèn' ôkuw' wo wôdu w' ajônliia nl' ôzange.
- 23 Ndô jog' intyo nyo ny' adwanl' i'fè, gambèn' ôkuw' wo wôdu w' ajônliia nli mpiri. Sambô ja ôzange wi re gôre 'wè w' adwanle mpiri,
- 24 mpiri nde mpôlô mdyo! Zyel' ômo re ko jolie janjinte 'rerè mbanli; konde e be numbe mori ko yè tonde mori; azya nlonlo, e be dwanla nli mori ko yè pèdie mori. Anlw' ayolie janjinl' Anya-
- 25 mbiè nli mamon ta. Yenlo bulinlia miè 'nlwè, inlè, Alwantanli nl' ahandi g' ôñwanja wi mènlo yanli, inlè, ande zi be nyô 'nlwè ge ande zi be jongô 'nlwè, ge g' ôñwanja w' ikuw' iyanli, inlè, ande zi be borô 'nlwè. Eñnèlo zi zye vianganlô nl' inya, nl' ôkuwa
- 26 vianganlô nli ya yi borô? Vônlanl' inyonli s' igônlo, inlè si bënla du, si tenla kè, ge kenja gw' inagô; nli Rer' iyanli y' ôrôwa e nyeza
- sô. Anlw' azye vianganlô nla sô?
- 27 Nla mande gôre 'nlwè ko jolie kund' ôñwozoma gw' elavinli zè
- 28 nl' ahandi? Nla g' ôñwanja wi ya yi borô, anlwè dwanl' ahandi sè? Vikilianl' alanga m' ôrôve nte pôñia mô; mi janja du ge pèn'
- 29 igoli; ndô mi bulitulia 'nlwè, inlè, Vanganle Solômon, gw' ivend' inyè nyôdu, e pegaga bora pa g'
- 30 iñori gô mô. Vônô Anyambiè e bori' ahandi m' ôrôve, mi re nlenlo, mènle ko mô pikô gw' inlu, nkembo yenlo, ko pôrô
- 31 'nlwè, anlwè y' ibekel' ijangâ! Sambô alwanlanli nl' ahandi, inlè, ande zi be nyô 'zwè? ge, ande zi be jongô 'zwè? ge, ande zi be
- 32 borô 'zwè? Konde ya yinlo yôdu yi butô nl' anlongo; konde Rer' iyanli y' ôrôwa avôrô, inlè, anlw' are nl' isyolo nli ya yinlo yôlu.
- 33 Ndô lônge butenl' inlongo ny' Anyambiè nl' ôgôre wè, nl' isaôn yinlo yôdu yi be kundô gôre
- 34 'nlwè. Sambô alwanlanli nl' ahandi g' ôñwanja wi mènle, konde mènle yi be pikilie ya yèmè. Ambe mi ntyugu mi re kwèkwè gô yô.
- 7 Ayèkèlianli, gambèn' anlw' ayè-2 kèliô. Konde nl' ôyèkèliô wi jèkèlia 'nlwè amôri, anlwè be jèkèliô kè: nl' egènlizô zi kènliza 'nlwè gôr' amôri zô be kènlizô
- 3 gôre 'nlwè. Ezande zi pônlo ndo nkizi yi re gw' intyo ny' ôñwo-
- 4 rer' iyo, ndô ô pikili' ôkoga wi re gw' intyo nyomè? Ge, awè ko bulinli' ôñworer' iyo sè inlè; Nde-
- 5 re, mi tòmbe nklzi yi re gw' intyo nyo, nla vônla, ôkoga wi re gw' intyo nyomè? Awè ômbia-
- 6 gwanla, lônge tòmbe' ôkoga gw' intyo nyomè, gambènle ô be jenla zange gô tòmbe nklzi gw' intyo ny' ôñworer' iyo.
- 6 Avanl' imbwa eza z' ôrunda;

- awalanli kè adò manli ambia gw' azyò m' ingò, si vende jara mò nl' intyòzyò saò, avo fwiza awonja 'nlwè.
- 7 Vambianli, gambènè anlw' apò; wutanli, gambenl' anlw' adènga; lókanli, gambènè ny' 8 anungunlò 'nlwè. Konde òm' edu ò bambia, e bongá; nl' ayè ò buta e dènga; nla gòre yè ò dòka 9 nyi be nungunlò. Òma mè mande gòre 'nlwè, ò re jog' òñwanl' iyè abambie mpèmba, e be pè 10 idò? Ge, j' abambi' evèrè, e be pè 11 òñmamba? Anlwè afe sambò, ja 'nlw' avòrò p' awanl' iyanli ya 12 via, ko pòrò Rer' iyanli yi re g' òròwa e be pè ya 13 via waò wi bambiè! Sambò isaòn yòdu nte bela 'nlwè inlè anlaga wi ga lendinle 'nlwè, lèndanli waò yenlo kè: konde yinlo nl' ivanga nl' ivogisi kè.
- 13 Yinginlanli g' òmpòmbala wa zwa; konde òmpòmbala wi r' òmpòlò, nli nponlo yi r' òmpuzyu yi kènda gw' ijiliza, nl' awe- 14 nge wi jinginla gò wò. Konde òmpòmbala wi re zwa, nli mponlo yi re nyangò yi kènda gw' emènlo, nla wa kwè wi dènga yò.
- 15 Gelimanli gòr' ivogisi y' inòka yi bia gòre 'nlwè nl' egolanli z' adombe, ndò, gò garegare waò, 16 sinjego si sazunla. Anlwè be mia waò nl' ilònd' iyaò. Anlaga wi dule dukatonda avila gw' arènde, 17 ge ifig avila gw' imbará? Yenlo kè erer' iedu eña zi janl' ilònd' imbia; ndò erer' eñe zi janl' ilònd' 18 imbe. Erer' eña z' ayolie janl' ilònd' imbe, ge erer' eñe ilònd' 19 imbia. Erer' iedu zi re zi janl' ilònd' imbia, zi begò avungò g' ògò- 20 nli. Sambò anlwè be mia waò nl' 21 ilònd' iyaò. Arang' òm' edu ò bulinlia miè, inlè, Rera, Rera, e be jinginla gw' inlongo ny' òròwa; ndò ayè ò dende ntondini ya Rer' iyam' yi re g' òròwa.
- 22 Avenge wi be bulinlia miè gò ntyugu mè inlè Rera, Rera, azwè pa poga nl' in' inyo, aròmb' anlinl' ambe nl' in' inyo, nla nl' in' inyo azwè pa dend' isaòn yi mamò imienge? Gambènè m' be bulinlia waò, inlè, Mi pa mia 'nlwè nli miori, lubwanli gòre miè anlwè yi janj' ibe.
- 24 Òm' edu sambò ò jogo agamb' inam' minlo ayanja mò, m' be kolanlè g' òma w' òkeli ò nlògi 25 nag' wè gw' idò. Nl' anlogi ningò, nl' avòv' intònda, nl' avèvinl' òmpunga, awòle nagò mè, ndò yi tugwa du, konde y' ave- 26 gagi doñiò pa gw' idò. Nl' òm' edu ò jogo agamb' iniam' minlo ko ayanja mò, e be kolanlò g' òma w' òteñu ò nlògi nag' wè gò 27 ntyenge; nl' anlogi ningò, nl' avòv' intònda, nl' avèvinl' òmpunga, awòle nagò mè; nl' arugwi yò; nl' itugwa sa yò s' avegagi sipòlò.
- 28 Nl' arwenl' inlè, gw' amènlizi Jisu agamba minlo, anlaga w' 29 añiam' inènj' isè; konde anlènji waò g' òmo re nl' inyanga, nl' aranga g' irèndisi yaò.
- 8 Nla gw' azuminliè avila gò nòmba, anlag' avenge w' azò- 2 ngiè. Nla vònla añienli gòre yè òmo yogiò egolanli, alèmbinlè, awulia, 'nlè, Rera, jogo w' ajivira, 3 awè ko tòliza miè. Nl' alañinli Jisu ògo, aña, awulia, 'nlè, Mi jivira, lwanla pupu. Nl' ayingiò 4 egolanli zè pele. Nl' awulinliò yè nle Jisu, inlè, Vònla, awulinli' òm' Edu, ndò gèndaga ko tuminlie minisè òkuw' wo, av' idaña s' azòmbiò nle Mòsès gò mieza waò.
- 5 Gw' ayinginliè gò Kapèrnaum

aŋienli ofisè gôre yè, agwenlè
 6 nkolo awulia, inlè, Rera, nyôngô
 yam' are gô nagô bu, juwa p'
 awogo, e jenle njuke mpôlô kè.
 7 Nl' awulinliô yè nli Jisu, inlè,
 8 M' be bia arôlizè. Awinlizi ofisè
 awulia, 'nlè, Rera, mi azye nl'
 inyanga nyi jingiolô ndo gô nag'
 wam', ndô wuli' igamba dadîè,
 ganibènlè nyôngô yam' e be tôla.
 9 Konde miè mi pangiolô, mi pa-
 nginl' isozyè kè miè mè: mi bu-
 linli' ôma winlo, inlè, Gèndaga,
 ko yè kènda; nl' ômori, iulè, Yô-
 gô, ko yè bia; nli nyôngô yam',
 inlè, Lenda zinlo, ko yè denda
 10 zô. Nla gw' ayogiô Jisu, aŋami;
 nl' awulinliè mongi w' azôngiè,
 inlè, Rêti mi bulinlia 'nlwè, inlè,
 m' pa jenl' ibekelia ônlongo wi-
 11 nlo gô Israël. Mi bulinlia 'nlwè
 kè, inlè, awenge wi be bia avila
 gô tongwa nli nkômbe nl' avila gô
 kwa yô, alwanla tu nli Abraham
 nli Izak nli Jakob gw' inlongo
 12 ny' ôrôwa: ndô awanla w' inlo-
 ngo wi be falô gô impiri yadoŋa-
 doŋa: gôgô be dwani' edingô nli
 13 nkègèrè y' ano. Nl' awuli Jisu
 awulinliè ofisè, inlè, Gèndaga, ga
 lwanle gôre 'wè nt' are 'wè beke-
 lia pa. Nl' arôli nyôngô yè igwèra
 mêmô.
 14 Nla gw' ayinginli Jisu gô nagô
 yi Pitèr ayenli ngwè y' ôñwantô
 15 wi Pitèr bu, e jogo ifwe. Nl'
 awatiè ôgo wè; nl' arigiô yè nl'
 16 ifwe, anlongwa ayanjinlè. Gw'
 ayil' ôwenja, w' aŋagi gôreyè awe-
 nge w' avegagi nl' anlinl' ambe;
 nl' arômbiè anlinla nl' igamb'
 inyè, arôliza waôlu w' avegagi
 17 nli nkanli: inlè, igamba ny' aga-
 mbiô nl' Esaia y' ôvogisi nyi ga
 rwe rêti, inlè, Ayèmè awong'
 Indèlinli sazyô, azindinl' inka-
 nli sazyô.
 18 Nla gw' ayenli Jisu anlag' awe-

nge wi kômbinlè, azômb', inlè, Ga
 19 laliônli gô ntyemori. Nl' aŋienl'
 ôrèndisi awulinliè, inlè, Ônlènji,
 m' be sôngo mbôr' iedn yi kèndô
 20 ndô. Nl' awulinliô yè nle Jisu,
 iulè, Imbôgô si re nl' inipôgônli,
 nl' inyonli s' igônlo si re nl' imbô-
 ra si nanlô sô, ndô Ôñwa w' ôma
 azye nli mbôra yi nanlizô ndè
 21 ewônjô. Nl' ômori w' inlengi yè
 awulinliè, 'nlè, Rera, riga miè
 dônge kènda avènle rer' iyam'.
 22 Ndô Jisu awulinliè, inlè, Zônga
 miè, ko tige bende gô bèule bend'
 iyaô.
 23 Nla gw' agwenliè gw' elende,
 24 inlengi yè y' azôngiè. Nla vônla
 aŋienl' ôgul' ômpôlô gw' elîŋa,
 ko elende pugô nl' ikeŋa: ndô
 25 ayè avegagi gw' antyovinlo. Nl'
 aŋienl' inlengi ayèmè awulia,
 'nlè, Rera, zunginla 'zwè, azwè
 26 pera. Nl' awulinliè waô, inlè,
 Anlwè tia sè, anlwè y' ibekel'
 'jangô? Vovo anlongwè, aleg'
 ômpunga nli mbenle; nl' arwenl'
 27 ôdèmb' ômpôlô. Nl' aŋami anlô-
 mē, awulia, 'nlè, Winlo ôm' o-
 nlongo nde, inlè, vanganl' impu-
 nga nli mbenle yi joginlô yè?
 28 Nla gw' awôñwè gô ntye mori,
 gô ntye yi mongi Gadara, alatanli
 nla yè anlômē aŋanli w' avegagi
 nl' anlinl' ambe, wi pil' avila gw'
 abe nl' ereri' evôlô, ko aviaganl'
 29 ôma gô mponlo mēyonlo. Nla
 vônla 'w' arôngi awulia, 'nlè,
 Ande zi re 'zwè nla 'wè, Jisu y'
 Ôñwa w' Anyambîè? Ô bia gu-
 nlu gô jenliza 'zwè azyingô, egô-
 30 mbe viagaga ro? Nl' avegagi bô
 avila gôre waô, ip' ivôlô ny'
 31 iugôa nyi nya. Nl' agwenl' anli-
 nl' ambe agwenlè nkolo, inlè, Ja
 w' atômba 'zwè, riga 'zwè kè ji-
 32 nginla gw' ipa ny' iugôa. Nl'
 awulinliè mô, inlè, Gèndanli.
 Nl' agogwi mô ayinginla gw' ipa

- ny' ingôa: nla vônla, ipa ny' ingôa nyôdu ny' ayiranli gô mbôra y' (lôl'vâ agênda gô mbenle, 33 aynwa gw' anlingô. Nl' awangi mongi w' aṽandaminlagi sô, agênda gô nkala, arakili' isaôn yôdu nli nt' arwenli gôr' anlômie w' 34 avegagi nl' anlinl' ambe. Nla vônla, nkala yôdu y' agogwi gô datanla nli Jisu; nla gw' ayenli waô yê w' agwenlê nkolo, inlê, e ga lubwê gô ntye yaô.
- 9 Nl' agwenliê gw' elende, alalia, 2 aṽia gô ntye yêmdê. Nla vônla, w' aṽagi gôre yê ômo yuwi awogo, bu g' ôdô; nla gw' ayenli Jisu ibekeli' saô, awulinli' ômo yuwi awogo, inlê, Ôñw' aṽii, zindî' ôrêmîa; ibe, so s' anyezô 'wê.
- 3 Vovo awuli irêndisi imêdwo gw' irêmd' iyaô inlê, Ôma winlo e 4 pèdi' Anyambiê. Nl' amienli Jisu ipikili' saô awulia, inlê, Ezande zi pikiliô 'nlwê ibe gw' 5 irêmd' iyanli? Konde ande zi re dêla viaganlô, gô bulia, 'nlê, Ibe so s' anyezô; ge, gô bulia, 'nlê, 6 Nlongwa, ko kênda? Ndô ko 'nlwê mia, 'nlê, Ôñwa w' ôma are nl' ngulu gô ntye gô nyez' ibe, vovo awulinliê ômo yuwi awogo, inlê, Nlongwa, rômbi- nl' ôdô wo, ko kênda gô nag' 7 wo. Nl' anlongwê agênda gô nag' 8 wêmdê. Nla gw' ayenli anлага w' arienli, azuminli' Anyambiê ô venli anлага ngulu ônlongo mê.
- 9 Gw' aviaganlagi Jisu avila vovo, ayenl' ôma tu gô nagô yi mpagô ô weliagô, inlê, Matiu. Nl' awulinliê yê, inlê, Zônga miê. Nl' agumanliê, azôngê.
- 10 Nl' arwenli gw' avegagiê tu gw' inya gô nagô, vônla, ipublikan sinyenge nl' anlag' aṽe w' aṽienli 'alwanla tu nli Jisu nl' inlêngi yê.
- 11 Gw' ayenl' Ifarisi w' awulinl' inlêngi yê, inlê, Rer' iyanli e nya nl' ipublikan nl' anlag' aṽe sê? 12 Ndô gw' ayogiô Jisu igamba, awuli, 'nlê, Waô wi re mbiambiê wi zye nl' isyolo ny' ôganga, ndô 13 waô wi jogo. Ndô gêndaganli ko nlênganli nte pivia igamba nyinlo, inlê, Mi bele nkêngo nl' arang' intyagô. Konde mi bia gô fey' aṽia, ndô aṽe.
- 14 Vovo aṽienl' inlêngi yi Jan gôre yê awulia, 'nlê, Ezande zi re 'nlê azwê nl' Ifarisi azwê pengaveng' esyônge, ndô inlêngi yo yi peng' 15 esyônge du? Nl' awulinliê waô nle Jisu inlê, Awanla wi nontye y' ijômbanla waô ko denla gô pare waô nl' ômo jômba? Ndô intyugu si be bia si be bonginlô waô ômo jômba; gambênlê wi be peng' 16 esyônge. Zyel' ômo fel' elimê z' ônlamb' ôñwonla gô ngoi nungu, konde elimê mê zi be bonginle 17 ngoi, ko ijôkwa penda. Anлага wi jira k' ivê inyonla gw' inbute inungu si banda; azya nlonlo, imbute si tuwa, ko ivê jiranla, nl' imbute bundakanla. Ndô wi jir' iv' inyonla gw' imbute si banda inyonla, 18 ko yô fanli penjavenjô. Gw' awulinliagê waô isaôn yinlo, vônla, aṽienl' enlaṽii, alêmbinlê, awulia, 'nlê, Ôñwanl' iam ôñwantô ajuwi vo tê vêulo, ndô ôvirô ko 19 taliê ôgo wo gambênl' atôla. Nl' agumanli Jisu azôngê, nl' inlêngi 20 kê w' agêndi nla yê. Nla vônla ôñwantô ô vegagi nl' ijiranla si ntyinla vo igôṽii ny' impuṽii nl' impuṽi' imbanli, aṽienli gô nyuṽi' iyê aṽat' ôgônubinalô wi 21 ngoi yê. Konde awuli nl' ôrêmd' iwê, inlê, Ja mi abwata vanganle 22 ngoi yê, garubênlê mi atôla. Nl' awizi Jisu ayenlê awulia 'nlê, Ôñw' waṽii, yenle mbia; ibekeli' so s' atôlizo. Nl' arôli ôñwantô 23 avila gw' igwêra mê. Nla gw' aṽienli Jisu gô nagô y' enlaṽii,

ayenli waô wi tâng' abeka n'
 24 anlaga ntôngaga. Nl' awulinliè
 waô, inlè, Verianli miè, konde
 ôñwanla e pa juwa, ndô e nanla.
 25 Nl' azyèli waô yè. Ndô gw' ago-
 gunliò anlaga, ayinginliè, agôtè g'
 26 ôgo; nl' arôngw' isyesa. Nl' aya-
 gayag' eluñi zinlo gô ntye mèyo
 yôdu.
 27 Gw' aviaganli Jisu avila vovo,
 azôngiô nl' apoku ambanli, m'
 arôngagi awulia, 'nlè, Vôginla
 28 'zwè ôñwa wi David. Nla gw'
 ayinginliè gô nagô, apoku m' aï-
 enli gôre yè; nl' awulinliè waô nle
 Jisu, inlè, Anlwè bekelia 'nlè miè
 ko jolie dende ndaga yinlo? W'
 29 awulinliè, inlè, Iñ, Rera. Vovo
 awatè antyo maô, awulia, 'nlè,
 Ga lwanle gôre 'nlwè ga nt' ar'
 30 ibekeli' sauli. Nl' anlungw'
 antyo maô. Nl' azômbiô waô
 nle Jisu, inlè, Vandaminlanl'
 31 inlè am' ôma. Ndô w' agè-
 ndagi, amiezagè gô ntye mèyo
 yôdu.
 32 Gw' agogwi waô gw' igala, vônla,
 w' aïagi gôre yè inñamû ô vegagi
 33 nl' inliul' iïe. Nla gw' arômbiô
 inlinl' iïe, inñamû ny' agamibi.
 Nl' aïamû anlaga awulia, 'nlè, Pa
 jenlô yenlo gô Israël nli mori.
 34 Ndô Ifarisi w' awul', inlè, Ètômb'
 anlinl' ambe vo ôvanginli w' anli-
 nl' ambe.
 35 Nl' aganganlagi Jisu gw' inkal'
 impôlô sôdu nl' inyângô kè, nlè-
 njaga gw' inagô saô si syonlo,
 agambinlage ntyangô mbia y'
 inlongo, ayinge nkanli edu nli
 36 ndèlinli edu. Ndô gw' avônlè
 anlaga avoginli waô, konde w'
 ayenlagi njuke avazanganla g'
 adombe mi r' ôvenjavenji so.
 37 Vovo awulinliè inlèngi yè, inlè,
 Inya si re rêti ijenge gô ntyaga
 ndô mongl janja wi r' awêwo.
 38 Sambô gwenlanli ônlivi w' inya

nkolo, inlè, e ga rôñme mongi janja
 gô ntyag' iyè.

10 Nl' aweliè inlèng' iyè igôñi
 nl' imbanli, ava waô ngulu gôr'
 aulinla m' isyèkè gô tômba mô,
 nla gô jinge nkanli edu nli ndè-
 linli edu.
 2 Nl' ana m' igôñi nyi rôñi nli
 rôñi ñanli me minlo; Olônga nle
 Simon ô weliagô inlè Pitèr, nli
 Andru y' ôñworer' iyè; Jems y'
 ôñwa wi Zèbède, nli Jan y' ôñwo-
 3 rer' iyè; Filip, nli Bartolomiu;
 Tomas, nli Matiu yi publikan;
 Jems y' ôñwa wi Alfus, nli Ta-
 4 dius; Simon Zèlôtis, nli Judas
 5 Iskariot, ô gondiè kè. Mongi
 sinlo igôñi nl' aïanli w' arômbiô
 nle Jisu; nl' azômbiè waô, inlè,
 Agèndanli gô mponlo y' anlongo,
 nla gô nkal' iedu yi Mongi Sama-
 6 ria ayinginlanli du: ndô ro kènde-
 nli gw' adombe mi re pera pa mi
 7 nagô yi Israël. Nla gô kènda
 'nlwè, gambinlanli, awulia, inlè,
 Inlongo ny' ôrôwa w' atwenli
 8 pièrè. Rôlizanl' ibèli, rôngunli-
 anli bende, yombuulianli mongi
 'golani, rômbanl' anlinl' ambe;
 anlw' aïenliè mpagagô, ñanli kè
 9 mpagaga. Awonginlanli syika
 yateulatenla ge yapupu, ge nyè-
 10 nliè gw' itumb' iyanli; ge ngoûè
 g' ôgèndo, ge ngoi mbanli, ge
 intyôzyô satanga, ge ntôngô:
 konde ômo janja are nl' inyanga
 11 ny' iny' isè. Nla gô nkal' iedu
 impôlô ge nyangô yi be jinginlô
 'nlwè, ñambianli ô re nl' inyanga
 vovo; ko dwanlanli vovo kaô
 12 anlw' adubwa. Nla gô jinginla
 'nlwè gô nagô, zavulanli yô.
 13 Nla ja nagô y' adwanla nl' inya-
 nga, aïmènjè manli mi ga ñiegô
 yô; ndô ja yi zye nl' inyanga,
 aïmènjè manli mi ga winye gôre
 14 'nlwè. Ndô jog' ôm' awongâ
 'nlwè, ge jogo agamb' imanli, go-

gwanli gô nagô mèn ge nkala mèn,
ko palanli ntyènge avila gw' agô-
15 lô manli. Giligili mi bulinlia
'nlwè, inlè, Ntye yi Sodom nli
Gomora yi be dwanla nl' azyingô
makwè gô ntyugu y' ijèkèlia via-
ganlô nli nkala mèn.

16 Vônlanli, mi tōma 'nlwè g'
adombe gô garegare y' injego:
sambô lwanlanli avônulô g' iñia-

17 mba, nli nkèngog' abembe. Ndô
gelimanli gôr' anlaga: konde wi
be nozinla 'nlwè gw' ivagô, azyi-
va 'nlwè gw' inagô saô si syonlo;

18 anlwè be bagô kè gôr' iguvèrèrè
nl' aga g' ôñwanj' iwam', gô dwa-
nl' atàkwè gôre waô nla gôr' anlo-

19 ngo. Ndô gô be nozinla waô
'nlwè, alwanlanli nl' añandi nte
be kamba 'nlwè, ge ande zi be
buliô 'nlwè; konde gw' igwèra
mèn anlwè be pô nte be kamba

20 'nlwè. Konde arang' anlwè ka-

21 mba, ndô Inlinla nya Rer' iyanli
nyô kamba gô gare yanli. Ôñwo-
rerè e be nozinl' ôñworer' iyè gô
juwa, nli rerè kè ôñwanla; nl' awa-
nla wi be kumanla azir' izombiyaô,

22 ayônliza waô. Nla 'nlwè be nu-
mbô nl' anlaga waôdu g' ôñwanja
w' in' inyam'; ndô ayè ô be ko-
ngwa gô ntyai e be sunginlô.

23 Ndô gô kombiza waô 'nlwè gô nka-
la yinlo, wanganli gô nkala nyè-
nlè; giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Anlw' amènliz' inkala si Israël,
Ôñwa w' ôma viagaga ro.

24 Ônlèngi azye viaganlô nl' ônlènji
wè, ge nyôngô viaganlô nla rer'

25 iyè. Re kwèkwè gôr' ônlèngi
gô dwanla g' ônlènji wè, nli
nyôngô ga rer' iyè. Vônulô rerè
yi nagô aweliô nle waô inlè
Bedlzebul, ko pôrô mongi wi

26 nag' wè! Sambô arianli waô;
konde zyel' ezoma pugô pa zi
re z' awôwunliô; ge jumbunlô

27 pa, zi re z' amiô. Eza zi bulinlia

miè 'nlwè gô mpiri, gambanli zô g'
ôzange; nl' eza zi jogo 'nlwè g'
ôrôl, gambanli zô gw' imianjímia-

28 nja y' inagô. Arianli waô wi
jôn' ôkuwa, ndô wi joliejôn' inli-
nla; ndô ro tienliè ô re ko jiliz'

inlinla nl' ôkuwa ta gw' elôngô
y' ôgônli. Intyol' imbanli si pa

29 kôlô nli vintè? nli mori gô sô y'
avôswe gô ntye, kaô Rer' iyanli

30 ajivira. Ndô vanganl' itwi si wô-

31 njô yanli sôdu si re tangô pa. Sa-
mbô arianli; anlw' are njônli via-

32 ganlô nl' intyoli sinyenge. Sa-
mbô ôm' edu ô be mêmà miè gw'

azyô m' anlaga, miè kè m' be mè-
mè g' ôzyô wa Rer' iyam' yi re g'

33 ôrôwa. Ndô ôm' edu ô be danda
miè gw' azyô m' anlaga, miè kè
m' be dandè g' ôzyô wa Rer' iyam'
yi re g' ôrôwa.

34 Avikilianl' inlè mi aïenli gô
pinl' amènje gô ntye; ni bià gô

35 pinl' amènje, ndô ôkwara wiwo-
ra. Konde mi aïenli' gô pang'

ôma ndôva nli rer' iyè, nl' ôñwo
ñwantô nli ngi yè, nl' ôñwantô

36 nli ngwè y' ônlôñmè wè; nl' ilôva-
lôvi y' ôma be dwanle mongi wi

37 nag' wèmè. Ayè ô tonde rerè ge
ngwè viaganlô nla miè, azye nl'

inyanga gôre miè; nl' ayè ô tond'
ôñwo nlôñmè ge ôñwo ñwantô via-

38 ganlô nla miè, azye nl' inyanga
gôre miè. Nl' ôm' edu ô re awo-
nge krosi yè, azônga miè, azye

39 nl' inyanga gôre miè. Ayè ô dè-
ng' emènlo zè e be pèrinlô nle zô;

ndô ayè ô periz' emènlo g' ôñwa-
nj' iwam' e be dènga zô.

40 Ayè ô bong'a 'nlwè e bong'a miè;
nla yè ô bong'a miè, e bongè ô

41 rôñli miè. Ayè ô bong' ôvogisi
gw' ina ny' ôvogisi, e be bong'

ipa s' ôvogisi; nl' ayè ô bong'
ôma w' ôgôre gw' ina ny' ôma w'

ôgôre, e be bong' ipa s' ôma w' ôgô-
re. Nl' ôm' edu ô be jonj' ôñori

42

- gôr' awangô winlo ingôngô ny' anlingo minkei dadiè gw' ina ny' ònlèngi, giligili mi bulinlia 'nlwè inlè, averinlò nl' ip' isè.
- 11 Arwenli, gw' amènlizi Jisu nli sòmbi 'inlèngi yè igòmîi nl' imbanli inlè, alubwi vovo gò nènja nla gò kambinla gw' inkal' isaò.
- 2 Nla gw' ayogiò Jan gò ntyôgò ayogo g' òñwanja w' ijanja si
- 3 Kraisi, aròm' inlèngi yè, awulinliè, inlè, Awè nle yè ò bia, ge
- 4 azwè ga venginl' òñwènlè? Awinlizi Jisu awulinlia waò, inlè, Gèndanli ko takilianli Jan isaòn
- 5 yi jogo 'nlwè nli jenla: apoku mi fo jenla, nli nlèma yi kènda, golanli yi jombunliò, nl' impôge si jogo, bende yi tòngunliò, nl' iyu-
nge yi kambinlò ntyangò mbia.
- 6 Nl' òzavinlò gôre yè ò re e pa
- 7 kwezò g' òñwanj' iwam'. Nla gw' agèndagi waò, Jisu avakili gò bulinli', anlaga g' òñwanja wi Jan, inlè, Andez' agè jenlò 'nlwè gw' itôve? nkunli yi syugazugiò nl'
- 8 òmpunga? Ndò andez' agè jenlò 'nlwè? òma boriò pa nl' ingoi sindèli? Vòna, waò wi bor' ingoi sindèli wi re gw' inagò s' aga.
- 9 Ndò andez' agè jenlò 'nlwè? òvogisi? Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Iñ;
- 10 nli viaganlò nl' òvogisi kè. Konde winlo nle yè ò rèndiò, inlè, Vòna, mi tòm' òvovi wam' gò bôsyò yo, ò be kekize mponlo yo gò bôsyò yo.
- 11 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Gôre waò wi re janlò pa nl' antò, pa bôwunlia òm' òmpólò viaganlò nli Jan yi Baptist: ndò ayè ò r' òñwangò gw' inlongo ny' òrôwa
- 12 ar' òmpólò viaganlò nla yè. Nl' avila gw' intyugu si Jan yi Baptist avia gw' egòmbe zinlo, inlongo ny' òrôwa nyi bongò nli ngulu, nli vèmba yi swa nyò nli ngu-
- 13 lu. Konde ivogisi yòdu nl' ivanga y' avogagi avia gw' egòmbe
- 14 zi Jan. Nla ja 'nlw' ajivire bong' igamba, winlo nle Elias, ò vegagi
- 15 gò bia. Ayè ò re nl' aròl gò jogo, 16 e ga yogo. Ndò nl' ezande zi be kolanlò miè ivòmîa nyinlo? Nyi re g' awanla wi re tugetu gw' igòlinlò wi kamba nl' indegò saò,
- 17 awulia 'nlè, Azw' atònginli 'nlwè abeka, ndò anlwè pa jinla; azw' adenlinli 'nlwè iwoga, ndò anlwè
- 18 pa denla. Konde Jan avienli, e nyagaga ge jongaga, nl' awuli
- 19 waò, inlè, Are nl' inlinl' ife. Ndò Òñwa w' òma avienli nyagaga nli njongaga, ko waò bulia, 'nlè, Vòna, inyenli nli nyongi, ndegò y' ipublikan nl' anlag' afe. Ndò imia si pò mbèfîi nl' ijanja sa sò.
- 20 Vovo avakiliè gò sèmb' inkala s' alendiò ndè pòsyò ijanj' isè si
- 21 ngulu, konde si pa kalwa. Azyile gôre 'wè, Korazin! azyile gôre 'wè, Bèthsaida! konde arwe 'nlè ijanja si ngulu s' ayanjò gôre 'nlwè s' aluò s' ajanjò gò Tirus nli Sidon, gavo s' adingil kalwa
- 22 nli pinda nl' òmbu. Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Gò ntyugu y' ijèkèlia be dwanl' azyingò makwè gò Tirus nli Sidon viaganlò nla gôre
- 23 'nlwè. Nl' awè Kapèrnaum, ò re pandiò pa kwanga g' òrôwa, ò be syònlò gw' ilòmbò: konde arwe 'nlè ijanja si ngulu s' ayanjò gôre 'wè s' aluò s' ajanjò gò Sodom, gávonlo y' adwanla,
- 24 kwanga nla nlènlò. Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Gò ntyugu y' ijèkèlia, azyingò mi be dwanla makwè gò ntye yi Sodom, viaganlò nla gôre 'wè.
- 25 Gw' egòmbe mèzo ayiviri Jisu awunlia, 'nlè, Akefa, Rera, Óvanginginli w' òrôwa nli ntye, konde ò yumbunl' isaòn yinlo avila gôr' anlaga w' inla nl' òkell, arumilia yò gôre keikei. Iñ, Rera; konde yenlo avegagi mbia gw'

- 27 antyo mo. Ya yôdu yi re pô pa miê nle Rer' iyam': nla zyel' ômo mi' Ôñwanla, kaô Rerê; zyel' ôma kè ô mie Rerê, kaô Ôñwanla, n' ôm' edu ô jivirô n' Ôñwanla gô
- 28 tuminliê yê. Yôgônli gôre miê, anlwêdu y' ajasi, alirinlô n' arwanlô, ko miê jowiza 'nlwê.
- 29 Wonganli mpang' iyam' gw' ikuw' iyanli, ko nenganli gôre miê; konde mi are nkêugo n' ôkendekende g' ôrdîmîa: ko 'nlwê dêng' ijowa gw' ikuw' iyanli:
- 30 konde mpang' iyam' yi re dèla, n' irwanl' nyam' nyi re javura.
- 12** F g' mbe mê aviaganli Jisu gw' intyaga ôwenja wi Syonlo; n' ayogiô inlengi yê njanla, ko waô
- 2 pakilia gô dul' imba anya. Ndô gw' ayenl' Ifarisi w' awulinliê, inlê, Vônla, inlengi yo yi dende ndaga yi re yi zye kwêkwê gô
- 3 dendô gô ntyugu yi Syonlo. Ndô Jisu awulinli waô, inlê, Anlwê pa tanguinla nt' alendiô nle David, gw' ayogiô yê njanla, ayê nla waô w' avegagi nla yê;
- 4 nt' ayinginliê gô nagô y' Anyambiê anye mpemba y' ituminlia, yi re yi pegaga kwêkwê gôre yê gô nya, ge gôre waô w' avegagi ula yê, ndô kaô gôr' iminîsê dadiê? Ge anlwê pa tanguinla gw' ivanga, iulê, gw' intyugu si Syonlo, iminîsê gô nagô y' Anyambiê wi bundakanl' ôweuja wi Syônlo, ko waô dwanle ntyê-
- 6 mbo fo? Ndô mi bulinlia 'nlwê, inlê, Vênlo r' ômo re viaganlô nli
- 7 nagô y' Anyambiê. Ndô konle anlw' amienli nt' ar' igamba nyinlo, inlê, Mi bel' ipôginla n' arang' intyagô, gavonlo anlwê to sêmba waô wi re ntyêmbo fo.
- 8 Konde Ôñwa w' ôma ayê Ôvanginli wi ntyugu yi Syonlo.
- 9 N' alubwê vovo ayinginla gô
- 10 nagô yaô yi Syonlo. Nla vônla,
- avegagi vovo ônlôñmê n' ôgo wê juwa pa. N' aŋambi waô yê, inlê, Re mbia gô jinga gô ntyugu yi Syonlo? mbutage ntinla yi sozizê. N' awulinliê waô inlê, Ôma mê gôre 'nlwê mande, ô re j' adwanla n' idombe iññori, ko nyô pôswa gw' ivemba g' ôwenja wi Syonlo, agôte nyô arômba
- 12 nyô? Njônli mpôlô nde sambô yi r' ôma viaganlô n' idombe! Sambô re kwêkwê gô dende mbia
- 13 g' ôwenja wi Syonlo. Vovo awulinliê ônlôñmê mê iulê, Nyo-nyunl' ôgo wo. N' anyonyunliê wô; n' awinlizô wô mbi-
- 14 ambiê, egolanli g' ôññori. Ndô Ifarisi w' agogwi, awônde niôndo g' ôñwauj' iwê nt' are
- 15 waô ko jônulê. Nla gw' amienli Jisu, alubwi vovo. N' azôngiô yê n' anlag' awenge, n' ayiugiê
- 16 waô du. N' azômbiê waô inlê
- 17 w' avangê niô: ko igamba ny' agambiô n' Esaia y' ôvo-
- 18 gisi twa rêti, inlê, Vônle nyôngô yam', yi re miê pinja pa, ironl' inyam', ô jenlô miê mbia g' ôrdîmîa. M' be fel' Inlinl' inyam' gôre yê, ko yê tuminli'
- 19 anlongo ijêkêlia. E be jômanla ge tônga; ôm' ayogo k' inyôdi nyê
- 20 gw' agala. Nkunli tukiô pa amogunle yô, n' ôtutu w' ôjô, anlîme wô, kaô akêndi' ijêkêlia gw' ike-
- 21 va. N' aulongo kê mi be bekelia in' inyê.
- 22 Egômbe mê aŋagiô gôre yê ômo vegagi n' inlinl' iŋe, ipoku n' iñmîmîu; n' ayingiê yê. N' arwenl' inlê, ipoku n' iñmîmîu
- 23 ny' agambi, ayenla. N' añiami anlaga waô du, awulia, 'nlê,
- 24 Winlo n' ôñwa wi David? Ndô Ifarisi gw' ayogiô waô igamba, w' awuli 'nlê, Ôma winlo e tîmb' anliul' ambe, kaô vò Bêlzebul y' ôvauginli w' anlinl' ambe. Ndô

- Jisu amienl' ipikili' saô awulinli waô, inlè, Inlongo edu nyi kera-
nla nyòmè nyi jila; nli nkal' iedu
ge nagô yi keraula, y' agumanle.
- 26 Nla ja Satan atômbe Satan, gam-
bènl' akeranla, nl' ipanginl' isè
27 sô ko kumanla sè? Nla ja mi
atômb' anlinl' ambe vo Beëlzebul,
awanl' iwanli waô wi tômba mô
vo mande? Waô sambô wi be
28 dwanl' iyèkèli yanli. Ndô ja mi
atômb' anlinl' ambe nl' Inlinla
ny' Anyambiè, gambènl' anlw'
abienlô nl' inlongo ny' Anyambiè.
- 29 Ge ôma ko jinginla gô nagô y'
ôma wi ngulu; agwèr' igumb' inyè
sè, kaô adônge kôr' ôma wi ngulu?
30 vovo be kwèrè nag' wè. Ayè ô re
epa kanla miè e sira miè; nl' ayè
ô re e pa kenja nla miè e bunda-
31 kanla. Yenlo mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Ibe sôdu, nl' ipèdia si ya yô-
runda, si be nyezô anlaga; ndô
ipèdia s' Inlinl' Ivia si be nyezô
32 du. Nl' ôm' edu ô kamb' igamba
nyi sir' Ôñwa w' ôma nyi be nye-
zô yè; ndô ôm' edu ô kamb' iga-
mba nyi sir' Inlinl' Ivia, ny'
anyezô yè, nlo gô ntye yinlo, nlo
33 gô ntye yi re gô bia. Vanganl'
erere evia nl' ilônd' iyè imbia;
azyà nlonlo, vanganl' erere eive
nl' ilônd' iyè imbe; kônde ere-
34 re zi miô nl' ilônd' iyè. Awa
w' impenle, anlw' aive, anlwè ko
jolie kamb' agamb' ambia sè?
konde avila gô mbunlinli y' ôrèña
35 ôgwanla wi kamba. Ômô mbia
avila gw' ibunla sibia si re nla
yè, e kogunliag' isaôn imbia; nl'
ômo mbe avila gw' ibunla sibe, e
36 kogunliag' isaôn imbe. Ndô mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Egumb' anyam-
biè edu zi be kambô nl' anla-
ga, wi be pentangô g' ôñwanja wa
37 zô gô ntyugu y' ôyèkèllô. Konde
ô be pô mbèñ nl' agamb' imo, ô
be pô k' ôgara nl' agamb' imo.
- 38 Vovo awinlizi awè wo w' irèndisi
nl' Ifarisi, awulia, 'nlè, Ônlènji,
azwè bele jenl' elemba gôre 'wè.
- 39 Nl' awinlizè awulinlia waô, inlè,
Ivôma ny' ibe nla ny' ôvelanlô
nyi but' elemba; ndô elemba z'
avô nyô, kaô elemba zi Jôna y'
40 ôvogisi. Konde, ga nt' avegagi
Jôna gw' iwuñu nyi nyondo
imand' irarô nl' igwèr' irarô,
yenlo be dwanl' Ôñwa w' ôma g'
ôrèña wi ntye imand' irarô nl'
41 igwèra k' irarô. Mongi wi Ni-
niva wi be kumanla g' ôyèkèliô
nl' ivôña nyinlo, ava nyô ôgara;
konde w' anligi nkôndi gw' ika-
mbinla si Jôna; ndô vônla, vênlo
42 r' ômo re viaganlô nli Jôna. Ôg'
ôñwantô wi Syiba e be kumanla
g' ôyèkèliô nl' ivôña nyinlo, ava
nyô ôgara: konde ayè aïenli
avila gw' intyai si ntye gô jogo
imia si Solômon; nla vônla, vênlo
43 r' ômo re viaganlô nli Solômon.
- 43 Gô re dubwa p' inlinla ny' isyèkè
gôr' ôma, nyi kèndagènda gô wô-
gô yakaka mbutag' ijowa ko ny'
alènga. Vovo bulia nyô, inlè, M'
44 be fwinya gô nag' wam' y' ayilô
miè; nla gô bia nyô, nyi dènga
yô ntevô, jombunlô pa, nli keka
45 pa. Vovo kènda nyô, awonga
nla nyòmè, anlinl' amènlè ôrogè-
nlô, ambe viaganlô nl' ayèndè, ko
mô jinginla, alwanla vovo; nli
ndwanli nuunla y' ôma inè yi twe
mbe viaganlô nli nonga. Yenlo
be dwanla kè gôr' iôñm' iive nyi-
nlo.
- 46 Gw' agambiè nl' anlaga, vônla,
ngi yè nl' awarer' iyè w' agnma-
nli gw' igala mbutaga gô kamba
47 nla yè. Nl' awulinliô yè nl'
ôñorl, inlè, Vônla, ngi yo nl'
awarer' iyo wi kumanla gw' iga-
48 la, wi buta gô kamba nla 'wè. Nl'
awinlizè awulinli ômo wulinliè
yenlo, inlè, Ngi yam' mande, nl'

49 awarer' iyam' waò mande? Nl' alavinlè ògo wè gòr' iulèngi yè, awulia, 'nlè, Vòula ngi yam' nl' 50 awarer' iyam'. Konde òm' edu ò dende ntòndinli ya Rer' iyam' yi re g' òròwa, ayè òñworer' iyam' ònlòñe, nl' òñworer' iyam' òñw-
ntò, nli ngi yam'.

13 Ntyugu mèmò agogwi Jisu gò nagò, alwanla tu g' òzamba w'

2 eliṽa. Nl' alatanli gòre yè ònlag' avenge; yenlo agwenliè gw' ele-

nde, alwanla tu; nl' anlaga waò-
3 du w' agumanli g' òzyègè. Nl' aganibinliè waò isaòn imienge nl'

inkògò, awulia, 'nlè, Vòula, agè-
4 ndi ònyènyisi gò nyènya. Nla gw' anyènyidè, ilònd' imièwo y' avòswi

gò mponlo, nl' aṽienl' inyonli
5 anya yò. Nl' imièwo y' avòswi gw' imbòra s' adò, si re si pegaga

nl' òroi òñwenge; nl' azunge fwe-
6 li yò, konde yi pegaga nl' òroi òñwenge. Nla gw' arongwi nkò-

mbe, y' aveyzò; nl' ayòmí yò,
7 konde yi pegaga nl' iramba. Nl' avòsw' imièwo gw' arèndè; nl'

8 avòmí arèndè, araga yò. Nl' avòsw' imièwo kè g' òroi òmbia; nl'

ayanli yò ilònda, imièwo nkama,
9 imièwo agòmí òròwa, nl' imièwo agòmí ararò. Ayè ò re nl' aròí gò

jogo, e ga yogo.

10 Nl' aṽienl' iulèngi yè awulinliè, inlè, Ò kamba nla waò nl' inkògò

11 sè? Nl' awinlize awulinlia waò, inlè, Konde gòre 'nlwè re pò pa gò

mi' ayumbunlò m' inlongo ny' òròwa; ndò gòre waò zye pò pa.

12 Konde ayè ò re dènga pa, gòre yè be pò, ko yè bunliò: ndò ayè ò re

azyè, vanganl' eza zi re nla yè zi
13 be bonginlò yè. Gò ntinla yinlo yò kòvinla miè waò inkògò; ko-

nde gò jenla waò wi pa jenla; nla
14 gò jogo waò wi pa jogo nlo kòtiza. Nla gòre waò ipoga s' Esaia si twa

rèti si bulia, 'nlè, Gw' ijogo anlwè

be jogo, ko 'nlw' agòtiza; nla gw' ipòula anlwè be pòula ko 'nlw'

15 ayenla. Konde irèmia y' anlaga winlo y' apoñi, wi sile jogo nl'

aròí waò, w' annji k' antyo maò; wi vende jenla nl' antyo, ayogo

nl' aròí, agòtiza nl' òrèmia, aga-
16 lwa, ko miè tòliza waò. Ndò òza-
vinlò gw' antyo manli, konde mi

jenla; nla gw' aròí manli, konde
17 mi jogo. Konde rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, ivogisi imienge nl'

anlag' aṽia, w' aṽelagi gò jenl' isaòn yi jenlò 'nlwè, ko w' ayenla;

nla gò jogo isaòn yi jogo 'nlwè, ko
18 w' ayogo. Yogonli sambò nkògò y' ònyènyisi. Gò jog' òm' edu

igamba ny' inlongo, ko agòtiza nyò, vovo bi' òmo mbe azwa iga-

niba nyi re nyènyò pa g' òrèmi iwè. Winlo nle yè ò nyènyò gò

20 mponlo. Nl' ayè ò nyènyò gw' imbòra s' adò, nle yè ò jogo igam-
mba, kè sunge bonga nyò nli
21 mbia: ndò azye nl' òramba g' òkuw' wèmdè, ndò are v' òñwolingò. Nla gò bie njuke ge ikombizò g' òñwanja w' igamba, e kwezò nè-
22 ganèga. Nl' ayè ò nyènyò gw' arèndè, nle yè ò jogo igamba, ko inaka si ntye yinlo nl' itemiza s' anliva tag' igamba, ko yè twe
23 nkeli. Nl' ayè ò nyènyò g' òroi òmbia, nle yè ò jogo igamba, agò-
tiza nyò; ò janl' ilònda kè, avang' òlònd', òmòri nkama, òmòri agò-
mí òròwa, nl' òmòri agòmí ararò.
24 Nl' agòvinliè waò nkògò mori, awulia, 'nlè, Inlongo ny' òròwa nyi re g' òmo nyèny' ilònd' imbia
25 gò ntyag' iyè. Ndò gw' anlanli anlaga, aṽienl' òlòfalòv' iwè, anyèny' ilònd' imbe gò gare y'
26 imbia, agèndaga. Ndò gw' awei ijavi, ayanl' ilònda, vovo ayenla-
27 nl' ilònd' imbe kè. Nl' aṽienl' inyòngò s' òmo nivi ntyaga, awu-
linliè, inlè, Rera, ò pa nyèny'

- ilônd' imbia gô utyag' iyo? Ndô y' adêng' ilônd' imbe nla gwi?
- 28 Nl' awulinliè waô, inlè, Ôlôvâlôvî are denda pe ndaga yinlo. Nl' awulinliè yè nl' inyôngô mè inlè, Ô bela 'zwè kè kuminlia yô sambô? Nl' awuliè, inlè, Nyawè; gô kuminlia 'nlwè ilônd' imbe, anlwè vende tòdunl' ilônd'
- 30 imbia kè nla yô. Riganli yô imbanli pômâ ta agènda gw' egômbe z' iteula. Gw' egômbe z' itenla m' be bulinlie mongi wi tenla, inlè, Lônge kuminlienl' ilônd' imbe, ko kôrauli yô ata gô pezya yô: ndô imbia vagauli yô gô nag' wam'.
- 31 Nl' agôvinliè waô nkôgô mori, awulia, 'nlè, Inlongo ny' ôrôwa nyi r' egolanli g' intyo nyi mutard ny' awongiô nl' ôma avènlô gô
- 32 ntyag' iyè; nyi re rèti inyangô viagaulô ul' ilônda yôdu; ndô ja ny' apômâ, nyi r' ivôlô viaganlô nl' ôwongo edu, agalw' erere, ko inyonli s' igônulô bia alwanla gw' ampar' imè.
- 33 Nl' agôviuliè waô nkôgô mori, inlè, Inlongo ny' ôrôwa nyi r' egolanli ga lèvèn y' awongiô nl' ôñwantô, ayumbunla yô gw' itônda yi mpêmba irarô, kaô yôdu y' atiâ nli lèvèn.
- 34 Jisu agambinl' anlaga isaôn yinlo yôdu nl' iukôgô; e kamba nla waô nkôgô fo: ko igamba ny' ôvogisi twa rèti nyi bulia, 'nlè, M' be nungunl' ôgwaul' iwam' nl' inkôgô; m' be kogunli' isaôn y' avegagi jumbunlô pa avila gw'
- 36 idôvîô si ntye. Vovo awinlizi Jisu awinliz' anlaga, ayinginla gô nagô. Nl' aâienl' inlèngi yè gôre yè, awulia, 'nlè, Vêngunla 'zwè nkôgô y' ilônd' imbe
- 37 yi ntyaga. Nl' ayiviriè awulinlia waô, inlè, Ayè ô nyèny' ilônd' imbia nle Ôñwa w' ôma.
- 38 Ntyaga nle ntye yinlo; ilônd' imbia nle awanla w' inlongo; nl' ilônd' imbe nle awanla w' ômbe.
- 39 Ôlôvâlôvî ô nyèuyi yô nle Sattan; egômbe z' itenla nle ntyai yi ntye; nli mongi wi tenla nl' ienjèl. Sambô ga nte kuminliè ilônd' imbe, avezyô g' ôgônli, nlo-nlo be dwanla gô ntyai yi ntye.
- 41 Ôñwa w' ôma e be tòm' ienjèl sè, ko waô kuminlia avila gw' inlongo nyè abaku môdu, nla waô
- 42 wi janj' ibe, awala waô gw' elôngô z' ôgônli; gôgô be dwanl'
- 43 edingô nli nkègèrè y' ano. Vovo be bamb' anlaga aâia ga nkômbe gw' iulougo nya Rer' iyaô. Ayè ô re nl' arôl gô jogo, e ga yogo.
- 44 Inlongo ny' ôrôwa nyi re k' egolanli ga syika jumbunlô pa gô ntyaga; yi re gô dèngô yô nl' ôma, e jumbuula yô; nla vo mbia ya yô, e kèuda, agôle ya yôdu yi re nla yè, ko yè kôle ntyaga mè.
- 45 Inlongo ny' ôrôwa nyi re k' egolanli g' ôma w' agôlô mbutag' adô
- 46 anbia; ô re gô dèngô idô imôri nyi njônli mpôlô, e kèuda agôle ya yôdu yi re nla yè ko yè kôla nyô.
- 47 Inlongo ny' ôrôwa nyi re k' egolanli g' elôvâ pungô pa gô mbenle, ko yô datiz' ônlougo edu; zi re gô jônli zô, wi dura zô g' ôzyègè; ko waô dwanla tu agenje vèrè vîa gw' ilômbô, ndô vè wi
- 49 fala yô. Yenlo be dwanla gô ntyai yi ntye: ienjèl si be bia, ager' aâe avila gô gare y' aâia, awala waô gw' elôngô z' ôgônli; gôgô be dwanl' edingô nli nkègèrè y' ano.
- 51 Jisu awulinli waô, inlè, Anlw' akôtiz' isaôn yinlo yôdu? w'
- 52 awulinliè, inlè, Iñ, Rera. Nl' awulinliè waô, inlè, Ôrèndisi edu sambô ô re nêuga pa gw' inlongo ny' ôrôwa, ar' egolanli g' ômo ni-

- ve nagô, ô kogunlia avila gw' igumb' inyè ya' yonla nli lungu.
- 53 Nl' arwenl', inlè, gw' amènlizi Jisu inkôgô sinlo, alubwi vovo.
- 54 Nl' a'fienliè gô ntye yèmè, anlè- nja waô gô nag' waô yi Syonlo ; ko waô inama, awulia, 'nlè, Imia sinlo nl' ijanja si ngulu sinlo si re nl' ôma winlo si pila gwi?
- 55 Winlo arang' ôñwanla w' ôkèngè- kèngè? Ngi yè e pa fweliô inlè Mari? Nl' awongi yè anlômè, wa Jems, wa Jôsèf, wa Simon nla
- 56 wa Judas? Nl' awongi yè antô, waôdu wi zye nla 'zwè kè? Isa- òn yinlo yôdu yi re nl' ôma winlo
- 57 sambô yi pila gwi? Nl' agwezô waô gôre yè. Ndô Jisu awulinlia waô, inlè, Ôvogisi azyel' ôlubô fo, kaô gô ntye yèmè nla gô nag'
- 58 wèmè. Yenlo e dende lemba ye- nge gôgô, g' ôñwanja w' itwayi- vir' isaô.
- 14 Egômbe mè ayogiô Hèrod yi Tetrark ayogo eluñi zi Jisu.
- 2 Nl' awulinliè inyôngô sè, inlè, Winlo nle Jan yi Baptist; are tô- ngwa pa avila gw' ijuwa; yenlo
- 3 ingulu sinlo si janja gôre yè. Ko- nde Hèrod aluô akôti' Jan, agôrè, awelè gô ntyôgô g' ôñwanja wi Hèrôdias y' ôñwantô wi Filip y'
- 4 ôñworer' iyè. Konde Jan awuli- nliè, inlè, Zyele kwèkwè gôrè 'wè
- 5 gô jômbè. Nla gw' avelagiè gô jônè, arienl' anлага, konde w'
- 6 arangiè inlè ay' ôvogisi. Ndô gw' arwenli ntyagô yi ntyugu y' aya- nliô Hèrod, ôñwo ñwantô wi Hèrô- dias ayinlagi gô garegare yaô aro- ndie Hèrod. Yenlo avanganliè nl'
- 7 ôrangô gô pè ezom' edu zi be ba- mbie yè. Nl' ayè, syoriô pa nli
- 8 ngi yè, awuli 'nlè, Va miè vèno gw' epèlè ewônjô zi Jan yi
- 9 Baptist. Nl' ayenli ôga ekèva; ndô g' ôñwanja w' ôrangô nla waô w' avegagi tu nla yè, azô-
- 10 mbi zô gô pô. Nl' arômè, arenle Jan ômpele gô nagô y' intyôgô.
- 11 Nl' a'fagiô ewônjô zè gw' epèlè avô isesa; nl' a'fagiè zô gôre ngi
- 12 yè. Nl' a'fienl' inlèngi yè, arô- mbinl' ebende, avènlà zô; nl' agèndi waô awulinlie Jisu.
- 13 Gw' ayogiô Jisu igamba, alubwi vovo nl' elende, agènda gô mbôra y' ôrôve waô anka: nla gw' ayogiô anлага yenlo, w' azôngiè nli ntye
- 14 avila gw' inkala. Nla gw' azumiè, ayenl' anlag' awenge; nl' avô- ginliè waô aying' ibèli yaô. Nl' egômbe zi nkôlô a'fienl' inlèngi gôre yè, awulia 'nlè, Yinlo mbôra y' ôrôve nl' owenja w' ajili; wi- nliz' anлага ko waô kènda gw'
- 16 inkala agôl' iny' isaômè. Ndô Jisu awulinli waô, inlè, Wi zy' isyolo nyi kènda; vanli waô inya
- 17 anlwè mè. Nl' awulinli waô yô, inlè, Azw' azye nl' inya vèno, kaô amônga mi mpè-
- 18 mba atanli nli vèrè v'anli. Nl' awuliè, inlè, Vaganli sô gunlu
- 19 gôre miè. Nl' azômbiè anлага gô dwanla tu gw' a'fianli; nl' awongiè amônga mi mpèmba ata- nli nli vèrè v'anli, avônla g' ôrôwa azavinla; nl' amogunliè amônga, ava mô inlèngi, ko inlèngi p'
- 20 anлага: Nl' anyenli waô du, ayôra; nl' aguminli waô nkizi y' ariganli, igômi ny' itôndô nl' itô-
- 21 'ndô imbanli ralie. Nla waô w' anyenli w' avegagi vo utozèn s' anlômè ntyanli, tômbare p' antô nl' awanla.
- 22 Nl' azômbiè inlèngi yè pele gô kwenla gw' elende, alalia gô bô- syô yè gô ntye mori, gô fwiniè
- 23 anлага. Ayè fwiniè p' anлага, avandi gô nômaba ay' anka, gô kambinla: nla gw' arwenli nkô-
- 24 lô, avegagi gôgô ayè dadie. Ndô elende z' aluô z' atwenli gô gare- gare y' eli'va, mbôlanganlagô nl'

ikeña, konde òmpunga w'avegag'
 25 akòma gòre waò. Nl' ayenjinla
 aŋienliè gòre waò, njarag' eliña
 26 nl' agòlò. Nla gw' ayenl' inlengi
 ayenlè njarag' eliña, w' arienli,
 awulia, 'nlè, Ibambò; nl' awògi-
 27 nli waò nl' itia. Ndò Jisu azunge
 kambi nla waò awulia, 'nlè. Zi-
 ndianl' irèña; nle miè; arianli.
 28 Nl' ayiviri Pitèr ayivirè, awulia,
 'nlè, Rera, jogo nle 'wè, zòmbia
 miè bia gòre 'wè njarag' anlingò.
 29 Nl' awuliè, inlè, Yògò: nl' azu-
 minli Pitèr avila gw' elende, ayar'
 30 anlingò gò kènda gòre Jisu. Ndò
 gw' ayenliè òmpung' òmpòlò, ari-
 enli; nl' avakiliè dominla, arò-
 nga, inlè, Rera, zunginla miè.
 31 Nl' azunge daŋinli Jisu ògo, agò-
 tè, awulinliè, inlè, Awè, y' ibekel'
 ijangò, ezande z' adòvo mpaga?
 32 Nla gw' agwenli waò gw' elende,
 33 ayèk' òmpunga. Nla waò w'
 avegagi gw' elende w' azavinlè,
 awulia, 'nlè, Giligili awè nl'
 Òñwa w' Anyambiè.
 34 Waò dalia pa, aŋienli waò gò
 35 ntye yi Gèndèsarèt. Nl' anlòme
 w' mbòra mègw' amienli waò yè,
 w' aròmi gò ntye yòdu vingò-
 vingò, aŋaga gòre yè anlaga waò-
 36 du w' avegagi nl' inkanli. Nl'
 agwenli waò yè nkolo, inlè, wi
 ga gòte vanganl' ògòmbinlò wi
 ngoi yè; nl' aròli waòdu w' agòti.
 15 Vovo aŋienli gòre Jisu irèndisi
 nl' Ifarisi avila gò Jerusalèm,
 2 awulia, 'nlè, Ezande zi pav' inlè-
 ngi yo inènja s' anlèro? konde wi
 jòvunl' ago maò gò nya waò inya.
 3 Nl' awinlizi Jisu awulinla waò,
 inlè, Ezandezi pava 'nlwè kè avav'
 òzòmbiò w' Anyambiè nl' inènj'
 4 isanli? Konde Anyambiè awuli,
 'nlè, Lube rer' iyo nli ngi yo: nl'
 ayè ò towe rerè ge ngwè, e ga
 5 yuwe njuwaga. Ndò anlwè bulia,
 'nlè, Òm' edu ò bnlinlie rerè ge

ngwè, inlè, Eza z' aro tòlizo avila
 gòre miè, zi r' òrunda; alube rer'
 6 iyè ge ŋngi yè nyènè. Yenlo
 anlw' are panga p' òzòmbò w'
 Anyambiè òsaon wa nyawè, nl'
 7 inènj' isanli. Imbiagwanla, Esa-
 ia avogi mbiambiè g' òñwanj'
 8 iwanli, inlè, Mongi sinlo wi
 syusya pièrè nla miè nl' agwanl'
 imaò, aluba miè nl' inlumbu yaò;
 ndò irèñ' iyaò yi re bò avila gòre
 9 miè. Ndò wi savinla miè vo nya-
 wènyawè, nènjag' isòmbia s' anla-
 10 ga. Nl' aweliè anlaga awulinlia
 waò, inlè, Yagonli ko kòtizanli.
 11 Arang' eza zi jinginla g' ògwanla
 zi feviz' òma; ndò eza zi kogwa
 avila g' ògwanla, zò feviz' òma.
 12 Vovo aŋienl' inlengi yè awulinliè,
 inlè, Ò vòrò inlè Ifarisi gw' ayo-
 giò waò igamba mènyo, w' aŋe-
 13 ndi? Ndò awinlizi awulia, 'nlè,
 Òwongo edu, wi re wi pa bènlò
 14 nle Rer' iyanl', wi be tòdunlò. Ri-
 ganli waò: waò nl' apokumikèndi'
 apoku. Nla ja ipoku ny' akèndi'
 ipoku, waò aŋanli wi be pòswa
 15 gw' ivemba. Nl' awinlizi Pitèr,
 awulinliè, inlè, Vègunla 'zwè
 16 nkògò yinlo. Nl' awuli Jisu,
 inlè, Anlwè pare sikòtiza fo kè?
 17 Anlwè pa kòtiza, 'nlè, ezom' edu
 zi jinginla g' ògwanla, zi piaganla
 gw' iwuñu, ko zò falò gò nagò y'
 18 ògombo? Ndò isaon yi kogwa g'
 ògwanla, yi pila g' òrèña; yinlo
 19 yò feviz' òma. Konde avila g'
 òrèña kogw' ipikil' ibe, ijònla s'
 anlaga, inanla nla winganli, òŋe-
 lanlò, ijufa, iberinla, nl' ipèdi'
 20 Anyambiè: ya yi feviz' òma nle
 yinlo: ndò gò nya nl' ago mi pa
 jòvunlò, yi pa feviz' òma.
 21 Nl' alubwi Jisu avila vovo agè-
 nda gò wògò yi Tirus nli Sidon.
 22 Nla vòna, òñwantò wi Kanaan
 aŋienli avila gw' inkòŋa miè, ala-
 ginlè, awulia 'nlè, Yenla ml' ekè-

- 23 Ƶa Rera, ôñwa wi David; ôñwanl' iyam' ôñwantô are syokoliô pa nl' inlinl' iƵe pôlô. Ndô ejîvirê mpongo; nl' aƵienl' inlengi yê agwenlê nkolo, awulia 'nlê, Winlizê, konde e tônga gô nyuñ' iyazyô.
 24 Awinlizîê, awulia, 'nlê, Mi tômô kaô gw' adombe mi re pera pa mi nagô yi Israël. Ndô ôñwantô aƵienli, alôñinlê akotolo, awulia, 'nlê, Rera, nlungunla miê. Nl' awinlizîê awulia, 'nlê, Zyele mbia gô bong' inya s' awanla avunginla sô imbwa. Nl' awulê, inlê, Ifi, Rera; ndô vanganl' imbwa si nye nkizi yi pôswa avila gô tavuru y' irer' isaô. Vovo awinlizi Jisu awulinlê 'nlê, Ôñwantô, ibekeli' so si r' ipôlô: ga lwanle gôre 'wê nte belo. Nl' arôlizîô ôñwanl' iyê ôñwantô avila gw' igwêra mê.
 29 Nl' alubwi Jisu avila vovo aƵia gw' eliƵa zi Galile; nl' avandîê gô nômba, alwanla tu gôgô. Nl' aƵienli gôre yê anlag' awenge, awage bôke, nl' apoku, nl' añañu, nli nlêña, nl' awênl' awenge, alimbinla waô gw' agôlô mê; nl' ayingîê waô. Yenlo anlaga waôdu w' añañu, gw' aƵenli waô añañu mi kamba, nli nlêña tôlizô pa, nli bôke yi kênda, nl' apoku mi jenla. Nl' azuminli waô Anyambiê yi Israël.
 32 Nl' aweli Jisu inlengi yê awulia, 'nlê, Mi jenl' anlaga winlo ekêƵa, konde w' adwanli nla miê ntyugu ntyarô, ndô wi zye nl' eza zi nyô waô. Mi pa bele fwinliza waô nli njanla wi vende kwa sike gô mponlo. Nl' awulinlô yê nl' inlengi yê, inlê, Gwenli be denga 'zwê g' ôrôve, inya kwêkwê gô jôriz' anlaga ntangô yinlo? Nl' awulinlô waô nle Jisu, inlê, Anlw' are nl' amông' amia? Nl' awuli waô, inlê, Ôrogênlô, nli
 35 yeƵêrê yakwê. Nl' azômbîê anla-
 36 ga gô dwanla tu gô ntye. Nl' awongîê arrông' ôrogênlô nli Ƶêrê, av' akeƵa; nl' amogunlê mô, ava inlengi yê; ko inlengi p'
 37 anlaga. Nl' anyenli waôdu, ayôra; nl' aguminli waô nkizi y' ariganli, itôndô ôrogênlô ralie.
 38 Nla waô w' anyenli w' aƵegagi intozên s' anlôñie nla, tômbare p'
 39 antô nl' awanla. Nla gw' awinlizîê anlaga, agwênli gw' elende aƵia gô wôgô yi Magdala.
 16 Nl' aƵienl' Ifarisi nl' Isadusi alembê, aƵambiê gô tuminlia
 2 waô elemba avila g' ôrôwa. Nl' awinlizîê awulinlia waô, inlê, Egômba zi nkôlô anlê bulia 'nlê, Ôgwêr' ômbia, konde ôrôwa wi re
 3 tenlatenla. Nl' ibanga, inlê, Ôwenj' ôƵe nlênlo, konde ôrôwa wi re tenlatenla nli viovio. Anlw' imbiagwanla, anlw' avôrô gô kêlagêl' ôzyô w' ôrôwa, ndô anlw'
 4 ayolie mie lingilô yi gômba. I-
 vôm' iƵe nla ny' ôƵelanlô nyi but' elemba, ndô ny' avô elemba kaô elemba zi Jôna. Nl' arigiê waô agêndaga.
 5 Nla gw' alali inlengi yê gô ntye mori, w' alevanli gô bongé mpê-
 6 mba. Nl' awulinlô waô nle Jisu, inlê, Vônlanli ko kelimanli gô
 7 lèvên y' Ifarisi nl' Isadusi. Nl' agambanlaga waô, inlê, E kamba yenlo konde azwê pa bongé mpê-
 8 mba. Nl' amienli Jisu, awulia, 'nlê, Anlwê y' ibekel' ijangô; ezande zi kambanla 'nlwê, konde
 9 anlê pa bongé mpêmba? Nla nlênlo anlê pa kôtiza ge jônginlia amông' atauli m' intozên s'
 10 anlaga ntyanli, nli ntangô y' itôndô ndô y' aguminliô 'nlwê? Ge
 amông' ôrogênlô m' intozên s' anlaga 'nlai, nli ntangô y' itôndô
 11 y' aguminliô 'nlwê? Ezande zi re 'nlê anlê pa kôtiza 'nlê, mi pa

- kamba nla 'nlwè g' òñwanja wi mpèmbe? Ndò gelimanli gò lè-
 12 vèn y' Ifarisi n' Isadusi. Vovo agòtizi waò inlè, e pa bulinlia waò, inlè, wi ga geline gò lèvèn yi mpèmbe, ndò gw' inènja s' Ifarisi n' Isadusi.
- 13 Gw' a'vieni Jisu gò wògò yi Sesaría yi Filip, a'vambi inlengi yè, awulia, 'nlè, Miè Òñwa w' òma, anlaga wi bulia 'nlè, miè mande?
- 14 Nl' awuli waò, inlè, Awèwo inlè, Jan yi Baptist; awèwo inlè, Elias; nl' awèwo inlè, Jèremia ge òmòri
- 15 w' ivogisi. Awulinliè waò, inlè, Ndò anlwè bulia 'nlè miè mande?
- 16 Nl' awinlizi Simon Pitèr, awulia, 'nlè, Awè nle Kraisi y' Òñwa w'
- 17 Anyambiè yabo. Awinlizi Jisu awulinliè, 'nlè, Ò re savinlò pa Simon y' òñwa wi Jóna: konde ò m'iezò igamba nyinlo nl' òzyònlì nli ntyinla, ndò nle Rer' iyam' yi
- 18 re g' òròwa. Mi bulinliò kè, 'nlè, Awè nle Pitèr, nla gw' idò nyinlo m' be nòge ñandò yam'; nl' agugi m' elòngò z' ògònlì m' ageve yò.
- 19 M' be po k' isyape s' inlongo ny' òròwa: nl' ezom' edu zi be diriò ndo gò ntye zi be diriò g' òròwa; nl' ezom' edu zi be purunlò ndo gò ntye zi be purunlò g' òròwa.
- 20 Vovo azòmbiè inlengi yè inlè w' amiez' òm' edu inlè ayè nle Kraisi.
- 21 Avila gw' egòmbè mè avakili Jisu gò miez' inlengi yè inlè, e ga gènde gò Jerusalèm, azindinl' isaòn imienge gòr' anlero, nl' iminis' impòlò, nl' irèndisi, kè jònlò, aròngunliò ntyugu yi
- 22 ntyarò. Nl' awongi Pitèr awongè, avakilia gò sòmbè, awulia, 'nlè, Anyambiè e ga vòginlo Rera: igamba nyinlo ny' alwanle
- 23 gòre 'wè. Ndò awizi, awulinli' Pitèr, inlè, Gènda gò nyuñ' iyam' Satan: awè ibaku gòre miè:
- 24 konde ò nak' isaòn y' Anyambiè, ndò isaòn y' anlaga. Vovo Jisu awulinli' inlengi yè, inlè, Jog' òm' abele sònga miè e ga nliminl' okuw' wèmdè, kè tòmbinle krosi
- 25 yè, a'venga miè. Konde òm' edu ò bele sunginl' emènlo zè, e be periza zò; nl' òm' edu ò be periz' emènlo zè g' òñwanj' iwam', e be dènga zò. Konde òba nde wi re
- 26 nl' òma, ja anyenle ntye yòdu, averiz' inlinl' inyè? ge ande zi r' òma ko pa gw' avende m' inlinl'
- 27 inyè? Konde Òñwa w' òma e be bia nl' ivenda nya Rer' iyè nl' ienjèl sè nla yè; egòmbè mè e be p' òm' edu ga nt' ar' ijanj' isè.
- 28 Giligili m' bulinlia 'nlwè, inlè, R' awèwo gòre waò wi re vènlò gòre, wi re, w' alemb' ijuwa, kaò w' ajenl' Òñwa w' Òma e bia gw' inlongo nyè.
- 17 Ntyugu òròwa piaganla pa, Jisu awongi Pitèr nli Jems nli Jan y' òñworer' iyè, avanda nla waò gò nòmba ndòndwi, waò
- 2 dadiè. Nl' agalunliò egolanli zè gw' azyò maò, nl' òzyò wè w' a'vambi ga nkòmbè, nl' ingoi sè s'
- 3 arwenli pupu g' òzange. Nla vò- nla, awòwunli gòre waò Mòsès
- 4 nl' Elias nkambaga nla yè. Nl' ayiviri Pitèr awulinli Jisu, inlè, Rera, re mbia gòre 'zwè gò dwanla vènlò: ja w' ajivira, m' be nòga vènlò sapala raro, emòri gòre 'wè, nl' emòri gòre Mòsès, nl' emòri
- 5 gòr' Elias. Gw' agambagiè yènlò, vònlà, evindi eyombwi z' ali'vini waò, nla vònlà, inyòl avila gw' evindi ny' awul', inlè, Winlo nl' Òñwanl' iyam' ò tondò miè, mi jenle mbia gòre yè; yoginlònlì
- 6 yè. Nla gw' ayogiò inlengi w' avòswi, azyò maò gò ntye, ari
- 7 pòlò. Nl' a'vieni Jisu a'vata waò, awulia, 'nlè, Nlongwanli, ko ari-
- 8 anli. Nla gw' aròmbinli waò

- antyo maô, wi jenl' ôma nyêulê, 22 Nlagw' alwanlagi waô gô Galile, Jisu awulinli waô, inlê, Ôñwa w' ôma e be nozô gw' ago m' anlaga;
- 9 kaô Jisu dadiê. Gw' azuminlagi waô avila gô nômba, Jisu azômbi waô, inlê, Awulinlianl' ôm' edu ndaga y' ajenlô anlwê, kaô Ôñwa w' ôma atôngwa avila gw' ijuwa.
- 10 Nl' aŵambiô yê nl' inlengi yê, inlê, Ezande zi bulia irêndisi, 23 ko waô ' jônê; nli ntyugu yi ntyarô e be tângunliô. Nl' aye-nli waô ekêŵ' evôlô.
- 11 inlê, Elias e ga lônge bie? Awinliziê awulinlia waô, inlê, Rêti Elias e bia, kê dwanliz' isaôn 24 Gw' aŵienli waô gô Kapêrnaum, waô w' awongagi mpagô w' aŵienli gôre Pitêr, awulia, 'nlê, Ônlê-
- 12 yôdu. Ndô mi bulinlia 'nlwê inlê, Elias are bia pa, ko w' amiê du; ndô w' alendi gôre yê nt' arondi waô. Yenlo, kê Ôñwa w' ôma e be jenl' azyingô gôre waô.
- 13 Vovo agôtiz' inlengi, inlê, agambi nla waô g' ôñwanja wi Jan yi Baptist.
- 14 Gw' aŵienli waô gôr' anlaga, aŵienl' ôma gôre yê, aloŵinlê akotolo, 25 nji wanli e pa pe mpagô? Nl' awuliê, inlê, Iñ. Nla gw' ayingi-nliê gô nagô, Jisu alônge kambinla yê, awulia, 'nlê, Ô pikilia sê, Simon? aga wi ntye wi bong' ôba ge mpagô avila gôre mande? avila gôr' awanl' iwaô ge anlag'
- 15 awulia, 'nlê, Rera, vôginl' ôñwanl' iyam', konde ar' eranlia, e jenle njuke mpôlô; konde gômbe yenge e poswa g' ôgônli nli gô-mbe yenge gw' anlingô. Nl' 26 aŵiori? Awuli Pitêr, inlê, Avila gôr' anlag' aŵiori. Vovo awulinliô nle Jisu, inlê, Awanla sam-bô wi re diêngadiênga. Ndô
- 16 aŵagi miê yê gôr' inlengi yo, ndô 27 azwê vende kweza waô, gênda gw' eliŵa, ko dow' ilowo; nl' eŵêrê zi dônge bôwunlia, wonga zô; nla gô be nungunlo ôgwanla wa zô, ô be jenle syika: wonga yô ava waô g' ôzamb' iwanl' nl' iwo,
- 17 wi jolie jingê. Nl' awinlizi Jisu awulia, 'nlê, E! ivôma nyi r' ibekelia fo, nli feva pa kê, ôlingô sê wi be dwanla miê nla 'nlwê? ôlingô sê wi be sindinla miê 'nlwê?
- 18 Vaganliê ganlu gôre miê. Nl' azêmbi Jisu azêmb' inlinl' iŵe, ko nyô kogwa avila gôre yê; nl' ayingiô ôñwanla avila gw' igwêra mê. Vovo aŵienl' inlengi gôre 18 Igwêra mê aŵienl' inlengi gôre Jisu, awulia, 'nlê, Ômo 'mpôlô gw' inlongo ny' ôrôwa
- 19 Jisu, waô anka, awulia, 'nlê, 2 mande? Nl' aweyi Jisu awey' ôñworumbe, awelê gô garegare
- 20 Azwê jolie, tômba nyô, sê? Nl' awulinliô waô nle Jisu, inlê, G' ôñwanja w' itwavekeli' sanli: konde giligili, mi bulinlia 'nlwê, inlê, Ja 'nlw' adwanla nl' ibekelia g' intyo nyi mutard, gambênl' anlw' abulinlie nômba yinlo, inlê, Lubwa vênlo; agênda gônlo, ko yô dubwa; nla zyel' ezoma zi re z' ayoliô nle 'nlwê.
- 3 yaô, awulia, 'nlê, Giligili mi bulinlia 'nlwê, inlê, Kaô anlw' akalwa, alwanla g' awarumbe, anlw' ayinginle gw' iulongo ny' 4 ôrôwa. Ôm' edu sambô ô be syô-nli' ôkuw' wê g' ôñworumbe winlo, ayê ômo mpôlô gw' inlo-
- 5 ngo ny' ôrôwa. Nl' ôm' edu ô be bong' ôñworumbe ônlongo winlo gw' in' inyam', e bonga miê.
- 6 Ndô ôm' edu ô be kwez' ômiori gôr' awangô winlo wi bekelia miê, to dwanle nubia gôre yê inlê, idô nyi kilinl' imba nyi ga liriô g' ômpele wê ko yê dominla g' 7 ôronga wi utyua. Azyile gô ntye

g' òñwanja w' ikweza! kònde
 rèti ikweza si be bia, ndò azyile
 8 gòr' òma mè ò bag' ikweza. Nla
 ja ògo wo ge ògòlò w' akwezo, re-
 nla wò nkwi, ko fala wò avila
 gòre 'wè: re mbia gòre 'wè gò
 jinginia gw' emèndlo ebòke g'
 enlèmbia, viaganlò nla gò dwa nl'
 ago ambanli ge nl' agòlò ambanli
 gò falò g' ògònlì w' egòmbè zòdu.
 9 Nla ja intyo nyo ny' akwezo, rò-
 kunla nyò, ko fala nyò avila gòre
 'wè: re mbia gòre 'wè gò jingiu-
 la gw' emèndlo nl' intyo imòri, viaga-
 nlò nla gò dwa nl' antyo ambanli
 10 gò falò gw' elòngò z' ògònlì. Geli-
 manli, anlèwè vende pèdi' òmòri
 gòr' awangò winlo; konde mi
 bulinlia 'nlwè, inlè, Ienjèl saò g'
 òròwa, si pònl' òzyò wa Rer' iyan'
 yi re g' òròwa pèkèpèkè.
 12 Anlwè tanga sè? Jog' òm' are
 nli nkama y' adombe, ko imòri
 gò mò pera, e pa tig' agòmbi enlo-
 gòmbi nl' adombe enlogòmbi, ko yè
 kènda gw' inòmba awuta nyò nyi
 13 re pera pa? Nla j' atwa 'nlè e dè-
 nga nyò, rèti mi bulinlia 'nlwè,
 inlè, e jenla nyò mbia viaganlò
 nl' agòmbi enlogòmbi nl' adombe
 14 enlogòmbi mi re mi pa pera. Ye-
 nlo kè arange ntòndiuli ya Rer'
 iyanli yi re g' òròwa, inlè, òmòri
 gòr' awangò winlo e ga vere.
 15 Nla ja òñworer' iyo adendo mbe,
 gè tevunlè awènl' ayè anka: j' ajo-
 ginlò 'wè, gambènlè w' adèng' ò-
 16 ñworer' iyo. Nla ja ayoginlò 'wè,
 wonga nla 'wè òmòri ge ayanli
 inlè, gw' agwanla m' iyanli imba-
 nli ge irarò, igamb' iedu nyi ga
 17 lwanlìzò. Nla ja ayoginlò wàò, ra-
 kilie fiandò; nla ja ayoginlò fiandò,
 e galwanle gòre 'wè g' òmòre e m'
 18 Anyambiè nla ga publikan. Rèti
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Òsaon
 wedu wi be diriò 'nlwè gò ntye,
 wò kè wi be diriò g' òròwa: nl'

òsaon wedu wi be purunlò 'nlwè
 gò ntye wò kè wi be purunlò g'
 19 òròwa. Mi fo bulinlia 'nlwè,
 inlè, Jogo ayanli gòre 'nlwè w'
 akwezanganla gò ntye g' òñwanja
 wi ndag' iedu yi be banibiò wàò,
 yi be dendinlò wàò nle Rer' iyan'
 20 yi re g' òròwa. Konde gò r' aya-
 nli ge ararò datanla pa gw' in'
 inyam', gògò re mè gò garegare
 yaò.
 21 Vovo ayanli Pitèr gòre yè awu-
 lia, 'nlè, Nyongo mia be dendinlò
 mè mbe nl' òñworer' iyan', ko
 mè nyezè? nyongo òrogènlò?
 22 Jisu awulinliè, inlè, Mi pa buli-
 nlio, inlè, vo nyongo òrogènlò,
 ndò vo nyongo òrogènlò agòmbi
 23 òrogènlò. Yenlo inlongo ny' òrò-
 wa nyi r' egolanli g' òga ò vèli
 bongè ntangò gòr' inyòngò sè.
 24 Nla gw' avakiliè bongè ntangò
 ayanli gòre yè òmòri ò nwanliè
 25 igòmbi ny' itozèn s' italent. Ndò
 gò re 'nlè e pegaga nl' eza zi pa,
 rer' iyè azòmbi 'nlè, e ga gòlò nl'
 òñwant' wè nl' awanli wè nli ya
 yòdu y' avegagi nla yè; ko inwa-
 26 nla mènlizò. Yenlo avòswi nyò-
 ngò mè gò ntye, azaviula, awulia,
 'nlè, Rera, venginla mè, gambè
 27 m' be po sòdu. Nl' avòginli rerè
 yi nyòngò mè avòginlè, avurunlè,
 28 anyez' inwanla mè. Ndò nyòngò
 mè agogwi alèng' òmòri w' inyò-
 ngò nla yè ò nwanliè nkama y'
 ifura: nl' agòtiè yè, aviariè g' òngò-
 nga, awulia, 'nlè, V' inwanli iso.
 29 Yenlo nyòngò nla yè avòswi
 gò ntye, agwenlè ukolo, inlè, Ve-
 30 nginla mè gambè m' be po. Ndò
 e jivira du; ndò agèndi awèlè gò
 31 ntyògò, kaò ap' inwanla mè. Nla
 gw' ayanli inyòngò nla yè nt'
 arwenli, w' ayanli ekèd' e èlòlò; nl'
 ayanli wàò arakili rer' iyaò isa-
 32 òn yòdu y' arwenli. Vovo rerè yi
 nyòngò mè aweliè, awulinliè 'nlè,

- Nyôngô mbe, mi anyezo inwaula mè sôdu, konde ô gwenli miè
- 33 nkolo: zye kwèkwè gôre 'wè gô pôginla kè nyôngô nla 'wè, nt'
- 34 avôginli miè 'wè? Nl' aṽendi rer' iyè anozinlè gô jenlizô azyingô, kaô ap' inwanl' isè sôdu.
- 35 Yèno kè Rer' iyam' yi re g' ôrôwa e be dendinla 'nlwè, kaô anlw' anyezanla gw' irèṁ' iyanli ôm' edu ôṁworer' iyè.
- 19 Nl' arwenl' inlè, gw' amènlizi Jisu agamba minlo, alubwi gô Galile, aṽia gô wôgô yi Judia g' 2 ôzamb' ôṁiori wi Jordan. Nl' azôngiô yè nl' anlag' awenge; nl' ayingiè waô vovo.
- 3 Nl' aṽienli gôre yè Ifarisi ndembagè awulia, 'nlè, Re kwèkwè gôr' ôma gô tômb' ôṁwant' wè gô 4 ndag' iedu? Nl' awinliziè, awulinlia waô, inlè, Anlwè pa tanguinla, inlè, ayè ô vangi waô avila gw' ipakilia avangi waô ônlôṁie 5 nl' ôṁwantô, awulia, 'nlè, G' ôṁwanja w' igamba nyinlo ônlôṁie e ga rige rer' iyè nli ngi yè, alwa jôngô pa gôr' ôṁwant' wè, ko waô aṽanli dwanl' ôzyônli 6 ômô? Yèno wi zyel' aṽanli nyènlè ndô ôzyônli ômô. Eza z' ayôngiô nl' Anyambiè sambô, z' aṽa- 7 ngunliô nl' ôma. W' awulinliè, inlè, Sambô Môsès azômbi gô p' ezangô z' itômbô arômb' ôṁwantô 8 sè? Awulinli waô, inlè, Môsès, g' ôṁwanja wi njolinli y' irèṁ' iyanli, nyiviri 'nlwè tômb' antô wanli: ndô pegaga yèno avila gw' 9 ipakilia. Mi bulinlia 'nlwè kè, inlè, Ôm' edu ô tômb' ôṁwant' wè, kaô gô ntinla y' ôṽelanlô, kè jômb' ôṁwènlè, e nanla nla winganli: nl' ayè ô jômbè ô re tômbô pa e nanla nla winganli.
- 10 Inlèngi y' awulinliè, inlè, J' adwanla yèno gôr' ônlôṁie nl' ôṁwant' wè, gambènè zyele mbia 11 gôjômba. Ndô awulinli waô, inlè, Arang' anlaga waôdu ko bong' igamba nyinlo, ndô kaô waô 12 wi pô nyô. Konde r' ivèngunli y' ayanliô yèno, avila gw' ambuṁu m' ingi saô: r' ivèngunli kè y' avèngunliô nl' anlaga: r' ivèngunli kè y' avèngunli' ikuw' iyaô g' ôṁwanja w' inlongo ny' Anyambiè. Ômo re ko jolie bong' igamba mè, e ga wonge nyô.
- 13 Vovo aṽagiô gôre yè awanla, inlè, e ga ralie ago mè gôre waô, agambinla; ndô inlèngi yè y' 14 alegi waô. Ndô Jisu awuli, 'nlè, Yiviranl' awanla, ko aleganli waô bia gôre miè: konde inlongo ny' ôrôwa nyô nl' ônlongo winlo.
- 15 Nl' araliè waô ago, alubwa vovo.
- 16 Nla vônla, ôm' aṽienli awulinliè, inlè, Ônlènji, ezom' eṽia ande zi be dendô miè, ko miè dwanla nl' 17 eṁèno z' egômbè zôdu? Nl' awulinliè yè, inlè, Ezande zi bambio miè g' ôṁwanja w' eza zi r' eṽia? R' ôṁiori ô r' ômbia; ndô ja w' abele jinginla gw' eṁèno, 18 venjavenj' ampanga. Awulinliè yè, inlè, Ampanga mi? Awuli Jisu, inlè, Ayônli' ôma, Anlanla nla winganli, Ayufa, Aṽerinla, 19 Lube rer' iyo nli ngi yo, ko tônd' ônganganlô wo g' ôkuw' womè.
- 20 Awulinliè yè nl' iwanjo, inlè, Minlo môdu mi are mô penjavenja 21 pa: ezande zi pe butô miè? Jisu awulinliè, 'nlè, Ja w' abele dwanla keka pa, gè kôle ya yi re nla 'wè, aya gôr' iyunge, gambènè ô be dwanla nl' igumba g' ôrôwa: ko 22 bia azônga miè. Ndô gw' ayo- giô iwanjo igamba nyinlo, agèndagi gôṽagèṽa: konde avegagi nl' anliv' aṁenge.
- 23 Nl' awuli Jisu awulinli inlèngi yè, inlè, Rêti mi bulinlia 'nlwè, inlè, Eurlaṁi e be sile jinginla

24 gw' inlongo ny' ôrôwa. Mi fo
bulinlia 'nlwè, inlè, Re dèla gô
shamô gô pokosa gw' igola nyi
ntômbô, viaganlô nla gôr' enlañi
gô jinginla gw' inlongo ny' ôrô-
25 wa. Nla gw' ayogiô inlengi w'
añiami polô, awulia, 'nlè, Mande
26 sambô ko jolie sunginlô? Jisu
avônli waô, awulinlia waô, inlè,
Gôr' anlaga y' ayoliô; ndô gôr'
Anyambiè isaôn yôdu ko joliô.
27 Vovo awinlizi Pitèr, awulinliè,
'nlè, Vônla, azw' are tiga pe
yoma yôdu azôngo; ezande sa-
28 mbô zi be dwanla gôre 'zwè. Nl'
awulinliô waô nle Jisu, inlè, Rêti
mi bulinlia 'nlwè, inlè, anlwè yi
re sônga pa miè, gw' ijanlô ijônla
gô be dwanl' Ôñwa w' ôma tu gw'
eka z' ivend' inyè, anlwè kè
anlwè be dwanla tu gw' igôñi
nyi ka nli ka ñanli, njèkèliag'
igôñi ny' imbuve nl' imbuw'
29 imbanli si Israël. Nl' ôm' edu ô
re tiga p' inagô, ge awongwè
anlôñe, ge awongwè antô, ge
rerè, ge ngwè, ge ôñwantô, ge
awanla, ge intyaga, g' ôñwanja
w' in' inyant', e be pô nkama y'
inyongo, ayig' emênlo z' egômbe
30 zôdu. Ndô alông' awenge wi be
nuunla, nl' anuunla wi be dônga.
20 Konde inlongo ny' ôrôwa nyi
r' egolanli g' ônlivi wi nagô, ô
gèndi ibanga sôdu gô panganla
nl' anlaga gô janja gô ntyag' iyè
2 y' igoli. Nl' ayè panganla pa nli
mongi janja, fura gô ntyugu, arô-
3 ñi waô gô ntyag' iyè. Nl' agè-
ndiè vo igwèra nyararô ny' ôwe-
nja, ayenl' añiori wi kumanla
4 gw' igôlinlô evilô fo. Nl' awuli-
nliè waô, inlè, Gèndanli 'nlwè kè
gô ntyaga, nl' eza zi re kwèkwè
m' be pa 'nlwè. Nl' agèndi waô.
5 Nl' avo kèndiè vo igwèra nyôrdô-
wa, nl' igwèra ny' enlogôñi,
6 alend' egolanli mêmô. Nl' agè-

ndiè vo igôñi ny' agwèra nl'
igwèr' iñiori, alèng' añiori wi ku-
manla, awulinlia waô, inlè, Eza-
nde zi kumanla 'nlwè vênlo
7 ôwenja wôdu evilô fo? W' awuli-
nliè, inlè, Konde zyel' ômo re
panganla pa nla 'zwè. Awulinli
waô, inlè, Anlwè kè, gèndaganli
gô ntyaga, nl' eza zi re kwèkwè zi
8 be pô 'nlwè. Gw' arwenli nkôlô,
ônlivi wi ntyaga awulinli nyôngô
yè, inlè, Welie mongi janja, ko
pa waô ipa, inpakifiaga gôr' anu-
9 unla agènda gôr' alônga. Nla
gw' añienli waô w' awakili janja
vo igôñi ny' agwèra nl' igwèr'
iñiori, w' añenliô ôm' edu fura.
10 Nla gw' añienl' alônga w' avikili
'nlè, wi be pô viaganlô; nl' ave-
11 nliô waô kè ôm' edu fura. Nla
gw' añenliô waô w' alagalagi gôr'
12 ônlivi wi nagô, awulia, 'nlè, anu-
unla winlo, w' ajanja kaô igwèr'
iñiori, ko 'wè panga waô egolanli
ga 'zwè, yi' re sindinla p' irwanlô
ny' ôwenja' nli mpiu y' ôñwei.
13 Ndô awinlizi awulinli' ôñiori gôre
waô, inlè, Ndegô, m' pa dendo
mbe: ô pa panganla nla miè
14 fura? Wong' iyo ko kèndaga;
mi bele p' ônuunla winlo g' awè.
15 Zyele kwèkwè gôre miè gô denda
nte tonda miè nli yom' iyañi
miè? Ge intyo nyo nyi r' iñe ko-
16 nde mi ar' ômbia? Yenlo anu-
unla wi be dônga, nl' alônga wi
be nuunla.
17 Gw' avandagi Jisu gô Jerusalèm,
awong' igôñi ny' inlengi nl'
inlèng' imbanli g' ôzamba gô
18 mponlo, awulinli waô, inlè, Vôn-
la, azwè panda gô Jerusalèm;
nl' Ôñwa w' ôma e be kôtizô gôr'
iminis' impôlô nl' irèndisi; ko
19 waô pè ôgara w' ijuwa, anozè gôr'
anlongo gô syèliô nla gô syiwô
nla gô banliô gô kros: nli ntyugu
yi ntyarô e be tôngwa.

20 Vovo aſienli gôre yè ngwè y' awanla wi Zèbède nl' awanl' iwè nla yè, azavinlè, aſambiè ndaga.

21 Nl' awulinliè yè, inlè, Ô bel' ande? Awulinliè yè, inlè, Yivira 'nlè, awanl' iyam' aſanli winlo, wi ga lwanle tu gw' inlongo nyo, ômôri z' ôgo wo ônlômîè, nl' ômôri g' ôgo wo ônyantwè. Ndô Jisu awinlizi awulia, 'nlè, Anlwè pa mia nte bambia 'nlwè. Anlwè ko jong' imogi nyi be jongô miè? W' awulinliè, 'nlè, Azwè ko jolia.

23 Nl' awulinliè waô, inlè, Rêti anlwè be jong' imogi nyam': ndô gô dwanla tu g' ôgo wam' ônlômîè nla gô nyantwè, arang' iyam' gô pa, ndô yi be pò waô w' agekizô

24 yô nle Rer' iyam'. Nla gw' ayo-giô igômi ny' inlèngi, w' aſendi-nl' awarer' iyaô aſanli. Ndô Jisu aweli waô gôre yè, awulia, 'nlè, Anlw' avôrô, inlè, ivanginli y' anlongo yi panginla waô, nl' avôlô wi bong' anyanga gôre

26 waô. Alwanlize yenlo gôre 'nlwè, ndô ôm' edu ô bele dwanl' ôm' ômpôlô gôre 'nlwè, e ga lwa-nl' ômo janjinla 'nlwè. Nl' ôm' edu ô bele dwanla gw' ewônjô gôre 'nlwè, e ga lwanle nyôngô

28 yanli: ga nt' ar' Ôñwa w' ôma, e bia gô janjinlô, ndô gô janjinla, nla gô p' emênlo zè ôlandunlô w' awenge.

29 Nla gw' alubwi waô gô Jèrikô,

30 azôngiô nl' anlag' awenge. Nla vonla, apoku ambanli tu g' ôza-mba wi mpoulo, gw' ayogiô waô, inlè, Jisu e piaganla, w' alaginlè, awulia 'nlè, Vôginla 'zwè Rera,

31 ôñwa wi David. Nl' alegiô waô nl' anlaga inlè wi ga lwanle do: ndô w' arôngi viaganlô inlè, Vôginla 'zwè Rera, Ôñwa wi David.

32 Nl' agumanli Jisu gôre, awelia waô, awulia, 'nlè, Anlwè bela

33 miè dendinla 'nlwè ande? W'

awulinliè, 'nlè, Rera, antyo mazyô
34 mi ga nlungunlô. Nl' avôginli Jisu avôginla waô, aſat' antyo maô: nl' anlungw' antyo maô pele ko waô sôngè.

21 Gw' aruri waô pièrè nli Jeru-salèm, aſia gô Bèthpaj gô nô-mba y' Ioliv, vovo arômi Jisu

2 inlèng' imbanli, awulinlia waô, inlè, Gèndanli gô nkala yi re swa-swo nla 'nlwè; vovo be jenla 'nlwè pele buru diriô pa nl' ôñwo buru nla yô: vurulanli sô ko

3 baganli sô gôre miè. Nla jog' ôm' abulinlia 'nlwè ndaga, wulianl', inlè, Rerè are nl' isyolo nla sô;

4 nl' ayè be sunge tômia sô. Yinlo y' arwenl' inlè, ko twa rêti iga-

5 mba ny' ôvogisi, inlè, Wulinlia-nl' ôñwo ñwantô wi Sion, inlè, Vônla, ôg' iwo e bia gôre 'wè kende-kende, panda pa gô buru,

6 vanganl' ôñwo buru. Nl' agèndi inlèngi alenda nt' azômbiô waô

7 nle Jisu. Nl' aſagi waô buru nl' ôñwanla, arali ingoi saô gô sô; nl' alwanli Jisu tu gô sô gô buru.

8 Nl' anlag' awenge w' azyambunl' ingoi saô gô mpoulo, nl' awènlè w' arenl' ampare ni rere, ayanlia

9 mô gô mponlo. Nl' inkondo s' agèndi gô bôsyô nla s' azôngi gô nyuſia, s' awôginli, 'nlè, Ôzana gôr' Ôñwa wi David: Ôzavinlô gôre yè ô bia gw' ina nya Rerè:

10 Ôzana gw' igônlo miè. Nla gw' aſienliè gô Jerusalèm, nkala yô-da y' azyugiô, awulia, 'nlè, Winlo

11 mande? Nl' awuli anlaga, inlè, Winlo nle Jisu y' ôvogisi y' avili gô Nazarèth yi Galile.

12 Nl' ayinginli Jisu gô nagô y' Anyambiè, agogunlia waôdu w' agôlagi anlivaga gôgô; nl' awô-nliè bundu itavuru si mongi pe-ngakanle syika, nl' alwanlô mi

13 mongi kôl' abembe. Nl' awulinliè waô, inlè, Re tëndô pa, inlè, Nag'

- wam' yi be fweliô inlè, nagô y' ika-
mbinla: ndô anlw' are yô panga p'
14 ôbulungu w' ife. Nl' aŋienl' apo-
ku nli nlèŋia gôre yè gô nagô y'
15 Anyambiè, nl' arôlizè waô. Ndô
gw' ayeŋl' iminis' impôlô nl' irè-
ndisi ayeŋl' isaôn yi mamô y' ale-
ndiô ndè, nl' awanla wi bôginla
gô nagô y' Anyanibiè, awulia 'nlè,
Ôzana gôr' Ôŋwa wi David; w'
16 aŋendi, awulinliè, inlè, Ô jogo
nte bulie mongi sinlo? Jisu awu-
linli waô, inlè, Iŋ; anlwè pa ta-
ngunla nli mori, inlè, Avila gw'
agwanla m' awanla nli keikei ô
17 re kekiza p' isuminlia? Nl' ari-
giè waô, agogwa avila gô nkala,
agènda gô Bèthani; nl' anlanliè
vovo.
- 18 Ibanga, gw' awinyagè gô nkala,
19 ayogiô njanla. Nl' ayeŋliè erere
z' ifig g' ôzamba wi mponlo, aŋia
gô zô, ndô e dèng' ezoma gô zô
kaô ijavi; nl' awulinliè zô, inlè,
Alwanl' ilônda nyènlè avila gôre
'wè agènda gô konlako. Nl' ayô-
20 ŋi erere pele. Nla gw' ayeŋl'
inlèngi w' aŋiŋami, awulia, 'nlè,
21 Erere z' asungi jômayenlo? Awi-
nlizi Jisu awulinlia waô, inlè,
Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ja
'nlw' adwanla nl' ibekelia ko
'nlw' alôve mpaga, anlwè be de-
nda aranga nt' alendiô gw' erere
z' ifig dadiè, ndô vanganl' anlw'
abulinlie nômba yinlo, inlè, Rô-
mbinlô ko falô gô ntyuŋa, yi be
22 dendô. Nl' isaôn yôdu yi be ba-
mbiô 'nlwè gw' ikambinla, mbe-
kelinga, yi be pô 'nlwè.
- 23 Ayè jinginla pa gô nagô y' Anya-
mbiè, iminis' impôlô nl' anlero
w' anlaga w' aŋienli gôre yè gw'
anlènjagiè, awulia, 'nlè, Nl' inya-
nga nde nyi dendô ndô isaôn
yinlo? ô venlio k' inyanga nyi-
24 nlo mande? Awinlizi Jisu awu-
linlia waô, inlè, Miè kè m' be ba-
mbia 'nlwè igamb' iŋmori; ja 'nlw'
abulinlia miè nyô, gambènè miè
kè m' be bulinlia 'nlwè inyanga
25 nyi dendô miè isaôn yinlo. Mba-
ptaizinli yi Jan y' aviligwi? avila
g' ôrôwa mbè gôr' anlaga? Nl'
agambanlagi waô, inlè, Ja 'zw'
abulia, 'nlè, Avila g' ôrôwa, ga-
mbèn' abulinlia 'zwè, inlè, Sambô
26 anlw' ajasi bekelie sè? Ndô ja
'zw' abulia, 'nlè, Y' avili gôr' anla-
ga; azwè ti' anlaga; konde waô-
27 du wi bonge Jan g' ôvogisi. Nl'
awinlizi waô Jisu awulia, 'nle,
Azwè pa mia. Ayè kè awulinli
waô, inlè, Miè kè m' be bulinlia
'nlwè nl' inyanga nde nyi dendô
28 miè isaôn yinlo. Ndô anlwè ta-
nga sè? Ômo vegagi nl' aw' anlô-
mè aŋanli. Nl' aŋienliè gôr' ôlô-
nga awulia, 'nlè, Ôŋw' aŋi, gè
29 janje nlèŋlo gô ntyaga. Nl' awi-
nliziè awulia, 'nlè, M' pa bela:
ndô avila vovo, anligi nkôndi,
30 agènda. Nl' aŋienliè gôr' ôŋmori,
awulie ntaga mèmô: nl' ayiviriè
awulia, 'nlè, Mi kènda rera; ndô
31 e kènda du. Gôre waô aŋanli,
ô lendi ntòndinli ya rer' iyè ma-
nde? W' awuli, 'nlè, Ôlônga.
Jisu awulinli waô, inlè, Giligili
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ipublikan
nli vôve wi kènda gô bôsyô yanli
32 gw' inlongo ny' Anyambiè. Ko-
nde Jan aŋienli gôre 'nlwè gô
mponlo y' ôgôre, ko 'nlw' aŋeke-
liè: ipublikan nli vôve w' aŋeke-
liè: nla gw' ayeŋli 'nlwè yenlo,
avila vovo kè nlwè pa nige nkô-
ndi, ko 'nlwè bekelie.
- 33 Yogonli nkôgô mori: Avegag'
ôma, ônlivi wi nagô, ô vèŋli
ntyaga y' igoli, agômbinla yô nl'
ôgômba w' arèndè, arumbe mbô-
ra yi piar' iyè, anlôge nagô y'
ipènginla; nl' aŋenliè yô gôre
mongi janja, agènda gô ntye nyè-
34 nlè. Nla gw' aruri egômba z' ilô-

nda, arômi' inyôngô sê gôre mongi
 35 janja gô bong' ilônd' iyê. Nl' agôti mongi janja agôt' inyôngô sê, azyiw' ômôri, ayôn' ômôri,
 36 avung' ômôri adô. Nl' avo tômiê inyôngô sinyênlê viaganlô nl' inônga: nl' alendiuli mongi janja alendinla waô egolanli mêmô.
 37 Ndô avila vovo, arômi gôre waô ôñwanl' iyê, awulia, 'nlê, Wi be bi-
 38 mbi' ôñwanl' iyam'. Ndô mongi janja, gw' ayenli waô ôñwanla, w' awulianl', inlê, Winlo nl' ôyigisi; ôvirôanli, azwê ga yônê, ko
 39 'zwê bong' ijig' isê. Nl' agôti waô yê, arômbê gô ntyaga, ayônê.
 40 Gô be bie rerê yi ntyaga sambô, e be dendinla mougî mêso ande?
 41 W' awulinlê, inlê, E be jiliz' anlag' aê mêwo nl' ijiliza sibe, ave ntyaga y' igoli gôr' anlag' awênlê, wi bê pê ilônda gô gômbe
 42 ya yô. Jisu awulinli waô inlê, Anlwê pa tanguila nli mori gw' irêndô, inlê, Idô ny' a'vikiô nl' inlôgisi nyê mêmô ny' atwenl' ewônjô zi ntulungu: ndaga yinlo y' avili gôre Rerê, yi re kê ndaga
 43 yi mamô gw' antyo mazyo? Yenlo bulinlia miê 'nlwê, inlê, Inlongo ny' Anyambiê nyi be bonginlô 'nlwê, ko nyô pô anlaga wi
 44 janlag' ilônda ya nyô. Nl' ôm' edu ô pôswa gw' idô nyinlo, e be jaruayarua; ndô ôm' edu ô be pôsyunliô nle nyô, nyi be kilê ga
 45 ntyêngê. Nla gw' ayogiô iminis' impôlô nl' Ifarisi ayogo inkôgô sê, w' amienl' inlê, e kamba g' ôñwanj' iwaô. Nla gw' aveli waô gô kôtê, w' arienl' anlaga, konde w' awongîê g' ôvogisi.

22 Nl' awinlizi Jisu avo kamba nla waô nl' inkôgô, awulia,
 2 'nlê, Inlongo ny' ôrôwa nyi r' egolanli g' ôga ô vanginl' ôñwanl' iyê ijômbanla; nl' arômiê inyôngô sê gô feye mongi w' aweliô

gw' ijômbanla: ndô wi jivire bia.
 4 Avo tômiê inyôngô sinyênlê, awulia, 'nlê, Wulinlianli mougî w' aweliô, inlê, Vônla, mi akekizi ntyagô yam': inyare sam' nl' inyam' isam' impômi s' ajônliô, nli ya yôdu y' akeki: yôgôuli gô
 5 ntyagô y' ijômbanla. Ndô wi pegaga nl' isyolo vovo, agêndaga, ômôri gô ntyag' iyê nl' ômôri gw'
 6 ikôl' isê. Nl' amôri w' agôt' inyôngô sê, avugiza waô, ayônla
 7 waô. Nl' avendi ôga mê, arômi isozy' isê, ayiliz' iyônalisi mê, ave-
 8 zye nkal' iyaô. Vovo awulinl' inyôngô sê, inlê, Ijômbanla s' akeki, ndô mongi w' aweliô wi
 9 pegaga nl' inyanga. Gêndagauli sambô gw' amarakaulô m' impoulo, uli ntangô yi be dêngô 'nlwê ko fwelianli waô; gw' ijômbanla.
 10 Nl' agêndi inyôngô mê gw' impoulo, alatiza waôdu w' alêngiô waô, aê nl' a'via: nl' ayônul' ijômbanla nl' anlaga. Ndô gw' ayinginli ôga gô pôula waô w' avegagi tu, ayeuli vovo ôm' ô re e pegaga bora pe ngoi y' ijômbanla.
 12 Nl' awulinlê yê, inlê, Ndeg' waâm', w' ayinginla gunlu ngoi y'
 13 ijômbanla fo sê? Nl' arwenlê do. Vovo ôga awulinli mougî pênginla, inlê, Gôranlê, ago nl' agôlô, ko falanli yê gô mpiri yado-
 14 vadoôa; gôgô be dwaul' edingô nli ukêgêrê y' ano. Konde awenge wi re fweliô pa, ndô awêwo wi re pinjô pa.
 15 Vovo agênd' Ifarisi, awônde môn-
 16 do nt' are waô ko kôtê nl' agamb' imê. Nl' arômi waô gôre yê inlêngi yaô nli nkumba yi Hê-
 17 rod, w' awul', inlê, Ônlênji, azw' avôrô, inlê, awê ôma wagiligili, ô nênje mponlo y' Anyambiê nl' ôrêti, ô nêka k' ôm' edu, konde ô
 17 pônul' azyô m' anlaga. Sambô wulinlia 'zwê, ô tanga sê? Re kwê-

kwè gô pe Sezar mpagô, ge gô dw' 18
 18 ava? Ndô Jisu amienli avônlo
 maô ambe, awulia, 'nlè, Ezànde
 zi demba 'nlwè miè, anlw' imbia-
 19 gwanla? Ruminlianli miè syika
 yi mpagô. Nl' aṽagi waô yè fura.
 20 Nl' awulinliè waô, inlè, Edidi zi-
 nlo za mande nl' irèndo yinlo kè?
 21 W' awulinliè, inlè, Yi Sezar. Vo-
 vo awulinli waô, inlè, Vanli Se-
 zar ya yi Sezar, nl' Anyambiè kè
 22 ya y' Anyambiè. Nla gw' ayogiô
 waô w' aṽiami; nl' arigi waô yè,
 agèndaga.
 23 Ntyugu mèmô aṽienli gôre yè
 Isadusi si buliaga, 'nlè, Zyel' itô-
 ngwa avila gw' ijuwa: nl' aṽambi
 24 waô yè, inlè, Ônlènji, Mòsès
 awuli, 'nlè, Jog' ôm' ajuwa awa-
 nla fo, ôñwongi yè e ga yômb'
 ôñwant' wè avôñiz' awanla gôr'
 25 ôñwongi yè. Ndô avegagi gôre
 'zwè, awongwè ôrogènlô: nl' ayô-
 nbi ôlônga, kè juwa, arig' ôñwa-
 nt' wè gôr' ôñwongi yè, konde
 26 ayuwi ôñwanla fo; egolanli mèn-
 nlo waṽanli kè, nla wararô, agè-
 27 nda g' ôrogènlô. Waôdu juwa pa
 g' ônuunla ayuwi k' ôñwantô.
 28 Sambô gw' itôngwa, e be dwanl'
 ôñwantô wa mande gôre waô
 ôrogènlô? Konde waôdu w' alwa-
 29 nli nla yè. Awinlizi Jisu awuli-
 nli waô, inlè, Anlwè fema, konde
 anlwè pa mi' irèndo ge ngulu y'
 30 Anyambiè. Konde gw' itôngwa
 wi jômba du ge jômbizô, ndô wi
 re g' ienjèl s' Anyambiè g' ôrôwa.
 31 Ndô g' ôñwanja w' itôngwa si
 mongi wi re juwa pa, anlwè pa
 tangunla nt' awulinliô 'nlwè nl'
 32 Anyambiè, inlè, Miè nl' Anya-
 mbiè yi Abraham, nl' Anyambiè
 yi Izak, nl' Anyambiè yi Jakob?
 Anyambiè arang' Anyambiè yi
 bende, ndô yi mongi wi re bo.
 33 Nla gw' ayogiô anlaga, w' aṽiam'
 inènj' isè.

34 Ndô Ifarisi gw' ayogiô waô, inlè,
 alwauliz' Isadusi do, w' alatanli
 35 mbôra mô. Nl' ôñiori gôre waô,
 ônlènji w' ampanga, aṽambi nde-
 mbagè, awulia, 'nlè, Ônlènji, ôzô-
 mbi' ômpôlô gw' ivanga nle wi?
 36 Nl' awulinliô yè nle Jisu, inlè,
 Ronde Rerè, Anyambiè yo, nl'
 ôrèñi' iwo wôdu, nl' inlinli' inyo
 38 nyôdu, nl' ôgu wo wôdu. Winlo
 nl' ôzômbi' ômpôlô nl' ôlônga.
 39 Nla wimbanli wi r' egolanli ga
 wo, inlè, Rond' ôganganlô wo ga
 40 ôku' womè. Gw' isômbia sinlo
 ibanli, dwanl' ivanga nyôdu nl'
 ivogisi kè.
 41 Nla gw' avegag' Ifarisi datanla
 42 pa, Jisu aṽambi waô, inlè, Anlwè
 pikilia sè g' ôñwanja wi Krais?
 Ayè ôñwa wa mande? W' awu-
 43 linliè, 'nlè, Wi David. Awulinli
 waô, inlè, Sambô David vo Iuli-
 nla e fweliè, inlè, Rera sè, gô
 44 buliè, inlè, Rerè awulinli Rer'
 iyam', inlè, Lwa tu g' ôgo wam'
 ônlôñiè, kaô mi afel' ilôṽalôṽi
 yo g' ôdôlôngô w' intyôzyô so?
 45 Sambô ja David afweliè, inlè,
 Rera, ayè ko dwaul' ôñwanl' iyè
 46 sè? Nla joli' ôma fwilizè iga-
 mba, ge dèng' ôma nl' ôrèñia gô
 fo bambiè ndaga nyènlè avila gô
 ntyugu mèn.

23 Egômbè mèn Jisu agambi nl'
 anlaga nl' inlèngi yè awulia,
 2 'nlè, Irèndisi nl' Ifarisi wi dwa
 3 tu gw' epwi zi Mòsès. Sambô isa-
 ôñ yôdu yi bulinli waô 'nlwè,
 lendanli ko penjavenjanli yô:
 ndô alendanli ga nt' ar' ijanj'
 isaô: konde wi bulia, ndô wi de-
 4 nda du. Konde wi kôr' arwanlô
 alire nli jola gô twanlô, aralia mô
 gw' ibega s' anlaga; ndô wi jévi-
 re tômbinla mô waô mèn nl' ôñiori
 5 w' inñenlô yaô. Ndô wi dend'
 ijanj' isaô sôdu gô jenlô nl' anla-
 ga: konde wi pang' iflakteri saô

- 1 nl' òmpuzyu, avendi' anyègè m'
 6 ingoi saò; wi tonda k' ilwanlò
 i'ia gw' intyagò, nl' alwanlò mi
 7 nlañi gw' inagò si Syonlo; nl'
 ibògizyò gw' agòlinlò, nla gò fwe-
 8 liò nl' anlaga, inlè, Rabi. Ndò
 anlw' aweliò, inlè, Rabi: konde
 òmori nl' ònlènji wanli, nl' anlwè-
 9 du anlwè awarerè. Awelianli k'
 òm' edu gò ntye, inlè, Rera: konde
 òmori nle Rer' iyanli, ayè ò re g'
 10 òròwa. Aweliònlì kè inlè, inlè-
 nji: konde òmori nl' Ònlènji wa-
 11 nli, inlè, Kraisi. Ndò òmpòlò gòre
 'nlwè e be dwanle nyòngò yanli.
 12 Nl' òm' edu ò pendi' òku' wè, e
 be syònlì; ndò ayè ò syònlì' òku'
 wè, e be pendiò.
 13 Ndò azyile gòre 'nlwè, irèndisi
 nl' Ifarisi, imbiagwanla! konde
 anlwè nunj' inlongo ny' òròwa
 gw' azyò m' anlaga: konde anlwè
 jinginla anlwè mè, nlo jivira waò
 15 jinginla wi bele jinginla. Azyile
 gòre 'nlwè, irèndisi nl' Ifarisi,
 imbiagwanla! konde anlwè pi-
 ngwavingwe ntyu'fa nli ntye gò
 pang' òulèngi òmori; nla gw'
 atwè yenlo, anlwè pangè òñwa w'
 elòngò z' ògònlì viaganlò nl' a-
 16 nlwè mè nyongo mbanli. Azyile
 gòre 'nlwè, apoku mi kèndi anla-
 ga, wi bulia, 'nlè, Òm' edu ò
 tange nagò y' Anyambiè òrangò,
 zye mpongo; ndò òm' edu ò ta-
 nge syika yatenlatenla yi nagò y'
 Anyambiè òrangò, ega lend' òra-
 17 ngò mè. Anlwè dosyu nl' apoku:
 konde evòlò nle zi, syika yatenla-
 tenla, mbè nagò y' Anyambiè yi
 18 dwanlize syika mè òrunda? Wi
 bulia kè, 'nlè, Òm' edu ò tange
 mbòra yi ntyagò òrangò, zye
 mpongo; ndò òm' edu ò tang'
 ida'ia si re gò yò òrangò, e ga
 19 lend' òrangò mè. Anlwè apoku:
 konde evòlò nle zi, ida'ia mè,
 mbè mbòra yi ntyagò yi dwanliz'
 20 ida'ia òrunda? Ayè sambò ò
 tange mbòra yi ntyagò òrangò, e
 tanga yò òrangò, nli ya yòdu yi re
 21 gò yò. Nl' ayè ò tange nagò y'
 Anyambiè òrangò, e tanga yò
 òrangò, nl' ayè kè ò dwanla gò yò.
 22 Nl' ayè ò tang' òròwa òrangò, e
 tang' eka z' Anyambiè òrangò,
 nl' ayè kè ò re tu gò zò.
 23 Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nl' Ifa-
 risi, imbiagwanla! konde anlwè
 p' emori gw' igòñi zi nundu'èlè
 nli anis nli kumin, ndò anlw' are
 tiga p' isaòu iliri y' ivanga, inlè,
 ijèkèlia, nl' ipòginla, nl' ibekelia:
 24 ndò yinlo y' aro dendò nle 'nlwè,
 ko 'nlw' ariga kè yonlo. Apoku
 mi kèndi' anlaga: anlwè kanjunl'
 òfuru kò 'nlwè mènle nyare.
 25 Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nl' Ifa-
 risi, imbiagwanla! konde anlwè
 jòvunl' izamba y' imogi nl' epèlè,
 ndò gò garegare, yi re ralie nl'
 26 ikwèra nl' ibe. Aw' ipoku nyi
 Farisi, lònge jòvunle garegare y'
 imogi nl' epèlè, ko izamba ya yò
 dwanla pupu kè.
 27 Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nl' Ifa-
 risi, imbiagwanla! konde anlw'
 ar' egolanli g' inagò si bende, ke-
 mbò pa pupu; si re si mèpe jenlò
 gw' igala, ndò gò garegare, si re
 nli pa yi bende nl' isyèkè sòdu
 28 ralie. Yenlo re 'nlwè kè, gw' iga-
 la anlwè jenlanl' agòre gòr' anla-
 ga, ndò gò gare anlw' are nl'
 òmbiagwanla nl' ijanj' ibe ralie.
 29 Azyile gòre 'nlwè, irèndisi nl' Ifa-
 risi, imbiagwanla! konde anlwè
 nòg' inagò si bende s' ivogisi,
 30 amèpiz' irònginlò y' agòre, awu-
 lia nlè, Arwe 'nlè azw' avegagi
 gw' intyugu s' irer' isazyò, gavo
 azwè òwa nla waò gò ntyinla y'
 31 ivogisi. Yenlo anlwè takilia gw'
 iku' iyanlimè, inlè, anlwè nl' awa-
 nla wi mongi w' ayònl' ivogisi.
 32 Yònlìanli sambò egènlizò z' irer'

33 isanli. Anlw' iñmamba, anlw'
 awanla w' impenli, anlwè ko fang'
 34 elòngò z' ògònlì sè? Yenlo vò-
 nlanli, mi tòma gòre 'nlwè ivo-
 gisi, nl' anlaga w' imia, nl' irè-
 ndisi: nl' awèwo gòre wàò wi be
 jònlo nle 'nlwè, aʼanliò gò kros;
 nl' awèwo wi be syiwò gw' inagò
 sanli si Syonlo, agombizò avila gò
 35 nkala agènda gò nkala: ko 'nlwè
 bienlò nle ntyinla y' agòre yòdu,
 avila gò ntyinla yi Abèl y' ògòre,
 agènda gò ntyinla yi Zakaria y'
 òñwa wi Barakia, ò yònlìò nle
 'nlwè ntyo nagò y' Anyambiè nli
 36 mbòra yi ntyagò. Rèti mi buli-
 nlia 'nlwè, inlè, Isaôn yinlo yòdu
 yi be bia gòr' ivòmia nyinlo.

37 Jerusalèm, Jerusalèm, awè yi
 jònli' ivogisi, avunga wàò wi tò-
 mò gòre 'wè adò! nyongo si nye-
 nge mi aʼeli datiz' awanli' iwo, ga
 nte datiz' òbòta wi njogonli ala-
 tiz' awanli' iwè gw' ampav' imè,
 38 ndò anlwè jìvira. Vònlani, nag'
 wanli y' atiganli gòre 'nlwè nte-
 39 vò. Konde mi bulinlia 'nlwè,
 inlè, Anlwè be fo jenla miè nyè-
 nlè, kaò anlw' abulia nlè, Òzavi-
 nlò gòre yè ò bia gw' ina nya
 Rerè.

24 Nl' agogwi Jisu avila gò nagò
 y' Anyambiè agèndaga; nl'
 aʼienli' inlèngi yè gòre yè gò tu-
 minliè nòginli yi nagò y' Anya-
 2 mbiè. Ndò Jisu awulinli wàò,
 inlè, Anlwè pa jenle ya yinlo yò-
 du? Giligili mi bulinlia 'nlwè,
 inlè, Ariganle vènlò idò gw' idò
 nyi re ny' avòsyunlò.

3 Nla gw' alwanliè tu gò nòmba
 y' Ioliv, aʼienli' inlèngi yè gòre
 yè, wàò anka, awnlià, 'nlè, Wu-
 linlia 'zwè; isaôn yinlo yi be
 twa egòmbe zì? nl' ezande zì be
 dwanli' elingiliò z' ibi' so, nla z'
 4 isula si ntye yinlo? Nl' awinlizi
 Jisu, awulinlia wàò, inlè, Geli-

manli, ko aremizònlì nl' òm' edu.
 5 Konde awenge wi be bia gw' in'
 inyam', awulia, 'nlè, Miè nle
 Krais; ko wàò temiz' awenge.
 6 Anlwè be jogo kè g' òñwanja w'
 agovi, nl' intyangò s' agovi: azyu-
 gazyugònlì; konde isaôn yinlo
 yi ga rwe; ndò ntyai yi pa twa.
 7 Konde inlongo nyi be kumanla
 gò nwa nl' inlongo, nl' ivenda gò
 nwa nl' ivenda: be dwanla k'
 injanla nl' isyugazyugia si ntye
 8 gw' imbòra. Ndò isaôn yinlo yò-
 9 du nl' ipakilia s' injuke. Vovo
 be nozinla wàò 'nlwè gò jenlizò
 azyingò, ayònlà 'nlwè: anlwè be
 numbò kè nl' anlongo mòdu g'
 10 òñwanja w' in' inyam'. Nl' egò-
 mbe mè awenge wi be kwezò, ko
 11 wàò nozanla, anumbanla. Be
 nongwa k' ivogisi y' inòka imie-
 12 nge, aremiz' awenge. Nla g'
 òñwanja w' ibunla s' ipava, ito-
 13 nda s' awenge si be poula. Ndò
 ayè ò be kongwa gò ntyai e be su-
 14 nginlò. Nli ntyangò mbia yinlo
 y' inlongo yi be kambinlò gò ntye
 yòdu, gò dwanli' atakwè gw' anlo-
 ngo mòdu; gambènè ntyai y'
 atwa.

15 Sàmbò gò be jenla 'nlwè eza z'
 isyèkè zì jiliza, z' agambiò nle Da-
 nièl p' òvogisi, nkumanlaga gò
 mbòra y' òrunda, (ayè ò tangunla
 16 e ga gòtize,) vovo wàò wi re gò
 Judia, wi ga wange gw' inòmba.
 17 Ayè ò re g' òñwanjafwanja wi
 nagò, e ga rig' azuminla gò bongè
 18 yoma yi re gò nag' wè. Nl' ayè ò
 re gò ntyaga, e ga rig' awinya gò
 19 nyuñma gò bongè ngoi yè. Ndò
 azyile gòre wàò wi re nl' anyèmè,
 nla gòre wàò wi jonj' awanla, gw'
 20 intyugu mèsònlò. Ko kambinla-
 nl' Anyambiè, inlè, ifang' isanli
 s' alwanli' egòmbe z' ifwi, ge gò
 21 ntyugu yi Syonlo. Konde vovo
 be dwanli' azyingò ampòlò, mi re

- mi pa dwanla avila gw' ipakilia si
 ntye a'via vènlo, mò kè m' avo
 22 dwanle nyènlè. Nl' arwe 'nlè
 intyugu mèsônlo si pa tunlizò,
 azunginl' ôzyônli edu: ndò g'
 ôñwanja wi mongi wi re pinjò pa,
 intyugu mèsônlo si be tunlizò.
 23 Egòmbe mè, jog' òm' abulinlia
 'nlwè, inlè, Vònlanli Krai are
 24 vènlo ge vovo; avekelianliè. Ko-
 nde be bôwunlia Ikrais s' inòka,
 nl' ivogisi y' inòka, aruminlie
 lemba vòlò nl' isaôn yi mamò, yi
 re ko temiza, ja y' ajoliò, vanga-
 25 nle waò wi re pinjò pa. Vònla-
 nli, mi are bulinlia pa 'nlwè egò-
 26 mbe viagaga ro. Sambò ja w'
 abulinlia 'nlwè, inlè, Vònlanli,
 are gw' itòve; agèndanli; ge,
 inlè, Vònlanli, are gw' inontye;
 27 a'ekelianl' igamba. Konde ga nte
 pil' inonyingwembòlò avila gò
 tongwa nli nkòmbe, a'amba agè-
 nda gò kwa nla yò; yenlo be
 dwanl' ibia s' Ôñwa w' òma.
 28 Mbôr' iedu yi r' ebende, vovo be
 datanl' inkungu.
 29 Nl' azyingò m' intyugu mès-
 sonlo viaganlò, nkòmbe yi be
 jilanganla pele, nl' ôgwèli wi
 be fo bamb' inlang' inyè nyè-
 nlè, igègènlè kè yi be pòswa
 avila g' ôròwa, nl' ingulu s'
 30 ôròwa si be syugazyugiò. Egò-
 mbe mè be jenlanl' elingiliò z'
 Ôñwa w' òma g' ôròwa: nla vovo
 be burinlia imbue si ntye sòdu,
 kò waò jenl' Ôñwa w' òma e bia
 gò vindi y' ôròwa, nli ngulu nl'
 31 ivend' ivòlò. Nl' ayè be tòm'
 ienjèl' sè nl' inyò' ivòlò ny' ôreru,
 ko waò datize mongi wi re yè
 pinja pa avila gw' impung' inlai,
 nl' avila gò ntyai mori y' ôròwa
 agènda gò ntyai mori.
 32 Nl'nganli nkògò avila gw' erere
 z' ifig; ja ivare nya zò ny' atwe
 dèla nl' ijavi si fwelia, anlwè avò-
 rô inlè egòmbe zi mpiu z' atwenli
 33 pièrè. Yenlo kè 'nlwè, gò be
 jenla 'nlwè isaôn yinlò yòdu, mi-
 aganl' inlè atwenli pièrè, vanganle
 34 gw' impòmballa. Rèti mi buli-
 nlia 'nlwè, inlè, Ivòmia nyinlò
 ny' aviaganle, kaò isaôn yinlò
 35 yòdu y' atwa. Ôròwa nli ntye yi
 be piaganla, ndò agamb' imam' m'
 36 aviaganle. Ndò g' ôñwanja wi
 ntyugu mè nl' igwèra, zyel' òmo
 mia, vanganl' ienjèl' si re g' ôrò-
 wa, nlo Ôñwanla, ndò kaò Rerè
 37 dadìè. Ga nt' avegag' intyugu si
 Nôa, yenlo kè be dwanl' ibia s'
 38 Ôñwa w' òma. Konde ga nt'
 avegagi waò, intyugu s' ijam-
 bunlia s' anlingò viagaga ro, nyaga-
 ga, njongaga, njòmbaga nli njò-
 mbizaga, agènda gò ntyugu y'
 39 ayinginli Nôa g' ôwatanga, ko w'
 amia, kaò a'ienl' ijamunlia s'
 anlingò, ayiliza waòdu; yenlo be
 dwanla k' ibia s' Ôñwa w' òma.
 40 Egòmbe mè be dwanl' anlag' a'va-
 nli gò ntyaga; òmòri e be bongò,
 41 k' òmòri tiganla: be dwanl' antò
 a'vanli wi kil' imba gw' ezò emò;
 òmòri e be bongò, k' òmòri tiganla.
 42 Vèmbaganl' sambò, konde anlwè
 pa mi' igwèra nyi be bie Rer'
 43 iyanli. Ndò mianl' igamba nyi-
 nlo, inlè, arwe 'nlè ònliwi wi nagò
 amienl' igwèra nyi be bi' ôfe, gavo
 a'vèmbi, kò ayivire nag' wè pòdu-
 44 nlò. Yenlo kè Iwanlanli 'nlwè
 kekizò pa kè, konde Ôñwa w'
 òma e be bia gw' igwèra nyi re
 45 'nlw' avikilie. Nyòngò mè yi be-
 keliò nla y' imia maunde, ô re dò-
 vîò pa nle rer' iyè ewònjò zi nag'
 wè, gò p' anlag' iwè iny' isaò gw'
 46 egòmbe? Ôzavinlò gòre nyòngò
 mè, ô be duò nle rer' iyè e denda
 47 nlonlo gò biè. Rèti mi bulinlia
 'nlwè, inlè, e be dòvîè ewànjò zi
 48 yom' iyè yòdu. Ndò jogo nyòngò
 mbe mèyo abulia g' òrèni' iwè,

inlè, Rer' iyam' e pa twa gô bia :
 49 ko yè pakilie bôl' inyôngô nla yè,
 nla gô nya ayonga nli yonga;
 50 gambè rerè yi nyôngô mè e be bia
 gô ntyugu yi re avikilie, nla gw'
 51 igwèra nyi re amie, ko yè tenlè,
 avè mbôr' iyè nl' imbiagwanla:
 gôgô be dwaul' edingô nli nkè-
 gèrè y' ano.

25 Egômbé mè inlongo ny' ôrôwa
 nyi be kolanlô nl' igômi ny'
 azyali, w' awong' ilampi saô, agè-
 nda gô datanla nl' ônlôme ô jô-
 2 mba. Atanli gôre waô w' avegag'
 3 ikeli, nl' atanli k' iteñu. Konde
 iteñu gw' awongi waô ilampi saô,
 4 wi bong' agali nla sô. Ndô waô
 w' ôkeli w' awong' agali gw'
 5 imbuti saô nl' ilampi saô ta. Nla
 gw' alingagi ônlôme ô jômba,
 waôdu w' amègi anlanl' antyovi-
 6 nlo. Ndô ôgwèra nlèngènlènge
 arwenl' ibôginla, inlè, Vôulanli,
 7 ônlôme wi jômba e bia. Vovo
 anlongw' azyali mè môdu, avang'
 8 ilampi saô. Nl' iteñu w' awuli-
 nli waô w' ôkeli, inlè, Vânlî 'zwè
 agali avila gw' agali manli, ko-
 9 nde ilampi sazyô s' atwenli gô
 nima. Ndô waô w' ôkeli w' awinli-
 zi, awulia, 'nlè, Nyawè, mi vende
 dwa in' ageka 'zwè nla 'nlwè: ro
 kândenli gôre mongi kôla, ko kô-
 10 laul' imanli. Nla gw' agèndi
 waô gô kôla, aïenl' ônlôme wi
 jômba; nla waô w' avegagi keka
 pa, w' ayinginli nla yè gw' ijô-
 11 mbanla: nl' anlanjô igugi. Avila
 vovo aïenli k' azyali amori, awu-
 lia, 'nlè, Rera, Rera, nlungunla
 12 'zwè igugi. Ndô awinlizi awulia,
 'nlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè,
 13 inlè, mi amie 'nlwè. Vëmbaga-
 nli sambô, konde anlwè pa mie
 ntyugu ge igwèra.

14 Konde yi re ga ômo kènda gw'
 inlongo inyènlè, ô weli inyôngô
 15 sè ava waô anliv' imè. Nl' ave-

nlîè ômori talènt ntyanli, nl'
 ômori mbanli, nl' ômori mori;
 gôr' ôm' edu nt' avegagi ngulu yè;
 16 nl' agèndagiè pele. Nl' agèndiè
 ô venliô talènt ntyanli agôla nla
 sô, nl' avangè italènt sinyènlè
 17 ntyanli. Egolani mèmô kè ayè
 ô venliô mbanli, alèngi sinyènlè
 18 kè mbanli. Ndô ayè ô venliô
 mori, agèndi, arumba gô ntye,
 19 ayumbunle syika ya rer' iyè. Nl'
 ôling' ôla piaganla pa, aïenli
 rerè y' inyôngô mè, aïambia waô
 20 ntangô. Nl' aïenli' ômo venliô
 italènt ntyanli, aïag' italènt si-
 nyènlè ntyanli, awulia, inlè, Rera,
 ô venli miè talènt ntyanli; vônla,
 mi are dènga p' italènt sinyènlè
 21 kè ntyanli. Rer' iyè awulinliè,
 'nlè, Mbiambiè, nyôngô mbia nla
 yi bekeliô: ô yanjagi yèyoma
 mbiambiè, m' be dôvïo ewônjô zi
 ya yenge: gwenla gô mbia ya
 rer' iyo. Nl' aïenliè kè ô venliô
 22 talènt mbanli, awulia, 'nlè, Rera,
 ô venli miè talènt mbanli; vônla
 mi are dènga p' italènt sinyènlè
 23 mbanli. Rer' iyè awulinliè, 'nlè,
 Mbiambiè, awè nyôngô mbia nla
 yi bekeliô; ô yanjagi yèyoma
 mbiambiè, m' be dôvïo ewônjô zi
 ya yenge; gwenla gô mbia ya rer'
 24 iyo. Nl' aïenliè kè ô venliô ta-
 lènt mori awulia, 'nlè, Rera, mi
 amienli inlè aw' ôm' ôyoli, nte-
 nлага mbôra yi re ô pa bènla, uku-
 minliaga kè avila gô mbôra yi re
 25 ô pa pazanganla: nl' arienli miè,
 agènda, ayumbunle talènt yo gô
 ntye: vônla, ô re nl' ezom' lzo.
 26 Ndô rer' iyè awinlizi awulinliè,
 'nlè, Awè nyôngô mbe nl' ôgera;
 ô mienl' inlè mi tenlè mbôra yi re
 ni pa bènla, agunlinlia avila gô
 mbôra yi re ni pa pazangaula;
 27 sambô w' aro feli syik' iyam' gôre
 mongi pèngakaul' anlîva, gambè-
 nlè gw' lbi' sam' mi ato dèng' iya-

- 28 mimè nl' ôba ta. Sambô wonginlanliè talènt mè, ko panli yô ômo re nl' igômi ny' italènt.
- 29 Konde gôre yê ô re dènga pa be pô, ko yê bunliô: ndô ayê ô re azye dènga pa, vanganl' eza zi re
- 30 nla yê zi be bonginlô yê. Walanli kè nyôngô y' isyolo fo mèyo gô mpiri yadoṽadoṽa: gôgô be dwanl' edingô nli nkègèrè y' ano.
- 31 Ndô gô be bi' Ôñwa w' ôma gw' ivend' inyè, nl' ienjèl sôdu nla yè, vovo e be dwa tn gw' eka z' ivend' inyè. Nl' anlougo môdn mi be datizô g' ôzyô wè: ko yê kera waô ga nte ker'ôvenjavenji ager'
- 32 adombe avila gw' imbôuli. E be dôvi' adombe g' ôgo wè ônlômiè,
- 33 ndô imbôuli g' ônyantwè. Vovo ôga e be bulinlia waô wi re g' ôgo wè ônlômiè, inlè, Yôgônli, anlwè yi re savinlô pa nle Rer' iyam', yiganl' inlongo nyi re kekizô pa gôre 'nlwè avila gw' idôviô si
- 34 ntye. Konde mi ayogiô njanla, ko 'nlwè pa miè inya; mi agôtiô nl' esyôve, ko 'nlwè jonja miè; mi avegag' ôgènda ko 'nlwè jinginlia miè; tele, ko 'nlwè boria miè; mi ayogiô nkanli, ko 'nlwè bia gô jenla miè; mi avegagi gô ntyôgô, ko 'nlwè bia gôre miè.
- 35 Vovo agôre wi be fwilnizè awulia, 'nlè, Rera, egômbè zi z' ayenli 'zwè 'wè nli njanla, ko 'zwè nyezo? ge kôto pa nl' esyôve, ko 'zwè
- 36 jonjo? Egômbè zyi z' ayenli 'zwè 'wè ôgènda, ko 'zwè jinginlio?
- 37 ge tele, ko 'zwè boria. Egômbè zyi z' ayenli 'zwè 'wè nli nkanli, ge gô ntyôgô, ko 'zwè bia-
- 38 gaga gôre 'wè? Ndô ôga e be fwilniza awulinlia waô, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, ntaga yi re 'nlwè dendinla p' ômiori gôr' awarer' iyam' winlo, vanganl' ôfiwangô mè, anlw' alendinli miè
- 41 yô. Vovo be bulinliè waô wi re g' ônyantwè kè, inlè, Lubwanli gôre miè anlwè yi re savô pa, agenda g' ôgônli w' egômbè zôdu, wi re kekizô pa gôre Satan nl'
- 42 ienjèl sè. Konde mi ayogiô njanla, ko 'nlw' ava miè inya; mi agôtiô nl' esyôve, ko 'nlw' ayonja
- 43 miè. Mi avegag' ôgènda, ko 'nlw' ayinginlia miè; tele, ko 'nlw' aworia miè; nli nkanli, nla gô ntyôgô, ko 'nlw' aviagaga gôre
- 44 miè. Vovo be fwilniza waô kè awulia, 'nlè, Egômbè zyi z' aye-nli 'zwè 'wè nli njanla, ge nl' esyôve, ge ôgènda, ge tele, ge nli nkanli, ge gô ntyôgô, ko 'zw'
- 45 akanjinlo? Vovo be fwilnizè waô awulia, 'nlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, ntaga yi re 'nlwè dendinl' ômiori gôr' awangô winlo,
- 46 anlwè dendinla miè yô kè. Winlo wi be kènda gw' azyingô m' egômbè zôdu, ndô agôre gw' efiè-nlo z' egômbè zôdu.
- 26 Nl' arwenl', inlè, gw' amènlizi Jisu agamba minlo môdu, awu-
- 2 linl' inlengi yè, inlè, Anlw' avô-rô, inlè, ntyugu mbanli viaganlô gambèn' adwanle ntyagô y' ônologanlô, nl' Ôñwa w' ôma e be nozô gô ðanliô gô kros.
- 3 Vovo alatanl' iminis' impôlô nl' anlero w' anlaga, gw' evnngu zi minisè mpôlô ô weliagô inlè Kaie-
- 4 fa; nl' awôndi waô môndo gô kôte
- 5 Jisu nl' avôulô, ayônle. Ndô w' awnl', inlè, Arauga gô ntyagô, anlaga wi vende kwez' ednugn.
- 6 Nla gw' avegagi Jisu gô Bethani gô nagô yi Simon y' egolanli,
- 7 aṽienl' ôñwantô gôre yè ô vegagi nl' eva z' agali mi ukangô ml' njônli mpôlô; nl' ayiriè mô gw' ewônjô zè gw' alwanliè tu
- 8 gw' inya. Ndô gw' ayenl' inlè-ngl' ayenl' igamba, w' aṽendi, awulia, 'nlè, Ibbndakanla sinlo si

- 9 re ntinla nde? Konde agali minlo m' aro joliô kôlô nl' anliv'
- 10 aâenge, avô ikuge. Ndô Jisu amienli, awulinlia waô, iulê, Anlwê syokoli' ôñwantô sê? konde are denda p' igamb' i'via gôre miê.
- 11 Konde ikuge yi re nla 'nlwê egômbê zôdu, ndô mi azye nla 'nlwê
- 12 egômbê zôdu. Konde gw' ayiriê agali miulo g' ôku' wam', adendi
- 13 yenlo gw' ibênlô sam'. Rêti mi bulinlia 'nlwê, inlê, Mbôr' iedu yi be kambinlô ntyangô mbia yinlo, gô ntye yôdu, ndaga yinlo y' adenlô ndê yi be takiliô kê ôyôngunlô gôre yê.
- 14 Egômbê mê ôñiori w' igômi nl' a'vanli, ô weliagô inlê Judas Iskariot, agêndi gôr' iminis' impôlô
- 15 awulia, 'nlê, Anlwê be jivira gô pa miê sê, ko miê nozinla 'nlwê yê? Nl' avesinli waô yê agômi
- 16 mi syika yapupu ararô. Nl' avila vovo awutag' egômb' e'via gô kôtizê.
- 17 Gô ntyugu nônga yi mpêmbe yi re lèvên fo, a'vienli' inlengi gôre Jisu awulia, 'nlê, Ô bela 'zwê gô kekiza gôre 'wê gô nye ntyagô
- 18 y' ônologanlô gwi? Nl' awuliê, 'nlê, Gêndanli gô ukala gôre rekadie, ko bulinlianli yê, inlê, Ônlênji e bulia, 'nlê, Egômbê zam' z' atwenli piêrê; m' be pange ntyagô y' ônologanlô gô nag'
- 19 wo nl' inlengi yam'. Nl' alend' inlengi nt' azônbiô waô nle Jisu; nl' agekizi waô ntyagô y' ônologanlô. Gw' arwenli ukôlô, avegagi tu gw' inya nl' igômi ny'
- 21 inlengi nl' inleng' imbanli. Nla gw' anyagagi waô awuli, 'nlê, Rêti mi bulinlia 'nlwê, inlê, ômorî gôre 'nlwê be kôtiza miê. Nl' ayenli waô ekêv' evôlô, avakilia ôm' edu gô bulinliê, 'nlê, Miê,
- 23 Rera? Nl' awinlizîê awulia, 'nlê, Ayê ô be duvi' ôgo gô ntyèngê
- 24 Ôñwa w' ôma e kènda ga nt' are têtndô pa g' ôñwanj' iwê; ndô azyile gôr' ôma mê ô kôtiz' Ôñwa w' ôma! aro dwanle mbia gôr'
- 25 ôma mê inlê, e pa janlô. Nl' awinlizi Judas ô gôtizê awulia, 'nlê, Nle miê, Rera? Jisu awulinliê, inlê, Iñ, nt' abulio.
- 26 Nla gw' anyagagi waô, Jisu awongi mpêmbe, av' ake'va; nl' amogunliê yô, av' inlengi awulia, 'nlê, Wonganli ko nyanli; yinlo nl'
- 27 ôku' wam'. Nl' awongiê imogi, av' ake'va, ava waô, awulia, 'nlê,
- 28 Yonganli gô nyô anlwêdu. Konde nyinlo nle ntyinl' iyam' yi njeka nyonla, yi pôvizô g' ôñwanja w' awenge gw' inyeza sibe.
- 29 Ndô mi bulinlia 'nlwê, inlê, Mi ayonge nyênlê ilônda yinlo y' ôgoli, kaô gô ntyugu mê yi be jonga miê yô nla 'nlwê imionla, gw' inlongo nya Rer' iyam'.
- 30 Waô jemba p' ôwembô, w' agogwi, agênda gô nômbe y' Ioliv.
- 31 Vovo awulinliô waô nle Jisu, inlê, Anlwêdu, anlwê be kwezô g' ôñwanj' iwam' ôgwêra winlo: konde re têtndô pa, inlê, M' be bôl' ôvenjavenji ko adombe m'
- 32 ôlemba pazanganlô. Ndô miê tôngwa pa, m' be kènda gô bôsyô yanli gô Galile. Nl' awinlizi Pitêr awulinliê, 'nlê, Ja waôdu w' akwezô g' ôñwanj' iwo mi
- 34 agwezô du. Jisu awulinliê, 'nlê, Rêti mi bulinlio, inlê, Ôgwêra winlo, njogonli gôgaga ro, ô be danda miê nyongo ntyarô. Pitêr awulinliê, inlê, Vanganle mi ajuwa nla 'wê, mi alandize 'wê; yenlô kê awul' inlengi yôdu.
- 36 Vovo a'vienli Jisu nla waô gô mbôra yi fweliô, inlê, Gêthsêmanê; nl' awulinliê inlengi yê, inlê, Lwanlanli tu vênlo, gô kê
- 37 nda mlê gôgô agambinla. Nl'

- awongie Pitèr nì' awanl' aḩani
wi Zèbède, avakilia gò jenl' ekèḩa
38 nì' aḩanli. Vovo awulinliè waò,
inlè, inlinl' inyam' nyi jenl' ekèḩ'
evòlò, vanganle gò jnwa: riganla-
nli vèno, ko bèmbaganli nla miè.
39 Nì' agèndiè gò bòsyò kwè, avò-
swa òzyò wè gò ntye, agambinla,
inlè, Rer' iyam', ja y' ajoliò, imo-
gi nyinlo nyi ga viaganle avila
gòre miè; ndò aranga nte bela
40 miè ndò nte belo. Nì' aḩienliè
gòr' inlengi, aluunlò waò gw'
antyovinlo; nì' awulinliè Pitèr,
inlè, Šambò aulw' ayolie bèmba
41 nla miè igwèr' imòri? Vèmba-
ganli ko kambinlanli, anlwè ve-
nde kwenla gw' isyoriò: inlinla
nyi re keka pa, ndò òzyònlì wi
42 re dèla. Nì' avo kèndiè nyongo
yimbanli, agambinla, awulia,
'nlè, Rer' iyam', ja imogi nyinlo
ny' ayolie piaganla kaò mi ajonga
nyò, ntondinli yo yi ga lendò.
43 Nì' avo bienliè alnunlò waò gw'
antyovinlo, konde antyo maò m'
44 avegagi dira. Nì' arigè waò,
avo kènda, agambinla nyongo yi
ntyarò, nkambag' agamba mè-
45 mò. Vovo aḩienliè gòr' inlengi
yè, awulinlia waò, inlè, Nlanla-
ganli, ko jowanli: vònanli, igwè-
ra ny' atwenli, nì' Òñwa w' òma
akòtizò gw' ago m' anlag' aḩe.
46 Nlongwanli, ko 'zwè kèndanli:
vònanli yè ò kòtiza miè, atwenli
pièrè.
47 Nla gw' agambagiè, vònla Jndas,
òḩori w' igòḩi nì' aḩanli, aḩie-
nli, nì' anlag' awenge nla yè, nì'
ikwara nli viso, avila gòr' iminis'
48 impòlò nì' anlero w' aulaga. Nla
yè ò gòtizè aluò apenli waò eli-
ngiliò, inlè, Ayè ò be sambò miè
49 nle yè, gòtanli yè ngwasyi. Nì'
aḩienliè gòre Jisn pele awulia,
50 'nlè, Mbòlò, Rera, kè sambè. Nì'
awulinliò yè nle Jisu, inlè, Nde-
51 gò, ezande z' abio? Vovo aḩienli
waò aralie Jisn ago, agòtè. Nla
vònla, òḩori gòre waò w' avegagi
nli Jisu, alaḩinl' ògo wè, alnr'
òkwar' iwè; nì' agwèriè nyòngò
52 yi minisè mpòlò, arenl' òròlì wè
nkwl'. Vovo Jisu awulinliè; 'nlè,
Winliz' òkwar' iwo gw' egòrò:
53 konde waòdu wi kòt' òkwara wi
be jòulò nì' òkwara. Ge ò tanga
'nlè mi ayolie bambie Rer' iyam'
ko yè pa miè vèno, viaganlò nì'
igòḩi ny' ilijon nì' ilijon mbanli
54 s' ienjèl? Ndò irèndo yò ko twa
rèti sè, inlè ga lwanle yenlo?
55 Gw' igwèra mè Jisu awulinli
anlaga, inlè, Anlwè bia nì' ikwa-
ra nli viso gò kòta miè egolanli
g' òfe? Ntyugu edu mi alwanli
tu nla 'nlwè, nlènjaga gò nagò y'
Anyambiè, ko. 'nlw' agòta miè.
56 Ndò isaòn yinlo yòdn y' atwenli,
inlè, irèndo y' ivogisi ko twa rè-
ti. Vovo inlengi yòdu y' arigè,
awanga.
57 Nla waò w' agòti Jisu, w' agèndiè
gòre Kaiefa yi minisè mpòlò,
mbòra y' avegag' irèndisi nì' anle-
58 ro-datanla pa. Ndò Pitèr azòngiè
daḩadaḩie kwanga gw' evungn zi
nagò yi minisè mpòlò. Nì' ayi-
nginliè, alwanla ta nli mongi w'
agòti Jisu, gò jeula nte be twa.
59 Nì' iminis' impòlò nli fiandò yò-
du, w' awutag' atakwè m' inòka
60 mi sire Jisu, gò jòulè. Ndò wi
denga du, vanganle gw' aḩienl'
iḩerinn' imienge. Ndò avila vovo
aḩienl' iyenli y' inòka imbanli,
61 awulia, 'nlè, Òma winlo awuli,
'nlè, Miè ko sazye nagò y' Anya-
mbiè, avò nòga yò nì' intyugn
62 ntyarò. Nì' agumanli minisè
mpòlò, awulinliè, inlè, Ò fwànlize
mpongo? Igamba nyinlo nyi ta-
kiliò nle mongi sinlo g' òḩwanj'
63 iwo ande? Ndò Jisn alwanli dò.
Nì' awulinliò yè nle minisè mpò-

lò, inlè, Mi tangizo òrangò w' Anyambiè yabo, inlè, wulinlia 'zwè, ja awè nle Kraiss y' Òñwa
 64 w' Anyambiè. Jisu awulinliè, 'nlè, Iñ, nt' abulio: ndò mi bulinlia 'nlwè kè, inlè, Avila vènto anlwè be jenl' Òñwa w' òma tu g' ògo 'nlòmiè wi ngulu, anlwè be jenlè kè e bia gò vindi y' òròwa.
 65 Vovo minisè mpòlò ayòkunle ngoi yè, awulia, 'nlè, Are pèdia p' Anyambiè: Azw' are nl' isyolo ande ny' iyenli? vòulanli vènto anlw' ajogiò ipèdiò s' Anyambiè.
 66 Anlwè tanga sè? W' awinlizi, awulia, 'nlè, Are nl' inyanga ny' 67 ijuwa. Vovo aruenli waò yè igwanla g' òzyò, awòlè; nl' añmori w' awòlè asapòga, awulia, 'nlè, Vòginla 'zwè Kraiss, ò bòlo mande?
 69 Nl' alwanli Pitèr tu' gw' igala gw' evungu: nl' añienli gòre yè òñwantò ò venginlagi nagò, awulia, 'nlè, Awè kè ò vegagi nli Jisu
 70 yi Galile. Ndò alandi gw' azyò nia waòdu, awulia, 'nlè, Mi amie 71 nt' akambo. Nla gw' agogwiè g' òmpòmbala, ayenliò nl' òñwant' òñmori, ò wulinli waò w' avegagi vovo, inlè, Winlo kè 'avegagi nli
 72 Jisu yi Nazarèth. Nl' avo dandiè nl' òrangò, inlè, Mi ami' òma mè. 73 Nl' òñwolingò viaganlò, waò w' avegagi vovo gòre, w' añienli awulinlie Pitèr, inlè, Rèti awè k' òñmori gòre waò, konde nkambi-
 74 nli yò yi pango miò. Vovo avakiliè gò sava, arang' irangò, inlè, Mi ami' òma mè. Nl' agògi njo-
 75 gonll pele. Nl' ayònginli Pitèr igamba ny' awulinliò yè nle Jisu, inlè, Njogonli gògaga ro, ò be danda miè nyongo ntyaro. Nl' agogwiè gw' igala, alenla nl' ekè-
 v' evòlò.

27 Gw' ayenji' òwenja imlins' impòlò sòdu nl' anlero w' aula-

ga w' awòndi mòndo g' òñwanja
 2 wi Jisu gò jònlè. Nl' agòri waò yè, agè nozinlè gòre Pontius Pilat yi guverner.
 3 Vovo Judas ò gòtiziè, gw' ayenliè inlè avenli' ògara, anligi nkòndi awinliz' agòmi mi syika ararò gòr' iminis' impòlò nl' anlero,
 4 awulia, inlè, Mi ayanji mbe gw' agòtizi ntyinla yi r' ògara fo. Ndò w' awul', inlè, Mèzo ande gòre 'zwè? Mèyo ndag' iyomè.
 5 Nl' awaliè syika gò ntye gò nagò y' Anyambiè, kè kogwa; nl' agèndiè añanli' òku' wèndè. Nl' awong' iminis' impòlò awouge syika mè awulia, 'nlè, Zyele kwèkwè gò fela yò gw' egara zòrunda, konde yò nl' igòlò nyi ntyinla.
 7 Nl' awòndl waò mòndo, agòla nla yò mbòra y' òmo vangi ya yakwakwa, gw' abe m' agènda.
 8 Yenlo mbòra mè y' aweliagò, inlè, Mbòra yi ntyinla, kwanga
 9 nla nlèulo. Vovo arwenli rèti igamba nyi Jèremia y' òvogisi nyi bulia, 'nlè, Nl' awongi waò agòmi mi syika ararò, igòlò ny' òmo rangiò igòlò, ò rangiò nl' awa
 10 wi Israël; ko waò pa mò gò kòle mbòra y' òmo vangi ya yakwakwa, ga nt' azòmbiò miè nle Rerè.
 11 Nl' agumanli Jisu gòre g' òzyò wi guverner; nl' añambi guverner añambiè, inlè, Awè nl' òga w' Iju? Nl' awulinliò yè nle
 12 Jisu, inlè, Iñ, nt' abulio. Nla gw' azozizò yè nl' iminis' impòlò nl' anlero, e fwinlize mpongo. Vovo Pilat awulinliè, 'nlè, Ò pa jogo nte takilia waò isaôn imlenge g'
 14 òñwanj' iwo? Ndò Jisu e fwinlizè igamba du: yenlo añamli guverner pòlò.
 15 Gò ntyagò mè avegagi ntyall yi guverner gò tlglnl' anlaga mbwe-
 16 dl mori ò vèlòlò waò. Nl' egòmbè

- mè w' avegagi nli mbwedi y' elu-
 17 mī ò weliagò, inlè, Barabas. Sam-
 bô gw' avegagi waò dataula pa,
 Pilat awulinli waò, inlè, Anlwè
 bela miè tiginla 'ulwè mande?
 Barabas, mbè Jisu ò fweliò inlè
 18 Krai. Konde amienl' inlè w' a-
 19 luò w' anlozinlè nli ñandi. Gw'
 avegagiè tu gw' eka z' ijèkèlia,
 òñwant' we' aròñi gòre yè awu-
 lia, 'nlè, Alwanla nli ndaga nl'
 ôma w' ôgòre mèwoulo, konde mi
 ajenle njuke nyenge gò nyilinlò
 20 g' òñwanj' iwè nlèno winlo. Ndò
 iminis' impòlò nl' anlero w' azyo-
 ri anlaga gò bambie Barabas, a-
 21 yònlize Jisu. Nl' awinlizi gu-
 verner awulinlia waò, inlè, Gòre
 waò añanli anlwè bela miè tiginla
 'nlwè mande? W' awul', inlè,
 22 Barabas. Pilat awulinli waò, i-
 nlè, Ande sambô zi be dendinla
 miè Jisu ò fweliò inlè Krai. Wa-
 òdu w' awul', inlè, E ga ñanliò
 23 gò kros. Nl' awuli guverner, i-
 nlè, Konde sè, ndaga mbe yi re yè
 denda pa ande? Ndò w' arngi
 viaganlò, inlè, E ga vanliò gò
 24 kros. Gw' ayenli Pilat inlè e de-
 nde mpongo, ndò inlè ato kwez' e-
 dungu, awong' aulingò ayòvunl'
 ago mè gw' azyò m' anlaga, awu-
 lia, 'nlè, Mi ar' ôgara fo wi ntyi-
 nla y' ôma w' ôgòre winlo: vò-
 25 nlanli ndaga anlwèmè. Nl' awi-
 nli' anlaga waòdu, awulia, 'nlè,
 Ntyinl' iyè yi ga lwanle gòre 'zwè
 26 nla gòr' awanl' iyazyò. Vovo ari-
 ginliè waò Barabas diènga: ndò
 azyiwi Jisu, avè gò banliò gò kros.
 27 Vovo isozyè si guverner s' awo-
 ngi Jisu, agènda gò ñanja, alatiz'
 28 isozyè sòdu ta gòre yè. Nl' azyò-
 runli waò ingoi sè, aworiè òrògò-
 29 samba watenlatenla. Nl' anlògi
 waò kòròwa yarèndè, awela yò
 gw' ewònjò zè, nli ntòngò yi nku-
 nle g' ôgo wè ònlòñiè; nl' alòñi
 waò akotolo g' ôzyò wè, azyèliè,
 awulia 'nlè, Mbòlò, Ôga w' Iju.
 30 Nl' aruenli waò yè igwanla, awo-
 nge ntòngò, awòlè gw' ewònjò.
 31 Nla gw' aluò waò w' azyèliè, w'
 azyòrunl' òrògòsamba, aworiè i-
 ngoi sèndè; nl' agèndizi waò yè gò
 banliò gò kros.
 32 Nla gw' agogwi waò w' alèng'
 òulòñe wi Sirèn, ò weliagò inlè
 Simon; nl' añangati waò yè gò
 33 kumbe krosi yè. Nla gw' añienli
 waò gò mbòra yi fweliò, inlè, Go-
 lgotha, nyi pivia, 'nlè, Mbòra yi
 34 nkèli, w' aveuliè ivè sògò pa nli
 ya yi nònlì gò jonga: nla gw'
 35 alembiè nyò e jivire jonga. Nla
 gw' aluò waò w' abauliè gò kros,
 w' ageranl' ingoi sè mpungag' e-
 36 gaulò. Nl' alwanli waò tu, añè-
 37 mbagè vovo. Nl' aweli waò gw'
 igònlò ny' ewònjò zè ndaga y' a-
 zozizò yè tèndò pa, inlè, Winlo
 38 nle Jisu y' ôga w' Iju. Añanliò
 kè nla yè if' imbanli, òmòri g'
 ôgo 'ulòñiè nl' òmòri g' ôgo 'nya-
 39 ntwè. Nla waò w' aviaganlagi w'
 arowi yè, fwazawizage wòujò yaò,
 40 awulia, inlè, Awè yi sazye nagò
 y' Anyambiè avo nòga yò nl' i-
 ntyugu ntyarò, zunginl' òku' wo-
 mè: ja awè Òñwa w' Anyambiè,
 41 zuminla avila gò kros. Egolanli
 mèmò k' iminis' impòlò s' azyèliè,
 waò nl' irèndisi nl' anlero, awu-
 42 lia, 'nlè, Azunginl' añòri, ndò a-
 yolie sunginl' òku' wèmè. Ayè
 nl' ôga wi Israèl; sambò e ga zu-
 minle avila gò kros, gambènl' azw'
 43 abekeliè. Avekeli Anyambiè; e
 ga zunginlè sambò j' atòndè: ko-
 nde awul', inlè, miè nl' Òñwa w'
 44 Anyambiè. Nl' ife kè y' añanliò
 nla yè w' azyèliè kè nl' igamba
 mèmò.
 45 Nl' arwenli mpiri gò ntyé yòdu
 avila gw' igwèra ny' òròwa agè-
 nda gw' igwèra ny' enlogòñi:

46 Nla v' igwèra ny' enlogômi arô-
ngi Jisu nl' inyô' ivôlô awulia,
'nlè, Eli, Eli, lama sabakthani?
nyi pivia 'nlè, Anyambiè yam',
Anyambiè yam', ezande zi re 'wè
47 fala pa miè? Nl' awèwo gôre
waô w' avegagi vovo gôre gw' a-
yogiô waô, w' awul', inlè, Ôma
48 winlo e fey' Elias. Nl' ôñiori gô-
re waô azunge kèndi nli mangô,
awong' eponj' ayônli zô nli vine-
gèr, awela zô gô ntôngô, ayonjè.
49 Nl' awuli añiori, inlè, Riga, azwè
ga yenle vendetwa Elias e bia gô
50 sunginlè. Nl' avo tângi Jisu nl'
51 inyô' ivôlô, azul' ôñwei. Nla
vônla, onlainb' ôzambi wi nagô
y' Anyambiè w' ayarwi imbei
mbanli avila gw' igôulô agènda
gô ntye; nl' azyugazyugi ntye,
52 nl' adô m' ayananyarui; nl' anlu-
ngw' irôngiulô, nl' ikuwa inienge
y' anlag' aña w' aluô juwa pa, y'
53 arôngwi agogwa avila gw' irôngi-
nîlô, ayè tôngwa pa, ayinginla gô
nkala yôrunda, awôwunlia gôr'
54 awenge. Nl' ômo vegagi gw' ewô-
njô z' isozyè nla waô w' avegagi
nla yè mbèmbage Jisu, gw' ayenli
waô isyugazyunga si ntye nl' isaôn
y' arwenli, w' arienli pôlô, awu-
lia, 'nlè, Giligili winlo nl' Ôñwa
55 w' Anyambiè. Vovo avegagi k'
antô awenge mpônлага даѳада-
ѳие, waô w' azôngi Jisu avila gô
56 Galile ayanjinlè. Gôre waô ave-
gagi wa Mari yi Magdala, nla wa
Mari yi ngwè yi Jems nli Jôsès,
nli ngwè y' awa wi Zèbède.
57 Nla gw' arwenli nkôlô añaenli
enlañi zi Arimathia, ô weliagô
inlè Jôsès, ô vegagi k' nyèndè ônlè-
ngi wi Jisu. Nl' ayinginlè gôre
58 Pilat, añambi ôkuwa wi Jisu. Vo-
vo azômbi Pilat inlè wi ga vò yè.
59 Nl' awongi Jôsès awong' ebende,
60 ayinga zô nl' ivèla nyapupu, all-
mbinla zô g' ôrônginlô wèndè

ôñwonla w' aluô yè atôki wô gw'
idô: nl' agavaliè idô ivôlô g' ômpô-
mbala w' ôrônginlô, agèndaga.
61 Nl' avegagi vovo Mari yi Magdala
nli Mari mori, ndwanlaga tu swa-
swo nl' ôrônginlô.
62 Bunya, ntyugu y' ikekiza viaga-
nîlô, alatanl' iminis' impôlô nl'
63 Ifarisi gôre Pilat, awulia, 'nlè, Re-
ra, azw' ajônginl' inlè ôremisi mè-
wonlogw' avegagiè bo awul', inlè,
Ntyugu ntyarô viaganlô gambè
64 mi atôngwa. Sambô zômbia 'nlè
ôrônginlô wi ga yolizô agènda gô
ntyugu yi ntyarô, inlèngi yè yi
vende bia, ayufe, awulinli' anla-
ga inlè, Are tôngwa pa: ko ifwe-
m' inunla feva viaganlô nl' idô-
65 nga. Pilat awulinli waô, inlè,
Anlw' are nli mongi bèmba: gè-
ndaganli ko jolizanli wô ute mia
66 'nlwè. Nl' agèndi waô ayoliz'
ôrôngiulô, añeb' elingiliô gw' idô,
alôñi' anlaga gô bèmba.
28 Syonlo piaganla pa, gw' ayenj'
ôwenja wi ntyugu nônga yi Syo-
no, añaenli Mari yi Magdala nli
2 Mari mori gô jenl' ôrônginlô. Nla
vônla, arwenl' isyugazyugia si
ntyè sipôlô; konde enjèl ya Rerè
y' azuminli avila g' ôrôwa, aña,
agavalia idô avila g' ôrônginlô,
3 alwanla tu gô nyô. Nl' edidi zè,
z' añegagi g' ibañinla si njalitô-
wa, nl' ingoi sè s' avegagi pupu
4 pôlô. Nl' arataminli mongi pe-
nginla arataminla nl' itia g' ôñwa-
5 nj' lwè, arwa ga bende. Nl' aga-
mbi enjèl awulinli antô, inlè, Ari-
anli: konde mi avôrô inlè anlwè
bute Jisu, y' añaenliô gô kros.
6 Azyele vênlo; konde atôngwi, ga
nt' awuliè. Yôgô jenlenli mbôra
7 y' anlanlaga Rerè. Kô kèndaganli
nègundga, awulinl' inlèngi yè, i-
nlè, Atôngwi avila gw' ijuwa; nla
vônlanli, e kènda gô bôsyô yanli
gô Galile; gôgô anlwè be jenlè:

- 8 vônlanli, mi abulinli 'nlwè. Nl' alubwi waô nêganêga avila g' ôrô-
nginlô nl' itia nli mbia mpôlô,
agênda nli mangô gô bulinli inlê-
9 ngi yè. Nla vônla, Jisu alatanli
nla waô, awulia, 'nlè, Mbôlôanli.
Nl' aïienli waô, agôt' agôlô mè,
10 azavinlê. Vovo Jisu awulinli waô,
inlê, Arianli : gèndaganli ko buli-
nlianli awarer' iyam' inlê, wi ga
gènde gô Galile, gôgô wi be jenla
miè.
11 Nla gw' agèndagi waô vônla,
awèwo gôre mongi pènginla w'
aïienli gô nkala, arakil' iminis'
impôlô isaôn yôdu y' arwenli.
12 Nla gw' alatanli waô nl' anlero,
awônde mîondo, w' avenl' isozyè
13 syika nyenge, awulia, 'inlê, Wu-
lianl', inlê, Inlèngi yè y' aïienl'
ôgwèra, ayufè gw' anlanlagi 'zwè
14 antyovinlo. Nla ja guverner ajo-
- go igamba, azwè be ponlizè, alwa-
15 nliza 'nlwè njuke fo. Nl' awongi
waô syika, alenda nt' anlènjiô
wao. Nl' igamba mè nyi re taki-
liô pa gôr' Iju, kwanga nla nlê-
nlo.
16 Nl' agènd' igômi ny' inlèngi nl'
ônèngi ômori agênda gô Galile,
gô nômbe y' areviô waô nle Jisu.
17 Nla gw' ayenli waô yè w' azavi-
nlê, ndô awèwo w' alôvê mpaga.
18 Nl' aïienli Jisu agamba nla waô,
awulia, 'nlè, Ngulu yôdu g' ôrô-
wa nla gô ntye yi re pô pa miè.
19 Sambô gèndaganli ko nêjanl'
anlongo môdu, aïaptaiza waô gw'
ina nya Rerè nl' Ôñwaula nl' Inli-
20 nl' Ivia : nlènjaga waô gô banda-
minl' isaôn yôdu y' azômbi miè
'nlwè : nla vônla, mi are nla
'nlwè egômbe zôdu kwanga gô be
sule ntye.

NTYANGÔ MBIA YI MARK.

- 1 Ipakilia si ntyangô mbia yi Jisu
2 Krais y' Ôñwa w' Anyambiè.
Ga nt' ar' igamba nyi re tëndô pa
gw' ezangô z' Esaia y' òvogisi, i-
nlè, Vòula mi tòm' igendi nyam'
gô bôsyô yo ô be kekize mponlo
3 yo; Inyôï ny' ôma ntôngaga gw'
itôve, inlè, gekizanli mponlo ya
Rerè; vanganl' imponlo sè gôre.
4 Añienli Jan mbaptaizaga gw' itô-
ve, nli nkambinlag' ibaptaiza s'
ikalwa s' ôrêmia gw' inyeza s' ibe.
5 Nl' agèndi gôre yè ntye yi Judia
yôdu nla waô wi Jerusalèm waô-
du, aãaptaizô nle yè g' ôlovi wi
6 Jordan mêmag' ibe saô. Nli Jan
avegagi boriô pa nl' ingoi s' imia
y' inyama, nl' ôtumba w' ebanda
g' ôu' iwè; nl' anyagagiè isaka-
7 mpazyô nl' onlèmbè w' iga. Nl'
aganbinlagiè, inlè, Be bia gô nyu-
m' iyam', ôm' ômpôlô viaganlô
nla miè, ô re mi azye nl' inyanga
nyi dëmbia avurunl' igoli y' i-
8 ntyôzyô sè. Miè, mi aãaptaizi
'nlwè nl' anlingô, ndô ayè be ba-
ptaiza 'nlwè nl' Inliul' Iñia.
9 Nl' arwenli gw' intyugu mèsou-
nlo, inlè, Jisu añienli avila gô Na-
zarèth yi Galile, aãaptaizô nle Jan
10 gô Jordan. Nl' aralwiè pele avila
gw' anlingô, ayenl' ôrôwa nu-
ugwa pa, nl' Inlinla g' ibembe,
11 usuminlaga gôre yè. Nl' añienl'
inyôï avila g' ôrôwa, inlè, Awè nl'
ôñwanl' iyam' ô tondô miè, mi
12 jenl' imbia gôre 'wè. Nl' agèndi-
zô yè pele nl' Inlinla agènda gw'
13 itôve. Nl' avegagiè gw' itôve agô-
m' m' lntyugu anal usyoriagô
nle Satan, alwanla nl' inyañia s'
iga. Nl' ienjèl s' ayanjinlè.
14 Jan fèlô pa gô ntyôgô, añienli
Jisu gô Galile, nkambinlage ntya-
15 ngô mbia y' Anyambiè. Awulia,
inlè, Egômbè z' asyivi, nl' inlo-
ngo ny' Anyambiè ny' atwenli
pièrè; galwanli, ko bekelianli
ntyangô mbia.
16 Nla gw' aviaganliè g' ôzyègè, w'
eliñia zi Galile, ayenli Simon nli
Andru ôñworerè wi Simon mpu-
ngag' elôñia gw' eliñia, konde w'
17 avegag' iyônli si yi fèrè. Nl' awu-
linliè waô nle Jisu, inlè, Zônga-
nli miè, ko miè pang' anlwè ilu-
18 risi y' anlaga. Nl' arigi waô lôv'
19 iyaô pele, azôngè. Ayè kènda pa
gô bôsyô kwè, ayenli Jems y'
ôñwa wi Zèbède, nli Jan ôñworer'
iyè, waô kè gw' elende nsongage-
20 lôñia. Nl' avelidè waô pele; nl'
arigi waô rer' iyaô Zèbède gw'
elende ayè nl' anlag' iwè, azôngè.
21 Nl' ayinginli waô gô Kapèrnaum,
nla gô ntyugu yi Syonlo ayinginli
pele gô uagô yi syonlo, anlènja.
22 Nl' añiam' waô inènj' isè, konde
anènji waô g' ôma w' inyanga,
23 nl' aranga g' irèndisi. Avegagi
gô nagô yaô yi syonlo ôm' ô vega-
gi nl' inlinla ny' isyèkè; nl' arô-
24 ngiè, awulia, 'nlè, Ezande zi re
'zwè nla 'wè, Jisu yi Nazareth? ô
re bia pa gô jiliz' azwè? Mi avôrô
'wè, ôm' orunda w' Anyambiè.
25 Nl' azèmbiô nyô nle Jisu, inlè,
Lwa do, ko kogwa avila gôre yè.
26 Nl' azunji inlinla ny' isyèkè azu-
njlè, arônga nl' inyô' ivôlô, ago-

27 gwa avila gôre yè. Nl' aĩmami waôdu, ko waô bambianla, awulia, 'nlè, Ôsaôn nde winlo? Inè-
 nj' ijonla nde sinlo? Konde e sômbia nl' inyanga, vanganl' anlinla m' isyèkè, ko mō joginlō yè.
 28 Nl' azungi kènd' eluĩni zè gō ntye yi Galile yôdu vingôvingô.
 29 Gw' agogwi waô gō nagô yi syonlo, w' ayinginli pele gō nagô yi Simon nli Andru, waô nli Jems nli Jan. Nli ngwè y' ôñwantô w' Simon avegagi bu nl' ifwi; nl' awulinli waô yè pele g' ôñwanj'
 31 iwè. Nl' aĩenliè, agôtè g' ôgo, anlongunliè; nl' alubw' ifwi gôre yè pele, nl' ayanjinliè waô.
 32 Nla gw' arwenli nkôlô, gw' avôswi nkômbè, w' aĩagi gôre yè waôdu w' avegagi nl' inkanli nla waô w' avegagi nl' anlinl' ambe.
 33 Nli nkala yôdu y' avegagi datanla
 34 pa ta gw' igugi. Nl' ayingiè awe-
 nge arômb' anlinl' ambe aĩenge; ndô e j'vir' anlinl' ambe kamba, konde m' amienliè.
 35 Nl' ibanga, ntye mpiri anlongwi, agogwa, agènda gō mbôra yi ntyoria, agambiula gôgô. Nl' azôngiô yè nle Simon nla waô w' avegagi nla yè. Gw' alengi waô yè w' awulinliè, inlè, Anlaga waôdu
 38 wi buto. Nl' awulinliè waô, inlè, Ôvirôanli gw' inkal' iĩmori, ko miè kambinla gôgô kè; konde mi
 39 aĩenli ntinla miè. Nl' agambinlagiè gw' inagô saô si syonlo gô Galile yôdu, arômbag' anlinl' ambè.
 40 Nl' aĩenli gôre yè ôma w' egolanli, nkwenlage nkolo, alôv' akotolo, awulinliè, 'nlè, Ja w' ajivira,
 41 awè ko tôliza miè. Nl' avôgiuli Jisu avôginlè, anyonyunl' ôgo, aĩatè, awulia, inlè, Mi ajiviri;
 42 rôla. Nl' alubwi egolanli gôre yè
 43 pele, ko yè tôla. Nl' azômbiè yè pôlô, awinlizè pele, awulinliè nlè,

44 Vônla, awulinli ôm' edu mpongo: ndô gènda ko tuminlie minise ôku' wo, ava gw' ijombunl' iso, ya y' azômbiô nli Môsès, g' atakwè
 45 gôre waô. Ndô agogwi, avakilie kamba pôlô, amiezag' igamba; yenlo Jisu e jolie fo jinginla gô nkala gô bwi, ndô avegagi gw' igala gw' imbôra s' itôve; nl' aĩ-agag' anlaga gôre yè avila nkôv' iedu.

2 Avo jinginliè gô Kapèrnaum intyugu sinyèwo piaganla pa; nl' ayoganliô, inlè, are gô nagô.
 2 Nl' azungi datanl' awenge; yenlo arwenl', inlè, pegaga mbôra nyènlè, vanganle gw' igugi; nl' agambinliè waô igamba. Nl' aĩenli waô gôre yè, mbagag' ôm' ô vegagi juwa p' awogo, twanlô pa
 4 nl' anlaga anlai. Nla gw' avegagi waô wi dènge ngulu yi syusya pièrè nla yè g' ôñwanja w' anlaga, w' arômb' ôñwanjañwanja gô mbôra y' avegagô ndè; nla waô pôdunla pa wô w' azyônli ôdô w'
 5 anlanliô ôm' ô yuwi awogo. Gw' ayenli Jisu ibekeli' saô awulinli ôm' ô yuwi awogo, inlè, Ôñ' wami, ibe so s' anyezô. Ndô avegag' irèndisi imièwo vovo tugetu; nl' avikiliagi waô gw' irèñ' iyaô,
 7 inlè, Winlo e kamba yenlo sè? E pèdi' Anyambiè: Mande ko nyez' ibe kaô Anyambiè dadidè?
 8 Nl' amienli Jisu pele g' ôrèñ' iwè, inlè, wi pikilia yenlo gw' irèñ' iyaô, awulinlia waô, inlè, Anlwè pikili' isaôn yinlo gw'
 9 irèñ' iyanli sè? Eza zi re dela nle zi; gô bulinli ôm' ô yuwi awogo, inlè, Ibe so s' anyezô, ge gô bulia, 'nlè, Nlongwa, rômbi-
 10 nl' ôdô wo, ko kènda? Ndô gô mieza 'nlwè, inlè, Ôñwa w' ôma are nli ngulu gô ntye yinlô gô nyez' ibe; awulinliè ôm' ô yuwi
 11 awogo, inlè, Mi bulinlio, inlè,

- nlongwa, rômbinl' ôdô wo ko kè-
 12 ndaga gô nag' wo. Nl' anlongwè
 pele, arômbinl' ôdô wè, agogwa
 gw' azyô ma waôdu; ko waô ma-
 ma pôlô, azuminli' Anyambie,
 awulia, inlè, Azwè pa jenla yenlo
 nli mori.
- 13 Nl' avo kogwè, agènda g' ôza-
 mba w' eliṽa; nl' aṽienli anlaga
 waôdu gôre yè, nl' anlèngiè waô.
- 14 Nla gw' aviaganliè, ayenli Levi
 ôñwa wi Alfius, are tu gô nagô
 yi ipagô; nl' awulinliè yè, inlè,
 Zônga miè; nl' agumanliè, azô-
 15 ngè. Nl' arwenl', inlè, avegagi
 tu gw' inya gô nag' wè nl' ipu-
 blikan' sinyenge nl' anlag' aṽe
 w' alwanli tu nli Jisu nl' inlengi
 yè; konde w' avegag' awenge,
 16 nl' azôngi waô yè. Nl' irèndisi
 nl' Ifarisi gw' ayenli waô yè e
 nya nl' ipublikan' nl' anlag' aṽe,
 w' awulinl' inlengi yè, inlè, E
 nya nli jonga nl' ipublikan' nl'
 17 anlag' aṽe sè? Nla gw' ayogio
 Jisu awulinli waô, inlè, waô wi
 re mbiambiè wi zye nl' isyolo
 ny' ôganga, ndô waô wi re nl'
 inkauli. Mi bia gô fey' agôre,
 ndô aṽe.
- 18 Nl' inlengi yi Jan nl' Ifarisi w'
 avegagi mpengag' esyônge; nl'
 aṽienli waô gôre yè, awulinliè,
 inlè, Ande zi re 'nlè inlengi yi
 Jan nla y' Ifarisi yi pengag' esyô-
 nge, ndô inlengi yo yi penga du?
- 19 Nl' awulinliè waô nle Jisu, inlè,
 Mongi w' ijômbanla waô ko peng'
 esyônge gô par' ônlôṁie wi jômba
 nla waô? Ôlingô wi re waô nl'
 ônlôṁie wi jômba, w' ayolie peng'
 20 esyônge. Ndô intyugu si bia si
 be bonginlô waô ôm' ô jômba,
 gumbènè w' apeng' esyônge gô
 21 intyugu miè. Zyel' ôm' ô tum'
 eliṁiè z' ônlamb' ôñwonla gô ngol
 nungu; azya nlonlo eliṁi' ezoula
 zi bonginl' ônlamb' ôlungu, k'
- 22 ijôkwa penda. Zyel' ôma kè ô
 jir' iv' inyonla gw' imbute inu-
 ngu si banda; azya nlonlo ivè
 nyi jônli' imbute, k' ivè jiranla,
 nl' imbute bundakanla. Ndô iv'
 inyonla nyô ga yirô gw' imbut'
 inyonla.
- 23 Nl' arwenl', inlè, aviaganli gw'
 intyaga s' imba gô ntyugu yi
 Syonlo; nl' avakil' inlengi yè gô
 24 dul' imba gw' agèndagi waô. Nl'
 awulinliè yè nl' Ifarisi, inlè, Vô-
 nla, wi denda gô ntyugu yi Syo-
 nlo ndaga yi re yi zyele kwèkwè
 25 sè? Nl' awulinliè waô, inlè,
 Aulwè pa tanguula nli mori nt'
 alendi David gw' ayeliè, ayogo
 njanla, ayè nla waô w' avegagi
 26 nla yè? Nl' ayinginliè gô nagô
 y' Anyambiè gw' avegagi Abia-
 thar minise mpôlô; anyè mpè-
 mba yi dôñinlô yi re yi zye kwè-
 kwè gô nyô kaô nl' imiuisè, ava
 27 kè waô w' avegagi nla yè. Nl'
 awulinliè waô, inlè, Syonlo y'
 avanginlô anlaga, arang' anlaga
 28 w' avanginlô Syonlo. Yenlo re
 Ôñwa w' ôṁa ayè nl' ôulivi wi
 Syonlo kè.
- 3** Nl' avo jinginliè gô nagô yi Syo-
 nlo; nl' avegagi gôgô ôulôṁie nl'
 2 ôgo juwa pa. Nl' aṽèmbagi waô
 yè vendetwa e be jingè ôwenja
 3 wi Syonlo, ko waô sozizè. Nl'
 awulinliè ôm' ô vegagi nl' ôgo
 juwa pa, inlè, Gumanla gôre gô
 4 garegare. Nl' awulinliè waô,
 inlè, Re kwèkwè gô ntyugu yi
 Syonlo gô dende mbia, ge gô de-
 nde mbe? gô sunginl' emèṁlo, ge
 gô jônla? Ndô w' alwanli do.
- 5 Nl' avônlè waô vingôvingô nl'
 egunlu, njenlall' ekeṽa g' ôñwa-
 nja wi njolinl' y' irèṁi' iyaô; nl'
 awulinliè ôma mè, inlè, Nyonyu-
 nl' ôgo wo; nl' anyonyunliè wô,
 6 nl' arwenl' ôgo mbiambiè. Nl'
 agogw' Ifarisl, awônde môngo g'

- òñwanj' iwe pele waò nli mongi
 wi Hèrod, nt' are waò ko jònlè.
 7 Nl' agèndagi Jisu nl' inlèngi
 yè agènda gw' eliḿa; nl' azòngi
 anlag' awènge avila gò Galile nl'
 8 avila gò Judia, nl' avila gò Jerusa-
 lèm, nl' avila gò Idumea, nl' avila
 gò ntye mori yi Jordan, nla waò
 vingòvingò Sidon nli Tirns, anla-
 g' awenge gw' ayogiò waò isaòn
 impòlò y' alendiò ndè w' aḿienli
 9 gòre yè. Nl' awulinliè inlèngi
 yè, inlè, elende zi ga venginlè g'
 òñwanja w' iparanla s' anlaga, wi
 10 vende bangatiè. Konde aluò ajin-
 g' awenge; yenlo aḿangati waò
 yè gò bwatè; waòdu w' avegagi
 11 nl' inkanli. Nla waò w' avegagi
 nl' anlinla m' isyèkè, gw' ayenli
 waò yè, w' avòswi g' òzyò wè,
 arònga, inlè, Awè nl' Òñwa w'
 12 Anyambiè. Nl' alegiè waò pòlò,
 13 inlè, w' avangè miò. Nl' avandiè
 gò nòmba, awelia gòre yè waò w'
 aḿelò ndè. Nl' aḿienli waò gòre
 14 yè. Nl' alòḿiè igòḿi nl' aḿanli
 inlè, wi ga lwanle nla yè ko yè
 15 tòḿia waò gò kambinla, nla gò
 dwanla nli ngulu yi jing' inkanli
 16 nla gò tòmb' anlinl' ambe. Nl'
 17 aḿetiè Simon inlè Pitèr. Nli
 Jems y' òñwa wi Zèbède nli Jan
 y' òñworerè wi Jems; aḿetiè waò
 inlè, Bòanèrgès, nyi pivia, inlè,
 18 Awa wi njali-tòwa. Nli Andru,
 nli Filip, nli Bartolomiu, nli
 Matiu, nli Tomas, nli Jems y'
 òñwa wi Alfins, nli Tadius, nli
 19 Simon Zelòtis, nli Judas Iskariot
 ò gondiè kè.
 20 Nl' ayinginli waò gò nagò. Nl'
 avo datanl' anlaga parapara, ye-
 nlo wi jolia, vanganle gò ny'
 21 inya. Nla gw' ayogiò mongi yè
 w' agèndi gò kòte; konde w'
 22 awnli 'nlè, aperò nl' ògu. Nl'
 irèndisi y' aznminli avila gò Jern-
 salèm w' awul' inlè, Are nli
 Beelzebun, nla inlè, E tòmb' anli-
 nl' ambe, vo òvanginli w' anlinl'
 23 ambe. Nl' aweliè waò awulinli
 waò nl' inkògò inlè, Satan ko
 24 jolie tòmbè Satan sè? Nla ja
 inlongo ny' akeranla nyòmè, inlo-
 25 ngo mè ny' ayolie kumanle. Nla
 ja nagò y' akeranla yòmè, nagò
 26 mè y' ayolie kumanle. Nla ja
 Satan akumanli gò sir' òku' wè-
 mè, ageranla, ayolie kumanle,
 27 ndò are nli ntyai. Zyel' òm' ò re
 ko jinginla gò nagò y' òma wi
 ngulu, agwèr' igumb' inyè, kaò
 adònge kòr' òma wi ngulu, ga-
 28 mbenl' akwèrenag' wè. Rèti mi
 bulinli' anlwè, inlè, Ibe sòdu si
 be nyezò awa w' anlaga nl' ipèdia
 29 si pèdia waò Anyambiè; ndò òm'
 edu ò be pèdia Inlinl' Iḿia, azye
 nl' inyezò gò konlako, ndò ar'
 30 ògara w' ibe sapèkèpèkè. Konde
 w' awul' inlè, are nl' inlinl' iḿe.
 31 Nl' aḿienli ngi yè nl' awarer'
 iyè; nl' agumanli waò gw' igala,
 32 aròḿia gòre yè gò feyè. Nl' anla-
 ga w' avegagi tugetu gòre yè vi-
 ngòvingò; nl' awulinli waò yè,
 inlè, Vónla ngi yo nl' awarer'
 33 iyo wi buto gw' igala. Nl' awi-
 nliziè waò, inlè, Ngì yam' mande,
 nl' awarer' iyam' wa mande?
 34 Nl' avònlè waò w' avegagi tuge-
 tu gòre yè vingòvingò, awulia,
 inlè, Vónlanli ngi yam' nl' awa-
 35 rer' iyam'. Konde òm' edu ò
 dende ntondinli y' Anyambiè,
 ayè nl' òñworer' iyam' ònlòḿe,
 nl' òñworer' iyam' òñwantò nli
 ngi yam'.
 4 Nl' avo pakiliè gò nènja g' òza-
 mba w' eliḿa; nl' alataul' anlag'
 awenge gòre yè; yenlo agwenli
 gw' elende, alwanla tu gw' eliḿa;
 nl' anlaga waòdu w' avegagi gò
 2 ntye g' òzamiba w' eliḿa. Nl'
 anlènjiè waò isaòn imienge nl'
 inkògò, awulinla waò gw' inenj'

- 3 isè, inlè, Vòganliònlì, Vònla, ònyènyisi agèndi gò nyènya.
- 4 Nl' arwenl' inlè, gw' anyènyìè, ilònd' imièwo y' avòswi gò mponlo; nl' a'vieu' inyonli anya yò.
- 5 Nl' imièwo y' avòswi gw' imbòra s' adò si re si pegaga nl' òroi òñwenge; nl' azungi fweli yò, konde yi pegaga nl' òroi òñwenge.
- 6 Nla gw' arongwi nkòmbè y' avezyò, nl' ayòmi yò, konde yi pegaga nl' òramba. Avòsw' imièwo kè gw' arèndè: nl' avòmì arèndè, araga yò, ko y' ayanl' ilònda.
- 8 Nl' avòsw' imièwo g' òroi òmbia, ayanl' ilònda, mpòmaga nli mpe-ndaga, ko yò janla, òmìori agòmì ararò, nl' òmìori agòmì òròwa, nl' òmìori nkama. Nl' awuliè, inlè, Ayè ò re nl' aròlì gò jogo, e ga yogo.
- 10 Gw' avegagìè anka, waò w' avegagi nla yè nl' igòmì nl' a'fa-nli, w' avambiè nkògò mè. Nl' awulinlè waò, inlè, Anlw' are pò p' òsaòn w' iyumbunlò w' inlongo ny' Anyambiè: ndò gòre waò wi re gw' igala, isaòn yòdu yi dendò nl' inkògò; inlè, gw' ijenla wi ga yenle, ko w' azyilia; nla gw' ijogo wi ga yogo, ko w' agòtiza; wi vende kalwa ko waò nyezò.
- 13 Nl' awulinlè waò, inlè, Anlwè pa miè nkògò yinlo? Anlwè be nl' inkògò sòdu sè? Ònyènyisi e nyèny' igamba. Winlo nle waò gò mponlo, wi nyènyò igamba, nla waò jogo pa, Satan e bia pele, aròmb' igamba ny' anyènyò gòre waò. Egolanli inèndò kè, winlo nle waò w' anyènyò gw' imbòra s' adò, wi re waò jogo p' igamba, wi bongà nyò nli mbia. Ndò wi zye nl' òramba; ndò wi re v' òñwolingò. Avila vovo, gò bie njuke ge ikombizò g' òñwanja w' lgamba, nèganèga wi kwezò. Nl' a'iori nle waò wi nyènyò gw' arèndè; Winlo nle waò wi re jogo
- 19 p' igamba, ko a'andi m' ntye, nl' itemiza s' anliva nl' ògasyò wi ya yènlè, jinginla, arag' igamba ko ny' ayanl' ilònda. Winlo nle waò w' anyènyò g' òroi òmbia, wi re wi jogo igamba awonga nyò, ayanla k' ilònda, òmìori agòmì ararò, nl' òmìori agòmì òròwa, nl' òmìori nkama.
- 21 Nl' awulinlè waò, inlè, Òjò wi bagò gò sòlizò gw' egara, ge g' òdò-lòngò w' òdò? nl' aranga gò felò g' òñwanga w' òjò? Konde zyel' òsaòn jumbunlò pa wi re w' amiezò, ge òsaòn wi ntyoria wi re w' awòñwe g' òzange. Jog' òm' edu are nl' aròlì gò jogo, e ga yogo.
- 24 Nl' awulinlè waò, inlè, Vandam-nlanli nte jogo 'nlwè. Egènlizò zi kenlizò nle 'nlwè, zi be kènlizò gòre 'nlwè; nl' anlwè be pò via-ganlò. Konde ayè ò re dènga pa e be pò; ndò ayè ò re azyele, vanganl' eza zi re nla yè, zi be bonginlò yè.
- 26 Nl' awuliè, inlè, Yenlo r' inlongo ny' Anyambiè ga nt' are ja òm' ò bènl' ilònda gò ntye, ko yè nanla, anongw' ògwèra, nl' òmā-nda, k' ilònda tuwunla, avòmā, nt' are yè amia. Ntye yi janl' ilònda yòmè, gw' alònga ijavi, avila vovo ambongi, nl' avila vovo antyo ayoli gw' ambongi.
- 29 Ndò gò jol' antyo, e tòm' òkwara gògò pele; konde egòmbe zi tenla z' asyl'vi. Nl' awuliè, inlè, Azwè be tev' egolanli z' inlongo ny' Anyambiè sè? ge azwè be kolanla nyò nli nkògò ndè? Nyi re g' intyo nyi mutard, nyi re gò bènlò nyò gò ntye, nyi r' inyàngò viaganlò nl' ilònda yòdu yl re gò ntye. Ndò ja ny' abènlò nyi pòmā, arw' ezom' evòlò viaganlò nl' òwongw' edu, aweli' ampāre ampòlò; yenlo lnyonli s' òròwa ko dwanla gw' l'viri nya zò.

33 Nl' agambinliè waô igamba nl' inkôgô sinyenge ga sinlo, nt' are
 34 waô ko jolie jogo. Ndô e kamba du nla waô nkôgô fo, ndô gw' avegagi waô anka, avènguul' isaôn
 35 yôdu gôr' inlèngi yè. Nl' ôwenja mèmô, gw' arwenli nkôlô, awulinli waô, inlè, Azwè ga lalienli gô
 36 ntye mori. Nla gw' arigi waô anlaga, w' awongie nt' avegagiè gw' elende. Nl' avegagi kè nla
 37 yè lende yènlè. Nl' arwenli ôgul' ômpôlô; nl' awôlagi keva gw' elende, yenlo elende z' aro jônli'
 38 nl' anlingô. Nl' ayèmè avegagi gw' atinla, nlanla pà gw' inanlô. Nl' ayèmi waô yè, awulinliè, inlè, Ôulenji, ô zye nl' isyolo ja zw'
 39 apera? Nl' anlongwè, aleg' ômpunga, awulinliè mbenle, inlè, Lwa do, vonlare; nl' ayèk' ômpunga,
 40 alimbini' ôdèmb' ômpôlô. Nl' awulinliè waô, inlè, Anlwè tia
 41 sè? Anlwè par' ibekelia fo? Nl' arienli waô pôlô, awulianla, inlè, Winlo mande sambô? ô revanganl' ômpunga nli mbenle yi jogi-nlô yè?
 5 Nl' aïenli waô gô ntye mori y' 2 eliâ gô ntye yi Gerasa. Nla gw' azumiè avila gw' elende, alatanli pele nl' ôm' ô vili gw' abe, ô vegagi nl' inlinla ny' isyèkè.
 3 Ô vegagi nl' ezigi zè gw' abe; e jolie kôrô nl' ôm' edu kè, vanga-
 4 nle nl' azungakanlô. Konde nyongo sinyenge aluô akôriô nl' igôrô nl' azungakanlô; kè ta' azungakanlô, ayônli' igôrô: pegag' oma kè nli ngulu yi kevè.
 5 Nl' egômbe zôdu, ôgwèra nl' ômānda, avegagi gw' abe nla gw' inômba, ntôngaga nli mbonjag' ôku'
 6 wè nl' adô. Ndô gw' ayeuliè Jisu davadavie, avuli mangô, avuranla
 7 mbè gôre yè. Nl' arôngiè nl' inyô' ivôlô, awulia, 'nlè, Ezande zi re miè nla 'wè, Jisu Ôfiwa w'

Anyambiè y' igônlo mè; mi tangizo ôrangô nl' Anyambiè, inlè,
 8 ayeuliè miè azyingô. Konde awulinliè, 'nlè, Aw' inlinla ny' isyèkè, gogwa gôr' ôma winlo.
 9 Nl' awulinliè, inlè, In' inyo mande? Nl' ayiviriè yè, inlè, In' inyam' nle Lijon, konde azw' ar'
 10 awenge. Nl' agwenliè yè nkolo pôlô, inlè, E ga rig' arômbe waô
 11 avila gô ntye mèyo. Nl' avegagi vovo gô nômbe ip' ivôlô ny' ingôa
 12 ny' anyagagi. Nl' agwenli waô yè nkolo, inlè, Rôm' azwè gw' ingôa ko 'zwè jingula gô sô.
 13 Nl' ayiviriè waô pele. Nl' agogw' anlinla m' isyèkè, ayi-
 ngiula gw' ingôa; nl' ayiranl' ipa nli mangô, azuminle mbôra y' ôlôlôwa, agènda gw' eliâ, vo
 ntangô yi ntosen mbanli; nl'
 14 ayuwi sô gw' eliâ. Nla waô w' anyezagi sô, w' awangi, arakilia igamba gô nkala ula gw' impi-
 ndi; nl' aïenli waô gô jenle
 15 ndaga y' arwenli. Nl' aïenli waô gôre Jisu, ayeul' ôm' ô vegagi nl' anlinl' ambe, are tu, bor-
 riô pa, nl' ôgu wè mbiambiè; inlè ayè ô vegagi nli lijon; nl'
 16 arienli waô. Nla waô w' ayeuli, w' arakili waô nt' arwenli gôr' ôm' ô vegagi nl' anlinl' ambe,
 17 nla g' ôñwanja w' ingôa. Nl' avakili waô gô kwenlè nkolo, inlè, E ga lubwe avila gô ntye
 18 yaô. Nla gw' agwenliè gw' elende, ôm' ô vegagi nl' anlinl' ambe, agwenlè nkolo inlè e ga
 19 lwanle nla yè. Ndô e jivirè, ndô awulinliè, inlè, Gènda gô nag' wo nla gôre mongi yo, ko takilia waô
 nt' are 'wè dendinlô pa nle Rerè,
 20 nli nt' avôginlè 'wè. Nl' agèndiè, avakilie mieza gô Dèkapôlis isaôn impôlô y' alendinliè yè nle Jisu; nl' aïam' anlaga waôdu.

- 21 Nla gw' alali Jisu nl' elende gô ntye mori, alatanl' anlag' awenge gôre yè. Nl' avegagiè g' ôzamba
- 22 w' elîa. Añienl' ôñmori w' ivannginli y' nagô yi Syonlo, in' inyè ny' aveliagô, inlè, Jairus; nla gw' ayenliè yè, avôswi gw' agô-lô mè. Agwenle nkolo pôlo, awulia, inlè, Ôñwanl' iyan' ôñwantô atwe pièrè nl' ijuwa; ôvirô, ko tali' ôgo wo gôre yè, ko yè
- 24 tôla, alwanla bo. Nl' agèndiè nla yè; nl' azôngiô yè nl' anlag' awenge; nl' a'angati waô yè.
- 25 Nl' ôñmantô ô yiranlagiô nle ntyinla v' igôñi ny' impuñia nl'
- 26 impuñ' imbanli, ô luô asindinli pôlo nl' agang' awenge, averize yom' iyè yôdu, ko arôla du, ndô
- 27 nkanli y' aliri, ndiraga, gw' ayo-giô yè g' ôñwanja wi Jisu, a'ienli gô nkondo gô nyuñ' iyè
- 28 awate ngoi yè. Konde awuli, 'nlè, Ja mi abwata, vanganl'
- 29 ingoi sè, gambè mi atôla. Nl' arenl' i'iranla si ntyinl' iyè pele; nl' amienliè g' ôku' wè inlè, aji-ngiô avila gô nkanli mè. Nli Jisu ayèmè amienli pele, inlè, ngulu y' akogwi avila gôre yè; nl' awizè gôr' anlaga awulia, inlè,
- 31 Ô bwat' ingoi sam' mande? Awulinliè yè nl' inlengi yè, inlè, Ô jenle nkondo yi bangatio, ko 'wè bulia, inlè, Ô bwata miè mande?
- 32 Nl' avônliè vingôvingô gô jenl'
- 33 ôm' ô lendi ndaga nðè. Ndô ôñwantô arienll, arâtaminla, mi-agage ndaga y' arwenli gôre yè, ko yè bia, avôswa g' ôzyô wè
- 34 awulinliè ôrèti wôdu. Nl' awulinliè yè, inlè, Ôñwanl' iyan', ibekell' so s' atôlizo; gèndaga nl' a'ñenjë, ko dwanla tôla pa avila gô nkanli yo.
- 35 Gw' agambiè nlo, a'ñienl' anlaga avila gô nagô y' ôvanganli wi nagô yi Syonlo, awulia inlè,
- 36 Ôñlènji sè? Ndô Jisu e pa bong' igamba ny' agambiô: ndô awulinli ôvanganli wi nagô yi Syonlo,
- 37 inlè, Aria, vekelia dadiè. Ndô e jivir' ôm' edu sôngè, kaô Pitèr nli Jems nli Jan y' ôñwongwè
- 38 wi Jems. Nl' a'ñienliè gô nagô y' ôvanganli wi nagô yi Syonlo; nl' ayenliè edungu nl' anlaga
- 39 ndenlag' edingô evôlo. Nla gw' ayinginliè awulinli waô, inlè, Ezande zi panga 'nlwè nyongole, alenla? ôñwanla e pa juwa, ndô
- 40 e nanla. Nl' azyèli waô yè. Ndô ayè kogunlia p' anlaga waôdu, awongi rerè nli ngwè y' ôñwanla nla waô w' avegagi nla yè, ayingiula gô mbôra y' avegagi ôñwanla. Nl' agôtiè ôgo w' ôñwanla,
- 41 awulinliè, inlè, "Talitha Kumi," nyô bengunlô pa nyi re, 'nlè, Ise-sa, mi bulinlio, inlè, nlongwa.
- 42 Nl' anlongw' isesa pele agènda, konde avegagi igôñi ny' impuñia nl' impuñ' imbanli g' ôñlero wè;
- 43 nl' a'ñami waô a'ñama pôlo. Nl' azômbiè waô pôlo inlè ny' amiô nl' ôm' edu; nl' awuliè, inlè, E ga vô eza zi nya.
- 6 Nl' alubwè vovo a'ña gô ntye yèmè; nl' azôngiô yè nl' inlengi
- 2 yè. Nla gw' azyi'vi ntyugu yi Syonlo, avakili gô nèuja gô nagô yi Syonlo, nl' awenge gw' ayogiô waô yè, w' a'ñami awulia, 'nlè, Isaôn yinlo yi re nl' ôma winlo y' avili gwi? Nl' imia nde sinlo si re yè pô pa nl' ijanja si ngulu nde
- 3 sinlo si dendô nl' ago mè? Winlo arang' ôkengekenge, ôñwa wi Mari, nl' ôñworèrè wi Jems, nli Jôsès, nli Juda, nli Simon? Nl' awarèr' iyè antô wl zye nl' azwè vè-njo? Nl' agwezyô waô g' ôñwanl'
- 4 nj' lwè. Nl' awulinliè waô nle Jisu, inlè, Ôvogisi e pa dwanl' ôlubô fo kaô gw' inlongo nyèmè

nla gô mbuŕe yèmè nla gô nag'
 5 wèmè. E jolie janj' ijanja si ngu-
 lu vovo kè, kaô gô tal' ago gôr'
 anlag' awèwo w' avegagi n' inka-
 6 nli, ayinga waô. Nl' aŕmamiè g'
 ôñwanja w' itôavekeli' saô, Nl'
 agèndagiè gw' inkala vingôvingô
 nlènjaga.
 7 Nl' aveliè igôñi ul' aŕanli ava-
 kilia gô tōma waô aŕanli, aŕanli,
 ava waô ngulu gôr' anlinla m'
 8 isyèkè gô tōmba mō. Nl' azō-
 mbiè waô, inlè, w' awong' ezoma
 g' ôgèndo kaô ntōngô dadiè; ara-
 nga inpèmba, ge puka, ge syika
 9 gw' itumb' iyaô. Ndô wi gagènde
 ul' intyôzô: w' awonga kè kôto
 10 mbanli. Nl' awulinliè waô, iulè,
 Mbôr' iedu yi be jinglinlô 'nlwè
 gô nagô, lwanlanli vovo, kaô a-
 11 nlw' adubwa gô mbōra mè. Nli
 mbôr' iedu yi re wi pa bonga
 'nlwè, ge pōganliô 'nlwè, gô du-
 bwa 'nlwè vovo, zaganli ntyèngè
 y' intyôzyô sanli gô dwani' ata-
 12 kwè gô sira waô. Nl' agèndagi
 waô agambinla, inlè, aulaga wi
 13 ga galwe. Nl' arōmbi waô anli-
 nl' ambe amenge, agil' awenge
 w' avegagi n' inkanli agali, ayinga
 waô.
 14 Nl' ayogiô Hèrod y' ôga g' ôñwa-
 nj' iwè, konde in' inyè ny' aluô
 ny' ajagayagi, awulia, inlè, Jan
 yi Baptist are tōngwa pa avila
 gw' ijuwa; yenlo ijanja si ngulu
 15 sinlo si janjô nle yè. Ndô aŕiori
 w' awuli, 'nlè, Nle Elias; nl' a-
 ŕiori, inlè, nl' ôvogisi ga ôñiori
 16 w' ivogisi. Ndô gw' ayogiô Hè-
 rod, awul', inlè, Jan, y' arenlô miè
 ômpele, are tōngwa pa avila gw'.
 17 ijuwa. Konde Hèrod ayènmè aluô
 atōñi agôte Jan, agôrè gô nagô yi
 ntyôgô g' ôñwanja wi Hèrôdias
 y' ôñwanto wi Filip y' ôñworer'
 18 iyè: konde aluô ajōmbè. Konde
 Jan aluô abulinli Hèrod, inlè,

Zyele kwèkwè gôre 'wè gô dwa-
 nla nl' ôñiantô w' ôñworer' iyo.
 19 Nli Hèrôdias avendiulè, aŕele jō-
 nlè, ndô e jolia. Konde Hèrod
 20 arienli Jan, konde amienl' inlè,
 ayè nl' ôma w' ôgôre nl' ôm'
 ômbia nl' avenjavenjiè yè. Nla
 gw' ayogiô yè yè, alend' isaôn
 imienge, avôganliô yè nli mbia.
 21 Nla gw' arwenli ntyugu mbia,
 gw' avangi Hèrod avange ntyagô
 y' ijanlô sè gôre nlañi yè nl' iko-
 manda nl' anlag' avôlô wi Galile;
 22 nla gw' ayinginli ôñwanl' ôñwa-
 ntô wi Hèrôdias mèwo, ayinla,
 arondie Hèrod nla waô w' avega-
 gi tu nla yè gw' iuya; ôga awuli-
 nl' isesa, inlè, Vambia miè ezom'
 23 edu zi belô ndo; m' be po zô. Nl'
 aranginliè yè ôrangô, inlè, Ezom'
 edu zi be bambiô ndo miè, m' be
 po zô kwanga' gw' erenle z' ive-
 24 nd' inyam'. Nl' agogwè, awuli-
 nlie ngi yè, inlè, Mi ga ŕambie
 ande? Nl' awuliè, inlè, Ewônjô
 25 zi Jan yi Baptist. Nl' azunge
 jinglinliè nèganèga gôr' ôga, aŕa-
 mbiè, inlè, Mi belo pa miè pele
 ewônjô zi Jau yi Baptist gw' epè-
 26 lè. Nl' ayeul' ôga ekèŕ' evôlô;
 ndô g' ôñwanja w' ôrangô, nla
 waô w' avegagi nla yè tugetu, e
 27 jivire niminlè. Nl' arôñi ôga so-
 zyè pele azômbia gô bag' ewônjô
 zè. Nl' agèndiè, arenlè ômpele
 28 gô nagô yi ntyôgô, avag' ewônjô
 zè gw' epèlè, ava zô isesa; nl' ise-
 29 sa avenli zô gôre ngi yè. Gw'
 ayogiô inlengi yè, w' aŕienli arô-
 mbinl' ebende zè, avènlà zô g'
 ôrōnginlô.
 30 Nl' alatanl' inlengi gôre Jisu,
 arakiliè isaôn yôdu nt' alendagi
 31 waô, nli nt' anlènjagi waô. Nl'
 awulinliè waô, inlè, Ôvirōanli gô
 mbōra yi ntyoria g' ôrôve, ko jo-
 wanli kwè; konde avegag' awe-
 nge mbiagaga nli nkèndaga, ko

w' alèng' egòmbè, vanganle gò
 32 nya. Alubwi waò n' elende agè-
 nda gò mbòra y' òròvè ntyoria.
 33 N' anlaga w' ayenli waò wi kò-
 nda, n' awenge w' amienli waò;
 n' agèndi waòdu ta nli mangò
 agènda gògò nli ntye avila gw'
 34 inkala sòdu, aviaganla waò. Nla
 gw' azumiè ayenli' anlag' awenge;
 n' avòginliè waò, konde w' ave-
 gagi g' adombe mi re mi zye n'
 òvenjavenji; n' avakiliè gò nè-
 35 nja waò isaòu imienge. Gw' a-
 rwenl' òwenja pìdèrè gò jila, inlè-
 ngi yè y' a'vienli gòre yè, awulia,
 inlè, Yinlo ule mbòra y' òròvè, n'
 36 òwenja w' akèndi. Winliza waò,
 ko waò kènda gw' impindi nla gw'
 inkala vingòvingò, agòlinl' iku'
 37 iyaòmiè eza zi nya. Ndòawinlizi, a-
 wulinlia waò inlè, Vanli waò inya
 anlwèmi. N' awulinli waò yè, i-
 n' lè, Azwè ga gè kòl' inkama s'
 ifura mbanli si mpèmba, ava waò
 38 gò nya? N' awulinliè waò, inlè,
 Amònga mia mi re n' anlwè? gè
 pònlèni. Nla gw' amienli waò,
 w' awul', inlè, Atanli, nli vèrè vā-
 39 nli. N' azòmbiè waò gò dwa-
 nliz' anlaga waòdu tugetu gw'
 40 igondo gw' a'ianli ambezyò. N'
 alwanli waò tugetu gw' igondo,
 ògondo nkama, ògondo agòmi a-
 41 tanli. N' awongiè amòng' atanli
 mè nli vèrè vānli, avòula g' òrò-
 wa, azavinla zò; n' amogunliè
 amònga, ava mò inlèngi yè gò dō-
 42 vā gòre waò; n' agerlinliè waòdu
 43 du, ayòra kè. N' aguminli waò
 nkizi, igòmi ny' itòndò n' itòndò
 44 imbanli nli vèrè kè. Nla waò w'
 anyenli amònga w' avegagi bara-
 ba nli ntozèn s' aulòmie ntyanli.
 45 N' azòmbiè inlèngi yè pele gò
 kwenla gw' elende, alalia gò bō-
 syò gò ntye mori gò Bèthsaida, gò
 46 fwinlizè anlaga. N' ayè fwinliza

[Mpongwe.]

pa waò, agèndi gò nòmba gò ka-
 47 mbinla. Ndò gw' ayil' òwenja,
 elende z' avegagi gò garegare y'
 48 eliā, n' ayè anka gò ntye. N'
 anyenli waò wi jela n' inuga; kō-
 nde òmpunga w' avegagi akòma
 nla waò; n' a'vienliè gòre waò a-
 yenjinla njarag' eliā; n' aro pi-
 49 aganlè waò. Nla gw' ayenli waò
 yè, njarag' eliā, w' avikil', inlè,
 50 ibambò; n' aròngi waò. Konde
 waòdu w' ayenliè, arataminla.
 N' agambiè nla waò pele, awu-
 linlia waò inlè, Zindianl' irèma:
 51 nle miè; arianli. N' agwenliè
 gòre waò gw' elende; n' ayèk' ò-
 mpunga: yenlo a'iani waò pòlò-
 52 mè gw' ikuw' iyaò. Konde wi kò-
 tiza du g' òñwanja w' amònga,
 ndò irèmi iyaò y' arwenli jola.
 53 Nla gw' alali waò, w' a'vienli gò
 ntye yi Gèndsarèt, n' azyumi
 54 waò òzègè. Nla gw' azyumi waò
 avila gw' elende, anlaga w' amie-
 55 nli yè pele. N' agèndi waò nli
 mangò gò ntye inèyonlo yòdu vi-
 ngò, avakilia gò twanla mongi
 jogo gw' adò gò mbòra y' ayogiò
 56 waò inlè are vovo. Nli mbòr' ie-
 du y' ayinginliè gò nkala, ge gw'
 ink' impòlò, ge gw' impindi, w'
 alimbinli mongi wi jogo gw' aga-
 la, agwenlè nkolo, inlè, wi ga wa-
 te vanganl' anyègè mi ngoi yè;
 nli ntaugò y' awatiè y' aròli.
 7 N' alatanli gòre yè Ifarisi n' i-
 rèndisi imièwo, y' avili gò Jeru-
 2 salèm. N' ayenli waò, inlè, imi-
 èwo gòr' inlèngi yè w' anyenli
 mpèmba n' ago ambe, inlè, m'
 3 ayòvunlò. Konde Ifarisi n' Iju
 sòdu w' anye, kaò w' njòvunl' ago
 mbiambiè, mpenjavenjag' inènja
 4 s' anlero. Nla gò fwinlia waò avila
 gw' igòlinlò, w' anye kaò w' asyo-
 vunla. I' isaòu imièndò k' imie-
 nge y' awongiò waò gò penjave-
 nja, ijòvunla s' amogi, n' intyua-

- 5 nla, nl' ilômbô. Nl' aŋambiô yè
nl' Ifarisi nl' irëndisi, inlè, Inlè-
ngi yo wi pa denda nt' ar' inènja
s' anlero sè, ndô wi nye mpemba
6 nl' ago mi re mi pa jôvûnlô? Nl'
awulinliè waô, inlè, Esaia avogi
mbiambiè g' ôñwanj' iwanli, i-
mbiagwanla, nt' are tëndô pa, i-
nlè, Mongi sinlo wi duba miè nl'
inlumbu yaô, ndô irènm' iyaô yi
7 re bô avila gôre miè. Ndô wi sa-
viula miè vo nyawènyawè, nènja-
ga g' inènj' isaô isômbia s' anlaga.
8 Konde anl'w' afal' isômbia s' A-
nyambiè, avenjavenj' inènja s' a-
nlagaga. Nl' awulinliè waô, inlè,
Rèti anl'wè tómb' ôzômbiô w' A-
nyambiè, ko 'nlwè penjavenj' i-
nènj' isanli. Konde Môsès awul',
9 inlè, Lube rer' iyo nli ngi yo; nl'
ôm' edu ô kambe rerè ge ngwè
11 mbe, e ga yuwè njuwaga. Ndô a-
nlwè bulia inlè, Jog' ôm' abulinli
rerè ge ngwè, inlè, Eza zi re 'wè
ko nungunlô nle miè zi re ko-
12 rban, nyô inlè ôruna, gambènl'
anl'w' avo jivirè gô nungunle rer'
13 iyè ge ngi yè mpongo. Yenlo pa-
ng' anl'wè igamba ny' Anyambiè
eza za nyawè nl' inènja si nènjô
'nlwè; nl' isaôn imienge ônlongo
14 winlo yi dendô 'nlwè. Nl' avo
fweliè anlaga gôre yè, awulinlia
waô, inlè, Vôganliônli miè, anl'wè
15 du, ko kôtizanli. Zyl' ezoma zi
re ko feviz' ôma nl' ijinginla gôre
yè: ndô ya yi kogwa avila gôre
17 yè, nle yô yi feviz' ôma. Gw' a-
yinginliè gô nagô avila gôr' anla-
ga, inlèngi yè y' aŋambiè g' ô-
18 ñwanja wi nkôgô yinlo. Nl' a-
wulinliè waô, inlè, Anlw' are kè
sikôtiza fo yenlo? Anlwè pa jenl'
inlè, ezom' edu zi jinginla gôr' ô-
19 ma z' ayolie fevize? Konde zi pa
jinginla g' ôrènm' iwè, ndô gw' i-
wuûu, agogwa g' ôgombo mepi-
20 zag' inya sôdu. Nl' awuliè, inlè,
- Eza zi kogwa avila gôr' ôma, zô
21 feviz' ôma. Konde avila gô gare-
gare, avila gw' irènm' y' anlaga
kogw' ipikil' ibe, ôñelanlô, ijufa,
22 ijôn' anlaga, inanla nla winga-
nli, ôgasyô w' anliva, ijanj' ibe,
itemiza, itonginla, intyo iŋe, imo-
23 ginla, ekale nl' edosyu: Isaôn i-
mbe yinlo yôdu yi pil' avila gô
gare, aweviz' ôma.
24 Nl' agumanliè avila vovo agènda
gw' inkôŋa si Tirus nli Sidon; nl'
ayiuginliè gô nagô ko yè aŋel'
ôma gô mia nlonlo; ndô e jolie
25 nimbana. Ndô ôñwantô ô vegagi
ôñwanl' iyè ôñwantô aluô nl' inli-
nla ny' isyèkè, ayogiô pele g'
ôñwanj' iwè, aŋia, avôswa gw'
26 agôlô mè. Ôñiantô mè avegag'
ôñwo-Grek, inlongo nyè Sirôfini-
sia. Nl' aŋambiè yè gô tómb'
inlinl' iŋe avila gôr' ôñwanl' iyè.
27 Nl' awulinliè yè nle Jisu, inlè,
Awanla wi ga lônge jôrizô. Ko-
nde zye mbia gô bong' inya s'
28 awanla avunginlasô imbwa. Nl'
ayiviriè, awulinliè, inlè, In, Rera:
ndô vanganl' imbwa g' ôdôlôngô
wi tavurn si nye nkizi yi yawa-
29 nla. Nl' awulinliè yè, inlè, V'
igamba nyinlo gèndaga; inlinl'
iŋe ny' akogwi avila gôr' ôñwa-
30 nl' iyo. Nl' agèndiè gô nag' wè,
aluunl' ôñwanl' iyè bu g' ôdô, nl'
inlinl' iŋe kogwa pa gôre yè.
31 Nl' avo dubwè avila gô wôgô yi
Tirus, aviaganla gô Sidon agènda
gw' eliŋa zi Galile, mpiaganlaga
gô garegare yi wôgô yi Dekapolis.
32 Nl' aŋagi waô gôre yè ôm' ô ve-
gagi nli mpôge, nl' igaguûa,
agwenli waô yè nkolo, inlè, e ga
33 ralie ôgo gôre yè. Nl' awongid
yè nkôŋa avila gôr' anlaga, aŋel'
imènlô yè gw' arôl mè; nl' arne-
nliè igwanla, awat' ônlènmè wè.
34 Nl' avônliè g' ôrôwa, azèkuma,
awulia, inlè, Essatha, inlè Nlu-

- 35 ngwanli. Nl' anungwi arôî mē,
avuru' eza z' agôt' ònlēmē wē;
36 nl' agambīè zange. Nl' azòmbīè
waò, inlè, w' awulinli òma; ndò
gw' alegiè waò pòlò, w' amiez'
37 igamba pòlò viaganlò. Nl' aña-
magi waò pòlò mē, awulia, inlè,
Are denda p' isaôn yòdu mbia-
mbiè; e pang' impòge gò jogo nl'
añamū gò kamba kē.
- 8 Gw' intyugu mēso, gw' avo bu-
nli anlag' awènge, ko w' alwanla
nl' eza zi nya, Jisu aweli inlengi
2 yè, awulinlia waò, inlè, Mi jenl'
anlaga ekēva, konde wi re dwa-
nla pa nla miè ntyugu ntyarò.
3 yenlo wi zye nl' eza z' inya. Nla
ja mi afwinliza waò nli njanla
gw' inagò saò, gambènè wi be
kwa sike gò mponlo; konde awè-
4 wo gòre waò w' avili bò. Nl'
awinziò yè nl' inlengi yè, inlè,
Òma ko jolìe jorize mongi sinlo
nl' inya vèlò g' òròve nla gwe-
5 nli? Nl' aṽambiè waò, inlè,
Amònga mia mi re nl' anlwè?
6 W' awul', inlè, Òrogènlò. Nl'
azòmbiè anlaga gò dwanla tu gò
ntyè: nl' awongìè amònga mè
òrogènlò, av' akeva, amogunla
mò, av' inlengi yè gò dòvia; nl'
7 alòvini waò mò anlaga. W' ave-
gagi kè nli yeṽèrè yakwè; nl'
azavinliè yò awulia, inlè, Lòvi-
8 nliani waò yò kè. Nl' anyenli
waò ayòra; nl' awonginli waò
nkizi y' ariganli itòndò òrogènlò.
9 Nla waò w' anyenli, w' avegagi
ṽo ntozèn nai; nl' awinliziè waò.
10 Nl' azunge kwenliè gw' elende
ayè nl' inlengi yè, aṽia gò wògò
yi Dalmanutha.
- 11 Nl' aṽienl' Ifarisi, avakilia dòṽe
mpaga nla yè, mbutaga gòre yè
elemba avila g' òròwa, ndembage.
12 Nl' azèkumliè pòlò g' òrèmi' iwè,
awulia, inlè, Ezande zi but' ivò-
ña nyinlo awut' elemba? Gill-
gili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ele-
13 mba zi be po ivòña nyinlo. Nl'
arigiè waò, avo kwenla gw' ele-
nde, alalia gò ntye mori.
- 14 Nl' aleṽanli waò gò bong' inya;
pegaga kè nla waò gw' elende
15 kaò imòng' imòri. Nl' azòmbiè
waò, inlè, Vòlanli, gelimanli gò
lèṽèn y' Ifarisi nli lèṽèn yi Hè-
16 rod. Nl' agambanlagi waò, awu-
lia, 'nlè, Azw' azye nla sinyà.
- 17 Nl' amienli Jisu, awulinlia waò,
inlè, Ezande zi kambanla 'nlwè,
konde anlwè azye nla sinyà?
Nla nìdùn anlwè pa mia ge kò-
tiza? Irèmi' iyanli yi re jola pa?
18 Anlw' are nl' antyo, ko 'nlw'
ayenla? Anlw' are nl' arôî, ko
'nlw' ayogo? Anlwè pa jòngi-
19 nlia kè? Gw' amogunli miè amò-
ng' atanli gòr' intozèn ntyanli,
anlw' awonginl' itòndò mia ralie
nli nkizi? Awulinli waò yè,
20 inlè, Igòmi nli mbanli. Nl' òro-
gènlò kè gòr' intozèn nai; anlw'
awonginl' itòndò mia ralie nli
nkizi? Nl' awulinli waò yè, inlè,
21 Òrogènlò. Nl' awulinliè waò,
22 inlè, Anlwè pa kòtiza? Nl' aṽi-
enli waò gò Bethsaida; nl' aṽagi
waò gòre yè ipoku, agwenlè nko-
23 lo gò bwatè. Nl' agòtiè ipoku g'
ògo, agogunliè gò nkala; Nl' aṽu-
enliè igwanla gw' antyo mè, ara-
li ago gòre yè, aṽambiè, inlè, Ò
24 jenl' ezoma? Nl' avònlè awu-
lia, 'nlè, Mi jenl' anlaga; konde
mi jenla ga rere yi kèndagènda.
- 25 Vovo avo tali' ago gw' antyo mè;
nl' avònlè mbiambiè, aròla, aye-
26 nl' isaôn yòdu zange. Nl' awi-
nliziè yè gò nag' wèndè, awulia,
'nlè, Ayinginla du gò nkala.
- 27 Nl' alubwi Jisu, ayè nl' inlengi
yè, agènda gw' inkala si Sesaria
yi Filip; nl' aṽambiè inlengi yè
gò mponlo, awulinli waò, inlè,
Anlaga wi bulla, 'nlè, miè mande?

- 28 W' awulinliè, inlè, Jan yi Baptist, nì' aṃori inlè Elias; ndò aṃori inlè, òṃori gòr' ivogisi.
- 29 Nì' aṃanibiè waò, inlè Ndò anlwè bulia 'nlè miè mande? Awinlizi Pitèr awulinliè, 'nlè, Awè nle
- 30 Kraiss. Nì' azòmbiè waò, inlè, w' awulinli' òma g' òṃwanj' iwè.
- 31 Nì' avakiliè nènja waò, inlè, Òṃwa w' òma e ga zindinl' isaòn imienge, kè bikò nì' anlero, nì' iminis' impòlò, nì' irèndisi, kè jònlò, kè tòngwa ntyugu ntyarò
- 32 piagaula pa. Nì' awukunliè igamba mè buku; vovo Pitèr awo-
- 33 ngiè avakilie sèmbè. Ndò awizi avònl' inlèngi yè, azèmbè Pitèr, awulia, inlè, Wata gò nyuṃ' iyam' Satan: konde ò nak' isaòn y' Anyambiè ndò isaòn y' anlaga.
- 34 Ayè fwelìa p' anlaga nì' inlèngi yè, awulinli waò, inlè, Jag' òm' edu abelesònga miè, e ga nliminl' òku' wè, aròmbinle krosi yè, aṃe-
- 35 nga miè. Konde òm' edu ò bele sunginl' eṃṃlò zè, e be periza zò; nì' òm' edu ò be periz' eṃṃlò zè g' òṃwanj' iwam' nli ntyangò
- 36 mbia, e be sunginla zò. Konde òba nde wi re nì' òma, ja anyenle ntye yòdu, averiz' eṃṃlò zè?
- 37 Konde ande zi r' òma ko pa gw' avende m' eṃṃlò zè? Konde òm' edu ò be jenla miè nì' agamb' imam' ntyonli gw' ivòṃia nyinlo ny' òṃelaulò nì' ibe, ayè be jenlò ntyonli kè nì' Òṃwa w' òma gò be biè gw' ivenda nya Rer' iyè, ayè nì' ienjèl sòrunda.
- 9 Nì' awulinliè waò, inlè. Rèti mi bulinlia 'nlwè inlè, R' awèwo gòre waò wi kumanla vènlò wi re wi be demb' ijuwa, kaò w' ajenl' inlongo ny Anyambiè nyi bia nli
- 2 ngulu. Nli ntyugu òròwa piagaula pa, Jisu awongi Pitèr, nli Jems, nli Jan, agèndia waò gò nòmba ndòndwi, waò dadidè: nì'
- 3 agalwiè gw' azyò maò. Nì' ingoi sè s' arwenl' ònjèlènjlè, pupu pòlò ga nt' are zyèl' òma gò ntye
- 4 ò re ko jombunlia sò. Nì' awòwunli gòre waò Elias nli Mòsès: nì' avegagi waò nkambaga nli
- 5 Jisu. Nì' agambi Pitèr awulinliè Jisu, inlè, Òṃlènji, re mbia gòre 'zwè gò dwanla vènlò; azwè ga nòge saka rarò; eṃori gòre 'wè, nì' eṃori gòre Mòsès, nì' eṃori
- 6 gòr' Elias. Konde e m'ia nt' agambiè; konde w' arienli pòlò.
- 7 Nì' arwenl' evindi z' aliṃinli waò; nì' aṃienl' inyòl avila gw' evindi, inlè, Winlo nì' Òṃwanl' iyam' ò
- 8 tondò miè, yoginlò nli yè. Ndò nèganèga gw' avònlagi waò vingòvingò, wi jenl' òma nla waò nyènlè, kaò Jisu dadidè.
- 9 Nla gw' azuminlagi waò avila gò nòmba, azombi waò, inlè, w' awulinl' òma isaòn y' ayenliò waò, kaò Òṃwa w' òma atòngwa
- 10 avila gw' ijuwa. Nì' avigi waò igamba mè, mbambianlag', inlè, itòngwa avila gw' ijuwa ande?
- 11 Nì' aṃambi waò yè, inlè, Irèndisi wi bulia 'nlè, Elias ega lònge bie?
- 12 Awulinliè waò, inlè, Rèti, Elias e dònge bia, alwanliz' isaòn yòdu; re tøndò pa g' òṃwanja w' Òṃwa w' òma kè, inlè, e ga zindinl'
- 13 isaòn imienge, kè bikò kè. Ndò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Elias are bia pa; w' alendinliè kè isaòn yòdu nt' aṃeli waò ga nt' are tøndò pa g' òṃwanj' iwè.
- 14 Nla gw' aṃienli waò gòr' inlèngi, w' ayenl' anlag' awenge vingòvingò gòre waò, nì' irèndisi
- 15 ndòṃage mpaga nla waò. Ndò nèganèga gw' ayenl' anlaga, aye-nlè, w' aṃiamagi pòlò; nì' aṃienli
- 16 waò nli mangò, azavinlè. Nì' aṃambiè irèndisi, inlè, Ezande z' adòṃaga 'nlwè mpaga nla waò?
- 17 Nì' awinliziò yè nì' òṃori gòr'

anlaga, inlè, Ònlènjì, mi abagio òñwanl' iyam', ò re nl' inlinla ny' 18 iñiāmū. Nli mbôr' iedu yi kôtô yè nle nyô nyi pòsyunliè; kè pandi ivunli, agambiz' ano nkègèrè, 19 agw' òge. Awulinli miè inlèngi yo, inlè, wi ga ròmbe nyô, ndô wi 19 jolia. Awinliziè waô, inlè, E! Ivôñia nyi r' ibekelia fo, òlingô sè wi be dwanla miè nla 'nlwè? Òlingô sè wi be sindinla miè 'nlwè? Vaganli yè gôre miè. 20 Nl' aṽagi waô yè gôre yè. Nla gw' ayeñliè yè, inlinla ny' azunjiè pele; nl' avôswe gô ntye, 21 azambakala, avandi' ivunli. Nl' aṽambiè rer' iyè, 'nlè, Òlingô sè wi re eza yinlo ga bienlè? Awu- 22 liè, inlè, Avila gw' erumbe. Nli gômbe yenge nyi re yè punga pa g' ògônli, nla gw' anlingô kè, gô jônliè; ndô ja w' ajolie dende nda- ga, yenla 'zwè ekèṽa, ko nungu- 23 nla 'zwè. Jisu awulinliè, inlè, Ja w' ajolia! Gôre yè ò bekelia, 24 isaôn yôdu ko joliô. Nl' arôngi rerè y' òñwanla pele, awulia, inlè, Mi bekelia; nlungunl' itwaveke- 25 li' sam'. Gw' ayeñli Jisu, inlè, anlag' awenge wi bia ta nli mangô, azèmbi inlinla ny' isyèkè, awulinlia nyô, inlè, Awè inlinla ny' iñiāmū, nli mpôge, mi sômbio, inlè, Gogwa avila gôre yè, ko avo jingula gôre yè nyènlè. 26 Arôngi nyô, azunjè pòlô, agogwa. Nl' arwenl' òñwanla g' ebende; yenlo awuli awenge, inlè, Ajuwi. 27 Ndô Jisu agôtiè g' ògo, aulongu- 28 nliè; nl' agumanliè gôre. Gw' ayinginliè gô nagô, inlèngi yè w' aṽambiè ntyoria, inlè, Azwè jolie 29 tòmiba nyô sè? Awulinliè waô, inlè, Ònlongo winlo w' ayolie ko- gwe du kaô nl' ikambhla. 30 Nl' alubwi waô vovo aviaganla gô Galile, ndô e bel' ôma gô mia 31 nlonlo. Konde nlnènj' inlèngi yè,

awulinlia waô, inlè, Oñwa w' ô- ma e be pò gw' ago m' anlaga, ko waô jônliè; nl' ayè jônlo pa, ntyu- gu ntyarô piaganla pa, e be tô- 32 ngwa. Ndô wi kôtiè' igamba miè; nl' arienli waô gô bambiè. 33 Nl' aṽienli waô gô Kapèrnaum; nla gw' avega iè gô nagô aṽambi waô inlè, Òsaôn nde w' adôṽagô 34 'nlwè mpaga gô mponlo? Ndô w' aṁinliè; konde gô mponlo w' alôṽanlagi mpaga, inlè, Òmpôlô 35 gôre waô mande. Nl' alwanliè tu, awel' igôñi nl' aṽanli, awuli- nlia waô, inlè, Jog' ôm' edu abele dônga, e ga lwanl' ònuunla wa 36 waôdu, nli nyôngô ya waôdu. Nl' awongè òñwanla, alôṽiè gô gare; nl' avariè yè, awulinlia waô, inlè, 37 Ôm' edu ô bong' òñwo 'rumbe ga winlogw' in' inyam', e bonga miè; nl' ôm' edu ô bonga miè e pa bo- 38 nga miè, ndô ayè ô rômliè. Awulinliè yè nle Jan, inlè, Ònlônji, azw' ayeñl' ôma e tòmib' anlinl' ambe gw' in' inyo; alegi 'zwè yè, 39 konde e pa sônga 'zwè. Ndô Jisu awul', inlè, Aleganli yè; konde zyel' ômo be janj' elemba gw' in' inyam', ô re ko sunge kamba miè 40 mbe. Konde ayè ô re e pa sira 41 'zwè e kaula 'zwè. Kond' ôm' e- du ô be jonja 'nlwè imogi ny' a- nlingô, konde anlwè nle mongi wi Krai, rëti mi bulinlia 'nlwè 42 inlè e be perô du nl' ip' isè. Ndô re mbia gôr' ôma gô diriô idô ivô- lô nyi kilinl' imba g' ômpele wè, ko yè pungô gô ntyuṽa, viaganlô nla gô kwez' ômorl gôr' awangô 43 winlo wi bekelia miè. Ja ôgo wo w' akwezo, renla wô nkwi: re mbia gôre 'wè gô jinghula gw' e- ñnèlo enlèñia, viaganlô nla gô dwanla nl' ago ambanli ko kènda gw' elôngô z' ògônli, g' ògônli mè 45 wi re w' anliñize. Nla ja ôgôlô wo w' akwezo, renla wô nkwi: re

mbia gôre 'wè gô jinginla gw' e-
mênlo enlêmâ, viaganlô nla gô
dwanla nl' agôlô ambanli ko falô
47 gw' elôngô z' ôgônli. Nla ja intyo
nyo ny' akwezo, rômiba nyô: re
mbia gôre 'wè gô jinginla gw' i-
nlongo ny' Anyambiè nl' intyo i-
môri, viaganlô nla gô dwanla nl'
antyo ambanli, ko falô gw' elôngô.
48 z' ôgônli. Gô r' ôgn waô w' ayu-
wize, nl' ôgônli kè w' anlîmîze.
49 Konde ôm' edu e be kekizô nl' ô-
50 gônli. Ezanga zi r' evia; ndô j'
ezanga z' asyambwa, anlwè be fo
sôgiza zô nl' ande? Iwanlanli
nl' ezanga gw' ikuw' iyanli mè,
ka dwanlanlanli nl' aîmênje.
10 Nl' agumanliè avila vovo, avia
gô wôgô yi Judia nla gô ntye
mori yi Jordan; nl' avo datanl' a-
nlag' awenge gôre yè; nli nt' ave-
2 gagi ntyali yè, avo nènji waô. Nl'
a'ïenl' Ifarisi a'ambîè, 'nlè, Re
swaswo gôr' ônlômîe gô tômb' ô-
3 fîwantwè? ndembagè. Awinliziè
awulinlia waô, inlè, Môsès azô-
4 mbi 'nlwè sè? W' awuli, 'nlè,
Môsès ayivir' ônlômîe tënd' eza-
5 ngô z' itômba, arômbè. Ndo Jisu
awulinli waô, inlè, G' ôfîwanja wi
njolinli y' irêm' iyanli, arêndinli
6 'nlwè ivanga mè. Ndô avila gw'
ipakilia s' ipangô si ntye, Anya-
mbiè avangi waô ônlômîe nl' ô-
7 fîwantô. V' igamba nyinlo ôma
e ga rige rer' iyè nli ngwè, ayôngô
8 gôr' ômîant' wè, ko w' a'vanli
dwanl' ôzyônli ômô; yenlo re wi
zy' a'vanli nyènlè, ndô ôzyônli ô-
9 mô. Sambô eza zi re jôngô pa nl'
Anyambiè, z' avangunliô nl' ôma.
10 Nl' avo bambiô yè nl' inlengi yè
gô nagô g' ôfîwanja wi ndaga
11 mè. Awulinliè waô, inlè, Ôm'
edu ô be tômb' ômant' wè, ayô-
mb' ôfîwènlè, gambèn' ananla-
12 nla winganli. Ja ôfîwantô kè
atômb' ônlômîe wè ayômb' ôfîwè-

nlè, gambèn' ananla nla winga-
nli.
13 Nl' a'vagi waô yè awa rumbe,
inlè, e ga wate waô; ndô inlengi
14 w' alegi waô. Ndô gw' ayenli
Jisu yenlo, avendi, awulinlia waô,
inlè, Yiviranl' awanla bia gôre
miè, konde inlongo ny' Anya-
15 mbiè nl' ônlongo winlo. Rêti
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ôm' edn
ô re e pa bong' inlongo ny' Anya-
mbiè ga ôfîwormbe, ayinginle
16 gô nyô. Nl' avariè waô azavinla
waô, ntaliaga waô ago mè.
17 Nla gw' agogwiè gô imponlo,
a'ïenl' ôma nli mangô gôre yè,
alôvînlè akotolo, a'ambîè, inlè,
Ônlènj' ômbia, mi ga lend' ande
18 gô jig' emênlo zakonlako? Awu-
linliô yè nle Jisu, inlè, Ô fwelia
miè ômbia sè? Zye! ômbia, kaô
19 ômôri, ayè nl' Anyambiè. Ô vò-
rô ampanga; ayônla, ananla nla
winganli, ayufa, a'erinla, avita,
20 lube rer' iyo nli ngi yo. Awuli-
nliè yè, inlè, Ônlènji, mi are pe-
njavenja p' agamba minlo mô-
21 dn avila gw' erumbe zam'. Nl'
avônli Jisu avônli, arondè, awu-
linliè inlè, Atiganli gôre 'wè iga-
mb' i'môri; gènda ko kôle ya yô-
dn yi re nla 'wè, ava gôr' iknge,
gambènlè w' adwanla nl' ignmîba
g' ôrôwa: ko bia, azônga miè.
22 Ndô arwenli ge'age'va nl' igamba
mè, agèndaga nl' ekè'va; konde
23 avegagi nl' igumb' inyenge. Nl'
avônli Jisu vingôvingô, awulinli
inlengi yè, inlè, Nl' ijola nde be
jinginla waô wi re nl' igumb'
inyenge ayinginla gw' inlongo
24 ny' Anyambiè! Nl' a'ïianl' inlè-
ngi, a'ïiam' agamb' imè; ndô Ji-
su awinlizi awulinlia waô, inlè,
Awanl' iamî, ijola nde, gôre waô
wi bekeli' igumba, gô jinginla
25 gw' inlongo ny' Anyambiè! Re
dèla gô shamô gô pokosa gw' igo-

la nyi ntômbô, viaganlô nla gôr' enlaîni gô jinginla gw' inlango
 26 ny' Anyambiè. Nl' aîiami waô pôlô mè, awulinliè, 'nlè, Sambô
 27 mande be jolie sunginlô? Jisu avônli waô awulia, inlè, gôr' anla-
 ga ny' ayoliô, ndô aranga gôr' Anyambiè; konde isaôn yôdu ko
 28 joliô nl' Anyambiè. Piter avakili gô bulinliè, 'nlè, Vônla, azw'
 29 are tiga pa yôdu, azôngo. Awuli Jisu, inlè, Rêti ni bulinlia 'nlwè,
 inlè, zyel' ômo re tiga pe nagô, ge awongwè anlôme, ge awongwè
 antô, ge ngwè, ge rerè, ge awanla, ge intyaga, g' ôñwanj' iwam'
 nla g' ôñwanja wi ntyangô mbia,
 30 ô re awonge nkama y' inyongo vênlo gw' egômbe zinlo, inagô nl'
 awongwè anlôme, nl' awongwè antô, nl' ingwè, nl' awanla, nl'
 intyaga, nl' ikombizô ta; nla gô ntye mori emênlo z' egômbe zô-
 31 du. Ndô awenge wi re dônga pa wi be nuwunla; ko anluwunla dônga.
 32 Nl' avegagi waô gô mponlo mpandaga gô Jerusalm, nli Jisu avegagi nkêndaga gô bôsyô. Nl' aîiamagi waô; nla waô w' azô-
 ngagi, w' arienli. Nl' avo bongiè igômi nl' a'auli, avakilie bulinlia waô isaôn yi be twa gôre yè, inlè,
 33 Vônlanli, azwè panda gô Jerusalm; nl' Ôñwa w' ôma e be pô gôr' iminis' impôlô nl' irêndisi;
 nla waô wi be pe ôgara w' ijuwa,
 34 avè gôr' anlongo. Waô kè wi be syèliè, aruenliè igwanla, azyiè, ayônliè; nli ntyugu ntyarô plaganla pa e be tângwa. Nl' a'ienli
 35 gôre yè Jems ni Jan, awa wi Zêbêde, awulia, inlè, Ônlênji, azwè belo dendiula 'zwè ntè be bambia
 36 'zwè 'wè. Nl' awulinliè waô, inlè, Anlwè bela miè dendiula
 37 'nlwè ande? Awulinli waô yè, inlè, Va zwè, inlè, azwè ga lwa-

nle tu gw' ivend' inyo, ômôri g' ôgo wo ônlômiè nl' ômôri g' ônya-
 38 ntwè. Ndô Jisu awulinli waô, inlè, Anlwè pa mia nte bambia 'nlwè;
 anlwè ko jolie jong' imogi nyi jongô miè, a'aptai zo nl' iba-
 39 ptaizô si baptai zo miè? Awulinli waô yè, inlè, Azwè be jolia.
 Jisu awulinli waô, inlè, Anlwè be jong' imogi nyi jongô miè,
 a'aptai zo nl' ibaptai zo si baptai zo
 40 miè; ndô gô dwanla tu g' ôgo wam' ônlômiè, ge g' ôgo wam' ônyantwè,
 arang' iyam' gô pa: ndô yi be pô gôre waô w' agekizô
 41 yô. Gw' ayogiô igômi, w' avakili bendinle Jems ni Jan. Aweli
 42 Jisu awelia waô gôre yè, awulinlia waô, inlè, Anlw' avôrô, inlè,
 waô wi tangô inlè, wi panginl' anlongo, wi panginla waô nli
 ngulu; nl' ampend' imaô ni bong' inyanga gôre waô.
 43 Ndô zyele yenlo gôre 'nlwè: ndô ja' ôm' abele dwanl' ômpôlô gôre 'nlwè,
 e ga lwanl' ômo janjinla 'nlwè.
 44 Nla ja' ôm' abele dwanl' ôlônga gôre 'nlwè, e ga lwanle nyôngô
 45 ya waôdu. Konde Ôñwa w' ôma kè e bia gô janjinlô ndô gô janjinla,
 nla gô p' emênlo zè ôlandunlô w' awenge.
 46 Nl' a'ienli waô gô Jêrikô; nla gw' alubwè avila gô nka' mè, ayè
 nl' inlengi yè nli nkondo mpôlô y' anlaga, Bartimeus y' ipoku,
 ôñwa wi Timeus, avegagi tu gô
 47 mponlo nêgiraga. Gw' ayogiô yè inlè nle Jisu yi Nazareth, avakili
 tônga awulla, inlè, Jisu, y' Ôuwa wi David, vôginla miè.
 48 Nl' alegiô yè nl' awenge inlè e ga lwanle do; ndô arôngi viaganlô pôlô, inlè,
 Awè y' Ôñwa wi David, vôginla miè.
 49 Nl' agumanli Jisu gôre, awulia, 'nlè. Welianli yè. Nl' aweli waô ipoku, awulinliè,
 inlè, Zindi' ôrêmia, gumaula, e

- 50 fwelio. Nl' awaliè ngoi yè, agu-
 51 manla, a'via gôre Jisu. Nl' awi-
 nlizi Jisu awulinliè, inlè, Ô bela
 miè dendinlo andè? Awulinliò
 yè nl' ipoku, inlè, Rera, mi ga
 52 yenle bwi. Nl' awulinliò yè nli
 Jisu, inlè, Gëndaga, ibekeli' so s'
 atôlizo. Nl' ayeuliè pele, azônge
 Jisu gô mponlo.
- 11** Gw' arwenli waò pièrè nli Je-
 rusalèm, gô Bèthpaj nli Bèthani
 gô nômba y' Ioliv', arômi a'vanli
 2 w' inlengi yè. Awulinlia waò,
 inlè, Gëndanli gô nkala yi re swa-
 swo nla 'nlwè; nla .gô jinginla
 'nlwè gô yò, anlwè be sunge jenl'
 ôñwo buru diriò pa, wi re wi pa pa-
 ndò nl' ôma nli mori; vurunlanli
 3 kô baganli wò. Nla ja 'nlw' abuli-
 nliò nl' ôma, inlè, Anlwè denda
 yenlo sè? Wulianl', inlè, Rerè
 are nla yò isyolo; gambènl' ato-
 4 ñia yò gunlu pele. Nl' agëndagi
 waò, alèng' ôñwo buru diriò pa
 gw' igala, swaswo nl' igugi; avu-
 5 runli waò wò. Nl' awewo gôre
 waò w' avegagi vovo gôre w'
 awulinli waò, inlè, Anlwè dend'
 ande, mpurunlag' ôñwo-buru?
 6 Nl' awulinli waò nt' awuli Jisu;
 7 ko waò jivira waò kènda. Nl'
 a'vagi waò ôñwo buru gôre Jisu,
 arali ingoi saò gô wò; nl' alwanliè
 8 tu gô wò. Nl' awenge w' aza-
 mbunl' ingoi saò gô mponlo; nl'
 awènlè w' ayanli' ampare, m'
 9 arenliò waò gw' intyaga. Nla
 waò w' agèndi gô bôsyò, nla
 waò w' azôngi gô nyuñia, w'
 arôngag', inlè, Ôsana; Ôzavinlò
 gôre yè ô bia gw' ina nya
 10 Rerè. Ôzavinlò gw' ipanginla si
 bia, ipanginla sa rer' iyazyò Da-
 11 vid. Ôsana gw' igènlò mè. Nl'
 ayinginliè gô Jerusalèm, nla gô
 nagò y' Anyambiè. Nla gw'
 aluò yè apònli yoma yòdu vingò-
 vingò, egômbe zi nkôlò agèndi
 gô Bèthani, agè nl' igômi nl'
 a'vanli.
- 12 Bu nya gw' a'viènlì waò avila gô
 13 Bethani, ayogiò yè njanla. Nla
 gw' ayeuliè erere z' ifig davada-
 viè, z' avegagi nl' ijavi, a'vienli
 vendetwa e be dèng' ezoma gô zò:
 ndò gw' a'vienliè e dèng' ezoma
 kaò ijavi, konde pegag' egômbe z'
 14 ifig. Awinlizi Jisu awulinlia zò,
 inlè, Avo ny' ôma ilònda nyènlè
 avila gôre 'wè, agènda gô konla-
 ko. Nl' ayôgiò inlengi yè.
- 15 Nl' a'vienli waò gô Jerusalèm.
 Nl' ayinginli Jisu gô nagò y'
 Anyambiè, avakilie kogunlia waò
 w' agôlagi vovo, awônlie bundu
 itavuru si mongi pèngakanl' anli-
 va, nl' alwanlò mi mongi kôl'
 16 abembe. E jivira k' ôm' edu pia-
 ganla gô nagò y' Anyambiè nl'
 17 evagò. Nl' anlènjìè, awulinlia
 waò, inle, Zye tèndò pa inlè, Na-
 g' wam' yi be fweliò inlè, nagò y'
 ikambinla gôr' anlongo môdu?
 Ndò anlw' apangi yò ôbulungu
 18 w' ife. Nl' ayogiò iminisi' impolò
 nl' irèndisi; nl' awutagi waò nt'
 are waò ko jònèlè: konde w' arie-
 nliè, konde anlaga waòdu w' a-
 miam' inlènj' isè.
- 19 Nla gw' arwenli nkôlò, agogwè
 20 avila gô nkala. Nla gw' aviaga-
 nli waò ibanga, w' ayeul' erere z'
 ifig, jôma pa kwanga gw' iramba.
 21 Nl' ayôginginli Pitàr, awulinliè,
 inlè, Rera vônla, erere z' ifig z'
 22 azaviò ndo, z' ajômi. Awinlizi
 Jisu awulinlia waò, inlè, Lwanla-
 nli nl' ibekelia gôr' Anyambiè.
 23 Rètì mi bulinlia 'nlwè, inle, Ôm'
 edu ô be bulinlie nômba yinlo,
 inlè, Rombinlò, ko falò gô utyua,
 ko alôvè mpaga g' ôrèmi' iwè, ndò
 e bekelia 'nlè, ôsaôn wi buliò ndè
 24 wi be twa, e be jenla wò. Yenlo
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Isaôn yò-
 du yi bambiò 'nlwè gw' ikambi-

- nla, vekelianl' inlè anlwè bonga yò, gambènlè y' adwanla gòre
- 25 'nlwè. Nla gò kumaula 'nlwè gw' ikambinla, nyezani, ja 'nlw' adwanla nli ndaga nl' òma; ko Rer' iyanli yi re g' òròwa nyeza 'nlwè kè ifwem' isanli.
- 27 Nl' avo bienli waò gò Jerusalèm; nla gw' agombagiè gò nagò y' Anyambiè, a'vienli gòre yè iminis'
- 28 impòlò nl' irèndisi nl' anlero. Nl' awulinliò yè nle waò, inlè, Gw' inyanga nde nyi dendò ndo isaòn yinlo? Ge mande avenliò inyang
- 29 nga nyi dend' isaòn yinlo? Nl' awulinliò waò nle Jisu, inlè, M' be bambia 'nlwè igamb' ifiòri, ko jiviranli miè, gambènlè m' be bulinlia 'nlwè inyanga nyi denda
- 30 miè isaòn yinlo. Ibaptaiza si Jan, y' avili g' òròwa, mbè gòr',
- 31 anlaga? Yiviranli miè. Nl' agambanlagi waò awulia, 'nlè, Ja zw' abulia 'nlè, S' avili g' òròwa, e be bulia, 'nlè, Sambò anlwè pa be
- 32 kelia sò sè? Ndò ja 'zw' abulia 'nlè, S' avili gòr' anlaga; azwè ti' anlaga, konde waòdu wi tange
- 33 Jan inlè, ayè nl' òvogisi rèti. Nl' awinlizi waò Jisu, awulia, 'nlè, Azwè pa mia, Jisu awulinlia waò kè, inlè, Miè kè nli awulinlie 'nlwè inyanga nyi denda miè isaòn yinlo.
- 12 Nl' avakiliè gò kamba nla waò nl' inkògò; nl' awuliè, inlè, Òmo vèni ntyaga y' igoli, agòmbinla yò ògòmba, arumbe mbòra yi piar' ivè, anòge nagò yi penguinla, ava yò mongi juna; nl' agèndiè
- 2 gw' inlongo ifiòri. Nla gw' egòmbè z' ilònda, aròmi nyòngò gòre mongi mè inlè, e ga wong' ilònda yi ntyaga avila gòre mongi wi janja. Nl' agòti waò yè, azyiwè,
- 3 awinlize, òrevò. Nl' avo tòmlè gòre waò nyòngò nyènlè; nl' awonji waò yè gw' ewònjò, alèngèliè.
- 5 Nl' aròmiè nyènlè; nl' ayònlì waò yè; nl' inyènlè kè sinyenge; sinyèwo syiwagò, sinyèwo kè njò-nlagò. Avegagi kè nl' òfiòri, òfiwònlòmiè w' arondìò ndè. Nl' anluunlè tòmiè gòre waò, awulia,
- 7 'nlè, Wi be dub' òfiwanl' iyam'. Ndò mongi mè w' awulianl', inlè, Winlo nl' òyigisi; òviròanli, ko 'zwè jònlè, gambenl' ijiga s' atò'
- 8 isazyò. Nl' agòti waò yè ayònlè, 9 aròmbè avila gò ntyaga. Sambò ònlivi wi ntyaga e be denda sè? E be bia ayilize mongi mè, ave
- 10 ntyaga gòr' awènlè. Anlwè pa tangunl' irèndo yinlo, inlè, Idò ny' a'fikiò nl' inlògisi nyò mèdmò ny' atwenli ewònjò zi ntulungu?
- 11 Ndaga yinlo nle njanjinli ya Rerè, yò kè yi mamò gw' antyo mazyò. Nl' a'vèli waò gò kòtè, ndò w' arienl' anlaga: konde w' amienl' inlè, agòvi nkògò mè gò sira waò. Nl' arigi waò yè, agèndaga.
- 13 Nl' aròmi waò gòre yè awèwo w' Ifarisi nla wi mongi wi Hèròd, gò
- 14 kòtè nl' agamb' imè. Nl' a'vienli waò awulinliè, inlè, Ònlènji, azw' avòrò inlè, awè òma w' òrèti, ò zy' isyolo kè nl' òm' edu: konde ò pònl' azyò m' anlaga, ndò ò nè-nje mponlo y' Anyambiè rèti. Re kwèkwè go pe ipagò gòre Sezar,
- 15 ge gò dò' ava? Azwè ga ve mbè azw' ava? Ndò amienl' òmbiagwanl' iwaò, awulinlia waò, inlè, Anlwè demba miè ande? Vaga-
- 16 nli miè fura, ko miè jenla yò. Nl' a'vagi waò yò. Nl' awulinliè waò, inlè, Egolanli zinlo za mande, nl' irèndo yinlo? Awulinli waò yè,
- 17 inlè, Zi Sezar. Nl' awulinliè waò nle Jisu, inlè, V'anli Sezar ya yi Sezar, nl' Anyambiè ya y' Anyumbiè. Nl' a'fiamì waò yè pòlò.
- 18 A'vienl' Isadusi gòre yè, wi bulia, inlè, Zyel' itòngwa avila gw'

- ijuwa; nl' aʔambi wað yè, inlè, 32 Ôrèndisi awulinliè, inlè, Ônlè-
 19 Ônlènji, Môsès arèndinli 'zwè, i-
 nlè, Ja ôñwongwè w' ôma ajuwa,
 kè tig' ôñant' wè ko arig' awanla,
 ôñwongi yè e ga wong' ôñant'
 wè avôñiz' awanla gôr' ôñwongi
 20 yè. Avegag' awongwè ôrogènlô.
 Nl' ayômbi ôlônga ayômb' ôñwa-
 21 ntô, ayuwa, ko arig' awanla. Nl'
 awongio yè nle w' aʔanli; nl' a-
 yuwè kè, ndô e tig' awanla. Nl'
 22 egolanli memô w' ararô: Yenlo
 kè waðdu ôrogènlô, ndô wi tig'
 awanla. Gô nuwunla ayuwi ô-
 23 ñwantô kè. Gw' itôngwa e be
 dwanl' ôñwantô wa mande gôre
 wað? Konde wað ôrogènlô w'
 24 ayômbiè. Jisu awulinli wað, inlè,
 Ntinla yi fwema 'nlwè aranga yi-
 nlo inlè, anlwè pa mi' irèndo ge
 25 ngulu y' Anyambiè? Konde gô
 be tòngwa wað avila gw' ijuwa
 nlo, wi be jômbà ge jômbizô; ndô
 wi be dwanla g' ienjèl g' ôrôwa.
 26 Ndô g' ôñwanja wi mongi wi re
 juwa pa, inlè wi tòngwa; anlwè
 pa tangunla gw' ezangô zi Môsès
 nt' awulinliè yè nl' Anyambiè gô
 ñônjô, inlè, Miè nl' Anyambiè yi
 Abraham, nl' Anyambiè yi Izak,
 27 nl' Anyambiè yi Jakob? Ayè
 arang' Anyambiè yi bende, ndô
 wi re bo. Anlwè fwema pôlô.
 28 Nl' aʔienli gôre yè ôñiori w' irè-
 ndisi, ayogo wað wi kotanla,
 amia inlè afwinlizi wað mbia-
 mbiè; nl' aʔambiè yè, inlè, Iva-
 ng' ivôlô gô môdu nle nyi?
 29 Awinliziô yè nle Jisu, inlè, Iva-
 ng' ivôlô nle, inlè, Israël vôga-
 nliô; Rerè Anyambiè yazyô nle
 30 Rerè mori. Ronde Rerè Anya-
 mbiè yo nl' ôrèñ' iwo wôdu, nl'
 inlinl' inyo nyôdu, nl' ogu wo
 31 wôdu, nli ngulu yo yôdu. Nya-
 mbanli nyô, inlè, Rond' ôganganlô
 wo ga ôku' womê. Zyel' ivang'
 inyènlè ivôlô viaganlô nla minlo.
 32 Ôrèndisi awulinliè, inlè, Ônlè-
 nji, rèti w' abuli mbiambiè, inlè,
 r' Anyambiè mori; yi zyele kè
 33 nyènlè kað ayè. Nla gô tondè
 nl' ôrèña wôdu, nl' ikôtiiza sôdu,
 nli ngulu yôdu, nla gô tond' ôga-
 nganlô g' ôku' wèmè, re viaganlô
 nl' intyagô si pezyô sôdu, nl' iji-
 34 inya sôdu. Nla gw' ayenli Jisu
 inlè, afwinlizi mbiambiè, awuli-
 nliè, inlè, Ô zye bô avila gw'
 inlongo ny' Anyambiè. Avila
 vovo, joli' ôma gô fo bambiè iga-
 mba.
 35 Nl' awinlizi Jisu gw' anènjagiè
 gô nagô y' Anyambiè awulia, 'nlè,
 Irèndisi yi bulia, 'nlè, Kraïis nl'
 36 Ôñwa wi David sè? David ayè-
 mè awuli nl' Inlinl' Iʔia, inlè,
 Rerè awulinli Rer' iyam', inlè,
 Lwa tug' ôgo wam' ônlôñiè, kað
 mi apang' ilôʔalôʔi yo iyarinlô
 37 ny' agôlô mo. David ayè mè e
 fweliè, inlè, Rerè; sambô ayè ko
 dwanl' ôñwanl' iyè sè? Nl' arondi
 38 anlaga gô pôganliô yè. Nl' awu-
 linliè wað nl' inènj' isè, inlè, ʔa-
 ndaminlanl' irèndisi, yi tonde
 kanganla nl' irôgôsamba, arond'
 39 imbôgizyi gw' agôlinlô, nl' alwa-
 nlo mi nlañi gw' inagô si Syonlo
 40 nla gw' intyagô. Wi re wi ny'
 inagô s' antô wi tigô, agambinl'
 ôlîngô 'la mpondiaga; winlo wi
 be dèng' ôgara viaganlô.
 41 Nl' alwanli Jisu tu swaswo nl'
 egara z' anliva, avônlà nt' awe-
 lag' anlaga syika gw' egara: nl'
 awenge w' avegagi paga pa w'
 42 aweli pôlô. Nl' aʔienl' ôkuge w'
 ôñwantô wi tigô, aweli vinte
 43 mbanli. Nl' aweliè inlengi gôre
 yè, awulinlia wað, inlè, Rèti mi
 bulinlia 'nlwè, inlè, Ôkuge w'
 ôñwantô winlo afeli viaganlô nla
 44 waðdu wi fela gw' egara. Konde
 waðdu w' afela avila gw' ibunl'
 isað; ndô ayè avila gw' ikug' isè,

afela yôdu y' avegagi nla yè, vanganle ntôlinlô yè yôdu.

- 13 Gw' agogwè avila gô nagô y' Anyambiè, awulinliô n' ômori w' inlengi yè, inlè, Ônlèuji, vônul' ônlou o w' ad' minlo, nli nôginli yinlo. Nl' awulinliô waô nle Jisu, inlè, Ô jenle nôginli mpôlô yinlo? Be t'iganl' idô gw' idô bata nyi re nyi be pôsyunlô.
- 3 Nla gw' avegagiè tu gô nômba y' Ioliv swaswo nli nagô y' Anyambiè, a'ambiô ntyoria nle Pitèr
- 4 nli Jems nli Jan i Andru, inlè, Wulinlia 'zwè egômbe zi be tw' isa' n yinlo? nl' ezande be dwant' elingiliô gô r' isaôn yinlo yôdu
- 5 pièrè gô twa? Nl' awakili Jisu gô bulinlia waô, inlè, Gelimanli anlwè vende temizô nl' ôma.
- 6 Awenge wi be bia gw' in' inyam', awulia 'nlè, Miè nle yè; aremiz'
- 7 awenge. Ndô gô be jogo 'nlw' agovi nl' intyangô s' agovi, azyugazyugônli; konde isaôn yinlo yi ga lwanle, ndô ntyai yi pa twa.
- 8 Konde inlongo nyi be kumanla gô nwa nl' inlongo, nl' ivenda nl' ivenda; be dwant' isyu iazyugia si ntye gw' imbôra sinyenge, nl' injanla kè; isaôn yinlo nl' ipakilia s' azyingô.
- 9 Ndô fandaninlanl' ikuw' iyanli: konde wi be pinla 'nlwè gw' ilatanlô y' ijèkèlia; anlwè be syiwô kè gw' inagô si Syonlo, agumanla gw' azyô m' ivanginli nl' aga g' ôñwanj' iwam', ko 'nlwè dwant'
- 10 atakwè gôre waô. Nli ntyangô mbia yi ga lônge kambinlô gw'
- 11 anlongo môdu. Nla gô kèndia waô 'nlwè gw' ijèkèlia, avinla 'nlwè gôgô, ayenlanl' a'andi nte be kamba 'nlwè egômbe viagaga ro: ndô eza zi be pô 'nlwè gw' igwèra mè, gambanli zô; konde nranga 'nlwè kamiba, ndô Inlinl'
- 12 I'ia. Nl' ôñwongwè e be kôtiz'

- ôñwongwè gw' ijuwa, nli rerè ôñwanla; nl' awanla wi be kumanla gô sir' izomb' iyaô, ayônli-
- 13 za waô. Nl' anlwè be numbô nl' anlaga waôdu g' ôñwanja w' in' inyam'; ndô ayè ô be sindinla kwanga gô ntyai, ayè be sunginlô.
- 14 Ndô gô be jenla 'nlwè eza z' isyèkè zi jiliza, zi kumanla gô mbôra yi re zô, zi zy' inyanga, (aye ô tangunla e ga gôtize,) vovo waô wi re gô Judia wi ga wange gw'
- 15 inômba. Nla yè ô re g' ôñwanjanwanja wi nagô e ga rig' azuminla gô nagô, ge jinginla gôgô gô bong' ezom' edu avila gô nag' wè.
- 16 Nla yè ô re gô ntyaga, e ge rig' avo fwinya gô bongè ngoi yè.
- 17 Ndô azyili g re waô wi re nl' anyenîe, nla waô wi jonj' awanla gw' intyugu mèsô! Ndô gambinlanl' inlè, alwanl' egô-
- 18 mbe z' ifwi. Konde gw' intyugu mèsônlo be dwant' azyingô mri re mi pa dwanla nli mori avila gw' ipakilia s' ipangô si ntye y' avangiô nl' Anyambiè a'ia vè-
- 19 nlo, mô kè m' avo dwanle nyènlè. Nl' arwe 'nlè Rerè e pa tunliz' intyugu mèsô, gavo zyel' ozyônli wi be sunginlô. Ndô, g' ôñwanja wi mongi wi re yè pinja pa, arunliz' intyugu mèsônlo.
- 21 Nla ja 'nlw' abulinliô nl' ôma egômbe mè, inlè, Vônlanli Kraïsvènlô; ge vonlanli vovo; ayiviranliè. Konde be nongwa Ikraïss' inôka nl' ivogisi y' inôka, aruminlie lemba nl' isaôn yi mamô, gô temiza vanganlè mongi pinjô,
- 22 yô to joliô. Ndô gelimanli. Mi are 'nlwè bulinlia p' isaôn yôdu
- 24 yô viagaga ro. Ndô gw' intyugu mèsô, azyingô mè viaganlô, nkômbè yi be jilauganla, nl' ôgwèli wi be bamb' inlanga nyènlè.
- 25 Nl' igègèni y' ôrôwa yi be pò-

- swa, nɪ' ɪnguɫu si re g' ɔrɔwa si
 26 be syugazyugiɔ. Nɪ' egɔmbe mɛ
 wi be jenɪ' ɔnɪwa w' ɔma e bia gɔ
 vindi nɪ uɫulu mpɔlɔ nɪ' ivenda.
 27 Egɔmbe mɛ e be tɔm' ienjɛl, ko
 waɔ datize mongɪ pinjɔ ndɛ avila
 gw' ɪmpung' ɪnɪaɪ, avila g' ɔmɔ-
 ndɔ wi ntye agɛnda g' ɔmɔndɔ w'
 ɔrɔwa.
 28 Nɛnganɪ avila gɔ nkɔgɔ y' erɛrɛ
 z' ɪfig: j' ɪvare nyɛ ny' atwe dɛla,
 awɛɪ' ɪjavi, anɪw' avɔrɔ ɪnɛ, egɔ-
 29 mbe zɪ mpiu z' atwe piɛrɛ. Ye-
 nɫo kɛ 'nɪwɛ, gɔ be jenɪa, 'nɪwɛ
 ɪsaɔn yɪnɫo y' atwa, mianɪ' ɪnɛ,
 atweɪnɪ piɛrɛ vanganɪ gw' ɪmpɔ-
 30 mbala. Rɛti mi bulɪnɪa 'nɪwɛ,
 ɪnɛ, ɪvɔmɪa nyɪnɫo nyɪ be piagan-
 nɪa kɔ ɪsaɔn yɪnɫo yɔdu y' atwa.
 31 ɔrɔwa nɪ ntye yɪ be piaganɪa,
 ndɔ agamb' ɪmam' m' aviaganɪa.
 32 Ndɔ g' ɔnɪwanja wi ntyugu mɛ
 nɪ' ɪgwɛra mɛ, zyɛɪ' ɔmo mia,
 arang' ɪenjɛl si re g' ɔrɔwa, ge
 33 ɔnɪwanɪa, ndɔ kɔ Rɛrɛ. Geli-
 manɪ, vɛmbaganɪ ko kambɪnɪa-
 nɪ; konde anɪwɛ pa mia gɔ be
 34 tw' egɔmbe. Ga nt' ar' ɔma gɔ
 ntye yabɔ ɔ re tiga pe nag' wɛ,
 av' ɪnyɔngɔ sɛ ɪnyanga, gɔr' ɔm'
 ɛdu ɛvɪɫ zɛ, kɛ sɔmbia ɔmo pe-
 ngɪnɪ' ɪguɪ, ɪnɛ, e ga vɛmbage.
 35 Vɛmbaganɪ sambɔ, konde aulwɛ
 pa mia egɔmbe zɪ be bi' ɔmo nive
 nagɔ, ntyo anɪaga wi tenɪa, ntyo
 ɔgwɛra nɛngɛnɛngɛ, ntyo njo-
 36 gonɪ nɔnga, ntyo ɪbanga. E
 vende bia ndumbaga, aluɪnɫɔ
 37 'nɪwɛ gw' antyovɪnɫo. Nte
 bulɪnɪa miɛ 'nɪwɛ, yɛnɫo bulɪ-
 nɪa miɛ kɛ waɔdu, ɪnɛ, Vɛmba-
 ganɪ.
 14 Ntyugu mbanɪ viaganɫɔ ave-
 gagi ntyagɔ y' ɔnɫoganɫɔ nɪ
 mpɛmba yɪ re lɛvɛn fo. Nɪ' awu-
 tag' ɪminɪs' ɪmpɔlɔ nɪ' ɪrɛndɪsi
 awuta nt' are waɔ ko kɔtɛ nɪ'
 2 avɔnɫɔ, ayɔnɫɛ. Ndɔ w' awulɪ,
 'nɛ, Aranga gɔ ntyagɔ, anɪaga
 wi vende kwez' ɛdugu.
 3 Gw' avegagiɛ gɔ Bɛthani, gɔ na-
 gɔ yɪ Simon y' egolanɪ, ayɛ tu
 gw' ɪnya, avɛɪnɪ' ɔnɪwantɔ nɪ'
 eva z' agali mɪ nkangɔ mɪ nard
 ambia, zɪ nɫɔnɪ mpɔlɔ; nɪ' ayɔ-
 nɫɛ eva, ayɪra mɔ gw' ɛwɔnjɔ zɛ.
 4 Nɪ' avegagi awɛwo w' avendi,
 awulianɪa, ɪnɛ, Mbundakanɪ yɪ-
 nɫo y' agali mɪ nkangɔ yɪ re uti-
 5 nɫa ndɛ? Kɔnde agali mɪ nka-
 ngɔ minɫo m' aro kɔliɔ nɪ nka-
 ma s' ɪfura ntyarɔ nɪa viaganɫɔ,
 ko sɔ pɔ ɪkuge. Nɪ' avuɪavuuɪ
 6 waɔ ɔnɪwantɔ. Ndɔ Jisu awul',
 ɪnɛ, Riganɫɛ diɛ; anɪwɛ syugɛ
 sɛ? Ajanɪnɪa miɛ ndaga nɪbia.
 7 Kɔnde ɪkuge yɪ re nɪa 'nɪwɛ pɛ-
 kɛpɛkɛ, nɪ' egɔmb' ɪedu zɪ belɔ
 'nɪwɛ, anɪwɛ ko dendɪnɪa waɔ
 mbia: ndɔ anɪw' azyɛ nɪa miɛ
 8 pɛkɛpɛkɛ. Adendi nt' are yɛ ko
 jolia; adɔngɪ sagɪ' ɔku' wam' aga-
 9 li, miɛ vɛnɪlagɔ ro. Rɛti mi bu-
 lɪnɪa 'nɪwɛ, ɪnɛ, Mbɔr' ɪedu yɪ
 be kambɪnɫɔ ntyangɔ mbia gɔ
 ntye yɔdu, ndaga yɪnɫo kɛ yɪ r'
 ɔnɪwantɔ wɪnɫo dɛnda pa yɪ be
 kambɔ gw' ɪjɔngɪnɪ' sɛ.
 10 Nɪ' agɛndɪ Judas Iskariot, ɔmɔri
 w' ɪgɔmɪ nɪ' avanɪ, agɛnda gɔr'
 ɪminɪs' ɪmpɔlɔ gɔ kɔtizɛ gɔre
 11 waɔ. Nɪa gw' ayogɪɔ waɔ w'
 ayɛnɪa mbia, avanganɪa gɔ pɛ syi-
 ka. Nɪ' awutagiɛ egɔmb' ɛvɪa zɪ
 re yɛ ko kɔtizɛ.
 12 Gɔ ntyugu nɔnga yɪ mpɛmba yɪ
 re lɛvɛn fo, gw' ayɔnɫɛ ɔnɪwido-
 mbe w' ɔnɫoganɫɔ, ɪnɛngɪ yɛ y'
 awulɪnɫɛ, ɪnɛ, ɔ belɔ 'zwɛ kɛ
 kekiza gwɪ gɔre 'wɛ gɔ nye ntya-
 13 gɔ y' ɔnɫoganɫɔ? Nɪ' arɔmɪɛ
 avanɪ w' ɪnɛngɪ yɛ, awulɪnɪa
 waɔ, ɪnɛ, Gɛndanɪa gɔ nkala, vo-
 vo ɔma be dataula nɪa 'nɪwɛ
 ntwanlag' ɪkɔpa ny' anɪngɔ: ko
 14 sɔngaulɛ. Nɪa mbɔr' ɪedu yɪ be

jinginiŋlô yê, wulinlia nî' ômo ni-
ve nagô, inlê, Ônlênji abulia, 'nlê,
Nontye y' agênda yi re gwi yi be
nyô miê ntyagô nî' inlênŋi yam' ?
15 Nî' ayê be teva 'nlwê nontye
mpôlô y' igônô nli yoma yôdu
keka pa. Gekizanli 'zwê vovo.
16 Nî' agêndi inlênŋi yê aŋia gô
nkala, alênga nt' awulinliê waô;
nî' agekizi waô ntyagô.
17 Nkôlô aŋienli nî' igômi nî' aŋa-
18 nli. Nla gw' avegagi waô tuge-
tu, anya, Jisu awuli, 'nlê, Rêti
mi bulinlia 'nlwê, inlê, Ômori
gôre 'nlwê, ô nya nla miê, e be
19 kôtiza miê. Avakili waô gô jenl'
ekêŋa, awulinliê ômori, ômori,
20 inlê, Nle miê? Nî' awulinliê
waô inlê, Nî' ômori w' igômi nî'
aŋanli ô duŋia nla miê gô ntyê-
21 ngê. Konde Ôŋwa w' ôma e kên-
nda nt' are têndô pa g' ôŋwanj'
iwê; ndô azyile gôr' ôma mê ô
kôtiz' Ôŋwa w' ôma. Mbia gôr'
ôma mê arwe 'nlê e pa janlô.
22 Gw' anyagagi waô, awongi Jisu
mpêmba, azavinla, amogunla yô,
ava waô, awulia 'nlê Wonganli:
23 yinlo nî' ôku' wam'. Nî' awo-
ngiê k' imogi, av' akeŋa, ava waô;
24 nî' ayongi waôdu gô nyô. Nî'
awulinliê waô, inlê, Yinlo nle
ntyinl' iyam' yi njeka yi pôvizô
25 g' ôŋwanja w' awenge. Rêti mi
bulinlia 'nlwê, inlê, M' be fo jong'
ilônda y' igoli nyênlê, kaô gô
ntyugu mê yi be jonga miê nyô
inyoula gw' inlongo ny' Anya-
mbiê.
26 Waô jemba p' ôwembô, agogwi
waô, agênda gô nômbe y' Ioliv.
27 Nî' awulinliê waô nle Jisu, inlê,
Anlwê du anlwê be kwezô: ko-
nde yi re têndô pa, inlê, M' be bô-
l' ôvenjavenji, ko adombe paza-
28 nganla. Ndô miê tângwa pa, m'
be kênda gô bôsyô yanli gô Galile.
29 Ndô Pitêr awulinliê, inlê, Vanga-

nle waôdu w' akwezô, mi agwezô.
30 Nî' awulinliê yê nle Jisu, inlê,
Rêti mi bulinliê, inlê' Nlêno wi-
nlo, vanganl' ôgwêra winlo, njo-
gonli gogaga ro nyongo mbanli,
ô be danda miê nyongo ntyarô.
31 Ndô ayoliz' igamba pôlô, awulia,
inlê, Vanganle mi ajuwa nla 'wê,
mi alandizi 'wê, Yenlo k' awuli
waôdu.
32 Nî' aŋienli waô gô mbôra yi fwe-
liô, inlê Gêthsdemane; nî' awuli-
nliê inlênŋi yê, inlê, Lwanlanli
33 tu vênlo, gô kambinla miê. Nî'
awongiê nla yi Pitêr nli Jems
nli Jan, avakilie mama pôlô
34 ayenl' aŋandi. Nî' awulinliê
waô, inlê, Inlinl' inyam' nyi
jenl' ekêŋ' eŋe, vanganle gw'
ijuwa; riganlanli vênlo, ko bê-
35 mbaganli. Nî' agêndiê gô bôsyô
kwê, avôswa gô ntye, agambinla,
inlê, Ja y' ajoliô, igwêra mê nyi
36 ga vianganle avila gôre yê. Nî'
awuliê, inlê, Abba Rera, isaôn
yôdu ko joliô gôre 'wê; rômb'
imogi nyinlo avila gôre miê: ndô
aranga nte bela miê ndô nte belo.
37 Nî' aŋienliê, aluunlô waô gw'
antyovinlo; nî' awulinliê Pitêr,
inlê, Simon, ô nanla? W' ayoli
38 bêmbe nla miê igwêr' iŋori? Vê-
mbaganli ko kambinlanli, anlwê
vende kwenla gw' idembô. Inli-
nla nyi jivira, ndô ôzyônli wi re
39 dèla. Nî' avo kêndiê, agambinl'
igamba memô. Nî' avo bienliê
40 aluunlô waô gw' antyovinlo, ko-
nde antyo maô m' avegagi dira;
ko w' am'a nt' are waô ko fwini-
41 zê. Nî' aŋienliê nyongo yi ntya-
rô, awulinlia waô, inlê, Nlanla-
ganli ko jowanli: yi re kwêkwê:
igwêra ny' asyîŋi; vônlanli, Ôŋwa
w' ôma akôtizô gw' ago m' aulag'
42 aŋe. Nlongwanli, azwê ga gè-
ndenli; vônlanli ayê ô kôtiza miê
atwenli plêrê.

43 Nla vovo, gw' agambagiè, a'vie-
nli Judas òmori w' igònni nli' a'va-
nli, nli nkondo mpòlò nla yè, nli'
ikwara nli viso, avila gòr' iminis'
44 impòlò nli' irèndisi nli' anlèro. Nl'
ògòtisi aluò apenli waò elingiliò,
inlè, Ayè ò sambò miè nlè yè;
gòtanliè, ko kèndanli nla yè
45 ngwasi. Gw' a'vienliè, agèndi
gòre yè pele, awulinliè, inlè, Ònlè-
46 nji; nli' azombiè yè. Nl' arali
47 waò yè ago, agòtè. Ndò òmori
gòre waò w' agumanli pièrè, alur'
òkwara, agwèrè nyôngò yi minisè
48 mpòlò, arenlè òròl nkwi. Nl'
awinlizi Jisu awulinlia waò, inlè,
Anlw' abia gò kòta miè egolanli
ga gòr' òfe, nli' ikwara nli viso.
49 Ntyugu edu mi avegagi nla
'nlwè gò nagò y' Anyambiè, ndò
anlwè kòta miè; ndò yinlo y'
atwenli inlè, irèndo yi ga lwanli-
50 zò. Vovo inlèngi yè waòdu w'
arigiè, awanga.
51 Nl' azôngiò yè nli' iwanjo syagu-
za p' ònlamba w' ivèla; nli' agòti
52 waò yè. Ndò arig' ivèl' inyè,
awanga tele.
53 Nl' agèndizi waò Jisu gòre mini-
se mpòlò: nli' alatanli nla yè imi-
nis' impòlò sòdu nli' anlèro nli' irè-
54 ndisi. Nl' azôngi Pitèr azôngè
davavie kwanga gw' evungu zi
nagò yi minisè mpòlò; nli' alwa-
nliè tu nli mongi pènginla, ayog'
55 ògònnli. Nl' iminis' impòlò nli
ñandò yòdu w' awut' atakwè mi
sire Jisu gò jòulè; ndò wi dènga
56 du. Konde awenge w' a'vèrinliè,
ndò inlumbu yaò yi kwezanganla.
57 Nl' agumanli awèwo, a'vèrinlè,
58 awulia, inlè, Azw' ayogiò yè bulia
'nlè, M' be sazye nagò y' Anya-
mbiè yinlo y' anlògiò nli' ago, nla
gò utyugu nyarò m' be nòge nyè-
59 nlè yi re yi nògo nli' ago. Ndò
vanga nlonlo inlumbu yaò yi
60 kwezanganla. Nl' agumanli mi-

nisè mpòlò gò garegare, a'vambie
Jisu, inlè. Ò fwinniz' igamba?
Òsaò 'nde wi kambò nle mongi
61 sinlo g' òñwanj' iwo? Ndò ami-
nliè, ko awinlize mpungo; nli' avo
bambiò yè nlè minisè mpòlò, inlè,
Awè nle Kraisi y' Onwa w' Anya-
62 mbè yi savinlò? Awuli Jisu,
inlè, Miè nle yè; anlwè ke anlwè
be jenl' Òñwa w' òma tu g' ògo
'nlònniè wi ngulu, a'via gò vindi
63 y' òròwa. Ayòkunli minisè mpò-
lò, ayòkunl' ingoi sè, awulia, 'nlè,
Azw' are nli' isyolo ande ny' inlu-
64 mb' imiènlè? Anlw' ajogiò ipè-
di' Anyambiè sinlo; anlwè tanga
sè? Nla waòdu w' avenliè ògara w'
65 ijuwa. Nl' avakili awèwo tuenliè
igwanla, ali'vinl' òzyò' wè, awòlè
bòle, awulinliè, inlè, Voga. Mongi
pènginla kè w' awòlè asapòga.
66 Nla gw' avegagi Pitèr gw' evu-
ngu zi ntye, a'vienl' òmori gòr'
antò wi pènginle nagò yi minisè
67 mpòlò; nla gw' ayenliè Pitèr e
jog' ògònnli, azyiliè, awulia, 'nlè,
Awè kè ò vegagi nli Jisu yi Na-
68 zerèth. Nl' alandiè, awulia, 'nlè,
Mi pa mia ge kòtiza nte bulio.
Nl' agogwiè, alwanla pièrè nli'
69 evungu. Nl' agòge njogonli. Nl'
ayenliò yè nli' òñwantò; nli' ava-
kiliè buliulia waò w' agumanli
vovo, inlè, Winlo nli' òmori gòre
70 waò. Nl' avo dandie. Nl' òñwo-
lingò piaganla pa, waò w' agu-
manli vovo w' awulinli Pitèr,
inlè, Rèti awè òmori gòre waò,
71 konde awè òma wi Galile. Ndò
avakili sava, arang' irangò, inlè,
Mi pa mi' òma winlo ò kambò
72 'nlwè. Nl' agòge njogonli pele
nyongo yi mbanli. Nl' ayòngi-
nli Pitèr igamba ny' awulinliò yè
nle Jisu, inlè, Njogonli gògaga ro
nyongo mbanli, ò be danda miè
nyongo utyarò. Nla gw' avikiliè
nyò, alenli.

15 Bu nya iminis' impôlô s' azu-
nge bôndi môngo, waô nl' anle-
ro nl' irëndisi nli fiandô yôdu;
2 nli agôri waô Jisu agênda nla yê
2 anlozinliê Pilat. Nl' aŵambiô yê
nle Pilat, inlê, Awê nl' ôga w'
Iju? Nl' awinlizîê yê awulia,
3 'nlê, Iŵ, nt' abulio. Nl' iminis'
impôlô s' azozizê isaôn imienge.
4 Nl' avo bambiô yê nle Pilat, inlê,
Ô fwinliz' igamba? Vônli' isaôn
5 imienge yi soziza waô 'wê. Ndô
Jisu e fwinliz' igamba du; yenlo
aŵiami Pilat.
6 Gô ntyagô mê avurunlagi waô
mbwedi mori y' aŵambiô waô yê.
7 Avegag' ôma ô weliagô, inlê, Ba-
rabas, kôrô pa nl' anlaga w'
agwez' edungu, w' aluo w' ajônli'
8 anlaga gw' igovi mê. Nl' avandi
anlaga, avakilie bambiê gô denda
9 nt' alendinlagiê waô. Nl' awi-
nlizi Pilat, awulinlia waô, inlê,
Anlwê bela miê purunla 'nlwê
10 ôga w' Iju? Konde amienli' inlê
iminis' impôlô s' aluô s' anloziê,
11 nli fiandi. Ndô iminis' impôlô
s' azyori anlaga inlê, e ga ro pu-
12 runle waô Barabas. Nl' avo fwi-
nlizi Pilat, awulinlia waô, inlê,
Sambô m' be dendinlê sê ô fwe-
13 liô 'nlwê inlê Ôga w' Iju? Nl'
avo tôngi waô, inlê, Vānliê gô
14 krosi. Nl' awulinliô waô nle Pi-
lat, inlê, Ntinla nde, ôsaôn ômbe
nde wi re yê denda pa? Ndô w'
arôngi viaganlô pôlô, inlê, Vānliê
15 gô kros. Nl' aveli Pilat gô tondi
anlaga, yenlo avurunli waô Bara-
bas; nla yê syiwa pe Jisu, anlo-
zie gô bānliô gô kros.
16 Nl' agêndiô yê nl' isozyê gô
mbôra yi fweliô inlê Pritôrium;
17 nl' alatizi waô isozyê sôdu. Nl'
awori waô yê ngoi yatenlatenla,
anlôge kôrôwa y' arêndê, aworiê
18 yô. Nl' avakili waô gô savinlê,
19 inle, Mbôlô, Ôga w' Iju. Nl'

awôli waô yê gw' ewônjô nli nko-
gu, aruenliê igwanla, alôv' ako-
20 tolo, azaŵinlê. Gw' aluô w' asyê-
liagê, w' arômbiê ngoi yatenlate-
nla, aworiê ingoi sêndê. Nl' ago-
gunli waô yê gô banliê gô Kros.
21 Nl' agôti waô Simon ôma wi Si-
rên, rerê yi Alexandêr nli Rufus,
ô viagagi avila g' ômpindi, ko
22 waô twanliê krosi yê. Nl' agê-
ndizi waô yê gô mbôra yi fweliô,
inlê, Golgotha, nyô bêngunlô pa
23 nyi re' nlê, Mbôra yi nkêli. Nl'
avenli waô yê ivê bundunlô pa
24 nli mur: ndô e bonga nyô. Nl'
aŵanli waô yê, ager' ingoi sê,
mpungag' eganlô gô sô, ute be
25 bong' ôm' edu. Avegag' agwer'
26 ararô gw' avanliô waô yê. Nl'
irêndô y' arevi ntinla y' aŵanliô
yê y' avegagi, 'nlê, Ôga w' Iju.
27 Nl' aŵanli waô if' imbanli nla
yê, ômôri g' ôgo wê ônlômiê, nl'
29 ômôri g' ônyantwê. Nla waô w'
aviaganli w' azyêliê, awizawizagê
wônjô, awulia, inlê, E, awê yi sa-
zye nagô y' Anyambiê, avo nôga
30 yô vo ntyugu ntyarô. Zunginl'
ôku' wo mê, azunila avila gô
31 kros. Nlonlo kê azyêliag' imi-
nis' impôlô waô nla waô, nl' irê-
ndisi, awulia, 'nlê, Azunginl'
aŵori, ayolie sunginl' ôku' wê-
32 mê. Krai ôga wi Israël e ga zu-
minle vênlo avila gô kros, kô
'zwê jenla, avekelia. Waô w'
aŵanliô nla yê w' azyêliê kê.
33 Nla gw' azyiŵi agwêr' ôrôwa,
arwenli mpîri gô ntye yôdu agê-
34 nda gw' agwêr' enlogômi. Nla
gw' igwêra ny' enlogômi, arôngi
Jisu nl' inyô' ivôlô, inlê, Eloï,
Eloï, lama sabakthani, nyô bē-
ngunlô pa nyi re, 'nlê, Anyambiê
yam', Anyambiê yam', eza nde zi
35 re' wê fala pa miê? Nl' awêwo
gôre waô, agumanli vovo, gw'
ayogîô waô, w' awuli, 'nlê, Vônla,

36 e fwelia Elias. Nl' agèndi ôma
nli mangô ayônlie eponj nli vine-
gèr, awela yô gô nkogu, ayonjè
yô, awulia, 'nlè, Riganli diè;
azwè ga yeulere vendetwa Elias e
37 be bia gô syônliè. Nl' arôngi Jisu
38 nl' inyô ivôlô, azul, ôñwei. Nl'
ayarui ônlamb' ôzyambi wi nagô
y' Anyambiè mbwa, avila gw'
59 igônlo kwanga gô ntye. Gw'
ayenli ewônjô z' isozyè ô gumanli
swaswo nla yè, ayenliè sul' ôñwei
yenlo, awuli, 'nlè, Giligili ôma
40 winlo Ôñwa w' Anyambiè. Nl'
avegagi k' antô wi pônla davada-
vie; gôre waô avegagi wa Mari
yi Magdala, nli Mari ngwè yi
Jems nyangô nli Jôsès, nli Salô-
41 me; Wi re gw'avegagiè gô Galile,
w' azôngagiè ayanjinlagè; nl'
antô awênli' awenge w' avandi
nla yè gô Jerusalem, w' avônlagi
vovo.
42 Nla gw' arwenli nkôlô, gôre nlè
y'avegagi utyugu y' ikekiza yi sô-
43 ngô nle Syonlo, Jôsèf yi Arima-
thea, ôma w' inyanga g' ôvagô w'
Iju, ô vegagi k' ayèniè mpônlag'
inlongo ny' Anyambiè, aŋienli
nl' iganda gôre Pilat, aŋambi'
44 ebende zi Jisu. Nl' aŋiami Pilat
inlè, asungi juwa yenlo; nl'
aweliè ewônjô z' isozyè aŋambiè,
45 inlè, Adingi juwa? Nla gw'
amiezô yè nle yè, aŋenli Jôsèf
46 ebende. Nl' agôliè ivèl' iŋia,
azyônliè, avingè nl' ivèla; nl'
alimbinliè yè g' ôrônginlô w' ave-
gagi tôkô pa gw' idô, agavali idô
47 g' ômpômbala w' ôrônginlô. Nl'
ayenli Mari yi Magdala, nli Mari
ngwè yi Jôsès ayenle mbôra y'
alimbinliè yè.
16 Syonlo viaganlô, Mari yi Ma-
gdala, nli Mari ngwè yi Jems,
nli Salôme, w' agôli aka mi nka-
ngô mbia gô bia gô sagiè mô.
2 Nl' ibanga sôdu, gô ntyugu nônga

yi Syonlo, aŋienli waô g' ôrôngi-
3 nlô gw' arôngwi nkômbe. Nl'
agambanlagi waô, inlè, Mande be
kavalia 'zwè idô avila g' ômpô-
4 mbala w' ôrônginlô? Nla gw'
avônli waô w' ayenli' inlè, idô ny'
aluô ny' akavaliô, ny' avegagi k'
5 ivôlô pôlô. Nl' ayinginli waô g'
ôrônginlô, ayenli' iwanjo tu g' ôgo
'nlômiè, bora p' ônlamb' ôla wa-
6 pupu; nl' aŋiami waô. Nl' awu-
linliè waô inlè, Arianli; anlwè
bute Jisu yi Nazareth, y' aŋanliô
gô kros: atôngwi; azele vênlô;
vônlanli mbôra y' alimbinli waô
7 yè. Ndô gëndaganli, ko bulinli-
anli' inlèngi yè nli Pitèr, inlè, E
kènda gô bôsyô yanli gô Galile;
gôgô be jenla 'nlwè yè ga nt'
8 awulinliè 'nlwè. Nl' agogwi waô,
awanga avila g' ôrônginlô; konde
w' arataminli, aŋiana: ko w'
awulinli' ôm' igamba, konde w'
arienli.
9 Ayè tôngwa pa, ibanga sôdu
ntyugu nônga yi Syonlo, alônge
bôwunli gôre Mari yi Magdala,
y' arômbiô ndè anlinli' ambe ôro-
10 gënlo. Agèndiè awulinla waô w'
aluô w' adwanlagi nli Jisu, gw'
11 ayenlagi waô ekèŋa, alenla. Waô
gw' ayogiô waô inle, are bo, aye-
12 nlô nle yè, wi jivira. Avila vovo
awôwunli nl' nl' edidi ezènlè gôr'
aŋanli gôre waô, gw' agèndagi
13 waô g' ômpindi. Nl' agèndagi
waô awulinli' aŋiori; ndô wi jivi-
ra waô.
14 Nl' avila vovo awôwunli gôr'
igômi nli ômiôri gw' avegagi waô
tu gw' inya, azèmba waô g' ôñwa-
nja w' ltwayivir' isaô nli njolinli
y' irèm' iyaô, konde wi jivira
15 waô w' ayenliè tôngwa pa. Nl'
awulinliè waô, inlè, Gëndaganli
gô ntye yôdu, ko kambinlanli
ntyangô mbia gôr' ôm' edu.
16 Ayè ô bekelia, avaptaizô, e be

- sunginlô; ndô ayè ô re e bekelia, 19 Vovo, Rerè Jisu ayè kamba
 17 e be p' ôgara. Nli lemba yinlo yi pa nla wað, awongiò g' ôrôwa,
 be sônga wað wi bekelia, inlè, alwanla tu g' ôgo 'nlômiè w'
 Gw' in' inyam' wi be tîmb' anli- 20 Anyambiè. Nl' agèndagi wað,
 nl' ambe; agamb' inkambinli si- agambinle mbôr' iedu. Rerè
 18 nyonla; wi be tîmbinl' iñmamba; kè ayanjagi nla wað, njoli-
 nla ja w' ajong' eza zi jôn' anlaga, zag' igamba nli lemba y' azò-
 z' alende wað mpongo; wi be talia ngagi.
 mongi wi jogo ago, ko wað tôla.

NTYANGÔ MBIA YI

LUK.

- 1 Gô re 'nlè awenge wi re kênliza pa gô tènde yangô g' ôñwanja w' isaôn yi re dwanlizô pa gôre 'zwè,
- 2 vanganle nt' avenli waô 'zwè yô, waô w' avegag' iyenli nl' iminisé
- 3 s' igamba avila gw' ipakilia, y' ayeñliô mbia gôre 'miè kè, miè kèlagèla p' isaôn yôdu mbiambiè avila gw' ipakilia, gô tëndinlo yô, Rerè Theofilus, nt' arwenli yô;
- 4 ko 'wè mi' ôrèti g' ôñwanja w' isaôn y' anlènjo 'wè.
- 5 Gw' intyugu si Hèrod y' ôga wi Judia, avegagi minisé gô nkumba y' Abia, in' inyè nle Zakaria: nl' ôñwant' wè avegagi ôñwo ñwan-tô wi Eron, in' inyè nle Elizabèth. Nla waô aʼanli w' avegag' agôre g' ôzyô w' Anyambiè, ndwanlaga gw' ampanga nla gw' isômbia sa Rerè ntyèmbo fo. Nl' avegagi waô ôñwanla fo, konde Elizabèth avegagi nkeli, nla waô aʼanli w' avegagi dômbinla pa.
- 8 Nl' arwenli, gw' ayanjagidè evilô zi minisé gô nkumb' iyè g' ôzyô
- 9 w' Anyambiè inlè, arwenli gôre yè, ga nt' avegagi ntyali y' evilô zi minisé, gô jinginla gô nagô y' Anyambiè gô pezye ya yi nkan-gô. Nl' anlaga waôdu w' avegagi nkambinlaga gw' igala gw' igwèra nyi jirô ya yi nkangô.
- 11 Nl' awôwunli gôre yè enjèl ya Rerè, kumanla pa g' ôzamba w' ôgo 'nlômiè wi mbôra yi jirô ya
- 12 yi nkangô. Nl' ayègeri Zakaria, gw' ayeñliè yè, agôtiô nl' itia.
- 13 Ndô enjèl y' awulinliè, 'nlè, Zakaria, aria, konde Anyambiè are
- jogo p' ikambinl' iso, nl' ôñwant' wo Elizabèth e be janl' ôñwo nlô-mie gôre 'wè, nl' in' inyè anlè be
- 14 bèta nyô inlè Jan. Ô be jenle mbia nl' igeva, nl' awenge wi be
- 15 jenle mbia gw' ijanlô sè. Konde e be dwanl' ôñpôlô gw' antyo ma Rerè, e be jonga du ivè g' ijong' ijoli; ndô e be jônliô nl' Inlinl' Iʼia, vanganle avila gw' iwuñu
- 16 nyi ngi yè. E be fwiliz' awenge w' awa wi Israël gôre Rerè A-
- 17 nyambiè yaô. E be kènda gô bôsyô yè nli mpanginli nli ngulu y' Elias, gô kalunl' irèma y' irerè gôr' awanla, nla waô wi r' ijogi-nlô fo gw' imia s' agôre; gô kekize Rerè anlaga wi be dwanla ke-
- 18 ka pa gôre yè. Nl' awulinli Zakaria awulinlie enjèl, inlè, Mi be mi' ôsaôn winlo se? konde mi adômbi-nli, nl' ôñwant' wam' atwenli
- 19 mbôlô. Nl' awinliziô yè nli enjèl, inlè, Miè nle Gabrièl, yi kumanla g' ôzyô w' Anyambiè; mi atômiô gô kamba nla 'wè, awungunlo
- 20 ntyangô mbia yinlo, Nla vônla, ô be dwanl' inñamû, ko w' alenge ngulu yi kamba, agènda gô ntyugu yi be tô, isaôn yinlo, konde ô pa bekel' agamb' imam', mi be twa
- 21 rêti gô be syi' egômbè. Nl' avegagi anlaga mpenginlage Zakaria, añama nt' alingidè gô nagô y' A-
- 22 nyambiè. Nla gw' agogwiè, ejolie kamba nla waô: nl' amieuli waô inlè adnô ajenl' ezoma gô nagô y' Anyambiè: nl' agambagidè nla waô nl' ago, alwanl' inñamû.
- 23 Nl' arwenli 'nlè, gw' azul' intyu-

- gu s' eñilò zè, agèndagi gò nag' wè.
- 24 Nl' avila gw' intyugu mèsounlo Elizabèth y' òñwant' wè avundi-gi; nl' azyombunliè agwèl' atanli, awulia, 'nlè. Yenlo re Rerè dendinla pa miè gw' intyugu s' avòñliè miè, aròmbè ntyonli yam' gòr' anlaga.
- 26 G' ògwèli w' òròwa enjèl Gabrièl y' aròmiò gò nkala yi Galile, 27 yi fweliò, inlè Nazarèth, gòr' izyali ny' avegagi toñmò pa nl' ònlòmè wi fweliò, inlè, Jòsèf, òma wi nagò yi David; nl' ina ny' òñwantò ny' avegagi, 'nlè, Mari.
- 28 Nl' ayinginli enjèl gòre yè, awulia, 'nlè, Sale, awè yi re dènga p' 29 imèpinlò, Rerè are nla 'wè. Ndò ayègèri pòlò gw' igamba mè, ayèkèlia g' òrèñ' iwè nt' are ko pivi' 30 òzavinlò ònlongo mè. Nl' awulinliò yè nli enjèl, inlè, Aria, Mari: konde ò re dènga p' imèpinlò gòr' 31 Anyambiè. Nla vònla, ò be pundiga gw' iwuñmu nyo, ayanl' òñwo 'nlòmè, ko 'wè bèt' in' 32 inyè, inlè, Jisu. Ayè be dwanl' òmpòlò, kè fweliò, inlè, Òñwa w' Anyambiè y' igòulò mè: Rerè Anyambiè e be pè eka za Rer' 33 iyè David: e be panginle nagò yi Jakob egòmbè zòdu, nl' inlongo uyè nyi be dwanla nli ntyai.
- 34 Nl' awuli Mari awulinli' enjèl, inlè, Òsàon winlo wi be twa sè, gò re 'nlè mi mia du ònlòmè? 35 Nl' awinliziò yè nli enjèl, inlè, Inlinl' Iñia nyi be bia gòre 'wè, nli ngulu y' òma w' igònlò mè yi be pugino: yenlo kè eza mè zòrunda zi re gò janlò zi be fweliò, 36 inlè, Òñwa w' Anyambiè. Nla vònla, Elizabèth y' òñwongi yo, ayè kè are pundiga p' inyeñme ny' òñwo 'nlòmè gò mbolò yè: nla winlo atwenll ògwèli w' òròwa gòre yè ò vegagi fweliò pa inlè
- 37 nkeli. Konde gòr' Anyambiè zyel' igamba nyi re ny' alendizò.
- 38 Nl' awuli Mari, inlè, Vònla miè nyòngò nyantò ya Rerè; ga lwanle gòre miè ga nt' ar' igamb' inyo. Nl' alubwi enjèl avila gòre yè. Nl' agumanli Mari gw' intyugu mèsounlo, anlègize kènda gò ntye y' inòmba, gò nkala yi 40 Juda. Nl' ayinginliè gò nagò yi 41 Zakaria, awògizye Elizabèth. Nl' arwenli 'nlè, gw' ayogiò Elizabèth mbògizyi yi Mari, òñwanla arulagi gw' iwuñmu nyè; nl' ayònlìò Elizabèth nl' Inlinl' Iñia.
- 42 Nl' aròngiè nl' inyò' ivòlò awulia, 'nlè, Ò re savinlò pa gòr' antò, nl' òlònda w' iwuñmu nyo 43 wi re savinlò pa. Yi re twa pa gòre miè sè, inlè ngwè ya Rer' 44 iyam' abia gòre miè? Konde vònla, gw' abi' inyòl' nyi mbògizyi yo gw' aròl' mam', òñwanla atula 45 gw' iwuñmu nyam' nli mbia. Nl' òzavinlò gòre yè ò re bekèlia pa, konde be dwanl' isuliza s' isaòn mèyonlo yi re kambò pa gòre yè 46 avila gòre Rerè. Nl' awuli Mari, inlè, Òrèñ' iwam' wi pendie Rerè, nl' inlinl' inyam' nyi jenle mbia gòr' Anyambiè y' Òzunge 47 wam'. Konde ayè ò re nli ngulu are dendinla pa miè isaòn impòlò: 48 nl' in' inyè nyi r' òrunda, nli nkèngo yè yi re gw' ampòmia nl' 49 ampòmia gòre waò wi tiè. Are tuminlia pe ngulu nl' ògo wè; are pazanganla pa waò wi r' ekale 50 gw' ipikilia s' irèñ' iyaò. Are syònlia p' ampènda avila gò k' iyaò, avandi' anlaga w' inyang' 51 inyangò. Are jòriza pe mongi wi re nli ujanla nl' ambia, awinlize 52 nlañil revò. Are nungunla pe Israël nyòngò yè, ko yè jònginli' 53 ikèsyi sè, nt' awulinliè irer' isazyò, gòre Abraham nl' awaunlìò egòmbè zòdu.

48 Konde are pònla p' inyang' inyangò nyi nyòngò nyè uyanlò: konde vònla, avila yenlo ampòmia mòdu mi be bulia inlè, mi are nl' òzavinlò.

- 56 Nl' alwanli Mari nla yè vo agwè-
li ararò, vovo awinyè gò nag' wè-
57 mè. Nl' azyiŵ' egòmbe z' ave-
gagi Elizabèth gò janla, nl' aya-
58 nliè òñwo 'nlòñme. Nl' ayogiò
iganganlo yè nl' awongie inlè Re-
rè aluò abunliz' ikèsyi sè gòre yè,
59 nl' ayenli waò mbia nla yè. Nl'
arwenli gò ntyugu ònlènlai inlè,
w' aŵienli gò kèr' òñwanla; nl'
aro bèti waò in' inyè, inlè, Zaka-
60 ria, ina nya rer' iyè. Nl' agambi
ngi yè awulia, 'nlè, Aranga ye-
nlo, ndò e ga welio, inlè, Jan.
61 Nl' awulinli waò yè, inlè, Gòr'
awongi yo zyel' òmo re bètò p'
62 ina mè. Nl' agambi waò nli rer'
iyè nl' ago, aŵambiè nt' aŵeliè
63 inlè e ga vètò. Nl' aŵambiè ta-
vuru yi tèndinla, arènda, inlè,
In' inyè nle Jan. Nl' aŵami
64 waòdu. Nl' anungunliò ògwanl'
iwè pele, avurunlò ònlèñme wè, ko
yè kamba azavinl' Anyambiè.
65 Nl' agòtiò waòdu w' alwanli vi-
ngòvingò nl' itia, nl' agamba mi-
nlo môdu m' ayagayagi gò mbòr'
66 iedu gw' inòmba si Judia. Nla
waòdu w' ayogiò w' avenjavenji
mò gw' irèñ' iyaò, awulia, 'nlè,
Òñwanla winlo be dwanl' ande?
Konde ògo wa Rerè w' avegagi
nla yè.
67 Nl' ayòñliò Rer' iyè Zakaria nl'
Inlinl' Ivia, avoga, awulia, 'nlè,
68 Ózavinlò gòre Rerè, Anyambiè
y' Israèl; konde are pòñla pa,
69 alandunl' anlag' iwè. Are no-
ngunlia pe mengò y' isunginlò
gòre 'zwè gò nagò yi nyòngò yè
70 David, nt' awuliè nl' agwanla
m' ivogisi yè yòrunda yi re
dwanla pa avila gw' ipakilia si
71 ntye, inlè, Isunginlò avila gòr'
ilòŵalòŵi yazyò, nl' avila gw' ago
72 ma waòdu wi bika 'zwè. Gò tu-
minli' ikèsyi gòr' irer' isazyò,
ayònginliè njek' iyè yòrunda;
- 73 Órangò w' arangiò yè gòre Abra-
74 ham rer' iyazyò, inlè gò pauga
inlè, azwè sunginlò pa avila gw'
ago m' ilòŵalòŵi yazyò, azwè ga
75 yanjinlè itia fo, ndwanlaga g'
òzyò wè òrunda nl' ògòre intyugu
76 sazyò sòdu. Nl' awè, òñwanla, ò
be fweliò inlè òvogisi w' òma w'
igònlò mè: konde ò be kènda gò
bòsyò ya Rerè agekiz' imponlo sè.
77 Gò p' anlag' iwè imia s' òzungi-
nlo ŵ' inyeza s' ibe saò, g' òñwa-
nja w' òrèñia wi nkèngo w' Anya-
mbiè yazyò wi re jenliza pa 'zwè
ijenja s' òwenja avila gw' igònlò.
79 Gò bamba gòre waò wi re tu gò
mpiri nla gw' iviri ny' ijuwa, agè-
ndi' agòlò mazyò gò mponlo y'
aŵiènjè.
80 Nl' avòñmi òñwanla, ayola g' orè-
ñia, nl' alwanliè gw' itòve kwa-
nga gò ntyugu y' ibòdunli' sè gò-
re Israèl.
- 2 Nl' arwenli gw' intyugu mèso-
nlo, inlè, ivanga ny' avili gòre
Sezar Augustus inlè ntye yòdu yi
2 ga rèndò gw' ezangò. Ntèndinli
yinlo nònga y' avangiò gw' ave-
gagi Kwirinius òvanganli wi Si-
3 ria. Nl' agèndi waòdu gò tèndò
4 òm' edu gò nk'al' iyè mè. Nl' ava-
ndi Josèf kè avila gò Galile, avila
gò nkala yi fweliò inlè Naza-
rèth, agènda gò Judia, gò nkala
yi David, yi fweliò inlè Bèthlèem,
konde avegagi gò nagò nli mbuŵe
5 yi David; gò tèndò ayè nli Mari,
ò roñiò ndè, ò vegagi nl' inyeñme.
6 Nl' arwenli 'nlè, gw' avegagi waò
gògò, egòmbe z' azyiŵi gòre Mari
7 gò janla. Nl' ayanliè njaliè yè
nlòñme; nl' avingie yè nl' inla-
mba, ananlizè gò mbòra yi ny'
inyare, konde pegage mbòra gòre
waò gò nagò yi simbò nl' agènda.
8 Nl' avegagi gò ntye mè ivenjave-
nji y' adombè ndwanlaga g' òrò-
ve, mbandaminlag' òlembi waò

9 ògwèra. Nl' agumanli enjèl ya Rerè pièrè nla waò, nl' ònjèlèn-jè-le wa Rerè w' aṽambi gôre waò vingòvingô: nl' arienli waò pòlò.
 10 Nl' awulinliò waò nle enjèl, inlè, Aríanli; konde vòulanli, mi бага 'nlwè ntyangò mbia y' igev' ivò-lò yi be dwanla gôr' anlaga waò-
 11 du. Konde re janlò pa gôre 'nlwè nùulo winlo gò nkala yi David Ózunge, ayè nle Krai ya Rerè.
 12 Nl' elingiliò gôre 'nlwè ze zinlo inlè, anlwè be dèng' ekeikei pi-ngò pa nl' iulamba, anlanlizò gò
 13 mbòra yi ny' inyare. Nla v' igam-ba ny' agwanla avegagi nli enjèl nkumba mpòlò y' inbèli s' òròwa nsavinliag' Anyambiè, a-
 14 wulia, 'nld, Ivenda gôr' Anyam-biè gw' igònlò mè, nla gò ntye aṽèn-jè gôr' anlaga wi tondò nùè.
 15 Nl' arwenli 'nld, gw' alubw' ie-njèl avila gôre waò agènda g' òrò-wa, ivenjavenji y' awulianl', inlè, Azwè ga gèndenli kwanga gò Bè-thlèem, ayènl' òsaòn winlo wi re twa pa, wi re Rerè mieza pa 'zwè.
 16 Nl' aṽienli waò nḡganḡga, alènge Mari nli Jòsèf, nl' òṽwanla bu gò
 17 mbòra yi ny' inyare. Nla gw' ayenli waò, w' amiez' agamba m' awulinliò waò g' ònwanja w' ò-
 18 ṽwanla winlo. Nla waòdu w' ayogiò w' aṽaṽ' isaòn y' awuli-nliò waò nl' ivenjavenji y' ado-
 19 mbè. Ndò Mari avig' agamba minlo mòdu, avikiliaga mò g'
 20 òrèṽ' iwè. Nl' awiny' ivenjave-nji, mpendiaga azuminliag' Anyambiè g' òṽwanja w' isaòn yò-du y' ayogiò waò nyenla, vanga-nle nt' aluò y' abulinliò waò.
 21 Gw' azyiṽi ntyugu y' ònlènlai y' avegagiò gò kèrè, in' inyè ny' aṽètiò, inlè, Jisu, nt' aṽètiò yè nle enjèl nyè vundigagò ro gw' lwu-
 22 ṽu. Nla gw' amanl' intyugu s'

ijombunli' saò ga nt' ar' ivanga nyi Mòsès, w' aṽagiè gò Jerusa-
 23 lèm gò dòṽiè g' òzyò wa Rerè, (ga nt' are tḡndò pa gw' ivanga ny' Anyambiè, inlè, Óṽiwo 'nlòṽie edu wi nungunl' iwuṽu e be fwe-
 24 liò inlè, òrunda gôre Rerè,) ko waò jire ntyagò kè ga nt' are tḡ-ndò pa gw' ivanga nya Rerè inle, abemb' ambanli ge awa w' ime-
 25 nga aṽanli. Vòṽla avegagi gò Jerusalèm òulòṽie, in' inyè ny' aweliagò, inlè, Simeon; nl' òma mè avegagi ògôre, nl' òmbia, nde-vinlag' òzindiò wi Israël: nl' Inli-
 26 nl' Iṽia ny' avegagi gôre yè. Aluò amiezìò nl' Inlinl' Iṽia inlè aye-nl' ijuwa, kaò adòṽge jeule Krai
 27 y' Anyambiè. Nl' ayinginliè nl' Inlinl' Iṽia ayinginla gò nagò y' Anyambiè: nla gw' ayinginl' i-zombi ayinginli òṽwanla Jisu gò dendinliè ga nt' are ntyale y' i-
 28 nga, vovo awongiè yè gw' ago mè, azavinl' Anyambiè, awulia,
 29 'nld, Rera vèulo, yivire nyòṽgò yò kèndaga nl' aṽèn-jè, ga nt' ar'
 30 igambi nyo; Konde antyo mam'
 31 m' ajenl' òzunginlò wo, wi re 'wè kekiza pa gw' azyò m' aulongo
 32 mòdu; òzange wi nungunl' anlo-ngo, nl' onjèlèn-jèlè wi mongi yo
 33 Israël. Nl' aṽiani rèr' iyè nli ngi yè aṽam' isaòn y' agambiò g' ò-
 34 ṽwanl' iwè. Nl' azavinli Simeon azavinla waò, awulinlie Mari yi ngi yè, inlè, Vòṽla, òṽwanla wi-nlo are dòṽiò pa gò pòsyunlia a-
 35 ngunli' awènge gò Israël; nla gò dwanl' elingiliò zi be kambò mbè; nl, òrèṽ' iwomè wi be tòlò nl' òkwara pokoso, ko ipikilia s' irèṽ' imienge tumluliò.
 36 Avegagi k' òvogisi w' òṽwantò, in' inyè ny' awelingò, inlè, Ana, òṽwanl' òṽwantò wi Fanuèl, òma wi mbuè yl Aser; avegagi mbòlò mpòlò: aluò adwanli nl' òulòṽie

- impuñi' òrògènlò ayè jòmba pa, 50 nagò ya Rer' iyam'? Ndò wi kò-
 37 nla vènlò aduò adwanli òñwantò tiz' igamba ny' agambinliè waò.
 wi tigò agòñi m' impuñi' ènlè- 51 Nl' azuminliè nla waò agènda gò
 nlaì nl' impum' inlai; òñwantò Nazarèth, arugiz' òku' wè gòre
 winlo e pa dubwa gò nagò y' A- waò: nl' avigi ngi yè isaò yinlo
 nyambì, ndò alwanli nsavinlag' 52 yòdu g' òrèñ' iwè. Nl' avòmagi
 Anyambiè nl' ipèng' esyònge, nl' Jisu gw' imia nla gw' elavinli,
 ikwenl' inkolo, ògwèra nl' òñma- nla gw' itondò kè gòr' Anyambiè
 38 nda. Ayè a'fienl' egòmbe mè av' nla gòr' anlaga.
 Anyambiè akeva, agamba g' ò-
 ñwanj' iwè gòre waòdu w' avò- 3 G' òmpuñi w' igòmli nl' itanli
 nlag' òlandunli wi Jerusalèm. w' ipanginla si Tiberius Sezar,
 39 Gw' amènlizi waò isaò yòdu ga Pontius Pilat ayè òvanginli wi
 nt' ar' ivanga nya Rerè. w' awi- Judia, Hèrod kè òvanginli wi Ga-
 nyi gò Galile, gò ukala yaò Na- lile, nl' òñwongi yè Filip òvangi-
 zareth. nli w' Ituria nli utye yi Trakoni-
 40 Nl' avòmag' òñwanla, ayola, a- ta, nli Lusinas òvanginli wi Abi-
 yòuliò nl' imia; nl' imèpinlò s' lene, gw' avegagi Anas nli Kaiefa
 Anyambiè s' avegagi gòre yè. iminis' impòlò, a'fienl' igamba
 41 Òmpuñi' iedu izombi yè y' agèndi ny' Anyambiè gòre Jan òñwanla
 gò Jerusalèm gò ntyagò y' ònlo- 3 wi Zakaria g' òròwe. Nl' a'fienliè
 ganlò. Nla gw' arwenliè igòmli gw' imbòra sòdu vingòvingò Jo-
 42 ny' impuñi nl' impuñi' imbanli rdan, nkambinlag' ibaptaiza s' i-
 g' òulero wè, avandi waò ga nt' kalwa s' òrèñia gw' inyeza s' ibe;
 43 avegagi ntyali yi ntyagò. Gw' al- 4 ga nt' are tèndò pa gw' ezangò z'
 luò waò w' amènliz' iutyugu, gw' agamba m' Esaia y' òvogisi, inlè,
 awinyi waò, òñwanla Jisu ariga- Inyòl ny' òma ntóngaga gw' itò-
 nli gò Jerusalèm, ndò izombi yè ve, inlè, Gekizante nponlo ya Re-
 44 wi mia du; ndo w' avikiliag' inlè rè, vangant' imponlo sè gòre. Ò-
 are gò nkondo, agènda ògèndo wi dèd' iedu wi be jòñliò, nli nòmb'
 ntyugu mori; vovo awutagi waò iedu nli sadòmba yi be syòñliò;
 45 yè gòre mongi yaò nl' iganganlò imbòra sarègo si be nyonyunlò,
 46 yaò: nla gw' arwenli 'nlè wi dè- nl' imponlo sapatakapataka si be
 ngè du, w' awinyi gò Jerusalèm pangò vèvèlè. Nl' izyòñli yòdu
 mbutagè. Nl' arwenl' inlè, ntyu- yi be jenl' òzunginlò w' Anya-
 gu ntyarò viaganlò, alèngi waò yè mbìe.
 gò nagò y' Anyambiè, are tu gò 7 Yenlo awulinl' inkondo s' agèndi
 gare y' inlènji, njogogo waò nli gòre yè gò baptaizò nle yè, inlè,
 47 mbanbiaga waò ikote: nla waò- Anlw' awa w' impenli, ò miezi
 du w' ayogio yè w' a'ñiam' ikòtiz' 'nlwè gò fang' egunlu zi bia ma-
 48 isè nl' ijivir' isè. Gw' ayenli waò nde? Yanlanli sambò ilònda yi
 yè w' a'ñiami pòlò, nl' awulinliò keka nl' ikalwa s' òrèñia, ko a-
 yè nle ngi yè, inlè, Òñ' wañi, ò wulianli gw' irèñ' iyanli, inlè,
 re dendiula pa 'zwè yenlo sè? vò- Azw' are nli, Abraham ayè rer'
 49 ula, rer' iyo nla miè azw' awuta- iyazyò: konde mi bulinlia 'nlwè,
 go nl' a'ñandi. Awulinliè waò, inlè, Anyambiè are nli ngulu yi
 inlè, Anlw' awutagi miè sè? A- nongunli' adò minlo awanla gòre
 nlwè pa mia 'nlè mi ga lwanle gò 9 Abraham. Vanganlè vènlò erè-
 ñi zi re dimbinlò pa gò utinla yi

rere: erer' iedu sambô zi re zi pa
 janl' ilônd' imbia zi begô, awalô
 10 g' ôgônli. Nl' a'ambiô yè nl' a-
 nлага, inlè, Azwè ga lend' ande
 11 sambô? Awinlizid' awulinlia waô,
 inlè, Ayè ô re nl' ingoi mbanli, e
 ga vè ô re azye; nl' ayè ô re nl'
 inya, e ga lend' egolanli mêmô.
 12 A'ienli k' ipublikan gô baptaizô,
 nl' awulinli waô yè, inlè, Ônlènji,
 13 azwè ga lend' ande? Awulinliè
 waô, inlè, Awonganli viaganlô
 14 nli nte sômbiô 'nlwè. Isozyè kè
 s' a'ambiè, inlè, Azwè kè azwè
 ga lend' ande? Nl' awulinliè
 waô, inlè, Awonginlanl' ôm' edu
 ezoma nli ngulu, ge nl' iberinla;
 kodwanlanl' ôdwèrè nl' ip' isanli.
 15 Gw' avegagi anлага waôdu mpe-
 nginлага, nli njèkèdliaga gw' irèmi'
 iyaô g' ôñwanja wi Jan, vende-
 16 twa ayè nle Krai; awinlizi Jan
 awulinlia waôdu, inlè, Mi bapta-
 iza 'nlwè, rèti nl' anlingô; ndô be
 bi' ôma wi ngulu viaganlô nla
 mîè, ô re mi azye nl' inyanga nyi
 purunl' intyôzyô sè satanga:
 ayè be baptaiza 'nlwè nl' Inlinl'
 17 I'ia nl' ôgônli. Are nl' evèp' izè
 g' ôgô wè, gô jombunliè mbôra yi
 tèv' ôrèsi wè pupu, ko yè kumi-
 nli' ôresi awela wô gw' egar' izè;
 ndô wulu e be pezya yô nl' ôgônli
 18 wi re w' anlimize. Nl' agamb'
 a'ienliè a'ienge m' ôrevunlô kè
 agambinliè anлага ntyangô mbia.
 19 Ndô Hèrod y' ôvanginli, gw' are-
 vunliô yè nle Jan g' ôñwanja wi
 Hèrôdias y' ôñwantô w' ôñwongi
 yè, nla g' ôñwanja w' isaôn imbe
 20 yôdu y' aluô y' adendiô ndè, avo
 kund' igamba uyinlo kè, inlè,
 anlunji Jan gô ntyôgô.
 21 Nl' arwenl' inlè, gw' avaptaizô
 anлага waôdu, nla gw' avaptaizô
 Jisu kè, agambinla, ôrôwa w'
 22 anlungwi, nl' Inlinl' I'ia ny'
 azuminli gôre yè nl' egolanli z'

ôkuwa g' ibembe, nl' inyôli ny'
 avili g' ôrôwa, inlè, Awè nl'
 Ôñwanl' iyam wi toudô mie:
 gôre 'wè mi jenle mbia.
 23 Jisu gw' avakiliè gô nènja, ave-
 gaga vo agômi m' impuñ' ararô
 g' ônlero wè, avegagi kè, nt' avi-
 kilil anлага, ôñwa wi Jôsèf, y'
 24 ôñwa wi Heli, y' ôñwa wi Ma-
 that, y' ôñwa wi Levi, y' ôñwa
 wi Mèlki, y' ôñwa wi Janai, y'
 25 ôñwa wi Josef, y' ôñwa wi Mata-
 thias, y' ôñwa wi Amos, y' ôñwa
 wi Nahum, y' ôñwa wi Esli, y'
 26 ôñwa wi Nagai, y' ôñwa wi Ma-
 ath, y' ôñwa wi Matathias, y' ôñwa
 wi Sèmi, y' ôñwa wi Jôsèf, y' ôñwa
 27 wi Jôda, y' ôñwa wi Jôanan, y'
 ôñwa wi Resa, y' ôñwa wi Zôrôba-
 bèl, y' ôñwa wi Salatièl, y' ôñwa
 28 wi Neri, y' ôñwa wi Mèlki, y'
 ôñwa wi Adi, y' ôñwa wi Kôsam,
 y' ôñwa wi Elmadam, y' ôñwa wi
 29 Er, y' ôñwa wi Jesus, y' ôñwa wi
 Eliezar, y' ôñwa wi Jôrim, y'
 ôñwa wi Mathat, y' ôñwa wi
 30 Levi, y' ôñwa wi Simion, y'
 ôñwa wi Juda, y' ôñwa wi Jôsèf,
 y' ôñwa wi Jônani, y' ôñwa wi
 31 Eliakim, y' ôñwa wi Mèlea, y'
 ôñwa wi Mèua, y' ôñwa wi Mata-
 tha, y' ôñwa wi Nathan, y' ôñwa
 32 wi David, y' ôñwa wi Jèsi, y'
 ôñwa wi Jôbèd, y' ôñwa wi Bôaz,
 y' ôñwa wi Salmon, y' ôñwa wi
 33 Nasan, y' ôñwa wi Aminadab, y'
 ôñwa wi Aran, y' ôñwa wi
 Esrôm, y' ôñwa wi Farès, y'
 34 ôñwa wi Juda, y' ôñwa wi Jakob,
 y' ôñwa wi Isak, y' ôñwa wi
 Abraham, y' ôñwa wi Tara, y'
 35 ôñwa wi Nakor, y' ôñwa wi
 Seruk, y' ôñwa wi Ragau, y'
 ôñwa wi Faldèk, y' ôñwa wi Eber,
 36 y' ôñwa wi Sala, y' ôñwa wi Kal-
 nan, y' ôñwa wi Arfaxad, y' ôñwa
 wi Sèm, y' ôñwa wi Nôa, y' ôñwa
 37 wi Lamèk, y' ôñwa wi Mathusala,

- y' òñwa wi Enok, y' òñwa wi Jarèd, y' òñwa wi Malaleèl, y' òñwa wi Kainan, y' òñwa wi Enos, y' òñwa wi Sèth, y' òñwa wi Adam, y' òñwa w' Anyambiè.
- 4 Nl' awinyi Jisu avila gò Jordan, ralie nl' Inlinl' I'via, agèndiò nl' 2 Inlinla gw' itòve; vovo azyoriagò nli Satan agòmì m' intyugu anlai. Gw' intyugu mèsoulo e ny' ezo: ma: nla gw' amanli sò, ayogiò 3 njanla. Nl' awulinliò yè nle Satan, inlè, Ja awè Òñwa w' Anyambiè, zòmbi' idò nyinlo inlè nyi 4 ga galwè mpèmba. Jisu awinliziè, inlè, Re tèndò pa, inlè, Òñwo-nlaga e dwanlizò bo nli mpèmba 5 dadiè. Nl' agèndiò yè nle Satan, aruminliò anlongo mi ntye mòdu 6 v' igamba ny' agwaula. Nl' awulinliò yè nli Satan, inlè, Gòre 'wè be pa miè inyanga nyiulo nyòdu, nl' ivenda ny' anlongo minlo: konde nyi re pò pa miè, nla gòre yè ò tondò miè be pa miè 7 nyò. Jogo w' asavinla miè sambo, nyi be dwanl' inyo. Awinlizi Jisu, awulinliè, 'nlè, Re tèndò pa, inlè, Zavinle Rerè Anyambiè yo, ko janjinlè dadiè. Nl' agèndi Satan agèndiè gò Jerusalemi, alòviè g' òñwanjañwanja wi nagò y' Anyambiè, awulinliè, 'nlè, Ja awè Òñwa w' Anyambiè, 10 vòsyunli' òku' wo gò ntye: konde re tèndò pa, inlè, E be sòmbi' iènjèl sè g' òñwauj' iwo gò banda- 11 minlo: nla inlè, Si be simbio gw' ago maò, ò vende duke ntyòzyò 12 yo gw' idò. Awinlizi Jisu awulinliè, inlè, Re buliò pa, inlè, Aleinbe Rerè Anyambiè yo. Gw' aluò Satan amènliz' isyoria sòdu, alubwi gòre yè v' egòmbe. 14 Nl' awinyi Jisu nli ngulu y' Inlinla gò Galile: nl' agènd' elumì zè gò ntye yòdu v'ingòvingò.
- 15 Nl' anlènjiè gw' inagò saò si Syonlo, nsuminliagò nl' anlaga waòdu.
- 16 Nl' a'vienliè gò Nazarèth, nkala y' avòmizò yè, ayinginla gò nagò y' Anyambiè gò ntyugu yi Syonlo, nt' avegagi ntyali yè, agunla gò tangunla. Nl' avenliò yè ezangò z' òvogisi Esaia. Nl' anungunliè ezangò, alènge mbòra 18 yi re tèndò pa, inlè, Inlinla nya Rerè nyi re gòre miè, koude are miè sagia pa gò kambinl' ikuge ntyangò mbia: are tòmia pa miè gò miez' imbvedi inlè wi be tigò diènga, nl' apoku inlè mi be fo jenla, gò tigiza waò diènga wi re 19 tukiò pa nl' ibangatiò, gò kambinl' òmpuim' òmbia wa Rerè. Nl' anunjìè ezangò, ava zò gòr' òma pènginla, alwanla tu: nl' antyo ma waòdu w' avegagi gò nagò yi 21 Syònlò m' avònlè. Nl' avakilè gò bulinlia waò, inlè, Nlèno winlo irèndo yiulo yi re twa pa rèti 22 gw' aròl manli. Nla waòdu w' arakil' g' òñwanj' iwè, a'fama g' òñwanja w' agamba m' ikèsyi m' agogwi avila g' ògwanl' iwè: nl' awuli waò, iulè, Wiulo arang' 23 òñwa wi Jòsèf? Awulinliè waò, inlè, Zye mpaga anlwè be kòvinla miè nkògò yinlo, inlè, Òganga, ying' òku' womè: òsaòn we-du wi re 'zwè jogo pa inlè ò re denda pa gò Kapernaum, lenda 24 kè vèulo gò ntye yomè. Nl' awuliè, 'nlè, Rèti mi bulinlia 'nlwè, inlè, Zyel' òvogisi wi bonngò gò ntye yèndè. Ndò giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Antò wi tigò awenge w' avegagi gò Israel gw' intyugu si Elias, gw' anlu-njiò òròwa impuim' irarò nl' agwèli òròwa, ko njanla mpòlò 26 dwanla gò ntye yòdu; ndò Elias e tòmò du gòre waò, ndò aròmìò gò Sarèpta, gò ntye yi Sidon, gòr'

27 òñwantô wi tigô. Avegagi kè
mongi wi golanli awenge gô Isra-
èl gw' intyugu si Elisia y' òvogi-
si; ndô gôre waô jing' ôma, ndô
ayingiô kaô Naaman òñwo Siria.
28 Nl' ayôuliô waôdu w' avegagi gô
nagô yi Syonlo nl' egunlu, gw'
29 ayogiô waô isaôn yinlo; nl' agu-
manli waô, agogunliê avila gô
nkala, agèndiê g' ôzamba wi nô-
mba, y' avegagi nkal' iyaô nôgô
pa, gô bele pungê ôlôlôwa g' ôlo-
nga. Ndo aviaganli gô gare yaô,
agèndaga.
31 Nl' aïenliê gô Kapernaum nka-
la yi Galile. Anlenjagiê waô gô
32 ntyugu yi Syonlo: nl' aïiami
waô aïiam' inênj' isê; konde
33 agambagi nl' inyanga. Avegagi
gô nagô yi Syonlo ômo vegagi nl'
inlinl' iÿê ny' isyêkê; nl' arôngiê
34 nl' inyô, ivôlô, inlê, E, ezande zi
re 'zwê nla 'wê, awê Jisu yi Na-
zarêth? Ô re bia pa gô jiliza
'zwê? mi avôrô 'wê, Ôma w'
35 Ôrunda w' Anyambiê. Nl' azê
mbi Jisu azêmbê, awulia, inlê,
Lwanla do, ko kogwa avila gôre
yê. Nl' avôsyunl' inlinl' iÿê
avôsyunliê gô gare yaô, agogwa
avlla gôre yê, ndô nyi jenlizê
36 ukazya du. Nl' aïiami waôdu
nl' iïama sipôlô, agambanla
awulia, 'nlê, Igamba nde nyinlo?
konde nl' inyanga nli ngulu e
sômbi' aulinla m' isyêkê, ko mô
37 kogwa. Nl' agèndi elumî zê gô
mbôr' iedu gô ntye mê vingô-
vingô.
38 Agogwiê gô nagô yi Syonlo, ayi-
nginla gô nagô yi Simon. Nli
ngwê y' òñwantô pa nl' ifw' ivôlô, agwe-
nli waô yê nkolo g' òñwanj' iwê.
39 Nl' agumanliê gôre yê, azêmb'
ifwi; nl' arigiô yê nl' ifwi, agu-
40 manla pele, ayanjinla waô. Gw'
avôswi nkômbe, waôdu w' ave-

gagi nli mongi yaô wi jogo nka-
nli edu, w' aïagi waô gôre ye;
nl' araliê ago mê gôr' ôm' edu
41 gôre waô, ayinga waô. Anlinl'
ambe kè m' agogwi avila gôr'
awenge ntôngaga, inlê, Awê nl'
Ôñwa w' Anyambiê. Ndô azê-
mbi mô, ko ayivira mô kamba,
konde m' amienl' inlê ayê nle
Krais.

42 Gw' ayenj' ôwenja, agogwi agè-
nda gô mbôra y' ôrôve: nl' anla-
ga w' awutiê aïia gôre yê, aïele
simbiê inlê alubwa avila gôre
43 waô. Ndô awulinli waô, inlê,
Mi ga gambinle ntyangô mbia y'
inlongo ny' Anyambiê gw' inkal'
iïmori kè, konde mi arômiô gô
44 ntinla mê. Nl' agambinlagiê
gw' inagô si Syonlo si Galile.

5 Nl' arwenl' inlê, gw' avangatiô
yê nl' anlaga gô jogo igamba ny'
Anyambiê, avegagi kumanla pa
g' ôzamba w' eliïa zi Gèndêsarê;
2 nl' ayenliê lende ïanli g' ôzamba
w' eliïa: ndô iyônlisi yi ïêrê y'
aluô y' adubwi gô yô, ayôvunlage
3 lôÿ' iyaô. Agwenliê gw' elend'
eïmori z' aniviô nle Simon, awuli-
nliê 'nlê e ga zanjine zô kwê avi-
la gô ntye. Nl' alwanliê tu anlê-
4 nj' anlaga avila gw' elende. Nla
gw' azuliê nl' ikamba awulinli
Simon, inlê, Gogwanli g' ôronga,
ko syônlianli lôÿ' iyanli gô dura.

5 Awinlizî Simon awulia, 'nlê, Re-
ra, azw' ajanji ôgwêra wôdu, ko
zw' alêng' ezoma, ndô gw' iga-
mb' inyo, mi be syônliê lôïa.

6 Gw' alendi waô yenlo, w' agô-
mbinli ïêrê yenge mê; nl' avakili
7 lôÿ' iyaô gô juwa; nl' avêpi waô
gôr' indêgô sâ s' avegagi gw' ele-
nd', eïmori gô bia gô nungnula
waô. Nl' aïienli wâô, ayônlie
lende yôdu ïanli, ko yô pakilia
8 gô dominla. Ndô gw' ayenli Si-
mon Pitê ayenl' igamba, avôswi

gw' agôlô mi Jisu, awulia, 'nlè,
 Lubwa gôre miê Rera, konde mi'
 9 ômo 'mbe. Konde aŋiami pôlô
 nla waôdu w' avegagi nla yè,
 aŋiam' idura si fêrè s' aluriô waô;
 10 nla yenlo kè Jemis, nli Jan, awa-
 nla wi Zèbèdè, w' ayanjagi ta nli
 Simon. Nl' awuli Jisu awulinli
 Simon, inlè, Aria, avila venlo ô
 11 be kôtag' anlaga. Nla gw' aluô
 waô w' ajèzyi lende yaô gô ntye,
 w' arigi ya yôdu azôngè.
 12 Gw' avegagiè gô nkala mori, vò-
 nla, avegag' ôma ralie nl' egola-
 nli; nla gw' ayenliè Jisu, avôswi
 ôzyô wè gô ntye, agwenlè nkolo,
 awulia 'nlè, Rera, ja w' ajivira,
 13 awè ko panga miê pupu. Nl'
 anyonyunliè ôgo wè, awatè, awu-
 lia, nlè, Mi jivira; lwanla pupu.
 Nl' alubwi egolanli pele gôre yè.
 14 Nl' azômbiè yè, inlè, Awulinli
 ôma: ndô gèndaga, ko tuminlie
 minisè ôku' wo, ayira gw' jômbu-
 nliô so nt' azômbiô nle Mosès, ko
 15 yô dwanl' atakwè gôre waô. Ndô
 elumî zè z' ayagayagi pôlô viaga-
 nlô: nl' anlaga' awenge w' alata-
 nli gô jogo nla gô jingô inkanli
 16 saô. Ndô arômbi' ôku' wè agè-
 nda gw' itôve, aganbinla.
 17 Nl' arwenli gô ntyugu mori, inlè,
 anlènjagi; nl' Ifarisi nl' inlènji
 y' ivanga y' aluô y' abienli avila
 gô nkal' iedu yi Galile, nl' Judia,
 nl' avila gô Jerusalèm, w' avegagi
 vovo tugetu: nli ngulu ya Rerè
 18 y' avegagi nla yè gô jinga. Nla
 vônla, anlaga w' aŋagi g' ôdô ômo
 'vegagi juwa p' awogo. Nl' awu-
 tagi waô nt' are waô ko jinginliè
 19 alimbinlè g' ôzyô wè. Ndô gw'
 arwenl' inlè wi dènge mponlo yi
 re waô ko jinginliè g' ôŋwanja w'
 ibunla s' anlaga, w' avandi gw'
 igônlo nyi nagô, arôl' ôŋwanja-
 ŋwanja, azyônliè nl' ôdô wè gô
 20 gare g' ôzyô wi Jisu. Gw' ayenliè

ibekeli' saô awuli, 'nlè, Ônlômè,
 21 ibe so s' anyezô wè. Nl' avakili'
 irèndisi nl' Ifarisi gô pikilia, awu-
 lia, 'nlè, Winlo maunde ô pèdi'
 Anyambiè? Mande ko nyez' ibe,
 22 kaô Anyambiè dadiè? Ndô Jisu
 amienl' ipikili' saô, awinliza,
 awulinlia waô, inlè, Ande zi piki-
 23 liô 'nlwè gw' irèni' iyanli? Ande
 zi re dèla viaganlô, gô bulia, 'nlè,
 Ibe so s' anyezô wè, ge gô bulia,
 24 'nlè, Nlongwa, ko kènda? Ndô
 gô panga 'nlwè mia, 'nlè Ôŋwa
 w' ôma are nli ngulu gô ntye gô
 nyez' ibe, awulinli ômo vegagi
 juwa p' awogo, inlè, Mi bulinlio
 inle nlongwa, ko tòmbinl' inlanlô
 25 nyo, agènda gô nag' wo. Nl'
 anlongwiè pele gw' azyô maô,
 arômbinl' eza z' ananlagô ndè,
 agèndaga gô nag' wè, nsuminlia-
 26 g' Anyambiè. Nl' aŋiami waôdu
 pôlô, azuminli' Anyambiè; nl'
 agôtiô waô nl' itia awulia, 'nlè,
 Azw' are jenla p' isaôn yi mamô
 nlnlo.
 27 Isaôn yinlo viaganlô agogwiè,
 ayenle publikan, in' inyè nle Le-
 vi, are tu gô mbôra yi mpagô; nl'
 awulinliè yè, inlè, Zônga miè.
 28 Nl' arigiè ya yôdu, agumanla,
 29 azôngè. Nl' avangi Levi avangi-
 nlè ntyagô mpôlô gô nag' wè:
 nl' ipublikan sinyenge nl' anlaga'
 awènlè w' avegagi tu nla waô gô
 30 tavuru. Nl' alagalag' Ifarisi nl'
 irèndisi yaô azoza nl' inlengi yè,
 awulia, 'nlè, Ezande zi nya 'nlwè
 ayonga nl' ipublikan nl' anlaga'
 31 aŋe? Awiulizi Jisu awulinlia
 waô, inlè, Waô wi re mbiambiè
 wi zye nl' isyolo ny' ôganga, ndô
 32 waô wi re nl' ijogo. Mi azye bia
 pa gô fwelia aŋia ndô aŋe gw'
 33 ikalwa s' ôrèŋia. Nl' awulinli
 waô yè, inlè, Inlengi yi Jan yi
 peng' esyônge nyongo sinyenge,
 alwanla gw' ikambinla; yenlo kè

dend' inlengi yi Farisi, ndô iyo
 34 yi nya nli jonga. Jisu awuliuli
 wað, inlè, Anlwè ko pauge mo-
 ngi wi nontye y' ijombanla peng'
 1 esyôuge gô par' ônlômîe wi jômba
 35 nla wao? Ndô intyugu si be bia;
 nla gô be duô wað w' abonginlô
 ônlômîe wi jômba, vovo be penga
 wað esyôuge gw' intyugu mèsô-
 36 nlo. Agôvinli wað nkôgô kè,
 inle, Zyel' ômo jôkunl' erènde
 avila gô ngoi nyonla, ko yè fela
 zô gô ngoi nungu; azya nlonlo,
 e be jôkunle nyonla, nl' erènde
 avila gô ngoi nyonla zi be kwe-
 37 zanganla nli nungu. Zyel' ômo
 jir' iv' inyonla gw' imbut' inlu-
 ngu si banda; azya nlonlo, iv'
 inyonla nui jônli' imbute, ko nyô
 jiranla nl' imbute bundakanla.
 38 Ndô iv' inyonla nui ga yirô gw'
 39 imbut' inyonla. Nla zyel' ômo
 re jonga p' iv' ilungu ô bel' inyo-
 nla: konde e bulia 'nlè, Ilungu
 nui r' iñia.
 6 Arwenli gô ntyugu yi Syonlo
 inle aviaganlagi gw' intyaga; nl'
 alul' inlengi yè alul' ambongi m'
 inya, anya, nkilaga mô gw' intyo-
 2 mè sað. Ndô awèwo w' Ifarisi
 w' awul', inlè, Ezande zi denda
 'nlwè ndaga yi re yi zye kwèkwè
 gô dendô gô ntyugu yi Syonlo?
 3 Awinlizi Jisu awulinli wað, inlè,
 Anlwè pa tangunla nt' alendiô
 nle David gw' ayogiô yè njanla,
 ayè nla wað w' avegagi nla yè,
 4 nt' ayinginliè gô nagô y' Anya-
 mibiè, awouge mpemba y' itumi-
 nli, anya yô, ava wað kè w' ave-
 gagi nla yè, yi re yi zye kwèkwè
 gô nyô, kað nl' iminisé dadiè?
 5 Nl' awulinliè wað, inlè, Ôñwa w'
 ôma ayè nl' ôvanginli wi ntyugu
 yi Syonlo.
 6 Arwenli g' ôwenja wi Syonlo
 mori, inlè, ayinginli gô nagô yi
 Syonlô, anlènja: nl' avegagi vo-

vo ônlômîe ô vegagi nl' ôgo wè
 7 ônlômîè juwa pa. Nl' irèndisi
 nl' Ifarisi w' aëmbagiè, vende-
 twa e be jinga g' ôwenja wi Syo-
 nlo; ko wað dènga nt' are wað
 8 ko sozizè. Ndô amienl' ipikili'
 sað, awulinli ônlômîè mè ô vegagi
 nl' ôgô juwa pa, inle, Gumanla
 gôre gô gare. Nl' agumanliè
 9 gôre. Nl' awulinliè wað nlè Ji-
 su, inlè, Mi bambia 'nlwè, inlè,
 Re kwèkwè gô ntyugu yi Syonlo
 gô dende nibia, ge gô dende mbe?
 gô sunginl' emènlo, ge gô jônla?
 10 Nl' avôuliè waðdu vingôvingô
 awulinli ônlômîè, inlè, Nyonyunl'
 ôgo. Nl' alendiè yenlo: nl' awi-
 11 ny' ôgo wè mbiambiè. Ndô w'
 ayôuliè nl' egunlu, ko wað bô-
 nde mônlo nt' are wað dendinle
 Jisu.
 12 Arwenli gw' intyugu mèsônlo
 inlè, agèndi gô nômiba gô kambi-
 nla; nl' alwanliè ôgwèra wôdu
 13 nkambinlag' Anyambiè. Nla
 gw' ayenj' ôwenja, awel' inlengi
 yè: nl' avinjiè avila gôre wað
 igôñi ny' anlaga nl' anlag' aña-
 nli, w' aëtiô ndè, inlè rôñi:
 14 inlè, Simon ô ètètiô ndè inlè Pi-
 tètè, nli Andru y' ôñwarer' iyè,
 nli Jems, nli Jan, nli Filip, nli
 15 Bartolomiu, nli Matiu, nli To-
 mas, nli Jems y' ôñwa wi Alfius,
 nli Simon y' aweliagô inle Zelô-
 16 tis, nli Judas y' ôñwa wi Jems,
 nli Judas Iskariot, ô vegagi ôgo-
 17 ndisi. Azuminlè nla wað, agu-
 manla gô mbôra yavèvèlè, nl'
 aluunlô yè vovo awenge w' inlè-
 ngi yè, nl' anlag' awènl' awenge
 avila gô Judia yôdu nli Jerusa-
 lèni, nl' avila gô ntye yi Tirus nli
 Sidon, g' ôzamba wi ntyuñ, w'
 aëienli gô jogo nla gô jingo inka-
 18 nli sað. Nla wað w' azyokoliô
 19 nl' anlinal' ambe w' ayingiô. Nl'
 aëelagi anlaga waðdu gô bwatè,

- konde ngulu y' agogwi gôre yè, ayinga waôdu.
- 20 Nl' arômbinliè antyo mè gôr' inlengi yè, awulia, 'nlè, Ôzavinlô gôre 'nlwè ikuge; konde inlongo
- 21 ny' Anyambiè inyanli. Ôzavinlô gôre 'nlwè yi jogo njanla vè-nlo; konde anlwè be jôrizô. Ôzavinlô gôre 'nlwè yi denla vè-nlo;
- 22 konde anlwè be jonla. Ôzavinlô gôre 'nlwè, gô be bikô 'nlwè nl' anlaga, nla gô be tômba waô arômba 'nlwè gô nkumb' iyaô, aro-wa 'nlwè, awal' an' imanli g' ezom' e'êe g' ôñwanja w' Ôñwa
- 23 w' ôma. Yenlanli mbia gô ntyugu mè, ko dôgwanli nl' ige'êa: konde vônla ip' isanli si re sipôlô g' ôrôwa: konde yenlo alend'
- 24 irer' isaô alendinl' ivogisi. Ndô azyile gôre 'nlwè, nlañi, konde anlw' are dènga p' ôzindiô wanli.
- 25 Azyile gôre 'nlwè yi jôra vè-nlo, konde anlwè be jogo njanla. Azyile gôre nlwè yi jonla vè-nlo, konde anlwè be denla avôviz'
- 26 antyonli. Azyile gôre 'nlwè gô be suminliô 'nlwè nl' anlaga waôdu, konde irer' isaô s' alendinl' ivogisi y' inôka egolanli mèmô.
- 27 Ndô mi bulinlia 'nlwè yi jogo, inlè, Rondanl' ilô'valôvî yanli, yanjinlanli waô mbia wi numba
- 28 'nlwè, zavinlanli waô wi sava 'nlwè, ko kambinlanl' Anyambiè g' ôñwanj' iwaô wi dendinla
- 29 'nlwè mbe. Ayè ô bôlo gw' iwu-gu, gegunliè k' iñori; nla yè ô bonginlo ôrôgôsamb' iwo, anlimi-nlè kè ngoi. Va gôr' ôm' edu ô bambio, nla yè ô bonginlo yom'
- 30 iyo, avo bambiè yô. Nla ga nte bela 'nlwè inlè anlaga wi ga lendinle 'nlwè, lendanli gôre waô kè
- 32 ntaga mèmô. Nla ja 'nlw' atonda waô wi tonda nlwè, ake'ê' ande mi re gôre 'nlwè? Konde vanganl' anlag' a'êe wi tonde mongi wi
- 33 tonda waô. Nla ja 'nlw' ande ndinla waô mbia wi dendinla 'nlwè mbia, ake'ê' ande mi re gôre 'nlwè? konde vanganl' anlag' a'êe wi dend' egolanli mèmô.
- 34 Nla ja 'nlw' asunga waô wi re 'nlwè ko devinla gô fo dènga, ake'ê' ande wi re gôre 'nlwè? vanganl' anlag' a'êe wi sung' a'êe,
- 35 gô fo dènge ntaga mèmô. Ndô rondanl' ilô'valôvî yanli, ko dendinla waô mbia, azunga, iguñu fo nyi fo dèng ezoma; gambèn'l' ip' isanli si be dwanla sipôlô, ko 'nlwè dwanl' awanla w' ôma w' Igônlo mè, konde are nli nkèngo
- 36 gôr' abodiè nl' a'êe. Lwanlanli nli nkèngo, vanganle nt' are
- 37 Rer' iyanli nli nkèngo. Ayèkèli-anli, gambèn'lè anlw' ayèkèliô: avanl' anlag' ôgara, gambèn'l' anlw' av' ôgara: nyezanli gambèn'lè anlwè be nyezô kè.
- 38 Vanli, gambèn'lè anlwè be pô: anlaga wi be jônli' egara zi kè-nliz' ôresi gôre 'nlwè ralie, avitakanla wô, azyugiazyugia wô, ko wô dwanla mpôswavôswaga. Konde egênlizô zi kènlizô 'nlwè zi be fo kènlizô gôre 'nlwè.
- 39 Nl' agôvinliè waô nkôgô kè, inlè, Ipoku nyô ko kèndi' ipoku? arang' inlè waô a'fanli wi be pô-swa gw' iveniba? Ônleugi azye viaganlô nl' ôulênji wè: ndô ôm' edu ô re kekizô pa be dwanla g'
- 41 ônlênji wè. Ande zi pônlo ndo nkizi yi re gw' intyo ny' ôñwongi yo, ndô ô pîkili' ôkoga wi re gw'
- 42 intyo nyomè? Ge awè ko bulinli' ôñwongi yo sè, inlè, Ôñwongi yanl', yivira miè tòmbe nkizi yi re gw' intyo nyo, awèmiè ô pôn'l' ôkoga wi re gw' intyo nyomè? Aw' ômbiagwanla, lônge tòmbe ôkoga wi re gw' intyo nyomè, gambèn'l' ô be jenla zange gô tòmbe nkizi yi re gw' intyo ny'

43 òñwongi yo. Konde zyel' erer' e'via zi janl' ilònd' imbe, ge erer' 44 e'e zi janl' ilònd' imbia. Konde erer' iedu zi miò nl' òlònd' iwè. Konde anlaga wi dul' itig avila gw' ifalifa, ge iresin avila g' 45 imbara. Ômo mbia e kogunliag' agamb' ambia avila gw' ibunla s' òmbia g' òrèñ' iwè; nl' ômo mbe avila gw' ibunla s' ibe g' òrèñ' iwè e koguuliag' agamb' ambe: konde ôgwanl' iwè wi kamb' isaôn yi re bunla pa g' òrèñ'a.

46 Ntinl' ande yi fwelia 'nlwè miè, inlè, Rera, Rera, ko 'nlwè ayanja 47 nte bulia miè? Ôm' edu ô bia gôre miè, ayogo agamb' imam', kè janja mô, mi be teva 'nlwè ômo 48 re ko kolanlò nla yè: ar' egolanli g' ôma nlôgagi nagò, ô rumbi pôlô gô ntye, aldôvie ntinla yi nag' wè gw' idò: nla gw' avandi enlingô evôlò, ntònda y' awolagi nagò, ndò yi dènge ngulu yi syugia-zyugia yô; konde y' aluô y' anô-giò mbiambiè. Ndò ayè ô jogo, ko 49 alenda, ar' egolanli g' ômo nôgi nagò gô ntye ôsyembi fo; awaliô yô nli utònda, nl' ayiranli yô pele; nl' ijila si nagò mè s' avegagi sipôlò.

7 Ayè suliza p' agambi mè môdu gw' ijogo s' anlaga, agèndi gô Ka- 2 pèrnaum. Nli ofisè mori avegagi nli nyôngô y' arondiò ndè pôlô, ô vegagi nl' ijogo pièrè nl' ijuwa. 3 Gw' ayogiò yè g' òñwanja wi Jisu aròñ' anlero w' Iju gôre yè, a'vambiè inlè e ga 'vie ayinge nyôngô 4 yè. Gw' a'vienli waô gôre Jisu, w' agwenliè nkolo awulia, inle, Are nl' inyanga nyi re wè ko den- 5 ndinlè ndaga yinlo: Konde e tonl' indongo nyazyô, ayè kè anlôginli 'zwè nagò yi Syoulo. 6 Agèndi Jisu nla waô. Nla gw' arwenliè pièrè nli nagò, ofisè arò-

ñ' indegô sè gôre yè, awulia, 'nlè, Rera, azyokoli' ôku' wo: konde mi azye nl' inyanga nyi re 'wè gô jinginla gô nag' wam'. 7 Yenlo kè mi pikilia 'nlè mi are nl' inyanga nyi bia gôre 'wè: ndò wuli' igamba, gambènè nyôngô 8 yam' atôla. Konde miè kè miè ômo panginlò, mi panginla k' isozyè: mi bulinli' ôma winlo, inlè, Gènda, ko yè kènda; nla gôr' òñwènlè, inlè, Yôgô, ko yè bia; nla gôre nyôngô yam', inlè, Lenda zinlo, ko yè denda zô.

9 Nla gw' ayogiò Jisu agamba minlo, a'ñiami g' òñwauj' iwè, nl' agegwid, awulinli' aulaga w' azô-ngiè, inlè, Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Mi pa dèng' ibekelia sipôlô ga sinlo, vanganle gôre mongi wi 10 Israel. Nla waô w' aròñiò, gw' awinyi waô gô nagò, w' aluunlò 11 nyôngô atwenli mbiambiè. Nl' arwenli bu nya inlè, agèndi gô nkala yi fweliò, 'nlè Nain; agèndi nla yè kè inlengi yè nl' anlag' awenge. 12 Gw' arwenliè pièrè nl' igugi nyi nkala, vônla, arwanliò ebende gô bènlo, òñwoulôñiè wikika wi ngi yè, ô vegagi k' òñwantô wi tigô: nl' anlaga wi nkala awenge 13 w' avegagi nla yè. Gw' ayenli Rerè ayenl' òñwantô, avôginliè, 14 awulinliè, inlè, Alenla. A'vienliè pièrè, awat' egara, nl' agumanli waô w' arwanli zô gôre. Nl' awuliè, 'nlè, Iwanjo, mi bullnlio, 15 inlè, Nlongwa. Nl' ayè ô vegagi juwa pa anlongwi tu, avakilie kamba. Nl' auloziè yè gôre ngi 16 yè. Agôtiô waôdu nl' itia, nl' azumiuli waô Anyambiè awulia, 'nlè, Ôvoglsi ômpôlò are nongwa pa gôre 'zwè, nl' Anyambiè are 17 bala pe mongi yè. Nl' igamba nyinlo g' òñwanj' iwè ny' agèndi gô Judla yôdu, nla gô ntye yôdu vingôvingô.

- 18 Nl' inlèngi yi Jan y' awulinliè
 19 isaôn yinlo yôdu. Aweli Jan a-
 weli imbanli gôr' inlèngi yè, arô-
 mîa waô gôre Rerè, awulia, 'nlè,
 Awè nle yè yi bia, ge azwè ga
 20 venginl' ôñwènlè? Gw' aŋienl'
 anlôñie gôre yè w' awuli, 'nlè,
 Jan yi Baptist are tòmîa pa 'zwè
 gôre 'wè, inlè, Awè nle yè yi bia,
 ge azwè ga venginl' ôñwènlè?
 21 Gw' igwèra mè Jisu aying' awe-
 nge w' avegagi nl' inkanli nl' ijo-
 go nl' anlil' ambe, avanga k' a-
 wenge w' avegag' apoku gô jenla.
 22 Awinliziè awulinli inlèngi yi
 Jan, inlè, Gèndanli, ko bulinlianli
 Jan isaôn yi re 'nlwè jenla pa nli
 jogo; apoku mi fo jenla, nlèñîa yi
 fo kènda, mongi wi golauli wi
 tólizò, impôge si jogo, bende yi tòn-
 gunliò, nl' ikuge yi kambinlò
 23 ntyangò mbia. Ôzavinlò gôr' ôm'
 edu, ô re alèng' ibaku gôre miè.
 24 Gw' aluò igendi nyi Jan ny' a-
 dubwi, avakili gô bulinli' anlaga
 g' ôñwanja wi Jan, inlè, Ezandi
 z' agè jenlò 'nlwe gw' itôve? nku-
 nli yi syugazyugiò nl' ômpunga?
 25 Ndô ezande z' agè jenlò 'nlwè?
 ôma boriò pa nl' ingo' indèli?
 Vônlanli, waô wi bor' ingoi si-
 mbia, alwanla gw' ambia, wi re
 26 gw' inagò s' aga. Ndô ezande z'
 agè jenlò 'nlwè? ôvogisi? Iñ,
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, nla viaga-
 nîlò nl' ôvogisi. Winlo nle yè ô
 rèndiò, inlè, Vônla, mi tòm' ôŋovi
 wam' gô bôsyô yo, ô be kekize
 27 mponlo yo gô bôsyô yo. Mi buli-
 nlia 'nlwè, inlè, Gôre waô wi re
 janlò pa nl' antò zyel' ômpólò vi-
 aganlò nli Jan: ndô ayè ô r' ô-
 ñwangò gw' inlougò ny' Anya-
 28 mbiè are viaganlò nla yè. Nl'
 anlaga waôdu nl' ipublikan kè
 gw' ayogiò waô Jan, w' ayiviri
 mponlo y Anyambiè, aŋaptaizò
 30 nl' ibaptaiza si Jan. Ndô Ifarisi
 nl' inlènji y' ampanga g' ôzamb'
 iwaô, w' aviki nkenjinli y' Anya-
 31 mbiè, ko w' avaptaizò nle yè. M'
 be kolanl' anlaga w' ivôñîa nyinlo
 nl' ezande sambô? wi r' egolanli
 32 g' ande? Wi re g' awanla wi re
 tugetu gw' igôlinlò, awelianla, a-
 wulia, 'nlè, Azw' arònginli 'nlwè
 33 ibeka, ndô anlwèjinla du; azw'
 adenlinli 'nlwè edingò, ndô a-
 nlwè denla du. Konde Jan yi
 Baptist are bia pa, e nye mpè-
 mba ge jong' ivè; ko 'nlwè bulia
 34 'nlè, Are nl' inlinl' iŋe. Ôñwa
 w' ôma are bia pa nyagaga nli
 njongaga; ko 'nlwè bulia, 'nlè,
 Vônle nyenli nli nyongi, ndegò
 35 y' ipublikan nl' anlag' aŋe. Ndô
 inia si re pò pa mbèñî nl' awanl'
 iyè waôdu.
 36 Aweliò yè nl' ôñîori w' Ifarisi gô
 nya nla yè. Nl' ayinginliè gô na-
 gò yi Farisi, alwanla tu gô nya.
 37 Nla vônla, ôñwantò wi nkala mè,
 ô vegagi ômbe; gw' amienliè inlè
 are tu gw' inya gô nagò yi Farisi,
 avag' eva z' agali mi nkangò,
 38 agumanla gô nyuñîa gw' agôlò
 wè ndenlaga, nl' avakiliè gô tèn-
 viz' intyôzyò sè nl' antyonli mè,
 aziza sò nl' itwe s' ewônjò zè; nl'
 azonibagiè intyôzyò sè, agila sò
 39 nl' agali mi nkangò. Gw' aye-
 nli Farisi ô welie ayeñle ndaga,
 agambi nl' ôrèñî' iwè, awulia,
 'nlè, Arwe 'nlè ônlôñîe winlò ô-
 vogisi, gavo ato mia ônlougò wi r'
 ôñwantò winlo wi bwatè, inlè ar'
 40 ômbe. Awinlizi Jisu awulinliè,
 'nlè, Simon, mi are nli ndaga yi
 bulinlio. Nl' awuliè, inlè, Ônlè-
 41 uji, wuliare. Ôyegisi avegagi
 nwanlò pa nl' anlag' aŋanli: ô-
 ñîori anwanliè ukama s' ifura
 ntyanli, nl' ôñîori agôñîi atanli.
 42 Gw' avegagi waô wi pegaga nl'
 eza zi pa, anyezi waô aŋanli.
 Wenli gôre waô sambô wi be to-

43 ndè pòsyò? Awinlizi Simon awulinliè, 'nlè, Mi tanga 'nlè, ayè ò nyezò ndè pòsyò. Awulinliè yè, inlè, Ô re tenliza pa inbiambiè.

44 Nl' awiziè gòr' òñwantò awulia, nlè, Simòn, ò jenl' òñwantò 'winlo? Mi ajinginla gò nag' wo, ndò ò pa miè anlingò gw' agòlò mam': ndò ayè are tèviza p' agòlò mam' nl' antyonli mè, aziza

45 mò nl' itwe sè. Ô pa miè isomba: nd' ayè mi ga jinginle gò nag' wo,

46 e pa tige somb' agòlò mam'. Ô pa kil' ewònjò zam' agali: ndò ayè are kila p' intyòzyò sam' agali mi

47 nkangò. Sambò mi bulinlio, inle, Ibe sè, si r' ijenge, si re nyezò pa; konde arondi pòlò: ndò ayè ò re nyezò p' òñwozoma e tond' òñwozoma. Nl' awulinliè òñwantò,

49 inlè, Ibe so si re nyezò pa. Nla waò w' avegagi tu nla yè gw' inya, w' avakili gò bulia gw' irèñ' iyaò, inlè, Winlo mande

50 ò nyeza vanganl' ibe? Nl' awulinliè òñwantò, inlè, Ibekeli' so si re 'wè sunginla pa; gèndaga nl' aùènjè.

8 Egòmbe mè viaganlo kwè arwenl' inlè, aviaganli gw' inkal' impòlò nl' inyangò, ukambinlaga nli mbungunlage ntyangò mbia y' inlongo ny' Anyambiè; avegagi kè nla yè igòmi nyi ròmi nli

2 ròmi fanli, nl' antò awèwo w' aluò w' atòmbiò ndè anlinl' ambe ayingò inkalinl, wa Marl ò weliagò inlè, yi Magdala, ò luò anlinl' ambe òrogènlò m' akogwi

3 avila gòre yè, wa Jòana y' òñwantò wi Kuza nyòngò yi Hèrod, wa Susana, nl' awènl' awenge, winlo w' ayanjinli waò nl' igumb' inyaò.

4 Gw' alatanl' anlag' awenge, ko waò bia gòre yè avila gò ukal'

5 iedu, agòvi nkògò, inlè, Ônyènyisi agèndi gò nyèny' Ilònd'

iyè: nla gw' anyènyè, imièwo y' avòswi gò mponlo; ko yò jarò nl' anlaga, nl' inyonli s' igònlò

6 nya yò. Imièwo y' avòswi gw' ido; nla gw' avòmi yò, y' ayòmi pele, konde yi pegaga nli nkei.

7 Imièwo y' avòswi gò gare y' arèndè; nl' avòmi arèndè nla yò

8 mpo mò, araga yò. Nl' imièwo y' avòswi g' òroi òmbia, avòmi, ayanl' ilònda, intyo inñori nkama. Gw' awuliè isaòn yinlo, arònga, inlè, Ayè ò re nl' aròl gò jogo, e ga yogo.

9 Nl' aṽambiò yè nl' inlèngi yè,

10 inlè, Nkògò yinlò yi re sè? Nl' awuliè, inlè, Re pò pa 'nlwè gò mi' isaòn y' iyumbunlò y' inlòngo ny' Anyambiè: ndò gòr' aùñori yi kambò nl' inkògò; inlè, gò jenla waò w' ayeñle, nla gò

11 jogo waò w' agòtize. Nkògò nle yinlò, inlè, Ilònda nl' igamba ny'

12 Anyambiè. Waò gò mponlo nle waò wi re jogo pa; vovo bie Satan, aròmb' igamba avila gw' irèñ' iyaò, wi vende bekelia azunginlò.

13 Nla waò gw' idò nle waò wi rè gò jogo waò, wi bong' igamba nli mbia; winlo wi zye nl' oramba; wi bekelia v' òñwoli-ngò, ndò gw' egòmbe z' isyoriò

14 wi fwinya nli nyuñia. Mèyo y' avòswi gw' arèndè nle waò wi re jogo pa, ko waò kèndaga, aragò nl' inaka nl' igumba nl' igeva ny' èmènlò zinlò, ko w' awondiz'

15 ilònda. Ndò mèyo y' avòswi g' aroi òmbia nle waò wi re gò jogo waò, wi pig' igamba g' òrèñ' òmbia w' ògòre, ko waò janl' ilònda nl' isindinla.

16 Zyel' òmo re ayè nunga pe lampi, e puga yò nl' egara, ge sòlla yò g' òdò; ndò e fela yò gò mbòra yi re waò wi jinginla ko

17 jenl' òzange. Konde zyel, ezoma jumbunlò pa zi re z' awòwunliò

- ge ôsaôn wi ntyoria wi re w' 18 amiô, awôñwa gô bwi. Vanda-minlanli sambô nte jogo 'nlwè: konde ayè ô re nl' ezoma, gôre yè be pô; nla yè ô re azye nl' ezoma, vangant' eza zi tangô ndè inlè are nla zô, zi be bonginlô yè.
- 19 Nl' aïienli gôre yè ngi yè nl' awarer' iyè, ndô wi dènge ngulu yi benginla gôre yè g' ôñwanja 20 w' ibunla s' anlaga. Nl' awulinlô yè, inlè, Ngi yo nl' awarer' iyo wi kumanla gw' igala, wi be 21 le jenlo. Ndô awinlizi awulinlia waô. inlè, Ngi yam' nl' awarer' iyam' nle winlo wi jog' igamba ny' Anyambiè, alenda nyô.
- 22 Arwenli ntyugu mori, inlè, agwenli gw' elende ayè nl' inlè-ugi yè; nl' awulinliè waô, inlè, Azwè ga lalienli gô ntye mori y' 23 eliïa: nl' azyènlì waô. Ndô gw' agèndi waô nl' ikuku, anlanli antyovino; nl', avôswi ôgula gw' eliïa: yenlo elende z' awakili jô-nlia, ko waô dwanla gw' ereria.
- 24 Nl' aïienli waô gôre yè, ayèmè, awulia, 'nle, Rera, Rera, azwè jila. Nl' anlongwè, aleg' ômpunga nl' ibenda si mbenle: nl' 25 avonli yô, alimbini' ôdèmbè. Nl' awulinliè waô, inlè, Ibekeli' sanni si re gwi? Arienli waô, aïïa-ma, awulianla, inlè, Winlo mande sambô inlè, e sômbia vanga-nl' impunga nli mbenli, ko yô joginlô yè?
- 26 Nl' awôñwi waô gô ntye yi mongi wi Gerasa, yi re swaswo nli 27 Galile. Gw' azumiè gô ntye, alatanlô nl' ôma wi nka' mè, ô vegagi nl' anlinl' ambe, ô vegagi ôling' ôla e pa bor' ingoi, ge dwanla gô nagô, ndô kaô gw' abe.
- 28 Gw' ayeñliè Jisu, arôugi, avôswa g' ôzyô wè, awulia nl' inyô' ivô-lô, inlè, Ezande zi rè miè nla 'wè Jisu, aw' Ôñwa w' Anyambiè y' 29 igônlo mè? kokolo ayeñliza miè azyingô. Konde azômb' inlinla ny' isyèkè gô kogwa avila gôr' ôma mè. Konde gômbe yenge ny' aluô ny' akôtiè: nl' aïanda-minli waô yè, agôrè nl' ôzunga-kanlô nl' igôrô; ndô arav' igôrô, agèndiô nl' inlinl' iïe gw' itôve.
- 30 Nl' aïambiô yè nle Jisu, inlè, In' inyo mande? Nl' awuliè, inlè, Lejon; konde anlinl' ambe aïïenge m' avegagi jinginla pa 31 gôre yè. Nl' agwèni mô yè nko-lo inlè, azômbia mô gô dubwa, agènda gw' ivemba ny' ôronga.
- 32 Avegagi vovo ip' ivôlo ny' ingôa nyagaga gô nômba: nl' agwenli mô agwenlè nko inlè, e ga yivire mô jinginla gô sô. Nl' ayiviriè mô. Nl' agogwi anlinl' ambe 33 avila gôr' ônlôñe, agè jinginla gw' ingôa: nl' agèndi ipa nli mangô, azuminle mbôra y' ôlôlô-wa gw' eliïa, âyuwa gw' anlingô.
- 34 Gw' ayeñli waô w' anyezagi sô ayeñla nt' arwenli, w' awangi, amieze ndaga gô nkala nla gô 35 ntye yôdu. Nl' agèndi waô gô jenla nt' arwenli; nl' aïienli waô gôre Jisu, alèng' ôma, ô gogwô nl' anlinl' ambe, are tu gw' agôlô mi Jisu, boriô pa nl' ôgu wè mbi- 36 ambiè: nl' arienli waô. Nla waô w' aluô w' ajeñli w' awulinli waô nt' avangiô yè mbiambiè ô vegagi 37 nl' anlinl' ambe. Nl' agwenliô yè nko nl' anlaga waôdu wi ntye yi Gerasa vingôvingô inlè, e ga lubwe gôre waô; konde w' agôtiô nl' itia sipôlô. Nl' agwe- 38 nliè gw' elende, awinya. Ndô ôma mè ô gogwô nl' anlinl' ambe agwenliè nko inlè, e ga lwanle nla yè: ndô Jisu awinlizè, awu- 39 lia, 'nle, Winya gô nag' wo, ko takili' isaôn impôlô yi re 'wè dendinlô pa nl' Anyambiè. Agèndiè, awulia gô nkala yôdu

isaôn impôlô yi re Jisu dendinlê pa.
 40 Nla gw' awinyi Jisu, anlaga w' arondi gô jenlê; konde waôdu
 41 w' avegagi mpënginlagè. Nla vônla, a'vienl' ôma, in' inyè nle Jairus, ôvanginli wi nagô yi Syonlo, avôswa gw' agôlô mi Jisu, agwenlê nkolo inlê, e ga yingine
 42 gô nag' wê; konde avegagi nl' ôñwanl' ôñwantô ômô, ô vegagi v' igôñni ny' impuñia nl' impuñi inibanli g' onlero wê, nl' ôñwanla avegagi piêrê nl' ijuwa. Ndô gw' agëndagi Jisu, anlaga w' avangatiê.
 43 Nl' ôñwantô ô yiranlagiô nli ntyinla v' igôñni ny' impuñia nl' impuñi imbanli, ô luô amêulizi anliwi mê môdu gôr' aganga, ndô
 44 e jolie jingô nl' ôgangi edu, avienli gô nyuñi' iyê, awat' ôgômbinlô wi ngoi yê: nl' arenl' ijiranla
 45 si ntyinl' iyê pele. Nl' awuli Jisu, inlê, Mi abwatô nle mande? Gw' alandi waôdu, Pitêr nla waô w' avegagi nla yê w' awuli, 'nlê, Ônlênji, anlaga wi bangatio avitakanlo. Ndô Jisu awuli, 'nlê, Mi abwatô nl' ôma, konde mi jeula 'nlê ngulu yi re kogwa pa
 46 avila gôre miê. Nla gw' ayenli ôñwantô inlê, e jumbunlô du, a'vienenli utataminlaga, avôswa g' ôzyô wê, arakilia gw' azyô m' anlaga waôdu ntinla y' abwatô ndê yê,
 48 nli nt' ajingô yê pele. Nl' awulinlê yê, inlê, Ôñ, wañi, Ibekeli' so s' atôlizô; gëndaga nl' a'ñenjë.
 49 Gw' agambagiê, a'vienl' ôma avila gô nagô y' ôvanginli wi nagô yi Syonlo, awulia, 'nlê, Ôñwanlio
 50 ajuwi; azyakoli' ônlênji. Ndô Jisu gw' ayogio yê, awulinlê, inlê, Aria; ñekelia dadiê, gambê-
 51 nl' ôñwanlio e be tôlizô. Gw' a'vienlê gô nagô e jêvir' ôm' edu

jinginla nla yê, kaô Pitêr, nli Jan, nli Jems, nli rerê y' ôñwanla nli
 52 ngi yê. Nla waôdu w' avegagi ñidenlaga nli ntôngaga g' ôñwanj' iwê: ndô awuli, 'nlê, Alenlanli; konde e pa juwa, ndô e nanla.
 53 Azyêli waô yê nsêliaga, konde w'
 54 amienl' inlê ajuwi. Ndô ayê agôtiê g' ôgo aweliê, 'nlê, Ôñwanla, ulongwa. Nl' awiny' inlinl' inyê, ko yê nongwa pele: nl' azômbiê
 56 inlê e ga vô eza z' inya. Nl' a'ñiam' izombi yê: ndô awulinli waô inlê, w' awulinl' ôm' edu nt' alendiô.
 9 Alatiziê igôñni ny' inlêngi nl' inlêng' imbanli, ava waô ngulu nl' inyanga gôr' anlinl' ambe mô-
 2 du, nla gô jing' inkanli. Nl' arôñiê waô gô kambinl' inlongo ny' Anyambiê, nla gô jinge mongi wi
 3 jogo. Nl' awulinlê waô, inlê, Awonganl' ezoma g' ôgênda wanli, nlo ntôngô, nlo puka, nlo inpêmba, nlo syika; alwanlanli
 4 k' ôm' edu nl' ingoi imbanli. Nli nagô edu yi jinginlô 'nlwê, lwanlanli vovo, ko këndaganli avila
 5 vovo. Nla waô wi pa bonga 'nlwê, gô dubwa 'nlwê gô nkala mêyonlo, valanli ntyenge avila gw' agôlô manli, ko yô dwanl'
 6 atakwê gô sira waô. Nl' agëndagi waô, aviaganla gw' inkala, ukambinlage ntyangô mbia, ayinagat' ambaga mbôr' iedu.
 7 Ayogio Hêrod yi Tetrark isaôn yôdu y' alendiô: nl' avegagiê nli inlaga impôlô, konde awêwo w' awuli, 'nlê, Jan are tôngwa pa
 8 avila gw' ijuwa; nl' awêwo, inlê, Elias abôwunli; nl' a'ñiori inlê, ôñiori gôr' ivogis' ilungu are tôngwa pa.
 9 Nl' awuli Hêrod, inlê, Mi areuli Jan ewônjô: ndô winlo mande ô re mi jogo isaôn yinlo g' ôñwanj' wê. Nl' awutiê gô jenlê.

- 10 Nli rômi waô fwinya pa w' arakiliè isaôn y' alendiô waô. Nl' awongiè waô, agènda nla waô anka gô nkala yi fweliô, iulè Bè-
- 11 thsaida. Ndô, gw' amienl' anlaga, w' azongiè: nl' awongiè waô, agambinla waô g' ôñwanja w' inlongo ny' Anyambiè, ayinga waô w' avegagi nl' isyolo nyi
- 12 jingô. Gw' awakili nkômbe gô kènda, inlengi y' aïenli awulinliè, 'ulè, Winliz' anlaga, ko waô kènda gw' inkala nla gô ntye vingôvingô, alèng' inagô nl' inya: konde azw' are vèllo gô mbôra yi
- 13 zyel' anlaga. Ndô awulinli waô, inlè, Vanli waô inya anlwèmè. Awuli waô inlè, Azw' azyele yèllo nl' inya viaganlô nl' amônga mi mpèmba atanli nli vèrè v'anli; kaô azwè to kènda gô kôl' inya
- 14 gôr' anlaga winlo waôdu. Koude w' avegagi vo ntosèn s' aulôñie ntyauli. Nl' awulinliè inlengi yè, inlè, Lwanlizauli waô tugetu gw' inkumba vo agôñi atanli gô
- 15 mbôra. Alendi waô yenlo, alwanliza waôdu tu. Nl' awongiè amônga mi mpèmba atauli nli vèrè v'anli, avônla g' ôrôwa, azavinla mô.
- 16 Nl' amogunliè mô, av' inlengi gô
- 17 dôvia gôr' anlaga. Nl' anyenli waô, ayôra waôdu: ul' aguminliô igôñi ny' itôndô nl' itôndô imbanli y' nkizi y' arigauli. Nl' arwenli, gw' agambinlagiè inlè, inlengi yè y' avegagie nla yè waô dadiè: nl' aïambiè waô, inlè, Anlaga wi bulia 'nlè miè mande?
- 18 Awinlizi waô, inlè, Jau yi Baptist, ndô aïiori inlè, Elias; nl' aïiori inlè, ôñiori w' ivogis' ilungu
- 19 are tângwa pa. Awulinliè waô, inlè, Ndô anlwè bulia iulè miè mande? Ayiviri Pitèr awulia, inlè,
- 20 Awè nle Kraisi y' Anyambiè. Ndô aïenli waô ôzômbiô, alega waô gô bulinli' ôm' edu igamba mè;
- 21 awulia, 'ulè, Ôñwa w' ôma e be sindiul' isaôn imienge, avikô nl' anlero nl' iminis' impôlô nl' irèndisi, ayônlo, nli ntyugu yi ntyarô e be tângunliô. Nl' awulinliè waôdu, inlè, Jog' ôm' abele sônga miè, e ga nliminl' ôku' wè, arômbinle krosi yè ntyug' wedu,
- 22 aïenga miè. Konde ôm' edu ô bele sunginl' emènlo zè e be periza zô; ndô ôm' edu ô be periz' emènlo zè g' ôñwanj' iwam', ayè
- 23 be suuginla zô. Konde ôba nde wi re nl' ôma, j' adènge ntyè yôdu, awundakanla ge periz' ôku'
- 24 wèmiè? Konde ôm' edu ô be jè-nla miè nl' agamb' mam' ntyonli, ayè be jeulô ntyonli nl' Ôñwa w' ôma gô be biè gw' ivend' inyèmè, nla gw' ivenda nya Rerè, nla ny'
- 25 ienjèl sôrunda. Ndô mi bulinlia 'nlwè rèti, inlè, R' awèwo gôre waô wi kumanla vèllo wi re w' alemb' ijuwa, kaô w' ajenl' iulongo ny' Anyambiè.
- 26 Aïila gw' agamba minlo ntyugu ènlènlai piaganla pa arwenl' inlè, awongi nla yè Pitèr nli Jan nli Jems, avanda gô nômiba gô kambinla. Nla gw' agambinlayiè, egolanli z' ôzyô wè z' agalwi, nl' ingoi sè s' arwenli pupu nl' ônjè-
- 27 lènjèlè. Nla vônla, aulag' aïanli w' agambagi nla yè, waô nle Mô-
- 28 sès nl' Elias. W' ayenlanli nl' ônjèlènjèlè, agamba g' ôñwanja wi ujuwili yi be juwô ndè gô
- 29 Jerusalém. Ndô Pitèr nla waô w' avegagi nla yè w' agôtiô nl' antyovinlo ampôlô: ndô gw' anlongwi waô, w' ayenl' ônjèlènjèlè wè, nl' aulaga mè aïanli gôre ula
- 30 yè. Nla gw' arwenli waô gô dubwa avila gôre yè, Pitèr awulinli Jisu, inlè, Rera, re mbia gôre 'zwè gô dwanla vèllo: azwè ga nlôge saka rarô; emïori gôre 'wè, emïori gôre Môsès, ul' emïori gôr' Elias:

34 e mia du nt' agambiè. Gw' agam-
bagiè isaôn yinlo, aŋienl' evi-
ndi, alivinla waô : nl' arienli waô
gw' iyinginli waô gw' evindi.
35 Nl' aŋienl' inyôï avila gw' evindi,
inlè, Winlo nl' ôñwanl' iam' wi
re miè pinja pa : yoginlônli yè.
36 Nla gw' aŋienl' inyôï mè Jisu
alèngiô ayè anka. Nl' alwanli
waôdu, do, ko w' awulinl' ôm' edu
gw' intyugu mèsônlo isaôn y' a-
yenliô waô. Nl' arwenl' inlè, bu
nya, waô suminla pa avila gô nô-
mba, anlag' awenge w' alatanli nla
37 yè. Nla vônla, ôñiori gôr' anlaga
arôngi, awulia, inlè, Rera, kokolo,
vôn' ôñwanl' iam' ; konde ayè
38 nl' ikik' inyam' : nla vônla, inli-
nla nyi kôtè, ko yè tônga nèganè-
ga ; nyi sunjè kè, ko yè kogunli'
ivunli, nyô kè nyi re jola gô su-
nge dubwa gôre yè, njenlizage
40 nkaza mpôlô. Nl' agwenli miè
inlèugi yo nkolo gô tòmbe nyô,
41 ndô wi jolia. Awiulizi Jisu awu-
lia, 'nlè, E, ivôñia nyi r' ibekelia
fo nl' ijogiulo fo, ôlôngô sè be
dwanla miè nla 'nlwè, azindinla
'nlwè ? Vag' ôñwanla gunlu.
42 Nla gw' aŋiagagiè iulinl' iŋe ny'
avôsyunliè gô ntye, azunje pôlô.
Ndô Jisu azèmb' inlinla ny' isyè-
kè, ayiug ôñwanla, awinlizè gôre
rer' iyè.
43 Nl' aŋiami waôdu aŋiame ngulu
mpôlô y' Anyambiè. Ndô gw'
aŋiami waôdu aŋiamag' isaôu yô-
du y' alendiô nle Jisu, awuliul'
44 inlèngi yè, inlè, Yüinglianl' aga-
mba minlo gw' arôl manli ; konde
Ôñwa w' ôma e be pô gw' ago m'
45 anlaga. Ndô wi kôtiz' igamba
nyiulo, nyô kè ny' ayunibunliô
gôre waô inlè, w' amie nyô : nl'
arienli waô gô bambiè g' ôñwanja
46 w' igamba mè. Nl' alôvâgl waô
mpaga inlè, inande gôre waô be
47 dwaul' ômpôlô. Ndô gw' ayenli

Jisu impaga s' irèñ' iyaô, awo-
ng' ôñwanl' erumbe, alôvè g' ô-
zamb' iwè, awulinlia waô, iulè,
48 Ôm' edu ô be bong' ôñworumbe
winlo gw' in' inyam' e bonga
miè : nl' ayè ô bonga miè e bonga
kè ômo rôñi miè : konde ayè r'
ôñwangô mè gôre 'nlwè du, ayè
nl' ômpôlô.
49 Agambi Jan, awulia, 'nlè, Rera,
azw' ayenl' ôma e tômb' anlinl'
ambe gw' in' inyo ; alegi 'zwè yè,
50 konde e pa sôngu 'zwè. Ndô Jisu
awulinliè, inlè, Aleganli yè : ko-
nde ayè ô re e pa sira 'nlwè, e ka-
51 nla 'nlwè, Nl' arwenli gw' azyiŋ'
intyugu pièrè si re yè gô bongô
gw' igônlo inlè, agenji gô panda
52 gô Jerusalèm. Nl' arôñiè igendi
gô bôsyô yè : agèndi waô, ayingi-
nla gô nkala yi mongi wi Samaria
53 gô kekiza gôre yè. Ndô wi bongè,
konde ôzyô wè w' arev' inlè e kè-
54 nda gô Jerusalèm. Nla gw' aye-
nl' inlèngi yè wa Jems nla wa
Jan ayenle ndaga, w' awul', inlè,
Rera, ô jivira 'ulè azwè ga zômbi
ôgônli gô suminla avila g' ôrôwa,
55 ayiliza waô ? Ndô agegwi, azè-
56 mba waô. Nl' agèndi waô gô
nkala nyènlè.
57 Nla gw' agèndagi waô gô mpônlo,
awulinlo nl' ôma, inlè, M' be
sôngô mbôr' iedu yi kèndô ndo.
58 Nl' awulinliô yè nli Jisu, iulè,
Imbôyô si re nl' impôgônli, nl'
inyonli s' igônlo si re nl' akundu :
ndô Ôñwa w' ôma azye nli mbôra
59 yi nanlizô ndè ewônjô zè. Nl'
awulinliè ôñiori, inlè, Zônga miè.
Ndô awuli, 'ulè, Rera, yivira miè
60 dônge kè bèule rer' iyam'. Ndô
Jisu awulinliè, inlè, Rige waô wi
re juwa pa bèule bèude yaô ; ndô
gènd' awè, ko bungunla g' ôñwa-
nja w' inlongo ny' Anyambiè.
61 Nl' awuli ôñwènlè kè, iulè, Rera,
m' be sôngo ; ndô yivira miè

döuge kè tiginle mongi wi nag'
62 wam' ajanli. Ndò Jisu awnlinliè,
inlè, Zyel' òmo re kòta p' òfiwa-
nga wi tumbe ntye, avònlà nli
nyunña, ò re kekanla pa n' inlo-
ngo ny' Anyanbiè.

10 Isaòn yinlo viaganlò, Rerè
avinji agòmi m' anlag' awènlè
òrogènlò, aròña waò a'vanli a'va-
nli go bòsyò yè gò nkal' iedn nla
gò mbòr' iedn, y' avegagò ndè gò
2 kènda ayèmè. Nl' awulinliè waò,
inlè, Iny' ibondi s' abunli, ndò
mongi wi janja wi r' awèwo:
gambinlanl' òmo niv' inya sambò
inlè, e ga ròm' iyanjisi gò ntyag'
3 iyè. Gèndaganli: vònlanli, mi
tòña 'nlwè g' awadombe gò gare
4 y' imbinji. Arwanlanli puka y'
anliva, ge y' inya, ge intyòzyò s'
atanga: awògizanli k' òm' edu gò
5 mponlo. Nli nagò edu yi be ji-
nginlò 'nlwè, lònge bulianl', inlè,
6 Amènjè gò nag' winlo. Nla ja
òñwa w' amènjè adwanla gògò,
amènjè manli mi ga lwanle gòre
yè: azya nlonlo, mi ga winlie
7 gòre 'nlwè. Lwanlanli gò nagò
mè, nyagaga nli jongaga ya yi pò
waò: konde òmo janja are nli
nyanga ny' ip' isè. Alalialalianli
8 gw' inagò. Nli nkal' iedn yi ji-
nginlò 'nlwè, ko waò bonga 'nlwè,
9 nyanli ya yi dòvinlò 'nlwè: ko
jinganli mongi jogo gògò, awuli-
nlià waò, inlè, Inlongo ny' Anya-
nbiè ny' atwenli nla 'nlwè pièrè.
10 Ndò nkal' iedn yi jinginlò 'nlwè,
ko w' awonga 'nlwè, gogwanli
gw' igala nya yò, ko bulianl' inlè,
11 Vanganle ntyèngè yi nkal' iyanli
yi kòta gw' intyòzyò sazyò, azwè
palinla 'nlwè yò: ndò mianl',
inlè, Inlongo ny' Anyanbiè ny'
12 atwenli pièrè. Mi bulinlià 'nlwè,
inlè, Nkala mè yi be jenl' azyingò
gò ntyugn mè, viaganlò nli So-
13 dom. Azyile gòre 'wè, Korazin!

azyile gòre 'wè, Bèthsaida! konde
arwe 'nlè ijanja si ngulu s' aya-
njò gòre 'nlwè, s' alnò s' ajanjò gò
Tirus nli Sidon, gavo s' adingi
kalwa, ndwanlaga nli pinda
14 nl' òmbu. Ndò anlè be jenl'
azyingò g' oyèkèliò, viaganlò nli
15 Tirus nli Sidon. Nl' awè, Kape-
rnaum, ò be pandiò g' òròwa? ò
16 be syònlìò gw' ilòmbò. Ayè ò jo-
ginlò 'nlwè e joginlò mè; nla yè
ò bika 'nlwè e bika mè; nla yè ò
bika mè e bika yè ò ròmi mè.
17 Nl' awinyi agòmi m' anlaga òro-
gènlò mè nli mbia, awulia, inlè,
Rera, vanganl' anlinl' ambe mò
18 joginlò 'zwè gw' in inyo. Awuli-
nliè waò, inlè, Mi ayenli Satan e
poswa avila g' òròwa g' inonyi-
19 ngwèmbòlò. Vònlanli, mi are pa
pa 'nlwè ngulu yi jar' imbamba
nli tebòmbè, nla gò keve ngulu
yòdn y' òlòvålòvi: zyel' ezoma kè
20 zi be jogiza 'nlwè nkazya. Ndò
ayenlanli mbia gò ndaga yinlo
inlè, anlinla mi joginlò 'nlwè;
ndò yenlanli mbia inle an' imanli
mi re tèndò pa g' òròwa.
21 Gw' igwèra mè ayenli Jisu mbia
gw' Iulinl' I'fia, awulia, 'nlè,
Akeña, Rera, Òvanganli w' òròwa
nli ntye, inlè w' ayumbunl' isaòn
yinlo avila gòr' anlaga w' imia
nla w' ikòtiza, arumintia yò gòre
yawanla: in Rera, konde yenlo
22 ayenliò mbia gw' antyo mo. Ya
yòdn yi re pò pa mè nle Rer'
iyam': zyel' òmo mi' Òñwanla,
kaò Rerè; ge Rerè, kaò Òñwanla,
nla yè ò jivirò nl' Òñwanla gò
23 tuminliè yè. Nl' agegwè gòr'
inlèngi yè, awulie ntyoria, inlè,
Òzavinlò gw' antyo mi jenla ya
24 yi jenlò 'nlwè. Konde mi bulinlià
'nlwè, inlè, Ivogis' imiènge nl'
aga w' avelagi gò jenle ya yi jenlò
'nlwè, ko w' ayenla yò: nla gò jog'
isaòn yi jogo 'nlwè, kò w' ayogo yò.

25 Nl' agumanli ònlènji w' ampa-
nga, alembè, awulia, 'nlè, Ònlè-
nji, mi ga lend' ande gò jig' emè-
26 nlo z' egòmbe zòdu? Jisu awu-
linliè, inlè, Ande zi re tëndò pa
gw' ivanga? ò tangunla sè?
27 Awinliziè, awulia, 'nlè, Ronde
Rerè Anyambiè yo nl' òrèm' iwo
wòdu, nl' inlinl' inyò nyòdu, nli
ngulu yo yòdu, nl' ògu wo wòdu;
ko tond' òganganlò wo g' òkuw'
28 womè. Nl' awulinliè yè, inlè,
Ò re jivira pa mbiambiè: lenda
yenlo, gambèn' ò be dèng' emè-
29 nlò. Ndò ayè aveli gò kanl'
òkuw' wè, awulinliè Jisu, inlè,
Ndò òganganlò wam' mande?
30 Awinlizi Jisu, awulia, 'nlè, Òma
avegagi gò mponlo avila gò Jeru-
salèm agènda gò Jèrikò; nl' avò-
swè gw' ago m' ife, y' awong'
ingoi sè, awòlè, agèndaga, arigè
31 pièrè nl' ijuwa. Nl' arwenl' inlè,
minisè azuminli nli mponlo mè:
nla gw' ayenliè yè, aviaganli nl'
32 òzamb' òmòri wi mponlo. Ego-
lanli mèmò òñwo Levi kè, gw'
a'ienliè gò mbòra, avòuliè, kè
piaganla kè g' òzamb' òmòri.
33 Ndò òñwo Samaria, g' ògèndo
wè, a'ienli gò mbòra y' avegagò
ndè. Nla gw' ayenliè yè, agòtiò
34 nl' ekèḡa, a'ia gòre yè, agòrinlè
vòr' iyè, njirag' agali nl' ivè gò
yò; nl' avandiè yè gò nyam' iyè-
mè, agèndiè gò nagò yi simbò nl'
35 agènda, avenjavenjè. Bu nya,
agogunli fura mbanli, ava sò gòr'
òmo penjavenje nagò, awulia,
'nlè, Venjavenjè; nla ja w' aperi-
za viaganlò, m' be po gò be fwi-
36 nya miè. Gòre mongi mèsò ara-
ro, wenli wi taugò ndo inlè, alwa-
nl' òganganlò w' òmo vòswi gw'
37 ago m' ifè? Awuliè, 'nlè, Ayè ò
ruminliè nkèngò. Nl' awulinliè
yè nle Jisu, inle, Gènd' awè ko
dènd' egolanli mèmò.

38 Gw' agèndagi waò gò mponlo
yaò, ayinginli gò nkala: nl'
òñwantò, in' inyè nle Martha,
39 ayinginliè gò nag' wè. Nl' ave-
gagiè nl' òñwongwè òñwantò ò
weliagò, inlè Mari, ò lwanlaji tu
gw' agòlò mi Jisu, ayogo agamb'
40 imè. Ndò Martha azyokoli oku-
w' wè nl' ijanjinla waò pòlò; nl'
a'ienliè gòre Jisu, awulia, 'nlè,
Rera, ò zye nl' isyolo inlè òñwo-
ngi am' e tiga miè janja miè da-
diè? zòmbiè sambò inlè e ga nlu-
41 ngunle miè. Ndò Rerè awinlizi
awulinliè, 'nlè, Martha, Martha,
ò re nl' a'andi, azyokoli òku' wo
g' òñwanja w' isaòn imienge:
42 ezom' emòri dadiè zi r' isyolo:
Mari are pinja pe mbei mè mbia,
yi re y' awonginlò yè.

11 Gw' agambinlagiè gò mbòra,
arwenl' inlè, gw' amènliziè,
òmòri w' inlengi yè awulinliè,
inlè, Rera, nlenja 'zwè gò kambi-
nla, ga nt' anlènji Jan kè anlènji'
2 inlengi yè. Awulinliè waò, inlè,
Gò kambinla 'nlwè, wulianl',
inlè, Rera, in' inyo nyi ga lwanl'
òrunda. Inlongo nyo nyi ga v'ie.
3 Va 'zwè ntyugu edu inya si keka
4 nla 'zwè. Ko nyeza 'zwè ibe sa-
zyo; konde azwènd' kè azwè
nyez' òm' edu ò nwana 'zwè.
Agèndia gw' isyoriò.

5 Nl' awulinliè waò, inlè, Mande
gòre 'nlwè be dwanla nli ndegò,
kè kènda gòre yè ògwèra nlenge-
nlenge, awulinliè, inlè, Ndegò,
va miè amònga m' impèmba ara-
6 rò ntyombo; konde ndeg' wam'
g' ògèndo wè abienli gòre miè,
ndò miàzye nl' ezoma zi dòñinla
7 miè yè. Nl' ayè gò nagò be' jiri-
va, awulia, inlè, Azyokolia miè:
igugi nyi re ngwa, awanl' iam'
wi re nla miè g' òdò; mi azye
8 ngulu yi nongwa, avo. Ml buli-
nlià 'nlwè, inlè, Vanganle aulo-

- ngwa, avè, konde ayè ndeg' wè, ndò gw' isyolinli' sè e be nongwa
- 9 avè nt' are yè nl' isyolo. Mi bulinlia 'nlwè kè, inlè, Vambianli, gambènè, anlwè be pò; wutanli, gambènè anlwè be dènga; lōkanli, gambènè nyi be nungunlō 'nlwè.
- 10 Konde òm' edu ò bambia e pò; ayè kè ò buta e dènga; nla gōre yè ò dōka iguge nyi be nungunlō.
- 11 Rerè mande gōre 'nlwè ò re, j' abambiò mpèmba nl' òñwanliè, e be pè idò? ge j' abambiò evèrè e be pè òñmamba gw' inyanga ny'
- 12 evèrè? Ge j' abambiè ike, e be
- 13 pè etebômbe? Vòndò anlw' aève, anlw' avorò p' awanli' iyanli ya ÷ia, ko pòrò Rer, iyanli yi re g' òrōwa e be p' Inlinl' I÷ia gōre waò wi bambiè?
- 14 Nl' aròmbiè inlinl' i÷e ny' ave-gag' iñamñu. Nl' arwenl' inlè, inlinl' i÷e kogwa pa, iñamñu ny'
- 15 agambi; nl' añiami anlagà. Ndò awèwo gōre waò w' awuli, 'nlè, E tòmb' anlinl' ambe vo Beðzebul ewònjò z' anlinl' ambe. Nl' añiori w' alembiè, a÷ambia, ele-
- 17 mba avila g' òrōwa. Ndò amienl' ipikili' saò, awulinlia waò, inlè, Inlongo edu nyi keranla nyi jila,
- 18 nli nagò yi pòswa gò nagò. Nla ja Satan kè e keranla ko yè sir' òku' wèmiè, inlongo nyè nyi be kumanla sè? konde anlwè bulia 'nlè mi tòmb' anlinl' ambe vo Be-
- 19 ðzebul. Nla ja mi atòmb' anlinl' ambe vo Beðzebul, vo mande tòmb' awanl' iyanli, aròmba mò? Sambò waò be dwanl' iyèkèli ya-nli. Ndò ja mi atòmb' anlinl' ambe nl' òñmenlò w' Anyambiè, gambènè inlongo ny' Anyambiè
- 21 nyi re bia'pa gōre 'nlwè. J' evèmba kòta p' imiang' iyè abèmbè nag' wè, gambènè igumb' inyè
- 22 ny' adwanla mbiambiè: ndò j' abì' òmo r' evèmba viaganlò nla yè, agevè, gambènul' abong' imia-ng' iyè yòdu y' abekeliagò ndè,
- 23 ager' igumb' inyè. Ayè ò re e kanla miè e sira miè; nla yè ò re e kuminlia nla miè e pazanganla.
- 24 Inlinla ny' isyèkè nyò dubwa pa gòr' òma, nyi kèndagènda gw' imbòra si r' anlingò fo mbutag' ijowa; ndò gò re 'nlè nyi dènga sò, nyi bulia, 'nlè, M' be fwinya
- 25 gò nag' wam' y' apilò miè. Nla gò bia nyò, nyi dènga yò jombunlò pa nli mèpa pa. Vovo kènda nyò, awonga nla yè anlinl' añè-nlè òrogènlò ambe viaganlò nla yèmiè; ko mò jinginla, alwanla gògò: nli ndwanli yinuwnla y' òma mè yi re mbe viaganlò nli nōnga.
- 27 Gw' agambagiè agamba minlò, aròngi òñwantò, awulia, 'nlè, Òzavinlò gw' iwuñu ny' arwanlio, nla gw' ambènè ml' ayongiò ndò.
- 28 Ndò ayè awuli, 'nlè, Ro savinle-nli waò wi jogo igamba ny' Anyambiè, avenjavenga nyò.
- 29 Gw' alatanl' anlaga ta gōre yè, avakili gò bulia, 'nlè, Ivòma nyinlo nyi r' i÷e: nyi but' elemba; ndò nyi be pò elemba, kaò elemba
- 30 zi Jona. Konde ga nt' arwenli Jona elemba gōre mongi wi Niniva, yenlò kè be dwanl' Òñwa w'
- 31 òma gw' ivòma nyinlo. Òg' òñwantò wi Syiba e be nongwa gw' ijèkèlia nl' anlaga w' ivòma nyinlo, ageva waò: konde ayè a÷ienli avila gò ntyai yi ntye gò jogo imia si Solòmon; nla vòna, vèulo r' òmo re viaganlò nli Solòmon.
- 32 Mongi wi Niniva wi be nongwa gw' ijèkèlia nl' anlaga w' ivòma nyinlo, ageva waò: konde w' agalwi nl' ikambinla si Jona; nla vòna, vèulo r' òmo re viaganlò nli Jona.
- 33 Zyel' òmo re nunga p' òjò, ò fela wò gw' iyumbunlò, ge g' òdòlòngò

w' egara, ndô g' ôñwanga w' ôjô,
ko waô wi jinginla jenl' ôzange.
34 Ôjô w' ôkuw' wo nl' intyo nyo: gô
dwanl' intyo nyo mbiambiè, ôku-
w' wo wôdu kè wi jônliô nl' ôza-
nge; ndô gô dwanla nyô iñe, ôku-
w' wo wôdu wi re ralie nli mpiri.
35 Vandaminla sambô, vendetwa ô-
zange wi re gôre 'wè wi re mpiri.
36 Jogo ôkuw' wo wôdu sambô w'
adwanla ralie nl' ôzange, nlo mbô-
ra yi mpiri, gambènèlè wôdu w'
adwanla ralie nl' ôzange, ga ut'
ar' ôjô nl' ôñambi wè, wi po ôza-
nge.
37 Gw' agambagiè, Farisi mori awe-
liè gô nya nla yè. Nl' ayinginliè,
38 alwanla tu gô nya. Gw' ayenli
Farisi yenlo amiami inlè e bia gw'
39 inya e dónge jôvunl' ago. Nl'
awulinliô yè nle Rerè, inlè, Anlw'
Ifarisi anlwè jombunli igala ny'
imogi nl' epèlè; ndô garegare ya-
nli yi re nli mbaô nl' ijanj' ibe ra-
lie. Anlw' itenü, ayè ô vang'
40 igala e panga kè garegare? Ndô
lañianli gô ya yi re gô gare; nla
vônla, isaôn yôdu yi re gôre 'nlwè
pupu.
42 Ndô azyile gôre 'nlwè Ifarisi!
konde anlwè pe mbei mori gw'
igôñi yi nunduñèlè nl' ôkôlô nl'
ôwongô edu, arig' ijèkèlia nl' ito-
nda s' Anyambiè: ndô yinlo y'
aro dendô 'nlwè, ko 'nlw' ariga
43 kè mèyonlo. Azyili gôre 'nlwè
Ifarisi! konde anlwè tond' alwa-
nlo mi nlañi gw' inagô si Syonlo,
44 nl' ibogizyô gw' agolinlô. Azyile
gôre 'nlwè! konde anlw' are g'
irônginlô yi pa jenlanla, nla waô
wi jara yô wi mia du.
45 Nl' omôri w' inlènji y' ampanga
awinlizi awulia, 'nlè, Ônlènji gô
bulio yenlo ô kamba 'zwè mbe
46 kè. Nl' awuliè, inlè, Azyile gôre
'nlwè kè, inlènji y' ampanga!
konde anlwè twanliz' anlaga

arwanlô aliri, ndô anlwè mè anlwè
bwata mô nl' omôri w' imienlô
yanli. Azyili gôre 'nlwè! konde
anlwè nòg' inagô si bende s' ivo-
gisi, ndô irer' isanli s' ayônli waô.
48 Sambô anlw' atwenl' iyenli y'
ijanja s' irer' isanli ayivira sô kè:
konde waô w' ayônli ivogisi, ko
'nlwè nòginla waô inagô si be-
49 nde. Yenlo kè awuli imia s'
Anyambiè, inlè, M' be tòmia gôre
waô ivogisi nli rômü; nl' awèwo
gôre waô wi be jônlo agombizô
50 nle waô; gô ntinla 'nlè ntyinla
y' ivogisi yôdu, y' avôviziô avila
gw' ipangô si ntye, yi ga vambiô
51 ivômia nyinlo. Avila gô ntyinla
yi Abèl agènda gô ntyinla zi Za-
karia, ô yônliô ntyo mbôra y'
intyagô ntyo nagô y' Anyambiè:
inlè, mi bulinlia 'nlwè, inlè, yô be
52 bambiô ivômia nyinlo. Azyile
gôre 'nlwè, inlènji y' ampanga!
konde anlw' arômè isyape s'
imia: anlwè jinginnl' anlwè mè,
alega kè waô w' aro jinginli.
53 Ayè kogwa pa vovo, irèndisi nl'
Ifarisi w' avakili gô sirè pòlô, nla
gô pangè kamba g' ôñwanja w'
54 isaôn imienge; mbèmbagè, gô
bele kôt' igamba avila g' ôgwaul'
iwè nyi re waô ko sozizè.
12 Egômbè mè, gw' avegagi si-
ntosèn s' anlaga datanla pa ta,
ko waô jaranla, Jisu avakili buli-
nl' inlèngi yè, inlè, Gw' alônga
gellimanli gô lèvèn y' Ifarisi, yi
2 r' imbiagwaula. Ndô zyel' ezo-
ma pugô pa, zi re z' awôwunliô;
ge jumbunlô pa, zi re z' amio.
3 Yenlo ôsaôn wedu wi re 'nlwè
kamba pa gô mpiri wi be joganlô
g' ôzange; nl' ôsaôn wi re 'nlwè
kamba pa g' ôrôl gô noutye ya-
gare, wi be kambô gw' imianji-
mianja y' inagô. Mi bulinlia
4 'nlwè indegô sanl', inlè, Arianli
waô wi jônli' ôkuwa, ndô avila

vovo wi zye nl' ezom' ezènlè zi re
 5 waò ko denda. Ndò m' be mieza
 'nlwè ò be tiò 'nlwè: rianli yè, ò
 re ayè jônla pa are nli ngulu yi
 puna gw' elôngò z' ògòni; iñ,
 mi bulinlia 'nlwè, inlè, Rianliè.
 6 Intyoli ntyanli si pa kòlò nli vi-
 ntè mbanli? nla gò sò zyele mori
 yi devanlò g' òzyò w' Anyambiè.
 7 Ndò vanganl' itwè si wònjò yanli
 sòdu si re tangò pa. Arianli:
 anlw' ar' ijòula viaganlò nl'
 8 intyoli sinyenge. Mi bulinlia
 'nlwè kè, inlè, Òm' edu ò be mè-
 nia miè gw' azyò m' anlaga, ayè
 be nièmò nl' Òñwa w' òma gw'
 9 azyò mi ienjèl s' Anyambiè. Ndò
 ayè ò danda miè gw' azyò m'
 anlaga, e be dandò gw' azyò mi
 10 ienjèl s' Anyambiè. Nl' òm' edu
 ò be kamb' igamb' iñe nyi sir'
 Òñwa w' òma, nyi be nyezò yè:
 ndò ayè ò kamb' agamiba mi pè-
 11 di' Inlinl' Iñia e be nyezò. Gò
 be dura waò alura 'nlwè gw' ina-
 gò si Syonlo, ula gòr' ivanginli,
 nl' anyanga, alwanlanl' añandi
 nte be fwinliza 'nlwè, ge nte be
 12 kamba 'nlwè: konde Inlinl' Iñia
 nyi be nènja 'nlwè gw' igwèra
 mè nt' are kwèkwè gòre 'nlwè gò
 13 kamba. Nl' òmòri gòr' anlaga
 awulinliè, inlè, Ònlènji, zòmbi'
 òñwongi am', inlè, e ga gerinle
 14 miè ijiga. Ndò awulinliè, inlè,
 Ònlòmè, mi avangiò àyèkèli ge
 òmo kera gòre 'nlwè nle mande?
 15 Nl' awulinliè waò, inlè, Vanda-
 minlanli, ko penjavenjanl' ikuw'
 iyanli avila g' ògasyò w' anliva
 wòdu: konde emènlo z' òma zi
 pa dwanla gw' ibuula si yoma
 16 yi nivò ndè. Nl' agòvinliè waò
 nkògò, inlè, Ntyaga y' enlanli
 17 z' òma y' anyanlagi pòlò. Nl'
 avikiliè g' òrèm' iwè, inlè, M' be
 denda sè, konde mi azye nli mbò-
 18 ra yi kenj' iny' isam'? Nl' awu-

liè, inlè, Yinlo zò be dendò miè:
 m' be sazy' inagò sam', avo nòga
 simpòlò; vovo be kenja miè iny'
 isam' sòdu nl' anliv' imam' mò-
 19 du. Vovo be bulinlia miè inlinl'
 inyam', inlè, Inlinla, ò re nl' igu-
 mb' inyenge kenjò pa gw' impu-
 m' imienge; yoware, nyagaga,
 20 njongaga, nli njenlage mbia. Ndò
 Anyambiè awulinliè, inlè, Ògè-
 gendi, ògwèra wa nlenlo inlinl'
 inyo nyò be bambiò 'wè; ya yi-
 nlo sambò yi re wè kenja pa, be
 21 dwanla ya mande? Yenlo re yè
 ò kenjinl' òkuw' wè igumba, ndò
 azye nl' ipaga gòr' Anyambiè.
 22 Nl' awulinliè inlengi yè, inlè, Sa-
 mbò mi bulinlia 'nlwè, inlè, Alwa-
 nlanl' añandi g' òñwanja wi mèn-
 nlo yanli, nte be nya 'nlwè; ge g'
 òñwanja w' ikuw' iyanli, nte be
 23 bora 'nlwè. Konde emènlo zi re
 viaganlò nl' inya, nl' òkuwa via-
 24 ganlò nl' ingoi. Vikilianl' inyo-
 nli, si bènla, ge tenla; sò kè si
 zye nl' inagò s' igumba ge s' inya;
 ndò Anyambiè e nyeza sò: njònli
 nde mpòlò yi re 'nlwè viaganlò
 25 nl' inyonli! Mande gòre 'nlwè
 ko kunda erenle z' ògo gw' ela-
 26 vinli zè nl' añandi? Ja nl' ayolie
 denda vanganl' ezom' ezangò mè,
 sambò ezande zi dwanla 'nlwè a-
 nandi g' òñwanja w' isaòn imiè-
 27 nle? Vikilianl' alanga, ntè pò-
 ñia mò: mi janja, ge pèul' igoli;
 ndò mi bulinlia 'nlwè inlè, vanga-
 nle Solòmon gw' ivend' inyè nyò-
 du e bora g' iñiòri gò minlo.
 28 Ndò vòndò Anyambiè abori' a-
 ñianli, mi re gw' itòve yenlo, mi
 re nlenlo, mènle wi falò gw' ulu;
 aworie 'nlwè, anlwè y' ibekel' ija-
 29 ngò? Awutanli kè ya yi be nyò
 'nlwè, ge ya yi be jongò 'nlwè,
 ko alwanlanli nl' impaga gw' i-
 30 rèm' iyanli. Konde ya yinlo yò-
 du yi butagò nl' anlongo mi utye

yinlo: ndô Rer' iyanli avôrô inlè
anlw' are nl' isyolo nyi ya yinlo.
31 Ndô wutanl' inlongo nyè; nli ya
32 yinlo yi be kundô 'nlwè. Arianl'
ôñwolemba; konde Rer' iyanli e
jenle mbia gô pa 'nlwe inlongo.
33 Gôlanli ya yi re nla 'nlwè, ko
dañianli; vanginlanl' iknw' iya-
nli ipuka si syika si re si pa tw'
inungu, igumba g' ôrôwa nyi re
ny' aňmanle du, gô re zyel' ôfe ô
bia pièrè, ge intyèlèlè si bundaka-
34 nla. Konde mbôra yi dwanl' i-
gumb' inyanli, gôgô be dwanl'
irèñ' iyanli kè.
35 Ini yanli yi ga lwanle diriô pa,
36 nl' ilampi sanli mbañinlaga; ko
ulwè mè dwanla g' anlaga wi pe-
nginle Rer' iyaô gô fwinya avila
gw' ijômbanla; inlè, gô biè alôka,
ko waô nungunla gôre yè pele.
37 Ôzavinlô gôr' anlaga mè, wi be
duunlô nle rerè wi penginla gô
biè: giligili mi bulinlia 'nlwè i-
nlè, e be kômb' ônlamb' iwè,
alwanliza waô tugetu gô tavuru,
38 aña avenginla waô. J' abia ô-
gwèra nlengenlenge, ge agwèr'
ararô, ko yè duunlô waô yenlo,
39 ôzavinlô gôr' anlaga mè. Ndô
mianl' inlè, arwe 'nlè ônlivi wi
nagô amienl' igwèra nyi bi' ôfe,
gavo ato bèmba, ko arige nag' wè
40 gô pôduunlô. Lwanlanli 'nlwè kè
kekizô pa: konde Ôñwa w' ôma e
bia gw' igwèra nyi re 'nlw' aviki-
lie.
41 Nl' awuli Pitèr, inlè, Rera, ô kô-
vinla 'zwè nkôgô yinlo, mbè waô-
42 du? Awuli Rerè, inlè, Nyôngô
mè mbia ula y' imia nle mande,
yi be dôñiô nle Rer' iyè ewônjô zi
nag' wè, gô p' anlag' iny' isaô gw'
43 egômbè? Ôzavinlô gôre nyôngô
mè, yi be duunlô nle Rer' iyè e
44 denda yenlo gô biè. Giligili mi
bulinlia 'nlwè, inlè, e be dôñiè
45 ewônjô zi yom' iyè yôdu. Ndô ja

nyôngô mè abulia g' ôrèñ' iwè,
inlè, Rer' iyam' e pa twa gô bia;
ko yè pakilia gô bôl' inyôngô i-
nlôñie nl' inyantô, nla gô nya nli
46 jonga, kè bongô; rerè yi nyôngô
mè e be bia gô ntyugu yi re e pa
pônèlè, nla gw' igwèra nyi re e pa
mia, arenlè nkwí, avè mbôra gôre
47 waô wi r' ibekeliô fo. Nli nyô-
ngô mè, ô mienli ntondinli ya rer'
iyè, ndô e kekiza, nlo dend' ego-
lanli zi ntondinli yè, e be syiwô
48 nl' imbipa sinyenge; ndô ayè ô re
e pa mia, kè dend' agamba mi re
nl' inyanga ny' imbipa, e be syi-
wô nl' inyèwo. Nla gôre yè ô re
pô pa pôlô, be bambiô kè pôlô:
nla gôre yè ô jeginlô pôlô, be ba-
49 mbiô kè viaganlô. Mi añienli gô
pung' ôgônli gô ntye; nl' ezande
zi belô miè, ja w' atwenli mbañi-
50 nla? Ndô mi are nl' ibaptaiza
si re miè gô baptaizô; nl' aňandi
nde mi jenlô miè kaô s' amanla!
51 Anlwè tanga 'nlè mi are bia pa gô
p' aňènjè gô ntye? Mi bulinlia
'nlwè, inlè, Nyawè; ndô ndôña:
52 konde avila vênlo be dwanl' a-
nlag' atanli gô nagô mô keranla
pa, ararô g' ôzamba, nl' aňanli g'
53 ôzamba. Wi be dwanla rerè e sir'
ôñwanliè, nl' ôñwanla e sire rer'
iyè. Ngwè e be sir' ôñwanliè, ô-
ñwantô, nl' ôñwanl' ôñwantô e
be sire ngi yè: ngwè e be sir'
ôñwantô w' ôñwanliè, nl' ayè be
sir' ôgoi wè.
54 Nl' awulinliè anlaga kè, inlè, Gô
jenla 'nlwè evindi zi nougwa
avila gô pôswa nli ukômbè, anlwè
bulia pele inle, uingô yi bia; nla
55 yenlo twa. Nla gô jenla 'nlwè
ômpunga wi pila gô Syud, anlwè
bulia, 'nlè, Be dwanle mpiu
56 mpôlô; nla yenlo twa. Anlw'
imbiagwanla, anlw' avôrô bengu-
nl' ôzyô wi ntye nl' ôrôwa; ndô
ezande zi re 'nlwè pa mia gô bè-

- 57 ngunl' egômbe zinlo? Nl' anlwè-
 mè anlwè pa jèkèlia nt' are kwè-
 58 kwè sè? Konde gò kèndo nl'
 ôlôfalôvî wo gôr' ôyèkèli, gènliza
 pôlô gò manliz' igamba gò mpo-
 nlo; ôlôfalôvî wo e vende duro gôr'
 ôyèkèli, k' ôyèkèli po gôr' ômo
 pènginla, ko yè felo gò ntyôgò.
 59 Mi bulinlio, inlè, W' agogwè
 vovo, ko w' ape vintè nuwu-
 nla.
- 13** Avegagi vovo egômbe mè awè-
 wo w' awulinliè g' ôñwanja wi
 mongi wi Galile, nt' alatizi Pilat
 alatize ntyinli yaô nla y' intyagò
 2 saô ta. Nl' awinlizi Jisu awuli-
 ulia waô, inle, Anlwè tanga 'nlè
 mongi mè w' avegagi afe viaga-
 nlô nli mongi Galile waôdu, ko-
 nde w' ayenl' azyingò mèmò?
 3 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Nyawè:
 ndô, anlwèdu anlwè be jilizô ego-
 lanli mèmô, kaô anlw' akalwa.
 4 Ge igômi ny' anlaga nl' anlag'
 ènlènlai mè, w' avôsyunliô nli
 nagò y' adô gò Silôa, kô yô jônla
 waô, anlwè tanga 'nlè mongi mè
 w' avegagi nl' ôgara viaganlô nl'
 5 anlaga waôdu gò Jerusalèm? Mi
 bulinlia 'nlwè, inlè, Nyawè: ndô
 anlwèdu anlwè be jilizô egolanli
 mèmô, kaô anlw' akalwa.
 6 Nl' agôviè ukôgò yinlo, inlè,
 Ômo vegagi nl' erere z' ifig bènlo
 pa gò ntyag' iyè y' igoli; nl' afe-
 enliè mbutag' ilônda gò zô ndô
 7 e dènga du. Nl' awulinliè ôve-
 njavenji wi ntyaga, inlè, Vônla,
 impuñia yinlo irarô mi biafiaga
 mbutag' ilônda gw' erere zinlo z'
 ifig, ndô mi dènga du: fèga zô;
 8 ezande zi divinla zô ntye? Nl'
 ayiviriè awulinliè, 'nlè, Rera,
 riga zô ômpuñia winlo kè, kaô mi
 atumba zô vingô, awele wulu gò
 9 zô. Nl' avila vovo ja z' ajanl'
 ilônda, mbiambiè; azya nlonlo,
 vanga w' abega zô.
- 10 Nl' anlènjagiè gò nagò yi Syonlo
 11 gò ntyugu yi Syonlo. Nla vônla,
 avegagi vovo ôñwantô ô vegagi
 nl' inlinla nyi ndèlinli igômi ny'
 impuñia nl' impuñia inlènlai;
 nl' avegagiè puranla pa mbè, e
 12 jolî nyonyunl' ôkuw' wè. Nla
 gw' ayenli Jisu ayenlè, aweliè,
 awulinliè 'nlè, Ôñwantô, ô re
 purunlô pa avila gò ndèlinli yo.
 13 Nl' araliè ago mè gôre yè: nla
 f' igamba ny' agwanla anyonyui
 14 gôre, azuminli' Anyambiè. Nl'
 avendi ewônjô zi nagò yi syonlo,
 konde Jisu aluô ajingi gò ntyugu
 yi Syonlo; nl' agambiè awulinli'
 anlaga, inlè, R' intyugu ôrôwa si
 re kwèkwè gôr' anlaga gò janja:
 ko bianli gò jingô gw' intyugu
 mèsônlo sambô, nl' aranga gò
 15 ntyugu yi Syonlo. Ndô Rerè
 awinlizè, awulia, 'nlè, Anlw'
 imbiagwanla, ôm' edu gôre 'nlwè
 e pa purunle nyari yè ge buru yè
 avila gò nagô ya yô, agè jonja yô
 anlingô gò ntyugu yi Syonlo?
 16 Nl' ôñwantô winlo, mbamba yi
 Abraham, ô vegagi diriô pa nli
 Satan igômi ny' impuñia nl'
 impuñi ènlènlai yinlo, azye nl'
 inyanga nyi purunlô avila g' ôli-
 riô wè gò ntyugu yi Syonlo?
 17 Gw' awuliè, agamba minlo, ilô-
 falôvî yè yôdu y' ayenli ntyonli:
 ndô anlaga w' ayenli mbia gw'
 isaôn yimamô yôdu y' alendiô
 ndè.
 18 Vovo awuli, 'nlè, Inlongo ny'
 Anyambiè nyi r' egolanli g' ande?
 M' be kolanla nyô nl' ezom'
 19 ande? Nyi r' egolanli g' intyo
 nyi mutard, ny' awongio nl' ôma,
 awalô gò ntyag' iyè; nl' avômi
 nyô, arw' erere; nl' inyôuli s'
 igônlo s' aataminli gw' ampare
 20 ma zô. Nl' avo buliè, 'nlè, M' be
 kolanl' inlongo ny' Anyambiè
 21 nl' ezande? Nyi r' egolanli ga

lèvèn, y' awongiò nl' òñwántò
ayumbunla gw' itòndò irarò yi
mpèmba, kaò yòdu y' atiŵa nli
lèvèn.

22 Nl' aviaganliè gw' inkal' impòlò
nl' inyangò, nènjaga, nli nkènda-
23 ga gò Jerusalèm. Nl' awulinliò
yè nl' òññori inlè, Rera, r' awèwo
dadiè wi sunginlò? Nl' awuli-
24 nliè waò, inlè, Lembarenli gò
jinginla g' òmpòmbala wazwa:
konde mi bulinlia 'nlwè, inlè,
awenge wi be buta gò jinginla, kò
25 w' ayolia. Gò be du' ònlivi wi
nagò anlongwi, anlunj' igugi, ko
'nlwè pakilia gò kumanla gw'
igala, alòk' igugi, awulia, inlè,
Rera, Rera, nlungunla gòre 'zwè;
ko yè jivira awulinlia 'nlwè, inlè.
Mi amie 'nlwè gw' apilò 'nlwè;
26 vovo be pakilia 'nlwè gò bulia,
inlè, Azw' anyagagi ayongaga nla
'wè, ò nlènjagi kè gw' agal' ima-
27 zyò; ndò e be bulia, 'nlè, Mi buli-
nia 'nlwè, inlè, mi amie nkòŵa
y' apilò 'nlwè; lubwanli gòre
miè, anlwè iyanjisi y' ibe anlwè-
28 du. Vovo be dwani' edingò nli
nkègèrè y' ano, gò be jenla 'nlwè
Abraham, nli Izak, nli Jakob,
nl' ivogisi yòdu, gw' inlongo ny'
Anyambiè, ko 'nlwèmiè falò gw'
29 igala. Wi be bia avila gò tongwa
nli nkòmbè nl' avila gò kwa nla
yò, nl' avila g' òlòmba nli nkomi,
alwanla tu gw' inlongo ny' Anya-
30 mbiè. Nla vòla, r' anuwunla
wi be dōnga, nl' alōnga wi be
nuwunla.

31 Gw' igwèra mè aŵienl' Ifarisi,
awulinliè, inlè, Lubwa vènlo, ko
kèndaga: konde Hèròd e bele jò-
32 nlo. Nl' awulinliè waò, inlè, Gè
bulinlienli nyama mèyo, inlè, Vò-
nla, mi tòmb' anlinl' ambe, ayi-
ng' inkanli nlènlo nli mènliè, nli
ntyugu yi ntyarò gambènliè mi
33 amènliza. Ndò mi ga gombiz'

ògèndo wam' nlènlo, nli mènliè,
nli mbanli: konde alwanliz' inlè
òvogisi e jònlò kaò gò Jerusalèm.

34 E, Jerusalèm, Jerusalèm, awè ò
jònl' ivogisi, avunga waò adò w'
aròññiò gòre 'wè! nyongo sinye-
nge aŵeli miè gò datiz' awanl'
iwo, vanganle nte datiz' òbòta wi
njogoni alatiz' awanliè gw' ampa-
35 v' imè, ndò anlwè jivira. Vòla-
nli, nag' wanli y' atiganli gòre
'nlwè ntevò: mi bulinlia 'nlwè
kè, 'nlè, Anlwè be jenla miè, kaò
gw' egòmbè zi be bulia 'nlwè,
inlè, Òzavinlò gòre yè ò bia gw'
ina nya Rerè.

14 Nl' arwenl' inlè, gw' ayingi-
nliè gò nagò y' òma w' inyanga
gòr' Ifarisi gò ntyugu yi Syonlo
2 gò ny' inya, w' avèmbagiè. Nla
vòla, avegagi swaswo nla yè
3 òmo yogiò nkanli y' enlingò. Nl'
agambi Jisu, aŵambi' inlènji y'
ampanga nl' Ifarisi, inlè, Re
mbia ge mbe gò jinga gò ntyugu
4 yi Syonlo? Ndò w' alwanli do.
Nl' awongiè òmo vegagi nli nka-
5 nli, ayingè, arigè kèndaga. Nl'
awulinliè waò, inlè, Mande gòre
'nlwè j' adwanla nli buru ge nya-
re pòswa pa gw' ivemba, ò re
aròmbè yè pele gò ntyugu yi Syo-
6 nlo? Ndò wi jolìe fwiuliz' iga-
mba gw' isaòn mèyonlo.

7 Nl' agòvinliè waò w' aweliò
gw' inya nkògò, gw' ayenliè
nt' avinji waò alwanlò mi nla-
8 ññi, awulinlia waò, inlè, Gò fwe-
liò 'wè nl' òma gò ntyagò y' ijò-
mbanla, alwanla tu gw' epw' z'
enlaññi; vendetwa re fweliò p'
òmo re nl' inyanga viaganlò nla
9 'wè, ko yè ò weli 'nlwè bia, awu-
linliò, inlè, Va winlo mbòra; ko
'wè pakilia nli ntyonli gò bouge
10 mbòra yinuwwunla. Ndò gò fwe-
liò 'wè, gò dwanla tu gw' llwanlò
nyinuwwunla; nla gò biè ò welio e

be bulinlio, inlè, Ndeg' wami, vandare kwè: gambènli' ô be dwanla nl' ôlubô gw' azyô ma
 11 waôdu wi re tu nla 'wè gô tavuru. Konde ôm' edu ô pendi ôkuw' wèmè e be syônliô; nl' ayè ô syônli' ôkuw' wè e be pendiô.
 12 Nl' awulinliè ômo weliè, inlè, Gô be pango inya si nkômbenyôndô ge si nkôlô, awelia indegô so, ge awongi yo, ge mongi wi re nla 'wè ijanlô, ge iganganlô yo yi nlanîi; wi vende fo fwelio gw'
 13 inya, kè awinlizô. Ndô gô be pango ntyagô, welia iyunge, nli
 14 nlèma, nli bôkè, nl' apoku: gambènliè ô be saviulô; konde waô wi zye nl' eza zi re waô ko fwinlizo: ndô ô be fwinlizô gw' itôngwa s' aulag' aïa.
 15 Gw' ayogiô ômîori gôre waô w' avegagi tu nla yè gw' inya ayogo agamba minlo, awulinliè, 'nlè, Ôzaviulô gôre yè ô be nye mpèmba gw' inlongo ny' Anyambiè.
 16 Ndo Jisu awulinliè, inlè, Ôma avangi ntyagô mpôlô, aweli' awenge. Nl' arômiè nyôngô yè gw'
 17 igwèra ny' iuya gô bulinlia waô w' aweliô, inlè, Yôgônli; konde
 18 yoma yôdu y' akeki. Nl' avakili waôdu nl' ôrèmi' ômô gô fwinliza sintyongwè. Ôlônga awuli, 'nlè, Mi are kôla pe ntyaga, mi are nl' isyolo gô kè jenla yô:
 19 kokolo e ga nyeze miè. Nl' ômîori awuli, 'nlè, Mi are kôla p' igômi ny' iuyare si janja, mi ke kènliza sô: kokolo e' ga nyeze miè.
 20 Nl' ômîori awuli, 'nlè, Mi are jômba p' ôñwautô, yenlo mi ayolie
 21 bie. Nl' aïenli nyôugô mè, awulinli rer' iyè agamba minlo. Vovo aïendi ônlivi wi nagô, awulinli nyôngô mè, inlè, Zunge kènda gw' agala nla gw' imponlo si nkala, ko biare guulu nl' iku-

ge, nli nlèma, nl' apoku, nli bô-
 22 ke. Nl' awuli nyôngô, inlè, Rera re dendô pa nt' asômbio, ndô
 23 mbôra yi p' are. Nl' awuli Rerè awulinlie nyôngô yè, inlè, Gogwa, agènda gw' imponlo nla gw' impindi, ko bangatia waô gô bia,
 24 ko nag' wami jônlia ralie. Konde mi buliulia 'nlwè, inlè, Zyel' ôma vanganl' ômîori gôre waô w' aweliô ô be dembe ntyagô yam'.
 25 Nl' anlag' awenge w' agèndi nla yè: nl' awiziè awulinlia waô, i-
 26 nlè, Jog' ôm' abia gôre miè, ko aïike rer' iyèmè, nli ngi yè, nl' ôñwant' wè, ul' awanliè, nl' awongie anlôme nl' antô, nl' emènlo zèmè kè, ayoliè dwanl' ônlèngi
 27 wam'. Ôm' edu ô re e kumbe krosi yè, aïenga miè, ayoliè dwa-
 28 nl' ônlèngi wam'. Konde mande gôre 'nlwè, ô bele nôge nagô mpôlô y' adô, alônge dwa tu, avikilijônli, mbè are nl' igumba kwè-
 29 kwè gô mauiliza yô? Vendetwa iulè, ayè fela p' adô mi ntinla, ko alènge ngulu yi suliza, waôdu wi
 30 jenla wi be pakilia gô syèliè, awulia, 'nlè, Winlo avakili gô nôga, ndô e pegaga nli ngulu yi manli-
 31 za. Ge ôga mande, gô kèndè gô nw' igovi nl' ôg' ôñwènlè, alônge dwa tu awônde; môngo mbè are nli ngulu nl' igômi ny' intosèn ny' isozyè gô iwa nla yè ô bia gôre yè nl' agômi m' intosèu a-
 32 mbanli? Azya nlonlo, ômîori e pare bô, e tòm' ivovi, aïambia
 33 nt' are waô ko pang' aïdènjè. Sambô ôm' edu gôre 'nlwè ô re e pa jivire tiga yôdu yi re nla yè, ayo-
 34 lie dwaul' ônlèngi wam'. Ezanga zi r' eïa: ndô ja ezanga z' aperiz' ônligi wè, zô ko dèng' ônligi nla
 35 gwi? Zi zye nl' isyolo nyènlè ge gô ntyaga ge gw' iyela: ndô zi falô nfalagô. Ayè ô re nl' arôl gô jogo, e ga yogo.

- 15 Nl' aſienl' ipublikan waòdu
nl' anlag' aſe aſia pièrè nla yè
2 gò jogo agamb' imè. Nl' alaga-
lag' Ifariſi nl' irèndiſi, awulia,
inlè, Winlo e bong' anlag' aſe,
anya nla waò.
3 Nl' agòvinliè waò nkògò yinlo,
4 inlè, Mande gòre 'nlwè, ò re nli
nkama y' adombè, j' aperò nl'
iſiori, ariḡ' agoſi ònlogòſi nl'
adòmbè ònlogòſi gw' itòvè, agè
buta nyò ny' averi, kaò adènga
5 nyò? Ndò gò dèngè nyò, e talia
nyò gw' ibeg' iſè, njenlage mbia.
6 Nla gò biè gò nag' wè, e feiz' i-
ndegò sè nl' iganganlò yè, awuli-
nia waò, inlè, Yenlanli mbia nla
miè, konde mi are dènga p' ido-
mbè nyam' ny' aduò pera pa miè.
7 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, yenlo kè
be dwani' igewa g' òròwa g' òſiwa-
nja w' òmo mbe òſiori ò kalwa,
viaganlò nla g' òſiwanja w' agòſi
ònlogòſi nl' anlag' aſia ònlogò-
ſi, wi re wi zye nl' iſyolo nyi
kalwa.
8 Ge òſiwantò miè mande, ò re nl'
igòſi ny' ifura, j' aperò nle mori,
anlung' òjò ayombunle nagò, a-
9 wuta kaò adènga yò? Nla gò dè-
ngè yò, e feiz' indegò zè nl' iga-
nganlò yè' awulia, inlè, Yenlanli
mbia nla miè, konde mi are dènga
10 pe fura y' aduò pera pa miè. Mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Yenlo ke r'
igewa gòr' ienjel s' Anyambiè g'
òſiwanja w' òmo mbe òmori ò
kalwa.
11 Nl' awuliè, inlè, Òma avegagi nl'
12 awa nlòſe aſanli. Nl' awuli ò-
ſiwo rumbe awulinliè rer' iyè,
inlè, Rera, va miè mbei y' igu-
mba yi jigò miè. Nl' ngerinliè
13 waò yom' iyè. Intyugu ſinyèwo
piaganla pa òſiwo rumbe alatizi
yom' iyè yòdu, agènd' agèndo gw'
inlong' wilò; gògò awundakanliè
yom' iyè ewundakanl' anyambiè.
14 Gw' aluò yè amauliz' igumb' i-
nyè nyòdu nl' ibundakanla, arwe-
nli njanla mpòlò gò ntye mè; nl'
15 avakiliè jela. Nl' agèndiè ayauji-
nl' òma wi ntye mè; aròſiè yè
16 gw' itòvè sè gò nyezag' ingò. Nl'
aro tondiè gò jòriz' iwumù nyè nl'
inya s' anyagagiò nl' ingò: ndò
17 e pò inya nl' òma. Ndò gw' awi-
nyè g' ògu wè awuli, 'nlè, Mongi
janja wa rer' iyam awenge wi re
nl' inya kwèkwè nla viaganlò,
ndò mi juwa vèulo nli njanla.
18 M' be kumanla agènda gòre rer'
iyam', ko miè bulinliè, inlè, Rera,
mi are janja p' ibe g' òròwa nla g'
19 òzyò wo kè. Mi azye nl' inyanga
nyènlè nyi fweliò inlè òſiwanl'
iyo: vanga miè g' òſiori wi mo-
ngi janjinlo. Nl' agumanliè, aſia
gòre rer' iyè. Ndò gw' avegagiè e
pare bò, rer' iyè ayenliè, avòginlè,
nl' agèndiè nli mangò gòre yè, a-
21 zangunlè, azombè. Nl' awulinliè
yè nl' òſiwanl' iyè, inlè, Rera, mi
are janja p' ibe g' òròwa nla g'
òzyò wo kè: mi azye nl' inyanga
nyènlè nyi fweliò inlè òſiwanl'
22 iyo. Ndò rer' iyè awulinli anlag'
iwè, inlè, Vaganli ngoi mbiamè,
ko borianli yè yò; welanl' òſiòrò
g' ògo wè nl' intyòzyò satanga gw'
23 agòlò miè. Ko baganli kè òſiwo
nyare impoſi, ayònla yò, azwè ga
24 nye, ayenle mbia: konde òſiwanl'
iam' winlo avegagi juwa pa, ndò
are bo; avegagi pera pa, ndò adè-
ngiò. Nl' avakili waò gò jenle
25 mbia. Ndò òſiwanliè ònlero ave-
gagi gò ntyaga: nla gw' aſienliè
azyuſya pièrè nli nagò, nyogiò
26 abeka nl' iyinlò. Nl' aweliè òſio-
ri w' iuyòngò gòre yè, nſambiè,
inlè, Isaòn nde yinlo? Nl' awu-
linliè yè, inlè, Òſiwongi yo abie-
nli; rèr' iyo are jònla p' òſiwo nya-
re impoſi, konde are yè dènga pa
28 mbiambiè. Ndò nſendi, ko ayi-

vire jinginja: nl' agogwi rer' iyè,
 29 agwènlè nkolo. Ndò awinlizi
 awulinlie rer' iyè, inlè, Vòna,
 impuñia yinlo imienge mi are' wè
 janjinja pa, ko mi avav' òzòmbiò
 wò: ndò ô pa pa miè nli mori va-
 nganl' òñwo mbônli, ko miè jenle
 30 mbia nl' indegò sanl'. Ndò gw'
 abi' òñwanl' iyo winlo ô re bunda-
 kanla p' anliv' imo nli vovevove,
 ô jônlinlè òñwò nyare mpoñi.
 31 Nl' awulinliè yè, inlè, Òñwamñi, ô
 re nla miè egòmbe zòdu, nli yòm'
 32 iyam' yòdu iyo. Ndò avegagi
 kwèkwè gòre 'zwè gò jenle mbia
 nl' igeva: konde òñwongi yo wi-
 nlo avegagi juwa pa, ndò are bo;
 avegagi pera pa, nl' adèngiò yè.
 16 Nl' awulinliè inlèngi yè kè,
 inlè, Enlamñi z' òma avegagi nl'
 òmo penjavenj' igumb' inyè; ô
 zozizò gòre yè inlè e bundakanle
 2 yom' iyè. Nl' aweliè yè, aña-
 mbiè, inlè, Òsaôn nde winlo wi
 jogo miè g' òñwanj' iwò? va miè
 ntangò nt' ar' evilò zo; konde w'
 ayolie fo dwanla gw' inyang'
 3 inyo. Nl' awuli òmo zozizò awu-
 lia g' òrèñ' iwè, inle, M' be denda
 sè, gò re 'nlè, rer' iyam' e bongi-
 nla miè inyang' inyam'? mi azye
 nli ngulu yi tumbe ntye; nla gò
 4 nègira mi jenle ntyonli. Mi are
 kenja pa nte be denda miè, inlè
 gò be tòmbò miè gw' inyang'
 inyam', wi be bonga miè gw' ina-
 5 gò saò. Nl' aweliè òm' edu ô
 nwanli rer' iyè, nl' awulinliè òlò-
 nga, inlè, Ô nwane rer' iyam'
 6 ntangò sè? Awuliè, inlè, Nkama
 y' ikulu s' agali. Nl' awulinliè
 yè, inlè, Wong' ezangò zo, ko su-
 nge dwanla tu, arènda agòmñi ata-
 7 nli. Vovo awulinliè òñmori, inlè,
 Awè kè ô nwane ntangò sè? Nl'
 awuliè, inlè, Nkama yi gara y'
 òresi. Awulinliè yè, inlè, Wong'
 ezangò zo, ko tènda agòmñi ènlè-

8 nlai. Nl' azuminli rerè azumi-
 nlia òmo mbe mèwo inlè, ajanji
 nl' okeli: konde awa wi ntye yi-
 nlo wi re nl' okeli gw' ivòm'
 inyaò viaganlò nl' awa w' òzange.
 9 Mi bulinlia 'nlwè kè, 'nlè, Vangi-
 nlanl' ikuw' iyanli indegò nl'
 anliv' ambe mi ntye; inlè, gò be
 manla mò, wi be bonga 'nlwè gw'
 10 alwanlò makonlako. Ayè ô re ko
 bekeliò gw' isaôn imiangò mè,
 ayè ko bekeliò kè gw' isaôn imie-
 nge: nl' ayè ô re azyel' ògòre gw'
 isaôn imiangò mè, azyel' ògòre kè
 11 gw' isaôn impòlò. Sambò ja 'nlw'
 azye dwanla pa anlaga wi re ko
 bekeliò gw' anliv' ambe mi ntye,
 mande be jeginla 'nlwè anliva
 12 marèti? Nla ja 'nlw' azye dwa-
 nla pa nl' inyanga nyi bekeliò
 gw' isaôn yinganli, mande be pa
 13 'nlwè yom' iyanlimè? Zyele nyò-
 ngò yi re ko janjinle rerè mbanli:
 konde e be bike mori kè tonde
 mori; azya nlonlo e be dwanla nli
 mori, kè pèdie mori. Anlw' ayo-
 lie janjinl' Anyambiè nli mamon
 14 ta. Nl' Ifarisi, w' avegagi agasyò
 m' anliva, w' ayogiò isaôn yinlo
 15 yòdu; nl' azyèliagi waò yè. Nl'
 awulinliè waò, inlè, Anlwè nle
 waò wi kanl' ikuw' iyanli gw'
 azyò m' anlaga; ndò Anyambiè
 avòrò irèñ' iyaulli: konde eza zi
 pendiò pòlò gòr' anlaga zò nl' eza
 zi bikò gw' antyo m' Anyambiè.
 16 Ivanga nl' ivogisi y' avegagi aña
 gw' egòmbe zi Jan: avila vovo
 ntyangò mbia y' inlongo ny' A-
 nyambiè yi kambinlò, nl' òm' edu
 17 e jinginja gò nyò nli ngulu. Ndò
 re dèla gòr' òròwa nli ntye gò
 piaganla, viaganlò nla g' òrèndo
 18 òñmori w' ivanga gò jila. Òm'
 edu ô tòmb' òñwant' wè, ayòmb'
 òñwènlè, e nanla nla winganli:
 nl' ayè ô jòmbè ô ròmbiò avila
 gòr' ònlòmñe, e nanla nla winganli.

19 Avegag' enlañi z' òma, nl' awo-
ragiè nkèmbo y' angola nla yi sè-
rik, ko yè nya pòlò ntyug' wedu.
20 Nl' elèngè z' òma, in' inyè nle
Lazarus, alimbiniò gw' evungu
21 zè, ralie nl' inkanli, avelagi gò
jòrizò nli nkizi y' avòswagi gò
tavuru y' enlañi; nl' a'ienl'
22 imbwa anler' ilòsò yè. Arwenl',
inlè, elèngè, z' ayuwi, arwanlò
nl' ienjel gò ntònlò yi Abraham:
nl' ayuwi k' enlañi, avènlìò.
23 Nl' aròmbiniè ntyo mè gw' ilò-
mbò, ayè gw' azyingò, ayènle
Abraham da'ada'vie, nli Lazarus
24 gò ntònlò yè. Nl' aròngiè awu-
lia, inlè, Rera Abraham, yenla
miè ekd'va, ko tòmie Lazarus inlè
e ga lu'vie ntyai y' òmènlò wè
gw' aulingò avonliza miè ònlèmiè
wam'; konde mi jenl' azyingò g'
25 ògònlì winlo. Ndò Abraham awu-
li, inlè, Òñwamì, yònginlia inlè ò
vegagi nli yom' iyo v'ia gw' emè-
nlo zo, nli Lazarus kè ya vè: ndò
vèlò e jenlage mbia, ndò awè ò
26 jenlizagò azyingò. Nla viaganlò
nl' isaòn yinlo yòdu, ntyo 'zwè
ntyò 'nlwè re dwanlizò pe mbòra
y' òrong' òmpòlò, yenlo waò w'
ato piaganla avila vèlò agènda
gòre 'nlwè w' ayolie, nlo joli òma
noganla avila vovo a'via gòre
27 'zwè. Nl' awuliè, inlè, Sambò
kokolo, rera, ròmiè gò nagò ya rer'
28 iyam': konde mi are nl' awo-
ngwè ataul; ko yè mieza waò,
wì vende bia gò mbòra y' azyingò
29 yinlo. Ndò Abraham awuli, 'nlè,
Wi re nli Mòsès nl' ivogisi; wì ga
30 yoginlò waò. Nl' awuliè, inlè,
Nyawè, rera Abraham: ndò jog'
· òm' akènda gòre waò avila gw'
31 ijuwa, wì be kalwa. Nl' awuli-
niè yè, inlè, Jogo w' ayoginlò
Mòsès nl' ivogisi, gambènl' òm'
ayolie pange waò jivira, vang'
atòngwa avila gw' ijuwa.

17 Awulinliè inlèngi yè inlè,
Ayolie dwanl' inlè ya yi kweza
y' avie: ndò azyile gòr' òma mè
2 ò бага yò! Ko dwanle mbia gòr'
òma mè gò diriò g' òmpele wè idò
ivòlò nyi kilinla, ko yè falò gò
ntyu'va, viaganlò nla gò kwez'
3 òmòri gòr' awangò winlo. Vanda-
minlanl' ikuw' iyanli: jog' òñwo-
ngi yo ajanj' ibe, revunlè; nla j'
4 anlige nkòndi, nyezè. Nla j' aja-
njinlo mbe nyongo òrogènlò v'
òwenja, avo fwiza gòre wè nyo-
ngo òrogènlò, awulia, 'nlè, Mi
anligi nkòndi, nyezè.
5 Nl' awuli ròmi awulinliè Rerè,
6 inlè, Gunda 'zwè ibekelia. Nl'
awuli Rerè, inlè, Janlw' adwanla
nl' ibekelia g' intyo nyi mutard,
anlw' ato bulinli' erere zinlo, inlè,
Ròdunlò, ko bènlò gò ntyu'va; ko
7 zò joginlò 'nlwè. Ndò mande
gòre 'nlwè, ò re nli nyòngò e tu-
mbage ntye ge e penjavenj' ado-
mbè, ò be bulinliè gw' abid' avila
gò ntyaga, inlè, Yògò pele, ko
8 dwanla tu gw' inya? Arang'
inlè e be bulinliè, inlè, Gekiz'
inya si be nyò miè, ko diri' ònla-
mb' iwo g' òna, avenginla mie,
kaò mi anya uli jonga; nl' avila
9 vovo ò be n'ya nli jonga? E bu-
linlie nyòngò mè, inlè, Ake'va,
konde alend' isaòn y' azòmbiò?
10 Yenlo kè 'nlwè, gò be duò anlw'
adend' isaòn yòdu yi re sòmbiò
pa gòre 'nlwè wulianl', inlè, Azw'
ar' inyòngò s' isyolo fo; azw' are
denda pa nt' avegag' evilò zazyò
gò denda.
11 Nl' arwenli gw' agèndagi waò
gò Jerusalèm inlè, aviaganli gò
garegare ntyo Samaria nli Galile.
12 Nla gw' ayluginliè gò nkala mori,
alatanll nla yè lgòñl ny' anlaga
w' avegagi nli golanti, w' aguma-
13 nli da'ada'vè: nl' aròmbiniè waò
amòl maò, awulia, 'nlè, Jisu,

14 Rera, vòginla 'zwè. Gw' ayenliè waò, awulinli waò, inlè, Gè tumi-
nlienl' iminisè ikuw' iyanli. Nl'
arwenl' inlè, gw' agèndagi waò,
15 w' ayingiò. Nl' òmìori gòre waò,
gw' ayenliè, inlè atòlizò, awinyi,
nsuminliag' Anyambiè nl' inyò'
16 ivòlò, avòswa g' òzyò wè gw'
agòlò mi Jisu, avè akeña : avega-
gi òñwo Samaria. Nl' awuli Jisu,
inlè, Pa tòlizò igòmi? ndò ènlò-
18 gòmi wi re gwi? Pa dèngò wi
fwinya gò suminli' Anyambiè,
19 kaò winlo w' inlongo imori? Nl'
awulinliè yè inlè, Nlongwa, ko
kèndaga : ibekeli' so si re 'wè su-
nginla pa.
20 Nla-gw' aʼambiò yè nl' Ifarisi,
egòmbè zi be bi' inlongo ny'
Anyambiè, ayiviri waò, inlè,
Inlongo ny' Anyambiè nyi bia
21 nli nipònlagò. W' awulia kè,
'nlè, Vòla vènlò, ge vovo, konde
vòla, inlongo ny' Anyambiè nyi
22 re gò gare yauli. Nl' awulinliè
inlengi, inlè, Intyugu si be bia, si
be belò 'nlwè gò jenle mori y'
intyugu s' Òñwa w' òma, ko
23 'nlw' ayenla yò. Wi be bulinlia
'nlwè, inlè, Vòla vènlò, vòla
vovo, agèndanli, ge songa waò.
24 Konde ga nt' ar' inonyingwè-
mbòlò, gò kèminl' òwenja gò
nkòña mori y' òròwa, wi bamba
kwanga gò ntyai mori y' òròwa;
yenlo kè be dwani' Òñwa w' òma
25 gò ntyugu yè. Ndò e ga lònge
sindini' isaòn imiènge kè bikò nle
26 mongi w' ivòma nyinlo. Nla ga
nt' arwenli gw' intyugu si Nòa,
nlonlo be twa kè gw' intyugu s'
27 Òñwa w' òma. W' anyagagi, w'
ayongagi, w' ayòmbagi, w' ayò-
mbizagò, agènda gò ntyugu y'
ayinginli Nòa g' òwatanga, ko
ijambunlia s' aulingò bia, ayiliza
28 waòdu. Yenlo kè nt' arwenli
gw' intyugu si Lot; w' anyagagi,

w' ayongagi, w' anlivagi, w'
agòlagi, w' avènlagi, w' anlò-
29 gagi. Ndò ntyugu y' alubwi
Lot avila gò Sodom y' anlogi
ògònli nli sulfer avila g' òrò-
30 wa, ayiliza waòdu. Be dwanla
k' egolanli mèmò gò ntyugu yi
31 be bówunliò Òñwa w' òma. Gò
ntyugu mè, ayè ò be duò g' òñwa-
njanwanja, nl' igumb' inyè gò
nagò, e ga rig' azuminlie gò bong-
nyò : nla yè ò re gò ntyaga, e ga
32 rig' awinya gò nag' wè. Yòngi-
33 nlianl' òñwantò wi Lot. Òm'
edu ò be buta gò sunginl' emènlo
zè e be periza zò : ndò ayè ò periz'
emènlo zè e be penjavenja zò.
34 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ògwèra
mè anlòmè aʼanli wi be nanla g'
òdò mò; òmìori be bongò, k' òmì-
35 ri tiganla. Antò aʼanli wi be
duò wi kil' imba mbòra mò : òmì-
ri be bongò, k' òmìori tiganla,
36 Awinlizi waò awulinliè, 'nlè,
Gwenli Rera? Nl' awulinliè waò
inlè, Mbòra yi r' ebende, vovo be
dwanla k' inkungu datanla pa
ta.

18 Nl' agòvinliè waò nkògò inlè,
anlaga wi ga gambiulage egò-
2 mbe zòdu, ko w' ayasa; awulia,
inlè, Avegagi gò nkala òyèkèli, ò
ti' Anyambiè du, ge bimbi' anla-
3 ga. Nl' avegagi gò nkala miè
òñwantò wi tigò, ò viagagi gòre
yè awulia, inlè, Renliza miè òzo-
4 zo nl' òlòʼalòʼi wam'. Ndò e
jivira v' òñwolingò : avila vovo
awuli g' òròm' iwè, inlè, Vanga
mi pa ti' Anyambiè ge bimbi'
5 anlaga; ndò konde òñwant' wi-
nlo e syokolia miè, m' be tenliz'
òzozo wè, e vende jasiza miè nl'
6 ibiaʼviagi sè. Nl' awuli Rerè,
inlè, Yogonli nt' akamb' òyèkèli
7 òmbe. Anyambiè aganle mongi
wi re yè pinja pa, wi tònga gòre
yè òñanda nl' ògwèra? e be dwa-

8 nl' òlìngò gò nungunla wàò? Mi
bulinlia 'ulwè, inlè, E be kanla
wàò nèganèga. Ndò gò be bi'
Òñwa w' òma' e be dèng' ibeke-
lia mè gò ntye?
9 Nl' agòvìè kè nkògò yinlo g'
òñwanja w' awèwo w' avekeliag'
ikuw' iyaò, inlè wi r' aña, ko
10 wàò pèdi' añori, inlè: Anlag'
añanli w' avandi gò nagò y'
Anyambiè gò kambinla; òñori
11 Farisi, nl' òñori publikan. Fa-
risi agumanli agambinla g' òku-
w' wèmè, inlè, Mi po akeña,
Anyambiè, inlè mi azye g' anlag'
añori, mongi wi pita, arègo, vò-
vèvè, ge vanganle ga publikan
12 yinlo. Mi peng' esyònge nyongo
mbanli gò syòlò; mi p' eñori
avila gw' igòmi gò ya yòdu yi
13 dèngò miè. Ndò publikan agu-
mauli dañadaña, e jivire tòm-
binla vanganl' antyo mè g' òròwa,
ndò awòli ntònlò yè, awulia, 'nlè,
Auyambiè, vòginla miè òmo mbe.
14 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Winlo
agèudi gò nag' wè nyezò pa nl'
aranga mèwonlo; konde òm' edu
ò pendi' òkuw' wè e be syònlì;
ndò ayè ò syònlì òkuw' wè e be
pendiò.
15 Nl' aña gò wàò kè gòre yè keikei
yaò, inlè e ga wate yò: ndò gw'
ayenl' inlèngi ayenle ndaga, w'
16 azèmbi wàò. Ndò Jisu aweli wàò
gòre yè, awulinlia wàò, inlè, Yivi-
ranli yawanla bià gòre miè, ko
aleganli wàò: konde inlongo ny'
Anyambiè nyò nl' ònlongo wi-
17 nlo. Giligili mi bulinlia 'nlwè,
inlè, Òm' edu ò re e pa bong'
inlongo ny' Anyambiè g' òñwo
rumbè, ayinginle du gò nyò.
18 Nl' aña gò yè nl' enlami' eñori,
inlè, Ònlènj' òmbia, mi ga
lend' ande gò jig' eñènlò z' egò-
19 mbe zòdu? Nl' awulinliò yè nle
Jisu, inlè, Ò fwelia miè òmbia sè?

20 zyel' òmo 'mbia, kaò òñori, inlè
Anyambiè. Ò vòrò ampanga,
inlè; Ananla nla winganli, Ayò-
nla, Ayufa, Avèrinl' òganganlò
wo, Lube rer' iyo nli ngi yo.
21 Awuliè, inlè, Agamba minlo mò-
du, mi are mò penjavenja pa avi-
22 la gw' erumbè zam'. Gw' ayogiò
Jisu yenlo, awulinliè, 'nlè, Òsañu
òñori wi re 'wè pènlà pa: gòle ya
yòdu yi re nla 'wè, agera yò gòr'
ikuge, gambèulè ò be dwanla nl'
igumba g' òròwa: ko bia, azònga
23 miè. Ndò gw' ayogiò yè agamba
minlo, agòtiò nl' ekèñ' evòlò; ko-
nde avegagi nl' igumb' inyenge.
24 Gw' ayenli Jisu yenlo awuli, 'nlè,
Ijola nde gòre wàò wi re nl' igu-
mb' inyenge gò jinginla gw' iulo-
25 ngo ny' Anyambie! Konde gòre
shamò gò pokosa gw' igola nyi
ntòmbò, re dèla viaganlò nla gòr'
enlami' gò jinginla gw' inlongo
26 ny' òròwa. Nla wàò w' ayogiò
w' awul', inlè, Sambò mande ko
27 sunginlo? Ndò awul', inlè, Isa-
ñu yi re y' ayoliò nl' anлага, yò
28 ko joliò ul' Anyambiè. Nl' awu-
li Pitèr, inlè, Azw' are tiga pe
29 yom' iyazyòmè, azongo. Nl'
awulinliè wàò, inlè, Giligili mi
bulinlia 'nlwè, inlè, Zyel' òmo re
tiga pe nag' wè, ge òñwantò, ge
awongwè, ge izombi, ge awaula,
g' òñwanja w' inlongo ny' Anya-
30 mbiè, ò re awonge viaganlò pòlò
gw' egòmbè zinlo, nla gò ntye yi
bia eñènlò zakonlako.
31 Nl' awongiè igòmi nl' añañli,
awulinlia wàò inlè, Vònlà, azwè
panda gò Jerusalèm, nl' isañu yò-
du yi re tèndò nl' ivogisi yi be
32 dendinlò Òñwa w' òma. Konde
e be pò gw' ago m' anlongo, ko
wàò pèdiè, alèngèliè, aruenliè
33 igwanla: wi be syièd kè ayònlè:
nli ntyugu yintyarè e be tòngwa.
34 Ndò wi kòtiz' isañu yinlo du; nl'

igamba mèn ny' avegagi jumbunlò
pa avila gòre waò, ko w' agòtiz'
isaòn y' agambiò.

- 35 Nl' arwenli gw' aŋienliè pièrè
nli Jèrikò, inlè, ipoku ny' òma
alwanli tu g' òzamba wi mponlo
36 nègiraga. Gw' ayogiò yè anlag'
awenge wi piaganla, aŋambi, inlè,
37 Òsaòn nde winlo? W' awulinliè,
inlè, Jisu yi Nazarèth ayè piaga-
38 nla. Nl' aròngiè, inlè, Jisu y'
Òñwa wi David, yenla miè ekèŋa.
39 Nl' alegiò yè nl' anlaga w' agèndi
gò bòsyò inlè, e ga lwanle do: ndò
aròngi viaganlò pòlò, inlè, Aw'
Òñwa wi David, yenla mi' ekèŋa.
40 Nl' agumanli Jisu gòre, azòmbiè
inlè e ga ŋagò gòre yè: nla gw'
arwenliè pièrè, aŋambiè yè, inlè,
41 Ò bela miè dendinlo andè? Nl'
awuliè, inlè, Rera, mi ga yenle.
42 Nl' awulinliò yè nle Jisu, inlè,
Yenla: ibekeli' si re 'wè sunginla
43 pa. Nl' ayeuliè pele, azòngè,
nzuminliag' Anyambiè: nl' anla-
ga waòdu gw' ayeuli waò ndaga,
w' azuminli' Anyambiè.

- 19 Ayinginli Jisu aviaganlaga gò
2 Jèrikò. Nl' avegagi yovo ò-
ma, ò weliagò inle Zake; nl' ave-
gagiè ewònjò z' ipublikan, a-
3 lwanla nl' igumb' inyenge. Nl'
awutagiè gò jenla wenli nle Jisu;
ndò e jolia g' òñwanja w' ibunla
4 s' anlaga, konde avegagi òpe. Nl'
agèndiè nli mangò gò bòsyò, ava-
nd' erere gò jenlè: konde avegagi
5 gò piaganla gò nìponlo mè. Gw'
aŋienli Jisu gò mbòra mè, avònlì
gw' igònlò, nl' awulinliè yè, inlè,
Zake, zunge sumiula: konde nle-
6 nlo mi ga lwaule gò nag' wo. Nl'
azuminliè nèganèga, awongè nli
7 mbia. Gw' ayeuli waò yenlo,
waòdu w' alagalagi, awulia, inlè,
Are jinginla pa gòr' òmo mbe gò
8 dwaul' ògènd' iwè. Agumanli
Zake, awulinliè Rerè, inlè, Vòula,

- Rera, erenle z' igumb' inyam' mi
pa zò gòr' ikuge; nla ja ni are bo-
nginla p' òma ezoma nl' ipita, ni
9 fwinliza zò nyongo nlai. Awuli-
nliò yè nle Jisu, inlè, Nlènlo wi-
nlo nagò yinlo y' abienlò nl' isu-
nginla, konde ayè kè mbamba yi
10 Abraham. Konde Ònwa w' òma
are bia pa gò buta azunginl' eza zi
re pera pa.
11 Nla gw' ayogiò waò isaòn yi-
nlo, agundi nkògò kè, konde
avegagi pièrè nli Jerusaldèm, nla
gò re 'nlè w' avikili 'nlè inlo-
ugo ny' Anyambiè nyi be bò-
12 wunlia pele. Yenlo awuli 'nlè,
Enlañi z' òma agèndi gò ntye
yabò gò pò inyanganga nyi penda,
13 awinya. Nl' awalèlè igòñi ny' a-
nlag' iwè, ava waò igòñi ny' imi-
na, awulinlia waò, inlè, Gòlanli
14 òkita nla sò, kaò mi abia. Ndò
anlaga wi ntye yè w' avikiè, a-
ròñi' ivovi gò nyuñi' iyè gò bulia
'nlè, Azwè pa bel' òma winlo gò
15 panginla 'zwè. Nl' arwenli gw'
aŋienliè, ayè pò p' ivenda, inlè,
azòmb', inlè anlaga mè w' avenliò
ndè syika, wi ga weliò gòre yè, ko
yè mia nt' aluò òm' edu adèngi
16 nl' ikòla. Nl' aŋienl' òlònga, awu-
lia, 'nlè, Rera, mini yo yi re dè-
17 nga p' igòñi ny' imina. Nl' awu-
linliè yè inlè, Mbiambiè, awè
nyòngò mbia: gòre 'wè dèngò pa
nl' inyanganga nyi bekeliò g' òsaòn
òñwangò, lwanla nl' inyanganga nyi
18 panginl' igòñi ny' inkala. Nl'
aŋienli wàŋanli awulia, 'nlè, Rera,
mini yo yi re dènga pe ntyanli.
19 Nl' awulinliè yè kè, 'nlè, Lwanl'
awè kè nl' inyanganga nyi panginle
20 nkala ntyanli. Nl' aŋienl' òñmori,
awulia, 'nlè, Rera, vòula, min'
iyo ye yinlo, y' avenuŋaŋenjò miè
21 kòrò pa nli tòlò: konde mi arie-
nlio, konde awè nl' òm' òyoli: ò
tòmbinl' eza zi re ò dimbiula, are-

- 22 nla eza zi re ô bènla. Awulinliè yè, inlè, Avila g' ôgwanl' iwomè be jèkèlia miè 'wè, awè nyôngô mbe. W' amienl' inlè niè nl' ôm' ôyoli, ntômbinlag' eza zi re
- 23 mi dimbinla, ntenlag' eza zi re mi bènla; sambô ezande zi re 'nlè ô pa pe syik' iyam' gôre mongi wi pengakanl' anliva, inlè gô bia miè, ko miè bonga yô nl' ôba ta?
- 24 Nl' awulinliè waô w' agumanli vovo, inlè, wonginlanliè mina, ava yô gôre yè ô re nl' igômi ny'
- 25 imina. Nl' awulinli waô yè, inlè, Rera, are nl' igômi ny' imina.
- 26 Mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ôm' edu ô re dènga pa, gôre yè be pò; ndô ayè ô re e pa dènga, e be bonginlô
- 27 vanganl' eza zi re nla yè. Ndô ilôfalôvi yam' mèyo yi re wi pa bela miè panginla waô, vanganli waô gunlu, ko jônlanli waô g' ô-zyô wam'. Gw' aluô yè akambi yenlo, agèndi gô bôsyô, mpandaga gô Jérusalèm.
- 29 Gw' avienliè pièrè nli Bèthpaj nli Bèthani gô nômbe yi fweliô, inlè Ioliv, arwenl' inlè, arômi' ačanli gôr' inlengi yè, awulia,
- 30 inlè, Gèndanli gô nkala yi re swa-swo nla 'nlwè; gôgô gô be jinginla 'nlwè, anlwè be jenl' ôfiwo buru diriô pa, wi re wi pa pandô nl' ôma nli mori: vurunlanli, ko
- 31 baganli wô. Nla jog' ôm' abambia 'nlwè, inlè, Ezande zi purunla 'nlwè wô? ko bulinlianli yè,
- 32 inlè, Rerè are nla wô isyolo. Nl' agèndi waô w' arômiô, alènga nt'
- 33 awulinliô waô nle yè. Nla gw' avurunlagi waô ôfiwo buru, ômo nivi wô awulinli waô, inlè, Ezande zi purunla 'nlwè ôfiwo buru?
- 34 Awuli waô, inlè, Rerè are nla wô isyolo. Nl' aŋagi waô wô gôre Jisu: nl' arali waô ingoi saô g' ôfiwo buru, avandizi Jisu gô wô.
- 36 Nla gw' agèndagiè, w' ayanli'
- 37 ingoi saô gô mponlo. Gw' aŋienliè pièrè, agè suininle nômbe y' Ioliv, nkumba y' inlengi yè yôdu y' avakili gô jenle mbia azuminli' Anyambiè nl' inyô' ivôlô g' ô-fiwanja w' ijanja si ngulu s' aluô s' ajenlô waô; awulia, inlè, Ôzavilô gôr' ôga ô bia gw' ina nya Rerè: amèujè g' ôrôwa, nl' ive-nda gw' igônlo mè. Nl' awèwo w' Ifarisi gô ukondo w' awulinli Jisu,
- 40 inlè, Ônlènji, leg' inlengi yo. Nl' awinlizè, awulia, 'ulè, Mi bulinlia 'nlwè, inlè, ja winlo w' adwanla do, adô mi be tônga.
- 41 Gw' aŋienliè pièrè ayenle nkala,
- 42 alenlinli yô, inlè, Awè, toto w' amienli gô ntyugu yinlo isaô nyi pang' amènjè mo! ndô vèdu yi re
- 43 jumbunlô pa gw' antyo mo. Konde intyugu si be bia gôre 'wè, si be kômbinl' ilôfalôvi yo agômbinlo nl' ôgômba vingôvingô, anu-
- 44 nja g' ôzamb' iedu, ayilizo kwanga gô ntye, nl' awanl' iwo nla 'wè; wi be tîga gôre 'wè idô gw' idô; konde ô mia du gw' aŋienl' Anyambiè gô balo.
- 45 Nl' ayinginliè gô nagô y' Anyambiè, avakilia gô kogunlia waô
- 46 w' agôlagi agôlô, awulinlia waô, inlè, Re tëndô pa, inlè, Nag' wam' yi be dwanle nagô y' ikambinla: ndô anlw' are yô panga pa ôbulungu w' ife.
- 47 Nl' anlènjagiè ntyug' wedu gô nagô y' Anyambiè. Ndô iminis' impôlô nl' irèndisi nli nlaŋi y'
- 48 anlaga w' awutagi gô jônle: ndô wi dènge ndaga yi re waô ko denda; konde anlaga waôdu w' azôngagiè gô pôganliô.
- 20 Ntyugu mori gw' avegagiè e nènj' anlaga gô nagô y' Anyambiè agambinlage ntyangô mbia, arwenl' inlè, iminis' impôlô nl' irèndisi nl' anlero w' aŋienli gôre
- 2 yè. Nl' agambi waô, awulinliè,

- inlè, Wulinlia 'zwè ô dendag' isa-
 òn yinlo n'l' inyang' ande? ge ayè
 ô venlio inyang'a nyinlo mande?
- 3 Awinlizè, awulinlia waò, inlè,
 Miè kè m' be bambia 'nlwè igamb'
- 4 iñiori; ko bulinlianli miè: Iba-
 ptaiza si Jan, s' avili g' òròwa, mbè
- 5 gòr' anlaga? Nl' agambanli waò
 awulia, 'nlè, Ja zw' abulia, 'nlè,
 Avila g' òròwa; e be bulia, 'nlè,
- 6 Anlwè pa bekeliè sè? Ndò ja zw'
 abulia, 'nlè, Avila gòr' anlaga;
 anlaga waòdu wi be punga 'zwè
 adò: konde wi bekelià 'nlè Jan
- 7 ayè n'l' òvogisi. Awinlizi waò,
 inlè, Azwè pa mia nkòva y' avili
- 8 sò. Nl' awulinliò waò nle Jisu,
 inlè, Miè kè mi awulinliè 'nlwè
 n'l' inyang' ande nyi denda miè
 isaòn yinlo.
- 9 Nl' avakiliè kòvinla waò nkògò
 yinlo, inlè, Òma avèni ntyaga y'
 igoli, ariga yò gòr' anlaga gò pe-
 njavenjò agènda gò ntye nyènlè
- 10 òling' òla. Gw' egòmbè z' ilònda
 aròmi nyòngò gòr' anlaga mè,
 inlè wi ga vè mbei y' ilònda yi
 ntyaga: ndò w' awòliè, awinlizè
- 11 òrevò. Nl' avo tòmliè nyòngò
 nyènlè; n'l' awòli waò yè kè, alè-
 ngèliè, awinlizè òrevò. Nl' avo
 tòmliè yintyarò; n'l' awonji waò
- 13 yè vòra, aròmbè gò ntyaga. Awu-
 li ònlivi wi ntyaga, inlè, M' be
 denda sè? M' be tòm' òñwanl'
 iam' wi tondò miè vendetwa wi
- 14 be bongè. Ndò gw' ayenli mongi
 wi penjavenje ntyaga ayenlè, w'
 awulianl' inlè, Winlo n'l' òyigisi:
 azwè ga yònlènlè, ko ijiga dwanl'
- 15 isazyò. Nl' aròmbi waò yè avila
 gò ntyaga, ayònlè. Sambò ònlivi
 wi ntyaga e be dendinl' anlaga
- 16 wè sè? E be bia ayilize mongi
 mè, ave ntyaga gòr' añiori. Gw'
 ayogio waò w' awul', inlè, Alwa-
- 17 nlize yenlo. Ndò avònlì waò bè,
 awulia, 'nlè, Zinlo ande sambò zì
- re tèndò pa, inlè, Idò ny' añikiò n'l'
 inlògisi, ny' atwenl' ewònjò zi
- 18 ntulungu? Òm' edu ò pòswa gw'
 idò nyinlo e be jarua simbei; ndò
 òm' edu ò be pòsyunliò nle nyò
 nyi be nyigè ga ntyèngè.
- 19 Irèndisi n'l' iminis' impòlò w'
 awutagi gò kòtè igwèra mè; ndò
 w' arienl' anlaga: konde w' agò-
 tiz' 'nlè agòvi nkògò mèyo gò
- 20 sira waò. Nl' avèmbagi waò yè,
 aròmi' anlaga gò syotè, w' avondi-
 ag' inlè waò anlag' aña, mbelaga
 gò kòt' agamb' imè, avè gò ngulu
- 21 n'l' inyang'a nyi guvèrnè. Nl'
 añambi waò yè, inlè, Ònlènji,
 azw' avòrò inlè ò kamba anlènja
 kè nt' are kwèkwè, ò bonga k'
 òma wantuntu, ndò ò nènjè mpo-
- 22 nlo y' Anyambiè rèti. Re kwè-
 kwè gòre 'zwè gò pe mpagò gòre
- 23 Sezar, ge gò dw' ava? Ndò Jisu
 amienli avònlò maò, awulinlia
- 24 waò, inlè, Revanli miè fura.
 Yi re n'l' òzyò wamande, n'l' irè-
 ndò yamande? Awuli waò, inlè,
- 25 Yi Sezar. Awulinliè waò, inlè,
 Sambò vanli Sezar ya yi Sezar,
 n'l' Anyanbiè kè ya y' Anyambiè.
- 26 Yenlo wi jolìe kòt' igamba mè
 gw' azyò m' anlaga: n'l' añami
 waò njiviri yè, alwanla do.
- 27 Nl' añienli gòre yè awèwo w'
 Isadusi, waò wi bulia, 'nlè, Zyel'
 itòngwa; n'l' añambi waò yè nda-
- 28 ga, awulia, 'nlè, Ònlènji, Mòsès
 arèndinli 'zwè, inlè, Ja òñwo-
 ngwè w' òma ajuwa, arig' òñwa-
- 29 nla gòr' òñwongidè. Avegagi
 awongwè òrogènlò: n'l' ayòmbi
 òlònga ayònrìb' òñwantò, ayuwa
- 30 awanla fo. Yenlo kè wañanli nla
- 31 wararò w' awongidè. Ègolani
 mèmò kè waò òrogènlò w' awo-
- 32 ngidè, ayuwa awanla fo. Avila
- 33 vovo ayuwi òñwantò kè. Sambò

gw' itöngunliö e be dwanl' öñwa-
ntö wa mande? Konde waö öro-
34 gëulö w' ayömbiö. Nl' awulinliö
waö nle Jisu, inlè, Awa wi ntye
yinlo wi jömba ayömbizagö.
35 Ndö waö wi jenlö nl' inyanga nyi
denge ntye mð, nl' itöngunliö
avila gw' ijuwa, w' ayömbe, ge
36 jömbizö: konde waö w' ayolie fo
juwe nyènlè: konde wi re ga
ienjèl; waö kè awanla w' Anya-
mbiö, nl' awanla w' itöngunliö.
37 Ndö gö mböra yi kamba g' öñwa-
nja wi ñönjö, vanganle Mösès e
takilia inlè, mongi wi re juwa pa
wi töngunliö, gö fweliö Rerè, inlè,
Anyambiö yi Abraham, Anya-
mbiö y' Izak nl' Anyambiö yi Ja-
38 kob. Ayè arang' Anyambiö yi
bende, ndö y' aulaga wi re bo:
konde waödu wi dwanla g' öñwa-
39 nj' iwè. Nl' awinliz' awèwo w'
irèndisi, inlè, Önlènji ö re bulia
40 pa mbiambiö. Konde w' arienli
gö fo bambiö agamb' amènlè.
41 Nl' awulinliè waö, inlè, Wi bulia,
'nlè, Krai ayè nl' öñwa wi Da-
42 vid sè? Konde David ayè mè gw'
ezangö z' ijembö e bulia, 'nlè,
Rerè awulinli Rer' iyam', inlè,
Iwa tu g' ögö wam' önlöniö,
43 kaö mi apang' ilöçalövi yo iyari-
44 nlö ny' agölö mo. Sambö David
e fweliö, inlè, Rera, ayè öñwanl'
iyè sè?
45 Nl' awulinliè inlengi yè gw'
46 aröi m' aulaga waödu, inlè, Geli-
mani gôr' irèndisi, wi tönde ka-
nganla nl' irögösamba, ula gö sa-
vinlö gw' agölinlö, ula gö dwanla
gö pwi yi nlañi gw' inagö si syo-
47 nlö, ula gw' intyagö; waö wi ny'
inagö s' antö wi tigö, agambinl'
ikambinl' lida mpandiaga: winlo
wi be pö ögara viaganlö.
21 Nl' avönlè, ayenle nlañi y'
aulaga wl fele syika gw' egara
z' auliva gö nagö y' Anyambiö.

2 Nl' ayenliè ökuge w' öñwantö wi
tigö e fele vovo vinte mbanli.
3 Nl' awuliö, inlè Giligili mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Ökuge w' öñwa-
ntö winlo are fela pa viaganlö nla
4 waödu: konde winlo waödu w'
awelagi gw' egara avila gw' ibu-
nl' isaö: ndö ayè avila gw'
ikug' isè aweli vanganle ntölinlö
yè yödu.
5 Nla gw' agambagi awèwo g'
öñwanja wi nagö y' Anyambiö,
nt' amèpiziö yè nl' adö ambia nli
ya y' avenliö nl' aulaga, Jisu
6 awul', inlè, G' öñwanja w' isaön
yinlo yi jenlö 'nlwè, vönlä, intyu-
gu si be bia, si re be tiganla vènlö
idö gw' idö nyi re ny' avösyunliö.
7 Nl' aöambiö yè nle waö, inlè,
Önlènji, isaön yinlo sambö yi be
dwanl' egömbe zi? nl' ezande zi
be dwanl' elingiliö inlè isaön yi-
8 nlo y' atwenli gö bia? Nl' awu-
liè, inlè, Gelimanli anlwè vende
temizö: konde awenge wi be bia
gw' in' inyam', awulia, 'nlè, Miè
nle yè; nla, inlè, Egömbe z'
9 atwenli: azönganli waö. Nla gö
be jogo 'nlwè g' öñwanja w' ago-
vi nli dunga, arianli: konde r'
isyolo inlè isaön yinlo yi ga lönge
dwanle; ndö ntyai yi pa bia pele.
10 Vovo awulinliè waö, inlè Inlongo
nyi be kumanla gö nwa nl' inlo-
11 ngo, nl' ivenda nl' ivenda. Be
dwanla kè isyugazyuga si ntye
sipölö, ula gw' imbora sinyèwo
njanla mpölö nli vungu; be dwa-
nla k' isaön yi tiö nli lemiba völö
12 avila g' öröwa. Ndö isaön yinlo
yödu viagan ro, wi be köta
'nlwè, agombiza 'nlwè; wl be pa
'nlwè gö jèkèliö gw' inagö saö si
syonlo, awela 'nlwè gö ntyogo,
agèndia 'nlwè gw' azyö m' agu
nl' iguvernèr g' öñwanja w' in'
13 inyam'. Be twa yenlo göre 'nlwè
14 atakwè göre waö. Genjanl' sa-

mbô gw' irēm' iyanli inlè, anlw' alonge pikilia egômbe viagaga
 15 ro nte be fwinliza 'nlwè: konde m' be pa 'nlwè ôgwanla nl' imia, si re ilô'valô'vi yanli yôdu y' ayoliè keve sô, ge dèng' igamba n'yi fwinliza. Ndô anlwè be kôtizagô nl' izombe yanli nl' awongwè, nla waô wi re nla 'nlwè sijanlô, nl' indegô sanli; nl' awèwo gôre 'nlwè wi be jônli-
 17 zô nle waô. Anlwè be numbô kè nl' anlaga waôdu g' ôñwanja w' in' inyani'. Ndô ôrwe w' avere
 18 avila gô wônjô yanli. Nl' isindi- nl' isauli be tóliza 'nlwè mênlo yanli. Ndô gô be jenla 'nlwè Jeru-
 20usalèm kômbinlô pa nl' imbèli s' isozyè, vovo mianl' inlè ijiliza
 21 sa yô s' atwenli pièrè. Egômbe mè waô wi re gô Judia wi ga wange gw' inômiba; nla waô wi re
 22 gô Jerusalèm wi 'ga lubwe vovo; nla waô wi re gô ntye vingôvingô w' ayinginle gôgô. Konde sinlo
 23 nl' intyugu si ngoko, inlè isaôn yôdu yi re tëndô pa yi ga rwe. Azyile gôre waô wi re nl' amèñe
 24 nla waô wi jonj' awaula gw' intyugu mèsônlo! konde be dwanl' azyingô ampôlô gô ntye, nl'
 25 egunlu gôr' anlaga winlo. Wi be jônlo nl' ôkwara, arwanlizô simbwedi gw' anlongo môdu: nli
 26 Jerusalèm yi be jarô nl' anlongo, kaô gômbe y' anlongo y' akeka. Be dwanle lemba gô nkômbe nla
 27 g' ôgwèli nla gw' igègèni; nla gô ntye ijela s' anlongo, anlaga w' amie nt' are waô gô denda, mbe-
 28 nli mbendaga nli keva mbôlaga; anlaga wi be kwa sike nl' itia, nl' ipônli isaôn mèyo y' atwenli gô
 29 bia gô ntye: kondeingulus' ôrôwa si be syugiazzyugiô. Nla vovo be
 30 jenla waô Ôñwa w' ôma e bia gw' evindi nli ngulu nl' ivend' ivôlô.
 31 Ndô gô pakili' isaôn yinlo gô

twà, nlongwanli, ko tòmbinlanli wônjô yanli; konde ôlandunlô wanli w' atwenli pièrè.

29 Nl' agôvinliè waô nkôgô, inle, Vônlanli erere z' ifig, nli rere yô-
 30 du. Gô punjinla yô, anlwè jenla amia kè anlmè inlè ntyanja y'
 31 atwenli pièrè. Yenlo kè 'nlwè, gô jenla 'nlwè isaôn yinlo yi twa, mianl' inlè inlongo ny' Anya-
 32 mbiè ny' atwe pièrè. Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ivôma nyi-
 33 nlo ny' aviaganle, kaô isaôn yinlo yôdu y' atwa. Ôrôwa nli
 ntye yô be piaganla: ndô agani' imam' m' aviaganle du.

34 Ndô vândaminlanli gw' ikuw' iyanli, irēm' iyanli yi vende dirizô nl' ôgasyô w' inya, nl' ibongô s' alugu, nl' inaka s' emênlo zinlo, ko ntyugu mèyonlo dumba 'nlwè
 35 ndumbaga. Konde yi be bia ga mândô gôre waôdu wi dwanla gô
 36 ntye yinlo yôdu. Ndô vèmbagani egômbe zôdu, ko kambinlanli, ko 'nlwè jolie pera avila gw' isa-
 37 ôn yinlo yôdu yi be twa, agumana g' ôzyô w' Ôñwa w' ôma.

37 Nli ntyugu edu avegagi nènjaga gô nagô y' Anyambiè; nl' ôgwèr' iedu alubwi gô nkala, agè dwanla
 38 gô nômiba yi fweliô, 'nlè, y' Ioliv. Nl' a'ziagag' anlaga ibanga sôdu
 39 gôre yè gô nagô y' Anyambiè, gô pôganliô yè.

22 Nli ntyagô yi mpèmiba yi re lèvèn fo yi fweliô, inlè, Ônloga-
 2 nlô, y' arwenli pièrè. Nl' awu- tag' iminisé impôlô nl' irèndisi awuta nt' are waô ko jôulè; ko-
 3 nde w' arienl' anlaga. Nl' ayinginli Satan gôre Judas ô welia-
 4 gô, inlè, Iskariot, ô vegag' ômôri gôr' igômi nl' a'vanli. Nl' agè-
 5 ndiè, agamba nl' iminisé impôlô nl' ikaptèn, nt' are yè ko kôtizè
 6 gw' ago maô. Ayenli waô mbia, avanganla nla yè gô pè syika. Nl'

ayiviriè, awutag' egômb' e'ia gô
kôtizè gôre waô gô re dwanl' a-
nлага nla yè.
7 A'vieuili ntyugu yi mpèmba yi re
lèvèn fo, yi re ôñwidombè w'
8 ônologanlô wi ga yônlo. Nl' arô-
mîè Pitèr nli Jan, awulia, inlè,
Gèndanli, ko kekizanli 'zwè ntya-
9 gô y' ônologanlô, ko 'zwè nya. A-
wulinliô yè nle waô, inlè, Ô bela
10 'zwè kekiza gwi? Awulinliè waô,
inlè, Vônla, anlwè jinginja pa gô
nkala, anlwè be datanla nl' ôma e
twanle ntyuga y' anlingô; zônga-
11 nliè gô nagô yi be jinginjô ndè. Ko
bulinlianl' ômo-nive nagô, inlè,
Ônlènji e bulia, inlè, Nontye y'
agènda yi re gwi yi be nyô miè
nl' inlèngi yam' anye ntyagô y'
12 ônologanlô? E be teva 'nlwè no-
ntyè mpôlô y' igônlo kekizô pa:
13 gekizanli vovo. Nl' agèndi waô,
alènga nt' aluô yè abulinli waô:
nl' agekizi waô ntyagô y' ônolo-
ganlô.
14 Gw'azyiç' igwèra, alwanli tu ayè
15 nli rômî. Nl' awulinliè waô, inlè,
Nl' ijôngunla mi are bela pa gô
nye ntyagô yinlo nla 'nlwè miè
16 yuwaga ro: konde mi bulinlia
'nlwè, inlè, M' be fo nya yô, kaô
gô be twa yô rèti gw' inlongo ny'
17 Anyambiè. Nl' awongîè imogi,
nl' ayè pa p' ake'ia awuli' 'nlè,
Wonganli nyinlo, ko keranli nyô:
18 konde mi bulinlia 'nlwè, inlè, a-
vila vônlo m' be fo jong' ilônla y'
ôgôli, kaô inlongo ny' Anyambiè
19 ny' abia. Nl' awongîè mpèmba,
nl' ayè pa p' ake'ia, amogunli' yô,
ava waô, awulia, 'nlè, Yinlo nl'
ôku' wam' wi re pô pa g' ôñwanj'
iwanli: lendanli yenlo gô jôngi-
20 nlia miè. Egolanli mèmô kè a-
wong' imogi inya via, awulia,
'nlè, Imogi nyinlo nle njeka nyo-
nlo gô ntyinl' iyam', yi re jirô pa
21 g' ôñwanj' iwanli. Ndô vônla,

ôgo w' ômo kôtiza miè wi re nla
22 miè gô tavuru. Konde rèti Ôñwa
w' ôma e kènda, ga nt' are kenjô
pa: ndô azyile gôr' ôma mè ô kô-
23 tizè! Avakili waô gô bambianla,
inlè, mande gôre waô be dende
ndaga yinlo.
24 Nl' avakili waô dôve mpaga inlè,
mande gôre waô e tangô inlè ar'
25 ômpôlô. Nl' awulinliè waô, inlè,
Aga w' anlongo wi panginla waô
nli ngulu; nla waô wi re nl' inya-
nga gôre waô wi fweliô, inlè, Iya-
26 njisi yi mbia. Ndô alwanle yenlo
gôre 'nlwè: ndô ayè ô r' ômpôlô
gôre 'nlwè, e ga lwanl' egolanli g'
ôñworumbe: nl' ayè ô re gw' e-
27 wônjô, ga yè ô janjinla. Konde
ômpôlô mande, ayè ô dwaula tu
gw' inya, ge ayè ô pènginle ta-
vuru? Arang' ayè ô dwaula tu
gw' inya? ndô mi are go garegare
28 yanli g' ômo pènginla. Anlwè
nle waô wi re dwaula pa nla
29 miè gw' idembô sam'; miè kè mi
pa 'nlwè ivenda, vangaulè nt' a-
30 venli rer' iyam' ava miè, inlè
anlwè ga nye ayonga gô tavuru
yam' gw' inlongo nyam'; ko
'nlwè dwaula tu gw' igômî nyi
ka nli ka 'vanli njèkèdiag' igômî
ny' imbu'ie nl' imbu'ie mbanli si
31 Israël. Nl' awuliè, inlè, Simon,
Simon, vônla, Satan a'eli 'wè, gô
32 sago g' ôresi. Ndô mi are ka-
mbinla pa g' ôñwanj' iwo, inlè
ibekeli' so s' amaula: nla gô be fo
33 kalwo, yoliz' awarer' iyô. Nl'
awulinliô yè nle Pitèr, inlè, Rera,
mi are keka pa gô kènda nla 'wè
34 gô ntyôgô nla gw' ijuwa. Nl'
awuliè, inlè, Pitèr, mi bulinlio,
inlè, Njogonli yi be kôga nleulo,
kaô w' adanda nyongo ntyarô
inlè ô miè miè.
35 Nl' awulinliè waô, inlè, Gw'
arômî miè 'nlwè syika fo, puka fo,
nl' intyôzyô satanga fo, anlw'

azilinlô nî' ezoma? Awuli waô,
 36 inlè, Zyele. Nî' awulinlîè waô,
 inlè, Ndô vèulo, ayè ô re nli syi-
 ka, e ga wonge yô, nî' egolanli
 mèmô kè puka: nla yè ô re azye
 nî' ôkwara e ga gôl' ômîori nli
 37 ngoi yè. Konde mi bulinlia
 'nlwè, inlè, Ga lendô gôre miè nt'
 are tëndô pa, inlè, Nî' arangiô yè
 nî' ivavisi: konde isaôn g' ôñwa-
 38 nj' iwan' yi re nli utyai. Awuli
 waô, inlè, Rera, vônla, vèulo, r'
 ikwar' imbanli. Nî' awulinlîè
 waô, inlè, Yi re kwèkwè.
 39 Nî' agogwè, agènda, nt' avegagi
 ntyali yè, gô nômba y' Ioliv:
 nî' azôngiô yè kè nî' inlèngi yè.
 40 Nla gw' arwenliè gô mbôra, awu-
 linli waô, inlè, Gambinlanli' inlè
 41 anlw' agwèula gw' isyoriô. Nî'
 azanjanliè ula waô vo ntyanjô yi
 r' ôma ko pung' idô: alôv' akoto-
 42 lo agambinla, awulia, 'nlè, Rera,
 ja w' ajivira, rômbinla miè imogi
 nyinlo: ndô arange ntondinli
 43 yam', ndô iyo, ga lendô. Nî'
 awôwunli enjèl gôre yè avila g'
 44 ôrôwa, ayolizè. Nî' agambinlîè
 nli ngulu viaganlô; konde avega-
 gi nî' añandi ampôlô: nî' erwôgôr'
 izè z' arwenli egolanli g' adodo
 ampôlô mi ntyinla mpôswaga gô
 45 ntye. Gw' agumauliè avila gw'
 ikambinla, añienli, aluunlô waô
 wi nanli' antyovinlo g' ôñwanja
 46 w' ekèva, awulinlia waô, inlè,
 Anlwè naul' antyovinlo sè? nlo-
 ngwanli ko kambinlanli, anlwè
 vende kwenla gw' isyoriô.
 47 Gw' agambagiè, vônla, anlag'
 awenge wi bia, nî' ayè ô weliagô
 inlè Judas, ômîori gôr' igômi nî'
 añanli, e kènda gô bôsyô yaô; nî'
 azyusyè pièrè gôre Jisu gô sombè.
 48 Ndô Jisu awulinlîè, 'nlè, Judas,
 ô koud' Ôñwa w' ôma nî' isomba?
 49 Gw' ayenli waô w' avegagi vingô-
 vingô gôre yè ayenla nte be twa,

w' awul', inlè, Rera, azwè ga gwère
 50 nî' ôkwara? Nî' ômîori gôre waô
 agwèri nyôngô yi minisè mpôlô,
 arenli' ôrôl wè ônlômiè ukwî.
 51 Ndô Jisu agambi awulia, 'nlè,
 Rigarenli vovo: nî' awatiè ôrôl
 52 wè, ayiugè. Nî' awulinli Jisu
 awulinli' iminis' impôlô, nî' iva-
 nginli yi nagô y' Anyambiè, ul'
 anlero, w' avegagi bia pa gô kôtè,
 inlè Anlw' are bia pa nî' ikwara
 nli viso egolanli ga gô kôt' ôgwè-
 53 risi? Gw' avegagi miè nla 'nlwè
 ntyugu edu gô nagô y' Anyambiè,
 aulwè pa nyonyunli' ago manli gô
 kôta miè: ndô nyinlo nî' igwèr'
 54 inyanli, nli ngulu yi mpiri. Nî'
 agôti waô yè, agènda nla yè, ayi-
 nginliè gô nagô yi minisè mpôlô.
 Ndô Pitèr azôngi davadaviè.
 55 Gw' aluô waô w' abak' ebeke z'
 ôgônli gw' evungu, alwanla tuge-
 tu vovo, Pitèr alwanli tu gô
 56 garegare yaô. Nî' ôñwantô ô vè-
 nginlagi nagô gw' ayenliè yè tu
 g' ôzange w' ôgônli, ayônliè mbi-
 ambiè, awulia, 'nlè, Ônlômiè wi-
 nlo kè avegagi nla yè. Ndô ala-
 57 ndi, awulia, 'nlè, Ôñwantô, mi
 amie yè. Ôlingô wakwè viaga-
 nlo ômîori ayenliè, awulia, 'nlè,
 58 Awè k' ômîori gôre waô. Ndô
 Pitèr awuli, 'nlè, Ônlômiè, zyele.
 V' igwèr' inîora piaganla pa
 ôñwèulè awuli buku, inlè, Rèti,
 ônlômiè winlo kè avegagi ula yè:
 60 konde ayè nî' ôñwo-Galile. Ndô
 Pitèr awul', inlè, Ônlômiè, mi
 amie nte kambo. Nla gw' aga-
 mbagiè, njogouli y' agogi pele.
 61 Nî' awizi Rerè, avônle Pitèr. Nî'
 ayônginli Pitèr igamba nya Rerè,
 nt' awulinlîè yè, inlè, Njogouli
 gôgaga ro nîenlo, ô be dauda miè
 62 nyongo ntyarô. Nî' agogwi Pitèr,
 63 alenla nî' ekèv' evôlô. Nî' anla-
 ga w' azinbi Jisu w' azyèliagè,
 64 awôlagè. Nî' alivinli waô antyô

mè, aṽambiè, inlè, Voga : mande
65 abôlo? Nl' agambinli waô yè
isaôn imiènl' imiengè, ntowagè.

66 Gw' ayenji' ônwenja, ôvagô w'
aulero w' anlaga w' alatanli, imi-
nis' impôlô nl' irèndisi ta; nl'
agèndi waô yè g' ôvagô waô,

67 awulia, 'nlè, Ja 'wè nle Krai-
s, wulinlia 'zwè. Ndô awulinli
waô, inlè, Ja mi abulinlia 'nlwè,

68 anlwè be bekeliâ : nla ja mi aba-
mbia 'nlwè, anlwè be fwînliza
69 miè igamba. Ndô avila vèno
Ôñwa w' ôma e be dwanla tu g'
ôgo 'nlômiè wi ngulu y' Anya-

70 mbiè. Nl' awuli waôdu, inlè,
Awè Ôñwa w' Anyambiè sambô?
Nl' awulinliè waô, inlè, Nte bulia

71 'nlwè miè nle yè. Awuli waô,
inlè, Azw' are nl' isyolo ande ny'
iyenli viaganlô? konde azwèmè
azw' are jogo pa avila g' ôgwanl'
iwèmè.

23 Nl' agumanli waôdu, agèndiè
2 gôre Pilat. Nl' awakili waô
gô sozizè, awulia, 'nlè, Azw' alè-
ng' ôma winlo e syokoli' inlongo
nyazyô, alega gô pe Sezar mpagô,
mbuliaga inlè, Ayè mè nle Krai-

3 s y' ôga. Nl' aṽambiô yè nle Pil-
at, inlè, Awè nl' ôga w' Iju?
Awinliziè yè awulia 'nlè, Eñ, nte

4 bulio. Nl' awuli Pilat awulinl'
iminis' impôlô nl' anlaga, inlè,
M' pa dèng' ôma winlo nl' ôgara.

5 Ndô w' ayoli viaganlô, awulia,
'nlè, E syokoli' anlaga, uènjaga
gô Judia yôdu, nl' avila gô Galile

6 aṽia kwanga gunlu. Ndô gw'
ayogiô Pilat yenlo, aṽambi ve-
ndetwa ayè ôñwa wi Galile. Nla

7 gw' amienlie inlè avili gw' impa-
nginla si Hèrod, arômiè gôre Hè-
rod, ô vegagi ayèmè gô Jerusalmè
gw' intyugu mèsônlo.

8 Gw' ayenli Hèrod ayenle Jisu,
arôndi pôlô : konde aṽelagi ôling'
ôla gô jenlè, konde aluô ajogo g'

ônwanj' iwè; alevinli kè gô jenl'
9 elemba zi dendô nle yè. Nl' agô-
tagiè nl' agamb' aṽenge; ndô e

10 jivirè mpongo. Nl' agumanl'
iminis' impôlô nl' irèndisi, azozi-
11 zagè nli ngulu. Hèrod nl' isozyè

sè w' avèdiagè kè, azyèliagè, nl'
awori waô yè ngoi njômbwi
12 awinlizè gôre Pilat. Ntyugu mè-

yo Hèrod nli Pilat w' arwenli
ndegô : konde aṽia gw' egômbe
mè w' avegagi ndôva.

13 Alatizi Pilat iminis' impôlô nl'
ivanginli nl' anlaga, awulinlia
14 waô, inlè, Anlw' abag' ôma winlo

gôre miè, g' ômo syokoli' anlaga :
nla vônlanli, mi are yè kotiza pa
gw' azyô manli, ndô m' pa dèngè

nl' ôgara gw' isaôn mèyo yi sozi-
15 za 'nlwè yè : nlo Hèrod kè : ko-
nde awinlizè gôre 'zwè; nla vôn-

16 nla, zyele ndaga dendô pa nle yè
yi re yè nl' inyanga ny' ijuwa.
17 Sambô m' be syiwè, arigè diènga.

18 Ndô waôdu ta w' awôginl', inlè,
Rômbare winlo, ko tiginla 'zwè
19 Barabas diènga : ô vegagi felô pa

gô ntyôgô g' ôñwanja w' edungu
kwezô pa nle yè gô nkala, nl' ijô-
20 nl' anlaga. Pilat avo kambâ nla

waô, mbelaga gô tige Jisu diènga :
21 ndô w' arong', inlè, Vānliè gô
22 krosi, vānliè gô krosi. Nl' awu-

linliè waô nyongo yintyarô, inlè,
Ntinl' ande, ndaga mbe nde yi re
yè denda pa? M' pa dènge nti-

23 nla y' ijuwa gôre yè. Sambô m'
be syiwè arigè diènga. Ndô w'
avangatiè nl' amôl ampôlô, mba-

mbiag' inlè e ga vānliô gô krosi.
24 Nl' amôl maô m' agevi. Nl' are-

nlizi Pilat inlè ga lendô nt' aṽa-
25 mbi waô. Nl' arigè yè diènga ô
vāmbiô waô, ô vegagi felô pa gô

ntyôgô g' ôñwanja w' edungu nl'
ijôn' anlaga : ndô avenli Jisu gô
ntondinli yaô.
26 Gw' agèndi waô nla yè, w' agô-

ti' òma wi Sirèn, in' inyè nle Si-
 mon, ò òieuli avila gò ntye, agu-
 mbizè kros, inlè e ga rwanle yò
 27 gò nyuñia yi Jisu. Nl' azòngiò
 yè nli ukondo mpòlò y' anlag,
 nl' antò kè w' awòlag' intònlò
 28 saò alenlinlè. Ndò Jisu awizi
 gòre waò awulia, inlè, Awa wa-
 ntò wi Jerusalm, alenlinlanli
 miè, ndò lenlinlanl' ikuw' iyanli,
 29 nl' awanl' iyanli. Konde vònlá-
 nli, intyugu si bia, si be buliò
 waò, inlè, Òzavinlò gòre waò wi
 re nkele, nla gw' ambuñu wi re
 mi pa janla nli mori, nla gw'
 ambènè mi re mi pa jonj' awa-
 30 nla. Egòmbè mè wi be pakilia
 gò bulinl' inòmba, inlè, Vòswa-
 nli gòre 'zwè; nli sadòmba, inlè,
 31 Vuganli 'zwè. Konde ja w' ade-
 nda yenlo gw' erer' evezyò, ande
 zi be dendò g' òkòlòngò?
 32 Nl' agèndiò nla yè gò jònlò awè-
 33 nlè aʼvanli, iyanjisi yi mbe. Gw'
 aʼvèuli waò gò mbòra yi fweliá-
 gò, inlè, Nkèli, gògò aʼvanli waò
 yè gò krosi, nl' anlag' aʼvè mèwo
 kè, òmòri g' ògo 'ulòmiè nl' òmò-
 34 ri g' ògo nyantwè. Nl' awuli Ji-
 su, inlè, Rera, nyeza waò; konde
 wi m'a nte denda waò. Nl' age-
 ranli waò ingoi sè, avung' eganlò.
 35 Nl' agumanl' anlagá mpònlaga.
 Nli nlañi kè w' azyèliagè, awu-
 lia, 'nlè, Azunginl' aʼmòri; e ga
 zunginl' òku' wèndè, j' adwanle
 Krais y' Anyambiè, yi re yè pi-
 36 nja pa. Nl' isozyè kè's' azyèliá-
 gè, aʼvía gòre yè, aʼvèlè pè vinegèr,
 37 awulia, inlè, Ja 'wè nl' òga w'
 38 Iju, zunginl' òku' womè. Avega-
 gi k' irèndo gw' igònlò ny' ewò-
 njò zè, inlè, WINLO NL' ÒGA W'
 IJU.
 39 Nl' òmòri w' anlag' aʼvè w' aʼa-
 nliò, azyèliè, awulia, 'nlè, Awè
 aranga Krais? zunginl' òkuw'
 40 womè nla 'zwè. Ndò òmòri awi-

nlizi, nsèmbagè awulia, 'nlè, Ò
 pa ti' Anyambiè du, awè kè pò
 41 p' ògara inèndò? Azwè kè azwè
 jenla nt' are nla 'zwè kwèkwè;
 konde azwè dendinlò nt' ar' ija-
 nj' isazyò: ndò winlo e pa dende
 42 ndaga mbe du. Nl' awuliè, inlè,
 Jisu, yònginlia miè gò be bio gw'
 43 inlongo nyo. Nl' awulinliò yè
 nle Jisu, inlè, Giligili mi bulinliò
 inlè, nlèno winlò ò be dwanla
 nla miè gò Paradis.
 44 Avegagi vo igwèra ny' òròwa, nl'
 arwenli mpiri gò ntye yòdu kwa-
 45 nga gw' agwèr' ònlogòmi, nl' òza-
 nge wi nkòmbè w' ayili: nl' ònla-
 mb' òzambe wi nagò y' Anyambiè
 46 w' ayarui gò garegare. Nl' arò-
 ngi Jisu nl' inyò' ivòlò, awulia,
 'nlè, Rera, mi pinl' inlinl' inyam'
 gw' ago mo: ayè bulia pa yenlo,
 47 azuli òñwei. Nla gw' ayenli ewò-
 njò z' isozyè ayenla nt' arwenli,
 azuminl' Anyambiè, awulia, 'nlè,
 Rèti winlò avegag' òma w' ògòre.
 48 Nla waòdu w' alatanli gò pònlá,
 gw' ayenli waò isaòn y' arwenli,
 w' awinyi mbòlag' intònlò saò.
 49 Nla waòdu w' amienliè, nl' antò
 w' aluò w' asòngiè avila gò Galile,
 w' agumanli davadaviè, avònlag'
 isaòn yinlo.
 50 Avegagi vovo òma, in' inyè nle
 Jòsèf, òulero gòre waò' nl' òmo
 51 mbia nl' ògòre, ò re e pa duò aji-
 viri mònda yaò nl' ijanj' isaò:
 alwanlagi gò Arimathea, nkala y'
 Iju, ayè kè avegagi mpònlag' inlo-
 52 ngo ny' Anyambiè. Winlò agè-
 ndi gòre Pilat, aʼvambi òkuwa wi
 53 Jisu. Nl' azyònlè ebende, avi-
 nga zò nl' ivèl' iʼvía, awela zò g'
 òrònginlò w' aròkiò gw' idò, wi re
 wi pa felò nl' ebende nli mori.
 54 Avegagi ntyugu y' ikekiza, nli
 ntyugu yi Syonlo y' arwenli piè-
 55 rè. Nl' antò, w' aluò w' asòngiè
 avila gò Galile, w' azòngi, ayenl'

56 òrònginlò, nli nt' alimbinliò ebe-
nde. Nl' awinyi waò, agekizi
aka mi nkangò mbia. Nl' ayowi
waò gò ntyugu yi Syonlo ga nt'
ar' ivanga.

24 Ndò gò ntyugu nònga yi syo-
nlo, ayenjinla, w' aŋienli g' òro-
nginlò, nl' aka mi nkangò m' age-
2 kiziò waò. Nl' alèngi waò idò
kavaliò pa avila g' òrònginlò.
3 Nl' ayinginli waò, ndò wi dèng'
4 òkuwa wa Rerè Jisu. Nl' arwe-
nl' inlè, gw' avegagi waò nli inpa-
ga g' òñwanja wi ndaga yinlo,
vònla, agumanli pièrè nla waò
anlag' aŋanli nl' ingoi injombwi.
5 Gw' arienli waò, alèmbi azyò maò
gò ntye, anlaga mè w' awulinli
waò, inlè, Anlwè but' òm' are bo
gòre mongi wi re juwa pa sè?
6 Azye veì, ndò atòngwi: yòngi-
nlianli nt' agambiè nla 'nlwè ayè
7 pare gò Galile, Inlè, Òñwa w' òma
e ga vò gw' ago m' anlag' aŋe, kè
banliò gò krosi, avo tòngwa gò
8 ntyugu yi ntyarò. Nl' ayònginli
9 waò agamb' imè, nl' awinyi waò
avila g' òrònginlò, awulinl' igòñi
nl' òñori, nl' añori waòdu isaòn
10 yinlo yòdu. Waò w' awulinli rò-
ñi isaòn yinlo w' avegagi wa Ma-
ri yi Magdala, nla wa Joana, nla
wa Mari ngwè yi Jems, nl' antò
11 añori nla waò. Nl' ayenli waò
agamb' imaò g' ewuli anyambiè;
12 ko w' avekelia mò. Ndò Pitèr
agumanli, agènda nli mangò g'
òròginlò. Nl' alèmbiè mbè avò-
nla, ayenl' inlamba y' ivèla gò
mbòra nli yaò; nl' awinyè gò
nag' wè, inamag' òsaòn w' arwe-
nli.

13 Nla vònla ntyugu mèmò aŋanli
gòre waò w' agèndagi gò nkala yi
fweliò, inlè, Emaus, y' avegagi
avila gò Jerusalèm ògèndo w'
14 agwèr' ararò. Nl' agambanlagi
waò g' òñwanja w' isaòn yinlo

15 yòdu y' arwenli. Gw' agamba-
nlagi waò 'alòŋanlaga mpaga,
arwenl', inlè, Jisu ayèmè azyu-
16 syi pièrè, agènda nla waò. Ndò
antyo maò m' azimbìò inlè w'
17 amè. Nl' awulinliè waò, inlè,
Agamb' ande minlo mi kambinlò
'nlwè, gò kènda 'nlwè? Nl' agu-
manli waò gòre, nl' azyò m' ekè-
18 ŋa. Nl' òñori gòre waò, in' inyè
nle Klòpas, awinlizi awulinliè,
inlè, Gòre waò wi dwanla gò Je-
rusalèm awè dadiè ò pa mi' isaòn
yi re twa pa gògò gw' intyugu si-
19 nlo? Nl' awulinliè waò, inlè,
Isaòn ndè? W' awulinliè inlè,
Isaòn g' òñwanja wi Jisu y' òñwo
Nazarèth, ò vegag' òvogisi wi
ngulu gw' ijanja nla gw' igamba
g' òzyò w' Anyambiè nl' anlaga
20 waòdu: nli nt' avenliò yè nl' imi-
nis' impòlò nli mongi wi pangi-
nla 'zwè gò p' ògara w' ijuwa, ko
21 waò banliè gò kros. Ndò azw'
avegagi nl' iguñi inlè nle yè ò
be dandunle Israël. Nla viaga-
nlo nl' isaòn yinlo yòdu, nlèulo
nle ntyugu yi ntyarò isaòn yinlo
22 yi ga dwanle. Nl' antò awèwo
wi nkumb' iyazyò w' añamizi
'zwè, konde gw' akènda waò g'
23 òrònginlò ibanga sòdu; ko w' alè-
ng' òkuw' wè, w' abia awulia 'nlè,
w' ajenla k' ienjèl, s' abòwunlia
24 gòre waò awulia, 'nlè are bo. Nl'
awèwo gòre waò w' apegaga nla
'zwè, w' akènda g' òrònginlò, alè-
nga wò vangaule nt' awuliò nl'
25 antò: ndò wi pa jenlè. Nl' awu-
linliè waò, inlè, E, anlaga w' ite-
ñi, nl' irèñi' iliri gò bekeli' isaòn
yòdu yi re kambò pa nl' ivogisi!
26 Arang' inlè Krai e ga zindinl'
isaòn yinlo, ayinginla gw' ivend'
27 inyè? Nl' avakiliè nli Mòsès nl'
ivogisi yòdu, avèngunla gòre waò
gw' irèndo yòdu isaòn g' òñwanja
28 w' òkuw' wèndè. Nl' azyusyì waò

pièrè gô nkala y' agèndiô waô: 29
 nî' alendiè mpanli ga e bele pia-
 ganla. Nî' azinbi waô yè, awu-
 lia, 'nlè, Lwanla nla 'zwè: konde
 nkôlô y' atwenli pièrè, nî' ôwe-
 nja w' akèndi pôlô. Nî' ayingi-
 30 nliè gô dwanla nla waô. Gw'
 alwanliè tu gw' inya, arwenli
 'nlè, awongi mpèmba, azavinla
 31 yô, amogunla yô, ava waô. Nî'
 anungw' antyo maô, ko waô
 miè; nî' aninliè avila gw' antyo
 32 maô. Nî' awulianli waô, inlè,
 Irèmi' iyazyô yi pa pia gô garegare
 yazyô, gw' akambagè nla 'zwè gô
 mponlo, anlungunl' irèndo gôre
 33 'zwè? Nî' agumanli waô igwèra
 mè, awinya gô Jerusalem, nî' alè-
 ngi waô i ômi nî' ômîori datanla
 pa ta, nî' amîori w' avegagi nla
 34 waô, w' awul', inlè, Rerè are tòn-
 gwa pa, awôwunlia gôre Simon.
 35 Nî' arakali waô isaôn y' arwenli
 gô mponlo, nli nt' amienli waô yè
 nî' imogunla si mpèmba.
 36 Gw' agambagi waô isaôn yinlo,
 Jisu ayèmè agumanli gô gare, a-
 wulinlia waô, inlè, Amènjè gôre
 37 'nlwè. Nî' arienli waô ntiagaga,
 avikilia, 'nlè w' ajenl' ibambô.
 38 Nî' awulinliè waô, inlè, Anlwè
 syugazyugiô sè? nî' ipikilia ônlo-
 ngo mè si bia gw' irèmi' iyanli sè?
 39 Vônlanl' ago mam' nî' intyôzyô
 sam', inlè nle mièmè rèti: gôtare-
 nli miè ko mianli; konde ibambô
 nyi zye nî' izyônli nli pa, ga nte
 40 jenla 'nlwè nla miè. Gw' awuliè
 yenlo, aruminli waô ago mè nî'

41 intyôzyô sè. Nla gw' avegagi
 waô wi bekeliya vo mbia y' ayenlô
 waô, amamaga, Jisu aãmami waô,
 inlè, Anlw' are vèulo nî' eza z'
 42 inya? Nî' avenli waô yè erenle z'
 43 evèrè pikô pa. Nî' awongiè zô,
 anya gw' azyô maô.
 44 Nî' awulinliè waô, inlè, Minlo
 nî' agamba nî' awulinli miè
 'nlwè, gw' avegagi miè nla
 'nlwè, inlè isaôn yôdu yi re tëndô
 pa g' ivanga mi Môses, nla gw'
 ivogisi, nla gw' ijembô, g' ôñwa-
 45 nj' iwam', yi ga rwe rèti. Vovo
 aulungunliè wônjô yaô, ko waô
 46 kôtiz' irèndo y' Anyambiè: nî'
 awulinliè waô, inlè, Yenlo re tèn-
 dô pa inlè, Krais e ga zindinl'
 ijuwa, arôngwa avila gw' ijuwa
 47 gô ntyugu yi ntyarô: nla inlè, i-
 kalwa s' ôrèmi nî' inyeza s' ibe si
 ga gambiulô gw' in' inyè gw'
 alongo môdu, mpakiliaga avila gô
 48 Jerusalem. Anlwè nî' iyenli y'
 49 isaôn yinlo. Nla vônlanli, m' be
 tòm' ômpanganlô wa Rerè gôre
 'nlwè: ndô venginlanli gô nkala
 yinlo, kaô anlw' abôriô nli ugulu
 avila gw' igônlo.
 50 Agèndiè waô gô mbôra yi re swa-
 swo nli Bethani: nî' arômbinliè
 51 agô mè, azavinla waô. Nî' arwè-
 nî' inlè, gw' azavinlagiè waô, a-
 vangwanli nla waô, arwanliô gw'
 52 igônlo g' ôrôwa. Nî' azavinli
 waô yè, awinya gô Jerusalem nli
 mbia mpôlô. Nî' alwanlagi waô
 53 gô nagô y' Anyambiè, usavinlag'
 Anyambiè.

NTYANGÔ MBIA YI

J A N .

- 1 IGAMBA ny' avegagi gw' ipakilia, Igamba ny' avegagi nl' Anyambiè, nl' Igamba ny' avegag' Anyambiè. Ayè mèmò avegagi nl' Anyambiè gw' ipakilia.
- 3 Ya yòdu y' avangiò nle yè; pangò ezoma zi re pangò pa kaò vo yè. Eñdulo z' avegagi gòre yè, nl' eñdulo mè z' avegag' òzange w' anlaga. Nl' òzange wi bamba gò mpiri; nli mpiri yi kótiza wò. Añienl' òma ò ròmíò nl' Anyambiè, in' iuyè ny' aweliagò, inlè, Jan. Ayè mèmò añienli òyenli, gò takilia g' òñwanja w' òzange, inlè aulaga waòdu wi ga vekelie vo yè. Ayè e pegag' òzange mè, ndò añienli gò takilia g' òñwanja w' òzange. Òzange wagiligili, wi jenjiz' òm' edu, w' arwenli gò bia gò ntye. Avegagi gò ntye yinlo, nli ntye y' avangiò nle yè, ndò ntye yi miè du.
- 11 Añienli gòr' iwèdè, ndò waò w' avegag' iwèdè wi bongè. Ndò ntangò y' awongiè, gòre waò avenl' inyanga nyi twa awanla w' Anyambiè, inlè gòre waò w' añekeli in' inyè: wi re wi pa janlò nli ntyinla, ge nli ntondinli y' òzyònlì, ge nli ntondinli y' òma, ndò nl' Anyambiè. Nl' Igamba ny' arwenl' òzyònlì, alwanla gòre 'zwè (nl' ayeñli 'zwè òñjèlèñjèle wè ga òñjèlèñjèle w' òñwa wikika wa Rerè) ralie nl' inèpinlò nl' òmiènlè. Jan arukili g' òñwanj' iwè, arònga, inlè, Winlo nle yè ò gambiò miè, inlè, Ayè ò bia gò nyuñ' iyam', atwe-
- nli gò bòsyò yam': konde ayè nla miè ayè lóngi. Konde azwèdu azw' avenliò avila gw' ibunl' isè, nl' inèpinlò v' inèpinlò. Konde ivanga ny' avenliò vo Mòsès, ndò inèpinlò nl' òmiènlè w' añienli vo Jisu Krai. Zyel' òmo re jenla p' Anyambiè nli mori; Òñwa wikika ò dwanla gò ntònlò ya Rerè are mieza p' anlaga g' òñwanj' iwè.
- 19 Nl' atakwè mi Jan me minlo, gw' aròmí Iju aròmí iminisè nl' awa wi Levi gòre yè avila gò Jerusalèm gò bambiè, inlè, Awè mande? Amèni, e pa danda; ndò amèni, inlè, Mi arange Krai.
- 21 Nl' añambi waò yè, inlè, Ande sambò? Awè nl' Elias? Awuliè, 'nlè, Mi aranga yè. Awè nl' òvogisi mè? Awinlizi, 'nlè, Nya-wè. Vovo w' awulinliè, 'nlè, Awè mande? ko 'zwè fwinliz' igamba gòre waò w' atòmia 'zwè. Ò bulia sè g' òñwanja w' òku' womè? Awuliè, inlè, Miè nl' inyòl ny' òma ntòngaga gw' itòve, inlè, Nyonyunlanli imponlo ya Rerè gòre, nt' awuli Esaia y' òvogisi. Waò w' aròmíò w' avili gòr' Ifarisi. Nl' añambi waò yè, inlè, Sambò ò baptaiza sè, j' awè aran e Krai, ge Elias, ge òvogisi mè? Jan awinlizi waò, inlè, Mi baptaiza nl' aulingò: gò gare yannli kumanl' òma ò re anlèdè pa miè, inlè, ayè ò bia gò nyuñ' iyam' ò re mi azye nl' inyanga nyi puranl' intyòzyò sè satanga.
- 28 Isaòñ yinlo y' arwenli gò Bèthla-

- ni g' ôzamb' ômôri wi Jordan, inbôra y' avegagi Jan e baptiza.
- 29 Bu nya ayenli Jisu e bia gôre yè; nl' awuliè, inlè, Vonlanl', Ôñwidombe w' Anyambiè, wi tòmbe' ibe si ntye yinlo! Winlo nle yè ô wuliô miè, inlè, Gô nyûm' iyam' bi' ômo re atweuli gô bôsyô yaur', konde ayè nla miè ayè 30 lóngi. Mi miè du; ndô gô ntinla 'nlè e ga miezô gôre Israël, a'ienli miè mbaptaizaga nl' anlingô.
- 32 Nl' arakili Jan, inlè, Mi are jenla p' Inlinla nl' egolanli z' ibembe nyi suminla avila g' ôrôwa; nl' alwanli nyô gôre yè.
- 33 Mi miè du: ndô ayè ô rômî miè gô baptiza nl' anlingô, awulinli miè inlè, Ayè ô jenlô ndô e suminlô nl' Iulinla, ko nyô dwanla gôre yè, ayè mêmô nle yè ô baptiza nl' Inlinl' I'via. Mi are 34 jenla pa, arakilia 'nlè, winlo nl' Ôñwa w' Anyambiè.
- 35 Bu nya kè Jan avegagi kumanla pa ayè nl' avanli w' inlengi yè; 36 nl' avôuliè Jisu e kènda, awulia, 'nlè, Vônlanl', Ôñwidombe w' 37 Auyambiè! Nl' inlengi mè imbanli w' ayogiô yè, nl' azôngi wao Jisu. Awizi Jisu, ayenla wao wi sôngè, awulinlia wao, inlè, Anlwè but' ande? Nl' 38 awulinli wao yè, inlè, Rabi (nyi pivia, 'nlè, Ônlênji) ô dwanla 39 gwi? Awulinli wao, inlè, Yôgônli' ko 'nlwè jenla. A'ienli wao ayenle mbôra y' alwanlô ndè; nl' alwanli wao nla yè ntyugu mè: aluôatwenli vo igômî ny' agwèra.
- 40 Ômôri gôr' a'ianli mè w' ayogiô Jan e kamba, azônge Jisu, avegagi Andru ôñwongwè wi Simon 41 Pitèr. Ayè alôngi dèng' ôñwongyè yè Simon, awulinliè, inlè, Azw' are dènga pe Mèsia, (nyô bèngunlô pa nyi pivia, 'nlè,
- 42 Krais.) Nl' a'agiè yè gôre Jisu. Jisu avônlè awulia, 'nle, Awè nle Simon y' ôñwa wi Jôna: ô be fweliô, inlè Sefas (nyi pivia 'nlè Pitèr.)
- 43 Bu nya Jisu a'eli kèuda gô Galile, nl' alèngiè Filip; nl' awulinliô yè nle Jisu, inlè, Zônga miè.
- 44 Filip avili gô Bèthsaida, nkala yi 45 Andru uli Pitèr. Filip' alèngi Natanièl, awulinliè, 'nlè, Azw' adèugiè ô rëndiô nle Môsès gw' ivanga nl' ivogisi kè, inlè, Jisu yi Nazareth, y' ôñwa wi Jôsef.
- 46 Nl' awulinliô yè nle Natanièl, inlè, Ezom' e'via ko pila gô Nazareth? Filip awulinliè, 'nlè, Yô 47 gô jenle. Ayenli Jisu ayenle Natanièl e bia gôre yè, awulia g' ôñwanj' iwè, inlè, Vônla, Ôñwo-Israël wagiligili, ô re azye nl' itemiza. Natanièl awulinliè, 'nlè, Ô mia miè sè? Awinlizi Jisu awulinliè, 'nlè, Filip weliago ro, gw' avegagi 'wè gô ntinla y' erere 49 z' ifig, mi ayenlio. Awinlizi Natanièl awulinliè, 'nlè, Ônlênji, awè nl' Ôñwa w' Anyambiè; 50 awè nl' Ôga wi Israël. Awinlizi Jisu awulinliè, 'nlè, Ô bekelia, konde mi abulinlio, inlè, Mi ayenlio gô ntinla y' erere z' ifig? ô be jeul' isaôn impôlô viaganlô nla 51 yinlo. Nl' awulinliè yè, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Anlwè be jenl' ôrôwa nungwa pa, nl' ienjel' s' Anyambiè mpanadaga nli nsuminlaga gôr' Ôñwa w' ôma.
- 2 Ntyugu yi ntyarô avegag' ijômbanla gô Kana yi Galilè; nli 2 ngwè yi Jisu avegagi vovo. Nli Jisu kè aveliô gw' ijômbanla, ayè 3 nl' inlengi yè. Gw' amanl' ivè, ngwè yi Jisu awulinliè, inlè, Wi 4 zye nl' ivè. Nl' awulinliô yè nle Jisu, inlè, Ôñwantô, ezande zi re miè nla 'wè? Igwèr' inyam' nyi

5 pa twa. Awuli ngi yè awulinli
 mongi penguinla, inlè, Ôsaôn we-
 du wi bulinliô 'nlwè nle yè, le-
 6 ndanli wò. Avegagi vovò dôlô
 akôpa m' adô ôrôwa, mi felô anling-
 ngò, ga nt' avegagi ntyali y' ijô-
 vunla s' Iju, mi re ko keka ikôp'
 7 iedu gènlizô ãanli ge rarô. Awu-
 linliô waô nle Jisu, inlè, Yônli-
 aul' akôpa nl' anlingô. Nl' ayô-
 8 nli waô mô guguru. Nl' awuli-
 nliê waô, inlè, Gubunlanli ko
 twanlanli gôr' ômo re gw' ewô-
 njô zi ntyagô. Nl' arwanli waô.
 9 Nla gw' alemb' ewônjô zi ntyagô
 alemb' anlingô m' agalunliô ivè,
 ko amia gw' apila nyô (ndô mo-
 ngi pènginle tavuru w' aluô w'
 akul' anlingô waô w' amienli),
 10 aweli ônlômê ô jômba, awulinliê,
 'nlè, Ôm' edu e dônge dôvî' iv'
 i'vîa; nla gô duô anlaga w' ajongi
 mbiambiê, vovo e dôvî' iv' i'vê:
 ndô ô re penjavenja p' iv' i'vîa a'vîa
 11 vênlo. Ipakilia si lemba sinlo s'
 alendiô nle Jisu gô Kana yi Gali-
 le, kè tuminli' ivend' inyè; nl'
 12 inlengi yè y' a'vèkeliê. Avila vo-
 vo azuminli gô Kapernaum, ayè,
 nli ngi yè, nl' awongi yè nl' inlè-
 ngi yè: nl' alwanli waô vovo ara-
 ng' intyugu sinyenge.
 13 Arwenli ntyagô y' ônologanlô y'
 Iju pièrè, nl' avandi Jisu gô Je-
 14 rusalèm. Nl' alèngiê gô nagô y'
 Anyambiê anlaga w' agôlag'
 inlyare nl' adombe nl' abembe,
 nli mongi pengakanle syika kè
 15 tugetu. Nl' avangiê ôkasa w'
 igoli, agogunlia waôdu avila gô
 nagô y' Anyambiê, nl' adombe
 nl' inlyare kè; nl' ayiriê syika yi
 mongi pengakanla gô ntye, awô-
 16 nl' itavuru saô bundu; nl' awu-
 liuliê waô w' agôlag' abembe,
 inlè, Rômbanli ya yinlo vênlo;
 avanganli nagô ya Rer' iyam' na-
 17 gô y' anliva. Ayônginl' inlengi

yè inlè re tëndô pa inlè, Mpiu g'
 ôñwanja wi nag' wo yi be nya
 18 miê. Awinliz' Iju awulinliê,
 'nlè, Elemba nde zi tuminliô ndo
 'zwè gô re 'nlè ô dend' isaôn yi-
 19 nlo? Awinlizi Jisu awulinlia
 waô, inlè, Zazyanli nagô y' Anya-
 mbiê yinlo, m' be fo nongunlia
 20 yô nl' intyugu ntyarô. Awuli
 Iju, inlè, Nagô yinlo y' anlôgiô
 nl' agômi m' impuñ' anlai nl'
 impuñ' ôrôwa, nl' awè be nongu-
 21 nlia yô nli ntyugu ntyarô? Ndô
 agambi g' ôñwanja wi nagô y'
 22 ôku' wèmdè. Gw' arôngunliô yè
 avila gw' ijuwa sambô, inlengi yè
 w' ayônginl', inlè aluô akambi
 yenlo; nl' avekeli waô irèndo. nl'
 igamba ny' awuliô nle Jisu.
 23 Gw' avegagiê gô Jerusalm gô
 ntyagô y' ôuloganlô awenge w'
 avekeli in' inyè gw' ayenli waô
 24 lemba y' alendiô ndè. Ndô Jisu e
 bekelia gô fel' ôku' wè gôre waô,
 25 konde amienl' anlaga waôdu. E'
 pegaga kè nl' isyolo nyi bulinliô
 nl' ôm' edu g' ôñwanja w' ôma;
 konde ayèndè amienli nt' are gôr'
 anlaga.
 3 Avegag' ôma w' Ifarisi, in' inyè
 ny' aweliagô inlè, Nikôdemô, e-
 2 nlanñi z' Iju. Ayè ndémô a'vienli
 gôre Jisu ôgwèra, awulinliê, 'nlè,
 Rabi, azw' avôrô, inlè, awè nl' ô-
 nlenji ô vili gôr' Anyambiê: ko-
 nde zyel' ômo re ko dende lemba
 yinlo yi dendô ndo kaô Anyambiê
 3 adwanla nla yè. Awinlizi Jisu
 awulinliê, 'nlè, Giligili mi buli-
 nliô, inlè, Kaô ôm' ajanlô ijanlô
 ijonla, ayolie jenl' inlongo ny'
 4 Anyambiê. Nikôdemô awulinliê,
 'nlè, Ôma ko janlô sè ayè twa pe
 mbôlô? ayè ko jingina gô iwu-
 mû nyi ngi yè nyongo yimbanli,
 5 ayanlô? Awinliz' Jisu, inlè, Gi-
 ligili mi bulinliô, inlè, Kaô ôm'
 ajanlô nl' anlingô nl' Iulinla, ayo-

lie jinginja gw' inlongo ny' A-
 6 nyambiè. Eza zi re janlô pa nl'
 ôzyônli zô ôzyônli; nl' eza zi re
 7 janlô nl' Inlinia zô inlinia. Añma-
 konda konde mi abnlinlio, inlè, A-
 8 nlwè ga yanlô ijanlô ijoula. Ô-
 mpunga wi pèvinla nkôvâ yi bela
 wô, ô joga k' inyôï nya wô, ndo ô
 miè mbôra yi pila wô, ge nkôvâ
 yi kènda wô: yenlo r' ôm' edu ô
 9 janlô nl' Inlinia. Awinlizi Nikô-
 demô, awulinliè, 'nlè, Isaôn yinlo
 10 ko dwanla sè? Ayiviri Jisu awu-
 linliè, 'nlè, Awè nl' ônlènji wi
 11 Israël, ko ô m' isaôn yinlo? Gi-
 ligili mi bulinlio, inlè, Azwè ka-
 mb' isaôn yi miô 'zwè, arakilia
 isaôn yi re 'zawè jenla pa: ndô
 12 anlwè bong' atakwè mazyô. Miè
 bulinlia pa 'nlwè isaôn yi ntye,
 ko 'nlw' avekelia, anlwè be beke-
 lia sè, ja mi abulinlia 'nlwè isaôn
 13 y' ôrôwa? Zyel' ômo re panda pa
 g' ôrôwa, kaô ayè ô zminli avila
 g' ôrôwa, inlè, Ôñwa w' ôma, ô re
 14 g' ôrôwa. Nla ga nt' arômbinli
 Môsès arômbinl' ôñmamba g' ôrô-
 ve, yenlo k' Ôñwa w' ôma e ga
 15 rômbinlô: inlè, ôm' edu ô beke-
 liè e ga lwanle nl' emènlo zako-
 nlako.
 16 Konde itonda s' arondi Anya-
 mbiè aronde ntye yinlo s' avangiè
 p' Ôñwanl' iyè wikika, inlè ôm' edu
 ô be bekeliè, avere, ndô e ga lwa-
 17 nle nl' emènlo zakonlako. Konde
 Anyambiè e pa tòm' Ôñwanla gô
 ntye yinlo gô jèkèlie ntye; ndô
 inlè, ntye yi ga zunginlô vo yè.
 18 Ayè ô bekeliè e p' ôgara: ndô ayè
 ô re e pa bekeliè are pô p' ôgara,
 konde e pa bekeliè ina ny' Ôñwa
 19 wikika w' Anyambiè. Nli mpe-
 nli y' ôgara mè ye yinlo, inlè, o-
 zange wi re bia pa gô ntye, ko
 anlaga tonde mpiri viaganlô nl'
 ôzange; konde ijanj' isaô s' ave-
 20 gagi sibe. Konde ôm' edu ô janje

mbe e bik' ôzange, e bia kè g'
 ôzange, ijanj' isè si vende dènge
 21 ntyèmbo. Ndô ayè ô janj' ôrèti e
 bia g' ôzange, ko ijanj' isè jenlanl'
 inlè, si re janjô pa gôr' Anya-
 mbiè.
 22 Isaôn yinlo viaganlô, aïenli Jisu
 nl' inlèngi yè gô India; nl' alwa-
 nliè vovo nla waô, aïaptaizaga.
 23 Jan kè aïaptaizagi gô Enon pi-
 èrè nli Salim, konde vovo avegagi
 anlingô aïenge: nl' aïenli' anla-
 24 ga, aïaptaizô. Kônde Jan e dwo
 25 afelô gô ntyôgô. Nl' alôv' inlè-
 ngi yi Jan mpaga nl' ôñwo-Ju
 26 g' ôñwanja w' ijombunlia. Nl'
 aïenli waô gôre Jan awulinliè,
 'nlè, Ônlènji, ayè ô vegagi nla
 'wè g' ôzamb' ôñiori wi Jôrdan, ô
 rakiliô ndo g' ôñwanj' iwè, vônla,
 e baptaiza, nl' anlaga waôdu wi
 27 bia gôre yè. Awinlizi Jan awu-
 lia, 'nlè, Ôm' ayolie dèng' ezoma,
 28 kaô z' apô yè avila g' ôrôwa. An-
 nlwèndè anlwè takilia g' ôñwanj'
 iwam' nt' awnli miè, inlè, Mi ara-
 nge Kraï, ndô mi are tòmô pa gô
 29 bôsyô yè. Ayè ô re nl' ôñwantô
 nle ônlôñiè ô jômba; ndô ndegô y'
 ônlôñiè ô jômba, ô kumaula, ayo-
 go aganub' imè, e jenl' inyôï ny'
 ônlôñiè ô jômba mbia mpôlô; sa-
 mbô nibi' yam' mèyo y' akeki.
 30 E ga vende mpendaga, ndô miè
 mi ga gonge.
 31 Ayè ô pila gw' igônlo are gw'
 ewônjô za waôdu: ayè ô pila gô
 ntyè ayè eza zi ntye, e kamba kè
 g' eza zi ntyè: ayè ô pila gw' igô-
 nlô, are gw' igônlo nya waôdu.
 32 Isaôn yi re yè jenla pa nli jogo, e
 takilia g' ôñwanja wa yô; ndô
 33 zyel' ômo bong' atakwè mè. Ayè
 ô re bong'a p' atakwè mè are jivi-
 ra p' igamba nyinlo, inlè, Anya-
 34 mbiè, ayè ôma w' ôrèti. Konde
 ayè ô rômliô nl' Anyambiè, e ka-
 mb' agamba m' Anyambiè; ko-

nde Anyambiè e pè Inlinla nl'
 35 egènlizò. Rerè e tond' Ôñwanla,
 are pa pe ya yôdu kè gw' ago mè.
 36 Ayè ô bekeli' Ôñwanla are nl'
 emènlo zakonlako; ndô ayè ô re
 e pa bekeli' Ôñwanla ayenl' emèn-
 lo, ndô egunlu z' Anyambiè zi
 dwanla gôre yè.

4 Gw' anpienli Rerè, inlè, Ifarisi
 w' aluò w' ajogiò, inlè, Jisu e pa-
 nga aṽaptaiz' inlengi viaganlò nli
 2 Jan (vanganle Jisu ayènè e ba-
 3 ptaiza, ndô kaò inlengi yè), vovo
 alubwiè gô Judia, avo kènda gô
 4 Galile. Nl' avegag' isyolo gôre yè
 5 gô piaganla gô Samaria. Yenlo
 aṽienliè gô nkala yi Samaria, yi
 fweliò, 'nlè, Sukar, pièrè nli mbei
 yi ntye y' avenliò nle Jakob gôr'
 6 ôñwanl' iyè Jôsèf. Nl' everò zi
 Jakob z' avegagi vovo. Jisu, jasa
 pa nl' ôgèndo, alwanli tu gw' eve-
 rò. Avegagi v' igwèra ny' ôrôwa
 7 ny' ôwenja. Nl' avienl' ôñwantò
 wi Samaria gô per' anlingò: nl'
 awulinliò yè nle Jisu, inlè, Va
 8 miè anlingò mi jonga. Konde
 inlengi yè y' aluò y' akèndagi gô
 9 nkala gô kòl' inya. Awuli ôñwa-
 ntò wi Samaria awulinliè, 'nlè,
 Awè, ôñwo-Ju, ô bambia miè
 ôñwantò wi Samaria anlingò sè?
 (Konde Iju wi zye nli ndaga nli
 10 mongi Samaria.) Awinllzi Jisu
 awulinliè, 'nlè, Arwe 'nlè w' ami-
 enl' idaṽia s' Anyambiè, nl' ayè
 ô bulinliò, inlè, Va miè anlingò,
 gavo ô to bambiè, ko yè po anli-
 11 ngò m' emènlo. Ôñwantò awuli-
 nliè, 'nlè, Rera, ô zye nl' eza zi
 kubunla, nl' anlingò gw' everò
 wi re bô: anlingò m' emènlo mè
 sambò mi re nla 'wè mi pila gwi?
 12 Ô r' ômpòlò viaganlò nla rer' iya-
 zyô Jakob, ô venli 'zwè everò,
 ayongaga gô zô ayèmè, nl' awanl'
 13 iyè, nli vuginli' yè? Awinllzi
 Jisu awulinliè, 'nlè, Ôm' edu ô

jong' anlingò minlo e be fo jenl'
 14 esyôve: ndô ayè ô jong' anlingò
 mi be pa miè yè ayenl' esyôve
 nyènè; ndô aulingò mi be pa
 miè yè mi be twa gô gare yè eve-
 rò z' anlingò mpôvaga gw' emèn-
 15 ilo zakonlako. Awuli ôñwantò
 awulinliè, 'nlè, Rera, va miè anli-
 ngò mè, ko mi ayenl' esyôve nyè-
 nlè, ge bia kwanga gunlu gô pera.
 16 Jisu awulinliè, 'nlè, Gè, fey' ônlò-
 17 ñie wo, ko bia gunlu. Awinliz'
 ôñwantò awulinliè, 'nlè, Mi azye
 nl' ônlôñie. Jisu awulinliè, 'nlè,
 W' abuli mbiambiè, inlè, Mi azye
 18 nl' ônlôñie: konde ô re dwanla
 pa nl' anlôñie atanli; nl' ayè ô re
 nla 'wè vènlo arang' ônlôñie wo:
 igamba nyinlo nyi re 'wè kamba
 19 pa nyi re rèti. Awuli ôñwantò
 awulinliè, 'nlè, Rera, mi jenla,
 20 'nlè, awè nl' ôvogisi. Irer' isa-
 zyô s' azavinlagi gô nôm ba yinlo
 ndô anlwè bulia 'nlè, gô Jerusa-
 lèm nle mbôra yi r' anlaga gô sa-
 21 vinla. Jisu awulinliè, 'nlè, Ôñwa-
 ntò, ṽekelia miè, igwèra nyi bia
 nyi be savinla 'nlwè Rerè, aranga
 gô nôm ba yinlo, ge gô Jerusalèm.
 22 Anlwè savinl' eza zi re 'nlw'
 amie; azw' avôrô eza zi savinlò
 'zwè, kande isunginla si pila gôr'
 23 Iju. Ndô igwèra nyi bia, nye
 nyiulo kè, nyi re waò wi savinla
 rèti wi be savinle Rerè nl' inlinla
 nl' omiènè: konde Rerè e but'
 anlag' ônlongo mè gô savinlè.
 24 Anyambiè Inlinla: nla waò wi
 savinlè, wi ga zavinlè nl' inlinla
 25 nl' ômiènè. Ôñwantò awulinliè,
 'nlè, Mi avôrô, inlè Mèsia e bia (ô
 fweliò, inlè, Kraïs) gô be biè e be
 26 bulinla 'zwè isaôn yôdu. Jisu
 awulinliè, 'nlè, Miè ô kamba nla
 'wè nle yè.
 27 Vovo aṽienl' inlengi yè; nl'
 aṽiami waò konde agambagi nl'
 ôñwantò; ndô pegag' ômo wuli-

nliè, 'nlè, Ô but' ande? ge ô ka-
 28 mba nla yè sè? Nl' arig' ôñwa-
 ntô ntyug' iyè, agènda gô nkala,
 29 awulinli' anlaga, inlè, Yôgô, je-
 nenl' ôm', abulinlia miè isaôn
 yôdu yi re miè denda pa. Winlo
 30 ko dwanle Krai? Nl' agôgwi
 waô gô nkala, aña gôre yè.
 31 Ôñwantô kènda pa, inlengi w'
 agwenliè nkolo, inlè, Ônlènji,
 32 nya. Ndô awulinli waô, inlè, Mi
 are nl' inya gô nya si re si pa miô
 33 nle 'nlwè. Yenlo inlengi w' aga-
 mbanl', inlè, Abagô inya nl' ôma?
 34 Jisu awulinli waô, inlè, Iny' isa-
 m' nle gô dende ntondinli y' ômo
 rômi miè, nla gô suliz' eviô zè.
 35 Anlwè pa bulia, 'nlè, Atiganl'
 agwèl' anlai, gambènl' egômbè z'
 itenla z' abia? Vônla, mi buli-
 nlia 'nlwè, inlè, Rômbinlanl'
 antyo, ko pônlanl' intyaga inlè
 36 si re bonda pa gw' itenlô. Ayè ô
 tenla e dèng' ipa, agenj' ilônda
 gw' emênlo zakonlako; ko ayè ô
 bènla nl' ayè ô tenla jenle mbia
 37 ta. Konde gw' ôsaôn winlo nkôgô
 mè yi re rèti, inlè, Ômôri e bèn-
 38 nla, k' ômôri tenla. Mi arômi
 'nlwè gô tenla mbôra yi re 'nlwè
 pa janja: amôri wi re janja
 pa, ko 'nlwè jinginla gw' ijanj'
 isaô.
 39 Nl' awenge wi mongi wi Sama-
 ria avila gô nkala mè w' aêkelie
 g' ôñwanja w' igamba ny' ôñwa-
 ntô, ô rakili, 'nlè, Awulinli miè
 isaôn yôdu yi re miè denda pa.
 40 Yenlo gw' aênli mongi Sama-
 ria aña gôre yè, w' agwenlè nko-
 lo, inlè, e ga lwanle nla waô: nl'
 alwanliè vovo ntyugu mbanli.
 41 Nl' awènl' awenge w' aêkelie g'
 42 ôñwanja w' igamb' inyèmmè; nl'
 awulinli waô ôñwantô, inlè, Vè-
 nlo azwè pa bekeli nyènlè g'
 ôñwanja w' igamb' inyèmmè: ko-
 nde azw' are jogo pa azwèmmè,

amia 'nlè winlo rèti nl' Ôzunge
 wi ntye.

43 Ntyugu mbanli viaganlô alubwi
 44 Jisu vovo, agènda gô Galile. Ko-
 nde Jisu ayèmmè arakili 'nlè, ôvo-
 gisi azye nl' olubô gô ntye yèmmè.
 45 Yenlo gw' aênliè gô Galile, mo-
 ngi Galile w' awongie, konde w'
 aluô w' ajenl' isaôn yôdu y' ale-
 ndiô ndè gô Jerusalèm; konde
 waô kè w' agèndi gô ntyagô.
 46 Yenlo avo bienli gô Kana yi Ga-
 lile, mbôra y' avangiô ndè anli-
 ngô ivè. Avegagi gô Kaperna-
 um ôma w' inyanga gôr' ôga, nl'
 47 ôñwanl' iyè avegagi nl' ijogo. Gw'
 ayogiô yè inlè Jisu aduô abienli
 avila gô Judia aña gô Galile, agè-
 ndi gôre yè, agwenlè nkolo inlè e
 ga vie, aying' ôñwanl' iyè; konde
 48 avegagi pièrè nl' ijuwa. Jisu
 awulinliè, 'nlè, Anlw' aêkelie
 du, kaô anlw' ajenle lemba nl'
 49 isaôn yi mamô. Awuli enlañi
 awulinliè, 'nlè, Rera, ko bia
 50 ôñwanl' iam' yuwaga ro. Jisu
 awulinliè, 'nlè, Gèndaga, ôñwa-
 nl' iyo atôli. Nl' aêkelie ôma mè
 igamba ny' awulinliô yè nle Jisu,
 51 agèndaga. Nla gw' agèndiè, inyô-
 ngô sè s' alatanli nla yè, awulia,
 52 'nlè, Ôñwanl' iyo atôli. Nl' aña-
 mbidè waô igwèra ny' avakiliè gô
 tôla. W' awulinliè, 'nlè, Jaô
 agwèr' ôrogènlô alubw' ifwi gôre
 53 yè. Yenlo rerè amienl' inlè ave-
 gag' igwèra mè gw' awulinliô yè
 nle Jisu, inlè, Ôñwanl' iyo atôli:
 nl' aêkelie ayè nli nag' wè yôdu.
 54 Zinlo nl' elemba zivani z' ale-
 ndiô nle Jisu, ayè pila pa avila
 gô Judia aña gô Galile.
 5 Isaôn yinlo viaganlô avegagi
 ntyagô y' Iju: nl' avandi Jisu gô
 2 Jerusalèm. Gô Jerusalèm pièrè
 nl' igugi ny' adombe r' ôñwo-liça
 zi fweliô nli nkambinli yi Hebru
 inlè Bèthèsda, nli mbôra mè yi re

3 nli vungu tanli. Gô yinlo alwa-
nlagi awenge, mongi w' avegagi
nl' ijogo, ul' apoku, nli bôke, nli
5 nlēmīa. Avegagi vovo ônlômīe ô
luô adwanli nli nkanli yê agômī
m' impuīm' ararô nl' impuīm'
6 ênlênlai. Gw' ayenli Jisu ayenlê
bu, amia, 'nlê aluô adwanli yenlo
ôling' ôla, awulinliê, 'nlê, Ô bele
7 tolizô? Ayivir' ômo jogo, inlê,
Rera, mi azye nl' ôma wi fela miê
gw' eliċa gô syugô auliugô: ndô
olingô wi bia miê, ôm' ôñwênlê e
8 kwenla gô bôsyô yam'. Jisu
awulinliê, inlê, Nlongwa, rômbi-
9 nl' inlanlô nyo, ko këndaga. Nl'
avaugiô ônlômīe mē mbiambiê
pele, ko yê tōmbinl' inlanlô nyê,
agênda.

Nli ntyugu mē avegagi Syonlo.

10 Yenlo Iju w' awulinli ômo yi-
ngiô, inlê, Nlêulo Syonlo, zye
kwêkwê gôre 'wê gô tōmbinl'
11 inlanlô nyo. Ndô awinlizi waô,
inlê, Ayê, ô vangi miê mbiambiê
ayê mēmô awulinli miê, inlê,
Rômbinl' inlanlô uyo, ko kēnda-
12 ga. Aċambi waô yê, inlê, Ayê
mande ô wuliulio, inlê, Rômbi-
13 nl' inlanlô nyo ko kēnda? Ndô
ayê ô yingiô e mē ômo yingiê:
konde Jisu aluô atômb' ôku' wê
vovo, koude mbôra y' avegagi
14 anlag' awenge. Avila vovo Jisu
aluunlô yê gô uagô y' Anyambiê,
awulinliê, 'nlê, Vônla, w' atôli:
alend' ibe nyêulê, ô vende bienlô
nl' ôsaôn ômbe viaganlô nla
15 winlo. Nl' agêndi ôma mē,
awulinl' Iju, inlê, Nle Jisu ô va-
16 ngi miê mbiambiê. Gô ntinla
mê Iju w' agombizi Jisu, konde
aluô adeud' lsaôu mēyonlo gô
17 ntyugu yi Syonlo. Ndô Jisu
awinlizi waô, inlê, Rer' iyam' e
janja kwanga gw' egômbe zinlo,
18 miê, kô mi janja. Gô ntinla yinlo
Iju w' awuti viaganlô gô jôulê,

konde e pa bundakanle ntyugu yi
Syonlo dadie, ndô aweli Anya-
mbiê, inlê, Rer' iyê kê, mpaugag'
ôku' wê g' Anyambiê.

19 Yenlo Jisu awinlizi waô, inlê,
Giligili mi bulinlia 'nlwê, inlê,
Ôñwanla ayolie dend' ezoma
ayêmiê, ndô kaô nte jenlê Rere
e denda: konde isaôu yôdu
yi dendô nle Rerê, yô kê yi
dendô nl' Ôñwanla egolanli
20 mēmô. Konde Rere e tond'
Ôñwanla, arevê isaôn yôdu yi
dendô ndê ayêmiê: e be tevê kê
isaôn impôlô viaganlô nla yinlo,
21 ko 'nlwê mama. Konde ga nte
tôngunlie Rerê arôngunlie mougi
wi re juwa pa, alwanliza waô bo,
yenlo k' Ôñwanla e dwanliza waô
22 wi belô ndê bo. Konde Rerê e pa
jêkêli' ôma, ndô are pa p' ijêkêlia
23 sôdu gôr' Ôñwaula; inlê waôdu
wi ga lub' Ôñwanla ga ute duba
waô Rerê. Ayê ô re e pa dub'
Ôñwanla, e pa duba kê Rerê ô
24 rômiê. Giligili mi bulinlia 'nlwê,
inlê, Ayê ô jogo agamb' imam',
aċekeliê ô rômi miê, are nl' emê-
nlo zakonlako, aċie kê gw' ijêkê-
lia, ndô are piaganla pa avila gw'
25 ijuwa agênda gw' emêulo. Gili-
gili mi bulinlia 'nlwê, inlê, Igwê-
ra nyi bia, nye nyinlo kê, nyi be
jogo waô wi re juwa pa ayogo
inyôl ny' Ôñwa w' Anyambiê; nla
waô wi jogo wi be dwanla bo.
26 Konde ga nt' are Rerê nl' emêulo
g' ôku' wêmiê, yenlo kê are pa p'
Ôñwanla gô dwanla nl' emêulo g'
27 ôku' wê. Avenliê k' inyanga nyi
jêkêlia kê, konde ayê nl' Ôñwa w'
28 ôma. Amiamanl' igamba nyinlo;
konde igwêra nyi bia, nyi be jôgo
waôdu wi re gw' irônginlô ayogo
29 inyôl nyê, ko waô kogwa; waô
wi re janja pe mbia gw' itôugwa
s' emêulo; nla waô wi re janja p'
ibe gw' itôugwa s' ôgara.

30 Mi jolie dende mpongo mièmè: mi jèkèlia nte jogo miè: nl' ijè-kèli' sam' si re gôre; konde mi pa bute ntondinli yañimè, ndò
 31 ntondinli y' ômo rômi miè. Jami atakilia g' ôñwanja w' ôku' wa-ñimè, atakwè mam' mi zyele rêti.
 32 Ayè ô takilia g' ôñwanj' iwam' nl' ôm' ôñwènlè; mi avôrô kè 'nlè atakwè mi takiliô ndè g' ô-
 33 ñwanj' iwam' mi re rêti. Anlw' are tôñia pa gôre Jan, ko yè taki-
 34 li' ôrèti. Ndò atakwè mi bongô miè mi pila gôr' ôma: ndò mi kamb' isaôn yinlo inlè anlwè ga
 35 zunginlô. Ayè avegagi lampi yi baminla: arondi 'nlwè gô jenle mbia g' ôzange wè v' ôñwolingô.
 36 Ndò mi are nl' atakwè mi r' am-pôlô viaganlô nla mi Jan: ko-nde ijanja si re Rerè pa pa miè gô
 37 denda, ijanja mè si dendô miè si takilia g' ôñwanj' iwam', inlè,
 38 Rerè arômi miè. Rerè kè ô rômi miè ayè re takilia pa g' ôñwanj' iwam'. Anlwè pa jogo inyôï nyè
 39 nli mori, ge jenl' egolanli zè. Anlw' azyele nl' igamb' inyè ndwanlaga gôre 'nlwè kè: konde ayè ô
 40 rômiô ndè, anlwè bekeliè du.
 41 Anlwè kèlagèl' irèndo, konde anlwè pikilia 'nlè gô yô anlw' are nl' emènlo zakonlako; nle yô kè
 42 yi takilia g' ôñwanj' iwam'; ndò anlwè jivire bia gôre miè ko 'nlwè
 43 dwanla nl' emènlo. Mi pa bongô inyanganga avila gôr' anlaga. Ndò mi avôrô 'nlwè, inlè, anlw' azye
 44 nl' itonda s' Anyambiè gw' iku' iyanli. Mi are bia pa gw' ina nya Rer' iyam', ndò anlwè pa
 45 bonga miè: jog' ôm' ôñwènlè abia gw' in' inyèmè, ayè be bongô 'nlwè. Anlwè ko bekelia sè, a-
 46 nlwè yi pò inyanganga ômôri nl' ô-
 47 môri, ndò anlwè pa but' inyanganga yi pila gôr' Anyambiè dadidè?
 48 Avikilianl', inlè, mi be soziza

'nlwè gôre Rerè: r' ômôri ô soziza 'nlwè, inlè Môsès ô dôvinlô 'nlwè iguñu. Konde arwe 'nlè anlwè bekeliè Môsès, anlw' ato bekelia miè; konde arèndi g' ôñwanj' i-
 49 wam'. Ndò ja 'nlw' ayivira nt' are yè tènna pa, anlwè be bekeli' agamb' imam' sè?

6 Isaôn yinlo viaganlô, agèndi Jisu gô ntye mori y' eliṽa zi Galile, zô
 2 nl' eliṽa zi Tiberias. Nl' azôngiô yè nl' anlag' awenge, konde w' ayenli lemba y' alendiô ndè gôre
 3 waô w' ayogiô inkanli. Nl' avan-
 4 di Jisu gô nomba, alwanla tu gôgô nl' inlengi yè. Ônloganlô wi ntyagô y' Iju w' arwenli pi-
 5 òrè. Gw' arômbinli Jisu antyo mè, ayenl' anlag' awenge wi bia gôre yè, awulinli Filip, inlè, A-
 6 zwè be kôl' inya gwi gôre mongi sinlo gô nya? Awuli yenlo gô
 7 kènlizè, konde ayèmè amienli nte be dendè. Awînliziô yè nle Filip, inlè, Inya si re ko kôlô nli nkama
 8 s' ifura mbanli s' ageke gôre waô gôr' ôm' edu gô bong' ôñwozoma.
 9 Ômôri w' inlengi yè, Andru y' ôñworèrè wi Simôn Pitèr, awuli-
 10 nliè, 'nlè, R' ôñwanla vènlo ô re nl' amônga mi mpèmba atanli nli vèrè ṽanli: ndò ya yinlo ande
 11 gôr' anlaga ntangô yinlo? Awuli Jisu, inlè, Lwanlzanl' anlaga tu-
 12 getu. Avegagi añianli añienge gô mbôra mè. Yenlo alwanli waô tu vo ntozèn s' anlaga ntya-
 13 nli. Vovo awongi Jisu amônga mi mpèmba: ayè pa p' akeṽa, agerlinl' waô w' avegagi tugetu; egolanli mèmô kè vèrè ut' aṽelagi
 14 waô. Nla gw' ayôri waô awuli-
 15 nli inlengi yè, inlè, Guminlianli nkizi y' atiganli, ko aver' ezoma.
 16 Yenlo aguminli waô yô, ayônli' igômi ny' itôndô nl' itôndô imbanli nli nkizi y' arigiô nle waô w' anyenli avila gw' amông' atanli.

- 14 Gw' ayenl' anlaga ayenl' elemba z' alendiô nle Jisu, w' awuli, 'nlè, Giligili winlo nl' ôvogisi mè wi bia gô ntye.
- 15 Gw' ayenli Jisu inlè wi bele bia, awongè nli ngulu, gô pangè ôga, avo tòm̃b' ôku' wè agènda gô nòm̃ba, ayè anka. Gw' arwenli nkôlô, inlengi yè w' azuminli gw' eliṽa; nl' agwenli waô gw' elende, agè dali' eliṽa agènda gô Kapernanm. Nl' ayil' ôwenja, ndô Jisu e duô abienli gôre waô.
- 16 Nl' aṽendi eliṽa, konde aṽevinl' 18 Nl' aṽendi eliṽa, konde aṽevinl' 19 ômpung' ômpôlô. Gw' aluô waô w' anugi nanda ntyarô ge nlai, w' ayenli Jisu e jar' eliṽa, aṽia pièrè nl' elende: nl' arienli waô.
- 20 Ndô awulinli waô, inlè, Nle miè; 21 arianli. Yenlo ayiviri waô gô bongè gw' elende: nl' arwenl' elende gô ntye y' agèndiô waô pele.
- 22 Bu nya anlaga w' agumanli g' ôzamb' ôm̃ori w' eliṽa w' ayenl' inlè pegag' elend' ezènlè vovo, kaô em̃ori, ula inlè Jisu e pa kwe- nla gw' elende nl' inlengi yè, ndô 23 inlè w' alnbwi waô dadidè (ndô le- nde yènlè y' avila gô Tiberias aṽia pièrè nli m̃bôra y' anyenli waô mpemba Rerè ayè pa p' ake- 24 ṽa): yenlo gw' ayenl' anlaga inlè Jisu e pegaga vovo, nlo inlengi yè, w' agwenli gô lende mè, aṽia gô Kapernaum mbutage Jisu.
- 25 Gw' alengi waô yè g' ozamb' ôm̃ori w' eliṽa w' awulinliè, 'nlè, Ôlènji, ô ṽienli gunlu egômbè 26 zyi? Awinlizi Jisu awulinlia waô, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Anlwè bnta miè, ara- nga konde anlw' ayenli lem̃ba, ndô kônde anlw' anyenl' amô- 27 nga, ayôra. Ayanjanli gô dèug' inya si marla marlaga, ndô g' ôṽwanja w' inya mè si dwanla gw' em̃enlo zakonlako, si be pô 'nlwè nl' Ôṽwa w' ôma: konde 28 ayè re dingiliô pa nle Rerè Anya- mbiè. Vovo w' awulinliè, 'nlè, Azwè ga lend' ande gô janje vilô 29 y' Anyambiè? Awinlizi Jisu awulinlia waô, inlè, Evilô z' Anyambiè ze zinlo inlè, gô re 'nlwè gô bekeliè ô re yè tòm̃a pa. 30 W' awulinliè, 'nlè, Elemba nde zi dendô ndo, zi re 'zwè ko jenla, 31 aṽekelia? Ô janj' ande? Irer' isazyô s' anyenli mana gw' itôve; ga nt' are tèndô pa, inlè, Avenli waô mpemba avila g' ôrôwa gô nya. 32 Awulinliô waô nle Jisu, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwe, inlè, Arange Môsès avenli 'nlwè mpemba avila g' ôrôwa; ndô Re- r' iyan' e pa 'nlwè mpemba ya- 33 rèti avila g' ôrôwa. Konde mpè- mba y' Anyambiè nle yô yi su- minla avila g' ôrôwa' av' em̃enlo 34 gô ntye. W' awulinliè, 'nlè, Re- ra, va 'zwè mpemba mè pèkèpè- 35 ke. Jisu awulinli waô, inlè, Miè nle mpemba y' em̃enlo: ayè ô bia gôre miè, avo jogo njanla, nl' ayè ô bekelia miè, ayenl' esyôve nyè- 36 nlè. Ndô mi are bulinlia pa 'nlwè, inlè, Anlw' are miè jenla 37 pa, ndô anlwè pa bekelia. Waô- du wi pô miè nle Rer' iyan' wi be bia gôre miè; nl' ayè ô bia gô- 38 re miè, mi awinlize yè du. Ko- nde mi are suminla pa avila g' ôrôwa, aranga gô dende ntondinli 39 yam', ndô gô dende ntondinli y' ômo rôm̃i miè. Nli ntondinli y' ômo rôm̃i nle yinlo inlè, gôre wa- ôdu wi re yè pa pa miè, mi ave- riz' ôma, ndô inlè mi ga rôngu- ulie waô gô utyugu yinuwwunla. 40 Konde ntondinli ya Rer' iyan' ye yinlo, inlè, ôm' edu ô jenl' ôṽwanla, aṽekeliè, e ga lwanle nl' em̃enlo zakonlako; ko miè tòngunliè gô utyugu yinuwwunla. 41 Yenlo alagalag' Iju g' ôṽwanj' iwè, konde abulin, 'nlè, Miè nle

mpèmba y' azuminli avila g' ôrô-
 42 wa. Nl' awuli waô, inlè, Winlo
 arange Jisu y' ôñwa wi Jôsèf, ô
 re rer' iyè nli ngi yè azw' avôrô
 waô? sambô e bulia, 'nlè, Mi
 are suminla p' avila g' ôrôwa
 43 sè? Awinlizi Jisu, awulinlia
 waô, inlè, Alagalaganli anlwè
 44 nl' anlwè. Zyel' ômo re ko bia
 gôre miè, kaô Rerè y' arômi
 miè adurè: miè kè m' be tângu-
 45 nliè gô ntyugu yinuwnla. Re
 tëndô pa gô yangô y' ivogisi, inlè,
 Wi be nènjô nl' Anyambiè waô-
 du. Ôm' edu ô re jogo pa gôre
 Rerè, anlènga, e bia gôre miè.
 46 Arang' inl' ôm' edu are jenla pe
 Rerè, kaô ayè ô vili gôr' Anya-
 47 mbiè, ayè re jenla pe Rerè. Gili-
 gili ni bulinlia 'nlwe, inlè, Ayè ô
 bekelia are nl' eñmèno zakonla-
 48 ko. Miè nle mpèmba y' eñmèno.
 49 Irer' isanli s' anyenli mana mè
 50 gw' itôve, ayuwa. Yinlo nle
 mpèmba yi suminla avila g' ôrô-
 wa yi re jog' ôm' anya yô, ayuwe.
 51 Miè nle mpèmba yabo y' azumi-
 nli avila g' ôrôwa: jog' ôm' anye
 mpèmba yinlo e be dwanla bo gô
 konlako: nli mpèmba yi be pô
 miè nl' ôzyônli wam', wi be pô
 miè gw' eñmèno zi ntye.
 52 Nl' alôvānlag' Iju mpaga awulia,
 'nlè, Ôma winlo ko pa 'zwè ôzyô-
 53 nli wè gô nya sè? Vovo Jisu
 awulinli waô, inlè, Giligili mi bu-
 linlia 'nlwè, inlè, Kaô anlw' any'
 ôzyônli w' Ôñwa w' ôma, ayonge
 ntyinl' iyè, anlw' azye nl' eñmèno
 54 gw' iku' iyanli. Ayè ô ny' ôzyô-
 nli wam', ayonge ntyinl' iyam',
 are nl' eñmèno zakonlako; miè kè
 m' be tângunliè gô ntyugu yinu-
 55 wnla. Konde ôzyônli wam' nl'
 inya sarèti, nli ntyinl' iyam' nl'
 56 ijonga sarèti. Ayè ô ny' ôzyônli
 wam' ayonge ntyinl' iyam' e
 dwanla gôre miè, miè kè gôre yè.

57 Ga nt' arômiô miè nle Rerè yabo,
 ko miè dwanla vo yè; yenlo kè
 ayè ô nya miè, e be dwanla bo vo
 58 miè. Yinlo nle mpèmba y' azu-
 minli avila g' ôrôwa: aranga ga
 nt' anyenl' irerè, ayuwa: ayè ô
 nye mpèmba yinlo e be dwanla
 bo gô konlako.
 59 Isaôn yinlo y' awuliô nle yè gw'
 anlènjagiè gô nagô yi syonlo gô
 60 Kapernaum. Awenge gôr' inlè-
 ngi yè' gw, ayogiô waô w' awul',
 inlè, Nyinlo igamb' iyoli; mande
 61 ko jogo nyô. Ndô gw' amienli
 Jisu g' ôrèim' iwè, inlè, inlèngi yè
 w' alagalagi gw' igamba mè, awu-
 linli waô, inlè, Igamba yinlo
 62 nyi kweza 'nlwè? Anlwè to jenl'
 Ôñwa w' ôma e panda gô mbôra
 y' avegagô ndè gw' alônga, gavo
 63 sè? Nle inlinla nyi dwanliza bo;
 ôzyônli wi nungunle mpongo:
 agamba mi re miè kambinla pa
 64 'nlwè mô inlinla nl' eñmèno. Ndô
 r' awèwo gôre 'nlwè wi re wi pa
 bekelia. Konde Jisu amienli avi-
 la gw' ipakilia waô wi re wi pa
 bekelia, nl' ayè ô vegagi gô kôti-
 65 zè. Nl' awuliè inlè, Gô ntinla yi-
 nlo re miè bulinlia pa 'nlwè, inlè,
 Zyel' ômo re ko bia gôre miè, kaô
 apô ngulu nle Rerè.
 66 Vovo awenge gôr' inlèngi yè w'
 awinyi nli nyuñma, ko w' aganga-
 67 nla 'nla yè nyènlè. Yenlo Jisu
 awulinl' igômi nl' aʼanli, inlè,
 Anlwè kè anlwè bele dubwa?
 68 Simon Pitèr awulinliè, 'nlè, Rera,
 azwè be kènda gôre mande? ô re
 nl' agamba m' eñmèno zakonlako.
 69 Azw' are bekelia pa, amia kè,
 'nlè, Awè nl' ôma wôrunla w'
 70 Anyambiè. Awinliziô waô nle
 Jisu, inlè, Mi pa pinja anlwè igô-
 mi nl' aʼanli, nl' ôñiori gôre
 71 'nlwè nl' inlinl' iʼve? Agambi g'
 ôñwanja wi Judas y' ôñwa wi Si-
 mon Iskariot, konde avegagi gô

- kôtizè, ayè k' òm̃ori w' igòmi n' aʼanli.
- 7 Isaôn yinlo viaganlô Jisu agaganlagi gô Galile: e jivire kangana gô Judia, konde Iju w' awu-
2 tagi gô jônle. Nli ntyagô y' Iju, ntyagô yi nûgô waô syaka, y'
3 arwenli pièrè. Awongè w' awulinliè, 'nlè, Lubwa vèno agènda gô Judia, ko inlengi yo jenla k'
4 isaôn yi dendô ndo. Konde zyel' ômo janj' ezoma ntyoria ko ayè-
mè bele miô gô bwi. Jogo w' adend' isaôn yinlo, ruminli' ôku'
5 wo gôr' anlaga. Konde vanganl' awongè wi pa bekeliè. Yenlo Jisu awulinli waô, inlè, Egômbe
6 zam' zi pa twa; ndô egômbe zam' zi pa twa; ndô egômbe zam' zi
7 nli zi re keka pa pèkèpèkè. Ntye y' ayolie numba 'nlwè; ndô yi numba miè, konde mi takilia g'
8 ôñwanja wa yô inlè ijanja sa yô si re sibe. Vandanli 'nlwè gô ntyagô: mi pa twa gô panda gô ntyagô
9 yinlo: konde egômbe zam' zi pa twa. Ayè bulinlia pa waô agamba minlo, alwanlagi gô Galile.
- 10 Ndô gw' aluô awongi yè w' apandi, avandiè kè gô ntyagô, aranga gô bwi, ndô npanli ga ntyoria.
11 Nl' awutag' Iju awutè gô ntyagô, 12 awulia, 'nlè, Arè gwi? Nl' avegag' idagalaga sipôlô gôr' anlaga
g' ôñwanj' iwè: awèwo w' awul', inlè, Ayè ôm' ombia; aʼm̃ori, inlè, Aranga yenlo, ndô e fwemiz' anla-
13 ga. Ndô kamb' ôma buku g' 14 ôñwanj' iwè nl' itia s' Iju. Ndô gw' arwenli ntyagô garegare, ava-
ndi Jisu gô nagô y' Anyambiè, anlènja. Nl' aʼm̃ami Iju, awulia, 'nlè, Winlo avôrô irèndo sè, ayè e
15 pa uènga nli mori? Yenlo Jisu awinlizi waô awulia, 'nlè, Inènj' isam' arang' isam̃imè, ndô s' ômo
16 rômi miè. Jog' ôm' ajivira gô dende ntondinll yè, e be mia g' 17 ôñwanja w' inènja, mbè si pila
gôr' Anyambiè, mbè mi kamba mièmè. Ayè ô kamba ayèmè e
18 but' ivend' inyèmè: ndô ayè ô but' ivenda ny' ômo rômiè, are giligili, nla gôre yè zyele mbe du.
19 Môsès e pa pa 'nlwè ivanga? ndô zyel' ôma gôre 'nlwè ô dend' ivanga. Anlwè buta gô jônla miè
20 sè? Anlaga w' awinliz', inlè, Ô re nl' inlinl' iʼvè: mande buta gô
21 jônlo? Awinlizi Jisu awulinlia waô, inlè, Mi ayanj' elemb' eʼm̃ori, nl' aʼm̃ami 'nlwèdu. Môsès
22 are pa pa 'nlwè ikèra (arang' inlè s' avili gôre Môsès, ndô s' avili gôr' irerè) nla gô ntyugu yi Syo-
23 nlo anlwè kèr' ôm̃ia. Jog' ôm' akèrô gô ntyugu yi Syonlo, inlè ivanga nyi Môsès ny' avavô; anlwè bendinla miè, konde mi are
24 tôliza p' ôma g' ôwenja wi Syonlo? Ayèkèlianli ga nte jènlô, ndô yèkèlianl' ijèkèlia sarètì.
- 25 Vovo awuli awèwo wi mongi wi Jerusalèmi, inlè, Winlo arang' ayè ô butô waô gô jôn-
26 nlè? Nla vônla, e kamba gô bwi, ko w' awulinliè mpongo. Ko dwanla 'nlè, anlero w' amienli rètì inlè winlo nle Kraiss?
27 Ndô ôma winlo, azw' avôrô mbôra y' avilô ndè: ndô gô bie Kraiss, zyel' ômo mia gw' apilô yè.
28 Vovo arôngi Jisu gô nagô y' Anyambiè gw' anlènjagè, awulia, 'nlè, Anlw' avôrô miè, anlw' avôrô kè mbôra y' avilô miè; mi bia kè mièmè, ndô ayè ô rômi miè are giligili, ô re 'nlw' amie.
29 Mi avôrô yè; konde mi avili gôre 30 yè, ayè kè arômi miè. Vovo awuti waô gô kôtè; ndô tali' ôma ôgo gôre yè, konde igwèr' inyè
31 nyi dwo ny' atwenli. Ndô gôr' anlaga w' avegagi vovo awenge w' aʼvèkellè; nl' awuli waô, inlè, Gô be bie Kraiss, ebe dende lemba

viaganlô nla yinlo yi r' ôma wi-
 32 nlo denda pa? Nl' ayogiô Ifarisi
 ayogo anlaga wi dagalag' isaôn
 yinlo g' ôñwanj' iwè; nl' arôm'
 iminis' impôlô nl' Ifarisi arôm'
 33 anlaga gô kôtè. Yenlo Jisu awu-
 l', inlè, Mi pare nla 'nlwè v'
 ôñwolingô, gambènèlè mi akènda
 34 gôre yè ô rômi miè. Anlwè be
 buta miè, ko 'nlw' alènga miè;
 nli mbôra yi re miè anlw' ayolie
 35 bie. Vovo awulianl' Iju, inlè,
 Ôma winlo e be kènda gwi, inlè
 azw' ayolie dèngè? e be kènda
 gôre waô wi re pazanganla pa
 36 gôr' Igrek, anlènj' Igrek? Iga-
 mba nde nyinlo nyi re yè bulia
 pa, inlè, Anlw' be buta miè, kô
 'nlw' alènga miè: nli mbôra yi re
 miè anlw' ayolie bie?
 37 Gô ntyugu yinuwnla, ntyugu
 mpôlô yi ntyagô, Jisu agumanli
 gôre, arônga 'nlè, Jog' ôm' edu
 ajenl' esyôve, e ga ñie gôre miè,
 38 ko yè jonga. Ayè ô bekèlia miè'
 avila gw' iwuñu nyè be pôv'
 iloñi y' anlingô mabo, ga nte
 39 buli' irèndo. Ndô agamb' igamba
 mè g' ôñwanja w' Iulinl' Iñia ny'
 avegagi gô pô gôre waô w' aveke-
 liè: konde Inlinl' Iñia nyi duô
 ny' apeuliô; konde Jisu e duô
 40 apendizô. Awenge gôr' anlaga,
 gw' ayogiô waô agamba mè, w'
 awul', inlè, Winlo nl' ôvogisi
 41 mè giligili. Añori w' awul', inlè,
 Winlo nle Kraisi. Ndô añori w'
 awul', inlè, Sambô Kraisi e bia
 42 avila gô Galile? Irèndo yi pa
 bulia, 'nlè, Kraisi e bia avila gô
 mbuñe yi David, nl' avila gô
 Bèthleèni nkala y' alwanlagô nle
 43 David? Yenlo arwenli mpaga
 44 gôr' anlaga g' ôñwanj' iwè. Nl'
 avel' awèwo gôre waô avelè kôtè;
 ndô tali' ôma ago gôre yè.
 45 Vovo avel' waô, w' arôm'iô gô
 kôtè aña gôr' iminis' impôlô nl'

Ifarisi; nl' awulinli waô anlaga
 mè, inlè, Anlwè pa bagè sè?
 46 Awinlizi mongi w' arôm'iô, inlè,
 Pa kamb' ôma yenlo nli mori.
 47 Ifarisi w' awinlizi waô, inlè,
 48 Anlwè kè anlw' afwemizô? Gôre
 mongi panginla nla gôr' Ifarisi r'
 49 ômo re yè bekèlia pa? Ndô anla-
 ga winlo wi re wi m' ivanga wi
 50 re savô pa. Nikôdemô (ayè ô ñie-
 nli gôre yè gw' alonga, ô vegagi k'
 ôñori gôre waô) awulinli' waô,
 51 inlè, Ivang' inyazyô nyi jèkèli'
 ôma, ny' alônge jogo agamb' imè,
 52 amia nte dende? Awinlizi waô
 awulinliè, 'nlè, Awè kè ô pila gô
 Galile? Gèlagèla, ko jenla 'nlè
 avila gô Galile pa nongw' ôvo-
 gisi.
 53 Nl' agèndagi waô ôm' edu gô nag'
 8 wèndè. Nl' agèndi Jisu gô nòmba
 2 y' Iôliv. Bu nya avo bienli gô
 nagô y' Anyambiè, nl' anlaga
 waôdu w' avel' gôre yè; nl'
 3 alwanliè tu, avel' njaga waô. Nl'
 avel' irèndisi nl' Ifarisi avela
 gôre yè ôñwantô ô gôtiô e dend'
 4 ibe nl' ônlômè; gw' agumanli
 4 waô yè gô gare, w' awulinliè, 'nlè,
 Ônlènji, ôñwantô winlo agôtiô e
 5 janj' ibe nl' ônlômè. Gw' ivanga,
 Môsès azômbi 'zwe inlè, ônlongo
 winlo wi ga vungô adô: ndô ô
 6 bulia sè g' ôñwanj' iwè? W' awu-
 li yenlo ndembagè, ko waô dèng'
 igamba nyi re waô ko sozizè.
 Ndô Jisu alèmbi mè, arènda nl'
 7 ôñienlô wè gô ntye. Ndô gw'
 alwanli waô wi bambiaavel' ambie,
 anyonyui gôre, awulinlia waô,
 inlè, Ayè gôre 'nlwè ô re azye nl'
 8 ibe e ga lóngè pungè idô. Nl'
 avo dèmbiè, arènda nl' ôñienlô
 9 wè gô ntye. Gw' ayogiô waô
 igamba mè, w' agogwi ôñori
 ôñori, avil' ônlèro agènda g'
 ôñwangô: nl' ariganli Jisu ayè
 dadiè, nl' ôñwantô gôgô gô gare-

- 10 gare. Nl' anyonyunli Jisu ôku' wè gôre, awulinliè, 'nlè, Ôñwan-
ntò, wi re gwi? ô p' ôgara nl'
- 11 ôma? Nl' awuliè, 'nlè, Zyel' ôma,
Rera. Awuli Jisu, inlè, Miè kè
mi pa po ôgara: gèndaga; avila
vènlo avo dend' ibe nyènlè.
- 12 Avo kambie Jisu nla waò, awu-
lia, 'nlè, Miè nl' ôzange wi ntye:
ayè ô sônga miè, aganganle gô
mpiri, ndò e be dwanla nl' ôzange
- 13 w' emènlo. Vovo awulinlò yè nl'
Ifarisi, inlè, Ô takilia g' ôñwanja
w' ôku' womè; atakwè mo mi
- 14 zyele rèti. Awinlizi Jisu awu-
linlia waò, inlè, Vanga mi ataki-
lia g' ôñwanja w' ôku' wam', ata-
kwè miam' mi re rèti; konde mi
avôro mbôra y' apilò miè, nli
mbôra yi kèndò miè; ndò anlwè
pa mie mbôra y' avilò miè, ge yi
- 15 kèndò miè. Anlwè jèkèlia ga nt'
ar' ôzyônli, mi pa jèkèli' ôma.
- 16 Ndò ja mi ajèkèlia, ijèkèli' sam'
si re rèti; konde mi azye miè da-
diè, ndò miè nla Rerè y' arômi
- 17 miè. Nla gw' ivang' inyanli re
tèndò pa inlè, atakwè m' anl' ag'
- 18 aʼanli mi re giligili. Miè mi ta-
kililia g' ôñwanja w' ôku' wamli-
mè, nla Rerè y' arômi miè ayè kè
- 19 e takilia g' ôñwanj' iwan'. Vovo
awulinli waò yè, inlè, Rer' iyo are
gwi? Awinlizi Jisu, inlè, Anlwè
pa mia nlo miè nlo Rer' iyâm':
arwe 'nlè anlwè mia miè, gavo
- 20 anlw' ato mie Rer' iyam' kè. A-
gambi agamba minlo gô nontye y'
avegag' egara z' anliva, gw' anlè-
njagiè gô nagô y' Anyambè: ndò
e kótò nl' ôma; konde igwèr' inyè
- 21 nyi duò ny' atwenli. Yenlo avo
bulinliè waò, inlè, Mi kènda; a-
nlwè be buta miè, ko 'nlwè juwa
gw' ibe sanli: mbôra yi kèndò
- 22 miè, anlw' ayolie bie. Vovo awul'
Iju, inlè, È be jônt' ôku' wèmiè gô
buliè, 'nlè, Mbôra yi kèndò miè,
- 23 anlw' ayolie bie? Nl' awulinliè
waò, inlè, Anlw' avili gô ntye;
mi avili gw' igônlo: anlw' anlaga
wi ntye; mi arang' ôma wi ntye.
- 24 Yenlo abulinlia miè 'nlwè, inlè,
Anlwè be juwa gw' ibe sanli: ko-
nde anlwè be juwa gw' ibe sanli,
kaò anlw' abekelia 'nlè, Miè nle
- 25 yè. W' awulinliè 'nlè, Awè ma-
nde? Awulinliè waò nle Jisu,
inlè, Vanganle nt' are miè buli-
nlia pa 'nlwè avila gw' ipakilia.
- 26 Mi are nl' isaôn imienge gô ka-
mba nla gô jèkèlia g' ôñwanj'
iwanli: ndò ayè ô rômi miè are
giligili; nl' isaôn y' ayogiò miè
gôre yè, yô kambô miè gô ntyè.
- 27 Wi kótiza 'nlè agambi nla waò g'
28 ôñwanja wa Rerè. Yenlo awuli
Jisu, inlè, Gô be duò 'nlwè anlw'
abanli Ôñwa w' ôma', vovo be
mia 'nlwè inlè miè nle yè, nla
inlè mi pa dende mpongo mièmiè,
ndò isaôn y' anlènjio miè nle
- 29 Rerè, yô kambô miè. Nl' ayè ô
rômi miè are ula miè; e pa tiga
miè anka; konde mi denda egô-
mbe zôdu isaôn yi tondò ndè.
- 30 Gw' agambiè isaôn yinlo, awenge
w' aʼekeliè.
- 31 Vovo Jisu awulinl' Iju w' aʼeke-
liè, inlè, Ja 'nlw' adwanla gw'
igamb' inyam', gambènl' anlw'
- 32 adwanl' inlèngi yam' giligili; a-
nlwè be mia k' oreti, nl' ôrèti wi
- 33 be panga 'nlwè dièngadiènga. W'
awinlize, 'nlè, Azwè awanla wi
Abraham, azwè pa dwanl' asyaka
w' ôma nli môri: ô bulia 'nlè, azwè
- 34 be pangô awontye sè? Jisu awi-
nlizi waò, inlè, Giligili mi buli-
nlia 'nlwè, inlè, Ôm' edu ô janj'
ibe, ayè nl' ôsyaka w' ibe. Nl'
- 35 ôsyaka e dwanla gô nagô pèkè-
pèkè: ndò ôñwanla, ayè e dwanla
apanga 'nlwè awontye, gambènl'
anlw' adwanl' awontye giligili.

- 37 Mi avôrô inlè anlw' awanla wi Abraham; ndô anlwè buta gô jônla miè, konde igamb' inyam' nyi pa dènge mbôra gw' irèmi'
- 38 iyanli. Mi kamb' isaôn yi re miè jenla pa gôre Rer' iyam': anlwè kè anlwè dènd' isaôn y' ayogiô
- 39 'nlwè avila gôre rer' iyanli. Awinlizi waô awulinliè, 'nlè, Rer' iyazyo nle Abrahami. Awulinliè waô nle Jisu, inlè, Arwe 'nlè anlwè nl' awanla wi Abraham, gavo anlw' ato janj' ijanja si
- 40 Abraham. Ndô vènlô anlwè bute jônla miè ômo re bulinlia pa 'nlwè ôrèti w' ayogiô miè avila gôr' Anyambiè: Abraham e denda yenlo. Anlwè janj' ijanja sa rer' iyanli. W' awulinliè, 'nlè, Azwè pa jaulô awanla wa sinkonge; azw' are nli rerè mori, inlè
- 42 Anyambiè. Jisu awulinli waô, inlè, Arwe 'nlè Anyambiè rer' iyanli, gavo anlw' ato tonda miè: konde mi agogwi avila gôr' Anyambiè; mi bia mièmd, ndô ayè rô-mi miè. Anlwè pa kôtiza nte kamba miè sè? Konde anlwè jolie
- 44 jog' igamb' inyam'. Anlw' avili gôre rer' iyanli Satan, nl' itonginla sa rer' iyanli anlwè jivira gô denda sô. Ayè avegag' ôyônlisi avila gw' ipakilia, e pa dwanla kè g' ôrèti, konde ôrèti wi zyele gôre yè. Ja akamb' inôka, e kamb' ezom' izèmd: konde ayè ônlôki,
- 45 nli rerè y' inôka. Ndô gô re 'nlè mi kamb' ôrèti, anlwè bekelia miè.
- 46 Mande gôre 'nlwè ô syuria miè nl' ibè? Ja mi akamb' ôrèti, anlwè
- 47 bekelia miè sè? Ayè ô r' ôma w' Anyambiè e joga agamba m' Anyambiè: gô ntinla yinlo anlwè pa jogo mo, konde anlw' arange mongi w' Anyambiè. Awinliz' Iju, awulinliè, 'nlè, Azwè pa kamba mbiambiè gô bulia 'zwè, inlè, Awè ôñwo-Samaria, alwanla nl'
- 49 inlinl' iŕe? Awinlizi Jisu, inlè, Mi azye nl' inlinl' iŕe; ndô mi dube Rer' iyam', ko 'nlwè pèdia miè. Ndô mi but' ivend' inyamimè: r' ômori ô buta, ayèkèlia
- 51 kè. Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Jog' ôm' apenjavenj' igamb'
- 52 inyam', ayenl' ijuwa. Iju w' awulinliè, 'nlè, Vènlô azwè mia 'nlè ô re nl' inlinl' iŕe. Abrahami are juwa pa, nl' ivogisi kè; ndô ô bulia, 'nlè, Jog' ôm' apenjavenj' igamb' inyam', gambè-nl' alemb' ijuwa. Ô r' ômpôlô viaganlô nli rer' iyazyô Abraham ô re juwa pa? nl' ivogisi yi re juwa pa: ô pang' ôku' wo ga mande?
- 54 Awinlizi Jisu, inlè, Ja mi apendiz' ôku' wañimè, ivend' inyam' nyi zyel' ezoma: nle Rer' iyam' yi pendiza miè; yi buliô 'nlwè, inlè, ayè nl' Anyambiè yanli. Anlwè pa miè: ndô mi avôrô yè; miè to bulia 'nlè mi pa miè, gambè m' adwanl' ônlôki ga 'nlwè: ndô mi avôrô yè, avenjavenj' igamb' inyè. Rer' iyanli Abraham ayenli mbia gô jenle ntyugu yam'; nl' ayenliè yô, ayenle mbia. Vovo awulinliè yè nl'
- 57 Iju, inlè, Ô pa syiŕa gw' agômi ni' impuñ' atanli, ndô ô re jenla pe Abraham? Awuli Jisu awulinlia waô, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Abraham lwanlaga ro, mi are. Yenlo w' awong' adô gô pungè mô: ndô azyombunli, agogwa avila gô nagô y' Anyambiè.
- 9 Gw' aviaganliè, ayenl' ômo vegag' ipoku avila gw' ayanliè yè.
- 2 Nl' inlengi yè w' aŕambiè, inlè, Ônlènji, mande ayanj' ibe, ôma winlo, mbè izombi yè, inlè ayanliè ipoku? Awinlizi Jisu, inlè, Arang' ôma winlo, ge izombi yè: ndô arwenli yenlo inlè ijanja s' Anyambiè si ga ruminliè gôre yè.

- 4 Azwè ga yanj' ijanja s' ômo rônî miè gô par' ôñîanda: ôgwèra wi bia, vovo zyel' ômo re ko janja.
- 5 Ôlingô wi re miè gô ntye, miè nl' ôzange wi ntye. Ayè kamba pa yenlo, aruenl' igwanla gô ntye, avang' iroi îlêli nl' igwaula; nl' agîliè iroi mè gw' antyo m' ipoku, awulinliè 'nlè, Gè jôvunle gw' everô zi Silôa (nyi pivia, 'ulè, Itô-ñîô). Nl' agèndiè, ayôvunla, kè
- 8 bia njenlaga. Iganganlô yè, nla waô w' ayenliè gw' alônga inlè anegiragi, w' awul', inlè, Winlo
- 9 arang' ayè ô lwanli tu, anègiraga? Añîori w' awul', inlè, Nleyè: añîori, inlè, Nyawè, ndô ar' egolanli ga yè. Ayèmè awuli, 'nlè, Miè
- 10 nle yè. Yenlo awulinli waô yè, inlè, Antyo mo m' anungunlô sè?
- 11 Awinliz', inlè, Ôma ô fweliô, inlè Jisu avang' iroi îlêli, agila yô gw' antyo mam', awulinli miè, inlè, Gènda gô Silôa, ayôvunla: yenlo agèndi miè, ayôvunla, ko miè jenla. Nl' awulinliô yè nle waô, inlè, Are gwi? Awul', inlè, Mi amie.
- 13 Nl' aṽagi waô gôr' Ifarisi ayè ô luô apegag' ipoku. Ndô ntyugu
- 14 mè y' aṽegagi Syonlo gw' avangi Jisu iroi îlêli, anungunl' antyo mè. Yenlo avo bambiô yè nl' Ifarisi kè nt' alèngiè ngulu yi jenla. Nl' awulinliè waô, inlè, Agil' iroi gw' antyo mam'; nl'
- 16 ayôvunli miè, ayenla. Awèwo w' Ifarisi w' awul', inlè, Ôma winlo e pîla gôr' Anyambiè, konde e penjavenje ntyugu yi Syonlo. Ndô añîori w' awul', inlè, Ômo r' ôṽavisi ayè ko dende lemba ônlongo winlo sè? Nl' arwenli
- 17 mpaga gôre waô. Yenlo w' avo bulinli' ipoku, inlè, Ô bulia sè g' ôñwanj' iwè gô re 'nlè anungunl' antyo mo? Awul', inlè, Ayè nl' ôvogîsi.
- 18 Ndô Iju wi bekeliâ g' ôñwanj' iwè, inlè aluô apegag' ipoku, kè nungunlô antyo, kaô waô feya p' izombi y' ômo veuliô ngulu yi jenla, aṽambia waô, inlè, Winlo
- 19 ôñwanl' iyanli, ô buliô 'nlwè inlè ayanliô ipoku? sambô vènlo e jenla sè? Izombi yè w' awinlizi
- 20 waô, inlè, Azw' avôrô inlè winlo nl' ôñwanl' iyazyô nla inlè, ayanliô ipoku: ndô nte jenlè vènlo, azw' amie; ge ômo nlungunli
- 21 antyo mè, azw' amie: atwenl' ôma; ṽambianli yè; e be kamba g' ôñwanja w' ôku' wèmè. Izo-
- 22 mbi yè w' agambi yenlo, konde w' arienl' Iju: konde Iju w' aluô w' akenj' inlè, jog' ôm' edu amè-ma 'nlè ayè nle Kraîs, e ga rômbô avila gô nagô yi Syonlo.
- 23 Yenlo awul' izombi yè, inlè, 24 Atweul' ôma, ṽambianli yè. Yenlo avo feli waô ômo vegag' ipoku nyongo yimbanli, awulinliè, 'nlè, Zuminli' Anyambiè: azw' avôrô inlè ôma winlo nl' ôṽavisi.
- 25 Awinliziè waô, inlè, Mbè ar' ômbe, mi amie: mi avôrô ndaga mori inlè, mi aṽegag' ipoku, ndô
- 26 vènlo mi jenla. W' awulinliè, 'nlè, Alèndinlo ande? anlungunl':
- 27 antyo mo sè? Awinliziè waô, inlè, Mi are 'nlwè bulinliâ pa, ndô aulwè pa jogo: aulwè bele fô
- 28 jogo sè? anlwè kè aulwè bele dwanl' inlèngi yè? Nl' azyèliâ-gi waô yè, awulia, 'nlè, Awè nl'
- 29 ônlèngi wè; ndô azwè nl' inlèngi yi Môsès. Azw' avôrô, inlè Anyambiè agambi nli Môsès: ndô winlo, azw' amie gw' apilô
- 30 yè. Ônlômîe awinlizi waô, inlè, Vènlo r' igamba nyi mamô, inlè aulwè pa mie mbôra y' avilô yè,
- 31 ndô aulungunll miè antyo. Azw' avôrô inlè Anyambiè e pógauliô anlag' aṽe: ndô jog' ôm' asavinlè, alende ntoundinli yè, gambènl'

32 Anyambiè apôganliô yè. Ntye yinlo ga pakilie pa joganlô inlè òm' anungunl' antyo m' ômo ya-
 33 nliô ipoku. Arwe 'nlè winlo e pila gôr' Anyambiè, gavo ayolie
 34 dende mpongo. Awiulizi waô awulinliè, 'nlè, Ô yanliô gw' ibe sitevô, ndô ô nènja 'zwè? Nl' agogunli waô yè.

35 Nl' ayogiô Jisu inlè w' agogunliè; nl' alèngiè yè, awulia, 'nlè, Ô bekelia Ôñwa w' Anyambiè?

36 Awul' inlè, Ayè mande Rera, ko miè bekelie? Awulinliô yè nle Jisu, inlè, Ô re yè jenla pa, nle yè
 38 kè ô kamba nla 'wè. Nl' awuliè, 'nlè, Rera, mi bekelia. Nl' aza-

39 vinliè yè. Awuli Jisu, inlè, Mi aŋienli gô ntye yinlo gw' ijèkèlia, inlè waô wi pa jenla wi ga yenle;

40 ko waô wi jenla tw' apoku. Ifarisi w' avegagi nla yè w' ayogiô agamba minlo, awulinliè, 'nlè,

41 Azwè kè azw' ar' apoku? Jisu awulinli waô, inlè, Arwè 'nlè anlw' ar' apoku, gavo anlwè to dwanla nl' ibe: ndô vènlo anlwè bulia, 'nlè, Azwè jenla: yenlo ibe sanli si dwanla.

10 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ayè ô re e jingila gô nagô y' adombè nl' ômpômbanla, ndô e panda nli mponlo nyènlè, ayè nl'

2 ôfe nl' ôgwèrisi. Ndô ayè ô jingila nl' ômpômbanla, ayè nl' ôve-

3 njavenji w' adombè. Ayè ô bandaminl' iguge e nungunla gôre yè; nl' adombè mi joginlô inyoi nyè: e fey' adombè mèmè nl' ana, agè-

4 ndia mô gw' igala. Ayè kogunlia p' adombè mèmè môdu, e kènda gô losyô ya mô, nl' adombè mi sôugè: konde mi mi' inyôi nyè.

5 M' azôug' ôgènda, ndô mi faug' avila gôre yè: konde mi mi' inyôi

6 ny' ôgènda. Jisu agôvinli waô nkôgô yinlo: ndô wi kôtize nt' avegag' isaôn y' agambiè nla waô.

7 Yenlo avo buli Jisu awulinlia waô, inlè, Giligili mi bulinlia 'nlwè inlè, Miè nl' ômpômbanla w' adom-

8 mbè. Waôdu w' alônge bienli, miè viagaga ro, waô nl' ife nl' igwèrisi; ndô adombè mi pôga-

9 nliô waô. Miè nl' ômpômbanla: Jog' ôm' ajingila nla miè, e be sunginlô, ko yè dwanla njingila-

10 ga nl' nkogwaga, alènga k' inya. Ôfe e bia kaô gô jufa, nla gô jônla, nla gô jiliza: mi aŋienl' inlè wi

11 ga lwanle nl' emènlo, awunliô ambia. Miè nl' ôvenjavenji w' adombè ômbia: ôvenjavenj' ômbia e dimbinl' emènlo zè, g'

12 ôñwanja w' adombè. Ndô ayè ô janjinl' ipa, ndô azyel' ôvenjavenji, ô re adombè arang' imèmè, e

13 jenle nyanla mbendi yi bia, kè tig' adombè, awanga, nli nyanla yi kôta, avazanganla mô. E fa-

14 nga konde ayè ôma w' ipa, ko yè anlak' adombè. Miè nl' ôvenjavenji ômbia; mi avôrô imamimè, nl' adombè mam' mi mia miè,

15 vanganle nte mie Rerè amia miè, nla miè kè Rerè; mi dimbinl' emènlo zam' g' ôñwanja w' adom-

16 mbè. Mi are kè nl' adombè amènlè, mi re mi zye gô nagô yinlo y' adombè: mô kè mi ga ŋagô miè,

17 mi be joginlô inyôi nyam'; ko dwanl' ôlembl' ômori, nl' ovenjavenji k' ômori. Gô ntinla yinlo

18 Rer' iyam' e tonda miè, konde mi dimbinl' emènlo zam', ko miè fo bonga zô. Zyel' ômo bonginla miè

19 zô, ndô mi dimbinla zô mièmè. Mi are nli ugulu yi dimbinla zô, mi are nli ugulu kè yi fo bonga

20 zô. Ôzômbiô winlô mi awongi wô avila gôre Rer' iyam'.

21 Nl' avo noungwi mpaga gor' Iju g' ôñwanja w' agamba minlo.

Awenge gôre waô w' awul', inlè, Are nl' inlinl' ife, aranla; ezande zi pôganliô 'nlwè yè? Amôri w'

- awul', inlè, Minlo arang' agamba m'ôm' are n' inlin' iŕe. Inlin' iŕe nyô ko nungun' antyo m' apoku?
- 22 Nl' arwenli ntyagô y' imèpia si nagô y' Anyambiè gô Jerusale'm :
 23 aŕegagi k' egômbe z' ifwi. Nl' agom-
 bagi Jisu gô nagô y' Anyambiè
 24 gw' evungu zi Solômon. Yenlo
 aŕienl' Iju gôre yè vingôvingô
 awuliuliè, 'nlè, Ôlingô sè wi dô-
 vizô 'zwè mpaga? Jog' awè nle
 25 Kraï, wulinlia 'zwè zange. Jisu
 awinliz', inlè, Mi awulinli 'nlwè,
 ndô anlwè bekelia : ijanja si ja-
 njô miè gw' ina nya Rer' iyam',
 siulo si takilia g' ôñwanj' iwam'.
 26 Ndô anlwè bekelia, konde anlwè
 arang' adombè mam'. Adombè
 27 mam' mi joginlô inyôdi nyam',
 mi avôrô mô, mô kè mi sônga miè.
 28 Miè kè mi pa mô emênlo zakonla-
 kô; m' avere du, zyel' ôma ke ô be
 swenla miè mô avila g' ôgô wam'.
 29 Rer' iyam', ô re pa pa miè mô, ar'
 ômpôlô viaganlô nla waôdu;
 zyel' ômo re ngulu yi swa mô
 30 avila g' ôgô wa Rer' iyam'. Miè
 nla Rer' azwè nl' ezom' emô.
 31 Avo bong' Iju awong' adô gô
 32 pungè mô. Awinliziô waô nle
 Jisu, inlè Vïlo vïa yenge yi re
 miè tuminlia pa 'nlwè avila gôre
 Rerè; gô vïlô miè anlwè punga
 33 miè adô gô zi? Awinliziô yè nl'
 Iju, inlè, Azwè pa pungo adô g'
 ôñwanja w' eŕilô eŕia, ndô g'
 ôñwanja w' ipèdi' Anyambiè;
 konde awè ôma, ô pang' ôku' wo
 34 Anyambiè. Jisu awinlizi waô,
 inlè, Zye tëndô pa gw' ivang'
 inyanli, inlè, Mi awul' iulè,
 35 anlwè sinyambiè? Ja aveli waô
 w' aŕienliô nl' igamba ny' Anya-
 mbiè inlè, sinyambiè (nl' irèndo
 36 y' ayolie jônô), anlwè bulia g'
 ôñwanj' iwè ô lôŕiô nle Rerè, arô-
 mî gô ntye, inlè, Ô pèdi' Anya-
- mbiè, konde mi awul', inlè, Miè
 37 nl' Ôñwa w' Anyambiè? Ja mi
 ayanj' ijanja sa Rer' iyam', aŕe-
 38 kelianli miè. Ndô ja mi ajanja
 sô, vang' anlwè pa bekelia miè,
 ŕekelianl' ijanja : ko 'nlwè, mia
 agôtiza, 'nlè, Rerè are gôre miè,
 39 nla miè gôre Rerè. Avo buti
 waô gô kôtè : ndô averi avila gw'
 40 ago maô. Nl' avo kèndiè g' ôza-
 mb' ôñmori wi Jordan gô mbôra y'
 alônge baptaizagi Jan; nl' alwa-
 41 nliè vovo. Nl' aŕienl' awenge
 gôre yè; nl' awuli waô, inlè, Jan
 rêti e pa dend' elemba : ndô isaôn
 yôdu y' awuliô nle Jan g' ôñwa-
 nja w' ôma winlo y' avegagi rêti.
 42 Nl' awenge w' aŕekeliè gôgô.
11 Avegag' ôma nl' ijogo, in'
 inyè nle Lazarus, nl' alwanliè
 gô Bèthani, nkala yi Mari nl'
 2 ôñwongè Martha. Avegagi Mari
 mè ô zagi Jisu nl' aka mi nkangô,
 aziz' intyôzyô sè nl' itwe sè, ô ve-
 gagi nl' ôñwongè Lazarus nl'
 3 ijogo. Yenlo awongwè antô wi
 Lazarus w' arômî gôre yè, awulia,
 'nlè, Rera, vônla, ayè ô tondô ndô
 4 e jogo. Ndô gw' ayogiô Jisu iga-
 mba, awuli, 'nlè, Nkanli yinlo
 yi zyele gw' ijuwa, ndô gw' ive-
 nda ny' Anyambiè, inlè Ôñwa w'
 Anyambiè e ga vendizô vo yô.
 5 Jisu arondi Martha nl' ôñwongè
 6 ôñwantô nli Lazarus. Gw' ayo-
 giô yè inlè are nl' ijogo, avo dwa-
 nli ntyugu mbanli gô mbôra y'
 7 avegagô ndè. Avila vovo awuli-
 nl' inlengi inlè, Azwè ga vo kè-
 8 ndenli gô Judia. Awinlinliô nl'
 inlengi, inlè, Ônlènji, Iju w'
 awutagi gô pungo adô gô tè; ndô
 9 ô fo kènda gôgô? Awinlizi Jisu,
 inlè, Ôñanda wl zye nl' igô-
 mî ny' agwèra' nl' agwèr' amba-
 nli? Jog' ôm' akanganl' ôñma-
 nda, avômô nl' ibaku, konde e
 10 jenl' ôzange wi ntye yinlo. Ndô

jog' òm' akanganl' ògwèra, gambènli' apòmò nl' ibaku, konde
 11 òzange wi zye gòre yè. Awuliè agamba minlo: nl' avila vovo awulinli waò, inlè, Ndeg' wazyò Lazarus ananli antyovinlo; ndò mi kènda gò jèmè avila gw'
 12 antyovinlo. Awuli inlèngi yè awulinliè, inlè, Rera, jog' ananli' antyovinlo, gambènli' e be tòla.
 13 Jisu aluò akambi g' òñwanja w' ijuw' isè: ndò w' avikil' inlè akambi g' òñwanja w' inanla s'
 14 antyovinlo. Vovo awuli Jisu awulinlia waò buku, inlè, Lazarus ajuwi. Mi jenle mbia kè g'
 15 òñwanj' iwanli inlè mi pegaga vovo, gò ntinla 'nlè anlwè ga vèkelie; ndò azwè ga gendenli
 16 gòre yè. Awuli Tomas, ò welia-gò inlè Didimus, awulinli inlèngi nla yè, inlè, Azwè ga gendenli kè,
 17 ko 'zwè juwa nla yè. Gw' a'vieni Jisu alèng' inlè atwenli g' òrò-
 18 nginglò ntyugu nlai. Bèthani y' avegagi pièrè nli Jerusalèm, vo
 19 nanda mbanli; nl' awenge gòr' Iju w' aluò w' abienli gòre Martha nli
 20 Mari, gò sindia waò g' òñwanja w' òñwongi yaò. Martha gw'
 21 ayogiò yè inlè Jisu e bia, agèndi gò datanla nla yè: ndò Mari
 22 alwanli tu gò nagò. Awuli Martha awulinlie Jisu, inlè, Rera, konle ò luò vèno, gavo òñwongi
 23 yam' e to juwa. Nla vanganle vèno mi avòrò inlè, òsaòn wedu wi be bambiò ndò gòr' Anyambiè,
 24 Anyambiè e be po. Jisu awulinliè, inlè, Òñwongi yo e be tòngwa
 25 ngwa. Awulinliò yè nle Martha, inlè, Mi avòrò inlè e be tòngwa gw' itòngunliò gò ntyugu yinu-
 26 wunla. Jisu awulinliè, 'nlè, Miè nl' itòngwa nl' emènlo: ayè ò bekelia miè, vanganli' ajuwa, e be
 27 fo dwanla bo: nl' òm' edu ò dwanla bo a'vèkelia miè, ayuwe. Ò

27 bekelia yenlò? Martha awulinliè, 'nlè, Iñ, Rera, mi abekel' inlè awè nle Kraiss y' Òñwa w' Anyambiè, ayè ò bia gò ntye
 28 yinlo. Ayè kamba pa yenlo agèndi, aweli' òñwongiè Mari ntyoria, awulia, 'nlè, Rerè are vei,
 29 e feyo kè. Gw' ayogiò yè, agumianli pele agènda gòre yè.
 30 Ndò Jisu e duò abienli gò nkala, ndò avegagi gò mbòra y' alatanli
 31 yè nli Martha. Gw' ayenli' Iju w' avegagi nla yè gò nagò, azindiagè ayenle Mari e kumanla nègandèga,
 32 agogwa, w' azòngiè mpikiliaga inlè e kènda g' òrònginlò gò denla gògò. Gw' a'vieni Mari gò
 33 mbòra y' avegagi Jisu, ayenlè, avòswi gw' agòlò mè, awulinliè, 'nlè, Rera, konle ò luò vèno gavo
 34 òñwongi yam' e to juwa. Gw' ayenli Jisu ayenlè denla nl' Iju w' a'vieni nla yè wi denla kè, a-
 35 zimlinli gw' inlinl' inyè, ayenle njuke, awulia, 'nlè, Anlw' are yè dimbinla pa gwi? Awulinli waò
 36 yè, inlè, Yògò, jenle. Alenli Jisu. Yenlo Iju w' awul', inlè, Vòna
 37 nt' arondiè yè. Ndò awèwo gòre waò w' awul' inlè, Òma winlo ò nlungunli antyo m' ipoku, ayolie
 38 pange kè inlè winlo ayuwe? Avo siminli Jisu g' òku' wèmè, a'via g' òrònginlò. Nl' avegagi wò ò-
 39 bulungu, nl' idò ny' araliò gò wò gò nunja wò. Awuli Jisu, inlè, Ròmbanl' idò. Martha y' òñwo-
 40 ngwè w' òno vegagi juwa pa awulinliè, 'nlè, Rera, vèno atwenli nl' òmpunla: konde e ga juwe
 41 atwenli ntyugu nlai. Jisu awulinliè, 'nlè, Mi pa bulinli, inlè, Jogo w' abekelia, ò be jenl' ive-
 42 nda ny' Anyambiè? Yenlo aròmbi waò idò. Nl' aròmbinli Jisu antyo mè gw' igònlò, awulia, 'nlè, Rera, akefa, konde ò re joginlò
 43 pa miè. Amienli miè kè inlè ò

joginlò miè pèkèpèkè: ndò g' ô-
 ñwanja w' anlaga wi re vènlo
 gòre abulia miè yenlo, ko waò
 43 bekelia 'nlè awè ròmí miè. Ayè
 kamba pa yenlo, aròngi nl' inyò'
 44 ivòlò, inlè, Lazarus, gogwa. Nl'
 agogwiè ô vegagi juwa pa, kòrò
 pa ago nl' agòlò nl' inlamba; nl'
 ôzyò we kè kòrò pa nl' evèlès.
 Awuli Jisu awulinlia waò, inlè,
 Vurunlanli yè, ko tiganli yè di-
 ònga.

45 Yenlo awenge gòr' Iju, w' a'vie-
 nli gòre Mari, ayeñle ndaga y'
 46 alendiò, w' a'vèkeliè. Ndò awè-
 wo gòre waò w' agèndi gòr' Ifari-
 si, awulinlia waò isaòn y' alendiò
 47 nle Jisu. Yenlo alatanl' iminis'
 impòlò nl' Ifarisi alatanla gò bô-
 nde mòndo, awulia, 'nlè, Azwè
 bedend' ande? konde òma winlo
 48 e dende lemba yenge. Ja 'zw' a-
 tigè yenlo anlaga waò du wi be
 bekeliè: nli mongi Ròma wi be
 bia, awonginla 'zwè mbòr' iyazyò
 49 nl' inlongo nyazyò ta. Ndò òmò-
 ri gòrè waò, in' inyè nle Kaiefa, ô
 vegagi minisè mpòlò òmpuñia
 mè, awulinli waò, inlè, Anlwè pa
 50 miè mpongo, ge pikilia 'nlè re
 kwèkwè gòrè 'nlwè inlè òm' ô-
 mòri e ga yuwe g' òñwanja w'
 anlaga, ko inlongo nyòdu ny' ayi-
 51 la. E pa buli' iganiba miè ayè-
 mè: ndò gòrè 'nlè avegagi minisè
 mpòlò òmpuñia mè, avogi inlè,
 Jisu e ga yuwe g' òñwanja w'
 52 inlongo; nl' aranga gw' inlongo
 mè dadiè, ndò inlè e ga latize gò
 ñandò mori awaula w' Anyambiè
 53 wi re pazanganla pa. Yenlo avila
 gò ntyugu mè w' awòndag' imò-
 ndo gò jònle.

54 Yenlo Jisu e kanganla nyènlè
 gò bwi gòr' Iju, ndò alubwl vovo,
 agènda gò ntye yi re pièrè nl'
 itòve, gò nkala yi fweliò, inlè
 Efralm; nl' alwanliè vovo nl' i-

55 nlèngi yè. Nl' ònloganlò yi ntya-
 gò y' Iju y' arwenli pièr: nl' a-
 gèndi awenge gò Jerusalem avila
 gò ntye mè ònloganlò ñiagaga ro,
 56 gò jombunli' ikuw' iyaò. Nl' awu-
 tagi waò Jisu, awulianlaga gw'
 agumanli waò gò nagò y' Anya-
 mbiè, inlè, Anlwè pikilia sè? I-
 57 nlè a'vie gò ntyagò? Ndò iminis'
 impòlò nl' Ifarisi w' aluò w' asò-
 mb' inlè, jog' òm' edu amie mbò-
 ra yi re yè, e ga reve yò, ko waò
 kòtè.

12 Ntyagò y' ònloganlò ñiagaga
 ro ntyugu òròwa, Jisu a'vèñli
 gò Bèthani, mbòra y' avegagi La-
 zarus, ô ròngunliò ndè avila gw'
 2 ijuwa. Nl' avangi waò avanginlè
 inya si ukòlò vovo: Martha ave-
 nginli tavuru; ndò Lazarus ave-
 gag' òmòri gòrè waò w' alwanli
 3 tu nla yè gw' inya. Awongi Ma-
 ri awong' igwèr' imòri ny' agali
 mi nkangò mi Nard, nyi njòñli
 mpòlò, azagi' intyòzyò si Jisu,
 aziza sò nl' itwe sè: nl' ayòñli
 4 nagò nli nkangò y' agali, Ndò
 Judas Iskariot, òmòri w' inlèngi
 yè, ô vegagi kè gò kòtizè, awul',
 5 inlè, Agali minlo mi nkangò
 mi pa kòlò nli ukama s' ifura
 ntyarò, ko sò pò ikuge sè? A-
 6 wuli yenlo, arang' inl' avegagi
 nl' isyolo ny' ikuge; ndò konde
 avegag' òfe, nla gò re 'nlè arwanli
 puka, awongage ya y' aweliagò
 7 gò yò. Awuli Jisu, inlè, Riganli
 yè; penjavenja mò gò ntyugu y'
 8 ibènlò sani'. Konde ikuge yi re
 nla 'nlwè pèkèpèkè, ndò mi azye
 nla 'nlwè pèkèpèkè.

9 Anlag' awenge gòr' Iju w' ami-
 enl' inlè are gògò: nl' a'vèñli waò,
 aranga g' òñwanja wi Jisu dadiè,
 ndò gò jenle Lazarus kè, ô rò-
 ngunliò ndè avila gw' ijuwa.

10 Ndò iminis' impòlò w' awòndi
 11 mòndo gò jònle Lazarus kè; ko-

- nde awenge gôr' Iju w' agèndi, avekelie Jisu g' òñwanj' iwè.
- 12 Bn nya anlag' awenge w' aluò w' abienli gô ntyagô, gw' ayogîo wàò inlè Jisu e bia gô Jerusalem,
- 13 w' awong' ikôgô y' ambila, agogwa gô datanla nla yè, nl' arôngi wàò, inlè, Hosana: Ózavinlò gôre yè ô bia gw' ina nya Rerè, ayè
- 14 ôga wi Israël. Nl' alèngi Jisu òñwo buru, avanda gô wô; ga nt'
- 15 are tèndô pa, inlè, Aria, òñwo 'ñwantô wi Sion, vônla, ôg' iwo e bia, dwanla pa tu g' òñwanla wi
- 16 buru. Inlèngi yè wi kótiz' isaôn yinlo gw' alônga: ndô ayè pendiô pa, vovo ayônginli wàò inlè isaôn yinlo y' arèndiô g' òñwanj' iwè, nla inlè w' alendinlè isaôn yinlo.
- 17 Nl' anlaga w' aluò nla yè gw' aweliè Lazarus avila g' ôrôngiulô, arôngunliè avila gw' ijuwa, w'
- 18 arakili igamba. Gô ntinla yinlo kè aïenl' anlaga gô datanla nla yè, konde w' ayogîo, inlè aluò
- 19 adend' elemba mè. Nl' agambanl' Ifarisi awnli, 'nlè, Vônlanli, nt' are 'nlwè anlwè dende npongo: vônla, anlaga wàòdn w' asôngè.
- 20 Gôre wàò w' avandi gô savinla gô ntyagô avegag' Igrek sinyèwo.
- 21 Nl' aïenli wàò gôre Filip, ô vili gô Bèthsaida yi Galile, awulinliè,
- 22 'nlè, Azwè bele jenle Jisu. Aïenli Filip awulinli Andru; nl' aïenli Andru nli Filip, awuli-
- 23 nlie Jisu. Jisu awinlizi wàò awulia, 'nlè, Igwèra ny' abienli, nyi re Ôñwa w' ôma e ga vendizô.
- 24 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Kaò intyo ny' imba ny' apôswa gô ntye ayuwa, nyi dwanla nyô dadîè; ndô ja ny' ajua, nyi ja-
- 25 nl' antyo aïenge. Ayè ô tond' emènlo zè, e periza zô; nla yè ô bik' emènlo zè gô ntye yinlo, e be penjavenja zô kwanga gw' emèn-
- 26 ulo zakonlako. Jog' ôm' edu ajanjinla miè, e ga zônge miè; nli mbôra yi re miè, gôgô be dwanla kè nyôngô yam': jog' ôm' edu ajanjinla miè, ayè be dubô nle
- 27 Rerè. Vènlo mi jenle njuke g' ôrèmi' iwam'; nl' ezande zi be buliô miè? Rera, zunginla miè avila gw' igwèra nyinlo. Ndô gô ntinla yinlo aïenli miè gw'
- 28 igwèra nyinlo. 'Rera, vendiz' in' inyo. Vovo aïenl' inyôï avila g' ôrôwa, inlè, Mi are nyô pendiza pa, m' be fo pendiza nyô kè.
- 29 Anlaga w' agumanli vovo ayogo nyô, w' awul', inlè, Akambe njalitôwa: ndô aïori, inlè, Akambe
- 30 enjèl nla yè. Jisu awinlizi wàò, inlè, Inyôï nyinlo nyi bia g' òñwanj' iwam, ndô g' òñwanj'
- 31 iwanli. Vènlo r' ijèkèlia si ntye yinlo: vènlo be tómbô ôvanginli
- 32 yi ntye yinlo. Nla miè, ja 'mi atómbinlô avila gô ntye, m' be dur' anlaga wàòdu gôre miè.
- 33 Awuli yenlô gô teve njuwinli yi
- 34 be jnwô ndè. Awinliziô nl' anlaga, inlè, Azw' are jogo pa gw' ivanga, inlè, Kraisi e dwanla gô konlako: ndô ô bulia, 'nlè, Ôñwa w' ôma e ga ñanliô sè? Ôñwa
- 35 w' ôma winlo mande? Jisu awulinli wàò, inlè, Ózange wi pare nla 'nlwè v' òñwolingô. Ganganlanli gô pare 'nlwè nl' ózange, ko mpiri y' agôta 'nlwè: ayè ô kanganla gô mpiri e m'è nkôfa
- 36 yi kèndô ndè. Gô pare 'nlwè nl' ózange, ñekeliãnl' ózange, ko 'nlwè twa awanla w' ózange. Ayè kamba p' agamba minlo alu-
- 37 bwè, azyombunla wàò. Ndô vang' aluò adende lembe yenge yenlo gw' azyô maò, wi bekeliè: ko
- 38 igamba ny' agambiô nl' Esaia y' ôvogisi twa rèti, inlè, Rèra, ô re bekeliã pe ntyangô yazyô mande? Nl' ôgo wa Rerè wi re tuminliô

39 pa gôre mande? Gô ntinla yinlo
kè wi jolie bekelie, konde Esaia
40 avo buli, inlè, Are nunja p' antyo
maô, ayoliz' irènm' iyaô; wi ve-
nde jenla nl' antyo maô, agôtiza
nl' irènm' iyaô, agalwa, ko miè ji-
41 nga waô. Esaia agamb' agamba
miulo, konde ayenl' ivend' inyè;
42 nl' agambè g' ôñwanj' iwè. Ndô
vanganlonlo awenge gôre mongi
wi panginla w' aṛekeliè; ndô wi
pa mènma yenlo g' ôñwanja w'
Ifarisi, wi vende tòmbo gô nagô
43 yi Syoulo: konde w' arond' isu-
minlia s' anlaga viaganlô nl' isu-
minlia s' Anyambiè.
44 Nl' arôngi Jisu awulia, 'nlè, Ayè
ô bekelia miè, e pa bekelia miè,
45 ndô ayè ô rômî miè. Nla yè ô
jenla miè e jenla yè ô rômî miè.
46 Mi are bia p' ôzange gô ntye, inlè
ôm' edu ô bekelia miè alwanle gô
47 mpiri. Ja ôm' ajogo agamb' ima-
m', ko avenjavenja mô, mi jèkè-
liè: konde mi bia gô jèkèlie ntye,
48 ndô gô sunginle ntye. Ayè ô bi-
ka miè, ko yè awong' agamb'
imam', are nl' ômo jèkèliè: iga-
mba ny' agambiô miè, nyômè
nyî be jèkèliè gô ntyugu yinu-
49 wunla. Konde mi pa kamba mi-
èmè; ndô Rerè y' arômî miè, are
pa pa miè ôzombiô, nt' are miè
gô bulia, nli nt' are miè gô ka-
50 mba. Mi avôrô kè, 'nlè, ôzombiô
mè nl' enlènlo zakonlako: yenlo
isaôn yi kambô miè, mi bulia nt'
are Rerè bulinlia pa miè.

13 Ntyugu y' ônologanlô viagaga
ro, amienli Jisu inlè igwèr'
inyè ny' atwenli gôre yè gô du-
bwa gô ntye yinlo agènda gôre
Rerè: ayè tonda p' anlag' ivèmè
w' avegagi nla yè gô ntye, arondi
2 waô kwanga gô ntyai. Gw' ave-
gagi waô gw' inya si nkôlô, Sa-
tan aluo afeli môngo g' ôrêmia wi
Judas Iskariot y' ôñwa wi Simon,

[Mpongwe.]

3 gô kôtizè. Nl' amienli Jisu inlè
Rerè aluo afel' isaôn yôdu gw'
ago mè, nla inlè avili gôr' Anya-
4 mbiè, avo fwinya gôre yè kè, ye-
nlo agumanliè avila gô tavuru,
arômbe ngoi yè; nl' awongè tô-
5 lu, aliria yô g' ôñ' iwè. Vovo
ayiriè anlingô gô ntyèngè avaki-
lie jôvunl' agôlô m' inlèngi nla
gô siza mô nli tôlu y' avegagi di-
6 riô pa g' ôñ' iwè. Yenlo aṛienliè
gôre Simon Pitèr. Ayè awuli-
nliè, 'nlè, Rera, ô jôvunl' agôlô
7 mam'? Awinlizi Jisu awulinliè,
'nlè, Ô mie vèulo nte denda miè,
8 ndô ô be kôtiza gô bôsyô. Pitèr
awulinliè, 'nlè, W' ayôvunle du
agôlô mam'. Awinliziô yè nle
Jisu, inlè, Ja mi ayôvunlo, ô zye
9 nli mbei nla miè. Awuli Simon
Pitèr awulinliè, inlè, Rera, ara-
ng' agôlô mam' dadiè, ndô ago kè
10 nl' ewônjô. Jisu awulinliè, 'nlè,
Ayè ô jôvunlô, azye nl' isyolo nyi
jôvunlô kaô agôlô, ndô atwenl'
ôkuwa wôdu pupu: anlw' are pu-
11 pu kè, ndô aranga waôdu. Ko-
nde amienliè ô be kôtizè; yenlo
awuliè, 'nlè, Anlw' azyele pupu
anlwèdu.
12 Ayè jôvunla p' agôlô maô awo-
ugi ngoi yè, avo dwanla tu, awu-
linlia waô, inlè, Anlw' avôrô nt'
are miè dendinla pa 'nlwè?
13 Anlwè fwelia miè, inlè, Ônlènji
nli Rerè: anlwè bulia mbianbiè
14 kè, konde yenlo re miè. Sambô
miè, Rerè nl' Ônlènji, ja mi ajô-
vunl' agôlô manli' anlwè kè
anlwè ga yôvunle agôlô manli.
15 Konde mi are teva pa 'nlwè ego-
lanli, ko 'nlwè denda kè nt' are
16 miè dendinla pa 'nlwè. Giligili
mi bulinlia 'nlwè, inlè, Nyôngô
azyè viaganlô nli rer' iyè, ge ômo
17 tòmô viaganlô nl' ômo rômî. Ja
'nlw' ami' isaôn yinlo, ôzavinlô
gôre 'nlwè ja 'nlw' adenda yô.

- 18 Mi pa kamba g' òñwanj' iwanli
anlwèdu: mi avòrò waò wi re
miè pinja pa: ndò irèndo yò ga
rwe rèti, inlè, Ayè ò nye mpèmb'
iyam' are tòmbinla pe ntumbu yè
- 19 gò sira miè. Ndò vèno mi buli-
nlia 'nlwè igamba nyinlo nyò òi-
agaga ro, inlè, gò be twa nyò, ko
'nlwè bekelià 'nlè miè nle yè.
- 20 Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Ayè ò bong' òm' edu ò tòmò miè
e bongà mlè; nl' ayè ò bongà miè
e bongà yè ò ròmì miè.
- 21 Jisu, ayè kamba pa yenlo, aye-
nli njuke g' òrèña, arakilia, 'nlè,
Giligili mi bulinlia 'nlwè, inlè,
Òmòri gòre 'nlwè e be kòtiza miè.
- 22 Nl' avòlanl' inlengi yè, alwanle
23 mpaga òmo gambiò ndè. Ave-
gagi tu gò tavuru pièrè uli ntònlò
yi Jisu òmòri w' inlengi yè ò ro-
ndiò ndè. Nl' avèpi Simon Pitèr
gòre yè awulinliè, 'nlè, Mieza
25 'zwè òma ò kambò ndè. Nl' ayè-
zyiè gò ntònlò yi Jisu awulinliè,
26 'nlè, Rera, nle mande? Awinli-
zi Jisu, inlè, Nle yè ò be pò miè
mbei y' inya gò be duña miè yò.
Nla gw' aluò yè aduñi mbei, ave-
nli yò gòre Judas y' òñwa wi Si-
27 mon Iskariot. Mbei mè via nli
bongò, ayinginli Satan gòre yè.
Nl' awuli Jisu awulinliè, inlè,
Ndaga yi dendò ndo, lenda yò
28 pele. Ndò pegaga gò tavuru òmo
mienli ntinla y' awulinliè yè iga-
29 mba mè. Konde awèwò w' avi-
kili, 'nlè, gòre 'nlè Judas are nli
puka, Jisu awulinliè, inlè, Gòle
ya yi re 'zwè nl' isyolo gò ntya-
gò; ge inlè e ga v' ezoma gòr'
30 ikuge. Ayè bongà pe mbei ago-
gwi pele: avegag' ògwèra.
- 31 Judas ayè kogwa pa, awuli Jisu,
inlè, Vèno Òñwa w' òma ape-
ndizò, nl' Anyambiè apendizò
32 gòre yè; nl' Anyambiè e be pe-
ndizè g' òku' wèmè, e be pendizè
- 33 kè pele. Awanl' iam', mi pare
nl' anlwè òñwolingò. Anlwè be
buta miè: nli nt' awulinli miè
Iju, inlè, Mbòra yi kèndò miè
anlw' ayoie bie; yenlo kè buli-
34 nlia miè 'nlwè. Mi pa 'nlwè òzò-
mbi' òñwonla, inlè, Rondanlanli;
vanganle nt' are miè tonda pa
'nlwè, rondanlanli 'nlwè kè ye-
35 nlo. Nl' igamba nyinlo be mi'
anlaga waòdu inlè anlwè nl' inlè-
ngi yam' inlè, ja 'nlw' atondanla.
- 36 Simon Pitèr awulinliè, 'nlè, Re-
ra, ò kènda gwi? Awinlizi Jisu,
inlè, Mbòra yi kèndò miè, w' ayo-
lie sònge miè vèno; ndò gò bò-
37 syò ò be sònga miè. Awinliziò
yè nle Pitèr, inlè, Rera, mi ayoie
sònge 'wè vèno sè? M' be di-
mbinl' emèno zam' g' òñwanj'
38 iwo. Awinlizi Jisu, inlè, Ò be di-
mbinl' emèno zo g' òñwanj' iwa-
m' g' Giligili mi bulinlio, inlè,
Njogonli y' agòge, kaò w' adanda
miè nyongo ntyarò.
- 14 Irèñ' iyanli y' ayeñle njuke:
vèkelianl' Anyambiè, ko beke-
2 lianli mie kè. Gò nagò ya Rer'
iyam' r' alwanlò añenge; arwe
'nlè zyele yenlo, gavo mi ato buli-
nlia 'nlwè; mi kènda gò kekiza
3 'nlwè mbòra. Nla ja mi akènda,
agekiza 'nlwè mbòra, gambènlè
mi afo bia, awonga 'nlwè gòre
mièmè; inlè mbòra yi re miè, ko
4 'nlwè dwanla gògò kè. Anlw'
avòrò kè mponlo yi mbòra yi kè-
5 ndò miè. Tomas awulinliè, 'nlè,
Rera, azwè pa mie mbòra yi kè-
ndò ndo; azwè konie mponlosè?
- 6 Jisu awulinliè, 'nlè, Miè nle mpo-
nlo, nl' òrèti, nl' emèno: zyel'
òmo bia gòre Rerè, kaò vo miè.
- 7 Arwe 'nlè anlw' amienli miè,
gavo anlw' amienli Rerè kè:
avila vèno anlw' avòrò yè, anlw'
8 are yè jenla pa kè. Filip awuli-
nliè, 'nlè, Rera, ruminlia 'zwè

- Rerè, gambènli' azw' adwanla
 9 dwèrè. Jisu awulinliè, 'nlè, Mi
 are dwanla pa nla 'nlwè òlingò la
 winlo, ndò ò pa mia miè, Filip?
 ayè ò re jenla pa miè are jenla pe
 Rerè; ò bulia, 'nlè, Rumînlià
 10 'zwè Rerè sè? Ò pa bekelia 'nlè
 mi are gòre Rerè, nli Rerè gòre
 miè? agamba mi kambinlò miè
 'nlwè mi kamba mò mièmè: ndò
 Rerè ò dwanla gòre miè ayè e ja-
 11 nje vîlò yè. Vêkelianli miè inlè
 mi are gòre Rerè, nli Rerè gòre
 miè: azya nlonlo vêkelianli miè
 12 g' òñwanja wi vîlò yòmè. Gili-
 gili mi bulinlia 'nlwè, inlè, Ayè ò
 bekelia miè, vîlò yi dendò miè, yò
 kè yi be dendò ndè; nli vîlò vòlò vi-
 aganlò: la yinlo yi be dendò ndè;
 13 konde mi kènda gòre Rerè. Nl'
 ezom' edu zi be bambiò 'nlwè gw'
 in' inyam', zò be dendò miè, inlè
 Rerè e ga vendizò gòr' Òñwanla.
 14 Ja 'nlw' abambi' ezoma gw' in'
 15 inyam', m' be denda zò. Ja
 'nlw' atonda miè, anlwè be penja-
 16 venj' isòmbi' sam'. Miè kè m' be
 kambinle Rerè, ko yè pa 'nlwè
 17 Òzindi' òñwènlè gò dwanla nla
 'nlwè egòmbe zòdu, ayè nl' Inli-
 nlià ny' òrètì, nyi re ntye y' ayo-
 lie bonge nyò; konde yi pa jenla
 ge mia nyò: anlw' avòrò nyò,
 konde nyi dwanla nla 'nlwè,
 nyi be dwanla kè gw' irèm'
 18 iyanli. M' be tîga 'nlwè awa
 wi ntigò: m' be bia gòre 'nlwè.
 19 Kwè, gambènliè ntye y' avo jenle
 miè nyènliè; ndò anlwè jenla
 miè; konde mi are bo, nl' anlwè
 20 kè anlwè be dwanla bo. Gò
 ntyugu mè anlwè be mia, 'nlè mi
 are gòre Rerè, nl' ayè gòre miè,
 21 nla miè gòre 'nlwè. Ayè ò re nl'
 isòmbi' sam', avenjavenja sò, nle
 yè ò tonda miè: nla yè ò tonda
 miè e be tondò kè nle Rer' iyam',
 miè kè mi be tondè, aruminliè òku'
- 22 wam'. Awuli Judas, arang' Iska-
 riot, awulinliè, inlè, Rera, ezande
 zi re 'nlè ò be tuminli' òku' wo
 gòre 'zwè, nl' aranga gò ntye?
 23 Ayiyiri Jisu awulinliè, 'nlè, Jog'
 òm' atonda miè, e be penjavenj'
 igamb' inyam': nli Rer' iyam' e
 be tondè, ko 'zwè bia gòre yè,
 24 avang' ezigi zazyò gòre yè. Ayè ò
 re e tonda miè e penjavenj' aga-
 mb' imam': nl' igamba nyi jogo
 'nlwè arang' inyam', ndò nya
 Rerè y' aròmi miè.
 25 Mi are kambinla pa 'nlwè isaôn
 yinlo, gò pare miè nla 'nlwè.
 26 Ndò Òzindiò mè, inlè Inlinl' Ivia,
 nyi be tòmò nle Rerè gw' in'
 inyam', ayè be nènja 'nlwè isaôn
 yòdu, ayònginlia 'nlwè isaôn yò-
 27 du y' awulinli miè 'nlwè. Mi
 tiginla 'nlwè aàmènjè; aàmènjè
 mam' mi pa 'nlwè mò: mi pa
 'nlwè nte pe ntye yinlo. Irèm'
 iyanli y' ayenle njuke ge tia.
 28 Anlw' ajogiò nt' abulinlia miè
 'nlwè, inlè, Mi kènda, ko miè fo
 bia gòre 'nlwè. Arwe 'nlè anlwè
 tonda miè, gavo anlw' ato jenle
 mbia, konde mi kènda gòre Rerè:
 konde Rerè ar' òmpòlò viaganlò
 29 nla miè. Nla venlo mi are 'nlwè
 bulinlia p' igamba, nyò viagaga
 ro, inlè gò be twa nyò, ko 'nlwè
 30 bekelia. Mi avo kambinla 'nlwè
 agamb' aàmenge, konde òvanganli
 wi ntye yinlo e bia: azye nli nda-
 31 ga gòre miè; ndò inlè ntye yi ga
 mie 'nlè mi tonde Rerè, nla ga nt'
 azòmbiò miè nle Rerè, yenlo de-
 nda miè. Gumanlanli, azwè ga
 gèndenli.
- 15 Miè nl' ògoli warètì, nli Rer'
 iyam' nl' òmo penjavenja wò.
 2 Ivar' ièdu gòre miè nyi re nyi
 janl' ilònda, e tòmba nyò: nl'
 ivar' ièdu nyi janl' ilònda, e sènga
 nyò, ko nyò janl' ilònda viaganlò.
 3 Venlo anlw' are pupu nl' igamba

- nyi re miè kambinla pa 'nlwè.
 4 Lwanlanli gôre miè, nla miè gôre
 'nlwè. Ga nt' ar' ivare ny' ayolie
 janl' ilônda nyômè, kaô ny' adwa-
 nla g' ôgoli; yenlo kè 'nlwè, kaô
 5 anlw' adwanla gôre miè. Miè nl'
 ôgoli, anlwè nl' ampere. Ayè ô
 dwanla gôre miè, nla miè gôre yè,
 ayè e janl' ôlônd' ôñwenge: ko-
 nde azya miè anlw' ayolie dende
 6 mpongo. Jog' ôm' alwanla gôre
 miè, gambènl' afalô g' ivare, ayô-
 mîa; nl' anlaga wi kumiulia mô,
 awala mô g' ôgônli, kô mô pia.
 7 Ja 'nlw' adwanla gôre miè, nl'
 agamb' imam' m' adwanla gôre
 'nlwè, fambianl' ôsaôn wedu wi
 belô 'nlwè, wi be dendinlô 'nlwè.
 8 Gô ndaga yinlo Rer' iyam' e pe-
 ndizô, inlè, ja 'nlw' ajañl' ôlônd'
 ôñwenge; nla yenlo be dwanla
 9 'nlwè inlengi yam'. Ga nt' aro-
 ndiô miè nle Rer' iyam', yenlo re
 miè tonda pa 'nlwè kè: lwanlanli
 10 gw' itond' isam'. Ja 'nlw' ape-
 njavenj' isômbi' sam', anlwè be
 dwanla gw' itond' isam'; ga nt'
 are miè penjavenja p' isômbia sa
 Rer' iyam', alwanla gw' itond'
 11 isè. Mi are kambinla pa 'nlwè
 isaôn yinlo, inlè mbi' yam' yi ga
 lwanle gôre 'nlwè, nla inlè mbi'
 12 yanli yi ga yônlie. Winlo nl'
 ôzômbiô wam', inlè, Rondanlanli,
 ga nt' are miè tonda pa 'nlwè.
 13 Zyel' ômo re nl' itonda sipôlô via-
 ganlô nla sinlo, inlè, gôr' ôma gô
 ðimbinl' emênlo zè g' ôñwanja
 14 w' indegô sè. Anlwè nl' indegô
 sam', ja 'nlw' adend' isaôn yi sô-
 mbia miè 'nlwè. Mi fwelia 'nlwè
 nyènlè, inlè, inyôngô; konde nyô-
 ngô e mîa nte dende Rer' iyè: ndô
 mi are fwelia pa 'nlwè inlè, inde-
 gô; konde isaôn yôdu y' ayogiô
 miè gôre Rer' iyam', mi are 'nlwè
 16 mieza pa yô. Arang' anlw' avi-
 uji miè, ndô mi avinji 'nlwè, alô-

- via 'nlwè inlè, anlwè ga gè janl'
 ilônda, k' ilônd' iyanli dwanla:
 gô ntinla 'nlè ôsaôn wedu wi be
 bambiô 'nlwè gôre Rerè gw' in'
 17 inyam', e be pa 'nlwè wô. Mi
 sômbia 'nlwè isaôn yinlo, inlè
 18 anlwè ga rondanlenli. Ja ntye y'
 anumba 'nlwè, anlw' avôrô inlè
 y' anlumbi miè yô nlumbaga
 19 'nlwè ro. Arwe 'nlè, anlw' anla-
 ga wi ntye, gavo ntye y' ato tond'
 iwèmè: ndô gô re 'nlè anlw' ara-
 ng' anlaga wi ntye, ndô mi avinji
 'nlwè avila gô ntye, yenlo ntye yi
 20 bika 'nlwè. Yônginlianl' igamba
 ny' awulinli miè 'nlwè, inlè, Ô-
 syaka azy' ômpôlô viaganlô nla
 rer' iyè. Jogo w' agombizi miè,
 gambènlè wi be kombiza 'nlwè
 kè; jogo w' avenjavenj' igamb'
 inyam', gambènlè wi be penjave-
 21 nj' inyanli kè. Ndô isaôn yôdu
 yi be dendô waô alendinla 'nlwè
 g' ôñwanja w' in' inyam', konde
 22 wi mî' ômo rôñi miè. Arwe 'nlè
 mi bîa agamba nla waô, gavo wi
 to dwanla nl' ibe: ndô vênlo wi
 zye nli ntyongwè gw' ibe saô.
 23 Ayè ô bika miè e bika kè Rer'
 24 iyam'. Arwè 'nlè mi janja gôre
 waô ijanja si pa janjô nl' ôm'
 ôñwènlè, gavo wi to dwanla nl'
 ibe: ndô vênlo wi re jeula pa avi-
 ka kè miè nla Rer' iyam' ta.
 25 Ndô atwenli yenlo inlè, igamba
 nyi re tëndô pa gw' ivang' inyaô
 nyi ga rwe rêti, inlè, W' anlumbi
 26 miè ntinla fo. Ndô gô be duô
 Ôzindiô abienli, wi be tòmô miè
 gôre 'nlwè avila gôre Rerè, nyô
 Inlinla ny' ôrèti nyi pila gôre Re-
 rè, ayè be takilia g' ôñwanj' iwa-
 27 m': anlwè kè anlwè be takilia,
 konde anlw' are dwanla pa nla
 miè avila gw' ipakilia.
 16 Mi are 'nlwè bulinlia p' isaôn
 yinlo, inlè anlw' avôñô nl' iba-
 2 ku. Wi be tômba 'nlwè avila

gw' inagô si Syonlo: rêti, igwêra
 nyi bia, nyi be pikili' ôm' edu ô
 jônla 'nlwê, inlê e janjinl' Anya-
 3 mbiê. Wi be dendinla 'nlwê isa-
 ôn yinlo, konde wi zye mia pe
 4 Rerê nlo miê. Ndô mi'are buli-
 nlia pa 'nlwê isaôn yinlo, inlê gô
 be bi' igwêra mê, ko 'nlwê jôngi-
 nlia yô, nt' awulinli miê 'nlwê.
 Mi bulinlia 'nlwê isaôn yinlo avi-
 5 la gw' ipakilia, konde mi avegagi
 nla 'nlwê. Ndô vênlo mi kênda
 gôre yê ô rômi miê; nla zyel' ôma
 gôre 'nlwê ô bambia miê, inlê, Ô
 6 kênda gwi? Ndô konde mi are buli-
 nlia pa 'nlwê isaôn yinlo, ekêfa
 7 z' ajônli' irêni' iyanli. Vanga nlo-
 nlo mi bulinlia 'nlwê ôrêti; inlê,
 Re mbia gôre 'nlwê inlê mi ga gè-
 8 nde: konde ja mi agênda, gambê-
 nl' Ôzindiô aïie gôre 'nlwê; ndô
 ja mi akênda, m' be tòmê gôre
 8 'nlwê. Nla yê j' alia, e be syurie
 ntye g' ôñwanja w' ibe nl' ôgôre,
 9 nl' ijêkêlia: g' ôñwanja w' ibe,
 10 konde wi pa bekeliâ miê; g'
 ôñwanja w' ôgôre, konde mi kên-
 da gôre Rerê, ko 'nlw' ayenla
 11 miê nyênlê; g' ôñwanja w' ijêkê-
 lia, konde ôvanganli w' ntye e
 12 jêkêliô. Mi pare nl' agamb' aïie-
 unge gô bulinlia 'nlwê, ndô anlw'
 13 ayolie sindinla mô vênlo. Ndô
 gô be duô yê abienli, inlê, Inlinta
 ny' ôrêti, e be kêndia 'nlwê, g'
 ôrêti wôdu: konde e be kamb'
 ayemê; ndô isaôn yôdu yi be
 jogo yê, yô be kambô ndê: e
 be takilia 'nlwê isaôn yi re gô
 14 bia kê. E be pendiza miê; ko-
 nde e be bong' iyam', arakilia
 15 'nlwê yô. Isaôn yôdu yi re nli
 Rerê, iyam': yenlo abulia miê,
 inlê, E bong' iyam', arakilia
 16 'nlwê yô. Kwê, gambênl' anlw'
 avo jenle miê; avila vovo k' ô-
 ñwolingô, gambênl' anlw' afo je-
 17 nla miê. Yenlo awulianl' awêwo

gôr' inlengi yê, inlê, Ôsaôn nde
 winlo wi bulinliô ndê 'zwê, inlê,
 Kwê, gambênl' anlw' avo jenle
 miê; avila vovo k' ôñwolingô,
 gambênl' anlw' afo jenla miê:
 nla, inlê, Konde mi kênda gôre
 18 Rerê? Yenlo awuli waô, inlê,
 Ôsaôn nde winlo wi buliô ndê,
 inlê, Ôñwolingô? Azw' amie nt'
 19 akambê. Amienli Jisu inlê w'
 aveli bambiê, nl' awulinliê waô,
 inlê, Anlwê bambianla g' ôñwa-
 nja w' iganiba mê ny' abuliô miê,
 inlê, Kwê, gambênl' anlw' avo
 jenle miê; nl' avila vovo ôñwoli-
 ngô, gambênl' anlwê be fo jenla
 20 miê. Giligili, mi bulinlia 'nlwê,
 inlê, Anlwê be jenl' ekêfa, ale-
 nla, ndô ntye yi be jenl' igeïa: a-
 nlwê bê dwanla nl' ekêfa, ndô
 ekêf' izanli zi be kalw' igeïa.
 21 Gô duk' ôñwantô gô janla are nl'
 ekêfa, konde igwêr' inyê ny' a-
 syiïi: ndô ja ôñwanla ajanlô, e
 pa jônginli' isyongo nyênlê, vo
 mbia inlê ôma ajanlô gô ntye.
 22 Anlwê kê anlw' are nl' ekêfa vên-
 lo: ndô m' be fo jenla 'nlwê, ko
 irêni' yanli jenl' igeïa, nl' igeï'
 inyanli zyel' ômo be bonginla
 23 'nlwê zô. Gô ntyugu mê anlwê
 be bambia miê ezomïa. Giligili,
 mi bulinlia 'nlwê, inlê, Ja 'nlw'
 abambi' ezom' edu gôre Rerê, e
 be pa 'nlwê zô gw' in' inyam'.
 24 Aïia gw' egômbe zinlo anlwê pa
 bambi' ezoma gw' in' inyam':
 ñambianli, gambênlê anlwê be
 pô, ko mbi' yanli jônlie.
 25 Mi are bulinlia pa 'nlwê isaôn yi-
 nlo nl' inkôgô: ndô igwêra nyi bia,
 nyi re mi agambinle 'nlwê nyên-
 lê nl' inkôgô, ndô m' be bulinlia
 26 'nlwê zange g' ôñwanja wa Rerê.
 Gô ntyugu mê anlwê be bambia
 gw' in' inyam': mi pa bulinlia
 'nlwê, inlê, mi be kambinle Rerê
 27 g' ôñwanj' iwanli; konde Rerê a-

yèmè e tonda 'nlwè, konde anlw' are tonda pa miè, aṣekelia 'nlè mi
 28 avili gôre Rerè. Mi aṣienli avila gôre Rerè, aṣia gô ntye yinlo; mi fo tige ntye kè, agènda gôre
 29 Rerè. Awul' inlèngi yè, inlè, Vòna, vèno ò kamba zange, ò
 30 kamba du nli nkôgò. Vèno mia 'zwè inlè ò vòrò isaôn yôdu, ò zy' isyolo inlè, òm' edu e ga ṽambio: v' igamba nyinlo bekelia 'zwè
 31 inlè ò vili gôr' Anyambiè. Jisu awinlizi waò, inlè, Vènlò anlwè
 32 bekelia? Vòna, igwèra nyi bia, rèti ny' abienli kè, nyi be paza-
 nganlò 'nlwè, òm' edu gô nkôṽ' iyèmè, ko 'nlwè tige miè anka: ndò mi azyel' anka, konde Rerè
 33 are nla miè. Mi are 'nlwè bulinlia p' isaôn yinlo, ko 'nlwè dwa-
 nla nl' aṁḍènjà gôre miè. Gô ntye yinlo anlwè be jenle njuke: ndò zindianl' irèṁ' yanli; mi are ke-
 va pe ntye.
 17 Jisu kamba p' agamba minlo, aròmbinl' antyo mè g' òrôwa awulia, 'nlè, Rera, igwèra ny' a-
 bienli; vendiz' Òñwanl' iyo, ko
 2 Ònwanl' iyo pendizo kè: ga nt' avenliò ndo yè inyang'a g' òzyônli wódò, inlè e ga v' eṁḍènlo zakonlako gôre waòdu w' avenliò ndo
 3 yè. Nl' eṁḍènlo zakonlako ze zinlo, inlè gôre waò gô mio, Anyanibiè mô yarèti, nla yè ò ròmíò
 4 ndo, inlè, Jisu Krais. Mi avendizo gô ntye, aṁḍènliz' evilò zi re
 5 'wè pa pa miè gô denda. Nla vè-
 nlo, Rera, vendiza miè gôr' awè-
 mè nl' ivènda ny' avegagi nla
 6 miè gôre 'wè ntye lôṽiagò ro. Mi amiez' in' inyo gôr' anlaga w'
 avenliò ndo miè avila gô ntye: w' avegag' iwo, ko 'wè pa miè waò;
 7 wi re penjavenja p' igamb' nyo kè. Vèno mia waò inlè isaôn
 yôdu yi re 'wè pa pa miè y' avili
 8 gôre 'wè: konde mi are pa pa waò

agamba m' avenliò ndo miè; nl' awongi waò mô, amia rèti inlè mi
 avili gôre 'wè; wi re bekelia pa
 9 kè inlè awè ròmí miè. Mi kwenle nkolo g' òñwanj' iwaò: mi kwenle nkolo g' òñwanja wi ntye,
 ndò g' òñwanj' iwaò wi re 'wè pa
 10 pa miè; konde waò nl' iwo. Iyam' yôdu nl' iyo, nl' iyo k' iyam': mi are pendizò pa kè gôre
 11 waò. Mi azye nyènlè gô ntye, ndò winlo wi re gô ntye, ko miè
 bia gôre 'wè. Rera y' Òrunda, venjavenja waò wi re 'wè pa pa miè
 gw' in' inyo, ko waò dwani' òmò,
 12 ga nt' are 'zwè. Gw' alwanlagi miè nla waò, mi avenjavenji waò
 wi re 'wè pa pa miè gw' in' inyo: nl' avandaminli miè waò kè, ko
 aver' òma gôre waò, kaò òñwanla w' òyilizò, ko irèndo twa rèti.
 13 Ndò vèno mi bia gôre 'wè; nl' isaôn yinlo yô kambò miè gô
 ntye, inlè mbi' yam' yi ga lwa-
 14 nliòz gôre waò. Mi are pa pa waò igamb' inyo; nl' anlumbi ntye
 anlumba waò, konde waò arange mongi wi ntye, ga nt' are miè
 15 mi arang' òṁia wi ntye. Mi kwenle nkolo inlè ròmba waò
 avila gô ntye, ndò inlè venjave-
 nja waò avila gôr' òm' ombè.
 16 Waò arange mongi wi ntye, ga nt' are miè mi arang' òṁia wi
 17 ntye. Mèpiza waò g' òrèti: iga-
 18 mb' inyo nl' òrèti. Ga nt' arò-
 ṁíò ndo miè gô ntye, yenlo kè
 19 aròṁi miè waò gô ntye. Mi mè-
 piz' òku' wam' g' òñwanj' iwaò, inlè waò kè wi ga mèpizò g' òrèti.
 20 Mi kwenle nkolo g' òñwanja w' anlaga winlo dadiè, ndò g' òñwa-
 nj' iwaò kè wi be bekelia miè v'
 21 igamb' inyaò; inlè waòdu wi ga lwanl' òmò; ga nt' are 'wè, Rèra,
 gôre miè, nla miè gôre 'wè, waò kè wi ga lwanle gôre 'zwè, ko
 ntye bekelia 'nlè awè ròmí miè.

- 22 Nl' ivenda nyi re 'we pa pa miè
mi avenli waò nyò; inlè wi ga
lwanl' òmò, ga nt' are 'zwè òmò.
- 23 Miè gòre waò, nl' awè gòre miè,
inlè wi ga lwanlizò òmò; ko ntye
mia 'nlè awè ròmí miè, aronda
- 24 waò, nt' arondiò ndo miè. Rera,
waò wi re 'wè pa pa miè, mi bela,
'nlè, wi ga lwanle nla miè mbòra
yi re miè; ko waò jenl' ivend'
inyam' nyi re 'wè pa pa miè: ko-
nde ô rondi miè ntye lôfiagò ro.
- 25 Rera y' ôgòre, ntye yi mio du,
ndò mi amienliò; nla winlo kè
- 26 w' amienl' inlè ô ròmí miè. Mi
amiez' in' inyo gòre waò, m' be
mieza nyò kè; ko itonda s' aro-
ndiò ndo miè dwanla gòre waò,
nla miè gòre waò.
- 18 Jisu, ayè kamba p' agamba
minlo, agogwi ayè nl' inlèngi
yè agènda gò ntye mori y' ôñwo-
loñ wi fweliò, 'nlè, Kedron; vovo
avegagi ntyaga, nl' ayinginli Jisu
- 2 nl' inlèngi yè gò yò. Nl' amie-
nli Judas ô gôtiziè amie mbòra
kè: konde Jisu agèndagi gògò
nyongo sinyenge nl' inlèngi yè.
- 3 Vovo Judas, ayè pò pe nkondo y'
isozyè, nl' anlaga w' avenliò inya-
nga nl' iminis' impòlò nl' Ifarisi
gò kòte Jisu, añienli gògò nl' ila-
- 4 mpi nl' ijò nl' imianga. Nl' ami-
enli Jisu isaòn yòdu y' avegagi
gò twa gòre yè, yenlo agogwiè,
awulinlia waò, inlè Anlwè buta
- 5 mande? Awinlizi waò yè, inlè,
Jisu yi Nazarèth. Awulinliò waò
nle Jisu, inlè, miè nle yè. Nli
Judas kè ô gôtiziè agumanli nla
- 6 waò. Gw' awulinliè waò, inlè,
Miè nle yè, w' awinyi nli nyuñia,
7 avòswa gò ntye. Nl' avo bambiè
waò, inlè, Anlwè buta mande?
Awuli waò, inlè, Jisu yi Naza-
8 rèth. Awinlizi Jisu, inlè, Mi abu-
linlia 'nlwè, inlè miè nle yè: ja
'nlw' abuta miè sambò, riganli
- 9 mongi sinlo kèndaga: inlè iga-
mba ny' agambiò ndè nyi ga rwe
rèti, inlè, Gòre waò wi re 'wè pa
pa miè mi però nl' òma vangani'
- 10 òmòri. Simon Pitèr, ô vegagi nl'
òkwara w' iwora, aluri wò agwè-
re nyôngò yi minisè mpòlò, arenl'
òròl wè ukwi. Nl' ina nyi nyò-
ngò mè ny' avegag' inlè, Malkus.
- 11 Nl' awuli Jisu awulinlie Pitèr,
inlè, Winliz' òkwar' iwo gw' egò-
rò: imogi ny' avenliò miè nle
Rerè, mi ayonga nyò?
- 12 Yenlo nkondo y' isozyè nl' òmo
vegagi gw' ewònjò zaò, nl' anlaga
w' aròñiò nl' Iju w' agòti Jisu
- 13 agòrè; nl' agèndizi waò yè gw'
alònga gòre Anas; konde avega-
gi ôgoi wi Kaiefa, ô vegagi mini-
sè mpòlò òmpuñia mè. Avegagi
Kaiefa y' awulinl' Iju, inlè, re
mbia inlè òmòri e ga yuwe g'
òñwanja w' anlaga.
- 15 Nl' azòngi Pitèr nl' ònlèngi òmò-
ri azònge Jisu. Nl' ònlèngi òmò-
ri mè amienliò nle minisè mpòlò,
ayinginla mpo mò nli Jisu gw'
- 16 evungu zi minisè mpòlò; ndò Pi-
tèr agumanli gw' igala g' òmpò-
mbala. Nl' agogwi ònlèngi òmò-
ri mè, ô mienliò nle minisè mpò-
lò, agamba nl' òñwantò ô vènginl'
- 17 igugi, ayinginlie Pitèr. Vovo
òñwantò ô vènginlag' igugi awu-
linli Pitèr, inlè, Awè k' òmòri w'
inlèngi y' òma winlo? Awuliè,
- 18 'nlè, Zyele. Nl' inyôngò nl' anla-
ga w' agòti Jisu w' añak' ôgònlí,
agumanla vovo gò jogo wò; ko-
nde avegag' ifwi; nl' agumanli
Pitèr kè nla waò, ayog' ôgònlí.
- 19 Minisè mpòlò agotagi Jisu g'
òñwanja w' inlèngi yè, nla g'
20 òñwanja w' inènj' isè. Awinli-
ziò yè nle Jisu, inlè, Mi are ka-
mbinla p' anlaga buku; mi anlè-
njagi gw' inagò si Syonlo, nla gò
nagò y' Anyambiè, gw' añènga-

nlag' Iju waôdu; ndô mi kamb'
 21 igamba ntyoria. Ô bambia miè
 sè? ƿambia waô wi re jogo pa
 miè, nt' agambinli miè waô: vò-
 nla, anlaga winlo w' avôro isaôn
 22 y' awuliô miè. Gw' awuliè ye-
 nlo, ômori gôre waô w' agôtiè ô
 gumanli vovo, awôli Jisu isapôga,
 awulia, 'nlè, Ô fwilize minisè
 23 mpôlô yenlo? Awinliziô yè nle
 Jisu, inlè, Twa pa mi are kamba
 pe mbe, rakilie mbe mè: ndô ja
 mi akamba mbiambiè, ô bôla miè
 24 ande? Vovo Anas arômiè kôrô
 pa gôre Kaiefa yi minisè mpôlô.
 25 Nl' avegagi Simon Pitèr gôre
 vovo e jog' ôgônli. Nl' awulinli
 waô yè, inlè, Awè k' ômori w'
 inlengi yè? Nl' alandiè, awulia,
 26 'nlè, Zyele. Ômori w' inyôngô
 si minisè mpôlô, ô vegagi sijanlô
 ula yè ô renliô nle Pitèr ôrô,
 awulia 'nlè, Mi pa jenlo nla yè
 27 gô ntyaga? Avo dandi Pitèr: nl'
 agôg' njogonli pele.
 28 Nl' agëndizi waô Jisu avila gô
 nagô yi Kaiefa agènda gô nagô yi
 Pilat: avegag' ibanga sôdu: Ndô
 waômiè wi jinginja gô nagô yi gu-
 verner, wi vende fevizô, ko w'
 ayolie nye ntyagô y' ônologanlô.
 29 Yenlo agogwi Pilat gôre waô
 awulia, 'nlè, Ôzozo nde wi bagô
 30 'nlwè gôr' ôma winlo? Awinlizi
 waô awulinliè, 'nlè, Arwe 'nlè wi-
 nlo arang' oyanjisi w' ibe gavo
 31 azwè to bagè gôre 'wè. Awuli-
 nliô waô nle Pilat, inlè, Wonganli
 yè anlwèmiè, ko jèkèlianli yè ga
 nt' ar' iƿang' inyanli. Awuli I-
 ju awulinliè, 'nlè, Ivanga nyi pa
 32 'zwè inyang'a nyi jôn' ôma. A-
 rwenli yenlo inlè igamba nyi Jisu
 nyi ga rwe rêti, ny' agambiô ndè
 gô teve ujuwinli yi be juwô ndè.
 33 Yenlo avo jingini Pilat gô nagô,
 aweyi Jisu, awulinliè, 'nlè, Awè
 34 nl' ôga w' Iju? Awinlizi Jizu,

inlè, Ô kamb' igamba nyinlo awè-
 mè, ge ô wulinliô nyô nl' aïori
 35 g' ôñwanj' iwam'? Awinlizi Pi-
 lat, inlè, Mi' ôñwo-Ju? Inlongo
 nyomè nl' iminis' impôlô s' ave-
 nli 'wè gôre miè: ô re denda p'
 36 ande? Awinlizi Jisu, inlè, Ipa-
 nginli sam' aranga si ntye yinlo:
 arwe 'nlè ipanginli sam' si re si
 ntye yinlo, gavo anlag' wam' w'
 aro nlwenli, inlè mi agôtizô gôr'
 Iju: ndô vèno ipanginli sam' si
 37 pîla nla gunn gô ntye. Yenlo
 awulinliô yè nle Pilat, inlè, Awè
 ôga sambô? Jisu awinliz', inlè,
 Nte bulio, miè ôga. Gô ntinla
 yinlo ayanliô miè, nla gô ntinla
 yinlo aïenli miè gô ntye yinlo
 inlè gô takili' ôrèti. Ôm' edu ô
 re g' ôzamba w' ôrèti e jogo inyô
 38 nyam'. Awulinliô yè nle Pilat,
 inlè. Ôrèti ande?

Ayè bulia pa yenlo, avo kogwi
 gôr' Iju awulinli wao, inlè, Mi
 39 dènge ndaga mbe gôre yè. Ndô
 anlw' are nli ntyali, inlè gô ntya-
 gô y' ônologanlô mi ga riginle
 'nlwè mbwedi mori diènga: sa-
 mbô anlwè bela 'nlè mi ga riginle
 40 'nlwè Ôga w' Iju? Yenlo avo
 tângi waô awulia, 'nlè, Arang'
 ôma winlo ndô Barabas. Bara-
 bas avegag' ôgwèrisi.

19 Yenlo Pilat awongi Jisu, azyi-
 2 wè. Nl' anlôg' isozyè anlôge
 kôrôwa y' arèndè, awela yô gw'
 ewônjô zè, aworidè ngoi yatenlate-
 3 nla. Nl' aïenli waô gôre yè
 awulia, 'nlè, Mbôlô, Ôga w' Iju!
 4 nl' awôli waô yè asapôga. Nl'
 avo kogwi Pilat awulinli wao,
 inlè, Vônlanli, mi bagè gôre
 'nlwè, ko 'nlwè mia 'nlè, mi dè-
 5 nge mbe gôre yè. Yenlo agogwi
 Jisu, bora pe kôrôwa y' arèndè
 nli ngoi yatenlatenla. Nl' awuli-
 nliô waô nle Pilat, inlè, Vônlanli
 6 ôma mè. Gw' ayeul' iminis' impô-

- lô nî' anlaga w' inyauga ayenlê, w' arông', inlê, Vānliê gô kros, vānliê gô kros. Awuli Pilat awulinli waô, inlê, Wonganli yê anlwēmê, kô banlianli yê gô kros: konde mi dēuge mbe gôre yê.
- 7 Iju w' awinlizê, inlê, Azw' are nî' ivanga, nli nt' ar' ivanga mē e ga yuwê, konde avangi ôku' wê
- 8 Ôlwa w' Anyambiê. Gw' ayogiô Pilat agamba nyinlo, arieuli viaganlô; nî' avo jingulinlê gô nagô, awulinli Jisu, inlê, Ô vili gwi?
- 10 Ndô Jisu e fwīnliz' igamba. Yenlo Pilat awulinlê, 'nlê, Ô pa kamba nla miê? ô pa mia 'nlê, nli are nli ngulu yi tigo diēnga, nli ngulu yi banliô gô krosi kê?
- 11 Awinliziô yê nle Jisu, inlê, Ô to dwanla nli ngulu gôre miê, arwe 'nlê yi po 'wê avila gw' igônlo: sambô ayê ô venli miê gôre
- 12 'wê are nî' ibe viaganlô. Avila vovo Pilat aŕelagi gô tigê diēnga: ndô Iju w' arông', inlê, Ja w' atig' ôma winlo diēnga, gambēul' awê arauge ndegô yi Sezar: ôm' edu ô paug' ôku' wê ôga e siŕe Sezar. Gw' ayogiô Pilat ayogo agamba minlo, agogunli Jisu; nî' alwanliê tu gw' eka z' ijêkêlia, gô mbôra yi fweliô 'nlê Ndêkê y' adô, ndô nli nkambinli yi Hebru,
- 14 inlê, Gabatha. Avegag' egômbez' ikekiza s' ônologanlô, piêrê nî' agwêr' ôrôwa. Nî' awulinliê Iju, inlê, Vōulanl' ôg' iwanli. Nî' arôngi waô, inlê, Rômbê, rômbê, vānliê gô kros. Awulinliô waô nle Pilat, inlê, Mi ga vānli' ôg' iwanli gô kros? Iminis' impôlô w' awinliz', inlê, Azw' azye nî' ôga kaô Sezar. Vovo anloziê yê gôre waô gô banliô gô kros.
- 17 Yenlo awongi waô Jisu nî' agogwiê ukumbage kros iyê ayēmê, ngênda gô mbôra yi fweliô, inlê, Mbôra yi nkêli, ndô nli nkambi-
- 18 nli yi Hebru, inlê, Golgotha. Vovo aŕanli waô yê gô kros, nî' awê-nî' aŕanli nla yê, ômîori gô 'nlô-mîê nî' ômîori gô nyantwê, nli
- 19 Jisu gô gare. Nî' arêndi Pilat irêndo kê, awela yô gô kros. Y' avegag', inlê, JISU YI NAZARÊTH
- 20 Y' ôga w' IJU. Nî' arangunl' awenge gôr' Iju arangunl' irêndo mē, konde mbôra y' aŕanliô Jisu y' avegagi piêrê nli nkala: y' avegagi têndô pa kê nli Hebru, nli Latin, nli Grek. Yenlo iminis' impôlô s' Iju w' awulinli Pilat, inlê, Arênda, inlê, Ôga w' Iju; ndô, inlê, Awuli 'nlê, Miê
- 22 nî' Ôga w' Iju. Awinlizi Pilat, inlê, Nt' are miê tênda mi are tēnda pa.
- 23 Isozyê, gw' aluô waô w' abanli Jisu gô kros, w' awong' ingoi sê, agera sô mbei nlai, gô sozyê edu mbei; w' awongi kê kôtô: ndô kôtô yi pegaga nli ndatizô, ndô y' avegagi ulôgô pa yantuntu avila
- 24 gw' igônlo. Yeulo w' awulianl', inlê, Azwê ga rig' ayarunle yô, ndô azwê ga vung' egaulô gô mi' ômo be niva yô: ko irêndo twa rêti yi bulia, 'nlê, W' ager' ingoi sam' waô nla waô, avung' egaulô g' ôŕwanja wi kôtô yam'. Yenlo alend' isozyê isaôn yinlo.
- 25 Ndô avegagi kumanla pa piêrê nli krosi yi Jisu ngi yê, nî' ôŕwo-gwê ôŕwantô wi ngi yê, ul' ôŕwantô wi Klôpas, nli Mari yi Magdala. Gw' ayenli Jisu ayenle ngi yê, nî' ônlêngi mē w' arondiô ndê kumanla pa piêrê, awulinli ngi yê, inlê, Ôŕwantô, vôn! ôŕwanl'
- 27 iyo! Vovo awulinliê ônlêngi mē, inlê, Vônle ngi yo! Avila gw' igwêra mē ônlêngi mē awongiê gô nag' wê.
- 28 Avila vovo, Jisu ayê mia pa inlê isaôn yôdu y' amanli, awul', inlê, Mi jenl' esyôve, ko irêndo twa

29 rèti. Avegagi vovo dólò evagò
ralie nli vinegèr: yenlo ayónli
waò eponj nli vinegèr, awela yò
gò nkogu, avaga yò g' ógwani'
30 iwè. Gw' aluò Jisu abongi vine-
gèr, awul', inlè, Amanli: n'
alèmbi ewónj zè mbè, azul'
òñwei.
31 Gò re 'nlè, avegagi ntyugu y' ike-
kiza, yenlo Iju w' aʼambi Pilat
inlè agólò maò mi ga mogunlò,
ko waò tómbò, inlè, iku' iyaò y'
alwanla gò kros gò ntyugu yi
Syonlo; konde Syonlo mè y' ave-
32 gagi ntyugu mpólò. Yenlo aʼvie-
nl' isozyè, amogunl' agólò m' òlò-
nga, n' agólò m' òñiori w' aʼa-
33 nliò nla yè: ndò gw' aʼvienli waò
gòre Jisu ayenla 'nlè ajuwi, wi
mogunl' agólò mè; ndò òñiori
gòr' isozyè aruñ' òʼanj' iwè igo-
34 nga; n' agogwi pele ntyinla n'
aulingò. Nl' ayè ò re jenla pa
are takilia pa, n' atakwè mè mi
re rèti: avòrò kè inlè e buli' òrèti,
35 ko 'nlwè bekelia. Konde isaón
yinlo y' arwenli inlè, irèndo yi ga
rwe rèti, inlè, Amogunlò ep' izè.
36 Irèndo imiènlè kè yi bulia, 'nlè,
37 Wi be pónlè ò ruñtò waò. Isaón
yinlo viaganlò, Jòsèf yi Arima-
thea, ò vegagi k' ònlèngi wi Jisu,
ndò kaò gò ntyoria n' itia s'
Iju, aʼambi Pilat inyanga nyi
bong' òkuwa wi Jisu: n' ayi-
viri Pilat. Yenlo aʼvienliè, arò-
38 mb' ebende. Aʼvienli kè Ni-
kòdemò, ayè ò ʼvienli gòre yè gw'
alònga ógwèra, avage mur nli
alòs bindò pa, vo nkama y' agwè-
39 ra. Yenlo awongi waò ebende zi
Jisu, avinga zò n' inlamba y'
ivèla nli ya yi nkangò, nt' avega-
40 gi ntyali y' Iju gò bènla. Gò
mbòra y' aʼvanliò yè gò kros ave-
gagi ntyaga; nla gò ntyaga mè
avegag' òrònginlò òñwonla tókò
pa gw' idò wi re wi pa bènli' òma

42 nli mori. Vovo alimbinli waò
Jisu g' òñwanja w' ikekiza s' Iju,
konde òrònginlò mè w' avegagi
pièrè.

20 Gò ntyugu nònga yi Syonlo,
ibanga sòdu ntye npiiri, aʼvie-
nli Mari yi Magdala g' òrònginlò;
nl' ayenliè idò tómbò pa avila g'
2 òrònginlò. Yenlo agèndiè nli
mangò aʼvia gòre Simon Pitèr n'
ònlèngi òñiori, mèwo w' arondió
nle Jisu, awulinlia waò, inlè, Wi
re tómba pe Rerè avila g' òròngi-
nìlò, azwè pa mia kè mbòra yi re
3 waò dimbinliè pa. Nl' agogwi
Pitèr n' ònlèngi òñiori mè, agè-
4 nda g' òrònginlò. Nl' agèndi
waò aʼvanli nli mangò: nl' ònlè-
ngi òñiori mè aviaganli Pitèr, alò-
5 nge bia g' òrònginlò. Nl' alè-
mbiè mbè, avòula gò wò, ayenl'
ampèla limbinle; ndò e jénginla.
6 Vovo aʼvienli kè Simon Pitèr usò-
ngagè, ayinginla g' òrònginlò;
7 nl' ayenliè ampèla limbinle, nl'
evèlès z' avegagi gw' ewónjò zè,
aranga dimbinlò pa nl' ampèla,
ndò purò pa gò mbòra nli yè.
8 Vovo ayinginli kè ònlèngi òñiori,
ayè ò lóngè bienli g' òrònginlò;
9 nl' ayenliè, avekelia. Konde
egòmbe mè wi duò w' amienl'
irèndo inlè, e ga róngwe avila gw'
10 ijuwa. Nl' avo dubw' inlèngi,
agènda gò nag' waò.
11 Ndò Mari avegagi kumanla pa
pièrè nl' òrònginlò ndenlaga: nla
gw' alenliè, alèmbi mbè avòula g'
12 òrònginlò; nl' ayenliè enjèl mba-
nli nl' ingoi sapupu tugetu, mori
gw' ewónjò, mori kè gw' agólò,
gò mbòra y' anlanl' òkuwa wi
13 Jisu. Nl' awulinli waò yè, inlè,
Òñwantò ò denl' ande? Awuli-
nliè waò, inlè, Konde wi re bo-
nga pe Rer' iyan', mi mia kè
mbòra yi re waò dimbinlè pa.
14 Ayè kamba pa yenlo, awizi nli

nyuñña, ayenle Jisu kumanla pa,
 15 ndô e mña 'nlè nle Jisu. Jisu
 awulinliè, 'nlè, Ôñwantô, ô denl'
 ande? ô bute mande? Nl' aviki-
 liè 'nlè, ayè nl' ômo penjavenje
 ntyaga; yenlo awulinliè, 'nlè, Ja
 ô re tòmbe pa avila vèno, wuli-
 nlia miè mbôra yi re 'wè dimbi-
 16 nlè pa, ko miè bongè. Jisu awu-
 linliè, inlè, Mari. Nl' awizie a-
 wulinliè nli nkambinli yi Hebru,
 inlè, Rabôni, nyi pivia 'nlè, Ô-
 17 nlènji. Jisu awulinliè, 'nlè, Awa-
 ta miè; konde mi pa panda gôre
 Rerè: ndô gènda gôr' awarer'
 iyam', kô bulinlia waô, inlè, Mi
 panda gôre Rer' iyam' nla gôre
 Rer' iyanli, gôr' Anyambiè yam'
 18 nla gôr' Anyambiè yanli kè. Nl'
 aŋienli Mari yi Magdala awulinli'
 inlèngi, inlè, Mi are jenla pe Re-
 rè; awulinli waô kè isaôn y' awu-
 19 linliè yè. Gw' arwenli nkôlô, gô
 ntyugu nônga mè yi syono, nla
 gw' aluô aguge m' anunjô gô
 mbôra y' avegag' inlèngi nl' itia
 s' Iju, Jisu aŋienli, agumanla gô
 garegare, awulinlia waô, inlè, A-
 20 mènjdè gôre 'nlwè. Ayè bulia pa
 yenlo, aruminli waô ago mè nl'
 ôŋanj' iwè. Yenlo ayenli inlèngi
 21 mbia gw' ayenli waô Rerè. Nl'
 avo buli Jisu awulinlia waô, inlè,
 Amènjdè gôre 'nlwè: ga nt' are
 Rerè tòmia pa miè, yenlo tòmia
 22 miè 'nlwè kè. Ayè bulia pa ye-
 nlo, avunjini waô ôñwei, awu-
 23 linlia waô, inlè, Wonganli' Inli-
 nl' Iŋia. Waô wi nyezô 'nlwè
 ibe saô, si be dwanla nyezô
 pa gôre waô; nla waô wi simbiô
 'nlwè ibe saô, si be dwanli' inyezô
 24 fo. Ndô Tomas, ô weliagô, inlè,
 Didimus, ômori w' igômi nl' aŋa-
 nli, e pegaga nla waô gw' avienli
 25 Jisu. Inlèng' iŋmori' w' awulinliè
 'nlè, Azw' are jenla pe Rerè. Ndô
 awulinli waô, inlè, Kaô mi ajenla

gw' ago mè imbôra s' aruñ' i-
 ntyongo, ko miè fel' ômènlo wam'
 gw' imbôra mè, awela k' ôgo
 wam' g' ôŋanj' iwè, mi avekelie.
 26 Ntyugu ðulênlai piaganla pa, i-
 nlèngi w' avo dwanli gô nagô,
 nli Tomas kè avegagi nla waô.
 Nl' aŋienli Jisu, aguge ngwa,
 agumanla gô garegare, awulia,
 27 'nlè, Amènjdè gôre 'nlwè. Nl'
 awulinliè Tomas, inlè, Zyusy'
 ômènlo wo gunlu, ko jenli' ago
 mam'; ŋaga k' ôgo wo gunlu, ko
 fela wô g' ôŋanj' iwam': ko alwa-
 28 nl' ijivira fo, ndô ŋekelia. Awi-
 nlizi Tomas awulinliè, inlè, Rer'
 29 yam', nl' Anyambiè yam'. Jisu
 awulinliè, 'nlè, W' abekeli, ko-
 nde ô re jenla pa: ôzavinlô gôre
 waô wi re wi pa jenla, ndô wi re
 bekelia pa.
 30 Nli lemba yènlè yenge y' alendiô
 nle Jisu gw' azyô m' inlèngi yè,
 yi re yi zye tëndô pa gw' ezangô
 31 zinlo: ndô yinlo yi re tëndô pa,
 inlè anlwè ga vekelie inlè Jisu
 nle Krai y' Ôñwa w' Anyambiè;
 nla inlè, anlwè bekelia pa, ko
 'nlwè dwanla nl' emènlo gw' in'
 inyè.
 21 Isaôn yinlo viaganlô Jisu avo
 bôwunli ôku' wè gôr' inlèngi
 gw' eliŋa zi Tiberias; nl' awôwu-
 2 nliè yenlo, inlè: Simon Pitèr, nli
 Tomas ô weliagô inlè, Didimus,
 nli Natanièl ô vili gô Kama yi
 Galile, nl' awanla wi Zèbède, nl'
 awênli' aŋanli w' inlèngi yè w'
 3 avegagi mbôra mô. Nl' awuli-
 nliè waô nle Simon Pitèr, inlè,
 Mi kè jônle ŋèrè. W' awulinliè,
 inlè, Azwè kè azwè be kènda nla
 'wè. Nl' agogwi waô agwenla
 gw' elende; ndô ôgwèra mè wi
 4 jônli' ezoma. Gw' ayenli' ôwenja,
 Jisu agumanli g' ôzyègè: ndô
 inlèngi wi mña ðu inlè nle Jisu.
 5 Awuli Jisu awulinlia waô, inlè,

- Awanla, anlw' are nl' eza zi nya?
- 6 Awinlizi waô yè, inlè, Zyele. Nl' awulinliè waô, inlè, Vunganl' elôva g' ôgo 'nlômiè w' eleude, gambèn' anlw' ajôula. Yeulo avungi waô, nla vovo wi jolie dura zô g' ôñwanja w' ibuula si
- 7 fèrè. Ônlèngi mè ô rondiô nle Jisu awuliuli Pitèr, inlè, Nle Rerè. Gw' ayogiô Pitèr inlè, nle Rerè, awori ngoi yè mpôlô, konde avegagi tele. azyavôswa gô mbenle. Ndô inlèng'. imôri y' aïenli nl' elende, ndurag' elôva ralie nli fèrè: konde wi pegaga bô avila gô ntye, dadie vo agômi
- 8 mi guwa atanli. Nla gw' azumi waô, w' ayenl' ebeke z' ôgônli vovo, nli fèrè dimbinlô pa gô zô, nli mpêmba. Nl' awulinliô waô
- 9 nle Jisu, iulè Vaganli fèrè yi re
- 10 'nlwè dura pa. Yenlo agèndi Simon Pitèr, alur' elôva gô ntye ralie uli fèrè vólô, nkama agômi atanli nli fèrè rarô: ndô vanganle y' alwanli yenge yenlo, elôva zi pa
- 11 jarua. Jisu awulinli waô, inlè, Yôgô nyenli. Nla gôr' inlèngi dèng' ômo fambiè, inlè, Awè mande? Konde w' amienl' iulè, nle
- 12 Rerè. Nl' aïeuli Jisu, awonge mpêmba, ava waô, nli fèrè kè
- 13 egolanli mèmô. Yinlo nle nyongo ntyarô y' awôwunli Jisu gôr' inlèngi yè, ayè tângwa pa avila gw' ijuwa.
- 14 Waô via nli nya, Jisu awulinli Simon Pitèr, inlè, Simon y' ôñwa wi Jôna, ô tonda miè viaganlô nla mongi sinlo? Awulinliè yè, inlè, Iñ, Rera, ô vôrô inlè mi tondo. Nl' awulinliô yè nle Jisu,
- 15 inlè, Nyez' awadombe mam'. Nl' avo bulinliè yè nyongo yinbanli, inlè, Simon, y' ôñwa wi Jôna, ô tonda miè? Awulinliè yè, iulè,

- Iñ Rera, ô vôrô inlè mi tondo. Awulinliè yè, inlè, Venjaveuj'
- 16 adombe mam'. Nl' awulinliè yè nyongo yintyarô, iulè, Simon, y' ôñwa wi Jôna, ô tonda miè? Pitèr ayeul' ekèva konde Jisu awulinliè nyongo yintyarô, inlè, Ô tonda miè? Nl' awulinliè yè, iulè, Rera, ô vôrô isaôn yôdu; ô vôrô inlè mi tondo. Jisu awulinliè,
- 17 inlè, Nyez' adombe mam'. Gili-gili mi bulinliô, inlè, Gw' avegagio erumbe ô liriag' ôtumb' iwo, aganganla mbôr' iedu y' arondio ndo: ndô gô be dômbinlô, ô be nyonyunl' ago mo, k' ômôri dirio, arwanlo mbôra yi re ô bele kènda.
- 18 Agambi yenlo gô miez' ônlongo w' ijuwa wi be pendizo ndè Anyambiè. Ayè kamba pa yenlo, awulinliè 'nlè, Zônga miè.
- 19 Ndô Pitèr awizi, ayenl' ônlengi mè ô rondiô nle Jisu e sônga, ayè ô yèzyi gô utônlo yè gô tavuru, awulia, 'nlè, Rera, ayè mande ô
- 20 be kôtizo? Yenlo gw' ayenli Pitèr 'ayenlè, awulinli Jisu, iulè, Rera, nla winlo, e be dènd' ande?
- 21 Awulinliô yè nle Jisu, inlè, Ja mi abela 'ulè e ga venginle kaô mi abia, ande gôre 'wè? zông' awè
- 22 miè. Yenlo agèndi igamba gôr' awarèrè, inlè, ônlèngi mè ayuwe: ndô Jisu e 'pa bulinliè inlè, ayuwe; ndô, inlè, Ja mi abela 'nlè e ga venginle kaô mi abia, ande
- 23 gôre 'wè? Winlo nl' ôulèngi ô takilia g' ôñwanja w' isaôn yinlo, ô re tènda pa k' isaôn yinlo: azw' avôrô kè 'ulè, atakwè mè mi re rèti.
- 24 R' isaôn imiènlè kè imienge y' alendiô nle Jisu, yi re ôma to tènda yô yôdu, mi tanga 'ulè ntye y' ayolie keke uli yangô y' aro tèndiô.

IJANJA SI RÔMI.

- 1 EZANGÔ elônga mi avangi zô, Theofilus, g' ôñwanja w' isaôn yôdu y' avakiliô nle Jisu gô de-
- 2 nda nla gô nenja, agênda gô ntyugu y' avandiô ndè, ayè pa p' ôzômbiô vo Inliul' Iñia gôre rômi y'
- 3 avinjiô ndè. Aruminli ôku' wè bo gôre waô nl' imponlo sinyenge, ayè via nli sindinl' ijuwa, mbôwunliaga gôre waô v' agômi m' intyugu anlai, nkambag' isaôn y' inlongo ny' Anyambiè.
- 4 Gw' avegagiè nla waô, azômbi waô inlè, w' alubwa gô Jerusalem, ndô wi ga venginl' ômpanganlô wa Rerè, w' ayogiô waô
- 5 gôre yè, inlè: Jan aṽaptaizagi nl' anlingô; ndô anlwè be baptaizô nl' Inlinl' Iñia, be piaganl' intyugu sinyenge. Gw' avegagi waô datanla pa, w' aṽambiè, inlè, Rera, ô be fwiuliz' ipanginla gôre
- 7 Israël egômbe zinlo? Nl' awalinliè waô, inlè, Aranga gôre 'nlwè gô mie gômbe ge agwèra mi re Rerè fela pa gô ngulu yè-
- 8 mè. Ndô anlwè be dènge ngulu, Inlinl' Iñia bia gôre 'nlwè, ko 'nlwè dwanl' iyenli yam' gô Jerusalem, nla gô Judia yôdu, nla gô Samaria, ula kwanga gô ntyai
- 9 yi ntye. Ayè kamba p' agamba minlo, gw' avônlagi waô, awongiô gw' igônlo; nl' evindi z' awongiè avila gw' antyo maô.
- 10 Nla gw' avegagi waô mpônлага g' ôrôwa gw' agèndagiè, vônla, anlag' aṽanli w' agumanli pièrè nla waô nl' ambora mapupu,
- 11 awulia, 'nlè, Anlôme wi Galile, ezande zi kumanla 'nlwè mpô-
- nlaga g' ôrôwa? Jisu yinlo, y' abongiô avila gôre 'nlwè agènda g' ôrôwa, e be fo bia egolanli mêmô nt' ajenla 'nlwè yè e kènda g' ôrôwa.
- 12 Vovo awinyi waô gô Jerusalem avila gô nômba yi fweiliô, inlè, y' Iôliv, yi re pièrè nli Jerusalem, ôgèndo w' ôwenja wi Syonlo.
- 13 Nla gw' aṽienli waô gô nkala, w' avandi gô nontye y' igônlo mbôra y' alwanlagi waô; w' avegagi Pitèr nli Jan nli Jems nli Andru nli Filip nli Tomas nli Bartolomiu nli Matiu nli Jems y' ôñwa wi Alfius, nli Simon Zelôtis nli
- 14 Judas y' ôñwa wi Jems. Winlo waôdu w' alwanlagi nl' ôrêm' ômô gw' ikambinla, waô nl' antô, nli Mari ngwè yi Jisu, nl' aware-r' iyè.
- 15 Gw' intyugu mèsônlo avegagi datanla pa anlag' aweuge, vo, nkama nl' agômi m' anлага ambanli; nl' agumanli Pitèr gô gare
- 16 y' awarèrè, awulia, 'nlè, Awarera, avegag' isyolo inlè irèndo yi ga rwe rèti, y' aluô y' akambiô nl' Inlinl' Iñia nl' ôgwanla wi David g' ôñwanja wi Judas, ô vegagi ôrevi wi mongi w' agôti Jisu.
- 17 Konde avegagi tangô pa nla 'zwè awonga kè mbei gw' eṽilô zinlo
- 18 zi minisè. (Ônlôme mè agôli ntyaga nl' ipa s' ibe sè nl' avôswiè ôlôlôwa, aruwaruwa gô garegare, nl' isègè yè yôdu y' ago-gwi. Nl' amienliô igamba gôr'
- 19 alwanli wi Jerusalem waôdu; yenlo aweliô ntyaga mè nli nkambinli yaô, inlè, Akêldama, nyi

- pivia, 'nlè, Ntyaga yi ntyinla.)
 20 Konde re tëndô pa gw' ezangô z'
 ijembô, inlè, Ilwanlô nyè nyi ga
 lwanl' irevô, alwanl' ôma gô nyô:
 nl' inyang' inyè nyô ga wongô
 21 nl' ôm' ôñwènlè. Sambô gôr'
 anlômîe w' aganganlagi nla 'zwè
 ôlingô wôdu w' avegagi Rerè Jisu
 njinginalaga nli nkogwaga nla
 22 'zwè, mpakiliaga avila gw' iba-
 ptaiza si Jan, agènda gô ntyugu
 y' awongiô yè gw' igônlo avila
 gôre 'zwè, gôre mongi mè ôñmôri
 e ga lwanle ôyenli nla 'zwè w'
 23 itôngwi sè. Nl' alôñi waô aña-
 nli, Jôsèf, ô weliagô inlè Barsa-
 bas, aweliô kè inlè Justus, nli
 24 Mathias. Nl' agambinli waô,
 awulia, 'nlè, Awè, Rera, yi mi'
 irêmia y' anlaga waôdu, ruminia
 ôñmôri gôre winlo añanli wi re
 25 'wè pinja pa, gô bongé mbôra gw'
 eñilô zinlo zi minisè nl' erômî, z'
 arigiô nle Judas, ko yè kènda gô
 26 mbôr' iyèmmè. Nl' avungi waô
 ganlô g' ôñwanj' iwaô; nl' avô-
 swi eganlô gôre Mathias; nl' ara-
 ngiô yè nl' igômî nyi rômî nl'
 erôm' eñmôri.
- 2 Nla gw' arwenli ntyugu yi Pè-
 ntekost, w' avegagi datanla pa
 2 waôdu gô mbôra mô. V' igamba
 ny' agwanla añienl' inyôdi avila g'
 ôrôwa egolanli g' inyôdi ny'
 ômpung' ôyoli, nl' ayônli nyô
 3 nagô y' avegagi waô tugetu. Nl'
 awôwunli gôre waô inlèmmè kera-
 nla pa, egolanli ga y' ôgônli; nl'
 alwanli yô gôr' ôm' edu gôre waô.
 4 Nl' ayônli waôdu nl' Inlinl' Ivia,
 avakilie kamba nl' inkambinli
 sinyènlè nt' avenlio waô ngulu yi
 kamba nl' Inlinl' Ivia.
 5 Avegagi ndwanlaga gô Jerusa-
 lèm Iju, anlaga w' azavinlag'
 Anyambiè, avila gw' inlong' we-
 6 du gô ntye. Nla gw' ayoganlô
 inyoï mè, alatanl' anlag' awenge,

- ko waô mama, konde ôm' edu
 ayogio waô wi kamba nli nka-
 7 mbinli yèmmè. Nl' añiami waôdu
 añiama, awulia, 'nlè, Vônla, wi-
 nlo wi kamba waôdu arange mo-
 8 ngi Galile? Ndô ande zi jogo
 'zwè ôm' edu nkambinli yèmmè y'
 9 ayanliô yè? Mongi wi Parthia
 nli Media nli Elam, nla waô wi
 dwanla gô Mèsopotamia, nli Ju-
 dia nli Kapadôsia, nli Pontus nli
 10 Asia, nla waô wi dwanla gô Frijia
 nli Pamfilia, nli Ejipt nla gw'
 inkôvâ si Libya pièrè nli Sirèn,
 nl' alwanli wi Rôma, Iju nl' anlo-
 11 ngo ta, nli mongi wi Krit nli
 Arabia, azwè jogo waô wi kamb'
 ijanja si ngulu s' Anyambiè nl'
 12 inkambinli sazyômè. Nl' añiami
 waôdu, alôvè mpaga, awulianla,
 inlè, Ôsaôn winlo wi pivia sè?
 13 Añmôri w' azyèliagi awulia, 'nlè,
 Wi re jonga p' iv' inyonla.
 14 Ndô Pitèr agumanli, ayè nl' igô-
 mi nyi rômî nl' erôm' eñmôri, arô-
 mbinl' inyôï nyè awulinlia waô,
 inlè, Anlw' anlômî wi Judia, nl'
 anlwèdu yi dwanla gô Jerusalèm,
 ôsaôn winlo wi ga miô gôre 'nlwè,
 ko pôganliôn' agamb' imam'.
- 15 Konde winlo wi zye bongô pa,
 nte pikilia 'nlwè: konde atwenli
 kaô igwèra ny' ararô ny' ôwenja;
 16 ndô nyinlo nl' igamba ny' aga-
 17 mbiô nl' ôvogisi Jôèl, inlè, Be
twa gw' intyugu sinuwunla, buli'
Anyambiè, inlè, M' be jir' Inlinl'
inyam' gw' izyônli yôdu: awanl'
iyani anlômî nl' antô wi be poga,
nl' awanjo manli mî be jeni' isaôn
yi mamô, nl' anlero wanli wi be
jiniinlô inyilinlô. Nla gôr' inyô-
ngô sam', anlômî nl' anto, m' be
jir' Inlinl' inyam' gw' intyugu
 18 mèsonlo, ko waô poga. M' be
 19 tuminlia kè lemba g' ôrôwa gw'
 igônlo, nli lingiliô gô ntye; ntyi-
 nla, nl' ôgônli, nl' ômbutôwa w'

- 20 otutu. Nkômbe yi be kalwe mpi-
ri, nl' ôgwèlì wi be kalwe ntyinla,
ntyugu ya Rerè, ntyugu mpòlò
nla y' ônjèlènjèlè mè viagaga ro.
- 21 Be dwanla kè inlè, òm' edu ò
be fwelia ina nya Rerè e be sungi-
nlò.
- 22 Anlòmè wi Israël, yogonli aga-
mba minlo: Jisu yi Nazarèth,
ònlòmè ò ruminaliò nl' Anyambiè
gòre 'nlwè nl' ijanja si ngulu nli
lingiliò, y' avangiò nl' Anyambiè
vo yè gò garegare yanli, vanganle
- 23 nte mia 'nlwè anlwèdè; ayè, pò
pa gòre 'nlwè nli nkenjinli y'
Anyambiè nli imi' isè s' isaôn ya-
bòsyò, aʼvanliò nle 'nlwè, ayòulò
- 24 nl' ago ni' ivavisi. Ndò Anya-
mbiè aròngunliè, avurunl' igòrò
y' ijuwa: konde alwanliz' inlè
- 25 ayè ko simbiò nle sò. Konde Da-
vid e bulia g' ôñwanj' iwè, inlè,
Mi ayenli Rerè g' ôzyò wam' pè-
kèpèkè; konde are g' ôgo wam'
ònlòmè inlè mi azyugazyu-
- 26 giò. Yenlo òrèni' iwam' w' aye-
nli mbia, nl' ònlòmè wam' w'
ayenl' igeva; ôzyò nli wam' kè wi
- 27 be dwanla nl' iguñu. Konde e
be tig' inlinl' inyam' gw' ilòmbò,
ge p' Òm' iwo wòrunda gò jenl'
- 28 ibonla. Ò re inieza pa miè impo-
nlo s' emènlò; ò be jònlia miè nl'
igèña g' ôzyò wo.
- 29 Awarera, miè ko bulinlia 'nlwè
buku g' ôñwanja wa rer' iyazyò
nònga David inlè ayuwi, avènlò
ke, nl' òrònginlò wè wi re nla
- 30 'zwè kwanga nla nlenlo. Yenlo
gòre 'nlè ayè òvogisi, amia inlè
Anyambiè aluò atangi òrangò
gòre yè inlè, e be dwanliz' ôñiori
- 31 w' awanl' iyè gw' ek' izè: ayè nje-
nlag' igamba egòmbè viagaga ro,
agambi g' ôñwanja w' itòngunliò
si Krai inlè, e pa tigò gw' ilòmbò,
- 32 ge ôzyò nli wè jenl' ibonla. Jisu
yiulo Anyambiè aròngunliè, nl'
azwèdu azwè nl' iyenli y' igamba.
- 33 Sambò ayè pendiò pa nl' ôgo
'nlòmè w' Anyambiè, avò òmpa-
nganlò w' Inlinl' Iʼia nle Rerè,
are jira p' eza zinlo, zi jenlò 'nlwè
- 34 nli jogo. Konde David e pa pa-
nda g' ôròwa: ndò ayèmè e bulia,
'nlè, Rerè awulinli Rer' iyam',
inlè, Lwa tu g' ôgo wam' ònlò-
- 35 mliè, kaò mi apang' ilòʼalòʼvi yo
36 iyarinlò ny' agòlò mo. Sambò
nagò yi Israël yòdu yi gamie rèti,
inlè, Anyambiè are panga pe Jisu
yinlo y' aʼvanliò 'nlwè, Rerè nli
Krais ta.
- 37 Gw' ayogiò waò yenlo, w' aru-
mliò gw' irèni' iyaò, awulinli Pi-
tèr nli ròmi mori, inlè, Awarera,
- 38 azwè be denda sè? Nl' awuli Pi-
tèr awulinlia waò, inlè, Galwanli,
ko baptaižò nli òm' edu gòre 'nlwè
gw' ina nli Jisu Krai gw' inyeza
s' ibe; gambènl' anlwè be pò Inli-
- 39 nl' Ivia. Konde òmpanganlò wi
re gòre 'nlwè, nla gòr' awanl'
iyaui, nla gòre waòdu wi re
bò, vanganle ntangò yòdu yi be
fweliò gòre y' nle Rerè Anya-
- 40 mbiè yazyò. Nl' arakiliè nl' aga-
mb' amènl' amenge, awelia waò,
awulia, 'nlè, Zunginlò nli avila
- 41 gw' ivòmia njinlo ny' arègo. Nla
waò w' ayivir' igamb' inyè w'
aʼaptaizò: nl' agundiò gò ntangò
yaò gò ntyugu mè vo ntozèn s'
anlaga ntyarò. Nl' alwanlagi waò
- 42 jolajola gw' inèja si ròmi, aga-
nganla nla waò gw' imogunla si
impèmba nla gw' ikambinla.
- 43 Nl' aʼvenl' itia gòr' òm' edu: nl'
isaôn yi mamò inienge nli lemba
44 y' alendiò nle ròmi. Nla waòdu
w' aʼekeli w' avegagi mbòra mò,
45 alwanla nl' isaôn yòdu ta; nl'
agòli waò anliv' imaò nl' igumb'
inyaò, ageriml' anlaga waòdu nt'
- 46 avegag' òm' edu nl' isyolo. Nli
ntyugu edu, w' alwanlagi gò na-

- gô y' Anyambiè nl' ôrêm' ômô, amogunle mpèmba gw' inagô samô; nl' awongi waô iny' isaô nl' 47 igeva nl' ôrêm' ômbia, nsuminliag' Anyambiè, alwanla kè nl' isuminlia s' aulaga waôdu. Nl' agundi Rerè agunda gô ntangô yaô ntyugu edu mongi wi sunginlô.
- 3 Gw' avandagi Pitèr nli Jan gô nagô y' Anyambiè gw' igwèra ny' ikambinla, igwèra ny' ènlogômi, 2 ônlôme ô vegagi enlèma avila gw' iwuûn nyi ngi yè arwanliô, ô limbinlagiô waô ntyugu edu gw' iguge nyi nagô y' Anyambiè nyi fwehî inlè Eranga, gô nègira waô 3 wi jinginla gô nagô. Nla gw' ayenliè Pitèr nli Jan wi jinginla gô nagô y' Anyambiè, aŋambi 4 waô eza zi mpagaga. Avônli Pitèr nli Jan avônliè, awulia, 'nlè, 5 Vônla 'zwè. Nl' avônliè waô, mpikiliaga 'nlè e be pô ezoma nle 6 waô. Ndô Pitèr awuli, 'nlè, Syika yapupu nli yatenlatenla mi azye nla yô: ndô eza zi re nla miè, mi pô zô. Gw' ina nyi Jisu Krai 7 yi Nazarèth, gènda. Nl' agôtiè yè g' ôgo 'nlômiè, anlongunliè: nl' alèng' iutyôzyô sè nli pa y' 8 impende alènge ngulu pele. Agazanganliè, agumanla gôre, avakiliè kènda; nl' ayinginliè gô nagô y' Anyambiè, nkèndaga, nli ndôgwaga, nli usavinlag' Anyambiè. 9 Nl' ayenl' anlaga waôdu ayenlè e kènda azuminliag' Anyambiè: 10 nl' amienli waô yè, inlè nle yè ô lwanlagi tu nègiraga gw' iguge ny' Eranga nyi nagô y' Anyambiè: nl' aŋami waô aŋama pôlô gw' igamba ny' arwenli gôre yè.
- 11 Gw' agôtagiè Pitèr nli Jan, anlaga waôdu w' alatanli nli mangô gôre waô gw' evungu zi fweliô 'nlè, zi Solômon, mamaga pôlô. 12 Gw' ayenli Pitèr ayenle ndaga, awinliz' anlaga, inlè, Anlôme wi Israèl, anlwè mama g' ôñwanja w' ônlôme winlo sè? nl' ezande zi pônla 'nlwè 'zwè, mpanli ga azw' apangè kènda nli ngulu ya 13 zyômè, ge nl' ômbi' wazyô? Anyambiè yi Abraham, nla yi Izak, nla yi Jakob, Anyambiè y' irer' isazyô are pendiza p' Ôñwanl' iyè Jisu; ô gôtiziô nle 'nlwè, alandè g' ôzyô wi Pilat, gw' aŋe- 14 lagiè gô tigè diènga. Ndô anlw' alandi Ôma wûnda nl' ôgôre, aŋambi' ôyônli si gô pô gôre 'nlwè, 15 ko 'nlwè jônli' Ôvenlisi w' emenlo; ô rôngunliô nl' Anyambiè avila gw' ijuwa; azwè nl' iyenli 16 y' igamba. Nl' in' inyè nyi re pa p' ôma winlo wi yenlô 'nlwè amia avè ngulu, v' ibekelia s' in' inyè: nl' ibekelia gôre yè si re panga p' ôma winlo mbiambiè yenlô gw' 17 azyô manli anlwèdu. Ndô venlô, awarera, mi avôrô inlè anlw' alend' igamba mè imia fo, nt' alendi 18 kè nlaŋi yanli. Ndô yenlo alwanlizi Anyambiè isaôn y' aluô y' amiezô ndè egômbe viagaga ro, nl' agwanla m' ivogisi, inlè, Krai 19 iye e ga yenl' azyingô m' ijuwa. Sambô uliganli nkôndi agalwa, ko ibe sanli sizô, ko gômbe y' ôzav- 20 vinlô bia avila g' ôzyô wa Rerè; ko yè tôma kè Krai imè ô re dô- 21 ŋiô pa g' ôñwanj' iwanli, inlè, Jisu: ô re e ga wongô g' ôrôwa agènda gw' egômbe zi be fwilizô isaôn yôdu, y' agambiô nl' Anyambiè nl' agwanla m' ivogisi yè 22 iyombwi yi re dwanla pa avila gw' ipakila si ntye. Môsès awuli, 'nlè, Rerè Anyambiè e be nongunl' ôvogisi gôre 'nlwè avila gôr' awarer' iyanli, ga miè; yoginlô- 23 nli yè gw' isaôn yôdu yi be kambinlô ndè 'nlwè. Be dwanla inlè, ôm' edu ô re ayoginl' ôvogisi mè, e be jilizô avila gôr' anlaga.

24 Nl' ivogisi yôdu yi re kamba pa avila gôre Samyuêl nla waô w' azôngiê w' agambagi g' ôñwanja
 25 w' intyugu sinlo. Anlwê nle awanla w' ivogisi, nla wi njeka y' ayekiô nl' Anyambiê nl' irer' isanli, gw' awulinliê Abraham, inlê, Gôr' awanl' iwo be savinlô imbu-
 26 vê si ntye sôdu. Anyambiê, ayê tângunlia p' Ôñwanl' iyê, alôngi tòmê gôre 'nlwê, gô savinla 'nlwê, nli kegunli' ôm' edu gôre 'nlwê avila gw' ipav' isê.
 4 Gw' agambinlagi waô anlaga, iminisé nl' ôvanginli wi nagô y' Anyambiê nl' Isadusi w' aŋienli
 2 gôre waô, konde w' ayenl' igamba nkazyia inlê w' anlênj' anlaga, agambinl' itôngwa si Jisu avila gw' ijuwa. Nl' arali waô ago
 3 gôre waô, awela waô gô ntyôgô kwang' ibanga, konde arwenli
 4 nkôlô. Ndô awenge gôre waô w' ayogiô igamba w' aŋekeli; nli ntangô y' anlômê y' arwenli vo ntôzên ntyanli.
 5 Ibanga, arwenl' inlê ivanginli yaô nl' anlero nl' irêndisi w' alatanli gô Jerusalêm; nli Anas yi minisé mpôlô avegagi vovo, nli Kaiefa kê, nli Jan, nli Alêxandêr, nli ntangô yôdu y' avegag'
 7 ijanlô nli minisé mpôlô. Gw' alwanlizi waô Pitêr nli Jan gô gare, w' aŋambi waô, inlê, Nli ngulu nde, nla gw' ina nyi, nyi re 'nlwê denda p' ôsaôn winlo?
 8 Vovo Pitêr, ralie nl' Inlinl' Iŋia, awulinli waô, inlê, Anlwê ivanginli y' anlaga nl' anlero, ja 'zwê bambiô nlenlo winlo g' ôñwanja w' ôsaôn ômbia w' alendiô gôr' ômo vegag' enlêmia, nli mpônlo nde y' avangiô ôma mê
 10 mbiambiê; ga miô gôre 'nlwê du, nla gôre mongi wi Israël waô du, inlê gw' ina nyi Jisu Kraiis yi Nazaretti, y' aŋulinliô 'nlwê gô

kros, y' arôngunliô kê nl' Anyambiê avila gw' ijuwa, inlê vo yê kumanl' ôma wiulo vênlo nibia-
 11 mbiê gw' azyô manli. Ayê nl' idô ny' aŋikiô nle 'nlwê inlôgisi nyi re pangô p' ewônjô zi ntulu-
 12 ngu. Isunginla kê si zyele gôr' ôm' ôñwênlê: konde zyel' in' inyênlê g' ôdôlôngô w' ôrôwa, pô pa gôr' anlaga, nyi re 'zwê ko sunginlô.
 13 Nla gw' ayenli waô nt' agambagi Pitêr nli Jan itia fo, amia inlê waô anlaga wi pa nêngr' ezangô, w' aŋiani; nl' agôtizi waô inlê, w' aluô w' alwanlagi nli Jisu.
 14 Nla gw' ayenli waô ônlômê ô yingîô kumanla pa nla waô, wi jo-
 15 lie fwinliz' igamba. Ndô gw' aluô waô w' asônibi waô gô ko-
 16 gwa, w' agambanlag' inlê, Azwê be dendinl' anlaga winlo sê? konde re miô pa gôr' anlaga waôdu wi dwanla gô Jerusalêm, inlê, elemb' evôlô zi re dendô pa nle waô; nl' azw' ayolie dande zô.
 17 Ndô zi vende joganlô viaganlô gôr' anlaga, azwê ga rizee waô inlê, w' avo kambinl' ôma gw'
 18 ina nyinlo. Aweli waô Pitêr nli Jan, ava waô ôzômbiô inlê w' avo kamba nyênlê du, ge nênja gw'
 19 ina nyi Jisu. Ndô w' awinlizi awulinlia waô, inlê, Ja re mbia gw' antyo m' Anyambiê gô joginlô 'nlwê viaganlô nl' Anyambiê,
 20 renlizanli: konde azw' ayolie ti-ge kamb' isaôn y' ayenliô 'zwê
 21 nli jôgo. Waô tieza pa waô viaganlô, w' arigi waô diênga, konde wi dênge ntinla yi re waô ko tevuula waô, g' ôñwanja w' anlaga; konde anlaga waôdu w' azuminliag' Anyambiê g' ôñwanja wi ndaga y' alendiô. Konde ônlômê ô lendinliô elemba zinlo z' iji-
 22 ngô, aluô atwenli viaganlô nl' agô-
 mî m' impunî anlai g' ônlero wê.

- 23 Gw' arigiô waô diênga, w' aŋie-
nli gô nkumb' iyaô amieza waô
isaôn yôdu y' awulinliô waô nl'
24 iminis'. impôlô nl' anlero. Gw'
ayogiô waô w' arômbinl' amôï
maô gôr' Anyambiê nkondo mô,
awulia, 'nlê, Rera, awê ô vangi
ôrôwa nli ntye nli mbenle nli ya
25 yôdu yi re gô yô: awê ô wuli nl'
ôgwanla wa rer' iyazyô David
nyôngô yo, iulê, Anlongo m' aŋe-
ndi sê, ko anlaga pikili isaôn ya-
26 nyawê? Aga wi ntye w' aguma-
nli, nl' ivanginli w' alatanli ta gô
27 sire Rerê nli Kraisi iyê. Konde
rêti gô nkala yinlo, Hêrod nli
Pontius Pilat, nl' anlongo, nl'
anlaga wi Israël, w' avegagi da-
tanla pa gô sir' Ôñwanl' iyo ôyo-
28 mbwi Jisu ô vinjiô ndo, nla gô
dende môudo edu y' aluô y' ake-
29 njiô ndo nl' ôgo wo gô twa. Nla
vênlo, Rera, vônul' itiez' isaô: ko
nlungunl' inyôngô so gô kamb'
30 igamb' inyo nl' iganda nyôdu, ko
daŋinl' ôgo wo gô jinga; nli le-
mba nl' isaôn yi mamô yi ga
lendô gw' ina ny' Ôñwanl' iyo
31 ôyombwi Jisu. Nla gw' aluô
waô w' akambinli, mbôra y'
avegagi wa' dataula pa y'
azyugazyugiô; nl' ayônliô wa-
ôdu nl' Iulinl' Iŋia, ko waô ka-
mb' igamba ny' Anyambiê nl'
iganda.
32 Nla waôdu w' aŋekeli w' avega-
gi nl' ôrêmi' ômô nl' inlinl' inô:
buli ôma gôre waô inlê ezoma z'
avegagi nla yê nl' izêndê; ndô w'
33 avegagi nli yoma yôdu ta. Nl'
arakili rômi g' ôñwanja w' itô-
ngwa sa Rerê Jisu nli ngulu
mpôlô: nl' imêpinlô sipôlô save-
34 gagi gôre waôdu. Konde e pegag'
ikuge gôre waô: konde waôdu w'
anliv' intyaga g' inagô, w' agôli
sô, avag' agôlô mi ya y' agôliô,
35 alimbinla mô gw' agôlô mi rômi:
- nl' ageragi waô gôr' ôm' edu nt'
avegagiê nl' isyolo.
36 Nli Jôsêf, ôñwo Levi, ô yanliô
gô Siprus, ô weliagô 'nle rômi,
inlê Barnabas (nyi pivia nlê,
37 Ôñwa w' ôzindiô) avegagi nli
ntyaga, ko yê kôla yô, avage syi-
ka, alimbinla yô gw' agôlô mi
rômi.
5 Avegagi ônlômê, in' inyê nle
Ananias, ayê nl' ôñwant' wê Sa-
fira, w' agôli ntye y' auliviô waô,
2 ko yê simbie mbei y' igôlô, ôñwa-
nt' wê mia p' igamba, aŋage
mbei, alimbinla yô gw' agôlô mi
3 rômi. Ndô Pitêr awul', inlê, A-
nanias, ezande zi re Satan jônli
p' ôrêmi' iwo gô nôkinl' Inlinl'
Iŋia, azimbie mbei y' igôlô nyi
4 ntye? Gw' aluô yi pa kôlô, yi
pegag' iyômê? nla yô kôlô pa, yi
pegaga gô ngulu yomê? Ô re
pikilia p' ôsaôn winlo g' ôrêmi' wo
sê? Ô pa nôkinl' anlaga' ndô
5 Anyambiê. Gw' ayogiô Auanas
ayogo agamba minlo, avôswa gô
ntyê, azul' ôñwei: nl' arwenl' itia
sipôlô gôre waôdu w' ayogiô iga-
6 mba. Nl' agumanli awanjo, avi-
7 ngê, arômbê aŋêulê. Vo agwêr'
ararô piaganla pa, ôñwant' wê
8 ayingiuli, e mia nt' arwenli. Nl'
agambi Pitêr nla yê, inlê, Wuli-
nli miê ja 'nlw' agôli utye mê
nl' igôlô nyiulo. Nl' awuliê, inlê,
9 Iñ, nl' igôlô mê. Nl' awulinliô
yê nle Pitêr inlê, Ezande zi re
'nlwê datanla pa gô demb' Inli-
nla nya Rerê? Vônla, intyôzyô
si mongi wi re bônla p' ônlômê
wo si re g' ômpômbala, waô kê
10 wi be twanlo. Nl' avôswê pele
gw' agôlô mê, azul' ôñwei: nl'
ayinginli awanjo aluunlô yê juwa
pa; nl' arômbi waô yê, aŋênlê
11 piêrê nl' ônlômê wê. Nl' arwenl'
itia sipôlô gô fiandô yôdu, nla gô-
re waôdu w' ayogiô isaôn yiulo.

- 12 Nli lemba yenge nli' isaôn yi mamô imienge y' alendiô nli' ago mi rômi gôr' anlaga; nli alwauli waôdu nli' ôrêmî' ômô gw' evungu
- 13 zi Solômon. Nla gôr' anlaga' a-
mîori, joli ôma kwenla gôre waô:
14 ndô anlaga waôdu w' azumiuli
waô; nli' agundiô mongi wi beke-
lia agundiô viaganlô gôre Rerê,
15 awenge anlômîe nli' autô. Yenlo
w' agogunli miongi w' avegagi nli'
iukanli gw' agala, alimbinla waô
gw' anlanlô nli' adô, inlê gô be pi-
aganle Pitêr, vanganl' iviri nyê
nyi ga vôswe gôr' awêwo gôre
16 waô. Alatanli kê awenge avila
gw' inkala s' avegagi vingôvingô
Jerusalêm, avaga waô w' avegagi
nli' ijogo, nla waô w' azyokoliô nli'
anlinl' ambe: nli' ayingiô wa-
ôdu.
- 17 Ndô miuisê mpôlô nli' anlaga wa-
ôdu w' avegagi nla yê inlê, nkum-
mba y' Isadusi, w' agumanli
18 ralie nli' ñandi, arali' ago gôre rô-
mîi, awela waô gô ntyôgô yi uka-
19 la. Ndô ôgwêra enjêl ya Rerê
anlungunl' aguge mi nagô yi
ntyôgô, agogunlia waô gw' igala,
20 awulia, 'nlê, Gëndaganli, ko ku-
manlanli, agambinl' anlaga gô
nagô y' Anyambiê agamba môdu
21 m' emênlo zinlo. Nla gw' ayogiô
waô yenlo, w' ayinginli gô nagô
y' Anyambiê ayeinjiula, anlênja-
ga. Ndô minisê mpôlô nla waô
w' avegagi nla yê w' aïenli, ala-
tiz' ôvagô nli' aulero w' awa wi
Israêl waôdu, arômîa gô nagô yi
ntyôgô inlê, rômi yi ga ñagô.
22 Ndô gw' avienli waô w' arômîô
wi dînga waô gô ntyôgô; nli' awi-
nyi waô, amiez' igamba, awulia,
23 'nlê, nagô yi ntyôgô azw' adê-
nga yô ngwa mbiambiê, nli' ive-
njavañji kumanla pa gw' aguge:
ndô gw' anungunla 'zwê yô, azwê
24 dêng' ôma gôgô. Ndô gw' ayo-
giô ewônjô zi nagô y' Anyambiê
nli' iminis' impôlô ayogo agamba
minlo, wi mîa nt' are waô gô pi-
kilia g' ôñwanja wa mô nli nte
25 be twa igamba mê. Nl' aïenl'
ôma awulinlia waô, inlê, Vônla,
anlômîe w' aweliô 'nlwê gô ntyô-
gô wi re kumanla pa gô nagô y'
26 Anyambiê, nlênjag' anlaga. Vo-
vo agêudi ewônjô zi nagô y' A-
nyambiê nli' iofisê, avaga waô,
ndô nli nkêngo: konde w' arienl'
anlaga, wi vende pungô adô.
27 Nla gw' aïagi waô rômi, w' alô'i
waô gw' azyô m' ôvagô. Nl' aïa-
mbi minisê mpôlô awulinlia waô,
28 inlê, Azw' azômbi 'nlwê pôlô,
inlê, anlênjanli gw' ina nyinlo:
nla vônla, anlw' are jônlie pe
Jerusalêm nli' inênj' isanli, aïele
bage ntyinla y' ôma winlo gôre
29 'zwê. Ndô Pitêr nli rômi mori w'
awinlizi, awulia, 'nlê, Azwê ga
yogiulô Auyambiê viaganlô nli'
30 anlaga. Anyambiê y' irer' isazyô
arôngunli Jisu y' ayônliô 'nlwê
31 nli banliê gw' erere. Ayê ave-
ndiô nli' Anyambiê nli' ôgo wê
ônlômîê gô dwanl' Ôvangiuli nli'
Ôzunge, gô pa gôre Israêl ikalwa
32 s' ôrêmîa nli' inyeza s' ibe. Azwê
nli' iyenli y' isaôn yiulo; ga nt'
are k' Inlinl' Iïvia, nyi r' Anya-
mbiê pa pa gôre waô wi jogi-
nlô yê.
33 Gw' ayogiô waô agamba minlo
w' aïendi pôlô, aïele jônla waô.
34 Ndô agumanli g' ôvagô Farisi mo-
ri, in' inyê nle Gamaliêl, ônlênji
w' ivanga, ô lubô nli' anlaga waô-
du, azômbia, 'nlê rômi yi ga gogu-
35 nliô v' ôñwolingô. Nl' awulinliê
waô, inlê, Anlwê anlômîe wi
Israêl, ñandaninlanl' ikuw' iya-
nli g' ôñwanja w' anlaga winlo,
36 nt' are 'nlwê gô denda. Konde
intyugu sirlo viagaga ro anlo-
ngwi Thudas, aruminl' ôkuw'

wè, inlè ayè òma ; nì' alatanli nla yè anлага vo nkama nlaì : nì' ayònlìò yè, nla waòdu w' ayoginlò yè w' avazanganliò, arwa vo
 37 nyawènyawè. Òma winlo piaganla pa, anlongwi Judas yi Galile gw' intyugu s' arèndiò ana m' anлага, alur' anlag' awèwo nla yè: ayè kè ayili; nla waòdu w' ayoginlò yè w' avazanganliò.
 38 Nla vènlò, mi bulinlia 'nlwè, inlè, Alendaul' anлага winlo mpongo, ko tiganli waò diè: konde ja mòndo yinlo ge eṽilò zinlo zi pila gòr' anлага, zi be jila:
 39 ndò ja z' apila gòr' Anyambiè, anlwè be jolie pòsyunlia waò; anlwè vende dèngò inlè, anlwè
 40 nwa nì' Anyambiè. Nì' ayiviri waò igamb' inyè: nì' aweli waò ròmì gòre waò, azyiwa waò, azòmbia waò, inlè w' avo kamba nyènlè gw' ina nyi Jisu, ariga
 41 waò diènga. Yenlo alubwi waò gw' azyò m' òvagò njenlage mbia, konde w' ayenliò nì' inyanga nyi jenlizò ntyonli g' òñwanja w' ina
 42 nyi Jisu. Nli ntyugu edu, gò nagò y' Anyambiè nla gw' inagò saòmè, wi pa tige nènja agambi-nl', inlè Jisu ayè nle Kraìs.
 6 Gw' intyugu mèsonlo, gw' awu-nl' inlèngi, Ihèlènist w' alagalagi azoziz' Ihibru inlè antò waò wi tigò wi nìminlò gw' ikerà si ntyu-
 2 gu edu. Nì' igòmì nli ròmì ṽanli w' aweli inlèngi yòdu gòre waò, awulia, 'nlè, Zye kwèkwè gòre 'zwè gò tig' igamba ny' Anya-
 3 mbiè, ayanjinl' itavuru. Sambò awarera, vinjanli avila gòre 'nlwè anlòmè òrogènlò wi re nì' eluṽ' eṽia, ralie kè nì' Inlinla nì' imia, wi re 'zwè ko dōṽia gw'
 4 eṽilò zinlo. Ndò azwè be dwaula du kaò gw' ikambinla, nla gw'
 5 eṽilò z' igamba. Nì' igamba ny' arondì' anлага waòdu: nì' avinji

Stèfanos, ònlòmè ralie nì' ibekelia nì' Inlinl' Iṽia, nli Filip, nli Prokorus, nli Nikanor, nli Timon, nli Parmènas, nli Nikolas yi pro-
 6 selit avila gò Antiok. Winlo w' alòṽiò nle waò, gw' azyò mi ròmì: nla waò kambinla pa, w'
 7 arali ago gòre waò. Nì' igamba ny' Anyambiè ny' avendi; nli ntangò y' inlèngi y' awunli pòlò viaganlò gò Jerusalèm; nli nkumba mpòlò y' iminìsè s' Iju w' ayivir' ibekelia si Kraìs.
 8 Nli Stèfanos avegagi ralie nì' imèpinlò, nli ngulu, ayanj' isaòn mpòlò yi mamò nli lemba gòr'
 9 anлага. Nì' anlongwi awèwo gòre waò wi ṽandò y' Ilibertin, ula wi mongi wi Sirèn, nla wi Alèxandria, nla wi Silisia nli Asia, alòṽe mpaga nli Stèfanos.
 10 Ndò wi jolie kumanla gw' imia nì' Inlinla ny' agambi nla yè.
 11 Vovo w' agè mogi nì' anлага, w' awul', inlè, Azw' are yè jogo pa e kamb' agamba m' ipèdia gòre
 12 Mòsès, nla gòr' Anyambiè. Nì' arumbakanli waò anлага, nì' anlero, nì' irèndisi, aṽia gòre yè,
 13 agòtè, aṽagè gòr' òvagò; nì' alòṽi waò iṽèrinli, y' awul', inlè, Òma winlo e pa tiga tiga du gò kamb' agamba ni sire mbòra yinlo yòru-
 14 nda, nli ivanga kè: konde azw' are yè jogo pa e bulia, 'nlè, Jisu yi Nazarèth yinlo e be jilize mbòra yinlo, agalunl' intyali s' ave-
 15 nliò 'zwè nle Mòsès. Nla waòdu w' alwanli g' òvagò, w' avònlì gòre yè, ayenl' òzyò wè mpanli g' òzyò wi enjèl.
 7 Nì' awuli minisè mpòlò, inlè, 2 Isaòn yinlo yi re yenlo? Nì' awuli Stèfanos, inlè, Awarera, nì' irera, vòganliònlì. Anyambiè y' ònjèlènjàlè awòwunli gòre rer' iyazyò Abraham' gw' avegagiè gò Mèsòpotamia, ayè lwanlaga ro gò

3 Karan, awulinliè, inlè, Gogwa gò ntye yo, nl' avila gò mbuñe yo, ko bia gò ntye yi be teva miè 'wè.
 4 Vovo agogwè avila gò ntye yi mongi wi Kaldia, alwanla gò Karan: nla gw' ayuwi rer' iyè, Anyambiè aròmbiè avila gò ntye mè aṽagè gò ntye yinlo yi dwa-
 5 nlò 'nlwè vènlo. Ndò e pè ijiga gò yò, vanganle mbòra yi jarò nl' intyôzyò sè; nl' Anyambiè avanganli gò pè yò gò jiga, nla gòr' awanl' iyè wi be sòngè, gw' avega-
 6 giè e pa dèng' òñwanla. Nl' agambì Anyambiè yenlo, inlè, awanl' iwè wi be dwanla gò ntye yingali, ko mongi mè tugiza waò, ayanliza waò azyingò, nkama s'
 7 impuñia nla. Nl' awuli Anyambiè, inlè, Inlongo nyi be tugiza waò asyaka, m' be jèkèlia nyò: nl' avila vovo wi be kogwa, aya-
 8 njinla miè gò mbòra yinlo. Nl' avenliè yè njeka y' ikèra: yenlo ayanli Abraham ayanle Izak, agèrè gò ntyugu y' ènlènlai; nl' ayanli Izak ayanle Jakob, Jakob kè ayanl' irerè inònga igòñi nl'
 9 aṽanli. Nl' ayanli waò Jòsèf ñiandì, agòlè gò ntye yi Ejìpt: ndò
 10 Anyambiè avegagi nla yè, aròmbè avila gw' injuke sè sòdu, avangè dèng' imèpinlò alwanla nl' imia g' ôzyò wi Faraò y' ôga wi Ejìpt; nl' avangiè yè ôvangi-
 11 nli wi Ejìpt nli nag' wè yòdu. Nl' aṽienli njanla gò Ejìpt yòdu nli Kanaan, nl' azyingò ampòlò: nl' irer' isazyò wi dèng' eza zi
 12 nya. Ndò gw' ayogiò Jakob inlè inya si re gò Ejìpt, aròñ' irer'
 13 isazyò nyongo nònga. Nli nyongo yimbanli, Jòsèf amiezio gòr' awarer' iyè; nli mbuñe yi Jòsèf
 14 y' amienliò kè nle Faraò. Nl' aròñi Jòsèf, awelie Rer' iyè Jakob nli mbuñe yè yòdu, agòñl
 15 òrogènlò nl' anlág' atanli. Azu-

minli Jakob gò Ejìpt; nl' ayuwè, 16 nl' irer' isazyò kè s' ayuwi. Nl' arwanliò waò agènda gò Sikèm, alimbinlò g' òrònginlò w' agòliò nle Abraham gòr' awanla wi Hemor gò Sikèm nl' igòlò nyi syika.
 17 Ndò gw' azyusy' egòmbè z' òmpanganlò pièrè, w' avanganliò nl' Anyambiè gòre Abraham, anlaga
 18 w' awunli pòlò gò Ejìpt, kwanga gw' avandi òg' òmori gò Ejìpt,
 19 wi re e miè Jòsèf. Ayè ayanji nl' avònlò gw' inlongo nyazyò, alendinl' irer' isazyò mbe, kè pa-
 20 nga waò gò fale keikei yaò ko y' aròla. Egòmbè mè ayanliò Mòsès, ò vegagi mðpe jenlò pòlò; nl' avenjavenjiò yè agwèli ararò gò
 21 nagò ya rer' iyè: Nla gw' awaliò yè, òñwanl' òñwantò wi Faraò awongie, avenjavenjè g' òñwanl'
 22 iyèmè. Anlènjio Mòsès imia sòdu si mongi wi Ejìpt alwanl' òma wi ngulu gw' agamb' imè nla gw'
 23 ijanj' isè. Ndò gw' arwenliè vo agòñi m' impuñ' anlai g' ònlero wè, aṽienl' ipikilia g' òrèñ' iwè gò kè jenl' awarer' iyè awa wi
 24 Israèl. Nla gw' ayanliè òmori gòre waò e janjinlò mbe, aganlè, awinlize ngoko y' òmo ṽangatiò,
 25 nli bòl' òñwa wi Ejìpt. Avikili: inlè, awarer' iyè wi be kòtiza 'nlè Anyambiè e pa waò isunginlò v'
 26 ògo wè; ndò wi kòtiza du. Bu nya aṽienli gòre waò, gw' anwagagi waò, aṽeli mðpianla waò nli bulia, 'nlè, Anlwè awarerè; ande
 27 zi janjanla 'nlwè mbe? Ndò ayè ò lendinl' òganganlò wè mbe azi-
 28 kiè, awulia, 'nlè, Mande alòṽio òvanginli nl' òyèkèli gòre 'zwè?
 29 Ò bele jònlà miè nt' ayònlìo òñwa wi Ejìpt jaò? Nl' awangi Mòsès gw' igamba mè, agè dwanla gò ntye yi Midian; gògò ayanliè awa
 30 'nlòñie aṽanli. Gw' amanli agòñi m' impuñ' anal, awòwunli

- enjèl gòre yè gw' itòve si nòmba
 yi Sinai, gw' ibaminla s' ògònlì
 31 gò ñònjò. Gw' ayenli Mòsès nda-
 ga, añami eza z' ayenliò ndè: nla
 gw' azyusyè pièrè gò pòula, añi-
 32 enl' inyôi nya Rerè, inlè, Miè nl'
 Anyambiè y' irer' iso; Anyambiè
 yi Abraham, nla yi Izak, nla yi
 Jakob. Nl' arataminli Mòsès, ko
 yè avo dèng' òrèma gò pòula.
 33 Nl' awulinliò yè nle Rerè, inlè,
 Ròmb' intyôzyô avila gw' agòlò
 mo: konde mbòra yi kumanlò
 34 ndo mbòra yòrunda. Rèti mi are
 jenla p' azyingò mi mongi yam'
 wi re gò Ejipt, ayogo isiminli'
 saò, mi are suminla pa kè gò su-
 nginla waò: nla vènlò vòula, m'
 35 be tòmo gò Ejipt. Mòsès yinlo
 y' añikiò waò, awulia 'nlè, Ma-
 nde avangio òvanganli nl' òyèkè-
 li? ayè aròmiò nl' Anyambiè v'
 ògo wi enjèl y' awòwunli gòre yè
 gò ñònjò gò dwanl' òvanganli nl'
 36 òzungè. Òma winlo agogunli
 waò, njanjag' isaòu yi mamò
 nli leinba gò Ejipt, nla gò mbe-
 nle mbonde, nla gw' itòve, agò-
 37 mi m' impum' anlai. Winlo
 nle Mòsès mè, y' awulinli awa
 yi Israël, inlè, Anyambiè e be
 nongunli' òvogisi gòre 'nlwè avi-
 la gòr' awarer' iyanli, egolanli
 38 ga miè. Winlo nle yè ò vegagi
 gò ñandò gw' itòve nli enjèl, y'
 agambagi nla yè gò nòmba yi
 Sinai, avegagi kè nl' irer' isazyò:
 ò venliò agamba mabo avila gòr'
 39 Anyambiè gò pa 'zwè: ò re irer'
 isazyò wi jivire joginlò yè, ndò w'
 aròmbiè, awinya gò Ejipt nl' irè-
 40 m' iyaò, awulinliè Aron, inlè,
 Vanginla 'zwè inyambiè si be kè-
 nda gò bòsyò yazyò: konde Mòsès
 yinlo, y' agogunli 'zwè avila gò
 ntye yi Ejipt, azwè pa mia nt'
 41 are twa pa gòre yè. Nl' avangi
 waò òñwo nyare gw' intyugu niè-
 sonlo, ayire ntyagò g' òganla, ko
 waò jenle mbia gw' ijanja s' ago
 42 maòmè. Nl' agegwi Anyambiè,
 arigi waò gò janjinle mbèli y'
 òròwa; ga nt' are tèndò pa gw'
 ezangò z' ivogisi, inlè, Anlwè
 nagò yi Israël, anlw' ayirinli
 miè inyañia nl' intyagò gw'
 43 itòve agòmi m' impuñ' anlai?
 Nl' arwanli 'nlwè nagò yi Mo-
 lok, nl' ògègènlì w' anyambiè
 yi fweliò inlè Remfan, ikanla s'
 avangiò 'nlwè gò savinla sò:
 yenlo be twanla miè 'nlwè via-
 ganlò Babilòn.
 44 Irer' isazyò s' avegagi nli tabe-
 rnakèl y' atakwè gw' itòve, va-
 nganle nt' areviè, ò gambinli Mò-
 sès inlè, e ga vange yò nt' avegag'
 45 egolanli z' ayenliò ndè. Y' añagiò
 kè nl' irer' isazyò, gw' ayinginli
 waò nli Josyua gò ntye y' anlo-
 ngo m' agogunliò nl' Anyambiè
 avila gw' azyò m' irer' isazyò,
 46 aña gw' intyugu si David; ò lè-
 ng' imèpinlò g' òzyò w' Anya-
 mbiè, añambia gò dèngiz' Anya-
 mbiè yi Jakob nagò yi dwanla.
 47 Ndò Solòmón anlòginliè nagò.
 48 Ndò òma w' Igònlò mè e pa dwa-
 nla gw' inagò si nògò nl' ago;
 49 nte buli' òvogisi, inlè, Òròwa nl'
 ek' izani', nli ntye iyarinlò ny'
 agòlò mam': Anlwè be nòginla
 miè nagò ònlongo nde? bulie Re-
 rè: nli mbòra y' ijow' isam' ònlo-
 50 ngo nde? Arang' ògo wam' wò
 51 vangi ya yinlo yòdu? Anlwè y'
 impel' iyoli, nl' izombè gw' irèma
 nla gw' aròl manli, anlwè jolinl'
 Inlinl' Iñia pèkèpèkè: nt' alend'
 irer' sanli, yenlo denda 'nlwè.
 52 Gòr' ivogisi wenli wi re e kombi-
 zò nl' irer' isanli? nl' ayònlì waò
 mongi w' arevi g' òñwanja w' ibia
 s' Òma wògòre egòmbè viagaga
 ro; ò re 'nlwè vènlò kòtiza pa,
 53 ayòula; anlwè y' avenliò ivanga

- nl' isômbia s' ienjèl, ko 'nlwè ave-
njavenja nyô.
- 54 Gw' ayogio wàò isaôn yinlo, w'
arenliô g' ôrêmîa, ko wàò kèger'
55 ano maô g' ôñwanj' iwè. Ndô
ayè avegagi ralie nl' Inlinl' Ivia,
avônлага g' ôrôwa, ayenl' ivenda
ny' Anyambiè, nli Jisu kumanla
pa g' ôgo 'nlômiè w' Anyambiè,
56 awulia, inlè, Vônla, mi jenl' ôrô-
wa nungunlô pa, nl' Ôñwa w'
ôma kumanla pa g' ôgo 'nlômiè
57 w' Anyambiè. Nl' awôginli wàò
nl' inyô' ivôlô, anlunj' arôl maô,
ayiranla gôre yè nl' ôrêmî' ômô;
58 nl' agogunli wàò yè avila gô nka-
la, avungè adô: nl' iyenli y' ali-
mbinl' ingoi saô gw' agôlô m'
59 iwanjo, in' inyè nle Sol. Nl' avu-
ngi wàò Stêfanos adô, ayè ntô-
ngaga gôre Rerè, inlè, Rerè Jisu,
60 wong' inlinl' inyam'. Nl' alôvîè
akotolo, arônga nl' inyô' ivôlô
inlè, Rera, awel' ibe sinlo gô nta-
ngô yaô. Ayè bulia pa yenlô,
anlanli antyovinlo.
- 8 Nl' ayiviri Sol ayivir' ijuw' isè.
Nl' anlongw' ikombiza sipôlô si
ñandô y' avegagi gô Jerusalèm
ntyugu mè; nl' avazanganliô wa-
ôdu gô ntye yôdu yi Judia nli Sa-
2 maria, kaô rômi dadiè. Nl' anla-
ga w' Anyambiè w' aèenli Stêfa-
3 nos, alenlinlè edingô evôlô. Ndô
Sol ayilize ñandô, njingulinaga gô
nagô edu, agôt' anlôme nl' antô,
4 awela wàò gw' intyôgô. Vovo
wàò w' avazanganliô w' agëndagi
nkôv' iedu nkambinlag' igamba
5 nyi ntyangô mbia. Nl' agëndi Fil-
ip gô nkala yi Samaria, agambi-
6 nla wàò Krais. Gw' ayogio wàò,
ayenle lemba y' alendiô ndè, anla-
ga wàòdu w' avôganliô isaôn y'
agambiô nle Filip nl' ôrêmî' ômô.
7 Konde avila gôr' awenge w' ave-
gagi nl' anlinla m' isyèkè, m' ago-
gwi, ntôngaga nl' inyô' ivôlô; nl'
- awenge w' avegagi awogo, nla
wàò w' avegagi nlèma, w' ayi-
8 ngiô. Arwenl' igev' ivôlô gô nka-
la mè.
- 9 Ndô avegagi vovo ôma, in' inyè
nle Simon, ô zènlag' imônnda gô
nkala, añamize mongi Samaria,
ntevag' ôku' wè inlè ayè ômo
10 mpôlô. Nl' ayoginlô wàòdu ayo-
ginlô yè, avila g' ôñwangô agènda
g' ômpôlô, awulia, 'nlè, Winlo
nle ngulu mpôlô y' Anyambiè.
11 Nl' ayoginlô wàò yè, konde nlè
ôling' ôla aluô añamizi wàò nli
12 lemb' iyè y' avônôl. Ndô gw'
avekeli wàò Filip nkambinlage
ntyangô mbia g' ôñwanja w' inlo-
ngo ny' Anyambiè nl' ina nyi Ji-
su Krais, w' aŋaptaiziô, anlôme
13 nl' antô. Simon kè aŋekeli: nl'
ayè baptaizô pa, alwanlagi nli Fil-
lip; gw' ayenliè lemba nl' ijanja
si ngulu s' ayanjiô nle yè, añami.
14 Gw' ayogio rômi y' avegagi gô
Jerusalèm ayogo, inlè, Samaria
abong' igamba ny' Anyambiè, w'
arômi Pitèr nli Jan gôre wàò.
15 Gw' aŋienli wàò, w' agambinl'
Anyambiè g' ôñwanj' wàò, inlè,
16 wi ga vò Inlinl' Iŋia: konde nyi
duô ny' apôswi gôr' ôma gôre
wàò: dadiè w' aluô w' abapta-
17 izô gw' ina nya Rerè Jisu. Vo-
vo arali wàò ago gôre wàò, ko
18 wàò pò Inlinl' Iŋia. Gw' aye-
nli Simon inlè v' italia s' ago
mi rômi Inlinl' Iŋia ny' avenliô,
19 aŋeli pe syika, awulia, 'nlè, Va-
nli miè kè ngulu yinlo, inlè ôni'
edu ô be taliô mlè ago mam',
20 e ga vò Inlinl' Iŋia. Ndô Pitèr
awulinliè 'nlè, Syik' iyo yi ga
vere nla 'wè, konde ô re pikilia
pa gô dèng' idaŋia s' Anyambiè
21 nli syika. Ô zye nli mbei ge i-
nyanga gw' igamba nyinlo: ko-
nde ôrêmî' iwo wl zye gôre g'
22 ôzyô w' Anyambiè. Sambô ga-

lwa avila gw' ibe so sinlo, agambinle Rerè, vende twa ipikilia
 23 s' òrènm' iwo si be nyezò 'wè. Konde mi jenla 'nlè ò re gò ntywa
 yi nònlì nla gò ntyôgò y' ibe.
 24 Awinlizi Simon awulia, inlè, Gambinlanli 'nlwè gòre Rerè g' ò-
 ñwanj' iwam', inlè, isaôn yi re
 'nlwè kamba pa y' arwa gòre
 miè.
 25 Waò takilia pa, agamb' igamba
 nya Rerè, w' awinyi gò Jerusalèm
 ukambinlage ntyangò mbia gw'
 inkala sinyenge si mongi Sama-
 26 ria. Ndò enjèl' ya Rerè agambi
 nli Filip, awulia, 'nlè, Gumanla,
 ko kènda gò nkôva yi Syud gò
 mponlo yi kènda avila gò Jerusa-
 lèm agènda gò Gaza: mbôra mè
 27 yi zye nl' anlaga. Nl' agumanliè
 agènda: nla vòula, ònlôme wi
 Ethiôpia, òvèngunli w' inyang'
 ivôlò gòre Kandas y' ôg' òñwantò
 wi mongi Ethiôpia, ò venjave-
 njag' igumb' inyè nyôdu, aluò
 akèndi gò Jerusalèm gò savinl'
 28 Anyambiè. Nla gw' awinyagè,
 dwanla pa tu gò ntyônli yè, ara-
 ngunlag' ezangò z' òvogisi Esaia.
 29 Nl' awuli Inlinla awulinli Filip,
 inlè, Gènda pièrè, ko datanla nli
 30 ntyônli mè. Nl' agèndi Filip nli
 mangò gòre yè, ayogo yè e tangu-
 nl' Esaia y' òvogisi; nl' awuliè,
 inlè, Ô kôtiz' isaôn yi tangunlò
 31 ndo? Awuliè, inlè, Miè kò kôti-
 za sè kaò òm' abèngunla miè?
 Nl' aweliè Filip gò panda alwanla
 32 tu nla yè. Mbôra y' irèndo y'
 arangunlò yè nle yinlo, inlè, Agè-
 ndiò g' idombè gò bazyô; nla g'
 òñw' idombè g' ôzyò w' ômo sè-
 nginla wò ar' iñamũ, yenlo k' ayè
 33 e nungunl' ôgwanl' iwè. Gw' i-
 syônliò sè ijèkèlì sè s' aròmbiò:
 nl' imbanb' isè maude ko takilia
 sò? konde eñdulo zè z' arenliò
 34 avila gò ntye. Awinlizi òvèngu-

nli awulinlie Filip, inlè, Kokolo,
 òvogisi e kamba yenlo g' òñwa-
 nja wa mande? g' òñwanja w'
 35 ôku' wèmdè ge òm' òñwènlè? Nl'
 anlungunli Filip ôgwanl' iwè,
 avakilia avila gw' irèndo mè, a-
 36 gambinlè Jisu. Gw' agèndagi
 waò gò mponlo, w' aïenli gw'
 anlingò; nl' awuli òvèngunli,
 inlè, Vòula, anlingò me minlo,
 ezande zi dega miè gò baptaizò?
 38 Nl' azòmbiè inlè ntyônli yi ga
 gumanle gòre: nl' azuminli waò
 aïanli gw' anlingò, Filip nl' òvè-
 39 ngunli; nl' avaptaizè yè. Gw'
 avandi waò avila gw' anlingò,
 Inlinla nya Rerè ny' aròmbi
 Filip, ko òvèngunli ayenlè nyè-
 nlè; nl' agèndagiè gò mpônlo yè
 40 njenlage mbia. Ndò Filip alè-
 ngiò gò Azòt: nl' aviaganliè aga-
 mbinle ntyangò mbia gw' inkala
 sòdu, kwanga gw' aïenliè gò Se-
 zaria.
 9 Ndò Sol e pe kogunlia agamba
 nl' itieza nl' ijòula gòr' inlèngi ya
 Rerè; nl' agèndiè gòre minisè
 2 mpòlò, aïambiè yangò gw' inagò
 si Syono gò Damaskos, inlè j'
 adèng' anlaga wi re gò mponlo yi
 Jisu, ntyo anlôme ntyo autò, e ga
 3 vage waò kòrò pa gò Jerusalèm.
 3 Gw' agèndagiè, arwenli pièrè nli
 Damaskos: nla v' igamba ny' a-
 gwanla aïambi vingòvingò gòre
 4 yè òzange avila g' òròwa. Nl'
 avòswè, ayogo inyòl' nyi bulinliè,
 'nlè, Sol, Sol, ezande zi kombizo
 5 miè? Nl' awuliè, inlè, Awè ma-
 nde, Rera? Awuli Rerè, inlè,
 Miè nle Jisu yi kombizò ndo:
 6 ndò nlongwa, ko jinginla gò nka-
 la, ò be bulinliò nt' are 'wè gò
 7 denda. Nl' anlôme w' agèndi nla
 yè w' agumanli aïamũ, w' ayo-
 8 giò inyòl', ndò wi jenl' ôma. A-
 gumanli Sol avila gò ntye: nla
 gw' anungunlò antyo mè e jenl'

ezoma; nl' agèndi waò yè nl' ôgo
9 aʔagè gô Damaskos. Nl' alwanliè
ntyugu ntyarò e pa jenla, e pa
nya kè ge jonga.

10 Avegagi ònlèngi òm̃ori gô Da-
maskos, in' inyè nle Ananias; nl'
awulinliò yè nle Rerè gô nyilinlò,
inlè, Ananias. Nl' awuliè, inlè,

11 Miè winlo, Rera. Nl' awulinliò
yè nle Rerè, inlè, Nlongwa, ko
kènda gw' igala nyi fweliò inlè,
Gôre, nla go nagô yi Judas ʔa-
mibi' ômo fweliò, inlè, Sôl, òulò-
m̃e wi Tarsos: konde vônla, e

12 kambinla; are jenla pa kè ònlò-
m̃e, in' inyè nle Ananias, ejingi-
nla, arali' ago mè gôre yè inlè e

13 ga lèuge ngulu yi jenla. Ndô
Ananias ayiviri, 'nlè, Rera, Mi
are jogo pa avila gôr' awenge g'
òñwanja w' ôma winlo, nt' aya-
njinliè iyombwi yi re gô Jerusa-

14 lèm mbe mpòlò: nla vènlo are nl'
inyanga avila gôr' iminis' impòlò
gô kôra waòdu wi kambinla gw'
15 in' inyo. Ndô Rerè awulinliè,
'nlè, Gèndaga: konde ayè nl' eva-
gò evinje gôre mè, gô twanl' in'

inyan' gw' azyò m' anlongo nl'
16 aga nl' awa wi Israèl. Konde m'
be tevè ute be sindinlò ndè isaôn
imienge g' òñwanja w' in' inyan'.

17 Agèndi Ananias, ayinginla gô
nagô; nl' araliè ago gôre yè awu-
lia, 'nlè, Òñworerè Sol, Rerè Jisu,
ô wôwunli gôre 'wè gô mponlo y'
aʔienlò ndo, are tòm̃a pa mè inlè,
ô ga lèuge ngulu yi jenla, ayòuliò

18 nl' Inlinl' Iʔia. Nl' avòswi pele
avila gw' antyo mè yoma g' inka-
zyò, nl' alèngiè ngulu yi jenla,
19 agumanla aʔaptaizô; nl' awongè
inya alèuge ngulu.

Alwanliè nl' inlèngi y' avegagi
20 gô Damaskos intyugu sinyèwo.
Nl' agambinliè pele gw' inagô si
Syono agambinle Jisu, inlè ayè

21 nl' Òñwa w' Anyambiè. Nla wa-

òdu w' ayogiò yè w' aʔiami, awu-
lia, 'nlè, Winlo arang' ayè y' ayili-
zagi waò w' agambinlagi gw' ina
nyinlò gô Jerusalèm? aluò abie-
nli gunlu kè gô ntinla mè, inlè gô
baga waò kôrò pa gw' azyò m'

22 iminis' impòlò. Ndô Sol alèngi
ngulu viaganlò, agev' Iju w'
alwanli gô Damaskos, ntevaga
inlè winlò nle Kraïs.

23 Intyugu sinyenge viaganlò, Iju
24 w' awòndi mòndo gô jônè: ndô
mòndo yaò y' amienliò gôre
Sol. Nl' aʔembagi waò uguge mi
nkala òm̃anda nl' ôgwèra gô jô-
25 nlè: ndô inlèngi w' awongè
ôgwèra, azyònlè avila g' ôgômba
g' ôtòndò.

26 Gw' aʔienliè gô Jerusalèm, agè-
nlizi gô kwenla gô nkumba y'
inlèngi; nl' arienli waò yè, konde
27 wi jàvira 'nlè ayè òulèngi. Ndô
Barnabas awongè, aʔagè gôre
ròm̃i; nl' arakiliè waò nt' ayenliè
Rerè gô mponlò, ô gambi nla yè
kè, nli nt' agambinliè itia fô gô

28 Damaskos gw' ina nyi Jisu. Nl'
avegagiè nla waò gô Jerusalèm,
29 njinginala nli nkogwaga, aga-
mbinla nl' iganda gw' ina nya
Rerè. Nl' agambiè alòʔe mpaga
nl' Ihèlènist; ndô waò w' awuta-
30 gi gô jônè. Gw' amienl' awa-
rerè amie ndaga w' aʔagiè gô

31 Sezaria, aròm̃è gô Tarsos. Nli
ñandò gô Judia yòdu nli Galile
nli Samaria y' alwanli nl' aʔid-
nè, avenda; nl' alwanlagi waò
gw' itia sa Rerè nla g' ôzindiò
w' Inlinl' Iʔia, awunle mbunla-
ga.

32 Gw' aviaganlagi Pitèr gw' imbô-
ra sòdu arwenl' inlè agèndi kè
33 gôr' iyombwi yi re gô Luda. Nl'
alèngiè vovo ôma, in' inyè nle
Eneas, ô luò adwanli g' ôdò
impun' ònlèlaj; konde avegagi

34 awogo. Nl' awulinliò yè nle

- Pitèr, inlè, Eneas, Jisu Krais atòlizo: nlongwa, ko kenj' ôdô wo.
- 35 Nl' agumanliè pele. Nla waôdu w' alwanli gô Luda nli Saron w' ayenliè; ko waô kalwa gôre Rerè.
- 36 Nla gô Jopa avegagi ônlèngi, in' inyè nle Tabitha, nyi pivia, 'nlè, Dorkas: ôñwantô mè avegagi ralie nl' ijanj' ibia nl' idañia s'
- 37 alendiô ndè. Nl' arwenli gw' intyugn mèsônlo inlè avôswi nl' ijogo, aynwa: nla gw' alnô waô w' ajôvnnl' ebende, w' alimbinli
- 38 zô gô nontye y' igônlo. Ndô Luda yi re pièrè nli Jopa, nla gw' ayogiô inlèngi inlè Pitèr are gô Jopa, w' arôñ' anlag' añanli gôre yè agwenlè nkolo, inlè, Zunge bia
- 39 gôre 'zwè. Agnmanli Pitèr agènda nla waô. Nla gw' añienliè, w' añagiè gô nontye mè y' igônlo: nl' agumanli pièrè nla yè antô wi tigô waôdu ndenlaga, arnminlia ingoi nli ya yi borô y' añangiô nle Dorkas, gw' avegagiè nla waô.
- 40 Ndô Pitèr arômbi waôdu, alôñ' akotolo, agambinla; nl' agegwiè gw' ebende, awnli, 'nlè, Tabitha, nlongwa. Anlungnnliè antyo mè; nla gw' ayenliè Pitèr, anlo-
- 41 ngwi tu. Nl' alavinli Pitèr ôgo gôre yè, anlongunliè; nl' aweliè iyombwi nl' antô wi tigô, arnminliè gôre waô bo. Nl' amienliô igamba gô Jopa yôdu: nl' awenge
- 42 w' añekeli Rerè. Nl' alwanli Pitèr intyugu sinyenge gô Jopa gô nagô yi Simon yi pange banda.
- 10 Avegag' ônlôñie gô Sezaria in' inyè nle Kornelius, ewônjô zi nkumba y' isozyè yi fweliô, inlè,
- 2 Italièn, ômo savinl' Anyambiè, ariè, ayè nli nag' wè yôdu, ô lañi ikuge pôlô, agambinl' Anyambiè
- 3 pèkèpèkè. Vo agwèr' ènlogôñi ayenli zange gô nyilinlô, ènjèl y'

- Anyambiè e jinginla gôre yè,
- 4 awnlinliè, 'nlè, Kornelius. Nl' avônliè yè, aria awnli, 'nlè, Ezande Rera? Nl' awnlinliè yè, inlè, Ikambinl' iso nl' idañi' so si repanda g' ôyônginliô g' ôzyô w'
- 5 Anyambiè. Nla vônla, rôñ' anlagô gô Jopa, ko kôve Simon, ô
- 6 fweliô kè, 'nlè Pitèr: e dwanla nli Simon yi pange banda ô re nli nag' wè g' ôzamba wi ntynñ.
- 7 Gw' alnô enjèl y' agambi nla yè y' akèndagi, aweli añanli gôre mongi w' ayanjinlè, nli sozyè mori ô zavinlag' Anyambiè avila gô ntangô y' avenginlagiè pèkè-
- 8 pèkè; nl' arakiliè waô isaôn yinlo yôdu, arôñia waô gô Jopa.
- 9 Bn nya, gw' agèndagi waô gô mponlo, azyiñ pièrè nli nkala, Pitèr avandi gw' igônlo nyi nagô gô kambinla vo agwèr' ôrôwa.
- 10 Ayogiô yè njanla, añele nya: ndô gw' agekizagi waô, avôswi egola-
- 11 nli g' antyovinlo; nl' ayenliè ôrôwa nungwa pa, nl' ezoma nsnminlaga egolanli g' ônlamb' ômpôlô w' ivèla, syônliô pa nli
- 12 ntyai nla gô ntye. Gô zô avegagi anlongo môdu m' inyama s' inupondo inlai nli ya yi dandalanda gô ntye nl' inyonli s' igônlo.
- 13 Nl' añienl' inyôli gôre yè, inlè, Gumanla, Pitèr; yônla, ko nya.
- 14 Ndô Pitèr awul', inlè, Aranga yenlo Rera; konde mi pa ny' ezoma z' enyanyambiè ge eza zi zye nkèrè nli mori. Nl' avo bienl' inyôli gôre yè nyongo yimbanli, inlè, Eza zi r' Anyambiè panga pe nkèrè, awelia zô inlè enyanyambiè.
- 16 Arwenli yenlo nyongo ntyarô: vovo awongiô eza mè g' ôrôwa pele.
- 17 Gw' avegagi Pitèr e m'ia nt' are yè gô pikilia g' ôñwanja wi ndaga y' ajenlô ndè nte pivia yô, vò-

nla, anlôñie w' arôñiio nle Kornelius, wað bambia pe nagò yi Simon, w' agumanli g' òmpò-
 18 mbala, awelia aʼambia ja Simon, yi fweliò kè inlè Pitèr, e dwanla
 19 gògò. Gw' avikiliagi Pitèr ndaga y' ayenlò ndè, Inlinla ny' awulinliè, 'nlè, Vônla, anlag' ararò
 20 wi buto. Ndò gumanla, ko suminla agènda nla wað mpaga fo:
 21 konde mi are tòmia pa wað. Nl' azuminli Pitèr gôr' anlôñie, awulia, 'nlè, Vônla, miè nle yè yi butò 'nlwè: anlw' are bia pa ntinla
 22 nde? Nl' awuli wað, inlè, Kornelius y' ewônjò z' isozyè, òma w' ògòre ò ti' Anyambiè, ò re kè
 nl' eluñi eʼia gw' inlongo ny' Iju nyòdu, awulinliè nle enjèl yòrunda inlè, e ga welio gò nag'
 23 wè, ayogo agamb' imo. Yenlo aweliè wað ayinginlia wað. Bu nya anlongwi agènda nla wað, nl' awèwo gôr' awarerè gò Jopa w' agèudi nla yè.
 24 Bu nya w' ayinginli gò Sezaria. Nli Kornelius, ayè datiza pe mongi yè nl' indegò sè, avengilagì
 25 wað. Gw' ayinginli Pitèr, Kornelius alatanla nla yè, avòswa
 26 gw' agòlò mè, azavinlè. Ndò Pitèr anlongunliè awulia 'nlè, Gu-
 27 manla; miè kè mi' òma. Gw' agambagiè nla yè, ayinginli, alu-
 unlò anlag' awenge datanla pa.
 28 Nl' awulinliè wað, inlè, Anlwè-
 mè anlw' avòrò inlè ivanga nyi deg' òñwo Ju gò kaanganla nl' òma w' inlongo inyenlè ge jingila gòre yè; ndò Anyambiè are
 29 teva pa miè inlè mi ga rig' aweli' òm' edu eza z' isyolo fo, ge eza z' isyèkè: yenlo aʼienli miè ntyo-
 ngwè fo gw' awelio miè. Mi bambla sambò ntinla y' arôñi 'nlwè
 30 gò swella mlè. Awuli Kornelius, inlè, Ntyugu nla pianganla pa mi avegagi nkambinlaga gò nag'

wam' v' igwèr' ènlogòñi; nla vônla, ònlôñie agumanli g' òzyò
 31 wam' nl' iwor' iyombwi, awulia, 'nlè, Kornelius, ikambinl' iso s' ajoganlò, nl' idaʼi' so s' ajôngi-
 32 nliò g' òzyò w' Anyambiè. Rô-
 ñia sambò gò Jopa awelia gòre 'wè Simon ò fweliò kè 'nlè Pitèr; e dwanla gò nagò yi Simon yi pange banda g' òzamba wi ntyu-
 33 ʼa. Yenlo arôñi miè gòre 'wè pele; ò re denda pa mbiambiè kè gò bia. Sambò azwèdu azw' are vènlo g' òzyò w' Anyambiè, gò jogo isaðu yòdu yi re 'wè sòmbiò pa nle Rerè.
 34 Nl' anlungunli Pitèr ògwanl' iwè awulia, 'nlè, Rèti mi jenla 'nlè Anyambiè azye nl' òma wantu-
 35 ntù: Ndò gw' inlongo edu ayè ò tiè, ayanj' ògòre, e be bongò nle yè. Arôñi igamba gòre awa
 36 wi Israël, nkambinlage ntyangò mbia y' aʼiènjà vo Jisu Krai, ò re Rerè ya waðdu: anlwè mè
 37 anlw' avòrò igamba mè, ny' agambinliò gò Judia yòdu, mpakili-
 aga avila gò Galile, ibaptaiza s' agambinliò nle Jan pianganla pa,
 38 nt' avinj' Anyambiè avinje Jisu yi Nazarèth, avè Inlinl' Ivia nli ngulu: ò gèndi nkòʼ iedu nja-
 njage mbia, nli njingaga waðdu w' arugizò nle Satan; konde
 39 Anyambiè avegagi nla yè. Azwè kè iyenli y' isaðu yòdu y' alendiò ndè gò ntye y' Iju, nla gò Jeru-
 40 salèm; ayè ayônliò nle wað kè nli banliè gw' erere. Ndò Anyambiè aròngunliè ntyugu yintya-
 41 rò, arumunliè, aranga gôr' anlaga waðdu, ndò gôr' iyenli y' aluò y' npinjìò nl' Anyambiè, inlè gòrè 'zwè, y' anyenli nli jonga nla yè ayè tòngwa pa avila gw' ijuwa.
 42 Nl' azòmbiè 'zwè gò kambinl' anlaga, arukilia 'nlè winlo nle yè yi re dòʼlò pa nl' Anyambiè gò

- dwanl' ôyèkèlì w' anlaga wi re
 43 bo nla wi re juwa pa. Nl' ivogisi
 yòdu yi takilia g' ôñwanj' iwè
 inlè òm' edu ò bekeliè e be dèng'
 inyeza s' ibe v' in' inyè.
- 44 Gw' agambagi Pitèr agamba mi-
 nlo, Inlinl' Iñia ny avòswi gòre
 45 waòdu w' ayogiò igamba. Nla
 waò w' avegagi kèrò pa w' aluò
 w' abekeli, ntangò yòdu y' añie-
 nli nli Pitèr, w' añiami, konde
 Inlinl' Iñia ny' ayiriò kè gòr'
 46 anlongo. Konde w' ayogiò waò
 wi kamba nl' inkambinli singa-
 47 nli, azuminli' Anyambiè. Nl' a-
 wuli Pitèr, inlè, Òm' edu ko deg'
 anlingò gò baptaiza winlo, wi re
 pò p' Inlinl' Iñia ga nt' are 'zwè?
 48 Nl' azòmbiè 'nlè wi ga ãptaizò
 gw' ina nyi Jisu Kraiss. Nl' ava-
 mbi waò yè gò dwaula nla waò
 intyugu sakwè.
- 11** Nl' ayogiò ròmi nl' awarerè
 w' avegagi gò Judia ayogo inlè
 anlongo kè m' abong' igamba ny'
 2 Anyambiè. Nla gw' avandi Pitèr
 gò Jerusalèm, waò w' avegagi kè-
 3 rò pa, w' azèmbiè, awulia, 'nlè,
 w' ayinginli gòr' anlaga wi re wi
 4 zye kèrò pa, anya nla waò. Ava-
 kili Pitèr, avègunle ndaga nt'
 5 arwenli yò, awulia, 'nlè, Mi ave-
 gagi gò nkala yi Jopa nkambinla-
 ga: nla gw' avegagi miè g' òmo
 re gw' antyovinlo, ayenli miè
 ezoma nsuminlaga, egòlanli g'
 ònlamb' òmpòlò wi syònlìò gò
 ntye nli ntyai nlai: nl' añienli zò
 6 kwanga gòre miè. Nla gò zò, gw'
 avònlì miè agèlagèla, mi ayenl'
 inyama si ntye s' impondo inlai
 nl' inyama s' iga nli ya yi danda-
 7 landa nl' inyonli s' igònlò. Ayo-
 giò miè inyòl kè nyi kamba nla
 miè, inlè, Gumanla, Pitèr; yòula,
 8 ko nya. Ndò mi awul', inlè, A-
 ranga yenlo, Rera: konde pa ji-
 nguila g' ògwanl' iwanl' nli mori
- eza z' enyanyambiè g' eza z' isyè-
 9 kè. Avo kambi inyòl avila g'
 òròwa nyongo yimbanli, inlè,
 Eza zi r' Anyambiè panga pe
 nkèrè, awonga zò inlè eza z' e-
 10 nyanyambiè. Nl' alendiò yenlo
 nyongo ntyarò: nl' avo durò ya
 11 yòdn g' òròwa. Nla vòula, agu-
 manli pele swaswo nli nagò y'
 avegagi 'zwè, anlag' ararò w' aluò
 w' atòmìò gòre miè avila gò Seza-
 12 ria. Nl' azòmbiè miè nl' Inlinla
 gò kènda nla waò mpaga fo. Agè-
 ndi kè nla miè awarerè winlo
 òròwa; nl' ayinginli 'zwè gò nagò
 13 y' òma mè. Nl' awulinliè 'zwè
 nt' aluò yè ajenli enjèl yi kuma-
 nla gò nag' wè, awulia, 'nlè, Rò-
 òma gò Jopa, ko kòve Simon, ò
 14 fweliò kè, inlè, Pitèr; ayè be ka-
 mbinlo agamba, mi re 'wè ko su-
 nginlò, awè nli nag' wo yòdu.
- 15 Nla gw' avakili miè gò kamba,
 Inlinl' Iñia ny' avòswi gòre waò,
 nt' avòswi nyò gòre 'zwè gw'
 16 ipakilia. Ayònginli miè igamba
 nya Rerè, nt' awuliè, 'nlè, Jan
 rèti avaptaizi nl' anlingò; ndò
 anlwè be baptaizò nl' Inlinl' Iñia.
- 17 Sambò ja Anyambiè are pa pa
 waò egolanli ga nt' avenliè 'zwè,
 gw' añekeli 'zwè Rerè Jisu Kraiss,
 miè mi ko jolie sir' Anyambiè?
 18 Gw' ayogiò waò isaòn yinlo w'
 alwanli do, azuminli' Anyambiè,
 awulia, 'nlè, Sambò Anyambiè
 are pa p' anlongo kè ikalwa s'
 òrèma gw' emènlò.
- 19 Waò w' avegagi pazanganla pa
 nli njuke y' anlongwi g' ôñwanja
 wi Stèfanos w' agèndi kwanga gò
 Fènisia, nli Siprus, nli Antiok,
 nkambinlag' igamba gòr' Iju da-
 20 diè. Ndò awèwo gòre waò, anlò-
 mè wi Siprus nli Sirèn, gw' añie-
 nli waò gò Antiok, w' agambinl'
 Igrek kè utyangò mbia ya Rerè
 21 Jisu. Nl' avegagi ògo wa Rerè

nla waô: nli ntangô mpôlô y' a-
 22 ñekeli agalwa gôre Rerê. Nli
 ntyangô g' ôñwanj' iwaô y' añi-
 nli gw' arôl mi ñandô y' avegagi
 gô Jerusalem: nl' arômi waô Ba-
 23 rnabas agêuda gô Antiok. Gw'
 añienliê ayeul' imèpinlô s' Anya-
 mbiê, ayeuli mbia; nl' agwenliê
 waôdu nkolo inlê wi ga gôte Rerê
 ngwasyi nl' irêmi' iyaô yôdu:
 24 konde avegag' ômo 'mbia, ralie
 nl' Inlinl' Iñia nl' ibekelia: nl'
 agundiô anlag' awenge gôre Rerê.
 25 Agèndi Barubas gô Tarsos gô
 bute Sol: ula gw' alèngiê yê aña-
 26 giê gô Antiok. Nl' arweul' inlê,
 v' ômpuñia waro w' alatanlagi
 nli ñandô anlênj' anlag' awenge;
 nla gô Antiok inlèngi y' aldugi
 fweliô, inlê, Ikrisyon.
 27 Gw' intyugu mèsônlo añienl' ivo-
 gisi avila gô Jerusalem aña gô
 28 Antiok. Nl' agumanli ôñori gô-
 re waô, in' inyê nle Agabus, areva
 v' Inlinla inlê, be dwanle njanla
 mpôlô gô ntye yôdu: nl' arwenl'
 igamba gw' intyugu si Klodius.
 29 Nl' agenj' inlèngi, ôm' edu nt' a-
 vegagi ngulu yê, agenja gô tômi'
 inungunla gôr' awarerê w' alwa-
 30 nli gô Judia: w' alendi yenlo kè,
 arôma sô gôr' anlero nl' ago mi
 Barnabas nli Sol.
 12 Gw' egômbe mè Hèrod y' ôga
 anyonyunl' ôgo gô jeuliz' awê-
 2 wo gô ñandô njuke. Nl' ayônliê
 Jems y' ôñwongwê wi Jan nl' ô-
 3 kwara. Nla gw' ayeuliê inlê nda-
 ga y' arondi Iju, agê kôti Pitêr kè.
 Avegag' intyugu si nyô mpêm-
 4 bi yê re lèvên fo. Gw' agôtiê yê,
 awelê gô ntyôgô, avê gw' inkum-
 ba s' isôzyê nla gô bandaminlê;
 aveli kogunliê gôr' anlaga ntyagô
 5 y' ônologunlô piaganla pa. Yenlo
 Pitêr avenjavenjlo gô nagô yi
 ntyôgô: ndô ñandô y' agambinl'
 Anyambiê pôlô g' ôñwanj' iwê.

6 Gw' avegagi Hèrod piêrê gô ko-
 gunliê, ôgwêra mè Pitêr anlanli
 gô garegare y' isôzyê mbanli, kô-
 rô pa nl' azungakanlô ambanli:
 nl' ivenjavenji y' avegagi g' ô-
 mpômbala mbandaminlage nagô
 7 yi ntyôgô. Nla vônla, enjêl ya
 Rerê y' agumanli piêrê nla ye, nl'
 ôzange w' añambi gô mbôra y'
 avegagiê: nl' awôliê Pitêr g' ôña-
 nja, ayêmiê, awulia, 'nlê, Zunge
 nlongwa. Nl' avôsw' azungaka-
 8 nlô avila gw' ago miê. Nl' awu-
 linliô yê nli enjêl, inlê, Liri'
 ôtumb' iwo, ko fel' intyôzyô so.
 Nl' alendiê yenlo. Avo bulinliê,
 inlê, Wore ngoi yo, ko sônga miê.
 9 Nl' agogwê, azôngê; ndô e mîa
 du inlê ndaga y' alendiô nle enjêl
 yi re rêti, ndô avikili 'nlê e jeule
 nyilinlô. Gw' aviaganli waô ive-
 10 nginlô ilônga nla nyambanli, w'
 añienli gw' iguge ny' ôñwanga
 nyi kènda gô nkala; nl' anlungwi
 nyô gôre waô nyômê: agogwi
 waô aviaganl' igal' iñori; vovo
 alubwi enjêl pele avila gôre yê.
 11 Gw' avikili Pitêr, awuli, 'nlê, Yê-
 nlo mi avôrô rêti, inlê, Rerê are
 tôma pe enjêl yê arômba miê avi-
 la gw' ago mi Hèrod, nl' avila
 gw' isaôn yôdu yi penginlô nl'
 12 Iju. Ayê pikilia pe ndaga mbia-
 mbiê, añienli gô nagô yi Mari yi
 ngwê yi Jan, ô weliagô kè, inlê,
 Mark; mbôra y' avegagi anlag'
 aweuge datanla pa nkambinlage.
 13 Gw' alôkagi Pitêr iguge añienl'
 izynli gô poganliô, in' inyê nle
 14 Rôda. Nla gw' amienliê inyôl
 nyi Pitêr, e nangunl' iguge nli
 mbia, ndô ayinginli nli nangô,
 awulia, 'nlê, Pitêr e kunuanla g'
 15 ômpômbala. Nl' awulinli waô
 yê, inlê, Ô tanla. Ndô awuli bu-
 ku inlê, re yenlo du rêti. Nl'
 awuli waô, inlê. Nle enjêl yê.
 16 Ndô Pitêr avegagi ndôkaga: nla

- gw' anlungunli waô iguge, w' 3 zi re miê fwelia pa waô. Gw' aluô waô w' apeng' esyônge agambinla arali' ago gôre waô, w' 4 arômi waô. Yenlo, waô tômiô pa n' Inlinl' I'via, w' agèndi gô Sêlusia; n' avila vovo agèndi waô 5 n' ôwataunga gô Siprus. Gw' azyi'vi waô gô Salamis, w' agambinl' igamba ny' Anyambiè gô nagô yi syono y' Iju: nli Jan kè 6 avegagi nla waô. Gw' aluô waô w' apiaganli gô nenge yôdu kwanga gô Pafos, w' alengi ntyènlì, ôvogisi w' inôka, ôfiwo Ju, ô we 7 liagô, inlè, Bar Jisu; n' alwanliè nli Sêrjius Polus yi prokonsul, ônlômie w' ikôtiza. Nl' aweliè Barnabas nli Sol, awuta gô jogo 8 igamba ny' Anyambiè. Ndô Eli-mas yi ntyènlì (konde in' inyè nyi pivia yenlo) a'ugizi waô a'ele kegunlie prokonsul avila gw' 9 ibekelia. Ndô Sol, ô fweliô kè, inlè, Pol, ô vegagi ralie n' Inlinl' 10 I'via, avônli gôre yè, awulia, 'n'lè, Awe ô re n' l' itemiza sôdu n' avôn-lô ambe ralie, ôfiwanla wi Satan, n' ôlô'falô'vi w' ôgôre wôdu, ô be tige sapilia imponlo sarèti sa Re- 11 rè? Vônla vènlô, ôgo wa Rerè wi re gôre 'wè, ô be dwanl' ipôku, ko w' ayenle nkômbe v' egômbe. Nl' avôswi gôre yè pele ômbutô-wa nli mpiri; n' agèndiè mbu- 12 tag' ôma gô kèndiè n' ôgo. Gw' ayenli prokonsul ayenla nt' arwe-nli, a'fekeli, mamag' inènja sa Rerè.
- 13 Nl' alubwi Pol nli ukumb' iyè alubwa n' ôwataunga avila gô Pafos, avia gô Perga gô ntye yi Pamfilia: n' alubwi Jan avila gôre 14 waô, awinya gô Jerusalèm. Ndô waô, w' aviaganli gô Perga a'via gô Antiok yi Pisidia; nla gô utyugu yi Syono w' ayinginli gô 15 uagô yi syono, alwanla tu. Nl' itangunla s' ivanga n' ivogisi
- gw' anlungunli waô iguge, w' 17 ayenlè, a'nama, Avèpiè waô n' ôgo gô dwanla do; n' arakiliè waô nt' akogunliô yè nle Rerè avila gô nagô yi ntyôgô. Nl' awu-liè, inlè, Miezianli Jems n' awa-rerè isaôn yinlo. Nl' alubwè, 18 agènda gô mbôra nyènlè. Gw' ayenl' ôwenja, arwenl' edungu evôlô gôr' isozyè g' ôfiwanja wi 19 Pitèr, nt' atwa gôre yè. Nla gw' awuti Hèrod awutè, ko yè alènge, agotiz' ivenjavenji, azômbia 'n'lè wi ga yônlo. Nl' azuminliè avila gô Judia agènda gô Sezaria, alwanla gôgô.
- 20 Nl' avegagi Hèrod benda pa pôlô nli mongi wi Tirus nli Sidon: n' a'vienli waô gôre yè n' ôrèmi' ômô; n' avangi waô Blastus y' ôvenjavenji wi nagô y' ôga ndeg' waô, a'wambi' a'mènjè, konde ntye yaô y' alèngag' inya avila gô ntye 21 y' ôga. Nla gô ntyugu y' aretiô ndè, Hèrod, bora p' iwora ny' ôga, alwanli tu gw' eka, agamba nla waô. Nl' arôngi anlaga, inlè, Nyinlo inyôl ny' Anyambiè, ara- 23 nga ny' ôma. Nl' awôliô yè nle enjèl ya Rerè pele, konde e p' Anyambiè isuminlia: n' anye- 24 nliô yè n' igu, azul' ôfiwei. Ndô igamba ny' Anyambiè ny' avendi mpendaga.
- 25 Nl' awinyi Sol nli Barnabas avila gô Jerusalèm, gw' aluô waô w' amènliz' evilô zaô, awonga nla waô Jan yi fweliô kè 'n'lè Mark.
- 13 Avegagi gô fiandô yi Antiok ivogisi n' inlènji, inlè, Barnabas, nli Simon y' aweliagô inlè Nijèr, nli Lusius yi Sirèn, nli Manahèn y' avôfiziô nli Hèrod yi 2 Tetrark, nli Sol. Gw' ayanjiula-gi waô Rerè, aveng' esyônge, Inlinl' I'via ny' awul', inlè, Vinjinlanli miè Barnabas nli Sol gw' evilô

viaganlô, waô w' avegagi gw' ewônjô zi nagô yi syono w' arômî gôre waô, awulia, 'nlê, Awarerê, ja 'nlw' adwanla nl' igamba ny' ôrevunlô gôr' anlaga, wulianli.

16 Nl' agumanli Pol, avêpa nl' ôgo, awulia, 'ulê, Anlômie wi Israël, nl' anlwê yi ti' Anyambiê, vôganliônli. Anyambiê y' aulaga winlo wi Israël avinuj' irer' isazyô; nl' avendiê anlagi wê gw' alwanlagi waô gô ntye yi Ejipt agênda, agogunlia waô aâila vovo

18 kê nl' ôgo wi ngulu. Nl' anyezagiê waô gw' itôve v' agômî m' impuû' anlai. Nl' ayê jiliza p' anlongo ôrogênlo gô ntye yi Kanaan, avenli mongi yê ntye yaô gô jiga yô, vo nkama s' impuûa nlai nl agômî atanli.

20 Isaôn yinlo viaganlô avenli waô iyêkêli kwauga gôre

21 Samyuêl y' ôvogisi. Nl' avila vovo w' aâambi ôga: nl' avenli Anyambiê ava waô Sol y' ôñwa wi Kis, ônlômie wi mbuê yi Bê-njamin, vo agômî m' impuû' anlai.

22 Nla gw' arômibiê yê, anlongunli gôre waô David gô dwani' ôg' iwaô; nl' arakilê kê g' ôñwanj' iwê inlê, Mi are dênga pe David, y' ôñwa wi Jêsi, ônlômie ôtondô nl' ôrêmî iwam', ô be dende ntondinli yam' yôdu.

23 Avila gôr' awanla w' ôma winlo ga nt' ar' ômpanganlô wê, Anyambiê are nlonguulia p' Ôzungê gôre

24 Israël, inlê, Jisu. Ayê viagaga ro, Jan alônge kambinl' ibaptaiza s' ikalwa s' ôrêmia gôr' anlaga wi

25 Israël waôdu. Nla gw' alendagi Jan evilô zê, awul' inlê, Anlwê tanga miê mande? Mi aranga yê. Ndô vônla, be bi' ôma gô nyuû' iyan', ô re mi azye nl' inyanga nyi purunl' intyôzô sê satanga.

26 Awarerê, awanla wi mbuê yi Abraham nla waô gôre 'nlwê wi

ti' Anyambiê, igamba ny' isunginlô sinlo nyi re tômô pa gôre

27 'zwê. Konde waô wi dwanla gô Jerusalêm, nl' ivanginli yaô, gôre 'nlê wi miê du, nlo agamba m' ivogisi yi tangunlô ntyugu edu, w' alwanlizi agamba mê nli pe

28 Jisu ôgara. Nla vangaule wi dêngen tinla y' ijuwa gôre yê, w' aâambi Pilat inlê e ga yôulô.

29 Gw' aluô waô w' amênliz' isaôn yôdu y' arêndiô g' ôñwanj' iwê, w' azyônliê avila gw' erere, alimbinlê g' ôrônginlô. Ndô Anyambiê arôngunliê avila gw' ijuwa.

31 Nl' ayenliô yê intyugu sinyenge nle waô w' avandi nla yê avila gô Galile aâia gô Jerusalêm, waô nle

32 iyenli yê gôr' anlaga. Nl' azwê, azwê бага 'nlwê ntyangô mbia g' ôñwanja w' ômpanganlô w'

33 avanganliô gôr' irerê, inlê, Anyambiê are denda pa wô gôr' awani' iyazyô, nl' itôn unlie Jisu: ga nt' are tendô pa g' ôwembô wimbanli, inlê, Awê nl' ôñwanliam', nlenlo winlo ajanla miê

34 'wê. Nla ga nt' are yê tôngunliê pa avila gw' ijuwa, ko yê awinya gw' ibonla, yenlo re yê kamba pa, inlê, M' be po imêpinlô sarêti s' avanganliô gôre.

35 David. Yenlo e bulia kê g' ôwemb' ôñmori, inlê, Ô be tig' ôm' iwo

36 wôrunda gô jenl' ibonla. Konde David, ayê denda pe mônlo y' Anyambiê gw' ivômî inyêmiê, anlanl' antyovinlo, alimbinlô gôr' irer' isê, ayenl' ibonla. Ndô ayê ô rôngunliô nl' Anyambiê, e jenl' ibonla. Ga miô gôre 'nlwê sambô, awarerê, inlê, inyeza s' ibe si kambinlô gôre 'nlwê vo ôma winlo: nla vo yê ôm' edu ô bekeliâ e be tônibô g' ôgara y' isaôn yôdu, yi pô 'nlwê ôgara nl' ivanga nyi

40 Môsês. Sambô vandaminlanli, igamba ny' agambiô nl' ivogisi,

- nyi vende bia göre 'nlwè, inlè,
 41 Vônlanli, anlw' ivèdisi, ko man-
 manli, ayila ; konde gw' intyugu
 sanli m' be janj' ijanja si re 'nlw'
 aʔekeliè sò, vanganl' òm' abuli-
 nlia 'nlwè.
 42 Gw' agogwi waò, w' agwenli
 nkolo, inlè agamba mè m' ga ga-
 43 mbinlò waò Syono mori kè. Gw'
 avazanganli ñandò, awenge gòr'
 Iju nli' iproselit inibia w' azòngi
 Pol nli Barnabas : nli' agambi Pol
 nli Barnabas agamba ula waò,
 annginlia waò gò dwanlagw' imè-
 pinlò s Anyambiè.
 44 Syono mori pièrè nli nkala yòdu
 y' alatanli gò jogo igamba ny'
 45 Anyambiè. Ndò gw' ayenl' Iju
 ayenl' anlag' awenge, w' ayònl
 nli ñandi' azir' isaôn y' agambiò
 46 nle Pol, avèdia. Nl' agambi Pol
 nli Barnabas agamba nla waò nl'
 iganla, awulia, 'nlè, Avegag'
 isyolo inlè igamba ny' Anyambiè
 nyi ga lònge kambinlò göre 'nlwè.
 Ndò göre 'nlè anlwè bika nyò,
 ayèkèli' ikuw' iyanli, inlè anlw'
 azye nl' inyanga ny' emènlo za-
 konlako, vônlanli, azwè kegwa
 47 gòr' anlongo. Konde yenlo re
 Rerè sòmbia pa 'zwè, inlè, Mi are
 'wè dôv'ia p' ôzange gòr' anlongo,
 ko 'wè dwanla gò bag' isunginla
 48 gw' intyai si ntye. Nla gw' ayo-
 giò anlongo igamba mè, w' ayenli
 mbia, azumini' igamba ny'
 Anyambiè : nli ntangò y' alòv'io
 gw' emènlo zakonlako y' aʔekeli.
 49 Nl' igamba nya Rerè ny' ayaga-
 50 yagi gò ntye mè yòdn. Ndò Iju
 w' azyori antò w' òlubò nl' anlaga
 w' anyanga gò nkala, anlongunl'
 ikombiza gòrè Pol nli Barnabas,
 aròmba waò avila gò ntye yaò.
 51 Nl' avali waò ntyèngè y' agòlò
 maò göre waò, agènda gò Ikòni-
 52 nm. Nl' ayònl' inlèngi nli mbia
 nl' Inlinl' Iʔia.

- 14 Nla gò Ikònium arwenl', inlè
 w' ayinginli gò nagò yi syono
 y' Iju, agamb' igamba ny' avangi
 awenge gòr' Iju nl' Igrek gò be-
 2 kelia. Ndò Iju s' avegag' ijogi-
 nlò fo s' azyori irèña y' anlongo,
 3 avanga waò bik' awarerè. Nl'
 alingi waò vovo òling' òla nka-
 mbag' itia fo nli ngulu ya Rerè,
 òyoliz' igamba ny' imèpinlò sè,
 nli nungunla waò gò jauje lemba
 4 nl isaôn yi mamò. Ndò anlaga
 wi nkala w' ageranli : nkumba
 mori y' aliʔi nl' Iju, nli nkumba
 5 mori nli ròm'i. Nla gw' ayiranl'
 anlongo nl' Iju nl' ivangiuli yaò
 gò kombiza waò, avunga waò adò,
 6 w' amienl' igamba, awanga gw'
 inkala si Likaônia, nli Listra, nli
 7 Derbe, nli ntye vingòvingò. Nl'
 agambinlagi waò ntyangò mbia
 gògò.
 8 Nla gò Listra alèngiò tu ònlòm'e,
 ò vegagi ngulu fo gw' agòlò, ebò-
 ke avila gw' iwnm'u nyi ngi yè, ò
 9 re e kènda nli mori. Nl' ayogiò
 yè Pol e kamba : nl' avònl Pol
 göre yè, ayenla 'nlè, are nl' ibe-
 10 kelia gò jingò, awulia nl' inyò'
 ivòlò, inlè, Gumanla göre nl' agò-
 lò mo. Nl' agumanliè pele agè-
 11 nda. Gw' ayenli anlaga nt' ale-
 ndi Pol, w' aròmbinl' amòl maò,
 awulia nli nkambinli yi Likaò-
 nia, inlè, Inyambiè si re suminla
 pa göre 'zwè nl' egolanli z' anla-
 12 ga. Nl' aʔèli waò Barnabas,
 inlè, Jupiter ; nli Pol, inlè, Me-
 rkyuri, kande ayè avegag' ewò-
 13 njò z' ikamba. Nli minisè yi Ju-
 piter y' avegagi nli nag' wè swa-
 swo nli nkala, aʔag' inyare nl' ikò-
 ròwa s' ijavi, aʔia g' òmpòmbala
 wi ukala, arò jire ntyagò ayè nl'
 14 anlaga. Ndò gw' ayogiò ròm'i,
 Barnabas nli Pol, ayogo yenlo,
 w' ayòknul' ingoi saò, agènda nli
 mangò gò garegare y' anlaga' arò-

15 nga, inlè, Anlwè dend' isaôn yinlo sè? Azwè kè azw' anlaga nli mpangiuli mèmò ga 'nlwè, aṽaga 'nlwè ntyangò mbia, inlè anlwè ga gegwe avila gw' isaôn y' isyolo fo yinlo, awut' Anyambè yabo, y' avangi òròwa nli mbenle, nli ya yòdu yi re gò yò:

16 ò re gw' ampòmia mi re piagaula pa arig' anlongo mòdu gò kènda

17 gw' imponlo saòmè. Ndò e pa tig' òku' wè òyeuli fo, konde alendi mbia, av' iningò nli' impuṁia y' iuy' ijenge, njônliag' irēm'

18 iyanli nli' inya nli' igeva. Ndò vanganle nli' agamba minlo avegagi jola gòre waò gò simbi' anlaga gò jirinla waò ntyagò.

19 Ndò aṽienl' Iju avila gò Antiok nli' Ikonium, azyori anlaga, ko waò punge Pol adò, alurè avila gò nkala, mpikiliaga 'nlè ajuwì.

20 Ndò gw' agumanl' inlèngi vingò-vingò gòre yè, Pol agumanli, ayi-uginla gò nkala: bu nya alubwi vovo, agènda nli Barnabas gò

21 Derbe. Gw' aluò waò w' akambinli ntyangò mbia gò nkala mè, avang' inlèng' imienge, w' awinyi gò Listra, nla gò Ikônium, nla gò Antiok; nli' azindiagi waò irēmia y' inlèngi, anuginlia waò gò dwanla lolajola gw' ibekelia, awulia 'nlè, azwè ga yingile gw' inlongo ny' Anyambè

22 nli' injuke sinyenge. Gw' aluò waò w' adòṽi anlero gò ñandò edu, agambinla nli peng' esyònge, w' arigi waò gòre Rerè y'

23 nli' aṽekeli waò. Nli' nviaganli waò gò Pisidia, aṽia gò Pamfilla. Nli' azuminli waò gò Atalia, waò kambinla p' igamba gò Perga. Avila vovo w' agèndi nli' òwatanga gò Antiok, mbòra y' aṽambiò imèpinlò s' Anyambè gòre waò gw' evilò zinlo z' aṁnènzizò wò.

27 Nla gw' aṽienli waò alatize ña-

[Mpogwe.]

ndò, w' arakili isaôn yòdu y' aluò y' adendò nli' Anyambè vo waò, nli nt' anlunguniè iguge ny' ibekelia gòr' anlongo. Nli' alingi waò vovo nli' inlèngi v' egòmbe.

15 Aṽienl' awèwo avila gò Judia anlènj' inlèngi, inlè, Kaò anlw' akèrò ga nt' are ntyali yi Mòsès,

2 anlw' ayolie sunginlò. Gw' aṽangwanli Pol nli Barnabas aṽangwanla nla waò alòṽa nla waò mpaga mpòlò, awarerè w' avinji Pol nli Barabas nli' awènl' awèwo gò panda gò Jerusalèm gòre ròmì nli' anlero g' òṽwanja wi

3 mpaga mè. Nli' agè jirò waò gò mponlo nli ñandò, ko waò piaganla gò Finisia nli Samaria, ntakiliag' ikalwa s' anlongo: nli' aye-nlizi waò awarerè waòdu mbia

4 mpòlò. Gw' aṽieuli waò gò Jerusalèm, w' awongio nle ñandò nli ròmì nli' anlero, ko waò takilia isaôn yòdu y' alendiò nli'

5 Anyambè gòre waò. Ndò anlongwi awèwo wi nkumba y' Ifarisi w' aṽekeli 'nlè, r' isyolo gò kèr' anlongo, nla gò sòmbia waò gò penjavenj' ivanga nyi Mòsès.

6 Nli' alatanli ròmì nli' anlero gò

7 kèlagèl' igamba mè. Gw' aluò waò w' akambi pòlò, agumanli Pitèr, awulinlia waò, inlè, Awarèrè, anlw' avòrò, inlè, òling' òla piaganla pa Anyambè avinji gòre 'nlwè inlè, nli' ògwanl' iwam' anlongo wi ga yogo igamba nyi

8 ntyangò mbia, aṽekelia. Nli' Anyambè, yi mi' irēmia, arakili g' òṽwanj' iwaò, ava waò Inlinl'

9 Iṽin ga gòre 'zwè; e panga k' ibangwanla ntyo 'zwè nla waò, njombunliag' irēm' iyaò nli' ibekelia.

10 Vènlo sambò anlwè demb' Anyambè sè, nli fele mpanga gw' impele y' inlèngi, yi re irer' isazyò nlo 'zwè jolie twanla. Ndò azwè bekelia 'nlè azwè be sungi-

- nlô nl' imèpinlô sa Rerè Jisu, egolanli ga waô.
- 12 Nl' alwanli anlaga waôdu do, avôganliô Pol nli Barnabas wi takilie lemba nl' isaôn yi mamô y' alendiô nl' Anyambiè gôr' anlongo vo waô. Waô via nli kamba, ayiviri Jems, inlè, Awarera, vô-
- 13 ganliônli miè: Simon are takilia pa nt' avakili Anyambiè gô bal' anlongo, gô bong' avila gôre waô anlaga gô twanl' in' inyè. Nl' agamba m' ivogisi mi kwezeangana nl' igamba nyinlo; ga nt' are
- 14 tëndô pa, inlè, Isaôn yinlo viaganlô m' be fwinya, avo nôge nagô yi David, yi re pôswa pa; mi be fo nôge nag' wè yi re jila pa, agumanlia yô: inlè anlaga wi tiganla wi ga wute Rerè, nl' anlongo môdu kè, mi fweliô nl' in' inyam',
- 15 buliè Jihôva, ô pang' isaôn yinlo miô avila gw' ipakilia si ntye. Sambô igamb' inyam' nyi re 'nlè, azw' azyokolia waô wi kalwa gôr' Anyambiè avila gôr' anlongo;
- 16 ndô azwè ga rendinle waô, inlè, wi ga venjavenj' ikuw' iyaô avila gw' isyèkè s' ikanla, nl' avila g' ôvèlanlô, ko w' any' inyama si
- 17 jônlo mpiaragô, ge ntyinla. Konde avila gw' ampôm' alônga Môsès are nla waô wi kambinlè gô nkal' iedu, yangô yè ntangunlagô gw' inagô si syono Syono edu.
- 18 Nl' ayenliô mbia gôre rômi nl' anlero, nli ñandô yôdu, gô pinj' anlaga avila gô nkumb' iyaô, arômba waô nli Pol nli Barnabas gô Antiok; nl' avinji waô Judas ô weliô 'nlè Barsabas nli Silas, anlaga w' anyanga gôr' awarerè.
- 19 Nl' arèndi waô yenlo nla waô, inlè, Rômi nl' awarerè anlero, gôre awarerè w' anlongo wi re gô Antiok nli Siria nli Silisia, ôzavinlô gôre 'nlwè. Gôre 'nlè azw' are jogo pa inlè awèwo
- w' avili gôre 'zwè wi re syokolia p' irèmi' iyanli nl' agamba, nfevzag' anlinl' imanli; wi re wi pa sômbiô nle 'zwè; ajenliô mbia gôre 'zwè, azwè kwezanganla pa gw' igamba, gô pinj' anlaga arômba waô gôre 'nlwè nli Barnabas nli Pol, awarer' iyazyô wi tondô,
- 20 w' aro perize mènlo yaô g' ôñwanja w' ina nya Rer' iyazyô Jisu Krai. Yenlo azw' are tômba pe Judas nli Silas, wi be bulinlia 'nlwè kè waômbè isaôn mêmô nl' ôgwanla. Konde ajenliô mbia gôr' Inlinl' Iñia, nla gôre 'zwè, inlè azw' arwanli' anlwè irwanlô ivôlô viaganlô nl' isaôn yinlo yi
- 21 r' isyolo; inlè, anlwè ga nlimini' ikuw' iyanli ya yi jirô gw' ikanla, nli ntyinla, nl' inyama si jônlo nli piarô, nl' ôvèlanlô; ja 'nlw' apenjavenj' ikuw' iyanli avila gw' isaôn yinlo, be dwanla mbiambiè gôre 'nlwè. Mbiambienli.
- 22 Yenlo gw' arômiô waô, w' agèndi gô Antiok; nl' alatizi waô anlaga, ava waô ezangô. Nla gw' arangunli waô zô, w' ayenli mbia g' ôñwanja w' ôrevunlô.
- 23 Judas kè nli Silas waô k' ivogisi, w' arevunl' awarerè nl' agamb' añenge, ayôliza waô. Waô dwanla pa gôgô ôlingô wakwè, w' arômiô nl' awarerè nl' añènjè gô kènda gôre waô w' arômi waô.
- 24 Ndô Pol nli Barnabas w' alwanlagi gô Antiok, nlènjaga nli nkambinlag' igamba nya Rerè, waô nl' awènl' awenge. Intyugu sinyèwo piaganla pa, Pol awulinli Barnabas, inlè, Vènlo azwè ga winye, ko 'zwè bal' awarerè gô nkal' iedu y' agambinli 'zwè igamba nya Rerè, ayenla nte denda
- 25 waô. Nl' aveli Barnabas gô bonga nla waô Jon kè, ô weliagô, inlè, Mark. Ndô Pol e jenla kwèkwè gô bonga nla waô ayè ô wi-

nyi avila gôre waô gô Pamfilia, ko
 39 yè agènda nla waô gw' evilô. Nl'
 arwenli mpaga mpôlô gôre waô,
 ko waô bangwanla; nl' awongi
 Barnabas awonge Mark gô kènda
 nla yè, alubwa nl' ôwatanga agè-
 40 nda gô Siprus; ndô Pol awongi
 Silas agèndaga; nl' awarerè w'
 avenliè gw' imèpinlô sa Rerè.
 41 Nl' aviaganliè gô Siria nli Silisia
 njolizag' iñandô.
 16 Añienliè kè gô Derbe nla gô
 Lистра: nl' avegagi vovo ônlè-
 ngi, in' inyè nle Timothe, ônlôñie
 ô vegagi ngi yè ôñwo Ju ô ñekeli;
 2 ndô rer' iyè ôñwo Grek. Timo-
 the yinlo avegagi nl' eluñi eñia
 gôr' awarerè gô Lистра nla gô Ikô-
 3 nium. Nl' aveli Pol avelè gô kè-
 nda nla yè; nl' awongiè yè agèrè
 g' ôñwanja w' Iju s' avegagi gw'
 iukôñwa mèsônlo; konde waôdu w'
 amienl' inlè rer' iyè ôñwo Grek.
 4 Gw' aviaganlagi waô gw' inkala,
 w' avenli anlaga agamba m' azô-
 nibiô nli rômi nl' anlero gô Jeru-
 sâlem, inlè wi ga venjavenje mô.
 5 Yenlo ayol' iñandô gw' ibekelia,
 awunl' anlaga ntyugu edu.
 6 Inlinl' Iñia dega pa waô gô ka-
 mb' igamba gô Asia, w' aviaganli
 7 gô ntye yi Frijia nli Galatia. Nla
 gw' añienli waô pièrè nli Misia,
 w' aveli kèndi gô Bithinia; ndô
 Inlinla nyi Jisu nyi jivira waô;
 8 nl' aviaganli waô Misia, aña gô
 9 Trôas. Nl' ayilinlô Pol nyilinlô ô-
 gwèra, inlè, Agumanl' ônlôñie wi
 Masedônia, nkwenlagè nkolo, i-
 nlè, Lalia gunlu gô Masedônia,
 10 kô nlungunla 'zwè. Ayè jenla pe
 nyilinlô mè, agènlizi 'zwè pele
 gô kènda gô Masedônia, nkôtiza-
 ga 'nlè Anyambiè aluô afeyi 'zwè
 gô kambinle ntyangô mbia gôre
 waô.
 11 Yenlo alull 'zwè avila gô Trôas,
 agènda gôre gô Samôthras, nli bu

nya agèndi 'zwè gô Neapolis.
 12 Avila vovo azw' añienli gô Fili-
 pai, nkala mpôlô yi mbei mè yi
 Masedônia: nl' alwanli 'zwè gô
 13 nkala mè intyugu sakwè. Gô
 ntyugu yi Syono azw' agogwi avi-
 la gô nkala agènda g' ôzamba w'
 ôlovi, konde azw' avikili 'nlè gô-
 gô re mbôra y' ikambinla; nl'
 alwanli 'zwè tu, agambinl' antô
 14 w' alatanli vovo. Nl' ôñwant'
 ôñiori in' inyè nle Lidia, ôgôlisi
 w' inlamba yatenlatenla avila gô
 nkala yi Thiatira, ô zavinlag'
 Anyambiè, ayogiô 'zwè kamba:
 nl' anlungunli Rerè anlungunl'
 ôrèñi' iwè, ko yè joginlô isaôn y'
 15 agambiô nle Pol. Nla gw' aña-
 ptaizio yè, ayè nli nag' wè, agwe-
 nli 'zwè nkolo, inlè, Ja 'nlw' ata-
 nga mè nl' inyanga nyi bekièlô
 gôre Rerè, yinginlanli gô nag' wa-
 m', ko dwanlanli vovo. Nl' awe-
 liè 'zwè pôlô.
 16 Gw' agèndagi 'zwè gô mbôra y'
 ikambinla, arwenl' inlè alatanli
 nla 'zwè izyali ny' avegagi nl'
 inlinla nyi poga, ny' alèuginli
 mongi w' anlivè syika nyenge nl'
 17 ipog' isè. Nl' azongidè Pol nla
 'zwè, arônga, inlè, Anlôñie winlo
 nl' inyôngô s' Anyambiè y' igô-
 nlô mè, wi takilia 'nlwè mponlo
 18 y' isunginlô. Yenlo alendagidè
 intyugu sinyenge. Ndô gw' alu-
 diô Pol, agegwi, awulinl' inlinla,
 inlè, Mi sômbio gw' ina nyi Jisu
 Kraiss, inlè, gogwa avila gôre yè.
 Nl' agogwi nyô igwèra mè.
 19 Ndô gw' ayeñl' irer' isè, inlè,
 iguñi nyaô nyi niva vo yè y'
 amanli, w' agôti Pol nli Silas, alu-
 ra waô gw' igôlinlô gw' azyô m'
 20 anlero. Waô бага pa waô gôr'
 ivanginli yi nkala, w' awul', inlè,
 Anlôñie winlo, awa Ju, wi syoko-
 21 lie nkal' iyazyô pôlô, anlèñj' intya-
 li si re si zye kwèkwè gôre mongi

Rôma gô bonga, ge gô penjave-
 22 nja. Agumanl' anlaga gôre waô:
 nl' arômb' ivanginli arômb' ingoi
 saô, azômbia 'nlè wi ga zyiwô nl'
 23 impava. Waô syiwa pa waô nl'
 imbipa sinyenge' w' aweli waô gô
 ntyôgô, azômbi' ôvenjavenji gô
 24 bandaminla waô mbiambiè. Ayè,
 sômbiô pa yenlo, aweli waô gô na-
 gô yi ntyôgô gô nontye yagare,
 agominl' agôlô maô gw' intyôgô.
 25 Ndô ôgwêra, nlengenlenge Pol nli
 Silas w' agambinlagi, ayemb' isu-
 minlia gôr' Anyambiè, nl' imbwe-
 26 d' iñiori s' avôganlio waô; nla v'
 igamba ny' agwanla arwenl' isyu-
 giazungia si ntye sipôlô, nli nti-
 nla yi nagô yi ntyôgô y' azyugiô:
 nl' anlunwi aguge môdu pele;
 nl' intyôgô s' ôm' edu s' azyodwi.
 27 Gw' anlongwi ôvenjavenji avila
 gw' antyovinlo, ayenl' aguge mi
 nagô yi ntyôgô zange, alur' ôkwa-
 28 r' iwè, aro jôn' ôku' wè, mpikili-
 aga 'nlè imbvedi sa peri. Ndô
 Pol azôki nli ngulu, inlè, Alend'
 ôku' wo mpongo, konde azwèdu
 29 azw' are vênlo. Nl' aweliè ôjô,
 ayinginla nèganèga nsyugage
 nyenga, avôswa gô ntye g' ôzyô
 30 wi Pol nli Silas; nl' agogunliè
 waô, awulia, 'nlè, Mi ga lend'
 31 ande gô sunginlô? Awuli waô,
 inlè, Vekeliè Rerè Jisu, gambènlè
 w' asunginlô, awè nli nag' wô.
 32 Nl' agambinli waô igamba nya
 Rerè gôre yè, nla gôre waôdu w'
 33 avegagi gô nag' wè. Nl' awongiè
 waô igwêra mêmô ny' ôgwêra,
 ayôvunl' imbip' isaô; nl' aÿaptai-
 34 zio yè pele, ayè nli mongi yè waô-
 du. Nl' aÿagie waô gô nag' wè,
 azambinla waô tavuru, njenlage
 mbia mpôlô, ayè nli nag' wè, ko-
 nde abekeli Anyambiè.
 35 Gw' ayenj' ôwenja, ivanginli yi
 nkala w' arômi anlaga gô bulia,
 36 'nlè, Rig' anlaga mè diènga. Nl'

awuli ôvenjavenji wi nagô yi
 ntyôgô awulinli Pol, inlè, Iva-
 nginli yi re tômi pa gô tiga 'nlwè
 diènga: gogwanli sambô, agènda
 37 nl' aÿmènjè. Ndô Pol awulinli
 waô inlè, Wi're syiwa pa 'zwè gw'
 azyô m' anlaga, ôgara fo, azwè
 mongi wi Rôma, awela 'zwè gô
 ntyôgô; ndô vênlo wi bele kogu-
 nlia 'zwè ntyoria? zyele du; wi
 ga vïe waôdmè agogunlia 'zwè.
 38 Waô w' arômiô w' awulinl' iva-
 nginli agamba minlo: nl' arienli
 waô gw' ayogiô waô, inlè, waô
 39 mongi Rôma. Nl' aÿienli waô
 agwenla waô nkolo; nla gw' aluô
 waô w' akogunli waô, w' aÿambi
 waô gô dubwa avila gô nkala.
 40 Nl' agogwi waô gô ntyôgô, ayi-
 nginli gô nagô yi Lidia: nla gw'
 ayenli waô awarerè, w' azindi
 waô, agèndaga.

17 Waô piaganla pa gô Amfipolis
 nli Apolônia, w' aÿienli gô Thè-
 salonika; vovo avegagi nagô yi
 2 syono y' Iju. Nl' ayinginli Pol
 gôre waô, nt' avegagi ntyali yè,
 alôvage mpaga nla waô avila gw'
 3 irèndo, Syono ntyarô, mbèngunla-
 ga nli ndwanlizaga, inlè, avegag'
 isyolo gôre Kraïis gô juwa, nla gô
 tòngwa avila gw' ijuwa; nla, inlè,
 Jisu yinlo yi kambinlô mè 'nlwè,
 4 ayè nle Kraïis. Nl' ayiviri awèwo
 gôre waô, aliÿa nli Pol nli Silas;
 nla gôr' Igrek s' alub' Anyambiè
 awenge w' ayiviri, nla gôr' antô
 5 w' inyanga, awenge kwè. Ndô
 Iju w' ayônli nli ñandi, awong'
 anlaga w' isyolo fo wi nkala, ala-
 tize nkumba, ko waô kwez' edu-
 ngu gô nkala yôdu; nl' ayiranli
 waô gô nagô yi Jason gô bele jô-
 nla yo, agogunlia waô gôr' anlaga.
 6 Gw' aluô wi dènga waô, w' aluri
 Jason nl' awarerè awèwo gw'
 azyô m' ivanginli yi nkala, awu-
 lia, 'nlè, Mongi sinlo, wi re bônla

pe ntye bundu, wi re bia pa gunlu
 7 kè; nl' ayinginliò waò nle Jason :
 winlo waòdu wi pav' ampanga mi
 Sezar kè, awulia, 'nlè, r' ôg' ôñwè-
 8 nlè, inlè, Jisu. Arienl' anlaga nl'
 ivanginli yi nkala, gw' ayogiò
 9 waò agamba mè. Nl' awongi waò
 punlu gòre Jason nl' añiori, ariga
 10 waò dièuga. Nl' aròñi awarerè
 aròñe Pol nli Silas pele ôgwèra
 gò Berea : nla gw' añienli waò
 gôgò w' ayinginli gò nagò yi syo-
 11 no y' Iju. Ndò winlo w' avegagi
 anlaganlagie viaganlò nli mongi
 Thèsalonika, konde w' awong'
 igamba nl' itonda, agèlagel' irè-
 ndo ntyugu edu gò mia, vendetwa
 12 isaòn mèyo yi re yenlo. Yenlo
 awenge gòre waò w' añekeli ; nla
 gòr' antò w' ôlubò w' Igrek, nl'
 13 anlòñie kè awenge kwè. Ndò
 gw' amienl' Iju si Thèsalonika,
 inlè, igamba ny' Anyambiè nyi
 kambinlò nle Pol gò Berea kè, w'
 añienli gôgò kè, ntumbakanlaga
 14 nli nsokoliag' anlaga. Nl' azunge
 tòm' awarerè aròñie Pol gò kènda
 gò ntyuça : ndò Silas nli Timothe
 15 w' ariganli vovo. Waò w' agè-
 ndi nli Pol w' arwanliè kwanga
 gò Athene : nla gw' avenliò waò
 nle Pol ôzòmbiò gòre Silas nli
 Timothe, inlè, wi ga zunge bia
 gòre yè, w' agèndagi.
 16 Gw' avenginlgi Pol avenginla
 waò gò Athene, inlinl' inyè ny'
 azyokoliò, gw' ayenliè nkala ralie
 17 nl' ikanla. Yenlò alòçagi mpaga
 nl' Iju nl' anlaga w' alub' Anya-
 mbiè gò nagò yi syonlo, nli ntyu-
 gu edu gw' igòlinlò kè nl' anlaga
 18 w' alatauli nla yè vovo. Nl' anla-
 ga w' imia awèwo wi fweliò, inlè,
 Epikyurian nl' Istòik w' agunna-
 nli gò sirè. Nl' awèwo w' awul',
 inlè, Ôgambagambi winlo e be
 bulia se? añiori, inlè, Are g' ômo
 dôç'i inyambiè siuyonla : konde

agambinli Jisu nl' itôngwa avila
 19 gw' ijuwa. Nl' awongi waò yè,
 añagè gò mbôra yi fweliò, inlè,
 Areopagos, awulia, 'nlè, Azwè ko
 mia nt' ar' inènj' ijonla sinlo si
 20 kambô ndo? Konde ô bag' isaòn
 imionla gw' aròl mazyò : yenlo
 bela 'wè gò kôtiza nte pivia isaòn
 21 yinlo. Mongi wi Athene waòdu
 nl' agènda w' alwanlgi vovo wi
 periz' egòmbe g' ôsaòn ôñwènlè,
 kaò du gò bulia ntyo gò jogo aga-
 22 mb' añionla. Nl' agumanli Pol
 gò garegare yi Areopagos, awulia,
 'nlè, Anlwè anlòñie wi Athene,
 gw' isaòn yòdu mi jenla 'nlè
 23 anlwè savinla pôlò. Konde gw'
 aviaganli mè, avòñle ya yi savi-
 nlò 'nlwè, mi alèngi kè mbôra yi
 jirò intyagò y' avegagi nl' irèndo
 yinlo, iulè, Gòr' Anyambiè yi re
 y' pa miò. Sambò eza zi savinlò
 'nlwè imia fo zò mieza mè 'nlwè.
 24 Anyambiè y' avangi ntye nli ya
 yòdu yi re gò yò, ayè k' ôvangiuli
 w' ôròwa nli ntye, e pa dwanla
 25 gw' inagò si nògò nl' ago ; ayè kè
 e janjinlò nl' ago m' anlaga,
 impanli ga are nl' isyolo ny' ezo-
 ma, koude ayèmè e p' emèñlo, nl'
 ôñwei wi felò 'zwè, nli ya yòdu.
 26 Are panga pa kè avila gòr' ôñiori
 anlongo m' anlaga mòdu' gò dwa-
 nla g' ôzyò wi ntye, agenja kè
 gòmbe yaò, nl' ikaò yi ntye yi be
 27 dwanlò waò ; inlè wi ga wut'
 Anyambiè, vendetwa waò ko
 bwatawata, alèngè, vanganlonlo
 azyele bô gòr' ôm' edu gòre 'zwè :
 28 konde gòre yè dwanla 'zwè bo,
 aganganla, alwanla kè ; ga nt' ar'
 awèwo gòr' inyembi sanli bulia
 pa kè, inlè, Konde azwè kè azwè
 29 nl' awanl' iwè. Sambò gòre 'nlè
 azwè nl' awanla w' Anyambiè,
 azw' aronde pikilia 'nlè ôkuku
 w' Anyambiè wi r' egolanli ga
 syika yatenlatenla, ge yapupu, ge

idò, pangò pa nì' ikènge nì' avò-
 30 nì' m' anлага. Egòmbè mè z' avegagi anлага imia fò, Anyambiè avòzyi zò; ndò vènlò e sòmbi' anлага inlè waòdu gò mbòr' iedn
 31 wì ga galwe: konde are teta pe ntyugu, yi be jèkèliè ntye nì' ògòre vo òma mè wì re yè dòvìa pa; are mieza p' anлага yenlò kè nì' itòngunliè avila gw' ijuwa.

32 Gw' ayogiò waò g' òfiwanja w' itòngunliò si mongi wì re juwa pa, awèwo w' azyèli; ndò añori w' awul', inlè, Azwè be fò jogo g' òfiwanja w' igamba nyinlò egò-
 33 mb' ezèulè. Yenlò agogwi Pol
 34 avila gòre waò. Ndò anlag' awèwo w' ali'vì nla yè, a'vèkelia; gòrè waò avegagi Dionisius òma wì Areopagos, nì' òfiwantò in' inyè nle Damaris, nì' añori kè.

18 Isaon yinlò viaganlò, alubwi Pol gò Athene, a'vìa gò Kori-
 2 nth. Nì' alèngiè vovo òfiwo Jn, ò weliagò, inlè, Akwilas, ò yanliò gò Pontus, ndò aluò apili gò Itali, ayè nì' òfiwant' we' Prisila, kondènè Klodius aluò asòmb' inlè Iju sòdu si ga lubwè avila gò Ròma: nì' a'vienli Pol gòre waò.

3 Nla gò re 'nlè avegagi nla waò ògònlò mò, alwanli nla waò, ayanja; konde e'vilò zaò z' avegagi gò
 4 pang' inagò sakuku. Nì' agamagiè gò nagò yi syono Syono edu, a'vèle pang' Iju nì' Igrek

5 gò jivira. Ndò gw' a'vienli Silas nli Timothe avila gò Masedònia, Pol avenl' òku' wè gw' igamba, arakilia Iju inlè Jisn
 6 ayè nle Krai. Nla gw' ayolinli waò igamba, avèdiaga, Pol azyug' ingoi sè, awulinlia waò, inlè, Ntyinl' iyanli ga lwanle go wònjò yanlimè; mi are pupu: avila vènlò m' be kènda gòr' aulongo.

7 Nì' alubwè vovo, agè jingiula gò nagò y' ònlòmè, in' inyè nle Titus

Justus, òmo zavinlag' Anyambiè, ò vegagi nli nag' wè pièrè nli nagò yi syono. Krispus kè, ewònjò zi nagò yi syono, avekeli Rerè, ayè nli nag' wè; nì' awenge gòre mongi wì Koriinth gw' ayogiò
 9 waò w' avekeli, a'vaptazò. Nì' agambi Rerè ògwèra gò nyilinlò agamba nli Pol, inlè, Aria, ndò
 10 gamba, ko alwanla do: konde mi are nla 'wè, zyel' òmo be kumaula gòre 'wè gò jenlizo nkazya: konde mi are nì' anlag' awenge
 11 gò nkala yinlò. Nì' alwanliè vovo òmipuma nì' agwèli òròwa, ulènjag' igamba ny' Anyambiè
 12 gòre waò. Ndò gw' avegagi Galiò prokonsul y' Akaia, Iju w' agumanli nì' òrèmi' òmò gò sire Pol, a'vagè gò mbòra y' ijèkèlia, awulia,
 13 'ulè, Ònlòmè winlò e bele pang' anлага savinl' Anyambiè nli mponlo yi zye swaswo nì' ivanga.
 14 Ndò gw' aro nungunli Pol ògwanl' iwè, Galiò awulinl' inlè, Arwe 'nlè nyinlò igamba nyi nkega ge ny' ijanj' ibe, gavo mi ato pòganliò 'nlwè Iju, ga nì' are kwè-
 15 kwè: ndò j' adwanle mpaga g' òfiwanja w' agamba nì' ana nì' ivang' iyanli, mèyo ndag' iyanli, mi jivire dwanl' òyèkèli w' isaòu
 16 mèyonlò. Nì' azyugiè waò avila
 17 gw' eka z' ijèkèlia. Nì' agòti waòdu agòte Sosthene, ewònjò zi nagò yi syono, awòlè swaswo nì' eka z' ijèkèlia. Ndò Galiò e nak' isaòu mèyonlò.

18 Avo dwanli Pol gò Koriinth intyugu sinyenge; vovo ariginli awarerè òjanli, agwenla g' òwataंगा gò kènda gò Siria; nli Prisila nì' Akwilas w' agwenli nla yè. Nì' azènginliè ewònjò gò Senkrea: konde avegagi nì' òmpa-
 19 nganlò nì' Anyambiè. Nì' a'vè- nli waò gò Efesus, ko yè tiga waò vovo: ndò ayèmè ayinginli gò

nagô yi syonlo, agamba nl' Iju.
 20 Nla gw' aŋambi waô yê gô dinga
 21 nla waô viaganlô, e jivira; ndô
 ariginli waô ôjanli, awulia, 'nlê,
 M' be fo fwinya gôre 'nlwê j'
 Anyambiê ajivira; nl' alubwê nl'
 22 ôwatanga avila gô Efesus. Gw'
 azumiê gô Sezaria agêndi, azavi-
 nle ñandô, ko yê piaganla gô
 23 Antiok. Ayê dinga p' ôlingô wa-
 kwê vovo, alubwi gô Antiok, avi-
 aganla gô ntye yi Galatia nli Fri-
 jia, njolizag' iulêngi yôdu.
 24 Nl' aŋienli gô Efesus ôñwo Ju,
 in' inyê nle Apolos, ô yanliô gô
 Alexandria, ôma w' imia nla wi
 25 ngulu gw' irêndo. Ônlômê wi-
 nlo aluô anênjîô gô mponlo ya
 Rerê; nl' avegagiê nli mpiu g'
 ôrêmâ, agambinla aulênja mbia-
 mbiê gô ôñwanja wi Jisu, ndô
 26 amienli kaô ibaptaiza si Jan. Nl'
 avakiliê gô kamba 'ul' iganda gô
 nagô yi syono. Gw' ayogiô Pri-
 sila nl' Akwilas ayogo yê, w'
 awongîê gôre waô, avêngunle
 mponlo y' Anyambiê gôre yê
 27 mbiambiê viaganlô. Nlagw' aŋe-
 liê gô piaganla agênda gô Akaia,
 awarerê w' azindîê arêndinl' inlê-
 ngi gô bongê. Nla gw' aŋienliê,
 alêng' imêpinlô gô nungunla waô
 28 pôlô w' aluô w' abekeli: konde
 ageŋ' Iju nli ngulu gw' azyô m'
 anlaga, ntevaga gw' irêndo, inlê,
 Jisu nle Kraïs.
 19 Gw' alwanlagi Apolos gô Ko-
 rinth, Pol ayê piaganla pa gw'
 intye s' ôlômba aŋienli gô Efesus,
 2 alênga gôgô inlêngi. Nl' aŋa-
 mbiê waô, inlê, Anlw' avenliô
 Inlinl' Iŋia gw' aŋekeli 'nlwê?
 Awulinli waô yê, inlê, Vanganle
 gw' ijogo, azwê pa jogo inlê r'
 3 Inlinl' Iŋia. Nl' awuliê, 'nlê,
 Sambô anlw' aŋaptaizô nl' Iba-
 ptaizô nde? Awuli waô, inlê, nl'
 4 ibaptalza si Jan. Nl' awuli Pol,

inlê, Jan aŋaptaizi nl' ibaptaiza
 s' ikalwa' awulinli' anlaga inlê,
 wi ga ŋekeliê ô vegagi gô bia gô
 5 nyuñ' iyê, inlê Jisu. Gw' ayo-
 giô waô igamba mê, w' aŋaptaiziô
 6 gw' ina nya Rerê Jisu. Nla gw'
 arali Pol arali' ago gôre waô, Iuli-
 nl' Iŋia ny' aŋienli gôre waô, ko
 waô kamba nl' inkambinli singa-
 7 ni, avoga. W' avegagi vo igômî
 ny' anlaga nl' anlag' aŋanli.
 8 Nl' ayinginliê gô nagô yi syono,
 agambinlaga nl' iganda vo agwêli
 ôrôwa, mbêngunlag' isaôn y' inlo-
 ngo ny' Anyambiê, aŋele pang'
 9 anlaga jivira. Ndô gw' ayoli awê-
 wo, ko w' ayoginlô, nkambagembe
 g' ôñwanja wi mponlo yi Kraïs
 gw' azyô m' anlaga, Pol alubwi gô-
 re waô, alôŋi' inlêngi nkumba nli
 yaô, aulênjaga ntyugu edu gô na-
 10 gô y' anlênjagi Tiranus. Nl' ale-
 ndagiê yêno impuñ' imbanli;
 ko waôdu w' alwanli gô Asia jo-
 go igamba nya Rerê, Iju nl' Igrek
 11 ta. Nl' ayanjagi Anyambiê aya-
 nje lemba vólô nl' ago mi Pol:
 12 vêlêdê nl' inlamba y' arwanliô
 avila g' ôku' wê agênda gôre waô
 w' ayogiô inkanli, nl' alubw'
 inkanli avila gôre waô, ko aulinl'
 13 ambe kogwa. Ndô bôla y' Iju
 yêwo, y' amêmi gô tûmb' anlinl',
 ambe, w' awong' inyanga nyi te-
 ta gôre waô w' avegagi nl' anli,
 nl' ambe ina nya Rerê Jisu, awu-
 lia, 'nlê, Azwê sômbia 'nlwê vo
 14 Jisu yi kambinlô nle Pol. Awa-
 nl' ôrogêno w' ôñwo Ju, in' inyê
 nle Sêva, yi minisê nipôlô, w'
 15 alendagi yêno. Nl' awinliz' inli-
 nl' iŋe awulinlia waô, inlê, Jisu
 mi avôrô yê, nli Pol kê mi avôrô
 16 yê: ndô anlwê mande? Nl'
 ônlômê ô vegagi nl' inlinl' iŋe
 anwenli nla waô, ageva waô, ko
 waô kogwa gô nagô nfangaga, te-
 17 le nli bonjanla pa. Nl' amienliô

- igamba nyinlo gôr' Iju nl' Igrek, waôdu w' alwanlagi gô Efesus; nl' agôtiô waôdu nl' itia, nl' ina
 18 nya Rerê Jisu ny' avendiô. Awe-
 nge gôre waô w' aluô w' abekeli
 w' aïenli kè, mêmaga, nli nta-
 19 killagi' ijanj' isaô. Nl' awenge
 gôre waô w' alendag' isaôn yi
 mamô nl' avôulô m' inôka w'
 aïagi yangô yaô gô mbôra mô,
 avezya yô gw' azyô ma waôdu:
 nl' arangi waô ujôuli ya yô, alê-
 nga yô agômi m' intosên s' inbei
 20 si syika atanli. Yenlo avendi
 igamba nya Rerê pôlô, ageve
 nkevaga.
 21 Isaôn yinlo manla pa, Pol age-
 nji g' ôrêm' iwê gô kenda gô Je-
 rusalêm, mpiaganlaga gô Mase-
 dônia nl' Akaia. Awuli kè, 'nlê,
 Miê pila pa gôgô, mi ga yenle
 22 Rôma kè. Nl' arômiê gô Mase-
 dônia aïanli gôre waô w' anlu-
 ngunlagiê, Timothe nli Erastus,
 ndô ayênîê ariganli gô Asia v'
 egômbe.
 23 Egômbe mê arwenl' edungu evô-
 lô g' ôñwanja wi mpoulo ya Rerê.
 24 Konde ônlômiê ôñori, in' inyê
 nle Demetrius, ôvangisi wi ya yi
 syika, avangagi golanli yi syika
 yi nagô y' azavinlagô Diana, alê-
 nginle mongi w' ayanji nla yê
 25 ôb' ômpôlô. Nl' alatiziê waô nl'
 aïñori w' ayanjag' evilô mêmô
 awulia, 'nlê, Anlômiê, anlw' avô-
 rô inlê azwê dèng' anliv' imazyô
 26 nl' evilô zinlo. Anlwê jenla ayo-
 go kè, 'nlê, aranga gô Efesus da-
 diê, ndô gô mbei mpôlô yi Asia,
 Pol yinlo are panga p' awenge
 jivira agegunlia waô, nli bulia,
 'nlê, inyambiê si pangô nl' ago
 27 aranga sinyambiê. Arang' evilô
 zazyô zi bele tw' eza zi pèdiô; ndô
 nagô kè yi savinlô anyambiê
 mpôlô nyantô Diana yi bele tw'
 ôsaôn wanyawênnyawê, ko yê tô-
 mbô avila gw' ivend' inyê, ayê ô
 savinlô nli Asia yôdu nli ntye
 28 yôdu. Gw' ayogiô waô yenlo,
 w' ayônli nl' egunlu, arônga,
 awulia, 'nlê, Ômpôlô nle Diana
 29 yi Efesus! Nl' azyokoliô nkala
 yôdu: nl' agôti waô Gaius nli
 Aristarkus, anlômiê wi Masedô-
 nia, iganganlô yi Pol, ayiraula
 nl' ôrêm' ômô gô nagô mpôlô yi
 30 fweliô 'nlê theatêr. Gw' aveli
 Pol gô jingiula gôgô gôr' anlaga,
 31 inlengi wi jivira. Nl' anlaga w'
 inyanga kè awêwo wi Asia, w'
 avegagi nla yê ndegô, w' arômi
 gôre yê, agwenlê nkolo inlê, e ga
 32 rig' ayinginla gô Theatêr. Nl'
 arôngi awêwo igamb' iñori, nl'
 awêwo igamb' inyênlê: nli ña-
 ndô y' avegagi nyongole ntevô:
 mbei mpôlô wi miê ntinla y' ave-
 33 gagi waô datanla pa. Nl' agogu-
 nli waô Alêxander avila gô nku-
 mba, Iju nsikagê, gô dôviê gw'
 azyô m' anlaga. Nl' avêpi Alê-
 xander nl' ôgo, aêele kanl' ôku'
 34 wê gôr' anlaga. Ndô gw' ayenli
 waô inlê ayê ôñwo-Ju, waôdu w'
 arôngagi vo agwêra mi nkola
 ambanli, inlê, Ômpôlô nle Diana
 35 yi Efesus. Gw' avonliz' ôrêndisi
 yi nkala avonliz' anlaga, awuli,
 'nlê, Anlw' anlômiê yi Efesus,
 maude ô re e pa mia 'nlê nkala
 yi Efesus yi penjavenje nagô yi
 savinlô Diana mpôlô, nl' egolanli
 zê z' avôswi gô ntye avila g' ôrô-
 36 wa? Sambô gô re 'nlê isaôn yi-
 nlo y' ayotie dandô, anlwê ga
 lwanle do, ko 'nlw' alende mpo-
 37 ngo nl' entanta. Konde anlw'
 are бага p' anlômiê winlo gunlu,
 wi re wi kwêr' inagô s' isavinla,
 nlo tow' anyambiê nyantô yazyô.
 38 Sambô ja Demetrius, nl' iyanjisi
 yi re nla yê, wi re nli ndaga nl'
 ôma, intyugu s' izozo si re, nli
 mongi teuliz' izozo wi re: wi ga

39 zozizè. Ndò ja 'nlw' abut' isaôn
iñori, igamba nyi be tenlizò g'
òlatanlò wi re ga nt' ar' ivanga.
40 Konde rèti azwè ko sozizò g'
òñwanja w' edungu zinlo za nlè-
nlo, konde zi zye nli ntinla: nla
ja 'zw' abambiò, azw' ayolie teve
41 ntinla y' òlatanlò winlo. Ayè
kamba pa yenlo, azòmbi waò gò
pazanganla.

20 Gw' avonli edungu, Pol, ayè
feya p' inlengi, arevunla waò,
ariginli waò òjanli, alubwa gò kè-
2 nda gò Masedônia. Nla gw' aluò
yè apiaganli gw' intye mè, arevu-
nla waò pòlò, a'vienli gò ntye y'
3 Igrek. Nl' alwanliè vovo agwèli
ararò. Ndò gw' arwenliè pièrè
gò kwenla g' òwatanga gò kènda
gò Siria, awèwo gòr' Iju w' awò-
ndi mòndo gò kòtè; yenlo age-
n'jiè gò fwinya nli Masedônia.
4 Nl' agèndi nla yè agènda gò Asia
Sopater yi Berea, òñwa wi Pirus;
nla gòre mongi wi Thesalonika,
Aristarkus nli Sekundus; nli Ga-
ius nli Timothe yi Derbe; nli
Tikikus nli Trofimusi yi Asia.
5 Ndò winlo w' aluò w' akèndi gò
bòsyò, avenginla 'zwè gò Tròas.
6 Intyugu si mpèmbe yi re lèvèn
fo viaganlò, aluli 'zwè gò Filipai,
a'via gòre waò gò Tròas, ntyugu
ntyauil gò mponlo. Vovo alwa-
nli 'zwè ntyugu òrogènlò.
7 Gò ntyugu nònga yì syonlo, gw'
avegagi 'zwè datanla pa gò mo-
gunle mpèmbe, Pol agambinli
waò keka pa gò kènda bu nya;
nl' agambiè kwang' ògwèra nle-
8 ngenlengi. Nl' avegag' ijò ini-
enge gò fianja, y' avegagi 'zwè
9 datanla pa. Nl' alwanli tu gw'
isangala iwanjo in' inyè nle Yin-
tikus; nla gw' alingagi Pol nl'
ikambinla, agòtiò nl' antyovinlo,
avòswa gò ntye avila gò ndèkè
10 yintyarò, aròmbinlò ebende. Nl'

azuminli Pol, avòswa gòre yè,
avizinlè nl' agò, awulia, 'nlè,
Azyugazyugònlì, konde emènlo
11 zè zi pare gòre yè. Nl' avo pa-
ndiè, amogunle mpèmbe, anya,
agambinla waò òling' òla, kwang'
ayenjinla, yenlo alubwè.
12 Nl' a'vagi waò iwanjo bo, azindiò
13 pòlò. Ndò azw' agèndi gò bòsyò
g' òwatanga, alula gò kènda gò
Asos, nl' erambi gò bongè Pol vo-
vo: konde aluò akenji yenlo,
mbelaga gò kènda gògò nli ntye.
14 Gw' alatanliè nla 'zwè gò Asos,
azw' awongidè g' òwatanga, a'via
15 gò Mitilene. Aluli 'zwè avila vo-
vo, nli bu nya a'vienli 'zwè swa-
swo nli Kios; bu nya azimbi
'zwè gò Samos; nl' avila vovo kè
bu nya a'vienli 'zwè gò Miletus.
16 Pol aluò akenji gò piaganle Efe-
sus, ko yè averiz' egòmbè gò Asia;
konde anlègizagi gò duò gò Jern-
salèm gò ntyugu yi Pèntekòt, ja
ajolia.
17 Nl' aròmiè avila gò Miletus agè-
nda gò Efesus gò fey' anlero wi
18 fianò gòre yè. Gw' a'vienli waò
gòre yè, awulinlia waò, inlè, Avi-
la gò ntyugu nònga y' ayari miè
gò Asia, anlèwèndè anl' avòrò nt'
alwanlagi miè nla 'nlwè egòmbè
19 zòdu, njanjinlage Rerè nl' òke-
ndekende w' òrènià wòdu, nl' a-
ntyonli, nl' injuke s' a'vienli gòre
20 miè avila gw' imòndo s' Iju: nli
nt' avegagi miè mi namba gò ta-
kilila 'nlwè agamba mòdu m' ave-
gagi 'nlwè nl' isyolo, nlènjaga
'nlwè gw' azyò m' anlagi, nl' avi-
21 la gò nagò agènda gò nagò, nka-
mbinlag' Iju nl' Igrek ikalwa
gòr' Anyambiè, nl' ibekelia gòre
22 Rer' iyazyò Jisu Krai. Nla vè-
nlo, vòulanli, mi kènda gò Jeru-
salèm kòrò pa gw' inlinla, ko mi
ami' isaôn yi be twa gòre miè
23 gògò: dadie Inlinl' l'èia nyi taki-

- lia miè gò nkal' iedu, inlè, intyô-
gò nl' azyingò mi penguinla miè.
- 24 Ndô mi pa tang' emênlo zam'
ezoma, ge nli njônli gôre miè, da-
diè mi ga zuliz' ôlembianlô wam',
nl' efilô zam' zi minisè z' avenliô
miè nle Rerè Jisu, gô kambinle
ntyangô mbia y' imèpinlô s' A-
25 nyambiè. Nla vênlo, mi avôrô,
inlè, anlwèdu, y' agèndinlô miè
nkambinlag' inlongo ny' Anya-
mbiè, anlwè be fo jenl' ôzyô wam'
26 nyènlè. Yenlo mi takilia gôre
'nlwè nlèno winlo, inlè, mi are
pupu avila gô ntyinla y' anlaga
27 waôdu. Konde mi nîmba gô ka-
mbinla 'nlwè igambiè ny' Anya-
28 mbiè nyôdu. Sambô vandamin-
nlanl' ikuw' iyanli, nl' ôleniba
wôdu, w' alôfîô 'nlwè nl' Inlinl'
Ifia ivenjavenji, gô nyeze fiandô
ya Rerè, y' agôliô yè nli ntyinl'
29 iyèmdè. Mi avôrô, inlè, miè kènda
pa, inyam' imbendi si be jinginla
gôre 'nlwè, si re si be tig' ôlemba
30 tôla; gôre 'nlwèmdè kè be nongw'
anlaga, nkambag' agamb' ambe
gô dur' inlengi gô sônga waô.
31 Sambô vandaminlanli, ko jongi-
nlanl' inlè vo impuim' irarô mi
tiga du gô tevunl' ôm' edu nl'
32 antyonli ôgwèra nl' ômîanda. Nla
vônla, mi tiga 'nlwè gôre Rerè,
nla gw' igamba ny' imèpinlô sè,
nyi re nli ngulu yi jolia 'nlwè,
ava 'nlwè ijiga gôre waôdu wi re
33 mèpa pa. Mi jôngunle syika ya-
pupu, ge yatenlatenla, ge ambora
34 m' ôm' edu. Anlwèmdè anlw' a-
vôrô inlè ago mam' minlo m'
ayanjinli miè, nla waô w' ave-
gagi nla miè isaôn y' avegagi
35 'zwè nl' isyolo. Gw' isaôn yôdu
mi arevi 'nlwè egolanli, nt' are
'nlwè gô janja, anlungunl' alè-
le, njônginliag' agamba ma Rerè
Jisu, nt' awuliè, inlè, Gô pa yi re
nl' ôzavinlô viaganlô nla gô pô.
- 36 Ayè kamba pa yenlo alôfî' ako-
37 tôlo agambinla nla waôdu. Nl'
alenli waôdu pôlô, alèmbia g' ô-
38 mpele wi Pol, azombè, njenlag'
ekèfîa pôsyô g' ôfiwanja ny' awu-
liô ndè, inlè, wi be fo jenl' ôzyô
wè nyènlè. Nl' ayiri waô yè gô
mponlo agènda g' ôwatanga.
- 21 Azwè tiga pa waô, aluli 'zwè
agènda gôre gô Kos, bu nya
aïienli 'zwè gô Rôds, nl' avila
2 vovo gô Patara. Nla gw' alèngi
'zwè ôwatanga wi dalia agènda gô
Fenisia, azw' agwenli gô wô, alu-
3 la. Gw' ayenli 'zwè nenge yi
Siprus, azw' arigi yô gô nyantwè,
agènda gô Siria; nl' azumi 'zwè
gô Tirus, konde ôwatanga w' ave-
4 gagi gô syônli' igumba vovo. A-
zwè dènga p' inlengi, alwanli
'zwè vovo ntyugu ôrogènlô; nl'
awuli waô awulinli Pol vo Inli-
nla, inlè, agènda du gô Jerusalem.
- 5 Azwè nanla p' intyugu mèsônlo
alubwi 'zwè, agèndaga; nl' ayiri
waôdu nl' antô nl' awanla ayira
'zwè avila gô nkala. Nl' alôfî
'zwè akotolo g' ôzyègè, agambi-
6 nla; nl' ariginli 'zwè waô ôjanli
agwenla g' ôwatanga, ndô waô w'
awinyi gô nkala.
- 7 Ôgèndo avila Tirus viaganlô, aïi-
enli 'zwè gô Tolemais; nl' aza-
ngunli 'zwè awarerè vovo, alwa-
8 nla nla waô ntyugu mori. Bu nya
alubwi 'zwè vovo, aïia gô Sezarîa :
nl' ayinginli 'zwè gô nagô yi Fi-
lip y' evanjèlist, ômori gôr' ôro-
9 gènlô, alwanla nla yè. Ônlôme
mè avegagi nl' awawantô anlai,
10 azyali m' avogagi. Gw' alwanla-
gi 'zwè vovo intyugu sinyèwo,
aïienl' ôvogisi avila gô Judia, in'
11 inyè nle Agabus. Gw' aïienliè
gôre 'zwè, awong' ôtumba wi Pol,
agôr' agôlô mènè nl' ago, awulia,
'nlè, Inlinl' Ifia nyi bulia, 'nlè,
Yenlo be kôr' Iju wi re gô Jeru-

- salèm agôr' ômo niv' ôtumba wi-
nlo, avè gw' ago m' anlongo.
- 12 Gw' ayogiô 'zwè isaôn yinlo, a-
zwè nla waô w' alwanli gô mbôra
mè, azw' agwenlè nkolo inlè e ga
- 13 rig' agènda gô Jerusalèm. Vovo
awinlizi Pol, inlè; Ezande zi denla
'nlwè, ayenliz' ôrèni' iwam' nka-
zya? konde mi are keka pa ara-
nga gô kôrô dadiè, ndô gô juwa
kè gô Jerusalèm g' ôñwanja w'
- 14 ina nya Rerè Jisu. Nla gw' ave-
gagidè e jêvir' inkolo sazyô, arigi
'zwè, awulia, 'nlè, Ntondinli ya
Rerè yo ga lendô.
- 15 Intyugu mèsônlo viaganlô azw'
agenji yom' iyazyô, agènda gô Je-
16 rusalèm. Agèndi nla 'zwè kè
awèwo gôr' inlengi yi Sezaria,
aâaga 'zwè gôr' ôma in' inyè nle
Mnason, ô vili gô Siprus, ômôri
w' inlengi ilônga, ô vegagi kè gô
nanliza 'zwè.
- 17 Gw' aâienli 'zwè gô Jerusalèm,
awarerè w' awongi 'zwè nli mbia.
- 18 Bu nya agèndi Pol nli' azwè agè-
nda gôre Jems; nli' anlero waôdu
- 19 w' avegagi vovo. Ayè bôgizya pa
waô, arakili isaôn yôdu, ômôri,
ômôri, nt' alendi Anyambiè gôr'
- 20 anlongo v' ijanj' isè. Gw' ayogiô
waô w' azumiuli' Anyambiè; nli'
awulinli waô yè, inlè, Ôñworera,
ô jenla intosèn sinyenge gôr' Iju
wi re bekeliya pa, nla waôdu wi re
- 21 mpiu gô penjavenj' ivanga: ndô
w' abulinliô g' ôñwanj' iwo, inlè,
ô nènj' Iju sôdu si re gôr' anlongo
gô tige Môsès, awulinjia waô inlè
w' agèr' awanli yaô, ge penjavenj'
- 22 intyali s' Iju. Ezande sambô?
Rèti wi be jogo inlè w' abienli.
- 23 Sambô lend' lgamba nyinlo nyl
bulinlia 'zwè 'wè: Azw' are vè-
nlo nli' anlag' anlai wi re panga-
nla p' ômpanganlô gôr' Anya-
24 mbiè; wonga waô, ko jombunli'
ôku' wo nla waô, arôliza waô nli
- syiki yomè, ko waô sèngiule wô-
njô yaô: yenlo anlaga waôdu wi
be mia 'nlè isaôn yi re waô buli-
nliô pa g' ôñwanj' iwo yi zyele
rèti; ndô inlè awèndè kè ô dwanla
- 25 gôre, mpenjavenjag' ivanga. Ndô
g' ôñwanja w' anlongo mi re be-
kelia pa, azw' arèndi ntenlizaga,
'nlè, wi ga venjavenj' ikuw' iyaô
avila gw' isaôn yi jirô gw' ikanla,
nli ntyinla, nli' inyama si jônlo
- 26 mpiaragô, nli' ôvèlanlô. Vovo
awongi Pol anlaga mè, nli bu nya
ayombunli' ôku' wè nla waô, ayi-
nginla gô nagô y' Anyambiè, ara-
kil' ikekiza s' intyugu s' ijombu-
nliya, gô be jirô intyagô g' ôñwanja
w' ôm' edu gôre waô.
- 27 Gw' arwenli ntyugu ôrogènlô piè-
rè gô sula, Iju s' avili gô Asia, gw'
ayenli waô yè gô nagô y' Anya-
mbiè, w' agwez' anlaga waôdu, a-
28 gôtè, awulia, 'nlè, Anlôñie wi Isra-
èl, nlungunlanli: winlo ônlôñie ô
nlènjag' anlaga waôdu mbôr' iedu
nsirage mongi w' Iju, nli' ivanga,
nli mbôra yinlo: avila vovo kè
aâag' Igrek gô nagô y' Anyambiè,
azyokolie mbôra yinlo yôrunda,
- 29 Konde w' aluô w' ajenli nla yè gô
nkala Trofimus y' ôñwo Efesus,
avikilia 'nlè Pol aluô abagè gô na-
30 gô y' Anyambiè. Nli' azyokoliô
nkala yôdu, ko anlaga jiranla ta:
nli' agôti waô Pol, alurè avila gô
nagô y' Anyambiè: nli' anlunjiô
- 31 aguge pele. Gw' aâelagi waô gô
jônle, ntyangô y' aâienli gôre ka-
ptèn yi nkondo y' isozyè inlè, Je-
32 rusalèm yôdu y' asyokoliô. Nli'
awongidè isozyè nli' iofisè pele, aâia
nli mangô gôre waô: gw' ayenli
waô kaptèn nli' isozyè, w' arigi
- 33 bôle Pol. Vovo aâienli kaptèn
pièrè, agôtè, azômbia 'nlè e ga gô-
rô nli' azungakanlô ambanli; nli'
aâambiè lu' inyè, nli' ndaga y'
34 adendô ndè. Nli' arôngi awèwo

gôr' aulaga arông' igamb' iñori,
 nî' añori igamb' inyènè: gw' a-
 rwenl' inlè e jolie miè ndaga mbi-
 ambiè g' òñwanja wi nyongole,
 azòmbi inlè e ga v̄agò gò nagò y'
 35 adò y' isozyè. Gw' a'vienli Pol g'
 òmpandinlò, arwenl' inlè, arwa-
 nliò nî' isozyè g' òñwanja wi ngu-
 36 lu y' agombizag' anlaga; konde
 anlaga waòdu w' azòngagi, ntò-
 ngaga, inlè, Ròmbanliè.
 37 Gw' arwenli Pol pièrè gò jingi-
 nliò gò nagò yadò awulinli ka-
 ptèn, inlè, Miè kò kamba nla 'wè
 ndaga? Nî' awuliè, 'nlè, Ô vòrò
 38 Grek? Awè arang' òñwo Ejipt
 mèdwonlo, ò gwez' anlaga agèndie
 ntosèn s' iyònlisi nlaì gw' itòve?
 39 Ndò Pol awul', inlè, Miè òñwo
 Ju, nkal' iyam' nle Tarsus gò
 ntye yi Silisia, mi arang' òlwanli
 wi nkala y' isyolo fo: kokolo, yi-
 40 vira miè kamba nî' anlaga. Gw'
 ayiviriè yè, Pol agumanli g' òmpa-
 ndinlò, avèpi anlaga nî' ògo; nla
 gw' avonli waò vo pòlò, agambi-
 nli waò nli nkambinli yi Hebru,
 awulia, 'nlè,
22 Awarera nî' irera, vòganlionli
 miè kanl' òku' wam' gòre
 2 'nlwè. Gw' ayogiò waò inlè e
 kamba nla waò nli nkambinli yi
 Hebru, w' alwanli dolo pòlò; nî'
 3 awuliè, 'nlè. Miè òñwo Ju, mi
 ayanliò gò Tarsus nkala yi Silisia,
 avòñiò gò nkala yinlo gw' agòlò
 mi Gamalièl; nî' anlènjiò miè
 mbiambie ga nt' ar' ivanga ny'
 irer' isazyò, kò miè dwanla nli
 mpiu g' òzamba w' Anyambiè,
 ga nt' are 'nlwèdu kè nlènlo
 4 winlo. Nî' agombizi miè evilò
 zinlo kwanga gw' ijòul anlaga,
 nkòraga waò nli nfelaga 'waò gò
 5 utyògò anlòñiè nî' antò. Ga nt'
 are minisè upòlò nî' anlero waò-
 du kò takilia kè g' òñwanj'
 iwam': avenliò miè yangò nle

waò kè gôr' awarerè, kò miè kè-
 nda gò Damaskos gò бага waò
 w' avegagi gw' evilò zi Kraìs gògò
 a'aga waò kòrò pa gò Jerusalèm,
 6 gò jenlizò azyingò. Nî' arwenl'
 inlè gw' agèndagi miè, azyusya
 pièrè nli Damaskos, nkòmbè nyò-
 ndò, nèganèga a'ambi òzange
 òmpòlò avila g' òròwa a'amba
 7 gòre miè vingòvingò. Nî' avòswi
 miè gò ntye, ayogo inyòì nyi bu-
 linlia miè, inlè, Sol, Sol, ò kombi-
 8 za miè ande? Awinlizi miè, inlè,
 Awè mande Rera? Nî' awulinliè
 miè, inlè, Miè nle Jisu yi Naza-
 9 rèth yi kombizò ndo. Waò w'
 avegagi nla miè w' ayenli rèti
 òzange, ndò wi jogo inyoi ny'
 10 òmo gambi nla miè. Nî' awuli
 miè, inlè, Mi ga lende se, Rera?
 Awulinliò miè nle Rerè, inlè,
 Nlongwa, kò kènda gò Dama-
 skos; vovo be bulinliò 'wè isaòu
 yòdu yi re kenjò pa gòre 'wè gò
 11 denda. Gw' avegagi miè mi jolie
 jenla g' òñwanja w' òñjèlènjièlè
 w' òzange mè, mi agèndiò nî' ògo
 nle waò w' avegagi nla miè ayi-
 12 nginla gò Damaskos. Nî' a'vienli
 gòre miè; Ananias, òmo zavinlag'
 Anyambiè ga nt' ar' ivanga, ò ve-
 gagi kè nî' in' i'via gôr' Iju sòdu
 13 s' alwanlagi vovo; nî' agumanliè
 pièrè nla miè, awulinlia miè,
 inlè, Òñworera Sol, vo jenle. Nla
 gw' igwèra miè, ayenli miè yè.
 14 Nî' awuliè, inlè, Anyambiè y'
 irer' isazyò are piujo pa, gò miè
 ntòndinli yè, nla gò jenl' Òña
 wògòre, ayogo inyòì ny' ògwani'
 15 iwè. Konde ò be dwanl' òyenli
 wè gôr' anlaga waòdu, gò takilia
 16 nt' are 'wè jenla pa nli jogo. Nla
 vènlo ò penginl' ande? nlongwa,
 kò baptaiòz, ayòvunl' ibe so, ntò-
 17 ngaga gw' in' inyè. Miè fwinya
 pa gò Jerusalèm, arwenl' inlè,
 gw' agambinlagi miè gò nagò y'

Anyambiè, mi arwenli egolanli ga
 18 gw' antyovinlo; nl' ayenli miè
 Rerè e bulinlia miè, inlè, Zunge
 dubwa avila gò Jerusalèm; konde
 wi be bong' atakwè g' òñwanj'
 19 iwam' avila gòre 'wè. Nl' awuli
 miè, inlè, Rera, waòmè w' avòrò
 inlè, mi aweli gò ntyògò, awòlò
 gw' inagò si syono sòdu waò w'
 20 aʼekelio: nla gw' avòviziò ntyi-
 nla y' òyenli wo Stèfanos, mi agu-
 manli pièrè, ayivir' igamba, mpe-
 njavenjag' ingoi si mongi w' ayò-
 21 nliè. Nl' awulinliè miè, inlè,
 Lubwa, konde mi be tòmò bò gòr'
 anlongo.
 22 Nl' avòganliò waò yè kwanga
 gw' igamba mè; vovo aròmbinli
 waò amòl maò, awulia, 'nlè, Rò-
 mb' òm' ònlongo winlo avila gò
 ntye: konde zye kwèkwè gòre yè
 23 gò dwanla bo. Gw' awòginli waò,
 awal' ingoi saò, anyènye ntyènge
 24 gw' igònlò, kaptèn azòmb' inlè e
 ga ʼvago gò nagò y' adò, agotò nl'
 isyiwò, ko waò mie ntinla y'
 25 awòginli waò yenlo. Waò kòrè
 pa gò syiwè, Pol awulinli ofisè y'
 agumanli pièrè, inlè, Ivanga nyi
 pa 'nlwè inyanga nyi syiw' òñwo
 26 Ròma, go re e pa p' ògara? Gw'
 ayogiò ofisè yenlo, agèndi gòre
 kaptèn, Awulinliè, 'nlè, W' atwe-
 nli gò dènd' ande vèulo? Ònlò-
 27 nne winlo òñwo Ròma. Nl' aʼi-
 enli kaptèn awulinliè, 'nlè, Wu-
 linlia miè, awè òñwo Ròma? Nl'
 28 awuliè, 'nlè, Iñ. Awinlizi kap-
 tèn, inlè, Mi agòl' inyanga nyi-
 ulò ny' òñwontye nli syika nye-
 nge. Nl' awuli Pol, inlè, Ndò
 miè mi ayanliò òñwo Ròma.
 29 Vovo arigi waò w' aro kotizè arigè
 pele: nl' arienli kaptèn kè, gw'
 amienliè inlè ayè òñwo Ròma,
 konde alud akòriè.
 30 Ndò bu nya, gw' aʼveliè gò mia
 rèti ntinla y' azozizlò yè nl' Iju,

avurunlè, azòmbi' iminis' impòlò
 nl' òvagò w' Iju gò datanla; nl'
 avagiè Pol, alòviè gw' azyo
 maò.
 23 Nl' avònlagi Pol avònl' òvagò,
 awulia, 'nlè, Awarera, mi are
 dwanla pa nl' òrèñ' òmbia gòr'
 2 Anyambiè kwanga' nlenlo. Nl'
 azòmbi Ananias yi minisè mpòlò
 azòmbia waò w' agumanli pièrè
 inlè wi ga wòlè g' ògwanla.
 3 Vovo awulinliò yè nle Pol, inlè,
 Anyambiè e be bòlo, awè ògòmba
 kembò pa pupu: ò dwanla tu gò
 jèkèlia miè ga nt' ar' ivanga, kò
 'wè sòmbia miè gò bòlò nt' are
 4 zye swaswo nl' ivanga? Awuli
 waò w' agumanli pièrè, inlè, Ò
 pèdie minisè mpòlò y' Anyambiè?
 5 Nl' awuli Pol, inlè, Awarera, mi
 mia 'nlè ayè nle minisè mpòlò:
 konde re tèndò pa inlè, Agamb'
 igamb' iʼe g' òñwanja w' òvangi-
 6 nli wi mongi yo. Gw' ayenli Pol
 inlè awèwo gòre waò nl' Isadusi,
 nl' awèwo Ifarisi, aròngi g' òva-
 gò, inlè, Awarera, miè nle Farisi,
 nl' òñwa wi Farisi: mi sozizò
 nlenlo g' òñwanja w' igumùu ny'
 itòngwa si mongi wi re juwa pa.
 7 Ayè bulia pa yenlo, arwenl' inyò-
 manlò gòr' Ifarisi nl' Isadusi: nl'
 8 òvagò w' ayanuanli. Konde Isa-
 dusi si bulia, 'nlè, zyel' itòngwa,
 ge enjèl, ge inlinla: ndò Ifarisi si
 9 mènne ya mèyo yòdu. Nl' arwe-
 nli nyongole nìpòlò: awèwo w'
 irèndisi nl' Ifarisi w' agumanli,
 azoza, inlè, Azwè pa dènge ndaga
 mbe gòr' òma winlo: vendetwa
 inlinla ge enjèl yí re kamba pa
 10 nla yè. Nla gw' arwenl' inyòma-
 nùò ivòlò, kaptèn arienl' inlè Pol
 e be jarunlò nle waò simbei, yenlo
 azòmb' isozyè gò kè bongè nli
 ngulu avila gòre waò, aʼvagiè gò
 11 nagò y' adò. Ògwèra wi ntyugu
 mè, Rerè agumanli pièrè nla yè,

- awulia, 'nlè, Zindi' òrèṁṁa: konde
ga nt' are 'wè takilia pa g' òñwa-
nj' iwan' gò Jerusalem, yenlo be
takilio kè gò Rôma.
- 12 Gw' ayenj' ôwenja, Iju s' aṁlogi
erungu, avanganla n' òrangò,
inlè, W' anye ge jonga kaò w'
- 13 ajônle Pol. W' avegagi viaganlò
n' agòṁṁi m' anlag' anlai w' aṁo-
gi erungu zinlo. Nl' aṁienli waò
gòr' iminis' impòlò n' anlero,
awulia, 'nlè, Azw' are kôra p'
ikuw' iyazyò n' òrang' òmpòlò,
inlè, Azw' alemb' eza z' inya kaò
- 15 azw' ajônle Pol. Anlwè sambò
n' ôvagò fambianli kaptèn gò
bagè gòre 'nlwè, mpanli ga anlwè
bele jèkèlie ndaga mbiambiè via-
ganlò: ul' azwè, gò be biè pièrè,
azw' are keka pa gò jônùlè. Ndò
òñwoudakò wi Pol ayogiò erungu
zaò, agè jinginla gò nagò y' adò,
- 17 amieze Pol. Nl' aweli Pol aweli
ofisè mori gòre yè, awulia, 'nlè,
Gèndi' iwanjo nyinlo gòre ka-
ptèn: konde are nli ndaga yi bu-
linliè. Yenlo awongiyè yè, aṁagè
gòre kaptèn, awulia, 'nlè, Pol yi
mbwedi afeya miè gòre yè, aṁa-
mbia miè gò bag' iwanjo nyiulo
gòre 'wè, are nli ndaga yi buli-
nlio. Nl' agòti kaptèn agòtè g'
ògo, agendiyè g' ôzamba, aṁambiè
ntyoria, inlè, Ezande zi re 'wè gò
bulinlia miè? Nl' awuliè, 'nlè,
Iju si re kenja pa gò bambio gò
bage Pol g' ôvagò mènèlè, mpanli
ga wi bele jèkèlia mbiambiè via-
ganlò g' òñwanj' iwè. Sambò
ayivira waò: konde viaganlò n'
agòṁṁi m' aulag' anlai wi dakè, wi
re kôra p' ikuw' iyaò n' òrangò,
inlè, w' anye ge jonga kaò w' ajò-
nle Pol: nla vèno wi re keka pa,
mpenginlag' òmpanganlò avila
- 22 gòre 'wè. Nl' arigi kaptèn arig'
iwanjo kènda, awulinliè, 'nlè,
Awulinli' ôma, 'nlè ò re mieza pa
- 23 miè isaôn yinlo. Nl' aweliè io-
fisè mbanli, awulia, 'nlè, Gekiza-
nli nkama s' isozyè mbanli, nl'
anlaga w' inkavala agòṁṁi òrogè-
nlò, nli mongi w' agonga nkama
iubani, gò kènda gò Sezaria vo
- 24 agwèr' èulogòṁṁi ògwèra. Azò-
mbi waò kè gò kekiz' inyama si
be fela waò Pol, ko waò bagè mbi-
ambiè gòre Felix yi guverner.
- 25 Nl' arèndiyè ezangò zinlo, inlè,
26 Klodius Lisias gòre guverner
27 mbia mè Felix, mbòlò. Ònlòṁie
winlo agòtiò n' Iju, aro jônùlè nle
waò, yenlo aṁienli miè gòre yè
nl' isozyè, aròmbè, miè kòtiza pa
- 28 'nlè ayè òñwo Rôma. Nl' aṁeli
miè gò mie ntinla y' azozizi waò
yè, yenlo aṁagi miè yè g' ôvagò
waò: nl' alèngi miè inlè e sozizò
g' òñwanja w' impaga s' ivang'
inyaò, ndò wi sozizè nli ndaga yi
re yè ko dwanla n' inyanga ny'
- 30 ijuwa ge nyi ntyôgò. Gw' amie-
ziò miè inlè erungu zi be mogò gò
dak' ònlòṁie winlo, mi atòṁè gò-
re 'wè pele, azòmbie mongi sozizè
kè gò kè sozizè g' ôzyò wo.
- 31 Yenlo awong' isozyè awonge Pol
nt' azòmbiò waò, aṁagè gò Anti-
patris ògwèra. Ndò ibanga w'
arigi mongi w' inkavala gò kè-
nda nla yè, awinya gò nagò y'
33 adò. Gw' awòñwi waò gò Seza-
ria, w' avenli ezangò gòre guve-
rner, aṁage Pol kè g' ôzyò 'wè.
- 34 Gw' arangunliè zò aṁambiè ntye
y' avilò yè; nla gw' agòtiziyè 'nlè
- 35 avili gò Silisia, awul', inlè, M' be
pòganliò ôzozo wo gò be bie mo-
ngi wi sozizo: nl' azòmbiè 'nlè,
Pol e ga venjavenjò gò nagò mpò-
lò yi Hèròd.
- 24 Ntyugu ntyanli piaganla pa
aṁieuli minisè mpòlò Auanias
nl' anlero awèwo, nl' ôkambi
òṁmori in' inyè nle Tertulus; ul'
azozizi waò Pol gòre guverner.

- 2 Gw' aweliô yè Tertulus avakili sozizè, awulia, 'nlè, Gô re 'nlè azw' are nl' amènjè ampôlô vò 'wè, nl' isaôn yi kenjô mbiambiè gw' inlongo nyinlo nl' ipanginl' iso, gw' imponlo sôdu nla gw' imbôra sôdu, azwè bong' isaôn yinlo nl' akev' ampôlô gôre 'wè,
- 3 Rera Felix. Ndô aranga gô jasi-zo viaganlô, kokolo, gô nkèngo yô, vògauliô 'zwè agamba makwè. Konde azw' are dènga p' ônlômie winlo ôma wi njuke, ô pang' anyômanlô gôr' Iju sôdu gô ntye yôdu, are k' ewônjô zi nkumba yi mongi Nazarèth: agè-nlizi kè gô syokolie nagô y' Anyambiè: nl' agôti 'zwè yè. Jogo w' akotizè awèmè, ô be jolie kô-tiza g' ôñwanja w' isaôu yinlo yôdu yi soziza 'zwè yè, avila gôre yèmè. Nl' Iju kè w' azozizè agamba mèmô, ujiviraga 'nlè isaôn yinlo yi re yenlo.
- 4 Gw' avèpiô yè nli guverner gô kamba, Pol awinlizi, 'nlè, Gôre 'nlè mi avôrô inlè ô re dwanla p' impuñ' imienge ôyèkèli gw' inlongo nyinlo, mi tonda mbiambiè gô kanl' ôku' wam' g' ôzyô wo.
- 5 Awè ko mia 'nlè, pa piaganl' ônlambauli w' intyugu mi ga pande gô Jerusalèn gô savinla. Wi pa dènga miè kè ndôfage mpaga nl' ôma ge nkwezag' edungu nlo gô nagô y' Anyambiè, ge gô nagô yi syonlo, ge gô nkala. Wi jolie dwanliza kè gôre 'wè isaôn yi soziza waô miè vènlo. Ndô igamba nyinlo nyô mèmô miè gôre 'wè, inlè, Ml janjinl' Anyambiè y' irer' Isazyô nli mponlo yi fweliô waô inlè ôvangwanlô, mbekellag' lsaôn yôdu yi re ga nt' ar' ivanga, nla yi re tëndô pa gô yangô y' Ivogisi. Mi are kè nl' iguñu nyinlo gôr' Anyambiè ga nt' are waô kè, inlè, be dwanl' itô-
- gunliô s' anlag' aña nl' afe.
- 16 Yenlo kènliza miè gô dwanla nl' ôrèña ntyèmbo fo gôr' Anyambiè nla gôr' anlaga. Impuñ' imièwo piaganla pa miè gôr' anlongo, abia miè gô bag' idaña gw' inlo-
- 18 ngô nyam' nl' intyagô. Gw' ayiragi miè sô, Iju sinyèwo s' avili gô Asia, s' alèngi miè gô nagô y' Anyambiè jombunliô pa, aranga nli nkumba y' anlaga, ge nl' edungu. Mongi mè w' avegag' inyangay nyi duô vènlo g' ôzyô wo gô soziza miè, jogo w' adwanla nla miè nli ndaga. Ge anlaga winlo wi ga wulie waômè ndaga mibe y' alèngi waô gôre miè, gw' agumanli miè g' ôzyô w' ôvago, kaôdu mi kotizô g' ôzyô wo nlenlo winlo g' ôñwanja w' igamba mè ny' arôngiô miè, gw' agumanli miè gôre waô, g' ôñwanja w' itôngwa si mongi wi re juwa pa.
- 22 Ndô gw' agôtizi Felix mbiambiè g' ôñwanja w' inènja mè, awinlizi waô, awulinlia waô, iulè, Gô be bie Lisias yi kaptèn m' be teulize ndag' iyanli. Nl' azômbiè ofisè inlè, e ga venjaveuje Pol, ndô kaô gô ntyôgô y' antyo; ko yè aleg' indegô sè gô bia ayaujinlè.
- 24 Intyugu sinyèwo piaganla pa, añienli Felix nl' ôñwant' wè Drusila, ôñwo Ju; nl' aweliè Pol, avôganliô yè g' ôñwanja w' ibekelia si Kraisi Jisu. Gw' agambiè g' ôñwanja w' ôgôre, nl' iniminla s' ôkuwa, nl' ijèkèlia si bia, Felix arienli, awulia, 'nlè, Egômbè zinlo gèudaga; gô be dènga miè egômb' eña m' be feyo. Avegagi nl' iguñu kè 'nlè e be pô syika-nle Pol gô purunlè: yenlo aweliaweliagè, ayiraga nla yè elombe.
- 27 Impuñ' Imbanli piaganla pa, añienli Porsius Festus gw' inyangay nyi Felix; nla gw' aveli Felix gô tondl' Iju, arigi Pol gô ntyôgô.

- 25 Gw' aŋienli Festus gw' ipa-
nginl' isè, ntyugu ntyarò pia-
ganla pa, avandi gò Jerusalèm
2 avila gò Sezaria. Nl' iminis' i-
mpòlò nli nlañi y' Iju w' azo-
zizi Pol gòre yè; nl' agwenli
3 waò yè nkolo, aŋambiè 'nlè e ga
ròmfe Pol gò Jerusalèm, nkenjaga
waòmè gò dakè gò mponlo, ayò-
4 nlè. Ndò Festus awinlizi, 'nlè,
Pol e penjavenjò gò Sezaria, nla,
inlè, ayèmè avegagi pièrè gò kè-
5 nda gògò. Nl' awuliè, 'nlè, Waò
samlò wi re nl' inyanga gòre
'nlwè, wi ga gènde nla miè, j'
adwanle ndaga yi re yi zye kwè-
kwè gòr' ònlòmfe mè, wi ga zo-
zizè.
- 6 Ayè dwanla pa gòre waò aranga
viaganlò nli ntyugu ènlènlai ge
igòmfi, agèndi gò Sezaria; bu nya
alwanli tu gw' eka z' ijèkèlia,
7 azòmbia 'nlè Pol e ga v'agò. Ayè
bia pa, Iju s' avili gò Jerusalèm
w' agumanli gòre yè vingòvingò,
azozizè isaòn imienge iyoli, yi re
8 w' ayolie dwanlize 'yò. Ndò Pol
aganli òku' wèmè nli bulia, 'nlè,
Mi pa janje mbe du gw' ivanga
ny' Iju, ge gò nagò y' Anyambiè,
9 ge gòre Sezar. Ndò gw' aveli
Festus gò tondi' Iju, awinlizi Pol,
awulia, 'nlè, Ò bele panda gò Je-
rusalèm, ayèkèliò gògò g' òzyò
wam' g' òñwanja w' isaòn yinlò?
10 Ndò Pol awul', inlè, Mi are ku-
manla pa gw' eka z' ijèkèlia zi
Sezar, gò re miè nl' inyanga nyi
jèkèliò: gòr' Iju mi pa dende
ndaga mbe, ga nt' are 'wè w' avò-
11 rò mbiambiè. Sambò ja mi òya-
njisi w' ibe, ge denda pe ndaga yi
re miè nl' inyanga ny' ijuwa, mi
pa bika gò juwa; ndò ja isaòn yi-
nlo yi sozizò miè nle mongi sinlo
yi zyele rèti, gambènlè zyèl' òmo
re nl' inyanga nyi pinla miè gòre
waò. Mi ga gè jèkèliò gòre Sezar.
- 12 Vovo Festus, ayè kamba pa nl'
anlero, awulinliè, 'nlè, Ò re ba-
mbia pa gò kènda gòre Sezar, nla
gòre Sezar be kèndo.
- 13 Intyugu sinyèwo piaganla pa,
aŋienl' Agripa y' òga nli Bernis
14 gò Sezaria gò bale Festus. Gw'
alingagi waò vovo intyugu si-
nyenge, Festus amieze ndaga yi
Pol g' òzyò w' òga, awulia, 'nlè,
R' ònlòmfe vènlò ò rigiò nle Felix
15 gò ntyògò. Gw' avegagi miè gò
Jerusalèm, iminis' impòlò nl' a-
nlero w' Iju w' amiezi miè g'
òñwanj' iwè, avela miè gò pè òga-
16 ra. Ndò mi awinlizi waò, inlè,
Zyele ntyali yi mongi Ròma gò
pinl' òma, kaò waò wi sozizè w'
abia g' òzyò wè, ko yè dènge mbò-
ra yi kanl' òku' wè g' òñwanja w'
17 igamba nyi sozizò yè. Yenlo gw'
alatanli waò gunlu, mi panga waò
penginla, ndò bu nya mi alwanli
tu gw' eka z' ijèkèlia, azòmbia
18 'nlè ònlòmfe e'ga v'agò. Gw' agu-
manli waò, wi sozizè isaòn imbe
19 y' avikiliò miè; ndò w' azozizè
agamba g' òñwanja wi mponlo
yaò yi savinl' Anyambiè, nla g'
òñwanja w' òma in' inyè nle Jisu,
ò re juwa pa, ndò Pol e bulia 'nlè
20 are bò. Gw' avegagi miè nli mpa-
ga nt' are miè gò bambia g' òñwa-
nja w' agamba minlo, mi aŋambiè
vendetwa e bele kènda gò Jerusa-
lèm, ayèkèliò gògò g' òñwanja w'
21 isaòn yinlo. Ndò gw' aŋambi Pol
gò penjavenjò gò jèkèliò gòre Se-
zar, mi azòmb' inlè e ga venjave-
22 njò kaò mi atòmè gòre Sezar. Nl'
awuli Agripa awulinli Festus,
inlè, Miè kè mi ò tonde jogo ònlò-
mfe winlo mièmè. Nl' awuli Fe-
stus, inlè, Mènlè ò be jogo yè.
23 Yenlo bu nya aŋienl' Agripa nli
Bernis nl' igèy' ivòlò, ayinginla
gò mbòra y' òzozo, waò nl' ika-
ptèn nl' anlag' avòlò wi nkala;

nla gw' azômbi Festus Pol ayingi-
 24 nliô. Nl' awuli Festus, inlè, Ôga
 Agripa, nl' anlaga waôdu wi re
 nla 'zwè vênlo, anlwè jenl' ônlô-
 mîe winlo, ô zozizô gôre miè nl'
 Iju waôdu gô Jerusâlêm nla vên-
 lo, ntôngaga 'nlè, Azye nl' inya-
 25 nga nyi dwanla bo nyênlè. Ndô
 mi alêng' inlè e dende ndaga yi re
 yè nl' inyanga nyi juwa: nla gw'
 avelîè gô tômô gôre Sezar, mi age-
 26 nji gô tômè. Ndô mi azye nli
 ndaga yarèti yi tëndiule Rer'
 iyam' g' ôñwanj' iwè. Yenlo mi
 are yè бага pa gw' azyô manli,
 nla pôsyô g' ôzyô wo, ôga Agripa,
 inlè ayè kotizô pa, miè ko dèng'
 27 igamba nyi tènda. Konde mi je-
 nla 'nlè zye kwèkwè gô tômè
 mbwedi, ko arev' isaôn yi sozizô
 yè.

26 Awulinliô Pol nl' Agripa, inlè,
 Vanga sozinlag' ôku' womè.
 Vovo Pol anyonyunl' ôgo, azoza,
 2 inlè: Mi jenle mbia, Ôga Agripa,
 inlè mi are gô kanl' ôku' wam' g'
 ôzyô wo nlèno winlo g' ôñwanja
 w' isaôn yôdu yi sozizô miè nl'
 3 Iju: pôsyô konde ô re nènga pa
 mbiambiè intyali sôdu nl' impaga
 sôdu si re gôr' Iju: yenlo kwenla
 miè 'wè ukolo, inlè, Vôganliô
 4 miè nl' isindinla. Ndwanli yam'
 avila gw' erumbe zam' zi miô nl'
 Iju sôdu; konde mi alwanli yô
 avila gw' ipakilia. gw' inlongo
 5 nyam' gô Jerusâlêm. Wi re mia
 pa mbiambiè g' ôñwanj' iwani
 avila gw' ipakilia, arwe 'nlè wi
 jivire takilia inlè, mi alwanli gô
 nkumba y' Ifarisi, waô gôre 'zwè
 6 wi penjavenj' ivanga pôsyô. Nla
 vênlo mi kumanla gô jèkèliô g'
 ôñwanja w' iguñin ny' ômpanga-
 nlô y' avanganliô nl' Anyambiè
 7 gôr' irer' isazyô; nl' imbuvi sazyô
 lgôñi nl' imbanli, nsavinlag' A-
 nyambiè ôgwèra nl' ôñmânda si re

nl' iguñu nyi bônwa g' ômpanga-
 nlô miè. Nla g' ôñwanja w' igu-
 ñu nyinlo sozizô miè nl' Iju, Re-
 8 ra Ôga. Ezande zi jenla 'nlwè yô
 ndaga yi re y' ayolie bekeliô gôr'
 Anyambiè gô tôngunlie mongi wi
 9 re juwa pa? Rêti miè kè mi avi-
 kil', inlè, mi ga lend' isaôn imie-
 nge gô sir' ina nyi Jisu yi Naza-
 10 rêth. Nla yenlo alendi miè kè gô
 Jerusâlêm: miè bongu p' inyanga
 gôr' iminis' impôlô, mi anlunj'
 awenge gôr' iyombwi gw' iuagô si
 utyôgô, nla gw' ayônliô waô mi
 11 ayivir' igamba kè. Nla gw' ina-
 gô si syono nyongo sinyenge mi
 ayenlizi waô azyingô, agènliza gô
 panga waô pèdi' Anyambiè; nl'
 aëndinli miè waô pôlô, agombi-
 za waô kwanga gw' inkala s' anlo-
 ngo añori.

12 Nla yenlo, gw' agèndagi miè gô
 Damaskos miè pô p' inyanga nl'
 ezangô avila gôr' iminis' impôlô,
 13 Rera Ôga, ukômbe nyôndô mi
 ayenli gô nponlo ôzange avila g'
 ôrôwa, viaganlô nl' ôzange wi
 nkômbe, mbambaga gôre miè nla
 waô w' agèndi nla miè vingôvi-
 14 ngô. Nl' azwèdu pôswa pa gô
 utye, ayogio miè inyôl nyi buli-
 nlia miè nli nkambinli yi Hebru,
 inlè, Sol, Sol, ô kombiza miè
 ande? Re jola gôre 'wè gô sik'
 15 imiang' irwenli. Nl' awuli miè
 'nlè, Awè mande, Rera? Awuli
 Rerè, inlè, Miè ule Jisu yi Kombi-
 16 zô ndo. Ndô gumanla gôre nl'
 agôlô mo: konde mi are bôwnulia
 pa gôre 'wè gô ntinla yinlo inlè,
 gô dôvîo minisè nl' ôyenli w' isa-
 ôñ yi re 'wè jenla pa, nl' isaôn
 17 yi be bôwnliô miè gôre 'wè. Mi
 be sunginlo kè avila gôr' anlaga
 nl' anlongo mi be tômâ miè 'wè,
 18 gô nungunl' antyo maô, ko waô
 kalwa avila gô mpiri aña g' ôza-
 nge, nl' avila gô ngulu yi Satan

- avia gôr' Anyambiè, ko waô dè-
ng' inyeza s' ibe nl' ijiga gôre waô
wi re mēpa pa v' ibekelia gôre miè.
- 19 Yenlo, Ôga Agripa, miè jenla p'
isaôn mèyo avila g' ôrôwa, mi
- 20 pegag' ijoginlô fo: ndô gw' alô-
nga gô Damaskos, nla gô Jerusa-
lèni, nla gô ntye yi Judia yôdu,
nla gôr' anlongo kè, mi agambi-
nli waô inlè wi ga nlige nkônde,
agalwa gôr' Anyambiè, ujanjag'
isaôn yi keka nl' ikalwa s' ôrēmā.
- 21 Gô ntinla yinlo Iju s' agôti miè
gô nagô y' Anyambiè, agèuliza gô
- 22 jônla miè. Ndô mi anlungunliô
nl' Anyambiè, ko miè dwanla
kwanga nlèno, ntakiliaga gôr'
awangô nl' avôlô, ndô mi kamb'
igamba, kaô mēmō m' awuliô nl'
ivogisi nli Môsès inlè mi be twa;
- 23 inlè, Krais e be juwa, nla inlè,
ayè tōngwa pa gw' alōngā avila
gw' ijuwa, e be miez' ôzange gôr'
Iju nl' anlongo kè.
- 24 Gw' agambagiè yenlo, Festus
awuli nl' inyô' ivôlô, inlè, Pol,
ô tanla; inèng' iso ipôlô s' apang'
- 25 ewônjô zo feva. Ndô Pol awul',
inlè, Mi pa taula, Rera Festus;
ndô mi kamb' agamba m' ôrèti
- 26 nl' ôzima. Konde ôga avôrô isaôn
yinlo, ô kambinlô miè kè buku:
konde mi tanga 'nlè, gw' isaôn yi-
nlo zyel' igamba nyi re jumbunlô
pa avila gôre yè; konde isaôn yi-
nlo yi pa dendô gô ntulungu.
- 27 Ôga Agripa, ô bekeli' ivogisi?
- 28 Mi avôrô inlè, ô bekeliā yô. Nl'
awuli Agripa awulinli' Pol, inlè, Ô
be panga miè kalwa krisyon kwè.
- 29 Nl' awuli Pol, inlè, Toto Anya-
mbiè, ntyo kwè ntyo ôling' ôla,
arang' awè dadiè, ndô waôdu kè
wi jôgo miè nlèno winlo, wi ga
rwe nt' are miè, tōmbare p' igôrô
yinlo.
- 30 Vovo agumanli ôga, nli guverner,
nli Bernis, nla waô w' alwanli tu
- 31 nla waô. Waô kogwa pa w' aga-
mbanli awulia, 'nlè, Ônlôfme wi-
nlo e pa dende ndaga yi re yè nl'
inyanga nyi juwa ge dwanla gô
- 32 ntyôgô. Awuli Agripa awulinli
Festus, inlè, Ônlôfme winlo ko
tigô dienga, arwe 'nlè e pa ba-
mbia gô jèkeliô gôre Sezar.
- 27 Gw' agenjiô inlè azwè be kè-
nda nl' ôwatanga agènda gô
Itali, w' avenli Pol nl' imbwed'
iñori gôre ofisè, in' inyè nle Ju-
lius, yi nkumba y' isozyè y' awe-
liagô inlè, nkumba yi Augustus.
- 2 Nl' agwenli 'zwè g' ôwatanga wi
Adramite, w' avegagi gô kènda
gw' inkala si Asia si re gô ntyu-
vā, nl' aluli 'zwè agènda; agèndi
kè nla 'zwè Aristarkus, ôma wi
Masedônia, ô vili gô Thèsalonika.
- 3 Bu nya azimbi 'zwè gô Sidon: nl'
alendinli Julius alendinli Pol
nkèngo, arigè suma agè jenl'
- 4 indegô sè. Aluli 'zwè avila vovo,
aviaganle nenge yi Siprus g' ôza-
mba w' avegagi 'zwè divinlô pa
avila g' ômpunga, konde w' ave-
gagi nla 'zwè akôma. Nla gw'
aluô 'zwè azw' apiaganli mbenle
yi re swaswo nli Silisia nli Pamfi-
lia, aŋienli 'zwè gô Mira, nkala
- 6 yi Lisia. Gôgô alengi ofisè ôwa-
tanga wi Alexandria wi kènda gô
- 7 Itali, awela 'zwè gô wô. Azwè
kènda pa intyugu sinuyenge nli
nkèngo, ayenle njuke gô bia va-
nganle swaswo nli Snide, vovo
ômpunga wi jiyira 'zwè fo kènda
nkôvā mēyonlo, yenlo azyombu-
nli 'zwè ômpunga g' ôzamba wi
nenge yi Kret, swaswo nli Sa-
lmon. Nl' aviaganli 'zwè yô nli
njuke nsônagage ntye, aŋia gô
mbôra yi fweliô inlè, Akwèt'
ambia, pièrè nli nkala yi Lasea.
- 9 Waô periza p' egômb' ela, mbe-
nle y' arwenli mbe gô kèndô, ko-
nde egômbè zi ntyagô z' aluô z'

apiaganli, yenlo Pol avenli waô
 10 ôkeli, awulia, 'nlè, Anlômè, mi
 jenla 'nlè ôgèndo winlo wi be dwa-
 nla nli njuke nl' ipera sipôlô, ara-
 uga s' igumba nl' ôwatanga dadîè,
 11 ndô si mènlo yazyô kè. Ndô ofi-
 sè ayoginlô ngowè nl' ômo nli vi
 ôwatanga, viaganlô nl' igamba
 12 ny' agambiô nle Pol. Nla gô re
 'nlè ikwèta nyi pegag' i'ia gô
 dwanlô egômbe z' ifwi, awenge
 gôre waô w' awul' inlè azwè ga
 lule avila vènlo, vendetwa azwè
 ko hôfiwa gô Fenix, aviaganl'
 egômbe z' ifwi gôgô; Fenix yô
 nl' ikwèta nyi nenge yi Kret, nyi
 re swaswo nli nord-est nli syud-
 13 est. Gw' avèvinl' ômpunga wi
 syud nli nkèngo, w' avikil' inlè
 w' alèngi ntandinli yaô; nl'
 aluli waô, aviaganle Kret nsônga-
 14 ge ntye. Ndô kwè ômpung' ôyo-
 li, wi fweliô 'nlè Yuroklidon, w'
 15 avili gô nkôfa yi nenge. Gw'
 awôli wô ôwatanga, ko w' ayolie
 sindinla wo, azw' agegwi, agènda
 16 nl' ômpunga. Nl' agè syombunli
 'zwè ômpunga g' ôzamba wi ne-
 nge nyangô yi fweliô 'nlè Kloda,
 vovo ayenli 'zwè njuke gô penja-
 17 venj' elende. Waô tònibinla pa
 zô, w' anlunganl' ôwatanga nli
 kôra wô nl' igoli vingôvingô; nla
 gw' arienli waô wi vende kôte
 ntômba yi fweliô 'nlè Sirte, w'
 azyônli ikuku, agènda yenlo.
 18 Gw' awôliô 'zwè pôlô nl' ôgula,
 bu nya w' awakili gô fal' igumba
 19 gô mbenle; nli intyugu yi ntyarô
 awali waô nl' agô maômè yoma y'
 20 ôwatanga. Nl' intyugu sinyenge
 nkômbe nl' igègènlî yi bamba
 gôre 'zwè, nl' ômpung' ôyoli w'
 awôlagl' 'zwè, yenlo aver' iguînu
 nyôdu inlè azwè be sunginlô.
 21 Gw' aluô waô w' adwanli ôling'
 ôla inya fo, Pol agumanli gô gare,
 awulla 'nlè, Anlômè, anl' aro

joginlô miè, ko 'nlw' alula gô
 Kret, alènge njuke yinlo nl' ipera
 22 sinlo. Nla vènlo mi tevunla
 'nlwè, inlè, Zindianl' irèmi' iyanli:
 kondè be dwanl' ipera s' emènlo
 gôre 'nlwè, ndô dadîè s' ôwatanga.
 23 Kondè ôgwèra winlo akumanla
 pièrè nla inlè 'enjèl' y' Anyambiè
 yi niva miè, yi janjinlô miè kè,
 24 awulia 'nlè, Aria, Pol; ô be bagô
 g' ôzyô wi Sezar: nla vônla,
 Anyambiè are 'wè pa pa waôdu
 25 wi re nla 'wè g' ôwatanga. Sam-
 bô, anlômè zindianl' irèmi:
 kondè mi bekelî Anyambiè, inlè,
 be dwanla vanganle nt' abulinliô
 26 miè. Ndô azwè be falô gô
 nenge.
 27 Ndô igômi ny' intyugu nli ntyu-
 gu nlai piaganla pa, gw' awôla-
 nganlagi 'zwè vènlo nla vovo gô
 mbenle yi Adria, ôgwèra nlenge-
 nlenge mongi w' ayanji g' ôwa-
 tanga w' avikil' inlè azwè syusya
 28 pièrè gô ntye; nl' avungi waô
 ntyôngi, alèng' agômi mi guwa
 ambanli: avila vovo kwè w' avo
 pungi, alèng' igômi nli guwa ta-
 29 uli. Nla gw' arienli waô azwè
 vende falô gô ntyè gô mbôra y'
 adô, w' avungi nyilô nlai avila
 gw' atinla, avenginlag' ôwenja.
 30 Nl' avèlagi mongi janja gô pera
 avila g' ôwatanga, azyônli' elende
 gô mbenle, mpondiaga 'nlè wi be
 31 pung' inyilô gô numbu, ndô Pol
 awulinli ofisè nl' îsozyè, inlè,
 Anlw' ayoliè sunginlô, kaô mon-
 gi sinlo w' adwanla g' ôwata-
 32 nga. Nl' arenl' îsozyè arenl' igu-
 lu y' elende, ko zô pôswa gô
 33 mbenle. Gw' awakili ôwenja gô
 jenja, Pol agwenlî waôdu nkolo
 inlè, wi ga wong' eza z' inya,
 awulia, 'nlè, Yinlo nl' igômi ny'
 intyugu nli ntyugu nlai yi dwa-
 nla 'nlwè mpengag' esyônge, kô
 34 'nlw' any' ezoma. Sambô koko-

- loanli, nyanli: konde yenlo r' isyolo gw' isunginlô sanli: konde be pera vanganal' ôrue avila gw' ewônjô z' ôm' edu gôre 'nlwê.
- 35 Ayê kamba pa yenlo, awongi mpemba, av' Anyambiê akeña gw' azyô ma waôdu; amogunla
- 36 yô, avakilie nya. Vovo waôdu w' azindiô irêmia, awong' inya kè
- 37 waômè. Azw' avegagi g' ôwata-nga anlaga waôdu nkama mbanli n' agômi ôrogênlô n' ôrôwa.
- 38 Gw' ayôri waô, w' ayavuri ôwata-tanga nli fal' inya gô mbenle.
- 39 Gw' arwenl' ômânda, wi mia du ntye mè: ndô w' ayenl' ikwêta ny' avegagi n' ôzyègè, n' awô-ndi waô môngdo vendetwa waô ko
- 40 kèndi' ôwatanga gôgô. Avurunli waô inyilô ariga sô gô mbenle, avurunla kè igulu y' agôriô n' evêpa egômbe mô; vovo aluri waô ikuku nyi numbu g' ômpunga, agè kômbiz' ôzyègè. Ndô
- 41 w' aïenli gô mbôra y' avegagi ntômba, ko waô sîga gôgô; n' agèndi numbu gô ntômba ayola gôgô, ndô atinla n' avakili gô jarua nli ngulu y' ikeva. Nl' iso-zyè s' aveli jôn' imbwedi, si ve-
- 42 nde joga gô ntye, avera. Ndô ofisè aveli sunginle Pol, alega waô; n' azômbiè, 'nlè waô wi re ko joga wi ga vôswe gô mbenle,
- 44 alônge kènda gô ntye: n' aïori, awèwo n' intimbi, n' awèwo nli yoma mori y' ôwatanga. Yenlo arwenl' inlè waôdu w' azyiivi mbiambiè gô ntye.
- 28 Gw' awôñwi 'zwè gô ntye, azw' amienl' inlè nenge yi fwe-2 liô, inlè, Mèlita. Nl' anlaga wi ntye mè anlaga w' iga w' arumi-nli 'zwè nkèngo mpôlô: w' aña-k' ôgônli, awonga 'zwèdu, konde ningô y' anlogi, n' egômbe mè
- 3 avegag' ifwi. Ndô Pol ayè kumi-nlia p' ita ny' isakilia, awela sô
- g' ôgônli, ômpenle w' agogwi g' ôñwanja wi mpiu, anlôme Pol g' 4 ôgo. Gw' ayenli anlaga mè w' iga ayenl' ôñmamba bata g' ôgo wi Pol, w' awulianl' inlè, Rêti winlo n' ôyônlisi, wi re, vanganal' asu-nginlô avila gô ntyuwa, Ôgôre wi 5 jîvira 'nlè e ga rôle. Ndô Pol anyèny' ôñmamba gw' iulu, ko yè
- 6 alènge nkazya. Ndô waô w' ave-nginlag' inlè e be duma, ge pôswa gô ntye ayuwa nèganèga: ndô gw' alingi waô nli 'penginla, ko w' ayenle njuke yi bia gôre yè, w' agalw' ipikili' saô, awulia, 'nlè, Ayè anyambiè.
- 7 Pièrè nli mbôra mè avegagi ntye y' anliviô n' ômo vegagi gw' ewônjô zi nenge, in' inyè nle Publius; n' awongiè 'zwè, avenja-venja 'zwè n' ôyôg' ômpôlô,
- 8 ntyugu ntyarô. Nl' avegagi rerè yi Publius bu n' ifwi, n' iwuñu nyè ny' ayiranlagi kè: n' ayi-ngiuli Pol gôre yè, agambinla,
- 9 arali' ago gôre yè, ayingè. Ayè denda pa yenlo, aïori w' avegagi n' inkanli gô nenge, w' aïenli 10 kè, ayingô: n' alubi waô 'zwè n' ôlub' ômpôlô; nla gw' aluli 'zwè avila vovo, w' aweli g' ôwata-nga isaôn y' avegagi 'zwè n' isy-olo.
- 11 Agwèli ararô piaganla pa, aluli 'zwè avila gô nenge n' ôwatanga wi Alèxandria, w' aluô w' apiaganl' egômbe z' ifwi vovo, w' avegagi n' elingiliô inlè, Kastor nli
- 12 Pollux. Nl' azimbi 'zwè gô Si-rakus, alwanla vovo ntyugu ntya-13 rô. Avila vovo avingwi 'zwè aïia gô Rejim: bu nya aïenli ômpunga wi Syud, nli ntyugu yi-mbanli azw' awôñwi gô Potiola.
- 14 Vovo alèngi 'zwè awarerè, w' aïambi 'zwè gô dwaula nla waô ntyugu ôrogênlô: nla yenlo aïie-nli 'zwè gô Rôma. Awarerè, gw'

- ayogiô waô g' ôñwanj' iwazyô, w' aŋienli gô datanla nla 'zwè kwanga gô mbôra yi r' igôliulô nyi Apius, nl' inagô ntyarô si simbinl' agênda: nla gw' ayenli Pol ayenla waô, avenl' Anyambiê akeva, azindi' ôrêmia.
- 16 Gw' ayinginli 'zwè gô Rôma, Polarigiô gô dwaula gô nag' wêmè nli sozyè mori y' avenjavenjagè.
- 17 Ntyugu ntyarô piaganla pa, Pol alatizi waô w' avegagi nl' inyangâ gôr' Iju: gw' alatanli waô, awulinli waô, inlè, Awarera, vanganle mi pa duô mi adendi ndaga yi re yi zye swaswo nl' intyali s' irer' isazyô, nli avenliô mbwedi gw' ago mi mongi Rôma avila gô
- 18 Jerusalèm. Waô kotiza pa miè, w' aŋele tigi miè diènga, konde pegaga ntiula y' ijuwa gôre miè.
- 19 Ndô Iju w' aŋiki, yenlo ariganli gôre miè dadiè gô bambiô gô jèkèliô gôre Sezar; aranga 'nlè mi avegagi nli ndaga yi soziz' inlongo nyam'. Gô ntiula yinlo afeya miè 'nlwè gô jenla 'nlwè nla gô kamba nla 'nlwè: konde mi are kôrô pa nl' izungakanlô nyinlo g' ôñwanja w' iguñu nyi
- 21 Israèl. Awulinli waô yè, iulè, Azwè pa dènge yangô avila gô Judia g' ôñwanj' iwo, pa bia gunlu k' ôma gôr' awarerè ô re takilia pa ge kamba pa ndaga mbe g' ôñwanj' iwo. Ndô azwè bele jogo avila gôre 'wè nte pikilio: konde g' ôñwanja wi nkumba yinlô,
- 23 azw' avôrô inlè mbôr' iedu yi kambo mbe. Gw' aluô waô w' atevè ntyugu, w' aŋieuli gôre yè gô nag' wè aweuge; nl' avèngunliè ndaga gôre waô, ntakiliaga g' ôñwauja w' inlongo ny' Anyambiè, areva waô g' ôñwanja wi Jisu, avila gw' ivanga nyi Môsès nli yangô y' ivogisi kè, avil' ibanaga kanga nkôlô. Nl' awèwo w' aŋekeli isaôn y' agambiô, nl' awèwo wi pa bekelia. Nla gw' arwenli 'nlè wi kwezanganla, w' alubwi, Pol ayè kamba pa nla waô igamb' iñmori, inlè, Inlinl' Iŋia nyi re kamba pa mbiambiè gôr' irer' isazyô vo Esaia y' ôvogisi, inlè, Gènda gôr' anlaga winlô, ko bulia, 'nlè, Gw' ijogo anlwè be jogo, ko 'nlw' agôtiza; nli gw' ijènla anlwè be jenla, ko 'nlw' azyilia. Konde irèña y' anlaga winlo y' apomii, nl' arôl maô mi re dira gw' ijogo, nl' antyo maô wi re mô nunja pa; wi vende jenla nl' antyo, ayogo nl' arôl, agôtiza nl' irèña, agalwa, ko miè
- 28 jinga waô. Ga miô gôre 'nlwè, iulè, isunginla s' Anyambiè sinlo si re tòmô pa gôr' anlongo: waô wi be jogo.
- 30 Nl' alwanli Pol impum' imbanli gô nagô y' avagagô ndè ipa, awonga waôdu w' aŋiagagi gôre yè, nkambinlag' inlongo ny' Anyambiè, nli ulènjaga g' ôñwanja wa Rerè Jisu Krai nl' iganda nyôdu, pegag' ôma kè ô legiè.

EZANGÔ ZI POL Y' ERÔMI GÔRE MONGI WI RÔMA.

- 1 POL, nyôngô yi Jisu Krais, fwè-liô pa gô dwanl' erômi, dôvîô pa gô ntyangô mbia y' Anyambiè,
- 2 y' avanganliô ndè gw' alônga nl' ivogisi yè gw' irèndo yôruna, g'
- 3 ôñwanja w' Ôñwanl' iwè, ô yanliô gô nagô yi David g' ôzamba w'
- 4 ôzyônli, ndô g' ôzamba w' inlinla nyôruna, alingiliô nli ngulu inlè ayè Ôñwa w' Anyambiè nl' itô-ngwa avila gw' ijuwa, vanganle Jisu Krais y' Ôvanginli wazyô;
- 5 vo yè awongi 'zwè imèpinlô nl' eñilô z' erômi gw' anlongo môdu, gô бага waô gw' ijoginlô s' ibekelia, g' ôñwanja w' in' inyè: gôre waô nle 'nlwè kè, fweliô pa gô
- 7 dwanle mongi wi Jisu Krais: gôre waôdu wi re gô Rôma, mongi tondô nl' Anyambiè fweliô pa gô dwanl' iyombwi; Imèpinlô gôre 'nlwè nl' añiènjà avila gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô nl' Ôvanginli Jisu Krais.
- 8 Gw' alônga, mi p' Anyambiè yam' akeña vo Jisu Krais g' ôñwanj' iwanli anlwèdu, konde ibekeli' sanli si kambô gô ntye
- 9 yôdu. Konde ôyenli wam' nl' Anyambiè, ô janjinlô miè gw' inlinl' inyam' gô ntyangô mbia y' Ôñwanl' iwè, nte jôuginlia miè
- 10 'nlwè pèkèpèkè, mbambiag' egô-mbe zôdu gw' inkolo sam', vendetwa vènlô gw' egô-mbe, gô ntondinli y' Anyambiè, miè ko dèng' ôgènd' ônrîbia gô bia gôre
- 11 'nlwè. Konde mi jôngunla pôlô gô jenla 'nlwè, kô miè kerinla
- 'nlwè eza z' Inlinla, gô joliza
- 12 'nlwè; inlè, ko miè sindiô gôre 'nlwè, mpo mô nla 'nlwè nl' ibekeli' sazyô azwè nl' azwè, isanli
- 13 nl' isañi kè. Ndô, awarera, mi pa bela 'nlwè gô dw' amia, 'nlè, nyongo sinylene mi agenji gô bia gôre 'nlwè, ko miè dwanla nl' ôlônd' ôñwèwo gôre 'nlwè kè, ga gw' anlongo añiori, ndô aña gw'
- 14 egô-mbe zinlo mi azimbiô. Mi ôñwanlisi w' Igrek nla w' anlongo añiori kè, w' anlaga w' imia nla w' anlaga wi r' imia fo kè.
- 15 Yenlo, ga nt' are ngulu yam', mi are keka pa gô kambinla 'nlwè yi re gô Rôma kè ntyangô mbia.
- 16 Konde mi pa jenle ntyangô mbia ntyonli: konde yô nle ngulu y' Anyambiè gw' isunginla gôr' ôm' edu ô bekelia; gw' alônga gôr' ôñwo Ju, nla gôr' ôñwo Grek kè.
- 17 Konde gô yô ôgôre w' Anyambiè wi pila gw' ibekelia dadiè wi tuminliô: ga nt' are tøndô pa, inlè, Ôma w' ôgôre e be dèng' eñmènlo v' ibekelia.
- 18 Konde egunlu z' Anyambiè zi re tuminliô p' avila g' ôrôwa gw' ipèdi' Anyambiè sôdu nl' ijanj' ibe s' anlaga, wi simbi' ôgiligili
- 19 nli janj' ibe. Konde eza zi re ko miô g' ôñwanja w' Anyambiè zi re zange gôre waô; konde Anya-
- 20 mbiè awôwunli zô gôre waô. Konde isaôn yè yi re yi jenlagô y' ayenliô bwi avila gw' ipangô si ntyè, nkôtizagô nli ya y' avangio, vanganle ngulu yè yakoulako nli

mpangiuli yè y' Anyambiè; ye-
 21 nlo re wi zye nli ntyongwè: kon-
 nde, gw' amienli waò Anyambiè,
 wi pendie g' Anyambiè, nlo p'
 akeŋa; ndò w' arwenl' itenüu gw'
 ipikili' saò, nl' irèni' yaò y' itenüu
 22 y' arwenli mpiri. Gw' awuliagi
 waò, inlè, azw' are nl' imia, w'
 23 arwenli dosyu; avengakanli waò
 ònjèlènjàlè w' Anyambiè yi re y'
 ayuwize nl' edidi egolanli g' òma
 ò juwa njuwaga, nla g' inyonli,
 nla g' inyama s' impondo nai,
 nda ga ya yi dandalanda.
 24 Yenlo Anyambiè arigi waò gw'
 isyèkè, gw' itonginla s' irèni' i-
 yaò, gò jenliz' ikuw' iyaò ntyonli
 25 waò nla waò: konde w' avenga-
 kanl' ògiligili w' Anyambiè nl'
 inòka, azavinla ayanjinl', eza z'
 avangiò viaganlò nl' Òvangi, ò
 re saviulò pa egòmbè zòdu. A-
 mèn.
 26 G' òñwanja wi ndaga yinlo A-
 nyambiè arigi waò gw' itonginla
 si ntyonli: konde vanganl' antò
 waò w' agalunle ntyale yi mpa-
 nginli yaò gò yò yi re yi zyele ga
 27 mpanli yaò: egolanli mèmò kè
 anlòmè, w' awali kil' antò, aŋia
 gw' itonginl' isaò waò nla waò,
 anlòmè nl' anlòmè njanjanlag'
 agamba mi ntyonli, alènga kè
 gw' ikuw' iyaò mè ipa s' ifwem'
 isaò si re kwèkwè.
 28 Nla ga nt' arwenl' inlè wi pa
 bele penjavenj' Anyambiè, gw'
 imi' saò, Anyambiè arigi waò g'
 ògu feva pa, gò dend' isaòni yi re
 29 yi zye kwèkwè; jònli pa ralie nl'
 ipava sòdu, ibe, ògasyò w' anliva,
 nfevinli y' òrèni: ralie nli ña-
 ndi, ijònl' anlaga, mbèlèkè, ite-
 30 miza, mpangiuli mbe; w' arwe-
 nli k' imoginli, l'èrinli, inumbisi
 y' Anyambiè, irowisi, idandò, mo-
 ngl wi bòl' ikapa, ivangi y' i-
 ntyal' imbe, mongi wl re w' ayo-

31 ginlò izomb' iyaò, mongi wi r' i-
 kòtiza fo, wi jònl' impanganlò,
 wi zye nl' irèni y' anlaga, wi re
 32 k' ipòginla fo. Winlo gw' amie-
 nli waò òzòmbiò w' Anyambiè,
 inlè, waò wi dend' isaòni ònlongo
 mè wi re nl' inyanga ny' ijuwa,
 wi pa denda yò waòniè dadie, ndò
 wi jivira kè mponlo yi mongi wi
 denda yò.

2 Sambò ò zye nli ntyongwè, awè,
 òm' edu ò jèkèlia: konde gò nda-
 ga yi jèkèlio omòri, ò p' òku' wo-
 mè ògara; konde awè ò jèkèlia ò
 2 dend' isaòni mèmò. Konde azw'
 avòrò, iplè, ijèkèlia s' Anyambiè
 si re ga nt' ar' ògiligili gòre waò
 3 wi dend' isaòni ònlongo mè. Ndò,
 awè, ò jèkèlia waò wi dend' isaòni
 ònlongo winlo, ò denda k' egola-
 nli mèmò, ò pikilia 'nlè ò be jolie
 4 fang' ijèkèlia s' Anyambiè? Ge
 ò pèdi' ibunla s' òmbi' wè nl' isi-
 ndinla nl' isile benda, ko w' amia
 'nlè òmbia w' Anyambiè wi kè-
 5 ndio gw' ikalwa s' òrèni? Ndò,
 ga nt' are njolinli yo nl' òrèni
 wi re wi nligè nkòndi, ò kenjinl'
 òku' womè egunlu gò ntyugu y'
 egunlu nl' ituminlia s' ijèkèlia
 6 sarèti s' Anyambiè; ò be p' òm'
 7 edu ga nt' ar' ijanj' isè: gòre waò
 wi but' ivenda nl' òlubò nl' itwa-
 yuwa v' isindinla gw' ijanj' ibia,
 e be p' enñenlo z' egòmbè zòdu:
 8 ndò gòre waò wi dòv' impaga, ko
 w' ayoginl' ògiligili, ndò wi jogi-
 nlò ibe, be dwaul' egunlu nli nga-
 9 mbi, azyile nl' azyingò, gw' inli-
 nl' iedu ny' òmo janj' ibe, gw'
 alònga gòr' òñwo Ju, nla gòr'
 10 òñwo Grek kè; ndò ivenda nl'
 òlubò nl' añènjè gòr' òm' edu ò
 janj' ibia, gw' alònga gòr' òñwo
 11 Ju, nla gòr' òñwo Grek kè: kon-
 de zyel' òma wantuntu gòr'
 12 Anyambiè. Konde utangò yi re
 fwema pa ivanga fo wi be jilizò

- k' ivanga fo: nli ntangô yi re
 13 fwema pa gw' ivanga wi be jèkè-
 liô nl' ivanga; konde arang' iyo-
 gisi y' ivanga yi pô mbèñi' gôr'
 Anyambiè, ndô iyanjisi y' ivanga
 14 yi be pô mbèñi'. Konde gô de-
 nd' anlongo mi re mi zye nl' i-
 vanga alend' isaôn y' ivanga nli
 njanli yaô, mongi sinlo wi re wi
 zye nl' ivanga, waômè nl' ivanga
 15 gw' ikuw' iyaômè; kondeniè wi
 tuminli' eñilô z' ivanga tëndô pa
 gw' irèñi' iyaô, irèñi' iyaô ntaki-
 liaga ta nla nyô, nl' ipikili' saô
 kè sinlo nla sonla si soziza waô,
 16 azya nlonlo si kanla waô. Be
 twa yenlo kè gô ntyugu yi be jè-
 kèli' Anyambiè isaôn y' iyumbun-
 lô y' anlaga vo Jisu Krais, ga
 nt' are ntyangô yam' mbia.
 17 Ndô ja w' afweliô, inlè, ôñwo
 Ju, añekeli' ivanga, awôlinl' ôku'
 18 wo ikapa gôr' Anyambiè; ô vôrô
 kè ntondinli yè, avinj' isaôn yi r'
 imbia, konde ô re nènjô pa gw'
 19 ivanga; ô pikili' ôku' wo, inlè,
 awè ômo kèndi' apoku, ôzange
 20 wi mongi wi re gô mpiri, ônlènji
 wi mongi wi r' imia fo, ôrevi w'
 awanla, konde gw' ivanga ô re
 nl' egolanli z' imia nla z' ôrèti;
 21 awè, sambô ô nènji' ôñmori, ô nènji'
 ôku' womè? awè ô kambinla,
 22 'nlè, ayufa, ô jufa? awè ô bulia,
 'nlè, anlania nla winganli, ô na-
 nla winganli? awè ô bik' ikanla,
 23 ô kwèrè ya yôrunda? awè ô bô-
 linl' ôku' wo ikapa gw' ivanga, ô
 pèdi' Anyambiè nli pav' ivanga?
 24 Konde ina ny' Anyambiè nyi pè-
 diô gôr' anlongo g' ôñwanj' iwa-
 25 nli, nt' are tëndô pa. Konde ikè-
 ra rèti sî re nl' isyolo, ja w' ade-
 nd' ivanga; ndô ja awè ôvavisi
 w' ivanga, gambènli' ikèr' iso s'
 26 atw' ôzombè. Sambô, ja ôzombè
 w' apenjavenj' isômbia s' ivanga,
 ôzombè wè w' aranginlô yè g'
- 27 ikèra? Nla ja ôma w' ôzombè
 nli njanla adend' ivanga, gambè-
 nl' ave wè ôgara, awè ô re nl'
 ôrèndo nl' ikèra, ndô ô pav' i-
 28 nga? Konde ayè arang' ôñwo
 Ju, ô re yenlo g' ôkuwa dadiè;
 ikèra kè aranga mèsô si re g' oku-
 29 wa g' ôzyônli: ndô ayè ôñwo Ju,
 ô re yenlo gô garegare; ikèra kè
 nle s' ôrèña, gw' inlinla, aranga
 g' ôrèndo; isuminlia s' ôma mè
 si pîla gôr' anlaga, ndô gôr' Anya-
 mbiè.
- 3** Sambô, ezande zi re nl' ôñwo Ju
 viaganlô? ge isyolo ande nyi re
 2 nl' ikèra? Si r' isyolo ivôlô nkô-
 v' iedu: gw' alônga, kondeniè
 mongi wi re kèrô pa w' ayeginliô
 3 agamba m' Anyambiè. Ndô
 ande, ja awèwo wi pegaga nl' ibe-
 kelia? itwañekeli' saô si be pang'
 ôgiligili w' Anyambiè ôsaôn wa-
 4 nyawènyawè? Alwanlize yenlo:
 Anyambiè e ga lwanl' ôrèti, nl'
 ôm' edu ônlôki; ga nt' are tëndô
 pa, inlè, Ko 'wè dwanle mbèñi'
 gw' agamb' imo, ageña gô bio gw'
 5 ijèkèla. Ndô ja ibe sazyô s' atu-
 minli' ôgôre w' Anyambiè, azwè
 be bulia sè? Anyambiè yi fwi-
 nlize ngoko ar' ômbe? Mi ka-
 6 mba g' ôma. Alwanlize yenlo:
 gambènliè Anyambiè be jèkèlie
 7 ntye sè? Ndô ja ôrèti w' Anya-
 mbiè w' awunli gw' ivend' inyè
 v' inôk' isam', gambènliè mi pare
 8 pô p' ôgara g' ômo mbe sè? Sa-
 mbô azwè ga lende mbe ko mbia
 yô bia, ga nte berinlô 'zwè, nla ga
 nte buli' awèwo inlè azwè ka-
 mba? wi re ôgari wi re kwèkwè.
 9 Ndô sè? Azw' are viaganlô nla
 waô? Nyawè, nl' ôñwozoma: ko-
 nde azw' are bulia pa, inlè, Iju nl'
 10 Igrek waôdu ta, wi re gw' ibe; ga
 nt' are tëndô pa, inlè, Zyel' ôma
 11 w' ôgôre, vangaul' ôñmori; Zyel'
 ômo kôtiza, zyel' ômo but' Anya-

12 mbiè; Waôdu wi re jèrua pa, wi
 re feva pa ta; zyel' ômo dende
 13 mbia, vanganl' ômori. Ôngông'
 iwaô nl' ôrôngiulô wabwi; wi re
 temiza pa nl' inlêmè yaô; nduma
 y' impenle yi re gw' inlumbu yaô.
 14 Agwanl' imaô mi re nl' isava nli
 15 nônli ralie. Agôlô maô mi nèga
 16 gô pôvize ntyinla; ijiliza nl' agu-
 17 ga mi re gw' imponlo saô, nli
 imponlo y' amênjè w' amie yô.
 18 Itia s' Anyambiè si zyele gw'
 19 antyo maô. Azw' avôrô, inlè,
 isaôn yi buliô nl' ivanga, nyi ka-
 mba nla waô wi re gw' ivanga;
 ko ôgwanl' iedu nunjô, nli utye
 yôdu tw' ôgara gôr' Anyambiè.
 20 Kondenlè zyel' ôzyônli wi be pô
 mbêm' g' ôzyô wè nli janj' ampa-
 nga: konde imia s' ibe si pila gw'
 21 ivanga. Ndô vèulo ôgôre wi re
 wi pila gw' ivanga w' abôwunliô,
 mbukunlagô nl' ivanga nl' ivogi-
 22 si; vanganl' ôgôre w' Anyambiè
 wi pila gw' ibekeliè Jisu Krai-
 s gôre waôdu wi bekelia; konde
 23 zyel' ibangwanla; konde waôdu
 wi re fwema pa, avèn' isuminlia
 24 s' Anyambiè. Ndô wi pô mbêm'
 mpagaga nl' imèpinlô sè v' ôla-
 25 ndunlô wi re gôre Krai Jisu: ô
 lôvîô nl' Anyambiè ôravinklô, v'
 ibekeliè ntyinl' iyè, gô tuminli'
 ôgôre wè, konde gw' isindinla s'
 Anyambiè avôzy' ibe s' alôngi
 26 dendiô; inlè, gô tuminli' ôgôre
 wè egômbe zinlo: ko yè dwanle
 mbêm', avè mbêm' ô bekelie Jisu.
 27 Sambô ikapa si re gwi? S' anu-
 njô. Nl' ivanga nyi? ny' ijanja?
 Nyawè, ndô nl' ivanga ny' ibeke-
 28 lia. Sambô azwè tenliza, 'nlè,
 ôma e pô mbêm' nl' ibekelia ija-
 29 nja s' ivanga fo. Ge ayè Anya-
 mbiè y' Iju dadiè? ayè arang'
 Anyambiè y' alungo kè? Iñ'
 30 y' alungo kè: ja adwanla, 'nlè,
 Anyambiè mori e be pa mongi wi

re kèrô mbêm' nl' ibekelia, nla
 waô wi r' izombe kè mbêm' v'
 31 ibekelia. Sambô azwè pang' iva-
 nga ôsaôn wanyawènyawè nl'
 ibekelia? Alwanlize yenlo: ndô
 azwè dwanliz' ivanga.

4 Sambô, ezande zi be buliô 'zwè,
 inlè, Abraham, rer' iyazyô nônga,
 are dènga pa ga nt' ar' ôzyônli?

2 Konde ja Abraham avenliô mbè-
 m' nl' ijanja, gambènle are nli
 mbôra yi syôgwa; ndô aranga

3 gôr' Anyambiè. Konde irèndô yi
 bulia sè? inlè, Abraham aêkeli
 Anyambiè, ko sô tanginlô yè vo

4 ôgôre. Ndô gôre yè ô janja, ipa si
 pa tangô g' imèpinlô, ndô g'
 5 inwanla. Ndô ayè ô re e pa ja-
 nja, ndô e bekelie ô p' anlag' afe

mbêm', ibekeli' sè si tanginlô yè
 6 vo ôgôre. Ga nte kambe David
 kè agamb' ôzavinlô w' ôma, ô ta-

nginlô nl' Anyambiè ôgôre ijanja
 7 fo, inlè, Ôzavinlô gôre waô wi re
 nyezô p' ipav' isaô, wi r' ifweim'

8 isaô pugô pa. Ôzavinlô gôr' ômo
 re e tanginlô ibe nle Jihôva.

9 Sambô ôzavinlô winlo wi re gôre
 waô wi re kèrô pa dadiè, mbè gô-
 re waô wi r' izombè kè? konde

azwè bulia, 'nlè, Ibekeli' sè s' ara-
 10 nginlô Abraham vo ôgôre. S'
 aranginlô yè sè sambô? ayè kèrô

pa, mbè ayè ôzombè? Arang'
 11 ayè kèrô pa, ndô ayè ôzombè: nl'
 avenliô yè ntyali y' ikèra, elingi-

liô z' ôgôre w' ibekelia w' avegagi
 nla yè e par' ôzombè: inlè, e ga
 lwanle rerè ya waôdu wi bekelia

vo pare waô izombe, ko ôgôre ta-
 12 nginlô waô; nli rerè ya waô wi re
 kèrô pa kè gôre waô wi pa kèrô

dadiè, ndô wi kangaula kè gw'
 intyôzyô s' ibekelia sa rer' iyazyô
 13 Abraham ayè e par' ôzombè. Ko-

nde ômpangaulô, inlè, e be dwa-
 nl' ôyigisi wi utye, wi pegaga gô-
 re Abraham ge gôr' awanl' iè, v'

- ivanga, ndô v' ôgôre w' ibekelia.
- 14 Ndô ja mongi w' ivanga w' adwanl' iyigisi, gambènl' ibekelia s' atw' isyolo fo, nl' ômpanganlô
- 15 ôsaôn wanyawên yawè. Konde ivanga nyô bag' egunlu; ndô mbôra yi r' ivanga fo, vovo zyel'
- 16 ipava. Gô ntinla yinlo ômpanganlô wi re gôre waô wi bekelia, ko wô dwaule ndaga y' imèpinlô; inlè, wi ga lwanle lolajola gôr' awanla waôdu; aranga gôre waô wi re gw' ivanga dadiè, ndô gôre waô kè wi re nl' ibekelia si Abraham, ô re rer' iyazyô azwèdu; ga nt' are tëndô pa, inlè, Mi are 'wè panga pe rerè y' anlongo aâenge. Ayè rer' iyazyô gw' antyo m' ôma mè ô ñekeliô ndè, inlè Anyambiè, ô dwanliza mongi wi re juwa pa bo, awelia ya yi re yi zyele, ga yi
- 18 re. Abraham añekeli mbôra fo yi bekelia, ko yè twa rerè y' anlongo aâenge, ga nt' agambiô, inlè,
- 19 Yenlo bedwanl' awanl' io. E pa dèla kè gw' ibekelia gw' avônliè ôku' wè juwa pa, konde aluô atwenli vo nkama y' impuñia g' ômlero wè, ge gw' avônliè njuwili y' iwuñiu nyi Sara. E dôc'
- 20 ômpanganlô w' Anyambiè mpaga v' itwañekelia, ndô ayoli nl' ibekelia, nsuminliag' Anyambiè,
- 21 amia kè mbiambiè, inlè, Anyambiè are ngulu yi denda, nt' avanganliô ndè. Yenlo s' aranginlô
- 22 yè wè ôgôre. Ndô pa tëndô g' ôñwanj' iwè dadiè, inlè, s' arangi-
- 24 nlô yè; ndô g' ôñwanj' iwazyô kè, azwè mongi wi be tanginlô sô, vanganl' azwè yi bekeliè ô rôngunli Jisu y' Ôvanginli wazyô
- 25 avila gw' ijuwa, ô venliô g' ôñwanja w' ipav' isazyô, arôngunliô g' ôñwanja wi mbèñi yazô.
- 5 Yenlo pô pa mbèñi' v' ibekelia, azw' are nl' aâñèujè gôr' Anyambiè, vo Rer' iyazyô Jisu Krais;
- 2 vo yè kè azw' are dènga p' iyinginlô nl' ibekelia gw' imèpinlô sinlo si dwanlô 'zwè; ko 'zwè syogwa gw' iguñiu ny' ivenda ny'
- 3 Anyambiè. Nl' aranga yenlo dadiè, ndô azwè syogwa gw' injuke kè: konde azw' avôrô,
- 4 inlè, injuke si bag' isindinla; nl' isindinla si bag' imènla; nl' imèn-
- 5 nla si bag' iguñiu; nl' iguñiu ny' azyaiize; konde itonda s' Anyambiè si re jirô pa gw' ireñ' iyazyô nl' Inlinl' Iñia nyi re pô pa 'zwè.
- 6 Konde gw' avegagi 'zwè ngulu fô, gw' aluk' egômbe, ayuwi Krais
- 7 gô mbôra y' anlag' añe. Konde ôma be sile juwa gô mbôra y' ôma w' ôgôre: ndô vendetwa g' ôñwanja w' ôm' ombia ôma ko jolia
- 8 vanganle gô juwa. Ndô Anyambiè e tuminli' itond' isèmè gôre 'zwè, inlè, gw' avegagi 'zw' añe, ayuwi Krais g' ôñwanj' iwazyô.
- 9 Ko pôrô vènlo, pô pa mbèñi' nli ntyinl' iyè, azwè be sunginlô avila gw' egunlu vo yè. Konde, vò-
- 10 ndô gw' avegagi 'zwè ilôñalôñi, azw' amèpinliô nl' Anyambiè nl' ijuwa s' ôñwanl' iè, ko pôrô azwè mèpinlô pa, azwè be sunginlô nl'
- 11 emènlo zè. Nl' aranga yenlo dadiè, ndô azwè syôgwa kè gôr' Anyambiè vo Rer' iyazyô Jisu Krais, vo yè azw' are vènlo dènga p' imèpianlô.
- 12 Sambô, ga nt' ayinginl' ibe gô ntye yinlo nl' ôm' ôñori, nl' ijuwa v' ibe; nla yenlo ijuwa s' añienli gor' anlaga waôdu, konde
- 13 waôdu w' aweñi: konde ibe s' avegagi gô ntye añia gw' egômbe z' ivanga: ndô gô r' ivanga nyi zyele, ibe si pa tanginlô ôma.
- 14 Ndô ijuwa s' avanginli avila gw' egômbe zi Adam agènda gw' egômbe zi Môsès, vanganle gôre waô wi re wi pa janj' ibe egolanli g' ipava si Adam, ô re ayè nl' egola-

15 nl' z' ômo bia. Ndô aranga ga nt'
ar' ipava, yenlo re kè eza zi pò;
konde ja awenge w' ayuwi nl'
ipava s' ôm' ômîori, ko pòrô imè-
pinlô s' Anyambiè, nl' eza zi pò
imèpinlô s' ôm' ômîori, Jisu Krais,
16 s' awunli gôr' awenge. Nl' ara-
nga nt' arwenli v' ômîori ô vavi,
yenlo re k' eza zi pò: konde ipô s'
ôgara s' avili gw' ipav' iîmîori, ndô
eza zi mpagaga zi p' anlaga
mbèîm' avila 'gw' ipav' ijenge.
17 Konde, ja ijuwa s' avanginli nl'
ipava s' ôm' ômîori, inlè, v' ôm'
ômîori, ko pòrô waô wi deng' ibu-
nla s' imèpinlô, nl' ôgôre wi pò
mpagaga, wi be panginla gw'
emènlo v' ômîori Jisu Krais.
18 Yenlo, ga nt' arwenl' ipô s' ôgara
gôr' anlaga waôdu g' ôñwanja w'
ipav' iîmîori; yenlo arwenli kè
mbèîm' y' emènlo gôr' anlaga
19 waôdu v' ôgôre ômîori. Konde ga
nt' avangiô awenge afe nl' itwa-
yoginlô s' ôm' ômîori, yenlo kè
awenge wi be pangô agôre nl' ijo-
20 ginlô s' ôm' ômîori. Nl' ivanga
ny' agundiô, kô ipava bunla;
ndô mbôra y' awunl' ibe, imèpi-
21 nlô s' awunli viaganlô: inlè, nt'
avanginl' ibe gw' ijuwa, yeulo kè
imèpinlô si ga vanginle v' ôgôre
gw' emènlo z' egômba zôdu vo
Jisu Krais ya Rer' iyazyô.
6 Sambô azwè ga wulie sè? Azwè
ga gongwe gw' ibe, ko imèpinlô
2 bunla? Alwanlize yenlo. Azwè
y' ayuwi gw' ibe, azwè ko fo dwa-
3 nla gô sô sè? Ge anlè pa mia,
'nlè, azwèdu y' aâptaiziô gôre
Krais Jisu, azw' aâptaiziô gw'
4 ijuw' isè? Sambô azw' aâñliô
nla yè nl' ibaptaizô gw' ijuwa:
inlè, ga nt' arôngunliô Krais avi-
la gw' ijuwa v' ôñjèlènjàlè wa
Rerè, yenlo kè azwè ga ganganle
5 gw' emènlo ezonla. Konde ja
zw' atwenl' alato nla yè nl' ego-

lanli z' ijuw' isè, azwè be dwanla
k' alato nla yè nl' egolani z' itô-
6 ngw' isè; konde azw' avôrô, inlè,
ô m' iwazyô ôlônga w' aâñliô nla
yè gô kros, inlè, ôkuwa w' ibe wi
ga yilizô, ko 'zw' ayanjinl' ibe
7 nyènlè; konde ayè ô re juwa pa,
8 are tòmbo pa avila gw' ibe. Ndô
ja 'zw' ayuwi nli Krais, azw' abe-
kelia, 'nlè, azwè be dwanla bo nla
9 yè kè; konde azw' avôrô, inlè,
Krais ayè tôngunliô pa avila gw'
ijuwa, ayuwe nyènlè: ijuwa s'
10 avanginle yè nyènlè. Konde gw'
ayuwè, ayuwi gw' ibe nyongo
mori: ndô gô dwanlè bo, e dwa-
11 nla gôr' Anyambiè. Yenlo kè
'nlwè rangant' ikuw' iyanli juwa
pa gw' ibe, ndô bo g' ôzamba w'
Anyambiè gôre Krais Jisu.
12 Sambô, ibe s' avanginle nyènlè
gw' ikuw' iyanli y' juwa njuwa-
ga, ko 'nlwè joginlô itonginla sa
13 sô: ge p' ibe vi yanli g' imianja
yi janj' ibe; ndô vanli ikuw' iya-
nli gôr' Anyambiè, ga mongi wi
re bo avila gw' ijuwa; vanli k'
Anyambiè vi yanli g' imianga yi
14 janj' ôgôre. Konde ibe s' avangi-
nle 'nlwè: konde anl' azele
gw' ivanga, ndô gw' imèpinlô.
15 Ndô sè? Azwè ga vavere, konde
azw' azele gw' ivanga, ndô gw'
16 imèpinlô? Alwanlize yenlo. A-
nlwè pa mia, 'nlè, ja 'nlw' ap'
ôma ikuw' iyanli g' asyaka gô
joginlô yè, gambènlè anl' atwe-
nl' asyaka w' ôma mè ô joginlô
'nlwè; mbè w' ibe si kèndia gw'
ijuwa, mbè w' ijoginlô si kèndia
17 g' ôgôre? Ndô akefa gôr' Anya-
mbiè, inlè, anl' avegag' asyaka
w' ibe, ndô anl' are joginlô pa
nl' ôrêmia inènja mè s' avenliô
18 'nlwè; nla gw' avangiô 'nlwè a-
wontye avila gw' ibè anl' arwe-
19 nl' asyaka w' ôgôre. Mi kamba
g' ôma g' ôñwanja wi ndèlinl y'

- izyônli yanli : konde ga nt' avenli
'nlwè isyèkè n' ibe vi yanli g'
asyaka gô janj' ibe, yenlo kè vè-
nlo vanl' ôgôre vi yanli g' asyaka
20 gô janj' imèpa. Konde gw' ave-
gagi 'nlwè asyaka w' ibè, anlw'
avegagi dièngadiènga g' ôzamba
21 w' ôgôre. Ôba nde sambô w' ave-
gagi nla 'nlwè egômbe mè gw'
isaôn mèyonlo yi jenlô 'nlwè
ntyonli egômbe zinlo? konde
ntyai y' isaôn mèyonlo n' ijuwa.
22 Ndô vèlo gw' apangiô 'nlwè diè-
ngadiènga avila gw' ibe, agalw'
inyôngô gôr' Anyambiè, anlw'
are n' ip' isanli gw' imèpa, nli
ntyai emènlo z' egômbe zôdu.
23 Konde ipa s' ibe n' ijuwa; ndô
eza zi pò n' Anyambiè n' emèn-
lo z' egômbe zôdu gôre Kraiss
Jisu y' Ôvanginli wazyô.
- 7 Ge anlwè pa mia, awarera, (ko-
nde mi kamba nla wâo wi mi'
ivanga) inlè, ivanga nyi panginl'
ôma ôlingô wi dwanlô ndè bo?
2 Konde ôfiwantô ô re jômbô pa are
kôrô pa n' ivanga gôr' ônlôme
wè ôlingô wi dwanlô ndè bo; ndô
jog' ônlôme ajuwa, gambèn' apu-
runlô avila gw' ivanga ny' ônlô-
3 me wè. Sambô jogo ajômb' ônlô-
me ôñwènlè, gô par' ônlôme wè
bo, e be fweliô, inlè, evôve : ndô
jog' ônlôme ajuwa, gambèn' a-
twa dièngadiènga avila gw' iva-
nga, yenlo alwanl' evôve nyènlè,
vang' ajômb' ônlôme ôñwènlè.
4 Yenlo kè 'nlwè, awarér' iyanl',
anlw' are juwa pa g' ôzamba w'
ivanga n' ôkuwa wi Kraiss; inlè,
anlwè ga yôngô gôr' ôm' ôñwènlè,
vanganlè yè ô rôngwi avila gw'
ijuwa, ko 'zwè janl' ilônda gôr'
5 Anyambiè. Konde gw' avegagi
'zwè g' ôzyônli, inaka s' ibe s'
agwezagô n' ivanga, s' ayanji gô
v' iyazyô gô janl' ilônda gw' iju-
6 wa. Ndô vèlo azwè juwa pa
- gw' eza z' agôti 'zwè ngwasyi,
azw' apurunlô gw' ivanga, ko
'zwè janjinl' Anyambiè nli nja-
njinli nyonla y' inlinla, n' ara-
nga nli njanjinli nuugu y' ôrè-
ndo.
- 7 Sambô azwè be bulia sè? Ivanga
n' ibe? Alwanlize yenlo. Ndô
mi to mi' eza zi fweliô, 'nlè, ibe,
kâo n' ivanga : konde mi to mi'
itonginla, azy' ivanga bulia, 'nlè,
8 Aronginla. Ndô ibe s' alengi
mbôra, ayanja g' ôku' wam' ito-
nginla sôdu v' ivanga : konde iva-
9 nga fo ibe si re juwa pa. Mi ave-
gagi bo nli mori ivanga fo : ndô
gw' a'vienl' ôzômbiô, arwenl' ibe
10 bo, ayuwi miè. Nl' ôzômbiô w'
avegagi gô kèndia gw' emènlo,
wô mèmô w' alèngiô gôre miè gô
11 kèndia gw' ijuwa : konde ibe s'
alèngi mbôra n' ôzômbiô, aremi-
12 za miè, ayonla miè vo wô. Sam-
bô ivanga nyi re nkèrè, n' ôzô-
mbiô wi re nkèrè, n' ôgôre, n'
13 ômbia. Sambô eza zi r' evia z'
atwenl' ijuwa gôre miè? Alwa-
nlize yenlo. Ndô ibe s' atwenl'
ijuwa gôre miè, inlè, si ga yenlô,
inlè, si r' ibè, konde si panga miè
juwa n' eza zi r' evia : ko ibe tva
14 sibe viaganlô v' ôzômbiô. Konde
azw' avôrô, inlè, ivanga nyi re
swaswo n' Inlinla : ndô mi are
gô mpanginli y' ôzyônli, kâlô pa
15 gw' ibe. Konde ôsaôn wi janjô
miè mi mîa wô : konde ôsaôn wi
belô miè, mi denda wô; ndô ôsa-
ôn wi bikô miè, wô dendô miè.
16 Ndô ja mi adend' ôsaôn, wi re mi
a'vèla, gambènlè mi ajivir' iva-
17 nga, inlè, nyi r' i'via. Yenlo vè-
nlo aranga miè yi janj' ôsaôn,
ndô ibe si dwanla gô gare yam'.
18 Konde mi avôrô, inlè, gôre miè,
inlè g' ôzyônli wam', mbia yi zye-
le : konde gô bela yi re nla miè,
19 ndô gô janje mbia yi zyele. Ko-

nde mbia yi belô miè mi denda
yô, ndô mbe yi re mî afele yô de-
20 ndô miè. Ndô ja mi ajanj' ôsaôn
wi re mi afele, gambênl' aranga
miè janja wô, ndô ibe si dwanla
21 gôre miè. Yenlo mi dèng' iva-
nga gôre miè, inlè, gô bela miè gô
dende mbia, mbe yi re nla miè.
22 Konde g' ôrêm' wam' mi jenl'
ivanga ny' Anyambiè mbia:
23 ndô mi jenl' ivang' inyènlè gô
v' iyam', nwagaga nl' ivanga
ny' ôrêm' iwam', arugiza miè
gw' ivanga ny' ibe nyi re gô v'
24 iyam'. Ôma w' azyile nde nle
miè! Mande be tômba miè avila
25 g' ôkuwa w' ijuwa winlô? Ake-
fa gôr' Anyambiè vo Jisu Krais
y' Ôvanganli wazyô. Yenlo miè-
miè mi janjinl' ivanga ny' Anya-
mbiè nl' ôgu; ndô nl' ôzyônli mi
janjiul' ivanga ny' ibe.

8 Sambô vèulo zyel' ôgara gôre
2 waô wi re gôre Krais Jisu. Ko-
nde ivanga ny' Inlinla ny' eñdè-
nlo gôre Krais Jisu nyi re miè
panga p' ôñwontye avila gw' iva-
3 nga ny' ibe nla ny' ijuwa. Ko-
nde ôsaôn wi re w' ayoliô nl' iva-
nga, konde ny' avegagi dèla nl'
ôzyônli, Anyambiè alendi wô,
inlè, alwanliz' ibe ôgara g' ôzyô-
nli nl' itôm' Ôñwanl' iyèmiè nl'
egolanli z' ôzyônli wi pava nla g'
4 ôñwanja w' ibe: inlè, ôgôre w'
ivanga wi ga lendô gôre 'zwè, yi
re yi kanganla ga ut' ar' ôzyônli,
5 ndô ga ut' ar' Inlinla. Konde
waô wi re ga ut' ar' ôzyônli wi
nak' isaôn y' ôzyônli; ndô waô
wi re ga ut' ar' Inlinla wi nak'
6 isaôn y' Inlinla. Konde nakinli
y' ôzyônli nl' ijuwa nl' ijuwa;
ndô nakinli y' Inlinla yô nl'
7 eñènlo nl' añènè: konde naki-
nli y' ôzyônli yi re ndôfa nl'
Anyambiè; konde yi pa joginlô
ivanga ny' Anyambiè, nlo jolie

8 joginlô nyô kè. Yenlo waô wi re
g' ôzyônli w' ayolie tondi' Anya-
9 mbiè. Ndô anl' azyele g' ôzyô-
nli, ndô gw' Inlinla, mpag' Inli-
nla ny' Anyambiè nyi dwanla
gôre 'nlwè. Ndô jog' ôm' edu
azyè nl' Inlinla nyi Krais, ga-
10 mbèul' ayè arang' iwè. Nla ja
Krais adwanla gôre 'ulwè, ôkuwa
rèti wi re juwa pa g' ôñwanja w'
ibe; ndô inlinla nyi re bo g'
11 ôñwanja w' ôgôre. Ndô ja Inli-
nla ny' ômo rôngunli Jisu avila
gw' ijuwa ny' adwanla gôre
'nlwè, ayè ô rôngunli Krais Jisu
avila gw' ijuwa e be dwanliz'
ikuw' iyanli yi juwa njuwaga bo
kè nl' Inlinl' inyè nyi dwanla
gôre 'nlwè.

12 Yenlo, awarera, azw' inwanli,
aranga y' ôzyônli, gô dwanla ga
13 ut' ar' ôzyônli: konde ja 'nlw'
adwanla ga ut' ar' ôzyônli, anlwè
be juwa; ndô ja 'nlw' ajônli' ija-
nja s' ôkuwa v' Inlinla, anlwè be
14 dwanla bo. Konde ôntangô wi
kèndiô nl' Inlinla ny' Anyambiè,
15 waô awanla w' Anyambiè. Ko-
nde anlwè pa pò inlinla nyi pang'
anlw' asyaka gô fo tia; ndô anlw'
avenliô inlinla nyi pang' anlw'
awanla, ko 'zwè tûnga, inlè,
16 Abba, Rera. Inlinla nyòmè nyi
takilia mpo mô nl' irêm' iyazyô,
inlè, azwè awanla w' Anyambiè:
17 nla ja 'zw' awanla, gambèul' azw'
iyigisi kè; iyigisi y' Anyambiè,
nl' iyigisi ta nli Krais; mpag'
azw' asindinla nla yè, ko 'zwè
pendiô kè nla yè.
18 Konde mi tanga, 'nlè, injuke s'
egômbe zatè zinlo si zye nl' inya-
nga nyi kènlizô nl' ôñjèlènjèlè
19 wi be tuninliô gôre 'zwè. Ko-
nde ijôngunl' ipôlô s' eli'fa zôdu
si penginl' ibôwunlia s' awa w'
20 Anyambiè. Konde eli'fa z' aru-
glô gô ya yanyawè, aranga nl'

- ijivira, ndô g' ôñwanj' iwè ô ru-
 21 gizi zo, gw' iguñu, inlè, eliṽa zô-
 mèn kè zi be tòmbo gw' itugô s'
 ifeva gô dwanla dièngadiènga g'
 ônjèlènjèlè w' awanla w' Anya-
 22 mbiè. Konde azw' avôrô, inlè,
 eliṽa zôdu zi siñinla azunl' iso-
 ngo y' ijanla kwanga gw' egômbe
 23 zinlo. Nl' aranga yenlo dadie,
 ndô azwèmè kè, yi re nl' ilônd'
 ilônga y' Inlinla, vanganl' azwè-
 mèn azwè siñinla gw' ikuw' iya-
 zyô, ìmpènginlag' inyanga ny'
 24 awanla, inlè, ôlandunlô w' ikuw'
 iyazyô. Konde azw' asunginlô
 gw' iguñu: ndô iguñu nyi jenlô
 arabg' iguñu: konde mande dô-
 25 vî' ezoma zi jenlô ndè iguñu?
 Ndô ja 'zw' adôvî' ezoma iguñu
 zi re azwè jenla zô, gambènè
 azwè pènginla zô nl' isindinla.
 26 Yenlo k' Inlinla nyi nungunle
 ndèlinli yazyô: konde azwè pa
 mia eza zi re 'zwè gô bambia gw'
 inkolo sazyô nt' are kwèkwè;
 ndô Inlinla nyômè nyi kwenl'
 inkolo g' ôñwanj' iwazyô nl' isi-
 27 ñinla si re s' agambizô; nl' ayè
 ô kèlagèl' irèṽa avôrô mpivinli
 y' Inlinla, konde nyi kambiula
 g' ôñwanja w' iyombwi ga nt'
 28 are ntondinli y' Anyambiè. A-
 zw' avôrô kè, 'nlè, isaôn yôdu yi
 janja ta gô mbia gôre waô wi to-
 29 nd' Anyambiè, waô wi re fweliô
 pa ga nt' are nkenjinli yè. Ko-
 nde waô w' aluô w' amienliô ndè,
 waô w' alôvîô ndè, egômbe via-
 gaga ro, gô dwanla nl' egolanli z'
 Ôñwanl' iè, ko yè dwanle njaliè
 30 gôr' awarerè awenge: nla waô w'
 alôvîô ndè, waô kè w' aweliô
 ndè: nla waô w' aweliô ndè, waô
 kè w' avenliô ndè mbèm': nla
 waô w' avenliô ndè mbèm', waô
 w' avendiziô ndè.
 31 Sambô azwè be bulia sè gw' isa-
 ôñ yinlo? Ja Anyambiè akanla
 32 'zwè, ô be sira 'zwè mande? Ayè
 ô re e simbi' Ôñwanl' iyèmè, ndô
 avenliè g' ôñwanj' iwazyô azwè-
 33 du, ave 'zwè nla yè isaôn yôdu
 nîpagaga? Mande 'be sozize mo-
 ngi pinjô w' Anyambiè? Nle
 34 Anyambiè ô pa waô mbèm'. Ô
 p' ôgara mande? Nle Krai Jisu
 ô 'yuwi, nla viaganlô, arôngunliô
 avila gw' ijuwa, ô re g' ôgo 'nlô-
 35 mîè w' Anyambiè, ô kaminla
 kè g' ôñwanj' iwazyô. Mande
 be bangunlia 'zwè avila gw' ito-
 36 nda si Krai? injuke, ge azyingô,
 ge ikombizô, ge njaula, ge ôtele,
 ge g' ereria, ge ôkwara? Ga nt' are
 37 tèndô pa, inlè, Azwè jônlo g'
 ôñwanj' iwo pèkèpèkè; azwè bo-
 ngô g' adombe mi bazyô. Ndô
 gw' isaôn yinlo yôdu azw' are vi-
 38 aganlô nl' igevisi vo yè ô rondi
 'zwè. Konde mi avôrô, inlè, ara-
 ng' ijuwa, g' emènlo, ge ienjèl, ge
 39 ampèda, ge isaôn yatè, ge isaôn
 yî bia, ge anyanga, ge idôndwa,
 ge ôronga, g' ezom' edu ezènlè z'
 avangiô, zi re ko bangunlia 'zwè
 avila gw' itonda s' Anyambiè si
 re gôre Krai Jisu y' Ôvanginli
 wazyô.
 9 Mi kamb' ôgiligili gôre Krai, mi
 nôka du, ôrèm' iwam' ntakiliaga
 miè igamba mèmô gw' Inlinl'
 2 Iṽia, inlè, mi are nl' ekèṽ' evôlô
 nli nkazyà g' ôrèm' iwam' pèkè-
 3 pèkè. Konde mièmè miè ko bele
 dwanla nl' ôzavô avila gôre Krai
 g' ôñwanja w' awarer' iyanî, waô
 4 wi re nla miè sijanlô: waô mongi
 wi Israël; wi re, inyanga ny'
 awanla, nl' ivenda, nl' injeka, nl'
 5 ivanga, nl' isavinla s' Anyambiè,
 nl' impanganlô, yinlo yôdu iyaô;
 5 wi re irerè kè isaô, nla gôre waô
 kè avili Krai g' ôzamba w' ôzyô-
 nli, ô re gw' igônlo nya waôdu,
 Anyambiè saviulô pa gô konlako.
 Amèn.

- 6 Ndô zyele mpanli ga igamba ny' Anyambiè nyi re twa pa òsaôn wanyawènyawè. Konde aranga waòdu wi pila gôre Israël, waò mo-
- 7 ngi wi Israël: ge waòdu dwani' awanla, konde Abraham nle rer' iyaò: ndô ga nt' are tëndô pa, inlè, Gôre Izak be dwani' awani'
- 8 iwo. Yenlo, arang' awanla ga nt' ar' ôzyônli waò awanla w' Anyambiè; ndô awanla w' ômpanganlô waò wi be tangô g' awanla.
- 9 Konde iganiba Ny' ômpanganlô nye nyinlo, inlè, Egômbè mè be bia miè, nli Sara e be janl' ôñwanla. Nl' aranga yenlo dadiè; ndô
- 10 gw' avundigi Rebèka v' ôñmori, vanganle rer' iyazyô Izak, gô par' awanla wi pa janlô, ge dende nda-ge mbia ge mbe, inlè, nkenjinli y' Anyambiè ga nt' are yè pinja pa yô ga lwanle, aranga nl' ijanja,
- 12 ndô vo yè ô fwelia, ny' awulinliô yè, inlè, Ôñlero e be janjinl' ôru- mbe. Vanganle nt' are tëndô pa, inlè, Mi arondi Jakob, ndô Eso
- 14 mi aŋikiè. Sambô azwè be bulia sè? Mbe yi re nl' Anyambiè?
- 15 Alwanlize yenlo. Konde e bulinlie Môsès, inlè, Ayè ô jenlô miè ekdëa m' be jenlè ekdëa, nl' ayè
- 16 ô pôginlô miè m' be pôginlè. Sambô ipinjô si zyele nl' ômo bela, ge nl' ômo pule mangô, ndô vo
- 17 Anyambiè ô pôginla. Konde irèndo yi bulinlie Faraô, inlè, Gô ntinla mèyinlo agumanli miè 'wè, ko miè tumilie ngulu yam' g' ôku' wo, nl' in' iuyam' takiliô gô
- 18 ntye yôdu. Yenlo e pôginl' ôma j' atonda, ndô j' abela e joliz' ôma
- 19 kè. Vovo ô be bulinlia miè, inlè, Sambô e fo sëmba sè? Konde ô re sira pe ntundinli yè mande?
- 20 E ôma 'wè! Awè mande sambô ô kamba nsirag' Anyambiè? Eza z' avangiô ko bulinli' ôvangi, inlè, Ezande z' apangô miè ye-
- 21 nlo? Ôvangi w' intyuanla azye nl' inyanga gw' iwônlo, gô panga nl' imônga mèmô ntyuanla mori g' ôlubô, nli mori gw' ipèdia? Ndô sè, j' Anyambiè asindinla nl' isindinl' ida intyuanla s' egunlu kekizô pa gw' ijilizô, mbelaga gô tuminli' egunlu zè, nla gô mieze ngulu yè?
- 23 Nla ja abele miez' ibunla s' ive- nd', inyè gô vagô y' ipôginlô, y' aluô y' akekiziô yè gw' ivenda,
- 24 vanganle 'zwè y' aweliô ndè, arang' avila gôr' Iju dadiè, ndô avila
- 25 gôr' anlongo kè, gambè sè? Ga nte buliô ndè gô Hôse, inlè, M' be fwelia waò mongi yam', wi re wi pegaga mongi yam'; nla yè iro-
- 26 nda ô re e pegag' ironda. Be dwanla kè, 'nlè, gô mbôra y' awulinliô waò, inlè, Anlw' arang' anlag' iwam', vovo wi be fweliô, inlè, awanla w' Anyambiè yabo.
- 27 Nl' Esaia e tônga g' ôñwanja wi Israël, inlè, Vanganle ntangô y' awanla wi Israël yi adwanla ga ntyèngè yi ntyuŋa, wakwè wi be sunginlô. Konde Jihôva e be de-
- 28 nd' igamb' inyè gô ntye, manliza- ga nli ntunlizaga nyô. Nla ga nt' aluô buli Esaia, inlè, Konle Jihôva yi Sabaoth e duô atiginli 'zwè aw' awèwo, gavonlo azw' aro twe-
- 29 nli ga Sodom, azw' aro dwanli ga Gomora.
- 30 Sambô azwè be bulia sè? Azwè be bulia, 'nlè, anlongo, mi re mi kombiz' ôgôre, m' alèngi ôgôre, vanganl' ôgôre wi pila gw' ibekelia: ndô Israël, nkombizag' iva-
- 31 nga ny' ôgôre, wi pa syiŋa gw' iva-
- 32 nga mè. Kondesè? Konde w' agombizi nyô, aranga nl' ibekelia, ndô nl' ijanja. W' avôñiô nl' idô
- 33 mè ny' ibaku; ga nt' are tëndô pa, inlè, Vônla, mi dôŋia gô Sion idô ny' abaku, nl' idô ny' ikweza: ayè ô bekelia nyô, ayenle ntyonli.

10 Awarera, ibela s' ôrêm' iwam' n' inkolo si kwenlò miè Anyambiè g' ôñwanja wi Israël sò, 2 inlè, wi ga zunginlò. Konde mi takilia g' ôñwanj' iwaò, inlè, wi re nli mpiu gôr' Anyambiè, ndò 3 aranga ga nt' ar' imia. Konde gw' avegagi waò wi n' ôgôre w' Anyambiè, agènliza gò dwanliz' ôgôre waòmdè, wi pa tugiz' ikuw' 4 iyaò g' ôgôre w' Anyambiè. Konde Kraiss n' isula s' ivanga gò dwanliz' ôgôre gôr' òm' edu ô bekelia. Konde Mòsès e tènda, 'nlè, 5 òmo dend' ôgôre wi pila gw' ivanga e be dwanla vo wò. Ndò 6 ôgôre wi pila gw' ibekelia wi kamiba yenlo, inlè, Awulia g' ôrêm' iwo, inlè, Mande be panda g' ôrò- 7 wa? inlè, gò syônlie Kraiss: ge, mande be suminla gw' ilòmbò? inlè, gò pandie Kraiss avila gw' ijuwa. 8 Ndò wi kamba sè? Igamba nyi re pièrè nla 'wè, vanganle g' ôgwanl' iwo, nla g' ôrêm' iwo: inlè, igamba ny' ibekelia, nyi 9 kambinlò 'zwè: inlè, ja w' ajivira n' ôgwanl' iwo inlè, Jisu n' Ôvanginli, a'ekelia n' ôrêm' iwo, inlè Anyambiè aròngunliè avila gw' ijuwa, ô be sunginlò. 10 Konde azwè bekelia n' ôrêmia gò dwanlizò ôgôre, amèma n' ôgwanla gò sunginlò. Konde irèndo 11 yi bulia, 'nlè, Òm' edu ô bekelie ayenlizò ntyouli. Konde zyel' 12 ibangwanla ntyo ôñwo Ju n' ôñwo Grek: konde ayè nièmò n' Ôvanginli wa waòdu, are kè n' ambia ralie gôre waòdu wi tònga 13 gôre yè: konde òm' edu ô be tònga gw' ina nyi Jihòva e be sunginlò. Sambò wi be tònginlè sè 14 ô re wi pa bekelie? Ge wi be bekelie sè ô re wi pa jogo g' ôñwanj' iwè? Ge wi be jogo sè òma fo gò 15 kambinla waò? Ge wi be kambinla sè kaò w' atòmò? ga nt' are

tèndò pa, inlè, Mèpinli nde yi r' intyôzyò si mongi kambinle ntyangò mbia! Ndò aranga waòdu 16 wi ayoginlò ntyangò mbia. Konde Esaia e bulia, 'nlè, Rera, ô re bekelia pe ntyangò yazyò mande? 17 Sambò ibekelia si pila gw' ijogo, n' ijogò v' igamba nyi Kraiss. 18 Ndò, miè, 'nlè, Wi pa jogo? Iñ, inyòì nyaò ny' agèndi gò ntyeyòdu, n' agamb' imaò gw' intyai si 19 ntye. Ndò, miè, 'nlè, Israël wi pa mia? Mòsès e dònge bulia, 'nlè, M' be jenliza 'nlwè ñandi n' eza zi re arang' inlongo, m' be bendia 'nlwè n' inlongo ny' ôtemiu. 20 N' Esaia kè ar' iganda viaganlò, awulia, 'nlè, Mi alèngiò nle waò wi re wi pa buta miè: mi amiezio gôre waò wi pa bambia g' ôñwanj' iwam'. Ndò g' ôñwanja wi 21 Israël e bulia, 'nlè, Ôwenja wòdu mi ala'vinl' ago mam' gôr anlaga w' itwayoginlò n' idòv' impaga. 11 Ndò, miè, 'nlè, Anyambiè are fala p' anlag' iwèmdè? Alwanlize yenlo. Konde miè kè mi ôñwa wi Israël, mi ayanliò n' awa wi Abraham gò mbu'e yi 2 Bènjamin. Anyambiè azye fala p' anlag' iwè w' aluò w' amienliò ndè. Anlwè pa mia ute buli' irèndo g' ôñwanja Elias? nt' azozizè mongi wi Israël gôr' Anyambiè, inlè, Rera, wi re jòula p' 3 ivogisi yo, azaz' imbòr' isò si ntyagò: nla miè dadie mi atiganni, wi buta k' emèndo zam'. 4 Ndò Anyambiè awinlizizè sè? inlè, Mi are piga pa gôre mièmè ntosèn s' anlag' ôrogènlò wi re wi pa 5 dôvinlè Baal akotolo. Yenlo kè vèulo gw' egòmbè zinlo atiganl' awèwo ga nt' ar' ipinja s' imèpinlò. Ndò ja ipinja s' adwanla s' 6 imèpinlò, gambènle si pila nyènlè gw' ijanja: azya nlonlo imèpinlò

7 si zyel' imèpinlò nyènlè. Ndò sè?
Eza z' awutiò nle Israël, wi pa
dènga zò; ndò z' alèngiò nle mon-
ngi wi re pinjò pa, nl' aĩnori w'
8 ayoliziò irèĩĩa: ga nt' are tèndò
pa, inlè, Anyambiè avenli waò
òrèĩĩa w' antyovinlò, antyo mi re
mi jenla, nl' aròĩ mi re mi jogo,
9 kwanga nla nlènlò. David kè e
bulia, 'nlè, Tavuru yaò yi ga
lwanle mòmndò gôre waò, esinga,
nl' ibaku, nl' òrevunlò, gôre waò:
10 Antyò maò mi ga lwanle mpiri,
ko w' ayenla, ko pur inyuĩ' isaò
mbè pèkèpèkè.
11 Ndò, miè, 'nlè, W' avòmĩiò nl'
abaku ntiula gò pòswa? Alwa-
nlize yenlo. Ndò isunginla s'
akòve bia gôr' anlongo nl' ipòsw'
12 isaò, gò jenliza waò ñandi. Ndò
vòndò ipòsw' isaò s' apagize ntye,
nl' ikug' isaò s' apagiz' anlongo;
ko pòrò ibunl' isaò?
13 Ndò mi kamba nl' anlwè anlo-
ngo. Sambò gôre, 'nlè, mi eròmĩi
gôr' anlongo, mi pendiz' evilò
14 zam' z' eròmĩi: vendetwa miè ko
jenlize mongi yam' ga nt' ar'
òzyònlì ñandi, azunginl' awèwo
15 gôre waò. Konde ja ifalò saò s'
akòve ntye imèpianla, ibongò saò
si be dwanl' ande, kaò eĩĩènlò
16 avila'gw' ijuwa. Nla ja òlònd'
òlònga w' adwanl' òrunda, ga-
mbènulè wòdu w' adwanl' òrunda:
nla ja òramba w' adwanl' òrunda
gambènul' ampare kè m' adwanla
17 k' òrunda. Ndò jog' ampare aĩdè-
wò m' amogunliò kiò, nl' awè
erere z' ioliv z' iga, w' aweliò gw'
imbòra sa mò, awong' aka m' òra-
mba nl' agali m' erere z' ioliv;
18 azyògwa nsèliag' ampare: ndò ja
w' asyògwa, arang' awè simbi'
òramba, ndò òramba w' slmbio.
19 Sanibò ò be bulia, 'nlè, Ampare
m' amogunlò, inlè, mi ga welò
20 gò imbòra ya mò. Yenlo re; m'

amogunlò g' òĩwanja w' itwaĩe-
kelia, nla 'wè ò kumanla nl' ibe-
21 kelia. Alwanl' ekale, ndò ria
ntiagaga: konde j' Anyambiè e
pìg' ampare alònga, gambènul' avi-
22 ge 'wè kè. Sambò vònlè nkèngo
nli njolinli y' Anyambiè: gôre
waò w' avòswi, njolinli; ndò gôre
'wè, nkèngo y' Anyambiè, ja w'
adwanla gò nkèngo yè: azya nlo-
nlo awè kè ò be tenlò nkwi.
23 Nla waò kè, ja w' alwanl' ibeke-
lia fo, wi be fo felò gw' erere:
konde Anyambiè are nli ngulu yi
24 fo fela waò. Konde vòndò 'wè ò
renliò avila gw' erere z' ioliv z'
ayanliò gw' iga, w' aweliò gw'
erer' eĩia z' ioliv zi zyele mpangi-
nli yo: ko pòrò minlo, mi re nli
njanli ampare, mi be fo felò gw'
erere zaòmè z' ioliv?
25 Konde, awarera, mi pa bela
'nlwè gò dw' amia iyumbunlò
nyinlo, anlwè vende dwanl' imia
gw' antyo manlimè, inlè, mbei yi
Israèl yi re joliza p' irèĩĩ' iyaò,
kaò ibunla s' anlongo s' abia;
26 Yenlo inlongo nyi Israèl nyòdu
nyi be sunginlò: ga nt' are tèndò
pa, inlè, Be bi' Òzunge avila gò
Sion, kè kegunlia ibe avila gôre
27 Jakob: nli njek' iyam' nla waò
nle yinlo, gò be tòmba miè ibe
28 saò. G' òzamba wi ntyangò mbia,
waò ilò'falòvĩ g' òĩwanj' iwanli:
ndò g' òzamba w' ipinja s' Anya-
mbiè, wi tondò g' òĩwanja w'
29 irerè. Konde Anyambiè ayè pa
pe mpagaga aweya kè mbela, e
nige nkòndi. Konde ga nt' ave-
gagi 'nlwè nli mori anlwè joginlò
Anyambiè, ndò vènlò anlw' a-
pòginlò g' òĩwanja w' itwa-
31 vèkeli' saò, yenlo kè mongi si-
nlo w' atwenli vènlò wi joginlò,
ko waò pòginlò kè vo ekèdya
32 zi re 'nlwè dènga pa. Konde
Anyambiè are nunja pa waòdu

gw' itwaŋekelia, ko yè pôginla waôdu.

33 Oronga nde nl' ibunla s' imia nl' ikôtiza s' Anyambiè! Itenliz' isè s' agèlagèlizò, nl' imponlo sè s'

34 ayolie miò. Konde ô re mia p' ipikilia si Jihôva mande? ge ma-

35 nde ô re bôundizè pe môndo? Ge mande ô re pa p' Anyambiè ezo-

36 ma ko yè fo fwinlizè? Konde avila gôre yè, nla vo yè, nla gôre

yè kè, dwanl' isaôn yôdu. Gôre yè ga lwanl' ivenda gô konlako.

Amèn.

12 Mi kwenla 'nlwè nkolo, awa-
rera, g' ôñwanja w' inkèngo s' Anyambiè, inlè, vanli yè ikuw' iyanli ntyagô yabo, yôruna nla yi tondô nl' Anyambiè, vanganle

2 njanjinli y' irèmi' iyanli. Ko agolanlanl' ikuw' iyanli gô ntye yinlo: ndô galunliônli nli mèpi' irèmi' iyanli, ko nlwè mie ntondi-nli y' Anyambiè, vangaul' ôsaôn wi r' ômbia wi tondô wi re kè mèpa pa.

3 Konde v' imèpinlô si re pô pa miè, mi bulinli' ôm' edu gôre 'nlwè, inlè, e ga rig' avikilia g' ôñwanja w' ôku' wèndè viaganlô nli nt' are kwèkwè gôre yè gô

pikilia; ndô e ga vikilie nl' ôzi-mia, ga nt' ar' Anyambiè kerinla

4 p' ôm' edu ibekelia. Konde ga nt' are 'zwè va yenge g' ôku' ômôri, nli va yôdu yi zye nl'

5 evilò mèmô: yenlo kè azw' awe-
nge, azw' ar' ôku' ômôri gôre

Krais, nl' ôm' edu gôre 'zwè eva

6 z' ôkuwa mè. Nla gôre 'zwè pô p' igônlo yi bangwanla ga nt' ar' imèpinlô si re po pa 'zwè, jog'

adwanl' ôgônlo wi poga, azwè ga voge ga nt' ar' evendinli z' ibeke-

7 lia; ge njanjinli, azwè ga lwanle gw' ijanjinl' isazyô; ge ayè ô nè-

8 uja, gw' inènja; ge ayè ô kambinla, e ga lwanle gw' ikambinla;

ayè ô daŋia, e ga laŋie nl' ôyôgô; ayè ô panginla, ôgera fo; ayè ô

9 pôginla, nli mbia. Itonda si ga lwanl' ipondia fo. [Numbanli

10 mbe; livanli gô mbia. Gw' iton-
nda s' awarerè, rondanlanli nli

nkèngô; gw' iduba, lônge dubenl'

11 aŋôri; gw' ijanja, alwanlanl' age-
ra; lwanlanli nli mpiu g' ôrèŋia,

12 njanjinlage Rerè. Yenlanli mbia gw' iguŋiu; zindinlanli njuke;

13 gwenlanli nkolo pèkèpèkè. Liŋa-
nli gw' aguga m' iyombwi; gombi-

14 zani' ôgwande. Zavinlanli waô
wi kombiza 'nlwè; zavinlanli, ko

15 azavanli. Yenlanli mbia nla waô
wi jenle mbia; lenlanli nla waô

16 wi idenla. Lwanlanli nl' ôrèmi'
ômô anlwè nl' anlwè. Anlakanl'

isaôn impôlô, ndô gèndiônli nl'
isaôn y' ôkendekende. Alwanla-

nli nl' imia gw' antyo manlimè.

17 Awinlizanl' ôm' edu mbe vo mbe.
Gombizani' isaôn yi r' imbia gw'

18 antyo m' anlaga waôdu. Ja y'
ajoliô, ngulu yi re nla 'nlwè, lwa-

nlanli nl' anlaga waôdu nl' aŋiè-
njè. Awinlizanli ngoko, mongi

19 tondô, ndô vanl' egunlu z' Anya-
mbiè mbôra: konde re tèndô pa,

inlè, Ngoko iyanl'; mièmè m' be

20 fwinliza, bulie Jihôva. Ndô jog'
ôlôŋalôŋi wo ajogo njanla, nyezè

inya; j' akôtô nl' esyôve, youjè:
konde gô dendo yenlo ô be kenj'

aŋingilia m' ôgônli gw' ewônjo

21 zè. Agevô nle mbe, ndô geve
mbe nli mbia.

13 Ôm' edu e ga rugiz' ôku' wè
gw' ampenda mi panginla: ko-

nde zyel' ivenda kaô ny' apila
gôr' Anyambiè; nl' ampenda mi

dwanla mô dôŋiô nl' Anyambiè.

2 Ayè sambô ô jolinl' ivenda, e jo-
linl' ôzômbiô w' Anyambiè: nla

waô wi jolinla wi be bag' ikuw'
3 iyaô ôgara. Konde ivanginli yi
zyele gô fangô g' ôñwanja w' ija-

- nj' ibia, ndô g' ôñwanja w' ijanj' ibe. Ô bele dw' ari' ivenda? ya-nje mbia, gambèn' ô be suminliô
- 4 nle nyô: konde nyô nle nyôngô y' Anyambiè gôre 'wè gô mbia. Ndô ja w' ajanje mbe, ria; konde e pa twanl' ôkwara vo nyawè-nyawè: konde ayè nle nyôngô y' Anyambiè gô fwiliz' ômo janje
- 5 mbe ngoko. Yenlo re kwèkwè gô tugiz' ikuw' iyanli, aranga g' ôñwanja w' egunlu dadiè, ndô g' ôñwanja w' ôrèñia kè. Konde gô ntinla yinlo pa 'nlwè mpagô kè; konde waô inyôngô s' Anyambiè,
- 7 mbandaminlag' ôsaôn winlo. Vanni waôdu nte nwanlô waô: mpagô gôre yè ô nwanlô mpagô; tribut gôre yè ô nwanlô tribut; itia gôre yè ô nwanlô itia; ôlubô gôre yè ô nwanlô ôlubô.
- 8 Anwanlanl' ôm' edu ezoma, kaôdu gô tondanla: konde ayè ô tond' ôñmori are denda p' ivanga.
- 9 Konde agamba minlo, inlè, Anlanla nla winganli, Ayônli' ôma, Ayufa, Aronginla, nla j' adwanl' ôzômbi' ônwènlè kè, môdu mi re datizô pa gw' igamba nyinlo, inlè, Rond' ônganganlô wo ga ôku'
- 10 womè. Itonda si dendinl' ônganganlô nibe: sambô itonda si dend' ivanga nyôdu.
- 11 Nla yenlo, konde anlw' avôrô egômbe zinlo, inlè, igwèra ny' asyîvi nyi re 'zwè gô nongwa avila gw' antyovinlo: konde vèulo isunginl' isazyô s' atwenli pîrè viaganlô nl' egômbe z' a'êkeliô
- 12 'zwè. Ôgwèra w' atwe dava, ôwenja w' atwenli pîrè: sambô azwè ga wal' ijanja si mpiri, awor' imi-
- 13 anga y' ôzange. Azwè ga lwanle ndwanli mbia yi keka nl' ôñianda; arange njinlag' iyinlô nli mbongagô nl' alugu, arange mpe-ngag' antô nli ndwanlage vôte, aranga anl' anyômanlô nli ñandi.
- 14 Ndô woranli Rerè Jisu Krai, ko avikilianl' ôzyônli, gô dend' itonginla sa wô.
- 14 Ayè ô re dèla gw' ibekelia wonganliè, ndô aranga gw' itenla
- 2 s' agamba mi mpaga. Ôñmori are nl' ibekelia gô ny' ezom' edu: ndô ayè ô re dèla e ny' iwongo
- 3 dadiè. Ayè ô nya e ga rig' avèdiè ô re e pa nya; nla yè ô re e pa nya e ga rig' ayèkèliè ô nya: konde Anyambiè are yè bonga
- 4 pa. Awè mande ô jèkèlie nyôngô yinganli? gôre rerè yèdmè e kumanla ge pôswa. E be kumanliô kè; konde Rerè are nli ngu-
- 5 lu yi kumanliè. Ôñmori e jenle ntyugu mori mbia viaganlô nli ntyugu nyènlè: ôñwènlè e jenl' intyugu sôdu egolanli mèmô. Ôm' edu e ga lwanle mpaga fo g'
- 6 ôrèñ' iwèdmè. Ayè ô penjavenje ntyugu yantuntu, e penjavenja yô gôre Rerè: ayè kè ô nya, e nya gôre Rerè, konde e p' Anyambiè akefa; nl' ayè ô re e pa nya, e pa nya ntinla ya Rerè, kè
- 7 p' Anyambiè akefa. Konde zyel' ôma gôre 'zwè ô dwanla bo ntinla y' ôku' wèdmè, zyel' ôma kè ô
- 8 juwa ntinla y' ôku' wèdmè. Konde ja 'zw' adwanla bo, gambènlè azw' adwanla gôre Rerè; nla ja 'zw'ajuwa, azw'ajuwa kè gôre Rerè: sambô ja 'zw' adwanla bo, ge juwa, azwè mongi wa Rerè. Konde gô utinla yinlo Krai
- 9 ayuwi, kè tòngwa, inlè e ga lwanle Rerè ya waô wi re juwa pa
- 10 nla yi mongi wi re bo kè. Ndô awè, ô jèkèlia ôñworer' iyo sè? ge ô pèdi' ôñworer' iyo sè? konde azwèdu azwè be kumanla gw'
- 11 eka z' ijèkèlia z' Anyambiè. Konde yi re tèndô pa, inlè, Nl' emèd-nlo zam', bulie Jihôva, ivuv' iedu nyi be dôñinla mlè akotolo, nl' ônlèñme edu wi be suminli' Anya-

- 12 mbiè. Yenlo re òm' edu gôre 'zwè e be p' Anyambiè ntangò g' òñwanja w' òku' wèmè.
- 13 Sambò azw' ayèkèlianlanli nyè-nlè: ndò ro kenjenl' igamba nyinlo, inlè, òm' edu awal' ibaku g' eza zi kweza gò mponlo y' òñwo-
- 14 rer' iyè. Mi avòrò, amiezò mbiambiè nle Rerè Jisu, inlè, zyel' ezoma zi re zi zye pupu zòmè: ndò jog' òma ajenl' ezoma, inlè, zi zye pupu, gôre yè zi zye pupu.
- 15 Ndò ja w' ajenliz' òñworer' iyo ekèva n' iny' iso, gambènè ò kanganla nyènlè gw' itonda. Ayònlè n' iny' iso ò re Krai
- 16 ayuwi g' òñwanj' iwè. Sambò
- 17 mbi' yanli y' agambò mbe: konde inlongo ny' Anyambiè arang' inya n' ijouga, ndò ògôre n' amènjè n' igeva gw' Inlinl' Ivia.
- 18 Konde ayè ò janjinle Krai g' òsaon winlo e tondi' Anyambiè,
- 19 azuminlò kè n' anlaga. Sambò azwè ga gombiz' isaon y' amènjè, n' isaon yi re 'zwè ko nungwanla.
- 20 Azyaz' evilò z' Anyambiè g' òñwanja w' inya. Ya yòdu yi re pupu; ndò re mbe gôr' òma,
- 21 j' akwez' amòri n' iny' isè. Re mbia gò dw' any' ôzyonli, ge jong' iwè, ge dend' òsaon wedu wi re òñworer' iyo ko pòmò nla wò
- 22 ibaku. Ibekelia si re nla 'wè, lwanla nla sò g' òku' womè g' ôzyò w' Anyambiè. Ôzavinlò gôre yè ò re e p' òku' wè ògara
- 23 g' òsaon wi jenlò ndè mbia. Ndò ayè ò dōve mpaga ar' ògara j' anya, konde e nya n' ibekelia; n' òsaon wedu wi pa dendò n' ibekelia wò n' ibe.
- 15 Ndò azwè yi re jola azwè ga zindinl' indèlinli si mongi wi re dèla, ko 'zw' arondi' ikuw' 2 iyazyòmè. Òm' edu gôre 'zwè e ga rondie ndeg' wè gò mbia gò 3 mèpiè. Konde Krai kè e tondi' òku' wèmè; ndò ga nt' are tèndò pa, inlè, Intyembo si mongi w' 4 azèmbio s' avòswi gôre miè. Konde isaon yòdu y' arèndiò gw' alònga y' arèndiò gò nènja 'zwè, ko 'zwè dwanla n' igumù vo isindinla nla vo òzindiò w' irèndo.
- 5 Nl' Anyambiè y' isindinla nla y' òzindiò e ga ve 'nlwè gò pikili' igamba mèmò ga nt' ar' inènja si
- 6 Jisu Krai: ko 'nlwè pendi' Anyambiè n' òrènm' òmò n' ògwani' òmò, vanganle Rerè y'
- 7 Ôvanguinli wazyò Jisu Krai. Yenlo wonganlanli anlwè n' anlwè, ga nt' awongiò 'nlwè kè nle Krai, gw' ipendi' Anyambiè.
- 8 Konde ni bulia, 'nlè, Krai are twa pe minisè yi mongi wi re kèrò pa g' òñwanja w' òrèti w' Anyambiè, gò dwanliz' impanga-
- 9 nlò y' avanganliò gôr' irerè, ko anlongo suminli' Anyambiè g' òñwanja wi nkèngo yè; ga nt' are tèndò pa, inlè, Gò ntinla yinlo n' be suminlio gôr' anlongo,
- 10 ayembinl' in' inyo. E fo bulia kè, 'nlè, Yenlanli mbia, anlw'
- 11 anlongo, n' anlag' iwè ta. Nyongo nyènlè kè, 'nlè, Zuminlianli Jihòva, anlw' anlongo mòdu; ko
- 12 suminlianliè anlaga waòdu. Esasia e fo bulia kè, inlè, Be dwanl' òramba avila gôre Jèsi, ò be kumanla gò panginl' anlongo; ayè be dōvinlò n' anlongo igumù.
- 13 Ndò Anyambiè y' igumù e ga yònlie 'nlwè ralie n' igèva n' amènjè m' ibekelia, ko 'nlwè bunli' igumù, gò ngulu y' Inlinl' Ivia.
- 14 Miè kè ni avòrò nbiambiè g' òñwanj' iwanli, awarer' iyam', inlè, anlwèmè anlw' e are ralie n' òmbia, jònli pa n' imia sòdu,
- 15 kekizò pa kè gò tevanla. Ndò mi are tèndinla pa 'nlwè n' iganda viaganlò gw' imbòra; mpanli ga gò jònginli 'nlwè, v' inyauga

- nyi re pò pa miè nì' Anyambiè, 28 Sambò gò be duò mi amènli'z
 16 inlè, m' ga lwanle minisè yì Krai eñlò zinlo, avinla waò ilònda yi-
 Jisu gòr' anlongo, njanjag' evilò ulo, m' be simba gòre 'nlwè g'
 zì minisè gò ntyangò mbia y' ògèndo wam' gò ntye y' Ipanyol.
 Anyambiè, inlè ijirò s' anlongo 29 Mì avòrò kè, 'nlè, gò be bia miè
 ga ntyagò si ga rondi' Anyambiè, gòre 'nlwè, m' be bia ralie nì'
 mpangagò nkèrè nì' Inlinì' Iñia. òzavinlò wi Krai.
- 17 Sambò mì are nì' ikap' isam' gò 30 Mì kwenla 'nlwè nkolo, awa-
 re Krai Jisu gw' isaòn y' Anya- rera, vo Òvanginli wazyò Jisu
 18 mbiè. Konde mì ayolie tet' òsa- Krai, nì' itonda s' Inlinla, inlè,
 òn kaò nt' alendi Krai vo miè, lembiaulanli ula miè gw' ika-
 gò bag' anlongo gw' ijoginlò, nu- mbiula gòr' Anyambiè g' òñwa-
 ngunlaga nì' igamba, nì' ijanja, 31 nj' iwam'; inlè, mì ga zunginlò
 19 nli ngulu yì lemba, nì' isaòn yì avila gòre waò wi re wi jivira gò
 mamò, nli ngulu y' Inlinì' Iñia; Judia, k' idañia si pinlò miè gò
 yenlo re, 'nlè, mì are kambinla 32 Jerusalèm tondì' iyombwi; ko
 pe ntyangò mbia yì Krai mbia- miè avila gò Jerusalèm vingò-
 mbiè avila gò Jerusalèm vingò- vingò kwanga gò Iliria. Agènlì-
 20 zì miè kè gò kambinle ntyangò zì miè kè gò kambinle ntyangò
 mbia gw' imbòra si re Krai e pa mbia gw' imbòra si re Krai e pa
 tetò nli mori, inlè, mì anlòge gw' tetò nli mori, inlè, mì anlòge gw'
 21 izanga nyinganli; ndò ga nt' are izanga nyinganli; ndò ga nt' are
 tendò pa, inlè, Waò wi re wi pa tendò pa, inlè, Waò wi re wi pa
 bienlò nli ntyangò g' òñwanj' bienlò nli ntyangò g' òñwanj'
 iwè, wi be jenla; nla waò wi re iwè, wi be jenla; nla waò wi re
 wi pa jogo wi be kòtiza. wi pa jogo wi be kòtiza.
- 22 Yenlo re mì azimbiò gò bia gòre 23 'nlwè nyongo sinyenge: ndò vè-
 23 'nlwè nyongo sinyenge: ndò vè- nulo mì azye nli mbòra nyènlè
 gw' intye sinlo, mì are bela pa gw' intye sinlo, mì are bela pa
 kè impuñi' iniinge gò bia gòre kè impuñi' iniinge gò bia gòre
 24 'nlwè, yenlo gò kènda miè gò 24 'nlwè, yenlo gò kènda miè gò
 ntye y' Ipanyol, mì deviula gò ntye y' Ipanyol, mì deviula gò
 jenla 'nlwè gò piaganla miè, nla jenla 'nlwè gò piaganla miè, nla
 gò jirò nle 'nlwè gò mponlo, ja gò jirò nle 'nlwè gò mponlo, ja
 mì adònge jòra kwè nli jenla mì adònge jòra kwè nli jenla
 25 'nlwè. Ndò vèulo mì kènda gò 25 'nlwè. Ndò vèulo mì kènda gò
 Jerusalèm gò pinl' iyombwi ida- Jerusalèm gò pinl' iyombwi ida-
 26 ñia. Konde ayenliò mbia gòre 26 ñia. Konde ayenliò mbia gòre
 mongi wi Masedònia nì' Akaia mongi wi Masedònia nì' Akaia
 gò p' anliva gò nungunl' ikugi gò p' anliva gò nungunl' ikugi
 gòr' iyombwi yì re gò Jerusalèm. gòr' iyombwi yì re gò Jerusalèm.
- 27 Iñ, ayenliò mbia gòre waò: wi re 27 Iñ, ayenliò mbia gòre waò: wi re
 kè inwanlisi yaò; konde ja anlo- kè inwanlisi yaò; konde ja anlo-
 ngo nì' arwenl' iwongisi nla waò ngo nì' arwenl' iwongisi nla waò
 gw' isaòn yaò y' Inlinla, gambè- gw' isaòn yaò y' Inlinla, gambè-
 nlè wi nwanla waò ya y' òkuwa. nlè wi nwanla waò ya y' òkuwa.

- gôre Kraïs, nli Stakus ô tondô
 10 miê. Wôgizanli miê Apêles, ô re
 sindinla pa gôre Kraïs. Wôgiza-
 nli miê waô wi nagô yi Aristobu-
 11 lus. Wôgizanli miê Herôdian ô
 re nla miê sijanlô. Wôgizanli
 miê waô wi nagô yi Narsisus,
 12 ntangô yi re gôre Kraïs. Wôgi-
 zanli miê Trifena nli Trifôsa, wi
 janj' evilô za Rerê. Wôgizanli
 miê Persis ô tondô, ô yanjagi pô-
 13 lô gôre Rerê. Wôgizanli miê Ru-
 fus ô re pinjô pa nle Rerê, nli ngi
 14 yê kè ô re k' iyan'. Wôgizanli
 miê Asinkritus, Flegon, Hermes,
 Patrobas, Hermas, nl' awarerê wi
 15 re nla waô. Wôgizanli miê Filo-
 logus nli Julia, Nerea nl' ôñwo-
 rer' iyê ôñwantô, nl' Ôlimpas, nl'
 16 iyombwi yôdu yi re nla waô.
 Zangwanlanli nl' isomba sôru-
 nda. Iñandô si Kraïs sôdu si
 bôgiza 'nlwê.
 17 Kokoloanli awarera, lingilianli
 waô wi pang' ibangwanla nl'
 isaôn yi kweza, yi re yi zye swa-
 swo nl' inênja si re 'nlwê nënga
 18 pa: ko bangwanli nla waô. Ko-
 nde waô wi denda yenlo wi janji-
 nl' Ôvanginli wazyô Kraïs, ndô
 kaô ambuñu maômê; aremiza k'
 irêña y' anlaga wi r' avônlo fo
 nl' agamb' ambia nla m' idondo-
 19 lia. Konde ijoginlô sanli si re
 jagayaga pa gôr' anlaga waôdu.
 Yenlo jenla miê mbia g' ôñwanj'
 iwanli: mi bela 'nlwê gô dwanla
 kè nl' imia gô mbia, ndô avônlo
 20 fo gô mbe. Nl' Anyambiê y'
 añiñjê e be sunge tukie Satan nl'
 intyôzyô sanli.
 Imêpinlô sa Rer' iyazyô si ga
 lwanle nla 'nlwê.
 21 Timothe, ômbilô nla miê, e bô-
 giza 'nlwê; nli Lusius nli Jason
 nli Sosipater, wi re nli miê sija-
 22 nlô, wi bôgiza 'nlwê kè. Miê Tê-
 rtius, ô tënd' ezangô zinlo, mi
 23 bôgiza 'nlwê gôre Rerê. Gaius
 ndeg' wam', nla yi ñandô yôdu, e
 bôgiza 'nlwê. Erastus ôvenjavenji
 wi syika wi nkala abôgizya 'nlwê,
 nli Kwartus y' ôñworerê ke.
 25 Gôre yê ô re nli ngulu yi dwana-
 liza 'nlwê ga nt' are ntyangô yam'
 mbia nl' ikambinla si Jisu Kraïs,
 ga nt' ar' ituminliô s' isaôn y' iyu-
 mbunlô y' avegagi jumbunlô pa
 26 egômb' elônga, ndô vênlo y' atu-
 minliô, amiezô anlongo môdu v'
 irêndo y' ivogisi ga nt' ar' ôzô-
 mbiô w' Anyambiê yakonlako, gô
 бага waô gw' ijoginlô s' ibekelia.
 27 Gôr' Anyambiê, ô re dadiê nl'
 iniia, gôre yê ga lwanl' ivenda vo
 Jisu Kraïs gô konlako. Amên.

EZANGÔ ELANGÔ ZI POL Y' ERÔMI GÔRE MONGI KORINTH.

- 1 POL, fweliô pa gô dwani' erômi zi Jisu Krais vo ntandinli y' Anyambiê, nli Sosthene y' ôñwo-
2 rerê, gô ñandô y' Anyambiê yi re gô Korinth, inlê, gôre waô wi re jombwa 'pa gôre Krais Jisu, fweliô pa gô dwani' iyombwi, nla gôre waôdu gô mbôr' iedu wi fwelia ina nya. Rer' iyazyô Jisu
3 Krais, iyaô nli yazyô kè: Imèpinlô gôre 'nlwê nl' amênjê avila gôr' Anyambiê ya Rer' iyazyô, nl' avila gôre nl' Ôvanginli Jisu Krais.
- 4 Mi p' Anyambiê yam' akefa egômbe zôdu g' ôñwanj' iwanli, g' ôñwanja w' imê inlô s' Anyambiê si re pô pa 'nlwê gôre Krais
5 Jisu; konde gôre yê anlwê are pagizô pa g' ôsaôn wedu, gw' igam' mb' iedu nla gw' imia sôdu; ga nt' alwanlizô atakwê mi Krais
6 gôre 'nlwê: yenlo anlwê pênl' idavî' edu s' Anyambiê, mpênginlag' ibôwunlia sa Rer' iyazyô
7 Jisu Krais; ô be dwanliza 'nlwê kwanga gô ntyai, ko 'nlwê dwanle ntyênbo fo gô ntyugu ya
8 Rer' iyazyô Jisu Krais. Anyambiê ar' ôgiligili, vo yê anlw' awelia gô dwani' alato nl' ôñwanl' iê Jisu Krais y' Ôvanginli wazyô.
- 9 Awarera, mi kwenla 'nlwê nkolô gw' ina ny' Ôvanginli wazyô Jisu Krais, inlê, gambanl' anlwê du igamb' imô, k' ibangwanla s' alwanla gôre 'nlwê; ndô lwanlanli jôngô pa ta nl' ôrêm' ômô nli
11 mpivinli mô. Konde mi amiezô g' ôñwanj' iwanli, awarera, nle mongi wi nagô yi Kloe, inlê, anyôñmanlô mi re gôre 'nlwê. Mi pivia, 'nlê, gôre 'nlwê ôñmori e bulia, 'nlê, mi benge Pol; nl' ôñmori, inlê, mi beng' Apolos; nl' ôñmori, inlê mi benge Sefas; nl' ôñmori, inlê, mi benge Krais.
- 12 Krais are keranla pa? Pôl aavanliô gô kros g' ôñwanj' iwanli? Ge anlw' aãaptaiziô gw' ina nyi
13 Pol? Mi p' Anyambiê akefa, inlê, mi baptaiz' ôma gôre 'nlwê, 14 kaô du Krispus nli Gaius; vende buli' ôma, 'nlê, anlw' aãaptaiziô
15 gw' in' inyam'. Mi aãaptaizi kè nagô yi Stêfanos: tômbare pe mongi sinlo, mi mia du ja mi
16 aãaptaiz' ôm' ôñwênlê. Konde Krais e tônia miê gô baptaiza, ndô gô kambinle ntyangô mbia: aranga nl' agamba m' imia, kros yi Krais yi vende tw' ôsaôn wanyawênnyawê.
- 17 Konde igamba nyi kros nyi r' edosyu gôre waô wi pera; ndô gôre 'zwê yi sunginlô nyô nle
18 ngulu y' Anyambiê. Konde re tëndô pa, inlê, M' be jiliz' imia s' anlaga w' imia, alwanliz' avônlo mi mongi w' ôkeli ôsaôn wanyawênnyawê. Ôma w' imia are gwi? ôrêndisi are gwi? ôlôvisi w' impaga w' ntye yinlo are gwi? Amyambiê azye kalunlia p' imia
19 si ntye yinlo edosyu? Konde gw' arwenli gw' imia s' Anyambiê inlê ntye yinlo v' imia sa

yô yi mia Anyambiè du, ayenliò
 imbia gôr' Anyambiè v' edosyu z'
 ikambinla gô sunginla waò wi
 22 bekelia. Konde Iju wi bambiè
 lemba, nl' Igrek wi but' imia:
 23 ndò azwè kambiuile Kraiss banliò
 pa gô kros, gôr' Iju ibaku, nla gôr'
 24 anlongo edosyu; ndò gôre waò
 wi re fweliò pa, Iju nl' Igrek ta,
 Kraiss ngulu y' Anyambiè, nl'
 25 imia s' Anyambiè. Konde edo-
 syu z' Anyambiè zi r' imia viaga-
 nlò nl' anlaga; nli ndèlinli y'
 Anyambiè yi re ngulu viaganlò
 ul' anlaga.
 26 Konde anlwè jenle mbel' iyanli,
 awarera, inlè, arang' awenge w'
 imia ga nt' ar' ôzyôuli, arang'
 awenge avôlò, arang' awenge w'
 27 enlumi, wi re fweliò pa: ndò
 Anyambiè are pinja p' isaôn y'
 edosyu yi ntye yinlò, gô jenliz'
 anlaga w' imia ntyouli; Anya-
 mbiè are pinja p' isaôn ilèle yi
 ntye yinlo, gô jenliz' isaôn iyoli
 28 ntyouli; nl' isaôn y' isyolo fo yi
 ntye yinlo, nl' isaôn yi pèdiò, yò
 re pinjò pa nl' Anyambiè, ul' isa-
 ôn yi re yi zyele kè, gô pang' isa-
 ôn yi re gô twa vo nyawènyawè:
 29 inlè, ôm' edu awôlinl' ôku' wè
 30 ikapa g' ôzyò w' Anyambiè. Ndò
 vo yè anlw' are gôre Kraiss Jisu,
 ô re twa pa gôre 'zwè imia avila
 gôr' Anyambiè, nl' ôgôre nl' imè-
 31 pa, nl' ôlandunlò: nt' are tèndò
 pa, inlè, Ayè ô bôlinl' ôku' wè
 ikapa, e ga wôl' ikapa gôre Rerè.
 2 Nla miè kè, awarera, gw' avie-
 nli miè gôre 'nlwè, mi bia nl'
 imèpe—kamba ge nl' imia, nta-
 kiliaga 'nlwè iyumbunlò ny' A-
 2 nyambiè. Konde mi agenji gô
 dw' ami' ôsaôn wedu gôre 'nlwè,
 kaò Jisu Kraiss, nla yè kè banliò
 3 pa gô kros. Mi avegagi nla 'nlwè
 kè gw' idèla, nla gw' itia, nla gw'
 4 itatamiula sipôlò. Nl' igamb'

inyam' nl' ikambinl' isam' si
 pegaga nl' agamba m' imia ni
 kond' anlaga, ndò gw' ituminlia
 5 s' Inlinla nla si nguln: inlè,
 ibekeli' sanli s' alwanla gw' imia
 s' anlaga, ndò gô ngulu y' Anya-
 6 mbiè. Ndò azwè kamb' imia gôr'
 anlaga warèti: ndò arang' imia si
 ntye yinlo, ge s' ivanginli yi ntye
 7 yinlo, yi twe nyawènyawè: ndò
 azwè kamb' imia s' Anyambiè s'
 iyumbunlò, s' aluò s' alôviò nl'
 Anyambiè eli'va vangagò ro gw'
 8 ipendi' sazyò: si re ivanginli yi
 ntye yinlo wi mia sò; konde ko-
 nldè w' amienli sò, gavonlo wi to
 banlie Rerè y' ivenda gô kros:
 9 ndò ga nt' are tèndò pa, inlè,
 Intyo nyi pa jenla, ge ôrôli jogo,
 nlo jingula g' ôrèmia w' ôma, isa-
 ôn yi r' Anyambiè kekiza pa gôre
 10 waò wi tondè. Ndò Anyambiè
 are 'zwè tuminlia pa yô nl' Inli-
 nl' inyè: konde Inlinla nyi kèla-
 gèl' isaôn yôdu, vanganl' isaôn y'
 11 ôronga y' Anyambiè. Konde ma-
 nde gôr' anlaga ô r' avôr' isaôn y'
 anlaga, kaò inlinla ny' ôma, nyi
 re gô gare yè? Yenlo kè zyel'
 ômo mi' isaôn y' Anyambiè, kaò
 Inliula ny' Anyambiè.
 12 Ndò azwè pa pô inlinla nyi ntye
 yinlo, ndò inlinla miè nyi pila
 gôr' Anyambiè; ko 'zwè mia isa-
 ôn yi pô 'zwè nl' Anyambiè mpa-
 13 gaga. Yò kè yi kambò 'zwè, ara-
 nga nl' agamba mi nèujò nl' imia
 s' anlaga, ndò nl' agamba mi nè-
 njò nl' Inlinla; mbèngunlag' isa-
 ôn y' Inlinla nl' agamba m' Inli-
 14 nla. Ndò ôma gô njanlò yè
 awongiz' isaôn y' Inlinla ny'
 Anyambiè: konde yô ul' edosyu
 gôre yè; ayolie miè yô kè, konde
 15 yi kôtizò nl' Inliula. Ndò ayè ô
 re mpauginli y' Inliula e kôtizò
 isaôn yôdu, ndò ayèmiè e kôtizò
 16 nl' ôma. Konde mande ô r' avô-

- rô mpivlinli ya Rerè, ko yè nènjè? Ndô azw' are nli mpivlinli yi Kraïs.
- 3 Nla Miè kè, awarera, mi jolie kamba nla 'nlwè ga gôre waô wi re mpanginli y' Inlinla, ndô ga gôre waô wi re mpanginli y' ôzyônli, vanganle ga gôre yawanla gôre Kraïs. Mi ayonji 'nlwè ambè-nlingô, arang' iuyinyiè; konde anlwè jolia sô: nla vanganle vè-
- 2 nlo anlw' ayolie sô; konde anlwè pare mpanginli y' ôzyônli; konde gô dwanle fiani nli anyômanlô gôre 'nlwè, anlw' arange mpanginli y' ôzyônli, aŋeng' intyali s'
- 4 anlaga? Konde gô buli' ômîori, inlè, Mi benge Pol; nli' ômîori, inlè, Mi beng' Apolos; anlw' arang' anlaga? Sambô Apolos ande?
- 5 Nli Pol kè ande? Sinyôngô s' avangi 'nlwè bekeliâ: nli' ôm' edu ga nt' avenliô yè nle Rerè. Mi avèni, Apolos arèvizi; ndô Anya-
- 7 mbiè aweizi. Yenlo ayè ô bènla arang' ezoma, ge ayè ô tèviza; ndô kaô Anyambiè ô feiza. Ayè ô bènla nla yè ô tèviza nli' ezom' emô: ndô waŋanli wi be bong' ipa ôm'
- 9 edu nt' ar' ijanj' isè. Konde azwè imbilô yi janja ta nli' Anyambiè: anlwè ntyaga y' Anyambiè, anlwè nagô y' Anyambiè.
- 10 Ga nt' ar' inèpinlô s' Anyambiè si re pô pa miè, mi agekiz' izanga g' ônlôgisi wa simia; nli' ômîori e nôga vovo. Ndô ôm' edu e ga fandaninle nlôginli yi yi nêgô ndè
- 11 vovo. Konde ôm' ayolie kenj' izang' inyènè tômbare pa uyinlo nyi re kenjô pa, nyô nle Jisu Kraïs.
- 12 Ndô jog' ôm' anôga gw' izanga nyinlo syika yatenlatenla, syika yapupu, adô mi njônli, rere, aŋianli,
- 13 kuŋu y' aŋianli; eŋilô z' ôm' edu zi be tuminliô: konde zi be miezô nli ntyugu, konde ntyugu miè yi be bôwunlia nli' ôgônli; nli' ôgônli
- wi be kênliz' eŋilô z' ôm' edu nt' are zô. Jog' eŋilô z' ôma z' anlôgiô ndè vovo z' atiganla, gambè-nli' abong' ip' isè. Jog' eŋilô z' ôma z' apezyô, gambèni' aperô nli' ip' isè: ndô ayèmè e be sunginlô;
- 16 ndô mpauli ga v' ôgônli. Anlwè pa mia, 'nlè, anlwè nle nagô y' Anyambiè, nla, inlè, Inlinla ny' Anyambiè nyi dwanla gô gare
- 17 yanli? Jog' ôm' abundakanle nagô y' Anyambiè, Anyambiè be jilizè; konde nagô y' Anyambiè yi r' ôrunla, nla yenlo re 'nlwè kè.
- 18 Ôm' edu areniz' ôku' wèmè. Jog' ôma gôre 'nlwè apikilia inlè are nli' imia gô ntye yinlo, e ga rw' edosyu, ko yè twa nli' imia.
- 19 Konde imia si utye yinlo nli' edosyu gôr' Anyambiè. Konde re tëndô pa, 'nlè, E kôt' anlaga w'
- 20 imia gw' avônlo maômè: nla kè, 'nlè, Rerè avôrô ipikilia s' anlaga
- 21 w' imia, inlè, si re sanyawè. Yenlo ôm' edu e ga rig' azyôgwa nli' anlaga; konde isaôn yôdu iyanli;
- 22 nlo Pol, ge Apolos, ye Sefas, ge ntye yinlo, g' eŋûlô, g' ijuwa, ge isaôn yatè, ge isaôn yi bia; yôdu iyanli; nli' anlwè yi Kraïs;
- 23 nli Kraïs y' Anyambiè.
- 4 Ôma e ga yenle 'zwè g' iminisé si Kraïs, mongi ker' isaôn y' iyn-
- 2 mbunlô y' Anyambiè. Ndô gôre mongi kera, belô, inlè, ga lengô.
- 3 ômo bekeliô. Ndô gôre miè r' ôsaôn ôŋwangô gô jèkeliô nle 'nlwè, ge nli' jèkeliâ s' anlaga;
- 4 mi pa jèkeliâ ôku' waminè. Konde mi pa jenl' ôku' wam' nli ntyembô: ndô mi pa dwanlizô mbèni' nli' igamba miè: ndô ayè ô
- 5 jèkeliâ miè nle Rerè. Yenlo ayèkèlianli ndaga egômbe viagagaro, kaô Rerè abia, ô be bag' isaôn y' iyumbunlô yi mpiri g' ôzange, awôwunlia inônlo s' irèniâ; ga-

- mbèulè isuminlia s' òm' edu si be dwanla avila gôr' Anyambiè.
- 6 Ndò, awarera, mi akòvinl' òku' wam' nl' Apolos isaôn yinlo nkôgô g' òñwanj' iwanli; ko 'nlwè nènga gôre 'zwè gô dw' aviaganla nt' are tëndò pa; inlè òm' azyôgwa nl'
- 7 òma wantuntu azir' òmîori. Konde ò pango gô bangwanla nl' aîmîori mande? nl' ezande zi re nla 'wè zi pò 'wè? ndò ja z' apò 'wè, ezande zi bôlinlo òku' wo
- 8 ikapa, mpanli ga zi pò 'wè? Vè-nlo anlw' are jôra pa, vènlô anlw' are paga pa, anlwè panginla g' aga azw' azya. Toto anlw' avanginli rèti, ko 'zwè kè panginla nla 'nlwè. Konde mi jènla, inlè, Anyambiè are dôvîa pa 'zwè rô-mî anuunla, g' anlaga wi re pò pa gw' ijuwa: konde azw' are twa pa eza zi mamô gô ntye, gôr' iè-njel', nl' anlaga ta. Azw' are dosyu g' òñwanja wi Krais, ndò anlw' ar' òkeli gôre Krais; azw' are dèla, ndò anlw' are jola; anlwè dubò, ndò azwè pèdiò.
- 11 Kwanga gw' igwèra nyinlo azwè jogo njanla, azwè jenl' esyôve, azw' are tele, azwe bôlò,
- 12 azw' ar' eziga fo; azwè janj' evilò nl' ago mazyômè: azwè syèliò, kô 'zwè savinla; azwè kombi-zò, kô 'zwè sindinla; azwè towò, kô 'zwè kwenl' inkolo: azw' atwenli g' isyèkè si ntye yinlo, nli nanga y' isaôn yôdu, kwanga nla nlenlo.
- 14 Mi tënd' isaôn yinlo gô jenliz' anlwè ntyonli, ndò g' awanl' iyam' wi tondò tevunla miè 'nlwè.
- 15 Konde vang' anlw' adwanla nl' igôñîi nyi ntôsên s' inlènji gôre Krais, anlw' azye nl' irerè sinyenge: konde mi ayanli 'nlwè gôre Krais Jisu vo ntyangô mbia.
- 16 Sambò mi kwenla 'nlwè nkolo,
- 17 inlè, vèranli miè. Gô ntinla yi-

- nlo mi are tòmîa pa gôre 'nlwè. Timothe, òñwanl' iyam' ò tondò ò re ko bekeliò kè gôre Rerè, ò be jônginlia 'nlwè intyali sam' g' òzamba wi Krais, nte nènja miè
- 18 mbôr' iedu gô ñandò edu. Ndò awèwo w' atwenle nl' ekale, mpanli ga m' be bia gôre 'nlwè nyè-nlè. Ndò m' be bia gôre 'nlwè kwè, ja Rerè atonda; gambèulè m' be nîa, arange nkambinli yi mongi wi r' ekale, ndò ngulu yaò.
- 20 Konde inlongo ny' Anyambiè, nyi zyele gw' igamba, ndò gô ngulu. Anlwè bela sè? mi ga vîe gôre 'nlwè nli mpava, ge nl' itonda nli mpanginli y' òkèndeke-
- nde?
- 5 Ayoganlò, inlè, òvèlanlò w' antò wi re gôre 'nlwè, nl' ònlongo w' òvèlanlò wi re wi zyele gôr' anlongo, inlè, òma gôre 'nlwè are nl'
- 2 òñwantò wa Rer' iyè. Nla gw' inyanga nyi jenl' ekèvâ, kô yè tòmbo avila gôre 'nlwè ò re denda pe ndaga yinlo, anlw' atwenl'
- 3 ekal' eêe. Konde miè, bangwanla pa nla 'nlwè rèti nl' òkuwa, ndò gô gare yanli nl' inlinl' inyam', mi are jèkèlîa p' òma re denda
- 4 pe ndaga ònlongo mè, gw' ina nya Rer' iyazyò Jisu Krais mpanli ga mi are ula 'nlwè, inlè, anlwè datanla pa, inlinl' inyam' kè vovo, nli ngulu ya Rer' iyazyò
- 5 Jisu, vanli òma miè gôre Satan gw' ijiliza s' òzyònlî, kô inlinla sunginlò gô ntyugu ya Rere Jisu.
- 6 Isyôgw' isanli si zyèl' ibia. Anlwè pa mia, 'nlè, òñwozoma wi lèvèn
- 7 wi tiviz' imunga nyòdu? Rômbanli lèvèn nungu, kô 'nlwè dwanl' inuug' inyonla, ga nt' are 'nlwè lèvèn fo. Konde òñwidombe wazyò w' ònloganlò ayònlîò
- 8 ke, inlè Krais; yenlo azwè ga venjavenje ntyagò, aranga uli lèvèn nungu, ge nli lèvèn yi nga-

- mbi nl' ijanj' ibe, ndò nli mpè-
mba yi re lèvèn fo y' òrèti nla y'
ògiligili.
- 9 Mi arèndinli 'nlwè gw' ezangò,
'nlè, Aganganlanli nli bandanliè.
- 10 Aranga, inlè, aganganli du nli
bandanliè yi utye yinlo, ge nli
mongi w' agasyò m' anliva, ge nli
mongi wi nbaò, ge nli mongi wi
savinl' ikanla; arwe yenlo ga-
mbènlè kaò anlw' adubwa gò
- 11 ntye: ndò vènlo mi tèndinla
'nlwè, inlè jog' òmo fweliò, 'nlè,
òñworerè, adwanl' ebandanliè, ge
òma w' ògasyò w' anliva, ge òmo
savinl' ikanla, ge òrowisi, g' eyo-
nga, ge òma wi mbaò; aganga-
nlanli nl' òm' ònlongo mè, vanga-
- 12 nle nya nla yè. Konde ezande zi
re nla miè, inlè, mi ga yèkèlie
waò wi re gw' igala? Anlwè jè-
kèlia waò wi re gò ñandò? ndò
waò wi re gw' igala, Anyambiè e
jèkèlia waò. Sambò ròmbanl' òmo
mbe avila gòre 'nlwè.
- 6 Jog' òma gòre 'nlwè are nli
ndaga nl' òm' òñwènlè, ayè ko kè
sozya yò gòr' afe, nl' aranga gòr'
2 iyombwi? Ge anlwè pa mia,
inlè, iyombwi yi be jèkèlie ntye?
Nla ja, ntye yi be jèkèliò nle 'nlwè,
anlw' azye nl' inyanga nyi jèkè-
3 lia isaòn imiangò mè? Anlwè pa
mia, 'nlè, azwè be jèkèli' ienjèl?
ko pòrò, isaòn y' emènlo zinlo?
4 Sambò ja 'nlw' adwanla nl' isaòn
y' emènlo zinlo gò jèkèliò, anlwè
dòv'ia waò iyèkèli wi r' isyolo fo
5 gò ñandò? Mi kamba gò ntyonli
yanli. Atwenl' inlè, ayolie dè-
ngò òma w' imia gòre 'nlwè, ò re
ko jolie tenliz' impungu s' awarer'
6 iyè? ndò òñworerè e soziz' òñwo-
rer' iyè, wi denda yenlo kè gw'
azyo m' anlaga wi re wi jivira.
7 Ndò vènlo re ndaga yi ntyèmbo
gòre 'nlwè, vanganle gò dwanla
nl' izozo anlwè nl' anlwè. Eza-
- nde zi re 'nlw' aronde dendò mbe?
Ezande zi re 'nlw' aronde pitò
viaganlò nla gò dwanla nl' izozyo
8 yenlo? Ndò anlwè mè anlwè
dende mbe, avita, vanganl' awa-
9 rer' iyanli. Ge anlwè pa mia,
'nlè, afe w' ayigiz' inlongo ny'
òròwa? Aweñanli: vòvèvè,
nli mongi wi savinl' ikanla, nli
bandanliè, nl' alèle, nl' inanlisi y'
10 anlòmè, nl' ife, nli mongi w' aga-
zyò m' anliva, nl' yonga, nl' iro-
wisi, nli mongi wi mbaò, w' ayi-
gize du inlongo ny' Anyambiè.
- 11 Nl' awèwo gòre 'nlwè w' avegag'
ònlongo mè: ndò anlw' are jòvu-
nlò pa, anlw' are mèpizò pa, anlw'
are dwanlizò p' ag' re nl' iia nya
Rèrè 'Jisu Krais, nl' Inlinla ny'
Anyambiè yazyò.
- 12 Zyel' ezoma zi degò gòre miè,
ndò arang' isaòn yòdu yi nugi-
nli; zyel' ezoma zi degò gòre
miè, ndò mi arugiz' òku' wam'
13 gw' ezom' edu. Inya si re ntinla
y' iwuñu, nl' iwuñu ntinla y'
inya: ndò Anyambiè e be jiliza
yò fanli. Ndò òkuwa wi zyele
ntinla y' òvelanlò, ndò ntinla ya
Rèrè; nla Rèrè kè ntinla y' òku-
14 wa: nl' Anyambiè ò ròngunli
Rèrè, e be tòngunlia 'zwè kè nli.
15 ngulu yè. Anlwè pa mia, 'nlè,
ikuw' iyanli nle va yi Krais?
Mi ga wonge va yi Krais sambò,
avanga yò va y' evòve? Alwa-
16 nlizi yenlo. Ge anlwè pa mia,
'nlè, ayè ò re jòngò pa ta nl' evò-
ve nl' òku' òmòri nla yè? Ko-
nde e bulia, 'nlè, waò aʼanli wi
17 be tw' òzyònlì òmò. Ndò ayè ò
re jòngò pa ta nla Rèrè nl' iulinl'
18 imò nla yè. Wanganl' òvelanlò.
Ifweni' iedu si fwemò nl' òma si
re gw' igala ny' òkuwa; ndò ayè
ò nanla nla winganli e janjinl'
19 òku' wèmè mbe. Ge anlwè pa
mia, 'nlè, ikuw' iyanli nle nagò

yôruna y' Inlinl' Iŷia nyi re
gôre 'nlwè, nyi re 'nlwè dènga pa
avila gôr' Anyambiè? Anlwè kè
20 anlwè niv' ikuw' iyanlimè; ko-
nde anlw' agôliô nl' igôlô: vendi-
anl' Anyambiè sambô gw' ikuw'
iyanli.

7 G' ôñwanja w' isaôn y' arèndi-
nli 'nlwè miè: mi tanga 'nlè, re
mbia gôr' ônlôñmè gô dwa aŷat'
2 ôñwantô. Ndô, gô deg' ôŷela-
nlô, ônlôñm' iedu e ga lwanle nl'
ôñwant' wèmè, nl' ôñwantô
3 edu nl' ônlôñmè wèmè. Ônlôñmè
e ga v' ôñwant' wè nte nwa-
nlè yè: egolanli mèmô kè ôñwa-
4 ntô gôr' ônlôñmè wè. Ôñwantô e
panginl' ôku' wèmè, ndô ônlôñmè
wè e panginlè: yenlo k' ônlôñmè
e panginl' ôku' wèmè, ndô ôñwa-
5 nt' 'wè e panginlè. Anlimianla-
nli, kaô du nl' ômpanganlô v'
ôñwo lingô, gô p' iku' iyanli gw'
ikambinla, ko 'nlwè fo datanla,
Satan e vende syoria 'nlwè v'
6 itwazindinl' isanli. Ndô mi bu-
li' igamba nyinlo aranga gô sô-
mbi' ijômbanla, ndô gô jivira,
7 'nlè, si re kwèkwè. Miè ko tond'
anlaga waôdu gô dwanla nt' are
miè. Ndô ôm' edu are nl' eza zè-
mè zi re yè pô pa nl' Anyambiè,
ôñmori mpanginli mori, ôñmori
mpanginli nyènlè.

8 Ndô mi bulinlia waô wi re wi pa
jômba, nl' antô wi tigô kè, inlè,
Rè mbia gôre waô jogo w' adwa-
9 nla ga nt' are miè. Ndô ja w'
ayolie siudinla, wi ga yômbage:
konde re mbia gô jômba viaganlô
10 nla gô pia. Ndô gôre waô wi re
jômba pa mi sômbia, aranga miè,
ndô Rerè, inlè ôñwantô e ga rig'
11 alubwa gôr' ônlôñmè wè: ndô j'
adubwa, e ga lwanl' ayômba, azya
nlonlo e ga vo mèpanle nl' ônlô-
ñmè wè; ônlôñmè kè e ga rig' arô-
12 mb' ôñwant' wè. Ndô añmori mi

bulinlia waô, arange Rerè, inlè
jog' ôñworer' iedu are nl' ôñwa-
ntô ô re e pa jivira, ndô ôñwantô
e tonde dwanla nla yè, e ga rig'
13 arômbè. Nl' ôñwantô kè ô re nl'
ônlôñmè ô re e pa jivira, ndô e to-
nde dwanla nla yè, e ga rig' awa-
14 lè. Konde ônlôñmè ô re e pa jivi-
ra e tw' ôruna nl' ôñwant' wè,
nl' ôñwantô ô re e pa jivira e tw'
ôruna nl' ônlôñmè wè: azya nlo-
nlo awanl' iwanli wi zye pupu;
15 ndô vènlo wi r' ôruna. Ndô
jog' ayè ô re e pa jivira adubwa,
e ga lubwe; ôñworerè ônlôñmè ge
ôñwantô azye kôrô pa j' atwa ye-
nlo: ndô Anyambiè are fwelia pa
16 'zwè gw' añènjè. Konde aw'
ôñwantô, ô mia sè vendetwa ô be
sungenl' ônlôñmè wo? ge awè
ônlôñmè, ô mia sè vendetwa ô be
17 sunginl' ôñwant' wo? Kaô da-
diè, ga nt' are Rerè kerinla p'
ôm' edu, ga nt' ar' Anyambiè
fwelia p' ôm' edu, yenlo ga lwa-
nlè. Nla yenlo dôŷia miè gw'
18 iñandô sôdu. R' ôma fweliô pa
ayè kèrô pa? e ga rig' arômb'
ikèra. R' ôma fweliô pa ayè
19 ôzyombè? e ga rig' agèrô. Ikèra
arang' ezoma, nla gô dwanl' ôzyo-
mbè kè arang' ezoma; ndô gô pe-
njavenj' isômbia s' Anyambiè
20 mèwo ôsaôn. Ôm' edu e ga lwa-
nlè g' ôgônlo mèmô w' aweliô yè.
21 W' aweliô aw' ôsyaka? ayenle
nkazya vovo. Ndô ja w' ayolie
tw' ôñwantye, ro dende yenlo.
22 Konde ayè ô re fweliô pa gôre
Rerè ay' ôsyaka, ayè ôñwantye
wa Rerè: egolanli mèmô kè ayè
ô re fweliô pa ay' ôñwantye, ayè
23 ôsyaka wi Krais. Anlw' agôliô
nl' igôlô; krandanli tw' asyaka
24 w' anlaga. Awarera, gô ndwanli
y' aweli' ôm' edu, gô yô mèmô e
ga lwanle nl' Anyambiè.
25 Ndô g' ôñwanja w' azyali, mi

azye nl' ôzômbiô avila gôre Rerè: ndô mi bulia nte pikilia miè, g' ômo re dènga p' imèpinlô s' Anyambiè gô dwanl' ômo re ko
 26 bekeliô. Mi tanga sambô, inlè, yinlo re mbia g' ôñwanja w' injuke s' egômbè zinlo, inlè, re mbia gôr' ôma gô dwanla nt' are yè.
 27 Ô re kôrô pa gôr' ôñwantô? Awuta gô purunlô. Ô re purunlô pa avila gôr' ôñwantô? Rig'
 28 awut' ôñwantô. Ndô ja w' ajômba kè, ô pa fwema; nla j' izyali ny' ajômba, e pa fwema. Ndô winlô wi be jenle njuke g' ôzyô-nli; yenlo mi o tonde divinla
 29 'nlwè. Ndô igamba nyinlo nyô kambô miè, awarera, inlè, egômbè z' atunli; atiganl', inlè, mongi wi re nl' antô wi ga lwanle
 30 egolanli ga wi zyele; nla waô wi denla, wi ga lwanle egolanli ga wi pa denla; nla waô wi jenle mbia, egolanli ga wi pa jenle mbia; nla waô wi kôla, wi ga lwanl' egolanli ga wi pa niva du;
 31 nla waô wi bute ya yi ntye, egolanli ga wi pa buta yô viaganlô: konde mpangiuli yi ntye yi piaganla mpiaganlaga. Ndô mi bela
 32 'nlwè gô dwanl' añandi fo. Ayè ô re e pa jômba e nak' isaôn ya Rerè, nt' are yè ko tondiè Rerè:
 33 ndô ayè ô re jômba pa e nake ya yi ntye yinlo, nt' are yè ko tondi'
 34 ôñwant' wè. R' ibangwanla kè ntyo ôñwantô wi re jômbô pa, nl' izyali. Ayè ô re e pa jômba e nak' isaôn ya Rerè, inlè e ga lwanl' ôrunda g' ôkuwa nla gw' inlinla: ndô ayè ô re jômbô pa e nake ya yi ntye, nt' are yè ko tondi'
 35 ndi' ônlôñmè wè. Mi kamb' igamba nyinlo gô nungunla 'nlwè; aranga gô purinla 'nlwè izunga, ndô gô kèndia 'nlwè gw' isaôn yi simanla, ko 'nlwè janjinle Rerè
 36 ôzyokoliô fo. Ndô jog' ôm' ata-

nga, 'nlè, e pa dendiul' ôñwanl' iè ôñwantô ô r' izyale kwèkwè, jog' atw' ôñwantôñwantwè, nla j' adwanl' isyolo gô denda yenlo, e ga lende nte belô ndè; e janje mbe; wiga yômbanle. Ndô ayè ô kumaula jolajola g' ôrèñ' iwè, ko aʼangatiô gô jômbiz' ôñwanl' iè, ndô are nli ngulu gô denda nte belè, are kenja pa kè nl' ôrèñ' iwè, gô penjavenj' izyali nyè, e
 38 denda mbiambiè. Yenlo ayè ô jômbiz' ôñwanl' iè e dende mbiambiè; nla yè ô re e pa jômbiz'
 39 ôñwanl' iè e denda pôsyô. Ôñwantô are kôrô pa nl' ivanga ôlingô wi dwanl' ônlôñmè wè bo; ndô ja ônlôñmè wè ajuwa, gambèn' are dièngadiènga gô jômb' ônlôñ' iedu wi tondô ndè; ndô kaô
 40 gôre Rerè. Ndô j' adw' ayômba, are mbiambiè viaganlô gw' ipikili' sam': mi tanga kè, 'nlè, mi are nl' Inlinla ny' Anyambiè.
 8 Ndô g' ôñwanja wi vèrè jirô pa gw' ikanla: azw' avôrô, inlè, azwè du azw' are nl' imia. Imia si pang' ekale, ndô itônda si nuginlia. Jôg' ôm' edu atanga, inlè, avôrô ezoma, gambèn' e pa twa
 2 gô mia ga nt' are kwèkwè; ndô jog' ôm' atond' Anyambiè, ayè
 3 mèmô amienliô ndè. Sanibô g' ôñwanja wi vèrè jirô pa gw' ika-nla, azw' avôrô, inlè, ôganla arang' ezoina du, nla, inlè, zyel'
 5 Anyambiè kaô mori. Konde va-ng' adwanle ya yi fweliô, 'nlè, inyambiè g' ôrôwa nla gô ntye; ga nt' ar' inyambiè sinyenge, nl'
 6 irerè sinyenge; ndô gôre 'zwè r' Anyambiè mori, ya Rerè, ô re ya yôdu y' avlli gôre yè, azwè kè azw' are gôre yè; nl' Ôvanganli k' ôñmori, Jisu Krai, ô re vo yi dwanle ya yôdu, nl' azwè kè vo
 7 yè. Ndô imia sinlo si zye nla waôdu: ndô awèwo, waô mènla

pa nl' ôganla kwanga nla nlênlo, wi nya mpanli ga ezoma zi re jirô pa g' ôganla; nl' irênî' iyaô gô re 8 yi pare dëla yi fevizô. Ndô inya si mēpiza 'zwê gôr' Anyambiê: ja 'zw' adw' anya, azw' aweve nl' igamba mē; ge ja 'zw' anya, azw' 9 amēpe. Ndô vandeminlanli inyang' inyanli nyinlo nyi vende tw' ibaku gôre mongi wi re dëla. 10 Ndô awê ô re nl' imia, jog' ôm' ajenlo tu gw' inya gô nagô y' ôganla, gambênlê ôrênîa w' ôma mē ô re dëla, w' ayolizô gô nye yoma 11 yi re jirô pa gw' ikanla? Yenlo ayê ô re dëla e jilizô nl' imi' iso, vanganl' ôñworerê ô re Krai 12 ayuwi g' ôñwanj' iwê. Nla yenlo, gô janja 'nlwê mbe gôr' awarerê, awonj' irênî' iyaô ilêle, anlwê janje mbe gôre Krai. 13 Sambô, ja evere z' apômiz' ôñwarer' iyam' ibaku, nî avo ny' ôzyônli gô konlako, ko mi avômiz' ôñwarer' iyam' ibaku. 9 Mi azye diêngadienga? Mi arang' erômî? Mi pa jenle Jisu y' Ôvanginli wazyô? Anlw' arang' 2 evîlô zam' gôre Rerê? Vanganle mi arang' erômî gôr' aîiori, rêti miê nl' erômî gôre 'nlwê: konde elingilîô zam' z' erômî nle 'nlwê 3 gôre Rerê. Igamba nyi fwînlizô miê waô wi kôtîza miê nyô mē- 4 nyo. Azw' azye nl' inyanganga nyi 5 nya nli jonga? Azwê azw' azye nl' inyanganga nyi kanganla ôm' edu nl' ôñwant' wê ayê k' ôñworerê, egolanli ga rômî mori, nl' awo- 6 ngwê wi Krai' nli Sefas? Ge miê nli Barnabas dadiê, azw' azye 7 nl' inyanganga nyi dw' ayanja? Mande kēnda gô dwanle sozyê nl' anliv' inîmê? Mande bēule ntyaga' ko any' ilônda ya yô? Ge nande penjavenj' ôlemba, ko ayong' ambênlingô m' ôlemba 8 mē? Mi kamb' isaôn yinlo g'

ôma? Ivanga nyi pa kamb' ego- 9 lanli mēmô? Konde re tēndô pa gw' ivanga nyi Mōsēs, ihlê, Agôr' ôgwanla wi nyare yi jar' ôresi gô tēva wô. Anyambiê e nak' inya- 10 re? Ge kambê yenlo pōsyô g' ôzamb' iwazyô? Rêti, y' arêndiô g' ôñwanj' iwazyô: konde ayê ô tumbe ntye e ga yanje nl' iguñu, nl' ayê ô tēv' ilônda, e ga rêve nl' iguñu nyi bonga gw' ilônda mē. 11 Ja 'zw' avênli 'nlwê isaôn y' Inli- nla, gambênlê r' ôsaôn ômpôlô ja 'zw' atenla yom' iyanli y' ôku- 12 wa? J' aîiori w' adwanla nl' inyanganga nyinlo gôre 'nlwê, nyi zyele gôre 'zwê vianganlô? Ndô azwê bong' inyanganga nyinlo du; ndô azwê sindinl' isaôn yôdu, azwê vende dege ntyangô mbia yi 13 Krai. Anlwê pa mia, inlê, waô wi janje vîlô yôrunda wi nye yoma yi nagô yôrunda, nla waô wi penjavenje mbôra yi jir' intyagô 14 wi ker' inya nla yô? Yenlo kē azômbiô nle Rerê, inlê; waô wi kambinle ntyangô mbia wi ga rô- 15 lizô nle ntyangô mbia. Ndô mi bong' anyanga minlo du: nlo tē- nda miê isaôn yinlo inlê ga lēndô yenlo gôre miê: konde re mbia gôre miê gô juwa, vianganlô nla gôr' ôm' edu gô pang' ikap' isam' 16 ôsaôn wanyawênnyawê. Konde ja mi akambinle ntyangô mbia, mi azye nli ntinla yi syôgwa vovo; konde mi abangatiô, nl' azyile gôre miê, ja mi agambinle ntya- 17 ngô mbia. Konde ja mi adend' evîlô zinlô nl' ôrênîa, gambênlê mi are nl' ipa: ndô ja ôrênîa fo, gambênlê mi apenlîô evîlô zi nyô- 18 ngô. Ip' isam' ande sambô? Sô, inlê, gô kambinla miê ntyangô mbia, mi ga gambinle yô igôlô fo, ko mi aweviz' inyang' inyam' gô 19 ntyangô mbia. Konde gw' ave- gagi miê diêngadienga gôr' anla-

ga waôdu, mi arugiz' ôku' wam'
 20 gôre waôdu, gô dèng' awenge via-
 ganlô. Gôr' awa Ju, arwenli miè
 y' ôfiwo Ju, gô dèng' Iju; gôre
 waô wi re gw' ivanga, arwenli
 miè g' ômo re gw' ivanga, vanga-
 nle mièmè mi pegaga gw' ivanga,
 gô dènga waô wi re gw' ivanga.
 21 Gôre waô wi r' ivanga fo, arwenli
 miè g' ômo r' ivanga fo, ndô mi
 pegag' ivanga fo gôr' Anyambiè,
 ndô gw' ivanga gôre Kraï, gô dè-
 22 nga waô wi r' ivanga fo. Gôre
 waô wi re dèla, arwenli miè g'
 ômo lèle, gô dèng' anlag' alèle:
 mi are twa p' ezom' edu gôre waô-
 du, inlè, mi ga lèng' aulaga nli
 23 ndènginli edu. Mi dend' isaôu
 yôdu g' ôzamba wi ntyaugô mbia,
 ko miè dwaunl' ôwongisi gô yô.
 24 Anlwè pa mi, inlè, mongi wi pu-
 le mangô g' ôlèmbianlô wi dembi-
 anla waôdu, nd' ômôri ayè bong'
 ipa? Vulanli mangô miè yi be
 25 niviza 'nlwè. Nl' ôm' edu ô de-
 mb' ôpa e niimînli' ôkuwa gw' isa-
 ôn yôdu. Ndô waô wi denda ye-
 nlo gô bongè kôrôwa yi bonla;
 ndô azwè gô bongè kôrôwa yi re
 26 y' awonlize. Yenlo mi pule ma-
 ngô, aranga g' ômo re e nia nti-
 nla; yenlo mi nwa, aranga g' ômo
 27 bôl' ômpunga. Ndô mi bangati'
 ôku' wam', arugiza wô, vendetwa,
 inlè, miè kambinla p' amôri, mi
 dwa mi awongo.
 10 Awarera, mi pa bela 'nlwè gô
 dw' amia, 'nlè, irer' isazyô sôdu
 savegagi g' ôdôlôngô w' evindi,
 2 sôdu kè s' avokosi mbenle; waô-
 du kè w' aŋaptaiziô gôre Môsès
 3 gw' evindi nla gô mbenle; waôdu
 w' anyenl' inya mèmô s' inlinla;
 4 nla waôdu w' ayongi ijonga mèmô
 s' inlinla: konde w' ayongi
 gw' idô ny' inlinla ny' azôngagi
 5 waô: nl' idô miè nle Kraï. Ndô
 azw' avôrô, inlè, ntangô mpôlô

gôre waô wi tondî Anyambiè:
 6 konde w' ayiliziô g' ôrôve. Ndô
 isaôn yinlo y' arwenli gô tevunla
 'zwè, inlè, azw' aronginl' ibe, nt'
 7 aronginlagi waô. Alwanlanli k'
 izavinli y' ikanla, g' awèwo gôre
 waô; ga nt' are tëndô pa, inlè,
 Aulaga w' alwanli tu gô nya nla
 gô jonga, agumanla gô syeva.
 8 Azwè ga rig' ananla nla wingauli
 kè, nt' ananlag' awèwo gôre waô,
 nl' avôswi ntyugu mô agômi mi
 ntosèn s' anlag' ambanli nli nto-
 9 sèn s' anlaga ntyarô. Azw' ale-
 mbe Rerè kè, nt' alembag' awèwo
 gôre waô, ko waô jilizô nl' imia-
 10 mba. Alagalaganli kè, nt' alaga-
 lag' awèwo gôre waô, ko waô jili-
 11 zô nl' ômo jiliza. Ndô isaôn yi-
 nlo y' arwenli gôre waô g' ôrevu-
 nlô; y' arèndiô kè gô pa 'zwè
 ôkeli, azwè yi re bienlô pa nli gô-
 12 mbeyinuunla. Yenlo ayè ô tanga,
 'nlè, e kumaula jola e ga vanda-
 13 minle e vende pôswa. Anlwè pa
 kôtô nl' ôzyoriô kaô nte kôtô
 anlaga waôdu: ndô Anyambiè ô
 re ko bekeliô, ayivire 'nlwè syoriô
 viaganlô nli nt' are 'nlwè ko jo-
 lia; ndô e be pauga nl' ôzyoriô
 igogwinlô, ko 'nlwè jolia sindi-
 nla.
 14 Yeulo, anlwè yi tondô miè, wa-
 15 nganl' isavinl' ikanla. Mi kamba
 ga gôr' anlaga w' imia: yèkèlia-
 16 nli nte kamba miè. Imogi ny'
 ôzavinlô nyi savinlô 'zwè, nyô
 arange mbonginli yi bongô 'zwè
 ntyinla yi Kraï? Mpèmba yi
 mogunlô 'zwè, yô arange mbongi-
 nli yi bongô 'zwè ôkuwa wi
 17 Kraï? gô re mpèmba yi re mori,
 azwè kè yi r' awenge, azwè nl'
 ôku' ômôri: konde azwèdu azw'
 ar' iwongisi yi mpèmba mèmô.
 18 Vôulanli Israel ga nt' ar' ôzyônli:
 waô wi nya ya yi jirô waô arang'
 iwongisi nli mbara yl ntyagô?

19 Mi bulia sè sambô? inlè, eza zi jirinlò ôganla ezoma, ge inlè ôganla ezoma? Ndô mi bulia, 'nlè, ya yi jirò nl' anlongo, wi jirinla yô anlinl' ambe, nl' arang' Anyambiè: ndô mi pa bela 'nlwè gô diŋa nl' anlinl' ambe. Anlw' ayolie jong' imogi nya Rere, nl' imogi ny' anlinl' ambe ta: anlw' ayolie nya gô tavoru ya Rerè, nla gô tavoru y' anlinl' ambe ta.

22 Azwè ga vang' Anyambiè gô puva? azw' are ngulu viaganlò nla yè?

23 Zyel' ezoma zi degô gôre miè; ndô arang' isaôn yôdu yi re kwèkwè. Zyel' ezoma zi degô gôre miè; ndô arang' isaôn yôdu yi nuginlia. Ôm' edu awute mbi' yèmè, ndô y' aŋiori. Ezom' edu zi kôlô gw' igôlinlò, nyanli zô, ko aŋambie ndaga gô ntiula y' ôrèŋia: konde Rerè ayè nlive ntye, nli ya yôdu yi re gô yô.

27 Ja 'nlw' afweliò nl' ôma ô re e pa jivira, ko 'nlwè tonda gô kènda; ezom' edu zi dôvinlò 'nlwè, nyanli zô, ko aŋambianli ndaga gô ntiula y' ôrèŋia. Ndô jog' ôm' abulinlia 'nlwè, inlè, Zinlo z' ajirinlò ôganla, anyanli zô, g' ôŋwanj' iwè ô ruminli zô, nla g' ôŋwanja w' ôrèŋia kè. Mi tet' ôrèŋia, arang' iwoniè, ndô w' ôŋiori mè; konde gô re miè dièngadiènga mi jèkeliò nl' ôrèŋia w' ôŋioŋwènlè

30 sè? Ja mi anya nl' akeŋa, eza-nde zi kambô miè mbe g' ôŋwanja w' eza mè zi pò miè akeŋa?

31 Sambô ja 'nlw' anya, ge jonga, ge dend' ôsaôn wedu, lendanli yôdu

32 gô pendi' Anyambiè. Alwanlanl' abaku gôr' Iju, ge gôr' Igrek, ge

33 gô ŋandô y' Anyambiè: vanganle ga nte tondia miè anlaga waôdu, ko mi' awute mbi' yamimè, ndô y' anlag' awenge, inlè, wi ga zunginlò.

11 Vèranli miè, ga nte pèra miè

2 Krai. Ndô mi suminlia 'nlwè konde anlwè jôngulinia miè gw' isaôn yôdu, avenjavenj' inènj' isam', nt' avenli miè 'nlwè.

3 Ndô mi bela 'nlwè gô mia, 'nlè, ewônjô z' ônlôŋie edu nle Krai; nl' ewônjô z' ôŋwantô nl' ônlôŋie; nl' ewônjô zi Krai nl' Anyambiè. Ônlôŋie edu ô kambinla ge poga, ewônjô zè divinlò pa, e

4 pang' ewônjô zè pèdiò. Ndô ôŋwantô edu ô kambinla ge poga ewônjô zè z' alivinlò, e pang' ewônjô zè pèdiò: konde ar' egolani g' are sènginlò pa. Konde ja ôŋwantô aliŋinlò, gambènlè itwe sè si ga renlò: ndô jogo re ntyonli gôr' ôŋwantô gô tenlò itwe sè ge

7 sènginlò, e ga liŋinlò. Ndô ônlôŋie azye nl' inyanga nyi diŋinl' ewônjô zè, konde ayè nl' edidi nl' inyanga ny' Anyambiè: ndô ôŋwantô ayè nl' inyanga ny' ônlôŋie. Konde ônlôŋie e pa pila gôr' ôŋwantô; ndô ôŋwantô avili gôr' ônlôŋie. Ônlôŋie kè e pangô g' ôŋwanja w' ôŋwantô; ndô ôŋwanja w' ôŋwanja w' ônlôŋie. Gô ntiula yinlo ôŋwantô e ga lwanle nl' elingiliò z' ipauginlò gw' ewônjô zè, g' ôŋwanja w' ienjel. Ndô gôre Rerè, ôŋwantô are nl' isyolo nl' ônlôŋie, nl' ônlôŋie kè nl' ôŋwantô. Konde ga nt' avil' ôŋwantô gôr' ônlôŋie, yenlo k' ônlôŋie e dwanla vo ôŋwantô; ndô ya yôdu y' avili gôr' Anyambiè. Yèkèlianli gôr' anlwè mè: mbè yi re kwèkwè gôr' ôŋwantô gô kambinl' Anyambiè ewônjô

14 gw' igala? Irèŋi' iyanli yi pa nènja 'nlwè, inlè, ja ônlôŋie e dwanla nl' itwe sida, re ntyonli

15 gôre yè? Ndô ja ôŋwantô are nl' itwe sida, gambènlè ndaga mbia gôre yè: konde itwe si pò yè g' 16 eta zi diŋinlè. Ndô jog' ôm' edu

ajeulô inlè e tond' impaga, azwè aze nli ntyali ônlongo mè, ge ifiandô s' Anyambiè.

17 Ndô gô kamba miè yenlo, mi pa suminia 'nlwè gô ndaga yinlo, inlè, aulwè datanla aranga gô

18 mēpa ndô gô feva nfevaga. Konde gw' alônga, gô datanla 'nlwè gô fiandô, mi jogo, 'nlè, r' anyômanlô gôre 'nlwè; ajivira miè

19 nyô kwè kè. Konde ga lwanl' ibangwanla gôre 'nlwè, ko waô wi re kênlizô pa alêngô a'fia miô

20 gôre 'nlwè. Sambô gô datanla 'nlwè ta, yi zyele gô nye ntyagô

21 ya Rerè: konde gô nya 'nlwè ôm' edu e sunge bong' iny' isè-mè; yenlo ômîori e pare nli njaula, nl' ômîori e bongô. Sambô

22 aulw' aze nl' inagô si nyô 'nlwè nli jonga? ge pèdia 'nlwè fiandô y' Anyambiè, ayenliza waô ntyonli wi re wi zye nl' ezoma? Mi ga wulinlie 'nlwè sè? mi ga zuminlie 'nlwè gô ndaga yinlo?

23 Mi azuminlie 'nlwè du. Konde mi awongi gôre Rerè ntaga y' avenli miè 'nlwè, inlè, Rerè Jisu ôgwèra mēmô w' agôtiziô yè awo-

24 ngi mpēmba; nl' ayè pa p' ake-
fa, amogunli yô, awulia, inlè, Yinlo nl' ôku' wam', mogunlô pa g' ôfiwanj' iwanli: lendanli yinlo gô jônginlia miè. Egolauli mēmô kè awong' imogi, inya via, awulia, 'nlè, Imogi nyinlo nle ujeka nyoula gô ntyinli' iyam': lendanli yinlo egômbe edu zi be jonga 'nlwè nyô, gô jônginlia

26 miè. Konde egômbe edu zi be nya 'nlwè mpēmba yinlo, ayong' imogi nyinlo, anlwè tuminli' ijn-

27 wa sa Rerè kaô abia. Yenlo ôm' edu ô be nye mpēmba yinlo ge jong' imogi nya Rerè inyanga fo, e be dwanl' ôgara g' ôfiwanja w'

28 ôknwa nli ntyinla ya Rerè. Ndô ôma e ga gèlagèl' ôrēm' iwè, kè

vanga nye mpēmba mēyo, ayong' 29 imogi mēnyonlo. Konde ayè ô nya nli jouga, ndô e pa jenl' ôkuwa wa Rerè, e nya kè jong' ôgara

30 g' ôku' wēmè. Gô ntiula yinlo awenge gôre 'nlwè wi re dèla nl' ibèli, nl' awenge wi naul' antyo-

31 vinlo. Arwe, 'nlè, azw' ajèkèli' ikuw' iyazyômè, azw' avo jèkèliô. Ndô gô jèkèliô 'zwè, azwè

32 tevuulô nle Rerè, inlè, azw' av' ôgara ta nli ntye yinlo. Yenlo, awarèr' iyam', gô datanla 'nlwè

34 gô nya, vèngianlanli. Jog' ôm' are nli njanla, e ga nye gô nag' wēmè; inlè, idatanl' isanli s' alwanliza 'nlwè ôgara. NI' isaôn iimori yô be kenjô miè ja mi abia.

12 Ndô g' ôfiwanja wi ya yi pô nl' Inlinla, awarera, mi pa bela

2 'nlwè gô dwanl' imia fo. Anlw' avôrô, inlè, gw' avegagi 'nlwè anlongo anlw' arwanliô gw' ikanla samiamin, nkôf' iedu y' agèndiô 'nlwè. Yenlo mi mieza 'nlwè, inlè, zyel' ômo kambizô nl' Inlinla ny' Anyambiè ô bulia, 'nlè, Jisu are savô pa; zyel' ôma kè ô re ko jolie bulia, 'nlè, Jisu nle Ôvanginli, kaô nl' Inlinl' Ifia.

4 Ya yi pô yi bangwanla, ndô Inlinla nyi r' imô. R' anlongo mi njanjinli kè, ndô Rerè mēmô.

6 R' anlongo mi vilô yi janjô, ndô r' Anyambiè mēmô, ô janj' isaôn

7 yôdu gôr' anlaga waôdu. Ndô gôr' ôm' edn Inlinla nyi tuminliô

8 gô nginlia. Konde gôr' ômîori re pô p' igamba ny' imia nl' Inlinla; nla gôr' ômîori igamba ny'

9 ikôtizi, nl' Inlinla mēmô; gôr' ômîori ibèkèlia, nl' Inlinla mēmô; gôr' ômîori ngulu yi jinga,

10 nl' Inlinla mēmô; gôr' ômîori ijanje lenba; gôr' ômîori ipoga; gôr' ômîori ikèlagèl' anlinla; gôr' ô-

11 ñiori anlongo mi nkambinli; nla
 gôr' ôñiori ibèngunla s' inkambi-
 nli: ndô ya yinlo yôdu yi janjô
 nl' Inlinla mèmô, nkerinlag' ôm'
 edu ya yèmè nte tondô nyô.
 12 Konde ga nt' ar' ôkuwa ômô,
 alwanla nli va yenge, nli va yôdu
 y' ôkuwa, vanga y' adwanla ye-
 nge, nl' ôku' ôñiori; yenlo kè
 13 Krais. Konde azwèdu azw' afa-
 ptaizô gw' Inlinl' iñiori gô dwani'
 ôku' ôñiori, vanganl' Iju nl' Igrek'
 asyaka nl' awontye; nl' azwèdu
 14 azw' ayanjiô Inlinla mèmô. Ko-
 nde ôkuwa arang' eva eñiori, ndô
 15 yenge. Ja ôgôlô w' abulia, 'nlè,
 Gô re mi arang' ôgo, mi azyele g'
 ôkuwa; sambô wi zyele g' ôkuwa?
 16 Nla ja ôrôl w' abulia, 'nlè, Gô re
 mi arang' intyo, mi azyele g' ôku-
 wa; sambô wi zyele g' ôkuwa?
 17 Arwe ôkuwa wôdu nl' intyo, ijo-
 go sô ko pila gwi? Arwe ôkuwa
 wôdu nl' ijôgô, inunla sô ko pila
 18 gwi? Ndô vênlo Anyambiè are
 kenja pe va ev' edu g' ôkuwa ga
 19 nt' arondiè. Arwè, 'nlè, va yôdu
 nl' emô, gavo ôkuwa wi re gwi?
 20 Ndô vênlo va yi re yenge, ndô
 21 ôkuwa ômô. Nl' intyo ny' ayolie
 bulinli' ôgo, 'nlè, Mi azye nla
 'wè isyolo: ge ewônjô agôlô, 'nlè,
 22 Mi azye nla 'nlwè isyolo. Ndô
 rèti, va mè y' ôkuwa yi jenlô dèla
 23 kwè yi re nl' isyolo: nli va y'
 ôkuwa yi jenlô 'zwè inyanga fo,
 yinlo yô kômbinla 'zwè nl' iduba
 viaganlô; ko v' iyazyô yi r' era-
 nga fo, dèng' eranga viaganlô;
 24 ndô v' iyazyô ñia yi zye nl' isyolo
 nyi dendô yenlo: ndô Anyambiè
 are kenja p' ôkuwa, gô p' iduba
 viaganlô gw' eva zi re pênla pa;
 25 ko alwanl' ibangwanla g' ôkuwa;
 ndô va yôdu yô ga nakanle ntaga
 26 mèmô. Nla ja eva eñiori z' ajenle
 nkazya, gambènèlè va yôdu y' aje-
 nle nkazya ta nla zô; ge eva eñio-

ri z' apendiô, gambènèlè va yôdu
 27 y' ajenle mbia ta nla zô. Anlwè
 nl' ôkuwa wi Krais, nli va ôm'
 28 edu gô mbôra nli yè. Nl' Anya-
 mbiè are dôñia p' anlaga gô ñia-
 ndô, gw' alôuga rôñi, avila vovo
 ivogisi, avila vovo inlènji, avila
 vovo lemba, avila vovo ngulu yi
 jinga, iuungunla, ipanginla, nl'
 29 anlongo m' inkambinli. Waôdu
 rôñi? waôdu ivogisi? waôdu
 inlènji? waôdu wi dende lemba?
 30 waôdu wi re nli ngulu yi jinga?
 waôdu wi kamb' inkambinli?
 31 waôdu wi bèngunla? Wutanli
 pôlô ya yi pô ñiamè. Ndô m' be
 teva 'nlwè mponlo yi re mbia via-
 ganlô pôlô
 13 Mi to kamb' inkambinli s'
 anlaga nla s' ienjèl, ge mi azye
 nl' itonda, mi atwenli ga nyènliè
 yi pange nyongole, nl' enjanja zi
 2 kamba. Nla ja mi adwanla nli
 ngulu yi poga, agôtiz' isaôn y'
 iyumbunlô yôdu nl' imia sôdu;
 nla ja mi adwanla nl' ibekelia
 sôdu, si re ko tômb' inômba, ge
 mi azye nl' itonda, mi arang' ezo-
 3 ma. Vanga mi aperiz' igumb'
 inyam' nyôdu gô nyez' ikuge,
 vanga mi ap' ôku' wam' gô pezyô,
 ge mi azye nl' itonda, gambènèlè
 4 mi nyenl' ezoma vovo. Itonda si
 sindinla ôling' ôla, si re nkèngo;
 itonda si jenle ñandi; itonda si
 5 bôl' ikapa, si zy' ekale, si dende
 ya yi re yi zye kwèkwè, si bute ya
 yèmè, si suuge beuda, si pikilie
 6 mbe; si pa jenl' ibe mbia, ndô si
 7 jenl' ôgiligili mbia; si sindinl'
 isaôn yôdu, si jivir' isaôn yôdu, si
 dôñ' isaôn yôdu iguñu, si jolia
 8 isaôn yôdu. Itonda si be jîla.
 Ndô ge adwanl' ipoga, si be ma-
 nla; ge adwaul' inkambinli, si be
 sula; ge imia, si be piaganla.
 9 Konde azw' avôrô kaô ôñiwozo-
 ma, azwè poga kaô ôñiwozoma:

10 ndô gô be twa isaôn yi re mēpa
 pa, gambèn' isaôn imiangô yiulo
 11 y' apiaganla. Gw' avegagi miè
 ôñwanla, mi agambagi g' ôñwa-
 nla, mi avikiliagi g' ôñwanla, mi
 ageujagi g' ôñwanla: ndô gw'
 arwenli miè ônlôñiè, mi awal'
 12 isaôn y' ôñwanla. Koude vèulo
 azwè jenla gw' eyeulô, iwômbe;
 ndô egômbe mē ôzyô g' ôzyô:
 vèulo mi avôr' ôñwozoma; ndô
 egômbe mē m' be mia vangaule
 13 nt' are miè miô pa. Ndô vèulo
 dwaun' ibekelia, iguñu, itonda,
 yinlo irarô; ndô ômpôlô gô yô n'
 itonda.
 14 Gombizant' itônda; ndô wuta-
 uli pôlô ya yi pô n' Inlinla,
 2 ndô pôsyô gô poga. Koude ayè
 ô kambe nkambinli yinganli e
 kamba n' anlaga, ndô e kamba
 n' Anyambiè; konde zyel' ômo
 kôtiza; ndô n' Inlinla e kamb'
 3 isaôn y' iyumbunlô. Ndô ayè ô
 poga e kamba n' anlaga isaôn yi
 nuginlia, yi tevunla, nla yi si-
 4 ndia. Ayè ô kambe nkambiuli
 yinganli e nuginli' ôku' wèmè;
 ndô ayè ô poga e nuginlie nandô.
 5 Mi bel' anlwè du gô kamb' inkam-
 binli, ndô pôsyô gô poga: ko-
 nde ayè ô poga are viaganlô nla
 yè ô kamb' inkambinli, kaô du
 abèngunla, ko fiandô dèng' inu-
 6 ginlia. Ndô vèulo, awarera, ja
 mi abia gôre 'nlwè nkambag'
 inkambinli, m' be dèngiza 'nlwè
 ande, kaô mi akamba nla 'nlwè
 ntyo gô inponlo yi miez' isaôn yi-
 yumbunlô, ge y' imia, ge y' ipo-
 7 ga, ge y' inènja? Vanganl' isaôn
 y' re yi zye n' emènlo, ndô yi
 kamba, ga nt' are ôrombo ge fiom-
 bi, ja y' arev' ôvangwanlô w'
 inyôï, ko miô sè nt' are tòngô pa
 8 ge bôlô pa? Koude ja ôreru w'
 agogunli inyôï nyantuntu, ma-
 9 nde be syagekiza gw' igovi? Ye-

nlo kè 'nlwè, kaô anlwè kamba
 n' inlèn' iyanli nkambinli yi re
 kô kôtizô, mande be mia nt' are
 kambô pa? konde anlwè be ka-
 10 mbinl' ômpunga. Vang' adwanl'
 anlongo m' inkambinli añenge
 yenlo gô ntye, zyele nkambinli
 11 yi re mpivinli fo. Sambô ja mi
 amie mpivinli yi nkambinli, m'
 be dwanla gôre yè ô kamba g'
 ôma w' inlongo inyènîè, nla yè ô
 kamba be dwanla gôre miè g'
 12 ôma w' inlongo inyènîè. Yenlo
 kè 'nlwè, gô re 'nlè anlwè bela
 pôlô isaôn yi pô n' Inlinla, wu-
 tanli gô paga gw' isaôn yi be nu-
 13 giulie fiandô. Sambô ayè ô ka-
 mbe nkambinli yingauli e ga
 gwenle nkolo gô dwaule ngulu yi
 14 bèngunla kè. Koude ja mi aka-
 mbinl' Anyambiè nli nkambinli
 yi re y' amiô, inlinl' inyam' nyi
 kambinla, ndô ikôtiz' isan' si nu-
 15 ngunla du. Yi re sè sambô? M'
 be kwenl' inkolo n' inlinla, m'
 be kwenl' inkolo kè n' ikôtiza:
 m' be jemba n' inlinla, m' be
 16 jemba kè n' ikôtiza. Azya nlo-
 ulo ja w' asaviula n' inlinla, ayè
 ô re e mi' inkambinli e be bulia
 Amèn gw' akeñ' imo sè, gô re e
 17 pa mia ute kambo? Koude awè
 rêti ô p' akeña mbiambiè, ndô
 18 ôñiori e nuginliô du. Mi p' A-
 nyambiè akeña, inlè, mi kamb'
 inkambinli viaganlô n' anlwè-
 19 du: ndô gô fiandô mi o tonde ka-
 mb' agamb' atanli n' ikôtiz' i-
 sam', ko miè nuginli' añiori kè,
 viaganlô nla gô kamb' igôñi ny'
 intosèn' s' agamiba gô nkambinli
 yi re y' amiô.
 20 Awarera, alwanlanl' awanla gw'
 ikôtiza: ndô lwanlanl' awanla
 gw' ibe, ndô gw' ikôtiza lwanla-
 21 n' anlôñianlôñiè. Re tëndô pa
 gw' ivanga, inlè, N' anlaga wi
 kamb' inkambinli si re s' amiô

- nla nl' inlumbu yinganli be kamba miè nli mongi sinlo; ndô vanga nlonlo wi be joginlô miè,
- 22 bulie Rerè. Yenlo inkambinli si r' elingiliô, aranga gôre waô wi jivira, ndô gôre waô wi re w' ayivire: ndô ipoga nl' elingiliô, aranga gôre waô wi re w' ayivire,
- 23 ndô gôre waô wi jivira. Jogo ñandô yôdu sambô y' adatanla gô mbôra mô, ko waôdu kamb' inkambinli, jogo mongi wi re wi pa nênga ge waô wi re wi jivira w' ajinginla, w' awuliè, 'nlè, Anlwè
- 24 tanla ntanlaga? Ndô ja waôdu w' apoga, ko ajinginl' ômo re e pa jivira ge ômo re e pa nênga, e be syuriô nle waôdu, e be jèkèliô nle
- 25 waôdu; nl' isaôn y' iyumbunlô y' ôrêm' iwè yi be miezô; ko yè pôswa ôzyô wè gô ntye azavinl' Anyambiè, ntakiliaga, inlè, Anyambiè are gôre 'nlwè rèti.
- 26 Yi re sè sambô, awarera? Gô datanla 'nlwè, anlwè bia winlo nl' ôyembô, winlo nl' inênja, winlo nl' ituminlia, winlo nli nkambinli, winlo nl' ibêngunla. Isaôn yôdu yi ga lwanle gô nuginlia.
- 27 Jog' ôm' akambe nkambinli yi re y' amiô, yi ga gambô nl' aïanli ge ararô, aranga viaganlô, ga lwanle k' ôzônganlô; nl' ômïori e ga
- 28 vengunle: ndô jog' azyel' ômo re ko bêngunla, winlo e ga lwanle do gô ñandô; ko yè kamba nl'
- 29 ôku' wèmè, nl' Anyambiè. Nl' ivogisi yi ga gamble imbanli ge irarô, k' imïori jèkèlia. Ndô jog' ômo re tu atuminliô igamba, ôlô
- 31 nga e ga lwanle do. Konde anlwèdu anlwè kô jolie poga ômïori ômïori, ko waôdu nênga, ko waôdu tevunlô; anlinla m' ivogisi mi
- 33 panginlô nl' ivogisi; konde Anyambiè arang' Anyambiè y' imbunga, ndô y' amênjè; ga nt' are gw' iñandô s' iyombwi sôdu.
- 34 Antô wi ga lwanle do gw' iñandô: konde zye pô pa waô gô kamba; ndô wi ga lwanle gw' ipanginlô, nte buli' ivanga kè. Nla
- 35 ja w' abele neng' ôsaôn wedu, wi ga vamb' anlômiè saômè gw' inagô saô: konde re ntyonli gôr' ôñwantô gô kamba gô ñandô.
- 36 Igamba ny' Anyambiè ny' avili gôre 'nlwè? mbè ny' aïenli gôre 'nlwè dadiè?
- 37 Ja ôm' edu apikilia, 'nlè, ayè ôvogisi, ge inlè e nênjô nl' Inlinla, e ga mie mbiambiè inlè isaôn yi têndinla miè 'nlwè, yô nl' isômbia sa Rerè. Ndô jog' ôm' edu amie, e ga lwanl' amia.
- 39 Yenlo, awarera, yôngunlanli gô poga, ko aleganli gô kamb' inkambinli. Ndô isaôn yôdu yi ga le
- 40 ndô nt' are kwèkwè nli nyongole fo.
- 15 Mi mieza 'nlwè, awarera, ntyangô mbia y' agambinli miè 'nlwè, y' awongiô nlwè, gô yô
- 2 kumanlô 'nlwè kè, vo yô sunginlô 'nlwè; ja 'nlw' akôt' igamba ny' agambinli miè 'nlwè ngwasyi, kaô anlw' aïekeli vo nyawè.
- 3 Konde mi avenli 'nlwè gw' alônga igamba ny' awongiô miè, inlè, Kraïs ayuwi g' ôñwanja w'
- 4 ibe sazyô ga nt' ar' irêndo; nla, inlè, aïenliô; kè tângunliô nytugu yintyarô ga nt' ar' irêndo;
- 5 nla, inlè, ayenlanli gôre Sefas; nl' avila vovo gôr' igômi nl' aïa
- 6 nli; avila vovo, ayenlanli gôr' awarèrè viaganlô nli nkama ntyanli egômbe mô, gôre waô awenge wi pare kwanga nla nlênlo, ndô
- awèwo wi re nanla p' antyovinlo;
- 7 avila vovo, ayenlanli gôre Jems; nl' avila vovo, gôre rômi yôdu;
- 8 nla gô nuunla, ayenlanli gôre miè g' ômo yanliô egômbe viagaga rô.
- 9 Konde miè ôñwangô miè gôre rômi, mi azy' inyanga kè nyi fwe-

liô, 'nlè, Erômi, konde mi ago-
 10 mbizi ñandô y' Anyambiè. Ndô
 v' imèpinlô s' Anyambiè mi are
 nt' are miè : nl' imèpinlô sè s'
 avenliô ndè miè si pegage nyawè-
 nyawè; ndô mi ayanji viaganlô
 nla waôdu : ndô aranga miè, ndô
 kaô imèpinlô s' Anyambiè s' ave-
 11 gagi nla miè. Sanibô atwa miè
 mbia atwa waô mbia, yenlo ka-
 mbinla 'zwè, nla yenlo a'ekeli
 'nlwè.
 12 Ndô ja Krais akambinlô, inlè,
 arôngwi avila gw' ijuwa, ezande
 zi bulia awèwo gôre 'nlwè, inlè,
 zyel' itôngunliô si mongi wi re
 13 juwa pa? Ndô ja itôngwa si mo-
 ngi wi re juwa pa si zyele, gambè-
 14 nlè Krais e tôngunliô du : ndô ja
 Krais e pa tôngunliô, gambèn'
 ikambinl' isazyô nl' ôsaôn wa-
 nyawè, nl' ibekeli' sanli kè ôsaôn
 15 wanyawè. Gambènle kè azw'
 adèngô iyenli yi nôka y' Anya-
 mbiè; konde azw' arakili g'
 ôñwanja w' Anyambiè, inlè, arô-
 ngunli Krais avila gw' ijuwa : ô
 re e pa tôngunliè, j' adwanl' inlè
 waô wi re juwa pa wi tôngunliô
 16 du. Konde ja mongi wi re juwa
 pa wi tôngunliô du, gambènle
 17 Krais e pa tôngunliô : nla ja
 Krais e pa tôngunliô, ibekeli' sa-
 nli nl' ôsaôn wanyawè; anlwè
 18 pare gw' ibe sanli. Gambènle
 waô kè wi re nanla p' antyovinlo
 19 gôre Krais wi re jila pa. Ja 'zw'
 adwanle nl' iguñu gôre Krais
 kaô gô ntye yinlo, gambèn' azw'
 are nl' azyingô viaganlô ul' anla-
 ga waôdu.
 20 Ndô vèulo Krais arôngunliô avi-
 la gw' ijuwa, ôlônd' ôlônga wl
 mongi wi re nanla p' antyovinlo.
 21 Konde ga nt' a'ienl' ijuwa vo
 ôma, vo ôma kè a'ienl' itôngwa
 22 si mongi wi re juwa pa. Konde
 ga nte juw' anlaga waôdu uli

Adam, yenlo kè gôre Krais waô-
 23 du wi be dwanlizô bo. Ndô ôm'
 edu gô nkumb' iyèmè : Krais ôlô-
 nd' ôlônga; avila vovo waô wi
 nivô nle Krais, gw' ibôwunli' sè.
 24 Vovo be bie ntyai, gô be pè Anya-
 mbiè ya Rerè inlongo; ayè jiliza
 pa ipangiula sôdu nl' anyanga
 25 môdu nl' ampenda môdu. Ko-
 nde e ga vanginle, kwanga gô be
 duô yè afel' ilôvalôvi yôdu g' ôdô-
 26 lôngô w' intyôzyô sè. Ôlôvalôvi
 ônuunla wi be jilizô wô ijuwa.
 27 Konde Anyambiè awel' isaôn yô-
 du gôdôlôngô w' intyôzyô sè.
 Ndô gô buliè, 'nlè, ya yôdu y'
 azôliziô, ko miô, inlè, ayè ô rugi-
 ze yôdu gôre yè are tômbô pa.
 28 Nla gô be duô yoma yôdu y' atu-
 giziô gôre yè, vovo Ôñwanla k'
 ayèmè e be tugizô gôre yè ô rugi-
 ze ya yôdu gôre yè, ko Anyambiè
 dwanla yôdu nla gô yôdu.
 29 Azya nlonlo ezande zi be dendô
 waô wi baptizô g' ôñwanja wi
 mongi wi re juwa pa? Jogo mo-
 ngi wi re juwa pa w' arôngwa du,
 wi baptizô g' ôñwanj' iwaô sè?
 30 Ezande kè zi re 'zwè gw' ereria
 31 igwèr' iedu? Nl' ikap' isam' g'
 ôñwanj' iwanli si re nla miè gôre
 Jisu Krais ya Rer' iyazyô bulia
 miè, inlè, Mi are ntyugu edu nju-
 32 waga. Ja mi anwenli nl' inya-
 ma gô Efesus ga nt' are mpanli
 y' anlaga, inyenla ndè si re nla
 miè? Ja mongi wi re juwa pa wi
 tôngunliô du, azwè ga nye nli jo-
 nga, konde mènle azw' ajuwa.
 33 Aremizôni : alato ambe mi feviz'
 34 intyale simbia. Winyanli g' ôgu
 ômbia, ko ayanjanl' ibe; konde
 awèwo wi zye nl' imia s' Anya-
 mbiè : mi kamba gô ntyonli ya-
 nli.
 35 Ndô be buli' ôma, inlè, Mongi
 wi re juwa pa wi be tôngunliô
 sè? nla wi be bia nl' ôku' ônlo-

- 36 ngo ndè? Aw' ôtemu, eza zi bèn-
nlo ndo zi fwelia du, kaô z' aju-
37 wa: nl' eza zi bènlo ndo, ô bènli'
ôkuwa wi be pōmā vovo, ndô
intyo irevô, vendetwa nyi 'mba,
ge ny' ônlongo w' ôlond' ôñwè-
38 nlè; ndô Anyambiè e pa nyô
ôkuwa nt' arondîè, nla gw' intyo
39 edu ôkuwa nli wèmè. Ôzyônli
wôdu arang' ôzyônli mèmô: ndô
r' ôzyônli ômōri w' anlaga, nl'
ôzyônli ôñwènlè w' inyama, nl'
ôzyônli ôñwènlè w' inyonli, nl'
40 ôzyônli ôñwènlè wi vèrè. R'
ikuwa kè y' ôrôwa, nl' ikuwa kè
yi ntye yinlo: ndô mēpinli y'
ikuwa y' ôrôwa ônlongo nli wè,
nli mēpinli y' ikuwa y' ntye yi-
41 nlo mēpinli nyènlè. R' ônjèlè-
njèlè ômōri wi nkômbe, nl' ônjè-
lènjèlè ôñwènlè w' ôgwèli, nl'
ônjèlènjèlè ôñwènlè w' igègèni;
nl' igègènlè yi bangwanla nl'
42 ônjèlènjèlè. Yenlo kè r' ôrôngu-
nliô wi mongi wi re juwa pa.
Ôkuwa wi bènlo gw' ibonla; wi
be tōngunliô gw' itw' awonla:
43 wi bènlo gw' itw' alubô; wi be
tōngunliô gw' ivenda: wi bènlo
gô ndèlinli; wi be tōngunliô gô
44 ngulu: wi bènlo ôkuwa nt' aya-
nliô wô; wi tōngunliô ôkuwa
mpanli g' inlinla. J' adwanli'
ôkuwa wi janlo njanlagô, gambè-
nlè r' ôkuwa kè mpanli g' inli-
45 nla. Yenlo re tēndô pa kè, inlè,
Ômô lōnga Adam arwenli' inlinla
nyabo. Adam nuunla ayè inli-
46 nla nyi p' eñdulo. Ndô eza zi
mpanginli g' inlinla zi dōnga du,
ndô eza z' ayanliô njanlagô; avi-
la vovo eza zi re mpanginli g'
47 inlinla. Ômô lōnga avili gô ntye,
ayè kè wi ntye: ôma wañanli
48 avila g' ôrôwa. Ga nt' ar' ôma
wi ntye, yenlo re waô kè wi
ntye: nla ga nt' ar' ôma w' ôrô-
wa, yenlo re waô kè w' ôrôwa.
- 49 Nla ga nt' are 'zwè dwanla pa nl'
edidi z' ôma wi ntye, azwè be
dwanla kè nl' edidi z' ôma w'
ôrôwa.
50 Ndô, awarera mi buli' igamba
nyinlo, 'nlè, ôzyônli nli ntyinla y'
ayolie jig' inlongo ny' ôrôwa; nlo
51 ibonla jig' itw' awonla. Vônla-
nli, mi teva 'nlwè ôsaôn w' iyu-
mbunlô: inlè, azw' anlanli' antyo-
vinlo m' ijuwa azw' edu, ndô azw'
52 edu azwè be kalunliô, v' igamba
ny' agwanla, v' ikwèra s' intyo,
g' ôrombo winuunla: konde ôro-
mbo wi be tōngô, nla mongi wi re
juwa pa wi be tōngunliô gw' itw'
awonla, nl' azwè kè azwè be ka-
53 lunliô, Konde ibonla sinlo si ga
wor' itw' awonla, nl' eza zinlo zi
54 juwa zi ga wor' itw' ayuwa. Ndô
gô be duô ibonla sinlo s' abor' itw'
awonla, nl' eza zinlo zi juwa z'
abor' itw' ayuwa, vovo be tw'
igamba nyi re tēndô pa, inlè, Iju-
55 wa si re mēnlô pa nl' ikefa. Iju-
wa, ikef' iso si re gwi? Ijuwa,
56 elogonli zo zi re gwi? Elogonli z'
ijuwa nl' ibe; nli ngulu y' ibe nl'
57 ivanga: ndô akefa gôr' Anya-
mbiè, ô panga 'zwè kefa vo Rèr'
58 iyazyô Jisu Kraiss. Yenlo, awa-
rera wi tondô miè, lwanlarenli
jolajola, ko azyugazyugônli, nja-
njag' eñilô za Rerè nli ngulu
egômbe zôdu, konde anlw' avôrdô,
inlè, ijanj' isanli si zyele sa nya-
wè gôre Rerè.
- 16 Ndô g' ôñwanja w' idatiza s'
anliva gô nungunli' iyombwi,
nt' azômbi miè iñandô si Galatia,
2 lēndanli 'nlwè kè yenlo. Gô
ntyugu nōnga yi Syono edu ôm'
edu gôre 'nlwè e ga limbinle g'
ôzamba, nt' are yè dēnga pa, inlè,
3 alwanli' idatizô gô bia miè. Nla
gô bia miè, m' be tōmā waô wi be
pinjô 'nlwè nli yangô, gô pinli'
4 idavîi' sanli gô Jerusalem: nla j'

adwanla kwèkwè gôre miè gô kè-
nda kè, wi be kènda nla miè.
5 Ndò m' be bia gôre 'nlwè, gô be
duò mi apiaganli gô Masedônia;
konde mi piaganla gô Masedônia;
6 ndò vendetwa m' be dinga, ge
vanganle piaganla egômbe z' ifwi
nla 'nlwe, ko 'nlwè jira miè gô
7 mponlo yi be kèndò miè. Konde
m' pa bele jenla 'nlwè vènlò gô
mpiaganlaga; konde mi de'vinla
gô dinga nla 'nlwè òñwolingò ja
8 Rerè atonda. Ndò m' be dwanla
gô Efesus kwanga gô ntyagò yi
9 Pèntekòt; konde igug' ivòlò i'chia
gô janja nyi re nungunlò pa miè,
nl' ilò'valò'vi yi r' imienge.
10 Nla ja Timothe abia, lendanl'
inlè e ga lwanl' itia fo gôre 'nlwè;
konde e janj' e'vilò za Rerè ga
11 miè: sambò òm' edu avòdiè. Ndò
ròmianliè nl' a'ndènjè g' ògèndo
wè, ko yè bia gôre miè: konde mi
12 pònlè mpo mò nl' awarerè. G'
òñwanja w' òñwarerè Apolos, ni
agwenliè nkolo pòlò gô bia gôre
'nlwè nl' awarerè: ndò ntondinli
yè yi pegage du gô bia egômbe
zinlo; ndò e be bia gô be dèngè
egònb' e'chia.
13 Vèmbanganli, gumanlarenli jo-

lajola gw' ibekelia, lwanlanl' a-
14 nlòmanlò'mie, yolanli. Isaon iya-
nli yòdu yi ga lendò nl' itonda.
15 Anlw' avòrò nagò yi Stèfanàs,
inlè, waò ilònd' ilònga y' Akaia,
nla inlè wi re tugiza p' ikuw' iyaò
gô janjinl' iyombwi. Mi kwenla
16 'nlwè nkolo, awarera, inlè, anlwè
kè rugizanal' ikuw' iyanli gòr'
anlaga ònlougo winlo, nla gòr'
òm' edu ò nungunla gw' e'vilò
17 ayanja. Mi jenle mbia gw' ibia
si Stèfanàs nli Fortunatus nl'
Akaikus: konde wi re dwanla pa
gôre miè gw' inyang' inyanli.
18 Konde w' ayowiz' inlinl' inyami
nl' imanli ta: sambò wonganl'
anlaga ònlougo mè nl' òlubò.
19 Ifiandò si Asia s' abògiza 'nlwè.
Akwila nli Prisila w' abògiza
'nlwè pòlò gôre Rerè, waò nli
20 fiandò yi re gô nag' waò. Aware-
rè waòdu w' abògiza 'nlwè. Za-
ngwanlanli nl' isombanla s' òru-
nda. Miè Pol mi bògiza 'nlwè nl'
22 ògo wamimè. Jog' òm' edu aro-
nde Rerè, e ga zavò nsavagò. Re-
23 rè e bia. Imèpinlò sa Rerè Jisu
24 si ga lwanle nla 'nlwè. Itond'
isami sí ga lwanle nla 'nlwèdu
gôre Kraiis Jisu. Amèn.

EZANGÔ ZI VÂNLI ZI POL Y' ERÔMI GÔRE MONGI KORINTH.

- 1 POL, erômi zi Jisu Krai vo ntondinli y' Anyambiè, nli Timothe y' ôñworerè, gô ñandô y' Anyambiè yi re gô Korinthe, nla gôr' iyombwi yôdu yi re gô Akaia yôdu: Imèpinlô si ga lwanle nla 'nlwè nl' amènjè avila gôr' Anyambiè ya Rèr' iyazyô nl' Ôvanginli
- 2 Jisu Krai. Ôzavinlô gôr' Anyambiè Rerè y' Ôvanginli wazyô Jisu Krai, Rerè y' ikèsyi nl'
- 3 Anyambiè y' ôzindiô wôdu; ô sindia 'zwè gw' injuke sazyô sôdu, ko 'zwè jolie sindia waô wi re gô njuk' iedu, v' ôzindiô mè wi re 'zwè sindiô pa nl' Anyambiè.
- 4 Konde ga nte bunl' azyingô mi Krai gôre 'zwè, yenlo bunla k' ôzindiô wazyô vo Krai. Ndô ja 'zw' ajenlizô azyingô, mi re g' ôzindiô wanli nla gw' isunginl' isanli; ge ja 'zw' azindiô, yi re g' ôzindiô wanli, wi janja gôre 'nlwè isindinla s' azyingô mêmô mi jènlô 'zwè: nl' igumû nyazyô gôre
- 5 'nlwè nyi re jola; konde azw' aôdôrô, 'nlè, ga nte dwanla 'nlwè iwongisi y' azyingô, yenlo kè be dwanla 'nlwè iwongisi y' ôzindiô.
- 6 Konde azwè pa bela 'nlwè dw' amia, awarera, g' ôñwanja wi njuke y' ayenliô 'zwè gô Asia, inlè, azw' aôangatiô pôlô, viaganlô nli ngulu yazyô, yenlo azwè devinl' emènlô igumû nyènlè:
- 7 ndô azwè mè azw' avegagi tenliza pa, 'nlè, azwè bè juwa, inlè azw' aôekeli' ikuw' iyazyô mè, ndô kaô Anyambiè ô tòngunlla waô wi re
- 8 juwa pa: ô zunginli 'zwè avila gw' ijuwa sipôlô mèsô, ô be sunginla 'zwè: ô re azwè dôñvi' igumû gôre yè, inlè, e be sunginla 'zwè
- 9 nsunginlaga; anlwè mè kè nungunlaga nl' inkolo sanli g' ôñwanj' iwazyô: inlè, akefa mî ga vo nl' awenge g' ôñwanj' iwazyô, gw' eza z' avenliô 'zwè vo awenge.
- 10 Konde ikap' isazyô nle sinlo, nte takilia k' irèmi' iyazyô, inlè, azw' are kangana pa gô ntye, nla pôsyô gôre 'nlwè gô nkèrè nla g' ôrèti w' Anyambiè, nl' 'aranga gw' imia s' ôzyônlî, ndô gw' imèpinlô s' Anyambiè.
- 11 Konde azwè tèndinla 'nlwè isaôn imiènlè, kaô mèyo yi tangunlô 'nlwè, amèma kè, mi are nl' igumû kè, 'nlè, anlwè be mèma yô kwanga gô
- 12 ntyai: nt' are 'nlwè mèma pa 'zwè ôñwozoma, inlè azwè nle ntinla y' ikap' isanli, nt' are 'nlwè ntinla y' isazyô, gô ntyugu y' Ôvanginli wazyô Jisu.
- 13 Nl' igumû nyinlo agenji mè nl' ôrèmi' iwam' gô bia gôre 'nlwè, ko
- 14 'nlwè dèng' imèpinlô sibauli; nla gô simba gôre 'nlwè gô piaganla mè agènda gô Masedônia, avo bia gôre 'nlwè avila gô Masedônia, ko mè jirô nle 'nlwè g' ôgèndo wam'
- 15 gô Judia. Gw' agenji mè yenlo, mi agenji vo nyawè? ge isaôn yi kenjô mè, mi kenja yô ga nt' ar' ôzyônlî, ko dwanla nla mè ifi, ifi,
- 16 nli nyawè, nyawè? Ndô ga nt' ar' Anyambiè giligili, igamb' inyazyô gôre 'nlwè nyi pegaga ifi nli nya-

- 19 wè. Konde Ôñwa w' Anyambiè, Jisu Krais, ô gambinliô gôre 'nlwè nle 'zwè, vanganle miè nli Silvanus nli Timothe, e pegaga iñ nli
- 20 nyawè, ndô gôre yè nle iñ. Konde vanganl' impanganlô y' Anyambiè y' adwanl' imienge, gôre yè nle iñ: yenlo kè vo yè bulia 'zwè inlè Amèn, gw' ipendia s' Anya-
- 21 mbiè. Ndô ayè ô dwanliza 'zwè nla 'nlwè gôre Krais, ô re 'zwè
- 22 sagia pa kè, nle Anyambiè; aye kè alingill 'zwè, ava 'zwè gw' irè-
m' iyazyô mbei y' ômpanganlô, vanganl' Iulinl' Iñia.
- 23 Ndô mi fweli' Anyambiè gô dwanl' ôyenli gw' inlinl' inyanl', inlè, mi pa kènda gô Korinth, ko-
- 24 nde mi pôginla 'nlwè. Arang' inlè azwè panginl' ibekeli' sanli, ndô azw' inunguuli y' igev' inyanli: koude anlwè kumanla nl' ibekelia.
- 2 Konde mi agenji g' ôrèñ' iwam', inlè, mi avo bia gôre 'nlwè
- 2 nyènlè nl' ekèva. Konde ja mi ajenliza 'nlwè ekèva, mande be jenliza miè mbia, kaô ayè ô jenli-
- 3 zô nle miè ekèva? Mi arèndinli k' igamba mè, mi vende jenlizô ekèva, gô bia miè, nle waô wi r' inyanga nyi jenliza miè mbia; mbekeliaga g' ôñwanj' iwanli inlè, igev' inyanl' nl' inyanli
- 4 anlwèdu. Konde mi arèndinli 'nlwè nl' azyingô ampôlô nl' aña-ndi m' ôrèña nl' antyonli añaenge; aranga gô jenliza 'nlwè ekèva, ndô gô mieza 'nlwè nte bunl' itond' isam' gôre 'nlwè viaganlô.
- 5 Ndô jog' ôm' are panga p' ekèva, e pajenliza miè ekèva, ndô ajenliza 'nlwèdu ekèva ôñwozoma, aranga gô joliz' igamba viaganlô.
- 6 Ôrevunlô winlo wi re yè tevunlô pa nl' awenge wi re kwèkwè gôre
- 7 yè; yenlo ro nyezaniè ko sindianliè, ôma mè e vende kevô nl'
- 8 ekèv' evôlô viaganlô. Sambô mi kwenla 'nlwè, nkolo, inlè, Iwanlisanl' itond' isanli gôre yè.
- 9 Konde gô ntinla yinlo yô rëndi miè, inlè, mi ga mie nipanginli yanli, vendetwa anlwè joginlô
- 10 gw' isaôn yôdu. Ndô ôma ô nyezô 'nlwè ôsaôn, miè kè mi nyezè; konde ja mi anyez' ôsaôn, mi nyeza wô g' ôñwanj' iwanli g'
- 11 ôzyô wi Krais; inlè, azw' agevô nl' Satan: konde azwè pa dwanl' imia fo g' ôñwanja w' avônlo mè.
- 12 Gw' avienli miè gô Trôas g' ôñwanja wi ntyangô mbia yi Krais, vanganle Rerè anlungn-
li miè iguge, mi pegaga nl' ôdwèrè g' ôrèñ' iwam', konde mi dwunlô Titus ôñworer' iyam' vo-
vo: yenlo ntigaga waô, mi agèndi
- 14 gô Masedônia. Ndô akeva gôr' Anyambiè, ô panga 'zwè gô keva pèkèpèkè gôre Krais, aruminlia vo 'zwè gô mbor' iedu nkangô
- 15 mbia y' imi' isè. Konde azwè nle nkangô mbia yi Krais gôr' Anyambiè, gôre waô wi sunginlô, nla
- 16 gôre waô wi jilizô; gôre waô wi jilizô nkangô y' ijuwa yi bag' ijuwa; ndô gôre waô wi sunginlô nkangô y' emèndulo yi bag' emèndulo. Ô re ko joli' isaôn yinlo maude?
- 17 Konde azw' azele g' awenge, wi feviz' igamba ny' Anyambiè: ndô nl' irèña y' ôrèti, nla g' anlaga w' Anyambiè, kamba 'zwè gôre Krais g' ôzyô w' Anyambiè.
- 3 Azwè fo pakilia gô suminli' ikuw' iyazyô? ge azw' are nl' isyolo g' awèwo nyi yangô yi suminlia 'zwè gôre 'nlwè ge avila gôre
- 2 'nlwè? Anlwè nl' ezangô zazyô, tèndô pa gw' irèñ' iyazyô, miô pa arangunlô kè nl' anlaga waôdu;
- 3 anlwè jenlô kè, inlè, anlwè nl' ezangô yi Krais, tèndô pa nle 'zwè, aranga nli impira, ndô nl' Inlinka ny' Anyambiè yabo; ara-

nga gô yangô y' adô, ndô gô ya-
 4 ngô y' ôzyônli g' ôrêmia. Azw'
 are nî' abeko ônlongo winlo gôr'
 5 Anyambiê vo Krai: aranga inlê
 azwê ko jolia azwêmê, gô pikili'
 ôsaôn wedu ga wi pila gw' ikuw'
 iyazyô mê; ndô ngulu yazyô yi
 6 pila gôr' Anyambiê. Ayê kê are
 kekiza pa 'zwê gô dwanl' iminîsê
 si njeka nyonla; aranga s' irêndo,
 ndô s' inlinla: konde irêndo yi
 jônla, ndô inlinla nyi p' emênlo.
 7 Ndô vôngô njeka nungu y' irêndo
 yi bag' ijuwa, yô y' avegagi têndô
 pa gw' adô, y' avienli nî' ônjêlê-
 njêlê, ko awa wi Israël wi jolie
 pônî' ôzyô wi Môsês g' ôñwanja
 w' ônjêlênjêlê w' ôzyô wê, ndô
 ônjêlênjêlê mê w' avegagi gô pia-
 8 ganla, ko pôrô njeka nyonla y'
 inlinla yi be dwanla nî' ônjêlênjê-
 9 lê? Konde ja njeka y' avag' ôga-
 ra y' avegagi nî' ônjêlênjêlê, ko
 pôrô njeka yi bag' ôgôre yi pia-
 10 ganl' ônjêlênjêlê. Konde go nti-
 nla yinlo eza z' aro dwanli nî'
 ônjêlênjêlê zi pegaga rêti nî' ônjê-
 lênjêlê, g' ôñwanja w' ônjêlênjêlê
 11 mê wi re viaganlô. Konde vôngô
 eza z' avegagi mpiaganlaga z'
 avegagi nî' ônjêlênjêlê, ko pôrô
 eza zi re gô dwanla zi re nî' ônjê-
 lênjêlê.
 12 Sambô gôre 'zwê nî' igumîu nyi-
 13 nlo, azwê kamba buku; azwê
 denda kê ga Môsês, ô livinl' ôzyô
 wê, ko awa wi Israël w' avônle
 ntyai y' eza mê z' avegagi gô pia-
 14 ganla. Ndô irêñî' iyaô y' ayoli:
 konde kwanga nla nlênlo gô
 tangunla waô njeka nungu eza
 mêmô zi divinla zi pare; wi pa
 miezô inlê gôre Krai zi re tômbô
 15 pa. Ndô kwanga nla nlênlo, gô
 tangunlô yangô yi Môsês, eza mê
 16 zi pe divinl' irêñî' iyaô. Ndô gô
 be kalwa waô gôre Rêrê, eza zi
 17 divinla zi be tômbô. Ndô Rêrê

ayê nî' Inlinla: nli mbôra yi r'
 Inlinlanya Rêrê, vovo r' awontye
 18 arevô. Ndô azwêdu, nî' azyô
 zange mpônlag' ônjêlênjêlê wa
 Rêrê ga gw' eyeulô, azwê kalu-
 nliô gw' edidi mêmô nkundag'
 ônjêlênjêlê g' ônjêlênjêlê, ga nte
 pila wo avila gôre Rêrê y' Inli-
 nla.

4 Sambô gô re 'zwê nî' eñilô zi-
 nlo zi minîsê, ga nt' are 'zwê pô-
 2 ginlô pa, azwê jasa du: ndô azw'
 afal' isaôn yi ntyonli yi dendô
 ntyoria, azwê kanganla kê nî'
 avônlo ambe, ge feviz' igamba ny'
 Anyambiê; ndô nî' ituminlia s'
 ôrêti azwê suminli' ikuw' iyazyô
 gw' irêñia y' anlaga waôdu g'
 3 ôzyô w' Anyambiê. Ndô ja ntya-
 ngô yazyô mbia y' adwanla diñi-
 nlô pa, yi re diñinlô pa gôre waô
 4 wi pera: wi re anyambiê yi ntye
 yinlo are panga p' irêñî' iyaô apo-
 ku, waô wi re wi pa jivira, inlê w'
 ayenl' ôzange wi ntyangô mbia y'
 ônjêlênjêlê wi Krai, ô r' edidi z'
 5 Anyambiê. Konde azwê pa ka-
 mbinl' ikuw' iyazyô, ndô Jisu
 Krai, inlê, ayê nî' Ôvanginli, nî'
 ikuw' iyazyô inlê yô nî' inyôngô
 6 sanli g' ôñwanja wi Jisu. Konde
 Anyambiê, ô zômbi ôzange gô
 bamba avila gô mpiri, are bamba
 pa gw' irêñî' iyazyô ôzange w'
 imia s' ônjêlênjêlê w' Anyambiê
 g' ôzyô wi Krai.
 7 Ndô azw' are nî' igumba nyinlo
 gô vagô y' iwônlo, inlê, ipenda si
 ngulu si ga lwanle gôr' Anya-
 8 mbiê, nî' aranga nla 'zwê. Azwê
 bangatiô g' ôzamb' iedû, ndô
 azwê pa jela; azw' are nî' añandi,
 9 ndô azwê pa periz' igumîu; azwê
 kombizô, ndô azwê pa falô: azwê
 bôlô ba gô ntye, ndô azwê pa jili-
 10 zô; ntwanlaga njuwinli yi Jisu g'
 ikuw' iyazyô pêkêpêkê, inlê emê-
 nlo zi Jisu kê zi ga yenlaule gw'

- 11 ikuw' iyazyô. Konde azwè yi re bo azw' are pò pa gw' ijuwa g' ôñwanja wi Jisu pèkèpèkè, inlè, emènlo zi Jisu kè zi ga yenlanle g' ôzônli wazyô wi juwe njuwaga.
- 12 Yenlo ijuwa si janja gw' ikuw' iyazyô, ndò emènlo gw' ikuw' iyanli. Ndò gôre 'zwè nl' inlinla mèmò ny' ibekelia, ga nt' are tèn-dò pa, inlè, Mi a'vèkeli, yenlo agambi miè; azwè kè azwè beke-lia, yenlo kamba 'zwè; konde azw' avôrò, inlè, ayè ô rôngunli Rerè Jisu e be t'ngunlia 'zwè kè nli Jisu, alôv'ia 'zwè nla 'nlwè g' 15 ôzyô wè. Konde isaôn yôdu yi re g' ôñwanj' iwanli, inlè, imèpinlò, gò bunla sò vo awenge viaganlò, si ga wunlie akev'ia gw' ipendia s' Anyambiè.
- 16 Yenlo azw' agwa sike; ndò vanganl' ôm' iwazyô wigala w' adwanla njuwaga, ôm' iwazyô w' agare wi pangò ôñwonla ntyugu 17 edu. Konde injuke sazyô inyangô si re kaô v' ôñwolingô, si dèngiza 'zwè elirinlò z' ivenda nyakonlako viaganlò nli nt' are 18 ko kènlizô; gò pônлага 'zwè aranga ya yi jenlò, ndò ya yi re y' ayenlizô: konde ya yi jenlò yi re v' egômbe; ndò ya yi re y' aye-nlizô yi re v' egômbe zôdu.
- 5 Konde azw' avôrò, inlè, ja nagô yazyô y' lkuku yi ntye y' asazyô, azw' are nl' ilwanlò avila gôr' Anyambiè, nagô y' egômbe zôdu g' ôrôwa, yi re yi nògò nl' agô. 2 Konde rëti gò nagô yinlo azwè siñinla, inbelaga pòlò gò boriô nl' ilwanlò nyazyô nyi pila g' 3 ôrôwa: j' atwa reti, inlè, azwè be dèngô boriô pa nl' aranga tele. 4 Konde azwè yl re gò nagô y' lkuku yinlo azwè siñinla, konde azw' adirinlò; arangu, 'nlè, azwè bele syôrunlò, ndò, inlè, azwè bele boriô, ko eza zl juwa mènlo nl' 5 emènlo. Ndò ayè ô vangi 'zwè gò ntinla yinlo nl' Anyambiè, ô re pa pa 'zwè k' ôtèmbe w' Inli-nla. Sambô azw' ar' iganda egômbe zôdu, amia, 'nlè, gò re 'zwè g' ôkuwa, azw' azyele nli Rerè, 7 konde azwè kanganla, gò ntye yinlo nl' ibekelia, aranga nl' ije-nla; yenlo azw' ar' iganda, aro-nda viaganlò gò tóra avila g' ôku-wa, ko 'zwè dwanla gôre Rerè. 9 Yenlo janja 'zwè, inlè, azwè gôre yè ge bangwanla pa nla yè, azwè 10 ga wongô nle yè. Konde azwèdu azwè be bôwunlia gw' eka z' ijè-kèlia zi Krais; ko ôm' edu bongé ya y' alendiô ndè g' ôkuwa, nt' are yè denda pa, mbia ge mbe. 11 Sambô konde azw' avôrò itia sa Rerè, azwè kènliza gò pang' anla-ga jivira, ndò gôr' Anyambiè azw' are miô pa: mi deñinla kè, 'nlè, gw' irèñ' iyanli kè azw' 12 are miô pa. Azwè pa fo suminli' ikuw' iyazyô gôre 'nlwè, ndò azwè pa 'nlwè ntiula yi re 'nlwè ko syôgwa g' ôñwanj' iwazyô, ko 'nlwè dèng' igamba nyi fwiliza waô wi syôgwa nl' eza zi jenlò, 13 nl' aranga nl' eza z' ôrèñia. Konde ja 'zw' atanla, gambèn' azw' atanla ntinla y' Anyambiè; ge ja 'zw' adwanla nl' ôgu mbiambiè, 14 yi re g' ôñwanj' iwanli. Konde itonda si Krais si bangatia 'zwè; konde azwè tenliza, 'nlè, gò re 'nlè ôñiori ayuwi g' onwanja wa waôdu, sambô waôdu w' aynwi; 15 ayuwi kè g' ôñwanja wa waôdu, inlè, waô wi dwanla bo w' alwanlize nyènle gò tondi' ikuw' iyaô-mè, ndò gôre yè ô yuwi g' ôñwa- 16 nj' iwaô arôngwa. Yenlo avila vènlo azw' amie du ôma ga nt' ar' ôzyônli: vanganl' azw' amie-nli Krais ga nt' ar' ôzyônli, ndò vènlo azw' amie yè yenlo nyènle. 17 Yenlo jog' ôm' edu adwanla gôre

Krais, ayè òm' òñwónla: isaôn ilungu y' apiaganli; vónla, y' 18 atwenl' imionla. Ndò isaôn yòdu yi pila gòr' Anyambiè, ò re mèpia pa 'zwè n' ayèmè vo Jisu Krais, kè pa 'zwè k' èvìlò z' imèpianla; 19 konde gôre Krais Anyambiè avegagi mèpianlage ntye n' ayèmè, e tanginla waò ifwem' isaò, are pa pa 'zwè kè igamba ny' imèpianla.

20 Sambò azw' ivovi g' ôzamba wi Krais, mpanli g' Anyambiè e kwenl' inkolo vo 'zwè: azwè kwenla 'nlwè nkolo gw' inyanga nyi Krais, inlè, mèpianlanli n' 21 Anyambiè. Ayè ò re e m' ibè avangiò ndè ôgara g' òñwanj' iwazyò; inlè, azwè ga rwe n' ôgôre w' Anyambiè vo yè.

6 Azw' iyanjisi ta nla yè azwè kwenla 'nlwè nkolo, inlè, awongaul' imèpinlò s' Anyambiè vo 2 nyawè. Konde e bulia, 'nlè, Mi avôganliò 'wè gw' egômb' èvia, nla gò ntyugu y' isunginlò anlungunli miè 'wè: vónlanli, zinlo n' egômb' èvia; vónlanli, yinlo 3 nle ntyugu y' isunginlò. Azwè p' ikweza gò ndag' iedu, èvìlò zi minisè zi vende dwanla nli ntyè- 4 mbo: ndò g' ôsaðu wedu azwè tuminli' ikuw' iyazyò g' iminisè s' Anyambiè, gw' isindinla sipòlò, gw' injuke, gw' aguga, gw' 5 ijela, gw' imbipa, gw' intyôgò, gò dungu, gw' ijanja, gw' ibèmba, gw' ipeng' esyônge; nli 6 nkèrè, n' imia, n' isindiula, nli nkèngu, n' Inlinl' I'ia, n' ito- 7 nda si re s' avondiò, n' igamba ny' ôrèti' nli ngulu y' Anyambiè; v' imianga y' ôgôre g' ôgo 'nloñiè 8 n' ônyautwè, vo idubò n' ipèdiò, vo eluñi èvia n' eluñi èvè; g' iremisi, ge anlaga wagiligili; 9 ga w' amò, ge miò pa mbiambiè; ga njuwaga, ndò vónla, azw' are

bo; ga tevunlò pa, ko 'zw' ayò- 10 nlò; ga njenlag' ekèv'a, ndò nje- nlage mbia pèkèpèkè; ga lèngè, ndò mpagizag' awenge; g' ezoma fo, ndò nivage ya yòdu.

11 Mongi Korinth, agwanl' imazyò mi re zange gôre 'nlwè, irèñ' iya- 12 zyò y' apendi. Mbòra yi pa para gôre 'nlwè gw' irèñ' iyazyò, ndò 13 irèñ' iyanli y' akongi. Winli- zanli 'zwè kè ntaga mèmò; mi kamba nla 'nlwè g' awanl' iyam'; vendizanl' irèñ' iyanli kè.

14 Ali'vanli n' anlaga wi re wi ji- vira: konde alato nde mi r' ôgôre n' ôrègo, ge ôzange nli mpiri? 15 N' imèpanla nde si re Krais nli Belial? ge mbei nde yi r' ômo ji- 16 vira n' ômo re e jivira? N' ida- tanla nde si re nagò y' Anyambiè n' ikanla? konde azwè nle nagò yòrunda y' Anyambiè yabo; ga nt' awuli Anyambiè, inlè, M' be dwanla gò gare yaò, aganganla gò gare yaò; m' be dwanl' Anya- mbiè yaò, waò kè wi be dwanl' 17 anl' iwanl'. Yenlo gogwanli avila gôre waò, ko bangwanlanli nla waò, bulie Rerè; awatanl' eza z' isyèkè; gambènè mi abonga 18 'nlwè, ko miè dwanle Rer' iya- nli, anlwè kè anlwè be dwanl' awanl' iyam' anlôñi n' antò, bulie Rerè yi ngulu yòdu.

7 Sambò gôre 'zwè n' impanganlò yinlo, mongi tondò, azwè ga yo- mbunli' ikuw' iyazyò avila gw' isyèkè sòdu s' ôzyônli nla s' inli- ula, nsulizag' imèpi' sazyò gw' itia s' Anyambiè.

2 Wonganli 'zwè gw' irèñ' iya- nli: azwè dendinl' òm' edu mbe, azwè feviz' òm' edu, azwè ny' 3 ôba gòr' òm' edu. Mi pa kamb' igamba nyinlo gò pa 'nlwè ôga- ra: konde mi are bulia pa, 'nlè, anlw' are gw' irèñ' iyazyò gò juwa nla gò dwanla bo nla 'nlwè.

4 Igand' inyam' nyi r' ivôlô gôre
'nlwè, ikap' isam' si re sipôlô g'
ôñwanj' iwanli: mi ajônli ul' ôzi-
ndiô, gw' injuke sazyô sôdu mi
5 jenle mbia mpôlô. Koude gw'
añeuli 'zwè gô ntye yi Masedô-
nia kè, azwè dènga du ijowa, ndô
azw' ayenli njuke g' ôzamb' ie-
du; gw' igala agovi, g' ôrêmia
6 itia. Ndô Anyambiè ô sindia
waô wi re jela pa, azindi 'zwè nl'
7 ibia si Titus; nl' aranga nl' ibi'
isè dadiè, ndô nl' ôzindiô kè w'
azindiô yè g' ôñwanj' iwanli, gw'
awulinliè 'zwè intyangô g' ôñwa-
nja w' ijôngunli' sanli, uli kèc'
iyanli, uli mpiu yanti g' ôzamb'
iwam'; yenlo ayenli miè igeña
8 viaganlô. Koude vanganle mi
ayenlizi 'nlwè ekèña nl' ezangô
zam', mi nige nkôudi du, vanga
mi aluô mi anligi nkôndi; konde
mi jenla, 'nlè, ezangô mè z' aye-
nlizi 'nlwè ekèña, kaô v' ôñwoli-
9 ugô. Ndô vènlô mi jenle mbia,
aranga, 'nlè, aulw' ayenliziô ekè-
ña, ndô, inlè, anlw' ayenliziô ekè-
ña gw' ikalwa s' ôrêmia: konde
anlw' ayenliziô ekèña ga nt' are
ntondinli y' Anyambiè, inlè a-
nlw' averinlô nl' ezoma vo 'zwè.
10 Koude ekèña zi re ga nt' are nto-
ndiuli y' Anyambiè zi pang' ika-
lwa s' ôrêmia gw' isunginlô, ika-
lwa si re s' anligô nkôndi: ndô
ekèña zi ntye yinlo zi pang' iju-
11 wa. Koude vônlanl' ekèña zinlo
zi re ga nt' are ntondinli y' Anya-
mbiè z' ayenliziô 'nlwè, inaka
nde s' ayanjiô zô gôre 'nlwè, nl'
itômbe ntyèmbo, nl' egunlu, nl'
itia, nl' ijôngunla, nli mpu, nl'
ôrevunlô! G' ôsaôn wedu anlw'
atuminli' lkuw' iyanli, inlè, anlw'
azyè ntyèmbo nyènlè gô ndaga
12 mè. Yenlo vanganle mi arèndi-
nli 'nlwè, mi tènda g' ôñwanja
w' ômo lend' ibe mè, ge g' ôñwa-

nja w' ômo leudinlô ibe mè, ndô,
inlè, inak' isanli si naka 'nlwè
'zwè si ga yenlaule gôre 'nlwè g'
13 ôzyô w' Anyambiè. Yenlo azw'
asindiô: nla g' ôzindiô wazyô
azw' ayenli mbia viaganlô pôlô
g' ôñwanja wi mbia y' ayenliô
uli Titus, konde inlinl' iuyè ny'
14 ayowiziô nle 'nlwèdu. Koude ja
mi azyôgwi gôre yè gô ndag' iedu
g' ôñwanj' iwanli, mi jenlizô
ntyonli du; ndô ga nt' agambi-
ulagi 'zwè 'nlwè nl' ôrèti, yenlo
kè isyôgw' isazyô gôre Titus s'
15 alèngiô giligili. Nl' ôrêm' iwè
wi re gôre 'nlwè viaganlô, gô jô-
nginliè ijoginlô sanli anlwèdu,
nla ga nt' awongi 'nlwè yè nl'
16 itia nl' itataminla. Mi jenle
mbia koude g' ôsaôn wedu mi
are nl' ibekelia sijoli g' ôñwanj'
iwanli.
8 Ndô azwè mieza 'nlwè, awarera,
g' ôñwanja w' imèpinlô s' Anya-
mbiè si re pô p' iñandô si Masedô-
2 nia; iulè, gw' idembô ipôlô si
njuke ibunla s' igeñ' inyaô nl'
agug' imaô ampôlô mi re bunlia p'
3 ôgwande gôre waô. Koude mi
takilia, 'nlè, ga nt' avegagi ngulu
yaô, nla viaganlô uli ngulu yaô,
4 w' avenli waômè, mbambiaga
'zwè nl' inkolo simpôlô inyauga
nyi dwani' alato gw' inuuguula
5 s' iyombwi: ul' aranga nt' alèvi-
nli 'zwè iguñu g' ôñwanja waô
dadiè, udô w' alônge penli Rerè
ikuw' iyaô, ava kè gôre 'zwè vo
6 ntondinli y' Anyambiè. Yenlo
azw' abulinli' Titus, inlè, ga nt'
aluô yè apakili, yenlo kè e ga mè-
nлизè gôre 'nlwè èñilô èña zinlo.
7 Ndô ga nte bunla 'nlwè g' ôsaôn
wedu, gw' ibekelia, gw' igamba,
gw' imia, gô mpiu yôdu, nla gw'
itond' isanli gôre 'zwè, yenlo wu-
nlanli kè gw' igamb' iña nyinlo.
8 Mi kamba yenlo ga nsômbiaga,

ndô gô kênliz' ôgiligili w' itond'
 9 isanli vo mpin y' añiori. Konde
 anl'w' avôrô imèpinlô sa Rer' iya-
 zyô Jisu Krais, inlè, gw' avegagiè
 nli ntambi, agugi nkugaga g'
 ôñwanj' ivanli, gô pagiza 'nlwè
 10 nl' ikug' isè. Nla gô ndaga yinlo
 mi kamb' ipikili' isam': konde
 yinlo yi re kwèkwè gôre 'nlwè y'
 alônge pakili, aranga gô denda
 dadiè, ndô gô jivira kè, ômpuñia
 11 w' avili. Ndô vèllo zulizant' ide-
 nda kè; inlè, ga nt' avegagi 'nlwè
 mpin gô jivira, yenlo kè ga nt'
 are ngulu yanli ga lwanle k' isu-
 12 liza. Konde ja ijivira gô pa s'
 adwanla, si tondô nl' Anyambiè
 nt' ar' ôma niva pa, nl' aranga nt'
 13 are yoma yi zye nla yè. Aranga
 'nlè añiori wi galèngizô, ko 'nlwè
 14 jelizô: ndô, inlè, ga lwanle ntaga
 mèmô; inlè, egômbe zinlo ibunl'
 isanli si ga nungunl' agug' imaô,
 ko ibunl' isaô nungunl' agug'
 imanli kè egômb' ezèulè; inlè, ga
 15 lwanle ntaga mèmô; ga nt' are
 tëndô pa, inlè, Ayè ô guminli pô-
 lô e tiganla nl' ezoma; nl' ayè ô
 guminli ôñwozoma e nak' ezo-
 ma.
 16 Ndô akefa gôr' Anyambiè, ô re
 fela pa g' ôrèña wi Titus mpin
 17 mèmô g' ôñwanj' iwanli. Konde
 rèti e jivir' igamb' inyazyô; ndô
 are nl' ibela ayèdè viaganlô, ye-
 nlo e kèuda gôre 'nlwè nl' ôrèm'
 18 iwèdè. Azwè tòmia kè nla yè
 ôñwarerè ô re nl' elumî eña gô
 utyangô mbia gw' iñandô sôdu;
 19 aranga yenlo dadiè, ndô avinjio
 kè nl' iñandô gô pènia 'zwè gw'
 eñilô z' idaña sinlo, zi janjô 'zwè
 gw' ipendia sa Rerè, nla gw' ita-
 minlia s' ijivira s' irèm' iyazyô:
 20 mbandaminlaga, ôm' edn e vende
 pa 'zwè ntyèmbo g' ôñwanja w'
 ibunla s' igumba nyinlo nyi pô
 21 gw' ago mazyô. Konde azwè bele

dend' ôsaôn wi be jenlô kwèkwè,
 aranga gôre Rerè dadiè, ndô gw'
 22 azyô m' anlaga kè. Atòmia 'zwè
 kè nla waô ôñworer' iyazyô, ô re
 'zwè dènga pa nyongo sinyenge
 nli mpin gw' isaôn imienge, ndô
 vèllo pôsyô, g' ôñwanja w' ibeke-
 23 li' sè sipôlô gôre 'nlwè. Jog' ôm'
 edn abambia g' ôñwanja w' Titus,
 ga miô, inlè, ayè ôganganlô wam'
 nl' ômo janja nla miè gôre 'nlwè,
 jog' ôm, abambia g' ôñwanja w'
 awarer' iyazyô, ga miô, inlè, waô
 nl' ivovi y' iñandô, nl' ivenda nyi
 24 Krais. Sambô ruminlia waô g'
 ôzyô w' iñandô ôrèti w' itond' isa-
 nli, nla w' isyôgw' isazyô g' ôñwa-
 nj' iwanli.

9 Konde g' ôñwanja w' inungunla
 s' iyombwi, zy' isyolo gôre miè
 2 gô tèndinla 'nlwè: Konde mi avô-
 rô ijjiv' isanli, mi syôgwa kè g'
 ôñwanj' iwanli gôre mongi wi
 Masedônia, inlè, Akaia ga kekize
 amanl' ômpuñia; nli mpin yanli
 yi re syuga p' awenge gôre waô.
 3 Ndô isyôgw' isazyô g' ôñwanj'
 iwanli gô ndaga yinlo si vende
 tw' ôsaôn wanyawènyawè, mi
 atòm' awarerè, inlè, anlè ga
 lwanle keka pa nt' awuli miè:
 4 vende twa, inlè, ja mongi wi Ma-
 sedônia w' abia nla miè, ko w'
 alunlô 'nlwè keka pa, azwè, mi
 areta 'nlwè, azwè be jenlizô ntyo-
 5 nli gw' iguñiu nyinlo. Yenlo mi
 avikili, 'nlè, r' isyolo gô bambi'
 awarerè gô kènda gô bôsyô gôre
 'nlwè, agekiz' idaña sanli s' aluô
 s' apanganlô 'nlwè, ko sô dwanla
 keka pa, g' ezoma zi daviô, nl'
 aranga g' eza zi pô nli mbatô.
 6 Ndô mi bulia, 'nlè, ayè ô nyèny'
 ôñwozoma e be tenla k' ôñwozo-
 ma; nl' ayè ô nyèny' imienge e
 7 be tenla k' imienge. Ôm' edu e
 ga ve nt' are yè jivira pa g' ôrè-
 m' iwè; aranga nl' ekèña, ge nl'

ibangatiô: konde Anyambiè e
 8 tond' ômo pa nî' ôrêmâ. Nî' Anyambiè are ngulu yi bunliz' imèpinlô sôdu gôre 'nlwè; ko 'nlwè dwanl' egômbe zôdu nli ya yôdu yi re nla 'nlwè kwèkwè g' ôsaôn wedu, awunla gw' e'vîlô edu
 9 e'via: ga nt' tëndô pa, inlè, Are pazanganla pa, ala'vîe lèngè; ôgô-re wè wi dwanl' egômbe zôdu.
 10 Nî' ayè ô p' îlôuda gôr' ônyènyisi nî' inya gô nyô, e be pa 'nlwè îlônda yi be nyènyô 'nlwè, awunlia yô, awunlia k' îlônda y' ôgô-
 11 re wanli: ko 'nlwè pagizô g' ôsaôn wedu g' ôgwande wôdu, wi pang' ake'va gôr' Anyambiè vo
 12 'zwè. Konde inungunla sinlo si pa jôriz' aguga m' iyombwi dadiè, ndô si bunli' ake'va gôr' Anya-
 13 mbiè kè. Konde gô be jenla waô inungunla sinlo, wi be sumînlî Anyambiè g' ôñwanja w' ijoginlô sanli nte mîma 'nlwè ntyangô mbia yi Krais, nla g' ôñwanja w' ôgwande w' ida'vî' sanli gôre waô
 14 nla gôr' anlaga waôdu. Nla gw' inkolo saô g' ôñwanj' iwanli wi jôngunla 'ulwè pôlô g' ôñwanja w' imèpinlô sipôlô s' Anyambiè
 15 gôre 'nlwè. Ake'va gôr' Anyambiè g' ôñwanja w' eza z' ala'vîô ndè zi re z' ayolie kambô.
 10 Ndô miè Pol mi kwenla 'nlwè nkolo nî' ôkendekende nli nkè-ngo yi Krais, miè ô r' okendekende gôre 'nlwè gw' azyô manli, ndô iganda gô re miè bangwanla pa
 2 nla 'nlwè, mî kwenla 'nlwè nkô-lô, inlè, gô re miè nla 'nlwè, alwanl' isyolo gôre miè gô dwanl' iganda ônlongo wi pikilîô miè gô sir' awèwo, wî pônla 'zwè mpanli ga azwè dwanlaga nt' ar' ôzyônli.
 3 Konde vangant' azw' adwanla g' ôzyônli, azwè pa nw' igovl ga nt'
 4 ar' ôzyônli. Ndô inianga yi nwa 'zwè igovî aranga y' ôzyônli, ndô

vo ntondinli y' Anyambiè yi re ngulu, vanganle gô sazy' inagô
 5 injole. Azwè jiliz' imôndo sôdu, nî' ezom' edu elôudwi zi panda gô sir' imia s' Anyambiè, a'vâg' ipi-kilî' edu mbwedi gw' ijoginlô si
 6 Krais. Azw' are keka pa kè gô tevunl' itwayoginlô sôdu, gô be
 7 dwanlizô ijoginlô sanli. Anlwè pônli' isaôn yi re gw' azyô manli. Jog' ôm' edu apôul' ôku' wè inlè ayè ôma wi Krais, e ga vo pikilîe g' ôku' wè kè igamba nyinlo, inlè, nt' are yè ôma wi Krais, yenlo re
 8 'zwè. Konde vanganle mî abô-linl' ôku' wam' ikapa viaganlô kwè g' ôñwanja w' inyanga nyi re pô pa 'zwè nle Rerè gô nuginlia 'nlwè, nî' aranga gô jiliza, mî
 9 ayenlizô ntyonli du: mî bulia yenlo, inlè, mî ayenlô mpanli ga mî
 10 bele tieza 'nlwè uli yangô. Konde abulîô, inlè, Yangô yè yi re ngulu nli jola; ndô mpangiuli y' ôku' wè yi re dèla, nli nkambinli yè
 11 eza yi pèdiô. Ôm' ônlongo mè e ga mie, 'nlè, ga nt' are 'zwè gw' igamba vo yangô, gô re 'zwè azyele, yenlo re 'zwè kè gw' ide-
 12 nda gô re 'zwè nla 'nlwè. Konde azw' azy' iganda gô tang' ikuw' yazyô ge kènliz' ikuw' iyazyô nî' awèwo wi suminli' ikuw' iyaômè: ndô mongi nè, gô kènliza waô ikuw' iyaô nî' ikuw' iyaômè, ayè-
 13 kèlî' iku' iyaô nî' iku' iyaômè, wi zye nî' imia. Ndô azw' awôliul' ikuw' iyazyô ikapa viaganlô nî' egènlizô zazyô, ndô ga nt' ar' egènlizô z' e'vîlô zazyô zi r' Anya-
 14 mbiè pa pa 'zwè g' egènlizô, ko 'zwè bia kwanga gôre 'nlwè.
 14 Konde azwè pa davis' ikuw' iya-zyô viaganlô nli nt' are kwèkwè, mpanli ga inyanga' inyazyô nyi pa syî'va gôre 'nlwè; konde azw' a'vîenli kwanga gôre 'nlwè, nka-mbinlage ntyangô mbia yi Krais.

15 Azwè pa syôgwa viaganlô nî' egè-
nizô zazyô, inlè, gw' ijanja s'
amôri; ndô azw' are nî' iguûu,
inlè, gô be pend' ibekeli' sanli,
azwè be pendiô kè viaganlô gôre
'nlwè gw' egènlizô z' e'vilô zazyô,
16 ko 'zwè kambinle ntyangô mbia
gw' imbôra si re viaganlô nla
'nlwè, aranga gô syôgwa gw' e'vilô
zinganli nli ya y' aluô kekizô pa
17 gôre 'zwè. Ndô ayè gô syôwa,
18 e ga zyôgwe gôre Rerè. Konde
arang' ayè ô suminli' ôku' wè
e bongô, ndô ayè ô suminliô nle
Rerè.

11 Toto, anlwè ko sindinli' edosyu
gôre miè ôñwozoma: ndô
2 anlwè be sindinla miè. Konde
mi puvinla 'nlwè nî' ivuva ny'
Anyambiè: konde mi arômi
'nlwè gôr' ônlômiè ômôri, gô pa
'nlwè gôre Kraï s' izyali nyi re
3 nyi pa nanla nî' ônlômiè. Ndô mi
tia, irèmi' iyanli yi vende fevizô
nî' ôsaôn wedu avila g' ôrèti nli
nkèrè yi re gôre Kraï s, nt' aremi-
ziô Iv nî' avônlo ambe m' ôma-
4 mba. Konde jog' ayè ô bia aka-
mbinle Jisu nyènlè, yi re yi ka-
mbinlô nle 'zwè, ge ja 'nlw' abong'
inlinli' inyènlè, nyi re nyi bongô
nle 'nlwè, ge ntyangô mbia nyè-
nlè, yi re yi bongô nle 'nlwè,
5 anlwè sindinlè mbiambiè. Konde
mi tanga, 'nlè, mi azye gô nyuûia
yi rômi vòlômè g' ôsaôn wedu.
6 Konde, vanga mi ar' ikènge fo gô
kamba, mi azye yenlo gw' imia;
ndô g' ôsaôn wedu gôre 'nlwè
azw' are tuminlia pa sô gôr' anla-
7 ga waôdu. Ge mi alendi mbe gw'
ayavuri miè ôku' wam' gô pendia
'nlwè, konde mi agambinli 'nlwè
8 ntyangô mbia ipa fo? Mi agwèr'
ifandô sinyènlè, mbongag' ipa
9 gôre waô gô janjinla 'nlwè; nla
gw' avegagi miè gôre 'nlwè awô-
nliô, mi pegag' irwanlô gôr' ôma;

konde awarèrè, gw' avienli waô
avila gô Masedônia, w' avenli
miè ya y' avelô miè; nla g' ôsaôn
wedu mi avenjavenj' ôku' wam',
inlè, mi alwanli' irwanlô gôre
'nlwè, nla yenlo be denda miè kè.
10 Nte dwani' ôgiligili wi Kraï s gôre
miè, zyel' ômo be dwanliza miè
do gw' isyôgwa sinlo gw' imbôra
11 s' Akaia. Konde sè? konde mi
pa tonda 'nlwè? Anyambiè avô-
12 rô. Ndô nte dendô miè, yenlo be
denda miè, ko miè tômb' inyanga
avila gôre waô wi but' inyanga;
inlè, gô ndaga yi bôlinlô waô iku-
13 w' iyaô ikapa, wi be dèngô va-
nganle nt' are 'zwè. Konde anla-
g' ônlongo mè nle rômi y' inôka,
iyanjisi y' itemiza, nkalunlag'
ikuw' iyaô ga rômi yi Kraï s.
14 Ndô yinlo arange ndaga yi ma-
mô; konde Satan ayèlè e kalu-
nli' ôku' wè ga enjèl y' ôzange.
15 Arange ndaga mpôlô sambô ja
iminisè sè s' akalunli' ikuw' iyaô
g' iminisè s' ôgôre; ndô ntyai yaô
yi be dwanla nt' ar' ijanj' isaô.
16 Mi fo bulia, 'nlè, Ôm' edu aye-
nla, miè, inlè, mi edosyu; azya
nlonlo, wonganli miè g' edosyu,
ko miè syôgwa kè ôñwozoma.
17 Ôsaôn wi kamba miè, mi kamba
wô ga nt' are Rerè, ndô mpanli
g' edosyu, gw' iganda ny' isyô-
18 gwa sinlo. Gô re, 'nlè, awenge
wi syôgwa nî' ôzyônli, miè kè m'
19 be syôgwa. Konde anlwè sindi-
nle dosyu nli mbia, vo re 'nlwè
20 nî' imia. Konde anlwè sindinla,
jog' ôm' akonda 'nlwè asyaka,
jog' ôm' anya 'nlwè, jog' ôm' apa-
nga 'nlwè inbwedi, jog' ôm' ape-
ndi' ôku' wè gôre 'nlwè, jog' ôm'
21 abôla 'nlwè gw' azyô manli. Mi
bulia gô ntyonli yam', inlè, azw'
avegagi dèla. Ndô gô ndag' iedn
yi r' ôma nî' iganda, (mi kamba
g' edosyu), miè kè mi ar' iganda.

22 Waô Ihebru? miê kè. Waô awa
wi Israël? miê kè. Waô imba-
23 mba si Abraham? miê kè. Waô
iminisè si Kraïs? (Mi kamba g'
edosyu), miê viaganlô; gw' ija-
nja miê viaganlô, gw' intyôgô kè
viaganlô, gw' imbipa miê viaga-
n-lô pôlô, gw' ereria z' ijuwa nyo-
24 ngo sinyenge. Nyongo ntyanli
mi azyiñiô nl' Iju agôñi m' imbi-
25 pa anlai tômbô pa mori. Nyongo
ntyarô mi azyiñiô nl' impava,
nyongo mori mi avungiô adô, mi
ayili nl' añiatanga nyongo ntya-
rô, mi amanl' ôgwêra waro nl'
ôñianda kè waro jila pa gô ntyu-
26 ãa. Nyongo sinyenge gw' ikè-
ndo mi avegagi gw' ereria gw'
iloñi, gw' ereria gôre mongi kwè-
r' anlaga, gw' ereria gôre mongi
w' inlongo nyanñimè, gw' ereria
gôr' anlongo, gw' ereria gô nkala,
gw' ereria gw' itôve, gw' ereria
gô ntyuãa, gw' ereria gôr' awa-
27 rerè w' inôka. Mi are dwanla pa
gw' ijanj' ipôlô nl' ijasu, gw' ibè-
mba nyongo sinyenge, gô njanla
ula gw' esyôve, gw' ipeng' esyô-
nge nyonga sinyenge, gw' ifwi
28 nla g' ôtele kè. Nl' aranga gô
tet' isaôn imiênlè, ôsaôn wi bia-
ñiaga gôre miê ntyugu edu, inlè,
añandi g' ôñwanja w' iñandô sô-
29 du. Mande re dèla, ko mi alwa-
nla dèla? Mande kwezô, ko mi
30 ayenl' ôrèñia npiu? J' atw'
isyolo nyi syôgwa, m' be syôgwa
31 nl' indèlinli sam'. Anyambiè
Rerè y' Ôvanginli Jisu, ô re savi-
n-lô pa egômba zôdu, ayè avôrô
32 inlè mi nôka du. Gô Damaskos'
ômo lôñlô nl' Aretas y' ôga gô
panginla vovo añëmbagi nkala yi
Mongi Damaskos nl' isozyè, gô
33 kôta miê: udô mi azyôñli g'
ôbaka avila gw' isyangala g' ôza-
mba w' ôgômba w' adô, nl' averi
miê avila gw' ago miê.

[Mpongwe.]

15

12 R' isyolo gôre miê gô syôgwa,
vanga si zye kwèkwè; ndô m'
be bia gw' isaôn y' ayenliô miê
nl' isaôn y' aruminliô miê nle
2 Rerè. Mi ga mi' ôma wi Kraïs
amanl' igôñi ny' impuñia nl'
impuñi' inlai, ôma mè (mbè g'
ôkuwa, mi' amie; mbè dubwa pa
avila g' ôkuwa, mi' amie; Anya-
mbiè avôrô,) azwenliô gw' igôn-lô
3 kwanga g' ôrôwawirarô. Nl'
avôrô miê ôma ônlongo mèwo,
(mbè g' ôkuwa, mbè dubwa pa
avila g' ôkuwa, mi' amie; Anya-
mbiè avôrô), inle, azwenliô gw'
4 igôn-lô gô Paradis, kè jogo aga-
mba mi re m' agambizô, mi re
zye kwèkwè gôr' ôma gô kamba
5 mò. M' be syôgwa nl' ôma mè:
ndô g' ôzamb' iwanñimè mi azyô-
gwa, kaô du nl' indèlinli sam'.
6 Konde vanga mi abele syôgwa,
mi alwanl' edosyu; konde m' be
kamb' ôrèti: ndô mi agamba, mi
vende pikiliô nl' ôma, inlè, mi
are viaganlô nli nte jeulè miê, ge
7 nte jogo yè avila gôre miê. Ndô
mi vende syôgwa viaganlô g'
ôñwanja w' ibunla s' isaôn y' aru-
minliô, mi avenliô irèndè g' ôzyô-
nli wam' ôvovi wi Satan gô syo-
kolia miê, inlè, mi azyôgwa via-
8 ganlô. G' ôñwanja w' eza mè mi
agwenli Rerè nkolo nyongo ntya-
rô, inlè, zi ga lubwe gôre miê.
9 Nl' awulinliè miê, inlè, Inungu-
nl' isam' si re kwèkwè gôre wè:
konde ngulu yam' yi tuminliô gô
ndèlinli. Sambô m' be syôgwa
nli irbia mpôlô viaganlô gw'
indèlinli sam', ko ngulu yi Kraïs
10 dwanla gôre miê. Yenlo mi je-
nle mbia nl' indèlinli, nl' irowô,
nl' injuke, nl' ikombizô, nl' ijela,
g' ôñwanja wl Kraïs: konde gô
re miê dèla, mi are jola.
11 Mi atwenl' edosyu nl' isyôgwa:
anlw' avangl miê denda yenlo;

225

- konde mi aro suminiô nle 'nlwè; konde mi azye gô nyumä yi rôni vòlômè, vanganle mi arang' ezoma. Lingiliô y' erôni y' alendiô rëti gô gare yanli gw' isindinla sôdu, nli lemba n' isaôn yi mamô
- 13 Nli ijanja si ngulu. Konde g' ôsaôn nde w' avangiô 'nlwè awangô viaganlô n' ifaundô ifiori, kaô du, inlè, mièmè mi pegag' irwanlô gôre 'nlwè? nyezanli miè mbe mëyo.
- 14 Vônla, yinlo nle nyongo yintyarô yi re miè keka pa gô bia gôre 'nlwè; ndô mi pa bia gô dwanl' irwanlô gôre 'nlwè: konde mi pa bute yom' iyanli, ndô ikuw' iyanli: konde awanla wi zy' inyanga nyi kenjinl' izombi igumba, ndô izombi gôr' awanla.
- 15 Nla miè m' be periz' igumb' inyam' nli mbia nipôlô, n' oku' wam' ta, g' ôfiwanja w' anlinl' imanli. Ja mi atonda 'nlwè viaganlô, gambèn' itond' isanli gôre
- 16 miè s' akonga? Ndô ga lwanle yeulo, inlè, mi pegag' irwanlô gôre 'nlwè mèmè; ndô mi avegagi n' avônlô, agôta 'nlwè n' 17 ôulëmbo. Mi anyenli 'nlwè ezoma nli mongi wi re miè tôni pa
- 18 gôre 'nlwè? Mi agambi nli Titus, inlè, e ga gènde gôre 'nlwè, arôni k' ôfiworerè nla yè. Titus anyenli 'nlwè ezoma? azwè pa kanganla n' ôrèni mèmè? azwè
- 19 pa jara gw' intyôzyô mèmè? Ôling' ôla winlo anlwè pikilia, 'nlè, azwè fwiliza sintyongwè? Azwè kamba gôre Krai g' ôzyô w' Anyambiè. Nli ya yinlo yôdu, mongi tondô, azwè kamba yô gô
- 20 nuginlia 'nlwè. Konde mi tia, vendetwa gô bia miè gôre 'nlwè, inlè, mi dënga 'nlwè nte bela miè, ko miè kè mi alèngô nle 'nlwè nte bela 'nlwè; vendetwa, inlè, be dwanl' anyômanlô, fiandi,

egunlu, ibangwanla, iberinla, imoginla, ekale, mbèlèkè; vende twa, inlè, gô be fo bia miè, Anyambiè yam' e be jenliza miè ntyonli gôre 'nlwè, ko miè denl' awe-nge wi re w' aduô w' ajanj' ibe, ndô wi pa nige nkôndi avila gw' isyèkè n' ôvelanlô n' itonginla s' alendiô waô.

- 13 Yinlo nle nyongo yintyarô yi bia miè gôre 'nlwè. Gw' agwanla m' iyenl' imbanli g' irarô iga- 2 mb' iedu nyi be dwanlizô. Mi are bulia pa, mi bulia kè vènlô nt' awuli miè gw' avegagi miè nla 'nlwè nyongo yimbanli, yenlô kè vènlô gô re mi azyele, gôre waô wi re fwema pa, nla gôre aifiori waôdu, inlè, ja mi afo bia,
- 3 mi alwanle nli nkèngo; konde anlwè but' elingiliô, inlè, Krai e kamba vo miè; ô re azye dèla gô- 4 re 'nlwè, ndô are nli ngulu. Konde afanliô gô kros nli ndèlinli, ndô e dwanla bo nli ngulu y' Anyambiè; azwè kè azw' are dèla gôre lyè, ndô azwè be dwanla bo nla yè vo ngulu y' Anyambiè
- 5 gôre 'nlwè. Gèlagèlanl' ikuw' iyanli, vendetwa anlw' are gw' ibekelia; gènlizanal' ikuw' iyanli- mè. Ge anlwè pa mia g' ôfiwanja w' ikuw' iyanli, inlè, Jisu Krai are gô gare yanli? azya nlonlo
- 6 anlw' ar' inyanga fo. Ndô azwè devinla, 'nlè, anlwè be mia, inlè, 7 azw' azyel' inyanga fo. Ndô azwè kwenl' Anyambiè nkolo, inlè, anlw' alend' ibe; aranga 'nlè azwè ga yeulô n' inyanga, ndô inlè anlwè ga lend' eza zi re kwè- kwè, vang' azw' adwanla g' inya-
- 8 nga fo. Konde azw' ayolie sir' ôgiligili g' ôsaôn wedu, ndô kaô 9 gô kanl' ôgiligili. Konde azwè jenle mbia gô dwanla 'zwè dèla, ko 'nlwè dwanla jola: igamba nyinlo kè nyi banbiô gw' inkolo

10 sazyô, inlè imèpi' sanli. Gô nti-
nla yinlo tènda miè isaôn yinlo
gô re mi azyele, inlè, gô re miè
nla 'nlwè mi alwanle jola, ga nt'
ar' inyanga, nyi re Rerè pa pa miè
gô nuginlia, nl' aranga gô jiliza.

11 Gô nuunla, awarera, mbiambie-
nli. Mèpiônli; zindianl' irèñ'
iyanli; lwanlanli nl' orèñ' ômô;

lwanlanli nl' añènjè; gambèn'
Anyambiè y' itonda nla y' añè-
12 njè adwanla nla 'nlwè. Zangwa-
13 nlanli nl' isomba sôruna. Iyo-
mbwi yôdu y' abôgiza 'nlwè.
14 Imèpinlô s' Ôvanganli Jisu Krais,
nl' itonda s' Anyambiè, nl' ôga-
nganlô w' Inlinl' Iñia, wi ga lwa-
nle nl' anlwèdu.

EZANGÔ ZI POL GÔRE MONGI

GALATIA.

- 1 POL, erômi arang' avila gôr 'aula-
ga, ge vo anlaga, ndô vo Jisu
- 2 rôngunliè avila gw' ijuwa, miè
nl' awarerè waôdu wi re nla miè,
- 3 gôr' iñandô si Galatia: Imèpinlô
gôre 'nlwè nl' aîmènjè avila gôr'
Anyambiè ya Rerè, nl' Ôvanginli
- 4 wazyô Jisu Kraï, ô venli ôku' wè
g' ôñwanja w' ipav' isazyô, gô su-
nginla 'zwè avila gw' egômb' eève
zatè zinlô, ga nt' are ntondinli y'
- 5 Anyambiè ya Rer' iyazyô: gôre
yè ga lwanl' ivenda egômbè zôdu.
Amèn.
- 6 Mi mama, inlè anlw' akalwi nè-
ganèga yenlo avila gôre yè ô weli
'nlwè v' imèpinlô si Kraï, gô sô-
- 7 nge ntyangô mbia nyèulè; yi re
yi zyele rèti ntyangô mbia nyè-
nlè: ndô dadiè awèwo wi syoko-
lia 'nlwè, aève fevize ntyangô
- 8 mbia yi Kraï. Ndô vanganle
'zwè, ge enjèl avila g' ôrôwa, aka-
mbinla 'nlwè ntyangô mbia nyè-
nlè tômbare pa mèyo y' agambi-
nli 'zwè 'nlwè, e ga zavo nsavagô.
- 9 Nt' alônge buli 'zwè, yenlo fo bu-
lia miè vènlo inlè, Jog' ôm' edu
akambinla 'nlwè ntyangô mbia
nyènlè tômbare pa mèyo y' awo-
ngiô 'nlwè, e ga zavô nsavagô.
- 10 Konde vènlo mi but' imèpinlô s'
anlaga, mbè s' Anyambiè? ge mi
buta gô tondi' anlaga? Arwe mi
pe tondi' anlaga, gavo mi arange
nyôngô yi Kraï.
- 11 Konde mi mieza 'nlwè, awarera,
inlè ntyangô mbia y' agambinli
- miè, yi zyele ga nt' ar' anlaga.
- 12 Konde mi pa bonga yô gôr' anla-
ga, ge nènjô yô, ndô v' ituminlia si
- 13 Jisu Kraï. Konde anlw' arejogo
pa g' ôñwanja wi ndwanli yam'
egômb' elônga gw' isavinla s' Iju,
nt' agombizagi miè ñandô y'
Anyambiè pôlô viaganlô, ayiliza-
- 14 ga yô. Nl' aviaganli miè gw' isa-
vinla s' Iju aviaganl' awenge w'
avegagi nla miè nkônla mô gw'
inlongo nyam', alwanla nli mpiu
mpôlô gw' inènja s' irer' isam'.
- 15 Ndô gw' arondi Anyambiè, ô ña-
ngwanli miè avila gw' iwuñu
nyi ngi yam', awelia miè v' imè-
pinlô sè, aronda go pang' ôñwa-
nl' iè miô g' ôrèñi' iwam', inlè, mi
ga gambinlè, gôr' anlongo; mi pa
bônde du môndo nl' ôzyônli nli
- 17 ntyinla: ge panda gô Jerusalèm
gôre waô w' alônge dwanli rôñi:
ndô mi agèudi gô ntye yi Arabia;
nl' avila vovo awinyi miè gô Da-
maskos.
- 18 Avila vovo impuñi' irarô piaga-
nla pa avaudi miè gô Jerusalèm
gô jenle Sefas, nl' alwanli miè nla
yè igôñi ny' intyugu nli ntyugu
- 19 ntyanli. Ndô mi jenl' ôñiori wi
rôñi, kaô Jems y' ôñwongwè wa
- 20 Rerè. Gw' isaôn yi tendiula miè
'nlwè, vônla, g' ôzyô w' Anya-
- 21 mbiè, mi nôka du. Avila vovo
agèndi miè gw' imbôra si Siria nli
- 22 Silisia. Ndô ôzyô wam' wi miô
du gw' iñandô si Judia si re gôre
- 23 Kraï: kaô du w' ayogiô inlè,
Ayè ô lôuge kombizi 'zwè vènlo

- e kambinl' ibekelia mè s' alônge
 24 jiliziò ndè; nl' azumiuli waò Anyambiè g' òñwanj' iwam'.
- 2 Avila vovo igòñi ny' impuñia nl' impuñi' inlai piaganla pa avo pandi miè gò Jerusalèm mpo mò nli Barnabas; nl' awongi miè Titus kè nla miè. Nl' avandi miè v' imieza s' Anyambiè; arakilia waò ntyangò mbia yi kambinlò miè gòr' anlongo, ndò mi arakili yò ntyoria nla gòre waò w' eluñi, vende twa inlè mi pule mangò, ge mi aluò mi apuli mangò, vo
 3 nyawè. Ndò vanganle Titus, òñwo Grek, ò vegagi nla miè, e
 4 sòmbiò gò kèrò. Mi alendi yenlo g' òñwanja w' awarelè w' inòka w' ayinginli ntyoria nl' avònlò, gò dodinl' òdièngadièng' iwazyò wi re nla 'zwè gòre Kraiis Jisu, ko
 5 waò tugiza 'zwè. Ndò azwè jivire tugiz' ikuw' iyazyò gòre waò, vangaul' igwèr' iñiori, inlè ògilligili wi ntyangò mbia wi ga lwaule ula 'nlwè. Ndò waò w' arangiò nl' eluñi, (aranga 'nlè mi jenl' eluñi zaò isyolo; Anyambiè azyè nl' òma wantuntu) ndò waò w' arangiò nl' eluñi, wi kunda
 7 mie ezoma: ndò gw' ayenli waò inlè mi avenliò ntyangò mbia gòre waò wi r' izyomibè, nt' avenliò Pitèr ntyangò mbia gòre waò wi
 8 re kèrò pa, konde ayè ò nlungunli Pitèr gw' eñilò z' eròñi gòre waò wi re kèrò pa, ayè mèmò anlungunli miè kè gòr' anlongò; nla gw' amienli waò imèpinlò s' avenliò miè, Jems nli Sefas nli Jan, w' arangiò g' añèngo gò ñandò, w' awelanli nla miè nli arnabas ago mi ndegò, inlè azwè ga gènde gòr' anlongo, nla waò gòre mongi wi
 10 re kèrò pa. Dadiè w' awelagi 'zwè gò jònginli' ikuge; ndaga mèmò avegagi miè kè mpiu gò denda.
- 11 Ndò gw' añienli Pitèr gò Antiok, mi azozi nla yè òzyò g' òzyò,
 12 konde avegagi nli ntyèmbo. Konde anlaga w' avili gòre Jems waò ñiagaga ro, anyagagi nl' anlongo: ndò gw' añienli waò, azanjinli añangwanla nla waò, nl' itia si mongi w' avegagi kèrò
 13 pa. Nl' Iju iñiori ke s' avondi nla yè mpondiaga; i yenlo vanganle Barnabas kè agegunliò nl' òmbia-
 14 gwanl' iwaò. Ndò gw' ayenli miè, inlè wi pa kanganla gòre, ga nt' ar' ògiligili wi ntyangò mbia, mi awulinli Sefas gw' azyò ma waòdu inlè, Ja awè, òñwo Ju, w' adwanl' egolanli g' anlongo, nl' aranga ga Iju, ezande zi sòmbio
 15 anlongo gò dwanla g' Iju? Azw' Iju nli njanli, nl' arang' ivavisi
 16 y' 'anlongo, ndò azw' avòrò, inlè anlaga wi pò mbèñ nli janj' ampanga, ndò kaò nli bekelie Jisu Kraiis, yenlo añekeli 'zwè Jisu Kraiis, ko 'zwè pò mbèñ nli bekelie Kraiis, nl' aranga nl' ijanja s' ivanga: konde zyel' òmo be pò
 17 mbèñ nli janj' ampanga. Ndò ja 'zw' abute pò mbèñ nle Kraiis, ko 'zwè dèngò ivavisi azwèndè, gambènlè Kraiis ayè òyanjisi w' ipava? Alwanlize yenlo. Konde ja mi afo nòge, ya y' aza-
 18 zyiò miè, gambènlè mi apang'
 19 òku' wañimè òvavisi. Konde v' ivanga ayuwi miè gw' ivanga, inlè mi ga lwanle bo gòr' Anyambiè. Mi are banliò pa ta nli
 20 Kraiis gò kros; nla ja mi adwanla bo, aranga miè nyènlè, ndò Kraiis e dwanla gòre mie: nl' eñènlò zi dwanlò miè vènlò g' òzyònlì, mi dwanla zò nli bekelie Òñwa w' Anyambiè, ò rondi miè, av' òkù' wèndè g' òñwanj' iwam'. Mi pa pang' imèpinlò s' Anyambiè òsa-
 21 òn wanyawènyawè; konde ja mbèñ yi pila gw' ivanga, ga-

- mbènîlè Kraïs ayuwi vo nyawè-nyawè.
- 3 Itēmū yi mongi Galatia, mande are nènîba pa 'nlwè, anlwè yi re dôvînlò pe Kraïs gw' antyo ma-
- 2 nli kominlò pa gò kros? Mi bele nèng' igamba nyinlo dadîè gôre 'nlwè inlè, Anlw' alèng' Inlinla nli janj' ampanga, ge nli' ijogo s'
- 3 ibekelia? Anlw' ar' itēmū yenlo? Anlwè pakilia pa nli' Inlinla, vè-nlo anlwè sulizia nli' ôzyônli?
- 4 Anlw' azindinl' isaôn imienge yenlo vo nyawènyawè? j' adwanla rêti vo nyawè. Ayè sambô ô pa 'nlwè Inlinla, ayanje lemba gôre 'nlwè, e denda yenlo nli' ijanja s' ivanga, mbè nli' ijoginlò s'
- 6 ibekelia? Ga nt' aṽekeli Abraham aṽekeli' Anyambiè, ko sô tanginlò yè vo ôgôre. Sambô mi-anl' inlè, mongi wi bekelia, waô
- 8 nli' awanla wi Abraham. Nl irèndo, miagaga gw' alônga, inlè Anyambiè e be p' anlongo mbèṁ v' ibekelia, y' agambinli Abraham utyangô mbia egômbe ṽiagaga ro, inlè, Anlongo mûdu mi be savi-
- 9 nlò gôre 'wè. Yenlo anlaga w' ibekelia wi savinlò ta nli Abraham ô ṽekeli. Konde ôntangô wi bekelia ijanja s' ivanga wi re nli' ôzavô: konde re tèndô pa inlè, Ôzavô gôr' ôm' edu ô re e pa dwanla gw' isaôn yôdu yi re tèndô pa gw' ezangô z' ivanga, gô
- 11 denda yô. Yi re zange kè 'nlè, zyel' ômo be pò mbèṁ g' ôzyô w' Anyambiè nli' ivanga: konde re tendô pa inlè, Ôgôre e be dwanla
- 12 nli' ibekelia. Nli' ivanga nyl pîla gw' ibekelia; ndô nyl bulia 'nlè, Ayè ô dend' ampanga e be dwanlizô bo nle mô. Kraïs alandunli 'zwè avila g' ôzavô w' ivanga, konde arwenl' ôzavô g' ôṽwanj' iwazyô: konde re tèndô pa inlè, Ôzavô gôr' ôm' edu ô banliô gw'
- 14 ererè: inlè ôzavinlò wi Abraham wi ga lwanle gôr' Anlongo gôre Jisu Kraïs; ko 'zwè bong' ômpanganlò w' Inlinla v' ibekelia.
- 15 Awarera, mi kamba g' anlaga: vanganle y' adwanle njeka y' ôma, ja y' ajekanlò mbiambiè, zyel' ômo bundakanla yô, ge kund' agamba gô yô. Ndô impanganlò y' avanganliô gôre Abraham nli' ôṽwanl' iè. Yi pa bulia 'nlè, Gôr' awanla, ga gôr' awe-nge; ndô ga gôr' ôṽmori inlè, Gôr'
- 17 ôṽwanl' io, ayè nle Kraïs. Ndô mi bulia 'nlè, Njeka y' alônge dwanlizô nli' Anyambiè, y' ayolie pangô ôsaôn wanyawènyawè nli' ivanga, ny' aṽienli inkama s' impumia nlai nli' agôṁi m' impum' ararô piaganla pa, ko ômpanganlò dwanl' ôsaôn wanya-
- 18 wè. Konde jogo ijiga s' apila gw' ampanga, gambènîlè s' avile nyè-nlè g' ômpanganlò: ndô Anyambiè avenli sô gôre Abraham v'
- 19 ômpanganlò. Ivanga ande sambô? Ny' agundiô g' ôṽwanja w' ipava, kaô ôṽwanla mbè ô vanganliô ômpanganlò abia; ny' alôṽô kè nli' ienjèl v' ôgo w'
- 20 ôvovi. Ôvovi rêti arang' ôvovi w' ôṽmori; ndô Anyambiè nli' ô-
- 21 ṽmori. Sambô ivanga nyi sir' impanganlò y' Anyambiè? Alwanlize yenlo: konde arwe 'nlè avenliô ivanga nyi re ko p' eṁṁè-nlo, gavo ôgôre w' aro pili gw'
- 22 ivanga. Ndô irèndo yi re nunja pe ya yôdu gw' ibe, inlè ômpanganlò wi pila gw' ibekeliè Jisu Kraïs wi ga vò waô wi bekelia.
- 23 Ibekelia ṽiagaga ro, azw' avenjavenjiô gô ngulu y' ivanga, nunjô pa gô penginl' ibekelia s' avenjô gô tuminliô. Yenlo ivanga nyi re dwanla p' ônlènji gôre 'zwè gô бага 'zwè gôre Kraïs, ko
- 25 'zwè pò mbèṁ v' ibekelia. Ndô

- ibekelia bia pa, azw' azye nyènlè
 26 gô ngulu y' ônlênji. Konde
 anlwèdu anlw' awanla w' Anya-
 mbiè, v' ibekelia si bekelia 'nlwè
 27 Krais Jisu. Konde anlwè nta-
 ngô y' avaptaiziô gôre Krais,
 28 anlw' awori Krais. Zyele nyè-
 nlè ôñwo Ju ge ôñwo Grek, zyele
 nyènlè ôsyaka ge ôñwontye, zye-
 le nyènlè ônlôñie ge ôñwantô:
 konde anlwèdu anlw' ômô gôre
 29 Krais. Nla ja 'nlw' adwanle mo-
 ngi wi Krais, gambèul' anlw'
 awanla wi Abraham, nl' iyigisi
 ga nt' ar' ômpanganlô.
- 4 Ndô mi bulia 'nlè ôlingô wi
 dwanl' ôyigisi ôñwanlô, e pa ba-
 ngwanla nli nyôngô, vanganl'
 2 ayè rerè yi ya yôdu; ndô are gô
 ngulu y' ivenjavenji nl' irerè agè-
 nda gw' egômbe z' areviô nle Re-
 3 rè. Yenlo kè 'zwè, gw' avegagi
 'zwè awanla, azw' arugiziô gô
 ngulu y' intyale si ntye yinlo:
 4 ndô gw' azyiç' egômbe, Anya-
 mbiè arôñi' ôñwanl' iè, janlô pa
 nl' ôñwantô, janlô pa kè gô ngu-
 5 lu y' ivanga, gô dandunla waô w'
 avegagi gô ngulu y' ivanga, ko
 'zwè pô inyanga ny' awanla.
 6 Nla gô re 'nlwè awanla, Anya-
 mbiè are tôñia p' Inlinla ny'
 Ôñwanl' iè gw' irèñi' iyazyô, nyi
 7 tônga inlè, Abba, Rera. Yenlo ô
 zyel' ôsyaka nyènlè, ndô ôñwa-
 nla; nla ja ôñwanla, gambèulè
 ôyigisi vo Anyambiè.
- 8 Ndô egômbe mè gw' avegagi
 'nlwè anlwè mè Anyambiè, a-
 nlw' ayanjinli ya yi re arang'
 9 inyambiè gô mpanginli: ndô vè-
 nlo gô re 'nlwè mia p' Anyambiè,
 ge gô re 'nlwè miô pa nl' Anya-
 mbiè, ezande zi fo fwinya 'nlwè
 gw' isaôn ilèle nla y' isyolo fo, gô
 bele fo tugiz' ikuw' iyanli gô yô?
 10 Anlwè penjavenj' intyugu, nl'
 agwèll, nli gômbe, nl' impuñia.
- 11 Mi tia g' ôñwanj' iwanli, vende
 twa inlè mi are janja pa gôre
 'nlwè vo nyawè.
- 12 Kokoloanli, awarera, lwanlanli
 ga miè, konde miè kè mi are ga
 'nlwè. Aulwè janjinla miè mbe
 13 du. Anlw' avôrô inlè mi aga-
 mbinli 'nlwè ntyangô mbia gw'
 alônga g' ôñwanja wi ndèlinli y'
 14 ôzyônli: nla gw' alembiô 'nlwè
 nli ndèlinli y' ôzyônli wam',
 anlwè pèdia ge bika miè; ndô
 anlw' awongi miè ga enjèl y'
 Anyambiè, vanganle ga Jisu
 15 Krais. Mbi' yanli yi re gwi sa-
 nibô? Konde mi takilia g' ôñwa-
 nj' iwanli inlè, arwe ko joliô,
 anlw' aro tôknu' antyo manli
 16 ava miè mò. Mi atwenl' ôlôvâ-
 lôvi wanli sambô, konde mi bu-
 17 linlia 'nlwè ôgiligili? Wi tonda
 'nlwè nli mpiu ndô mpiu yaô yi
 zyele mbia; konde wi bele divi-
 nla 'nlwè, ko waômè jôngunlô
 18 nle 'nlwè. Re mbia gô jôngunlô
 gô mbia egômbe zôdu, nl' aranga
 19 dadiè gôre miè nla 'nlwè. Awa-
 nl' iyam', mi afo jenl' isyongo y'
 ijanla g' ôñwanj' iwanli kaô ego-
 lauli zi Krais z' apangô gw' irèñi'
 20 iyanli. Mi o tonde dwanla nla
 'nlwè vènlô, agalunl' iuyôï nya-
 m'; konde mi are nli mpaga g'
 ôñwanj' iwanli.
- 21 Wulinlianli miè, anlwè yi bele
 dwanla gô ngulu y' ivanga, anlwè
 22 pa jogo ivanga? Konde re tèudô
 pa inlè, Abraham ayanli aw'
 anlôñie açanli, ôñiori nl' ôñwanl'
 ôsyaka, nl' ôñiori nl' ôñwant'
 23 ôñwontye. Ndô ayè y' ôñwanl'
 ôsyaka ayanliô ga nt' ar' ôzyô-
 nli; ndô ayè y' ôñwanl' ôñwo-
 ntye ayanliô v' ômpanganlô.
 24 Isaôn yinlo nkôgô: konde antô
 winlo nl' injeka mbanli; mori yi
 nômba yi Sinai, yi janl' awanl'
 25 asyaka, yinlo nle Hagar. Ndô

Hagar yinlo nle Sinai, nôm̄ba yi re gô Arabia, ayè e kolanlô nli Jerusaldm̄ y egômbezinlo: konde
 26 ayè ôsyaka nl' awanl' iè ta. Ndô Jerusaldm̄ yi pila gw' igônlo, yi re yô nle ngi yazyô, yô ôñwontye.
 27 Konde re tëndô pa inlè, Yenle mbia, awè nkele ô re ô pa janla; wôginla ko tônga, awè ô pa sunl' isyongo; konde awanla w' ôñwanl' ôrevô wi r' awenge viaganlô nl' awanla w' ôñwantô ô re nl'
 28 ônlôm̄ie. Ndô, awarera, azw' are nt' avegagi Izak, awanla w' 29 ômpanganlô. Ndô ga nt' arwenl' egômbe m̄ie inlè ayè ô yanliô ga nt' ar' ôzyônli agombiziè ô yanliô ga nt' ar' Inlinla, yenlo re kè
 30 vênlo. Ndô irendo yi bulia sè? Inlè, Rômb' ôñwant' ônlive nl' ôñwanl' iè: konde ôñwanla w' ôñwant' ônlive ayige nl' ôñwanla
 31 w' ôñwant' ôñwontye. Sambô, awarera, azw' arang' awanla w' ôñwant' ônlive, ndô w' ôñwant' ôñwontye.
 5 Kraiſ avangi 'nlwè dièngadiènga gô dwanl' awontye: lwanlanli yenlo sambô, ko avo kôtônli nli mpanga y' ônlive.
 2 Vônla, miè Pol mi bulinlia 'nlwè inlè, ja 'nlw' akèra, gambènlè
 3 Kraiſ anlungunle 'nlwè du. Mi fo bulinli' ôm' edu ô kèrô inlè, ayè ônlwanlisi gô dend' ivanga
 4 nyôdu. Anlw' abangwanli nli Kraiſ, anlwèdu yi bute mbèñ gw' ivanga; anlw' apôswi avila gw'
 5 imèpinlô. Konde v' Inlinla azwè penginl' iguñu nyi mbèñ gw' ibekelia. Konde gôre Kraiſ Jisu
 6 ikèra si dende mpongo, idwanl' ôzombè kè si dende mpongo; ndô kaô ibekelia si janja vo itonda.
 7 Anlw' avegagi mpulage mangô mbiambiè; mande alegi 'nlwè inlè anlw' ayoginl' ôgiligili?
 8 Ôzyoriô wiulo wi pa pila gôre

9 yè ô fwelia 'nlwè. Ôñwozoma wi lèvèn wi tiviz' imunga
 10 nyôdu. Mi are nl' iguñu nyinlo g' ôñwanj' iwanli gôre Rerè, inlè anlw' avikili' igamb' inyènle: ndô ayè ô syuga 'nlwè ôm' edu e
 11 be twanl' ôgar' iwèdmè. Ndô miè, awarera, ja mi pe kambinl' ikèra, mi pe kombizô sè? J' atwa nlo-
 12 nlo, gambènl' ibaku nyi kros ny' atômbiô. Toto waô wi syuga 'nlwè wi be syarenla.
 13 Konde, awarera, anlw' aweliô gô dwanla dièngadiènga; dadiè ôdi-
 14 èngadièng' iwanli w' alwanla gô nunguunl' ôzyônli, ndô yanjanla nli nl' itonda. Konde ivanga
 15 nyôdu nyi dendô nl' igamb' iñiôri, nyô inlè, Rond' ôganganlô wo g' ôku' womè. Ndô ja 'nlw' anô-
 16 manla anyaganla, ãdaminlanli anlwè vende jilianla.
 17 Ndô mi bulia 'nlè, Lwanlanli ga nt' ar' Inlinla, gambènl' anlw' alend' itonginla s' ôzyônli. Konde
 18 ôzyônli wi tonginla nsirag' Inlinla, nl' Inlinla kè nyi sir' ôzyônli; konde isaôn yinlo yi siranla; yenlo anlwè jolîe denda nte bela
 19 'nlwè. Ndô ja 'nlw' akèndiô nl' Inlinla, anlw' azye gô ngulu y' ivanga. Ndô ijanja s' ôzyônli si
 20 re miô pa mbiambiè, se sinlo inlè, iuanla nla winganli, intyale s' isyèkè, itonginla, isavinl' ikanla, avônlo m' aganga, ndôvã, anyô-
 21 m̄anlô, idôv' impaga, iñandi, egunlu, ibangwanla, ijaruanla, inè nja s' inôka, ñandi, ibongô s' alu-
 22 gu, ôgazyô nl' intyale ga sinlo: mi bulinlia 'nlwè g' ôñwanja wa sô, ga nt' alônge bulinli miè
 23 'nlwè, inlè waô wi dend' agamba ga minlo w' ayigiz' inlôngo ny' Anyambîè. Ndô ilônda y' Inlinla nle itonda, igèvã, añdènjè, isindinl' ida, nkèngo, ômbia, ibeke-
 24 liô, ôkendekende, isinbia s' ôku-

- wa: intyale ga sinlo si degô nl'
- 24 ivang' iedn. Nli mongi wi Kraisi Jisu wi re banlia p' izyônli yaô gô kros nl' ijôngunla nl' itonginla sa yô ta.
- 25 Ja 'zw' adwanla nl' Inlinla, azwè ga ganganle nl' Inlinla kè.
- 26 Azw' alwanl' idandô yanyawè, azw' aṽendianlanli, ge jenlanle ṽandi.
- 6 Awarera, vanganl' ôm' akôtô nl' ifwema, anlwè, yi re ga nt' ar' Inlinla, winlizanl' ôm' ônlongo mè nli mpanginli y' ôkendeke-nde, mbandaminlag' iknw' iyanli, anlwè kè anlwè vende syoriô.
- 2 Rwanlanlanl' arwanlô mauli, ko dendanl' ivanga nyi Kraisi yenlo.
- 3 Konde jog' ôm' ajenla 'nlè ayè ezôma, ge azyele, e temiz' ôku' 4 wèmdè. Ndô ôm' edn e ga gènliz' eṽilô zèmdè, gambènl' asyôgwa nl' ôku' wèmdè dadiè, aranga nl' ôm' 5 ôṽwènlè. Konde ôm' edn e be twanl' irwanlô nyèmdè.
- 6 Ndô ayè ô nènjô e ga gere nl' ômo nènjè yom' iyè ṽia yôdn.
- 7 Arenizônli; Anyambiè azyèliô: konde eza zi nyènyô nl' ôma, zô 8 mèmô zi be tenlô ndè. Konde ayè ô nyènya g' ôzyônli wè, e be tenl' ibonla avila g' ôzyônli; ndô ayè ô nyènya gw' Inlinla, e be tenl' eṽènlô z' egômbe zôdn avila 9 gw' Inlinla. Azw' ayasenli de-
- nde mbia: konde gô be duk' egômbe azwè be tenla, ja 'zw' agwa 10 sike. Yenlo, gô re 'zwè nl' egômbe, azwè ga lend' anlaga waôdu mbia, nla pôsyô waô wi nagô y' ibekelia.
- 11 Vônlanli, nl' irèndo nde impôlô yi re miè tèndinla pa 'nlwè nl' 12 ôgo waṽimè. Waô wi bele mēpe jenlô g' ôzyônli, wi sômbia 'nlwè gô kèrô; dadiè wi vende kombizô g' ôṽwanja wi kros yi 13 Kraisi Jisu. Konde vanganle waô wi kèrô wi pa penjavenj' ivanga; ndô wi bela 'nlwè gô kèrô, ko waô syôgwa nl' izyônli 14 yanli. Ndô alwanlize gôre miè gô syôgwa, kaô du nli kros ya Rer' iyazyô Jisu Kraisi; gô yô ntye y' aṽanliô g' ôzamb' iwam', miè kè mi aṽanliô g' ôzamba wi ntye.
- 15 Konde gô kèrô arang' ezôma, gô dwanl' ôzombè kè arang' ezôma, 16 ndô kaô ipangô ijônla. Nl' ôntangô wi dwanla ga nt' ar' ivanga nyinlo, aṽènjè mi ga lwanle gôre waô, nli nkèngo, nla gôre Israèl y' Anyambiè.
- 17 Avila vènlô ôm' edu e ga rig' azyokolia miè konde mi twanle lingiliô yi Jisu g' ôku' wam'.
- 18 Awarera, imèpinlô sa Reri yazyô Jisu Kraisi si ga lwanle nl' anlinl' imanli. Amèn.

EZANGÔ ZI POL Y' EROMI GÔRE MONGI EFISUS.

- 1 POL, erômi zi Jisu Krais vo ntô-
ndinli y' Anyambiè, gôr' iyombwi
yi re gô Efisus, nla gôre waô wi
2 bekelie Krais Jisu: Imèpinlô gô-
re 'nlwè nl' añènjè avila gôr'
Anyambiè ya Rer' iyazyô nl' avi-
la gôr' Ôvanginli Jisu Krais.
3 Ôzavinlô gôr' Anyambiè Rerè y'
Ôvanginli wazyô Jisu Krais, ô re
'zwè savinla pa nl' ôzavinlô edu
w' Inlinla gw' imbôra s' ôrôwa
4 gôre Krais: vanganle ga nt' avi-
njiô ndè 'zwè gôre Krais ntye
yinlo lôviagô ro, inlè azwè ga
lwanl' iyombwi nli mpèlo fo g'
5 ôzyô wè nl' itonda. Alingili 'zwè
ke gô dwanla gôre yè nl' inyanga
ny' awanla vo Jisu Krais, ga nt'
avegagi ntondinli y' ôrèñ' iwè,
6 gw' isuminlia s' imèpinlô sè ibia,
s' avenliô ndè 'zwè gôre yè ô to-
7 ndô. Gôre yè azw' are nl' ôla-
ndunlô vo ntyinl' iyè' vanganl'
inyezô s' ipava, ga nt' ar' ibunla
8 s' ikèsyi sè, si re yè bunliza pa
gôre 'zwè gw' imia sôdu nl' ôkeli
9 wôdu, are mieza pa 'zwè k' isaôn
y' iyumbunlô yi ntondinli yè, ga
nt' are nkenjinli yè y' agenjiô
10 ndè gôre yè, nkenjinli mè yi be-
twa gô be syiçe gômbe, inlè gô
datiz' isaôn yôdu gôre Krais, isaôn
yi re g' ôrôwa, nl' isaôn yi re gô
11 ntye. Gôre yè kè azw' atwenl'
iyigisi, konde azw' avegagi dingi-
liô pa ga nt' are nkenjinli yè ô
janj' isaôn yôdu ga nt' are ntondi-
12 nli y' ôrèñ' iwè; gô ntinla 'nlè
azwè y' alônge bekelie Krais, azwè
ga lwanle gw' isuminlia s' ivend'
13 inyè. Anlwè kè, anlwè jogo p'
igamba ny' ôrèti, vanganle ntya-
ngô mbia y' ôzunginlô wanli, aÿe-
kelie kè, anlw' alingiliô nl' Inli-
14 nl' Iÿia ny' ômpanganlô, nyi re
gôre 'zwè mbei nônga y' ijig' isa-
zyô, agènda gw' egômbe zi be da-
ndunlô mongi w' Anyambiè, gw'
isuminlia s' ivend' inyè.
15 Gô ntinla yinlo mè kè, vo re
miè jogo pa g' ôñwanja w' ibeke-
li' sanli gôre Rerè Jisu nla g'
ôñwanja w' itond' isanli gôr' iyo-
16 mbwi yôdu, mi pa tiga gô p' ake-
ÿa g' ôñwanj' iwanli, ntetaga
17 'nlwè gw' inkolo sam'; inlè Anya-
mbiè y' Ôvanginli wazyô Jisu
Krais, Rerè y' ivenda, e ga ve
'nlwè inlinla ny' imia nla ny' itu-
minlia gô kôtiza g' ôñwanj' iwè;
18 ko antyo m' irèñ' iyanli dwanla
nungunlô pa, ko 'nlwè mia nt'
ar' igumûu nyi mbeli yè, nli nt' ar'
ibunla s' ivenda ny' ijig' isè, gôr'
19 iyombwi, nli nt' ar' ipend' ipôlô
si ngulu yè gôre 'zwè yi bekelia,
ga nt' ar' ijanja si njolinli yi ngu-
20 lu yè, s' ayanjiô ndè gôre Krais
gw' arôgunlizè yè avila gw' iju-
wa, alwanlizè tu g' ôgo wè ônlô-
21 mîè gw' alwanlô m' ôrôwa, gw'
igônlo bô viaganlô nl' ipanginla
sôdu, nl' inyanga, nli ngulu, nl'
ivenda, nl' in' iedu nyi tetô, ara-
nga gô ntye yinlo dadie, ndô kè
22 gô ntye yi bia. Nl' aweliè isaôn

- yôdu g' ôdôlôngô w' intyôzyô sè, alôvîdê gô dwanl' ewônjô z' isaôn
- 23 yôdu gô ñandô, yô nl' ôku' wè, jônliô pa nle yè ô jônlie ya yôdu gô mbôr' iedu.
- 2 Anlw' avegagi juwa pa g' ôñwa-2 nja w' ipava nl' ibe sanli, s' alwanlagô 'nlwè gw' alônga ga nt' are ntyale yi ntye yinlo, ga nt' ar' ôvanganli w' inyanga ny' ômpunga, inlinla nyi janja vèulo gw' irêmia y' awanla w' itwayogi-3 nlô. Azwèdu azw' alwanlagi gôre waô kè nli mori gw' itongiula s' ikuw' iyazyô, ndendage ntondinli y' ôzyônli nla y' ôrêmia, azw' avegagi k' awanla w' egunlu nli nja-4 nli egolanli g' aîmori. Ndô Anyambiè, ô re nkèngô mpôlô, v' ito-5 nd' isè sipôlô s' arondidê 'zwè, vanganle gw' avegagi 'zwè juwa pa v' ipav' isazyô, alwanlizi 'zwè bo ta nli Krais (anlw' asunginlô 6 nl' imèpinlô), arôngunlia 'zwè ta nla yè, alwanliza 'zwè tu nla yè gw' imbôra s' ôrôwa, gôre Krais 7 Jisu: inlè, gô gômbe yi bia ko yè tuminli' ibunla s' imèpinlô sè vo nkèngô yè gôre 'zwè gôre Krais 8 Jisu. Konde anlw' asunginlô nl' imèpinlô v' ibekelia; nli ndaga miè yi pîla gôr' anlwèmiè: yô nl' eza zi pô nl' Anyambiè mpagaga: 9 aranga kè nl' ijanja, ôm' edu e 10 vende syôgwa. Konde azwè ijanj' isè, s' ayanjiô ndè gôre Krais Jisu gô vîlô vîa, y' agenjiô nl' Anyambiè gw' alônga gôre 'zwè gô dwanla gô yô.
- 11 Yento yônginlianli, anlwè y' avegag' anlongo gô njanli, aweliô nle waô wi re kèrô pa nl' ago g' 12 ôzyônli, inlè, Izombè; yônginlianl' inlè egômbe miè anlwè pegaga nli Krais, anlw' avegag' awoga gw' inlongo nyl Israël, nl' agènda gw' injeka s' ômpanganlô, ndwanlaga iguûu fo nl'
- 13 Anyambiè fo gô ntye. Ndô vè-nlo gôre Krais Jisu anlwè y' avegagi bô anlw' atwenli pièrè vo 14 ntyinla yi Krais. Konde ayè nl' aîmènjè mazyô, ô vangi yô vânlî 15 eîmori, azazy' ôgômba wagare; g' ôzyônli wè are tômbe pa kè ndô-vâ, vanganl' ivanga nyi re nl' isômbia; ko yè panga waô aîvanli ôm' ôñwonla ômîori g' ôku' wè-16 miè, mpangag' aîmènjè, amèpia-nla waô aîvanli nl' Anyambiè g' ôku' ômîori vo kros, ujônlage ndô-17 vâ nla yô. Nl' aîtienlè agambi-nla 'nlwè yi re bô, nla waô wi 18 re pièrè, aîmènjè. Konde vo yè azw' anlongo ambanli azw' are nl' iyinginlô gôre Rerè nl' Inli-19 nl' iîmori. Sambô vèulo anlw' azele nyènlè agènda ge awoga, ndô anlw' atwenl' alwanli nl' iyombwi, anlwè nl' egondo z' 20 Anyambiè; anlw' are nògô pa gw' izanga nyi rômîi nl' ivogisi, Krais Jisu ayèmiè idô ivôlô nyi 21 ntulungu; nli nòginli yôdu, jô-ngô pa ta nle yè, yi penda du mpendaga gô nagô yôrunda gôre 22 Rerè; gôre yè kè anlw' are nògô pa ta ilwanlô ny' Anyambiè gw' Inlinla.
- 3 Gô ntinla yinlo miè Pol, mbwe-di yi Krais g' ôñwanj' iwanli 2 anlw' anlongo,—j' adwanl', inlè anlw' are jôgo pa g' ôñwanja w' igamba ny' imèpinlô s' Anya-mbiè nyi re pô pa miè g' ôñwa-3 nj' iwanli; inlè mi amiezîô nl' ituminlia s' Anyambiè ôsaôn w' iyumbunlô, nt' arèndinli miè 4 'nlwè nl' agamb' amèwo; gô ta-ngunla 'nlwè miè, anlwè ko mi' ikôtiz' isam' gw' isaôn y' iyumbu-nlô yi Krais; yi re yi miezô awa w' anlaga gw' ampôûi' alônga, ga-nt' are yô miezô pa nl' Inlinla egômbe ziulo gôre rômîi yè yo-6 mbwi nl' ivogisi; inlè, anlongo

m' atwenl' iyigisi ta nl' Iju, nl' ôku' ômô nla waô, nl' iwongisi nla waô y' ômpanganlô wi re gôre Krai Jisu vo ntyangô mbia, 7 mi avangiô minisè yi ntyangô mbia mè, ga nt' are mpenli y' imèpinlô s' Anyambiè s' avenliô miè ga nt' are njanjiuli yi ngulu yè. 8 Gôre miè, ôñwangô mè gôr' iyombwi yôdu, avenliô imèpinlô sinlo, gô kambini' anlango ibunla s' ambia mi Krai si re s' ayo- 9 liè miô, ayenliz' anlaga nt' ar' igamba ny' iyumbunlô ny' ayubunliô avila gw' egômbe zôdu gôr' Anyambiè ô vangi ya yôdu; 10 ko mbunlinli y' imia s' Anyambiè miezô vênlo gôr' ampenda nl' anyanga gw' imbôra s' ôrôwa 11 vo ñandô, ga nt' are nkenjinli yè y' egômbe zôdu y' agenjiô ndè gôre Krai Jisu y' Ôvanginli wa- 12 zyô: gôre yè azw' are nl' iganda nl' iyinginlô itia fo v' ibekeli' sa- 13 zyô gôre yè. Yenlo mi bel' igamba nyinlo gôre 'nlwè, inlè, alè- 14 lanli g' ôñwanja w' injuke si je- 15 nlô miè g' ôñwanj' iwanli, sô nl' ivend' inyanli. 14 Gô ntinla yinlo dôñinla miè Re- 15 rè akotolo, ô re waôdu wi re g' ôrôwa nla gô ntye wi re bêtô ana 16 avila gôre yè, inlè e ga ve 'nlwè, ga nt' ar' ibunla s' ivend' inyè, 17 ko 'nlwè jolizô nli ngulu gô gare 18 yanli v' Inlinl' inyè. Krai kè e ga lwanle g' irèñ' iyanli v' ibeke- 19 lia; anlwè jola pa, dôñiô pa gw' 20 itonda, ko 'nlwè jolie kôtiza nl' iyombwi yôdu nt' ar' ômpuzyu 21 nl' elavinli nl' elôndwinli nl' 19 ôronga, amia k' itonda si Krai si piaganl' imia sôdu, ko 'nlwè jô- 20 nliô nl' ibunla s' Anyambiè sôdu. 20 Gôre yè ô re nli ngulu yi denda viaganlô nli nte bambia 'zwè ge 21 pikilia, ga nt' are ngulu yi janja 21 gôre 'zwè, gôre yè ga lwanl' ive-

nda gô ñandô nla gôre Jisu Krai agenda gw' ampôma môdu gô konlako. Amèn.

4 Sambô miè, mbwedi ya Rerè, mi kwenla 'nlwè nkolo inlè, lwanlanli swaswo nl' ifweliô s' awe- 2 liô 'nlwè, nl' ôdwèrè w' ôrèma wôdu, nl' ôkèndekende, nl' isi- 3 ndinl' ida, zindianlanli nl' ito- 3 nda. Genlisanli gô penjavenj' ôku' ômô w' Inlinla nl' ôgôrô w' 4 añènjè. R' ôku' ômori, nl' Inli- 4 nl' iñori, vanganle ga nt' aweliô 'nlwè gw' iguñu iñori nyi mbe- 5 li yanli; r' Ôvanginli ômori, ibe- 6 keli' iñori, nl' ibaptaiz' iñori, 6 r' Anyambiè mori Rerè ya waô- 7 du, ô re gw' igônlo nyi ya yôdu, 8 nla gô ya yôdu kwanga nla kwan- 9 nga. 7 Ndô ôm' edu gôre 'zwè avenliô imèpinlô a nt' ar' egènlizô zi 8 mpenli yi Krai. Yenlo buliè, 'nlè, Gw' avandiè gw' igônlo, 9 agèndi nl' imbwedi, av' anlaga ya 9 yi mpagaga. Ndô igamba nyinlo inlè, Avandi, nyi re sè kaô du 10 inlè azuminli kè gw' imbôra si 10 ntye? Ayè mèmô ô zuminli nle 11 yè ô vandi gw' igônlo viaganlô 12 nl' irôwa yôdu, kè yè jônliè ya 13 yôdu. Nl' alôñiè awèwo, rômi; 14 añori, ivogisi; añori, igambinli; 15 añori, ivenjavenji nl' inlènji; gô 16 mèpiz' iyombwi, gô nungunl' 17 eñilô zi minisè, nla gô nuginli' 18 ôkuwa wi Krai: kaô azwèdu du 19 azw' atwa ôku' ômô gw' ibekelia, 20 nla gw' imia s' Ôñwa w' Anya- 21 mbiè, azyiwa gw' igônla ny' ôma, 22 vanganl' egènlizô z' igônla nyi 14 Krai: ko 'zw' avo dwanl' awa- 23 nla, mbôlanganlagô arwanlagô 24 vonlo nla vonlo nl' ômpung' iedn 25 w' inènja' v' avônlo m' anlaga, 26 nl' itemiza si fwemiza waô anla- 27 ga; ndô nkambag' ôgiligili gw' 28 itonda, azwè ga vômè gw' isaôn

yôdu gôre yè, ô r' ewônjô, vanga-
 16 nle Kraï; vo yè ôkuwa wôdu wi
 datizô ayôngô ta mbiambiè v'
 inungunla si ntyongakanlô edu,
 ev' iedu njanjaga ga nt' ar' egè-
 ulizô za zô, ko ôkuwa penda gw'
 isanuginlia gw' itonda.

17 Igamba nyinlo nyi buliô miè,
 arakilia gôre Rerè, inlè, alwanla-
 nli nyènlè ga nte dwanl' anlongo,

18 gw' edosyu z' irèñ' iyaô, wi re nli
 wônjô yaô mpiri, waô k' awoga
 gw' emènlo z' Anyambiè v' itèñu
 yi re nla waô, vo njolinli y' ireñ'

19 iyaô. Mongi sinlo, gô re wi zye
 nli' irèñia yi pikilia nyènlè, wi re
 pa p' ikuw' iyaô gw' itonginla gô
 dend' isyèkè sôdu nli' ôgasyô.

20 Ndô anlw' azye nênga pe Kraï
 21 yenlo; ja rêti anlw' ayogiô yè,
 anlènjô gôre yè, nt' ar' ôgiligili

22 gôre Jisu: inlè, gô ðñwanja wi
 ndwanli yanli nênga, anlwè ga
 rômby' ômo lungu wi re feva pa

23 nli' itonginla s' itemiza; ko 'nlwè
 kalw' awonla gô mpanginli y'
 24 irèñ' iyanli, awor' ôm' ðñwonla

wi re pangô pa g' Anyambiè, nli'
 ôgôre nli nkèrè yagiligili.

25 Sambô, walanl' inôka, ko ka-
 mbanal' ôgiligili ôm' edu nli' ôga-
 nganlô wè: konde azwè nle va

26 azwè nli' azwè. Vëndanli, ndô
 ayanjinl' ibe: egunlu zo z' azyîfa

27 kwanga gô be pöswe nkômbe: A-
 28 vanli kè Satan mbôra. Ayè ô ju-
 fa e ga rig' avo jufe: ndô e ga ro

janje, ndendage mbia nli' ago mèn-
 mè, ko yè dwanla nli' eza zi re yè

29 ko p' ômo re nli' aguga. Igamb'
 i' iedu ny' agogwa avila gw'
 agwanli manli, ndô igamb' i'ia
 nyi r' isyolo gô nuginlia, ko uyô

30 mèpia waô wi jogo. Ayenlizanal'
 Inlul' i'ia ny' Anyambiè ekèfa,
 nyi re dingilia pa 'nlwè gô ntyu-

31 gu y' ôlandunlô. Isaôn yi nônli
 yôdu, nli' egunlu, nli' ibenda, nli'

anyômanlô, nli' imog' ibe, si ga
 rômby' avila gôre 'nlwè, nli' ña-
 32 mbi yôdu. Lwanlanli nkèngo
 anlwè nli' anlwè, nli' irèñia y'
 ipôginla, nyezananli ga nt' ar'
 Anyambiè nyeza pa 'nlwè kè gôre
 Kraï.

5 Sambô veranl' Anyambiè, g'
 2 awanla wi tondô, ko dwanlanli
 gw' itonda, ga nt' arondi Kraï
 kè aronda 'nlwè, av' ôku' wèmè
 g' ðñwanj' iwanli, ntyagô yi nka-
 ugô mbia yi jirô gôr' Anyambiè.

3 Ndô ibelanla, nli' intyale s' isyèkè
 sôdu, ge ôgasyô w' anliva, w' are-
 tô nla 'nlwè, ga nte simanlô nli'

4 iyombwi; ge agamba mi ntyonli,
 ge elombe z' edosyu, ge ibôl' itu
 si re si zyele kwèkwè: ndô ro

5 penl' akefa. Konde anlw' avôrô
 igamba nyinlo inlè, zyel' ebelanli,
 ge ôma w' isyèkè, ge ôma w' ôga-
 syô w' anliva, ayè mèmô ôzavinli
 w' ikanla, ô re nli' ijiga gw' inlo-
 ngo nyi Kraï nli' Anyambiè.

6 Aremizônli nli' ôm' edu nli' aga-
 nba m' edosyu: konde g' ðñwa-
 nja w' isaôn yinlo bi' egunlu z'
 Anyambiè gôr' awanla w' itwa-

7 yoginlô. Sambô alwanlanl' iwo-
 8 ngisi nla waô; konde anlw' ave-
 gagi mpiri nli' mori, ndô vènlo
 anlw' atwenl' ôzange gôre Rerè:

ganganlanli g' awanla w' ôzange.
 9 Konde ilônla y' ôzange yi re g'
 ômbia wôdu nli' ôgôre wôdu nli'

10 ôgiligili wôdu. Gèlagðlanl' ôsaôn
 11 wi tondie Rerè; ko ayindanli nli'
 ijanja si npiri si re si janl' ilônla

12 du, ndô ro tevunlenli sô; konde
 re ntyonli vanganle gô tet' isaôn

13 yi dendô waô ntyoria. Ndô isaôn
 yôdu yl tevunlô yi miezô nli' ôza-
 unge: konde ezom' edu zi miezô zô

14 ôzange. Yenlo buliè, 'nlè, Nlo-
 ugwa, awè ô nanla, ko tóngwa
 avila gw' ijuwa, gambènlè Kraï
 e be jenjizo.

15 Gelimanli sambô nte kanganla
 'nlwê, aranga ga dosyu, ndô g'
 16 anlaga w' imia, ndandunlag' egô-
 nibe, konde intyugu si re simbe.
 17 Gô ntinla yinlo alwanlanl' iteñiu,
 ndô gôtizanli nt' are ntondinli ya
 18 Rerê. Awongônli nl' ivê, nyi pa-
 ng' anlag' iteñiu; ndô lwanlanl'
 19 ralie nl' Iulinla; ko kambanla-
 nli nl' ijembô nli vanda nl' ame-
 nga m' Iulinla, ayembinl' Anya-
 mbiê ijembô sibia gw' irêñi' iya-
 20 nli. Vanli Anyambiê ya Rerê
 akeña egômbe zôdu g' ôñwanja
 w' isaôn yôdu gw' ina ny' Ôva-
 21 nginli wazyô Jisu Kraisi; ko tugi-
 zanlanli gw' itia si Kraisi.
 22 Antô, yoginlônli anlômiesanlimê,
 23 ga nte joginlô 'nlwê Rerê. Konde
 ônlômie nl' ewônjô z' ôñwantô, ga
 nt' are Kraisi kè ewônjô zi ñandô,
 24 ayemê kè ôzunge w' ôkuwa. Ndô
 ga nte joginlô ñandô ayoginlô
 Kraisi, yenlo k' antô wi ga yogi-
 nlô anlômie saô g' ôsaôn wedu.
 25 Anlômie, rondanl' antô wanli, ga
 nt' arondi Kraisi kè aronde ñandô,
 av' ôku' wê g' ôñwanja wa yô;
 26 ko yê dwanliza yô ôruna, ayo-
 mbunlia yô nl' ijôvunla s' anlingô
 27 v' igamba, alôñia yô gôre yemê
 ñandô njombwi, yi re yi zye nl'
 ibôke ge njêki ge ezom' edu ônlo-
 ngo winlo; ndô yi ga lwanl' ôru-
 28 nda nli mpêlo fo. Vanganle
 yenlo anlômie wi ga rond' antô
 waô g' ikuw' iyaômê. Ayê ô to-
 nd' ôñwant' we e tond' ôku'
 29 wemê. Konde zyel' ômo re bi-
 ka p' ôzyônli wemê nli mori;
 ndô e penjavenja wô avômia
 wô, vanganle ga nte penja-
 venje Kraisi avenjavenje ña-
 30 ndô; konde azwê nle va y' ôku'
 31 wê. Gô ntinla yinlo ônlômie e ga
 rige rer' iyê nli ngi yê, azyayônga
 gôr' ôñwant' wê; ko wañauli
 32 dwanl' ôzyônli ômô. Winlo ôsa-

ôn ômpôlô w' iyumbunlô: ndô
 mi kamba g' ôñwanja wi Kraisi
 33 nli ñandô. Ndô ôm' edu gôre
 'nlwê e ga rond' ôñwant' wê ga
 ôku' wemê; nl' ôñwantô e ga ñi-
 mbi' ônlômie wê.
 6 Awanla, yoginlônli izombi yanli
 gôre Rerê: konde yinlo nle ndaga
 2 mbia. Lube rer' iyo nli ngi yo,
 wô nl' ôzômbi' ôlônga wi re nl'
 3 ômpanganlô, ko 'wê dwanla mbi-
 ambiê, alwanl' ôling' ôla gô ntye.
 4 Nl' anlwê, irera kè, añendianl'
 awanl' iyanli: ndô vôñianli waô
 g' ôrevunlô nl' inênja sa Rerê.
 5 Inlive, yoginlônli irer' isanli ga
 nt' ar' ôzyônli, nl' itia nl' itata-
 minla, nl' ôrêmia wantuntu, ga
 6 nte joginlô 'nlwê Kraisi; aranga
 nli njanjinli y' antyo, gô tondi'
 anlaga; ndô g' inyôngô si Kraisi,
 ndendage ntondinli y' Anyambiê
 7 nl' ôrêmia; njanjaga nli mbia ga
 gôre Rerê, nl' aranga ga gôr' anla-
 8 ga: konde anl' avôrô, inlê nda-
 ga mbi' edu yi dendô nl' ôma, yô
 mêmô yi be bongô ndê gôre Rerê,
 atw' ôsyaka mbia atw' ôñwontye
 9 mbia. Nl' anlwê irera, lendanli
 waô ntaga mêmô, ko tiganli tieza:
 konde anl' avôrô inlê Rer' iyaô
 nli yanli are g' ôrôwa, ô re azye
 nl' ôma wantuntu.
 10 Gô nuunla, yolanli gôre Rerê,
 nla gô ngulu yi njolinli yê.
 11 Woranl' imianga y' igovi yôdu y'
 Anyambiê, ko 'nlwê jolia kuma-
 nla gw' avônlo ambe mi Satan.
 12 Konde azwê pa demb' ôpa nl'
 ôzyônli nli ntynla, ndô nl' ampe-
 nda, nl' anyanga, vanganle nl' i-
 v-
 13 anginli yi impiri yi ntye yinlo, nl'
 imbêli s' anlinl' ambe gw' imbôr'
 13 indôndwi. Gô ntinla yinlo wo-
 nganl' imianga y' igovi yôdu y'
 Anyambiê, ko 'nlwê jolia sindinla
 gô ntyugu mbe, agumanla gôre,
 14 anlwê kèva p' isaôn yôdu. Gu-

- manlanli sambô, in' iyanli kôrô
 nl' ôgiligili, nl' intônlo sanli pugô
 15 pa nl' ôñwanga w' ôgôre, nl'
 intyôzyô sanli kè boriô pa nli
 mpiu yi ntyangô mbia y' aññènjè;
 16 gw' igônlo nyi ya yinlo yôdu wo-
 nganli kè nguŋa y' ibekelia, nle
 yô anlwè be jolie nim' agonga m'
 17 ôgônli môdu m' ômo mbe. Wo-
 nganli k' ipake ny' ôñwanga ny'
 isunginla, nl' ôkwara w' Inlinla,
 wô nl' igamba ny' Anyambiè.
 18 Gambinlanli egômbe zôdu nl'
 inkolo sôdu nl' ibambia sôdu gw'
 Inlinla, vèmbaganli gô sô kè nl'
 isyolinla sôdu nl' inkolo g' ôñwa-
 19 uja w' iyombwi yôdu, nla g'
 ôñwanj' iwam' kè inlè mi ga vò
 igamba, ko miè nungunl' ôgwanl'
 iwam' nl' iganda gô miez' isaôn
 y' iyumbunlô yi ntyangô mbia,
 20 inlè, miè ôvovi, kôrô pa nl' izu-
 ngakanlô g' ôñwanja wi ntyangô
 mbia mè, mi ga wukunl' igamba
 g' ôñwanja wa yô, nt' are kwè-
 kwè gôre miè gô kamba.
 21 Ndô gô panga 'nlwè mia g'
 ôñwanj' iwam', nte denda miè,
 Tikikus, ôñworerè wi tondô nli
 minisè yi re ko bekeliô gôre Rerè,
 e be mieza 'nlwè isaôn yôdu.
 22 Mi atômîè gôre 'nlwè gô ntinla
 yinlo, gô mieza 'nlwè nt' are
 'zwè, nla gô sindi' irèñ' iya-
 nli.
 23 Aññènjè mi ga lwanle gôr' awa-
 rerè, nl' itonda nl' ibekelia ta,
 avila gôr' Anyambiè ya Rerè nl'
 24 Ôvanganli wazyô Jisu Krais. I-
 mèpinlô si ga lwanle nla waôdu
 wi tond' Ôvanganli wazyô Jisu
 Krais nl' ôrèti.

EZANGO ZI POL Y' EROMI GÔRE MONGI FILIPAI.

- 1 POL nli Timothe, inyôngô si Krai Jisu, gor' iyombwi yôdu gôre Krai Jisu wi re gô Filipai, nla gôr' ivenjavenji nli mongi
- 2 janjinla: Imèpinlô gôre 'nlwè n' aînènjè avila gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô n' Ôvanginli Jisu Krai.
- 3 Mi p' Anyambiè yam' akeŋa egômb' iedu zi jônginlia miè
- 4 'nlwè, egômbè zôdu gw' inkolo sam' sôdu g' ôñwanj' iwanli mi
- 5 kambinla nli mbia, g' ôñwanja w' idiŋa si diŋa 'nlwè nli ntyangô mbia avila gô ntyugu nônga
- 6 aŋia vênlo; konde mi are n' abeko, inlè, ayè ô re pakilia p' eŋilô evia gôre 'nlwè e be suliza zô kwanga gô ntyugu yi Jisu Krai:
- 7 re kwèkwè kè gôre miè gô pikilia yenlo g' ôñwanj' iwanli anlwèdu, konde mi are n' anlwè g' ôrèñ' iwam', konde, gw' intyôgô sam' nla gw' ikanla si ntyangô mbia nla gw' idwanliza sa yô, anlwèdu anlw' ar' iwongisi nla miè gw'
- 8 imèpinlô. Konde Anyambiè n' ôyenli wam', nte jônjunla miè 'nlwè nli nkèngô mbia yi Krai
- 9 Jisu. Mi kwenl' inkolo kè 'nlè, itond' isanli si ga wunle mbunlaga viaganlô gw' imia n' ikôtiza
- 10 sôdu; ko 'nlwè jolî jèkèlî isaôn y' impaga, alwanla ipondia fo nli ntyèmbo fo kwanga gô ntyugu yi
- 11 Krai; ralie n' ilônda y' ôgôre, yi re vo Jisu Krai gw' ipendia n' isuminlia s' Anyambiè.
- 12 Ndô, awarera, mi bela 'nlwè gô
- mia inlè, isaôn yi re twa pa gôre miè, yi re dwanla pa pôsyô gô
- 13 nuginlie ntyangô mbia; yenlo igôrô yam' g' ôñwanja wi Krai y' atwenli gô miô gô nagô y' iso-
- 14 zyè nla gôr' aînori waôdu; nla gôr' awarerè gôre Krai, awenge wi re twa pa n' iganda viaganlô v' igôrô yam', gô kamb' igamba n' Anyambiè itia fo.
- 15 Awèwo rèti wi kambinle Krai nli ñandi nli mbèlèkè; ndô awè-
- 16 wo kè n' irèñ' imbia: winlo n' itônda, konde w' avôrô inlè mi are dôviô pa gô kanle ntyangô
- 17 mbia: ndô mongi mèsô wi kambinle Krai vo anyômanlô, aranga n' ôrèti, mpikiliaga gô künde njuke gw' intyôgô sam'. Sambô ande? mponlo edu, ge n' ipondia ge n' ôrèti, Krai e kambinlô; nla gô ndaga mè jenla miè mbia, eñ, m' be jenla yô mbia
- 19 kè. Konde mi avôrô, inlè ôsaôn winlo wi be twa gw' isunginlô sam', v' inkolo sanli n' inungu-
- 20 nla s' Iulinla n' yi Jisu Krai, ga nte deŋinla miè alôvi' iguñu, inlè mi ayenlizô ntyonli g' ôsaôn wedu, ndô inlè, n' iganda nyôdu ga nt' avegagi egômbè zôdu, yenlo kè vênlo, Krai e be pendizô g' ôku' wam', n' eñènlô mbia,
- 21 n' ijuwa mbia. Konde gôre miè gô dwanla bo nle Krai, nla gô
- 22 juwa n' inyenla. Ndô ja gô dwanla g' ôzyônli, y' abaga miè ilônda y' eŋilô, gambènèlè mi
- 23 amie nte be pinja miè. Ndô mi

are kôtô pa nl' agamb' ambanli,
 mi jôngunla gô kèndaga alwanla
 nli Krai; yi re mbia viaganlô
 24 pôlô: ndô gô dwanla g' ôzyônli
 r' isyolo gôre 'nlwè viaganlô.
 25 Nla gôre miè nl' abeko minlo,
 mi avôrô inlè m' be tiganla, alwa-
 nla nla 'nlwèdu, gô nuginia
 'nlwè ayeinliza 'nlwè igeŋa ny'
 26 ibekelia; ko isyôgw' isanli gôre
 Krai Jisu bunla g' ôñwanj' iwa-
 m' v' idwanli si be fo dwanlô miè
 27 gôre 'nlwè. Dadiè lwanlanli
 swaswo nli ntyangô mbia yi
 Krai: inlè, ja mi abia ayeinla
 'nlwè ge mi aŋia, mi ga yogo g'
 ôñwanj' iwanli' inlè anlwè ku-
 manla jolajola nl' inlinl' imô, nl'
 ôrèŋia mô nwagaga g' ôñwanja
 28 w' ôŋekeliô nli ntyangô mbia; ko
 ariezônli g' ôsaôn wedu nl' ilôŋa-
 lôŋi yaui: ndaga mè yi re gôre
 waô elingiliô z' ijilizô, ndô gôre
 'zwè z' isunginlô si pila gôr'
 29 Anyambiè; konde re pô pa 'nlwè
 g' ôzamba wi Krai, aranga gô
 bekeliè dadiè, ndô gô sindinla kè
 30 g' ôñwanj' iwè: ndwanlaga nl'
 igovi mêmô ny' ayeinlô 'nlwè
 nla miè, uyi jogo 'nlwè kè vènlo
 'nlè nyi re nla miè.
 2 Sambô j' adwanl' ôzindio gôre
 Krai. j' adwanl' isindia s' ito-
 nda, j' adwanl' ôganganlô w'
 Inlinla, j' adwanle nkèngo nl'
 2 ipôginla; lendanl' lgeŋ' inyam',
 inlè, vikilianli ntaga mêmô; lwa-
 nlanli nl' Itouda mêmô, nl' ôrèm'
 3 ômô' nli mpivinlî mō. Alenda-
 nli mpongo edu nl' anyôŋianlô
 nl' ekale, ndô nl' ôkendekendi w'
 ôrèŋia ôm' edu nŋenlag' aŋiori
 4 aŋia viaganlô nl' ôku' wèmmè; ôm'
 edu gôre 'nlwè avônle ya yèmmè
 dadlè, ndô ôm' edu e ga vônle ya
 5 y' aŋiori kè. Lwanlanli nli mpi-
 vinli mè, y' avegagi gôre Krai
 6 Jisu: ô re vangaul' avegagi nl'

edidi z' Anyambiè, e pa jenl'
 inyanga nyi dwanla g' Anyambiè
 7 eza zi kôtô ngwasyi, ndô ayavuri
 ôku' wè, awong' edidi zi nyôngô,
 8 arwa nl' egolanli z' anlaga; nla
 gw' alèngiô yè nli mbôndinli y'
 ôma, azyônli ôku' wè arugiza wô
 kwanga gw' ijuwa, vangaul' iju-
 9 wa gô kros. Gô ntinla mè kè
 Anyambiè are yè pendia pa pôlô,
 avè ina mè nyi re viaganlô nl'
 10 ana môdu; ko waôdu wi re g'
 ôrôwa nla gô ntye nla g' ôdôlôngô
 wi ntye dôŋ' akotolo gw' ina nyi
 11 Jisu, nl' ônlèŋ' iedu mêmô 'nlè
 Jisu Krai nl' Ôvanginli, gw' ipe-
 ndia s' Anyambiè ya Rerè.
 12 Yenlo, anlwè yi tondô miè, ga
 nt' ayoginlô 'nlwè egômbe zôdu,
 aranga gw' avegagi miè nla 'nlwè
 dadiè, ndô vènlo viaganlô vo re
 mi azyele, yanjanl' isunginlô sa-
 13 nli nl' itia nl' itataŋinla; konde
 nle Anyambiè ô jauja gw' irèŋ'
 iyanli avanga 'nlwè gô jivira nla
 gô denda, ga nt' are ntandinli yè.
 14 Lendanl' isaôn yôdu ôlagalagô fo
 15 nl' idôŋ' impaga fo; ko 'nlwè
 dwaule ntyèmbô fo nl' ifwema fo,
 awanla w' Anyambiè mpèlo fo gô
 gôre y' ivôŋia ny' arègô uyi re fe-
 va pa, gôre miong miè anlwè ba-
 16 mba g' ôzange gô ntyè, ntômbi-
 nliag' igamba ny' emènlô; ko
 miè dwanla uli ntiula yi syôgwa
 gô ntyugu yi Krai, inlè mi duô
 mi apuli mangô vo nyawè ge ja-
 17 nja vo nyawè. Ndô, vangaulè
 mi ajirô gô ntyagô y' ibekeli'
 sanli, mi jenle mbia, nl' igeŋa nl'
 18 anlwèdu: egolanli mêmô k' a-
 nlwè, yenlanli mbia nl' igeŋa nla
 miè.
 19 Ndô mi are nl' iguŋin gôre Rerè
 Jisu gô sunge tōŋie Timothe gôre
 'nlwè, ko miè sindiô gô be mia
 20 mlè g' ôñwanj' iwanli. Konde
 mi azye nl' ômoŋwènlè ô re nla

miè òrēm̃a mò, ô be nake ya ya-
 21 nli rēti. Konde waôdu wi bute
 ya yaômè, aranga ya yi Jisu
 22 Krai. Ndô anlw' avôrô yè mbi-
 ambie, inlè, ayanji nla miè gô kè-
 ndie ntyangô mbia g' ônwana
 23 nla rer' iyè. Sambô mi deñinla
 gô tòm̃è gôre 'nlwè pele, gô be
 mia miè nte be twa gôre miè:
 24 ndô mi are nl' abeko gôre Rerè,
 inlè nièmè m' be bia gôre 'nlwè
 25 kwè. Ndô mi atangi, 'nlè r' i-
 syolo gô tòm̃a gôre 'nlwè Epafro-
 ditus, ôñworeiè ômbilô nli sozyè
 nla miè, ô rôm̃iô 'nlwè nli yoma
 26 y' avegagi miè nl' isyolo; konde
 avelagi gô jenla 'nlwè, ayenle
 njuke g' ôrēm̃a, konde anlw' ayo-
 27 giô, inlè aluô nla sijogo: konde
 rēti avegagi nl' ijogo pièrè nl' iju-
 wa: ndô Anyambiè avôginlè; nl'
 arang' ayè dadiè, ndô miè kè, mi
 vende dwanla nl' ekèva gw' ekè-
 28 va. Sambô mi abeli vianganlô gô
 tòm̃è, ko 'nlwè jenle mbia gô je-
 nla 'nlwè yè, nl' ekèv' izam'
 29 dwanl' ezangô kwe. Wonganliè
 sambô gôre Rerè nl' igèva nyô-
 du; ko dubanl' anlaga ônlongo
 30 mè: konde aro juwi g' ôñwanja
 w' eñilo zi Krai, e nak' em̃enlo
 zèmè gô suliz' eza z' ariganli gw'
 inungunl' isanli gôre miè.

3 Gô nuunla, awarer' iyam', yenla-
 nli mbia gôre Rerè. Gô tēdinla
 'nlwè agamba mēm̃ô, zyele njuke
 gôre miè, nla gôre 'nlwè re mbia.
 2 Gelimanli gw' imbwa, gelimanli
 gôr' iyanjisi y' ibe, gelimanli gô-
 3 re waô wi bonj' ikuw' iyaô: ko-
 nde azwè nle mongi wi re kèrô
 pa, azwè yi savinla v' Inlinla ny'
 Anyambiè, azyôgwa nli Krai
 Jisu, ko 'zw' alwanla nl' abeko
 4 g' ôzyônli: ndô mièmè miè ko
 dwanla nl' abeko vanganle g'
 ôzyônli: jog' ôm' ôñwēnlè e je-
 nlô inlè are nl' inyanga nyi beke-

5 li' ôzyônli, miè vianganlô: mi age-
 riô ntyugu ènlènla, miè ôñwa wi
 Israel, ôñwa wi mbuve yi Bēnja-
 min, ôñwo Hebruhebrue; g' ôza-
 6 mba w' ivanga, miè Farisi; gô
 teva nt' avegagi miè mpiu, mi
 agombizagi ñandô; g' ôzamba w'
 ôgôre wi pila gw' ivanga, mi ave-
 7 gagi du ntyēmbo fo. Ndô ya yô-
 du y' avegag' inyenla gôre miè,
 yô mēm̃ô yi re miè tanga pa sipe-
 8 rô g' ôñwanja wi Krai. Rēti,
 vanganl' isaôn yôdu mi jenla yô
 siperô g' ôñwanja w' ômbia w'
 imia si Krai Jisu y' Ôvanganli
 wam': g' ôñwanj' iwè mi aperiô
 nli ya yôdu, ayenla yô g' ati' ko
 9 miè nyenle Krai, alèngô gôre yè,
 aranga nl' ôgôre wam̃imè, wi pi-
 la gw' ivanga, ndô nl' ôgôre wi
 pila gw' ibekelie Krai, vanganl'
 ôgôre wi pila gôr' Anyambiè v'
 10 ibekelia: ko miè miyè, amia kè
 ngulu y' itōngw' isè, nl' alato nla
 yè gw' azyingô mè, agolanlô nl'
 11 ijuw' isè; vèndetwa nli nponlo
 edu miè ko syiŋa gw' itōngunliô
 12 avila gw' ijuwa. Aranga 'nlè mi
 akôti, ge mi are twa pa nl' imè-
 pa: ndô mi kombiza, vèndetwa
 miè ko syiŋa gô kôta sô gô re
 'nlè mi are kôto pa nle Krai Jisu
 13 kè gô utinla mè. Awarera, mi
 pa tanga g' ôzamb' iwam' inlè
 mi akôti: ndô ezom' em̃ori zô de-
 ndô miè, ndeñanlag' isaôn yi re
 gô nyum̃a, alañinlag' isaôn yi re
 14 gô bôsyô, mi kombize mbôra yi
 suka nl' ôlembianlô gô bong' ipa
 si mbela y' igônlo y' Anyambiè
 15 gôre Krai Jisu. Azwè sambô,
 ntangô yi re mēpa pa, azwè ga
 lwanle nl' ipikilia sinlo: nla ja
 'nlw' apikili' igamb' inyēnlè gô
 ndag' iedu, Anyambiè e be mieza
 'nlwè kè g' ôñwanja wi ndaga
 16 mè: dadiè, g' ôsaôn wedu wi re
 'zwè syiŋa pa, azwè ga ganganle

17 ta gô wô. Awarera, vèranli miè, ko pônlanli waô wi dwanla ga nt' ar' egolanli zi re 'nlwè jenla
 18 pa gôre 'zwè. Konde ònlongo wi dwanl' awenge, mi awulinli 'nlwè nyongo sinyenge, awulinlia 'nlwè vènlo vanganle ndenlaga, inlè waô ilòvâlòvî yi kros yi Krai:
 19 ntyai yaô nl' ijilizô, Anyambiè yaô nl' iwuñu, wi syôgwa nli ntyonli yaô, anake ya yi ntye yinlo. Konde inlongo nyazyô nyi re g' ôrôwa; azwè pônla k' Ôzunge, Rerè Jisu Krai, gô bia avila
 21 gôgô: ô be kalunl' ikuw' iyazyô imbe, ko yô dwanla nl' egolanli z' ôku' wè w' ònjèlènjèlè, ga nt' are ngulu yi re nla yè gô tugize ya yôdu gôre yèndè.

4 Yenlo, awarera wi tondô ayòngunlò nle miè pòlò, igev' inyam', nli kôrôw' iyam', gumanlanli lolajola gôre Rerè, anlwè yi tondô miè.

2 Mi kwenle Yuodia nli Sintike nkolo, inlè, wi ga vikilie ntaga
 3 mènò gôre Rerè. Mi kwenlo kè nkolo, awè òmbilò nla miè wagi-ligili, inlè nlungunl' antò mèwo w' ayanji nla miè gô ntyangô mbia, nli Klèmènt kè, nl' amòri imbilò nla miè, wi re nl' an' imaô gw' ezangô z' emènlo.

4 Yenlanli mbia gôre Rerè egò-mbe zôdu: mi fo bulia 'nlè, Yenlanli mbia. Nkèngo yanli yi ga miô nl' anlaga waôdu. Rere
 6 are pièrè. Alwanlanl' añandi g' ôsaôn wedu; ndô gw' isaôn yôdu miezanl' Anyambiè ibel' isanli nli kantinla nli kwenl' inkolo
 7 nli p' akeva ta. Nl' amènjè m' Anyambiè, mi plaganl' ikôtiza sôdu, mi be penjavenj' irèm' iyanli nl' ipikili' sanli gôre Krai Jisu.

8 Gô nuunla, awarera, ôsaôn wedu wi re rèti, ôsaôn wedu wi re nl'

ôlubô, ôsaôn wedu wi re gôre, ôsaôn wedu wi re pupu, ôsaôn wedu wi tondô, ôsaôn wedu wi re nl' elumî evia; j' adwanl' ômbia, nla j' adwanl' isuminlia, vikilianl' isaôn yinlo. Isaôn yi re 'nlwè nènga pa, yi re 'nlwè bonga pa, yi re 'nlwè jogo pa, yi re 'nlwè jenla pa gôre miè, lendanli yô: gambè-nl' Anyambiè y' amènjè adwanla
 10 nla 'nlwè. Ndô mi jenle mbia mpòlò gôre Rerè, inlè vènlo gô nuunla anlw' afo feyi ipikilia g' ôñwanj' iwam'; anlw' avikiliagi rèti, ndô anlw' azililnò nli mpo-
 11 nlo. Aranga 'nlè mi kamba g' ôñwanja w' aguga: konde mi anèngi, gô dwanla duèrè nli ya yi
 12 re ula miè. Mi avôrô gô dwanl' elèngè, mi avôrô kè gô bunliô: g' ôsaôn wedu nla gw' isaôn yôdu mi amènli nl' ijôra nli njaula, mi
 13 amènli nl' ibunla nl' aguga. Miè ko jolia isaôn yôdu vo yè ô joliza
 14 miè. Vanga nlonlo anlw' alendi mbiambia, gw' anlungunli 'nlwè
 15 miè gw' azyingô mam'. Anlwè miè kè anlw' avôrô, anlwè mongi Filipai, inlè gw' ipakilia si ntyangô mbia, gw' añienli miè avila gô Masedônia, pegage ñandô y' aliñi nla miè mpagaga awongaga,
 16 kaô anlwè dadiè: konde vanganle gô Thèsalonika anlw' arwanlizi nyongo mori nla yi mbanli gô
 17 nungunla miè. Aranga 'nlè mi jôngunl' eza zi mpagaga; ndô mi jôngunl' ilònda yi be bunla gô
 18 ntangô yanli. Ndô mi are nli ya yôdu, awunliô: mi ajôri, konde mi abongi gôr' Epafroditus ya y' arwanlizô 'nlwè, ukangô mbia, ntyagô yi tondô nl' Anyambiè
 19 awougô nle yè nli mbia. Nl' Anyambiè yam' e be p' anlwè asyolo manli môdn ga nt' ar' ibunla s' lvend' inyè gôre Krai Jisu.
 20 Nla gôr' Anyambiè ya Rer' iya-

zyô ga lwanl' ivenda gô konlako.
Amèn.

21 Wôgizanli miè iyombwi yôdu
gôr' Krais Jisu. Awarerè wi re
22 nla miè wi bôgiza 'nlwè. Iyo-

mbwi yôdu yi bôgiza 'nlwè, ndô
pôsyô waô wi nagô yi Sezar.

23 Imèpinlô s' Ôvanganli wazyô
Jisu Krais si ga lwanle nl' anliul'
imanli.

EZANGO ZI POL Y' EROMI GÔRE MONGI

KOLOSİ.

- 1 POL, erômi zi Krai Jisu vo ntondinli y' Anyambiè, nli Timothe
- 2 y' ôñworerè, gôr' iyombwi nl' awarerè wi re ko bekeliô gôre Krai wi re gô Kolosi : Imèpinlô gôre 'nlwè nl' amènjè avila gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô.
- 3 Azwè p' Anyambiè Rere y' Ôvanginginli wazyô Jisu Krai akeña, nkambinlaga g' ôñwanj' iwanli
- 4 pèkèpèkè, konde azw' are jogo pa g' ôñwanja w' ibekeli' sauli gôre Krai Jisu, nl' itond' isanli gôr'
- 5 iyombwi yôdu, g' ôñwanja w' igumû nyi re kenjinlô pa 'nlwè g' ôrôwa, ny' alôngi jogiô 'nlwè gw' igamba ny' ôrèti nyi ntyangô
- 6 mbia, yi re bia pa gôre 'nlwè; ga nt' are yô bia pa gô ntye yôdu njanlag' ilônda nli mpendaga, ga nte denda yô gôre 'nlwè kè, avila gô ntyugu y' ayogiô 'nlwè amia imèpinlô s' Anyambiè ga nt' ar'
- 7 ôgiligili; vanganle ga nt' anèngi 'nlwè gôr' Epafras ômbilô ula 'zwè wi tondô, nli minisè yi Krai yi re ko bekeliô g' ôñwanj'
- 8 iwazyô, ô mièzi 'zwè k' itond' isanli gôr' Inlinla.
- 9 Gô ntiula yinlo azwè ke, avila gô ntyugu y' ayogiô 'zwè yô, azwè tiga du gô kambinla ula gô kweul' inkolo g' ôñwanj' iwanli, inlè anlwè ga yônliô nl' imia si ntoundinli yè gw' imia sôdu nl' ikôtiza sôdu si pila gw' Inlinla,
- 10 ko 'nlwè dwanla swaswo nt' are ko tondie Rerè, njanlag' ilônda gw' eñilô edu evia, avendia gw'
- 11 imia s' Anyambiè; ko 'nlwè joliô nli ngulu yôdu, ga nt' are ngulu y' ivend' inyè, alwanla nl' isolinla nl' isindinl' ida sôdu njenlag'
- 12 igeña; mpagage Rerè akeña, ô re kekiza pa 'zwè gô dwanl' iwongi-
- 13 si y' ijiga s' iyombwi g' ôzange; ô rômbi 'zwè gô ngulu yi mpiri, agalunla 'zwè gw' inlongo ny'
- 14 ôñwanl' iè wi tondô ndè; gôre yè azw' are nl' ôlundunlô, vanganl'
- 15 inyeza s' ipava. Ayè kè nl' edidi z' Anyambiè ô re ayenlizô, njaliè
- 16 y' eliña zôdu; konde gôre yè ya yôdu y' avangiô, ya yi re g' ôrôwa nli ya yi re gô ntye, ya yi jenlô nli ya yi re y' ayenlizô, atwe ka mbia g' ipanginla, atw' ampenda g' anyanga, ya yôdu yi re
- 17 pangô pa vo yè, ula gôre yè; ayè kè alôngi ul' ya yôdu, nli ya yôdu
- 18 yi dwanlizô nle yè. Ayè nl' ewônjô z' ôkuwa, inlè, ñandô: ayè kè nl' ipakilia, ôlônga gô janlô avila gw' ijuwa; gô utinla 'nlè gw' isaôn yôdu e ga lwanl'
- 19 ôlônga. Konde ayenliô mbia gôre Rerè, inlè njôulinli yôdu yi ga
- 20 lwanle gôre yè. Ayenli mbia kè gô mèpianle ya yôdu nla yèinè vo yè, ayè panga p' amènjè vo ntyinla yi krosi yè; atwe ya yi re gô
- 21 ntye, ge ya yi re g' ôrôwa. Nl' aulwè, y' avegag' egômb' elônga awoga nl' llôvalôvi gw' irèm' lyanli g' ôñwanja w' ijanj' isanli s'
- 22 lbe, vênlo are 'nlwè mèpianla pa g' ôkuwa w' ôzyônli wè v' ijuwa, gô dôña 'nlwè iyombwi

mpêlo fo nli ntyèmbo fo g' ôzyô
23 wè: ja 'nlw' adwanla g' ôvêkelîô,
dôvîô pa ayolizô kè, ko 'nlw' arô-
mbô gw' igumu nyi ntyangô
mbia y' ayogiô 'nlwè, y' agambi-
nliô gw' eliŋa zôdu g' ôdôlôngô
w' ôrôwa; y' arwenli miè Pol kè
minisè.

24 Ndô vênlo mi jenl' injuke sam'
g' ôñwanj' iwanli mbia, amênliza
g' ôzyônli wam' mbèi y' ariganli
y' azyingô mi Kraiis g' ôñwanja
25 w' ôku' wè, wo nle ñandô; y'
arwenli miè minisè, ga nt' ar'
inyanga ny' Anyambiè ny' ave-
nliô miè g' ôñwanj' iwanli, gô
mieza 'nlwè igamba ny' Anya-
mbiè mbiambiè, vanganl' ôsaôn
26 w' iyumbunlô w' avegagi jumbu-
nlo pa avila gô gômbe lônga nla
gw' ampôma môdu: ndô vênlo
27 w' amiezîô iyombwi yè; gôre waô
Anyambiè arondi gô mieza nt' ar'
ibunla s' ivenda s' ôsaôn w' iyu-
mbunlô winlo gôr' anlongo, wô
nle Kraiis gw' irêm' yanli, igumû
28 ny' ivenda. Ô kambinlô 'zwè,
ntevunlag' ôm' edu anlênjag' ôm'
edu gw' imia sôdu, ko 'zwè dôvîô
29 ôm' edu mèpa pa gôre Kraiis;
gô ntinla yinlo janja miè kè, nkênli-
zaga ga nt' are ngulu yè, ô janja
gôre miè nli ngulu.

2 Konde mi bela 'nlwè gô mia nte
nwa miè pôlô gw' ikambinla g'
ôñwanj' iwanli nli mongi wi Lao-
disia, nla waôdu ntangô yi re yi
pa jenl' ôzyô wam' g' ôzyônli;
3 inlè irêm' iyaô yi ga zindîô, ko
waô jôngô ta gw' itonda, awunli'
imia, gô kôtiz' ôsaôn w' iyumbu-
nlo w' Anyambiè, vanganle Kraiis,
3 ô re nl' ibunla s' imia nla s' ikôti-
za sôdu jumbunlô pa gôre yè. Mi
kamba yenlo, anlwè vende temi-
zô nl' ôm' edu ul' agamba m' ônè-
4 mbo. Konde vanganle mi azyè
5 nla 'nlwè g' ôzyônli, mi are nla

'nlwè gw' inlinla, njenlaga nli
mbia ndwanli yanli mbia y' amê-
njè, nli njolinli y' ibekeli' sanli
gôre Kraiis.

6 Sambô ga nt' awonginli 'nlwè
Kraiss Jisu y' Ôvanginli, yenlo
7 lwanlanli gôre yè, dôvîô pa nli
nagô pa gôre yè, ayolizô nl' ibe-
kelia, nt' anlênjagô 'nlwè, mbu-
nlagu nl' akeŋa.

8 Gelimanli, anlwè vende kwerô
nl' ôm' edu ŋ' imia s' anlaga nl
itemiza sanyawè, ga nt' ar' inè-
nja s' anlaga, ga nt' ar' intyale si
ntyeyinlo, nl' aranga ga nt' are

9 Kraiss. Konde g' ôku' wè dwanle
mpanginli yaro y' Anyambiè.

10 Nla gôre yè anlw' are jônliô pa,
vanganle gôre yè ô r' ewônjô z'
ipanginla sôdu nl' inyanga nyô-

11 du. Gôre yè kè agèriô 'nlwè nl'
ikèra si re si pa dèndô nl' ago,
gw' isyôrunla s' ôkuwa w' ôzyô-

12 nli, gw' ikèra si Kraiss; anlwè bè-
nlo pa nla yè gw' ibaptaizô, gô sô
anlw' are tângunliô pa kè nla yè
v' ibekelia si bekelia 'nlwè nja-

13 avila gw' ijuwa. Anlwè, y' ave-
gagi juwa pa g' ôñwanja w' ipav'
isanli nl' ôzyombè w' ikuw' iya-
nli, Anyambiè alwanlizi 'nlwè
bo nla yè, ayè nyeza pa 'zwè ipa-

14 v' isazyô sôdu; nl' aziziè irèndo
y' isômbia y' aziri 'zwè, azoziza
'zwè: arômba yô, nkominlaga yô
15 gô kros; are kwèra p' ampenda
nl' anyanga, aruminlia mô, nsyô-
gwaga nla mô vo kros.

16 Sambô ayivir' ôm' edu jekelia
'nlwè g' ôñwanja w' inya, nl'
ijonga, nla g' ôñwanja wi ntyugu
yi ntyagô ge y' ôgwèli ôñwonla

17 ge intyugu sôranda: ya mèyo yi
r' iviri ny' isaôn yi re gô bia; ndô

18 ôkuwa wi nivô nle Kraiss. Ayi-
viranl' ôm' edu bonginla 'nlwè
ipa sanli ntondage gô tugiz' ôku'

- wòmè azavinlag' ienjèl, ndwanla-
ga gw' isaôn yi re yè jenla pa,
19 usyôgwaga utinla fo nl' ipikilia
s' ôzyônli wè, ndò e pa kôt' ewô-
njò ngwasyi, inlè Krais, vo yè
ôkuwa wôdu, nungunlò pa ayô-
ngô ta nl' intyongakanlò nl' iga-
nji, wi pômîa nl' ipômîo s' Anya-
mbiè.
- 20 Ja 'nlw' ayuwi nli Krais gw'
intyale si ntye s' azômbiò, anlwè
pe tugiz' ikuw' iyanli gô sô sè,
mpanli ga anlwè pe dwanla gw'
21 isaôn yi ntye? inlè agôta, ale-
22 mba, ge bwata, ga nt' ar' isômbia
nl' inèuja s' anlaga, ndò isaôn
mèyo yôdu yi maule manlaga.
- 23 Intyale mè si re rèti nl' egolanli
z' imia, konde nli ntondinli yaô-
mè wi savinla, arugiz' ikuw' iyaô,
ayeuliz' ikuw' iyaô njuke; ndò
si pa nungunla du gô sir' itongi-
nla s' ôzyônli.
- 3 Sambô, ja 'nlw' are tângunliò pa
nli Krais, wutanli ya yi re gw'
igôulò, mbôra yi re Krais tu g'
2 ôgo 'ulômiè w' Anyambiè. Nla-
kanli ya yi re gw' igônolò, aranga
3 yi re gô ntye yinlo. Konde
anlwè ajuwî, nl' emènlo zanli zi
re jumbunlò pa nli Krais gôr'
4 Anyambiè. Gô be bôwunlie
Krais, emènlo zazyô, vovo anlwè
kè anlwè be bôwunlia nla ayè
gw' ivenda.
- 5 Yônlanli sambô v' iyanli yi re gô
ntyè; inlè, ibelanla, intyale s'
isyèkè, itonginla, ibela sibe, nl'
ôgasyô w' anliva, wô nl' isavinl'
6 ikanla; konde g' ôñwanja w'
aganba minlo bi' egunlu z' Anya-
mbiè gôr' awanla w' itwayoginlò;
7 anlwè kè anlw' aganganlagi nla
waô nli mori, gw' alwanlagi
8 'nlwè gw' isaôn mèyonlo. Ndò
vèno walanli k' isaôn yinlo yô-
du; inlè egunlu, ngambi, fiandi,
Imoginla, agamba ml ntyonli avi-
- 9 la gw' agwanl' imanli: anôkia-
nlanli; konde anlw' azyôrunl'
10 ômo lungu nl' ijanj' isè, awor'
ôm' ôñwonla, ô pangô ôñwonla
gw' imia ga nt' ar' edidi z' ômo
11 vangîè. Vènlo zyel' eza zi fwe-
liô 'nlè ôñwo Grek ge ôñwo Ju,
zyel' ikèra ge ôzombe, zyel' ôma
w' iga, ge ôñwo Sithia, zyel' ôsya-
ka, g' ôñwontye: ndò Krais ayè
nle ya yôdu, nla gôre waôdu.
- 12 Sambô ga waô wi re pinjô pa
nl' Anyambiè, iyombwi nla waô
wi tondò, woranli ôrêmîa w'
ipôginla, nkèngo, isyôulia s' ôku-
wa, ôkèndekende, isindinl' ida.
- 13 Zindianlanli, ko nyezalanli,
jog' ôm' edu are nli ndaga nl'
ôma; ga nt' auyezi Rerè kè
anyeza 'nlwè, lendauli 'nlwè
14 kè yenlo. Nla gw' igônolò ny'
isaôn yûlo yôdu woranl' itonda,
15 sô nl' ôgôrô w' imèpa. Nl' amè-
njè mi Krais mi ga vanginle gw'
irèmm' iyauli, gô mô kè awelia
'nlwè, gô dwanl' ôku' ômô; ko
16 dwanlanli kè nl' akefa. Igamba
nyi Krais nyi ga lwanle gw' irè-
m' iyanli inyèngenyèuge gw'
imia sôdu; nènjanlaga nli ntevu-
anlaga nl' ijembô nli vanda nl'
amènga m' Iulinla, njembinlag'
Anyambiè gw' irèmm' iyanli v'
17 Iulinla. Nl' ezom' edu zi dendô
'nlwè, gw' igamba ge gw' efilò,
lendanli zô gw' iua ny' Ôvanginli
Jisu, mpagag' akefa gôr' Anya-
mbiè ya Rerè vo yè.
- 18 Antô, rugizant' ikuw' iyanli gôr'
anlômiè sanlinè, ga nt' are swa-
19 swo gôre Rerè. Anlômiè, rouda-
nl' antô wanli, ko alwanlanli nônli
20 gôre waô. Awanla, yoginlônli-
izombi yanli gw' isaôn yôdu, konde
igamba nyinlo nyi tondie Rerè.
21 Irera, aèndianl' awanl' ianli, wi
22 vende jasu. Inlive, yoginlônli
irer' isanli ga nt' ar' ôzyônli gw'

- isaôn yôdu; aranga nli njanjinli y' antyo, ga waô wi tondi' anlaga, ndô nl' ôrèti w' ôrêmîa, ntiagage
- 23 Rerè: ezom' edu zi dendô 'nlwè, yanjani nl' ôrêmîa, ga gôre Rerè,
- 24 nl' aranga gôr' anlaga; konde anlw' avôrô, inlè anlwè be bong' ipa avila gôre Rerè, vanganl' iji-ga: anlwè janjinl' Ôvanginli
- 25 Krais. Konde ayè ô janj' ibe e be pô nt' ar' ibe si re yè janja pa: zyele k' ôma wantuntu.
- 4 Irera, vanl' inyongô sanli nt' are gôre nli kwèkwè; konde anlw' avôrô, inlè anlw' are nli Rerè g' ôrôwa.
- 2 Zolinlanli gw' ikambinla, ko bè-
- 3 mbanli gô sô nl' ip'akevâ; egolanli mèmô gambinlanli kè g' ôñwanj' iwazyô, inlè Anyambiè e ga nungunle 'zwè igugi gw' igamba, gô kamb' isaôn y' iyum-bunlô yi Krais, yi re miè gô
- 4 ntyôgô; ko miè bôwunlia yô, nt' are kwèkwè gôre miè gô kamba.
- 5 Ganganlanli nl' ôkeli gôre waô wi re gw' igala, ndandunlag' egô-
- 6 mbe. Elonbe zanli zi ga lwanle pèkèpèkè nt' ar' Inlinla, sôgô pa nl' ezanga, ko 'nlwè mia nt' are 'nlwè gô fwinliz' ôm' edu.
- 7 Tikikus y' ôñworerè wi tondô, minisè yi re ko bekeliô, nl' ômbilô nla miè gôre Rerè, e be mieza 'nlwè isaôn yôdu g' ôñwanj' iwa-
- 8 m': ô re miè tômîa pa gôre 'nlwè gô ntiula mè, ko 'nlwè mia nt' are nla 'zwè, ko yè sindi' irèmi'
- 9 iyanli kè; ayè nl' Ônèsimus y' ôñworerè, o re ko bekeliô arondô
- kè, ô vili gôre 'nlwè kè. Waô wi be mieza 'nlwè isaôn yôdu ya gunlu.
- 10 Aristarkus mbwèdi nla miè abô-giza 'nlwè, nli Markus kè, ôñwo-ngwè wi Barnabas; anlw' avenliô ôzômbiô g' ôñwanj' iwè, inlè, j' abômîa gôre 'nlwè, wonganliè,
- 11 nli Jisus kè, ô fweliô inlè Justus, abôgiza 'ulwè, winlo wi re gô nkumba yi mongi wi re kèrô pa: mongi sinlo dadîè nl' imbilô nla miè gw' evilô z' inlongo uy' Anyambiè, waô kè wi re sindia pa miè.
- 12 Epafras, ô vili gôre 'nlwè, nyôngô yi Krais Jisu, abô-giza 'nlwè, nkwenlag' inkôlô pôlô g' ôñwanj' iwanli pèkèpèkè, inlè anlwè, ga lwanle mèpa pa nli nènjiô pa kè mbiambiè gô ntondinli yôdu y' Anyambiè.
- 13 Konde ni takilia g' ôñwanj' iwè, inlè are nl' aňandi ampôlô g' ôñwanj' iwanli, nla g' ôñwanja wi mongi wi Laodisia, nla g' ôñwanja wi
- 14 mongi wi Hierapolis. Luk, y' ôganga ô tondô, abôgiza 'nlwè, nli Demas kè. Wôgizaul' awarèrè wi re gô Laodisia, nli Nimsas, nli ñandô yi re gô nag' wè.
- 16 Nla gô be duô ezangô zinlô z' atangunlô gôre 'nlwè, zi ga rangunlô kè gô ñandô yi Laodisia; ko 'nlwè tangunla kè mèzo zi pila gô
- 17 Laodisia. Wulinlianl' Arkipus inlè, Vandaminl' evilô zi re 'wè bonga gôre Rerè, ko suliza zô.
- 18 Miè Pol mi bôgiza 'nlwè nl' ôgo wañimè. Yônginlianl' intyôgô sam'. Imèpinlô gôre 'nlwè.

EZANGÔ ELÔNGA ZI POL Y' ERÔMI GÔRE MONGI THESALONIKA.

1 POL, nli Silvanns, nli Timothe, gô ñandô yi mongi wi Thèsalonika yi re gôr' Anyambiè ya Rerè nla gôr' Ôvanginli Jisu Krai: Imèpinlô gôre 'nlwè nl' aînè-njè.

2 Azwè p'Anyambiè akefa egômbe zôdu g' ôñwanj' iwanli anlwèdu; ntetaga 'nlwè gw' inkolo sazyô;

3 gô jônginlia 'zwè pèkèpèkè eñilô zanli z' ibekelia nl' ijanj' isanli s' itonda nl' isindiul' isanli s' iguñu gôr' Ôvanginli wazyô Jisu Krai, g' ôzyô w' Anyambiè ya Rer'

4 iyazyô. Konde, awarera, anlwè yi tondô nl' Anyambiè, azw' avô-rô ipinjô sanli, konde ntyangô

5 yazyô mbia yi pa bia gôre 'nlwè gw' igamiba dadiè, ndô gô ngulu kè, nla gw' Inlinl' Ifia, nla gw' ibekelia sipôlô; vanganle nte mia 'nlwè ônlongo w' anlaga w' ave-gagi 'zwè gôre 'nlwè g' ôñwanj'

6 iwanli. Nl' avèri 'nlwè 'zwè, nli Rerè, awong' igamba gô njuke mpôlô, awonga nyô nli mbia y'

7 Inlinl' Ifia; Yenlo anlw' arwe-nl' irevi gôre waôdu wi bekelia

8 gô Masedônia nl' Akaia. Konde avila gôre 'nlwè igamba nya Rerè nyi re tônga pa, aranga gô Masedônia nl' Akaia dadiè, ndô gô mbôr' iedn ibekeli' sanli si re 'nlwè bekelia p' Anyambiè s' aja-gayagi; yenlo azw' azye nl' isyolo

9 nyi buli' igamba. Konde waômè wi takilla g' ôñwanj' iwazyô nt' ayinginli 'zwè gôre 'nlwè; nli nt' agalwi 'nlwè gôr' Anyambiè avila

gw' ikanla, gô janjinl' Anyambiè 10 yabo nla yagiligili; nla gô pengi-nl' Ôñwanl' iyè avila g' ôrôwa, ô rôngunliô ndè avila gw' ijuwa, inlè Jisu, ô sunginla 'zwè avila gw' egunlu zi bia.

2 Konde anlw' avôrô anlwèmè, awarera, nt' ayinginli 'zwè gôre 'nlwè, inlè yi pegaga vo nyawè:

2 ndô gw' aluô 'zwè azw' ajenli njuke, ayenlizô azyingô gô Filipai, ga nte mia 'nlwè, azw' arwe-nl' iganda gôr' Anyambiè yazyô gô kambinla 'nlwè ntyangô mbia y' Anyambiè gw' igov' ivôlô.

3 Konde inênj' isazyô si pa pila gw' ifwema, ge gw' intyale s' isyèkè, ge dwanla sô gw' avônlô ambe:

4 ndô ga nt' are 'zwè pinjô pa nl' Anyambiè gô jeginlô ntyangô mbia, yenlo kamba 'zwè; aranga ntondiag' anlaga, ndô Anyambiè

5 ô kènliz' irèmi' iyazyô. Konde azwè pa dèngô nkambag' agamiba m' ônlèmbo nli mori, nte mia 'nlwè, ge m' ipondia gô diñinl'

ôgasyô w' anliva, Anyambiè nl' ôyenli; azwè buta k' ôlubô gôr'

6 anlaga, avila gôre 'nlwè, ge aînô-ri; azw' avegagi ngulu yi dwanla dira gôre 'nlwè, ga rômi yi Krai,

7 ndô azw' are dwanla pa nli nkè-ngo gô gare yanli ga nte penjave-nje ngwè awenjavenj' awanl' iyè-

8 mè: yenlo kè, gô re 'nlè azwè nlaki 'nlwè pôlô, azw' aro tondi gô pa 'nlwè, arange ntyangô mbia dadiè, ndô inênlo yazyô kè, ko-

9 nde azw' arondi 'nlwè pôlô. Kô-

- nde anlwè jônginlia, awarera, nt' ayanji 'zwè ayenle njuke: nja-njag' ôñianda nli' ôgwèra, inlè azw' alwanl' irwanlò gôr' ôm' edu gôre 'nlwè, yenlo agambinli 'zwè 'nlwè ntyangô mbia y' A-nyambiè. Anlwè nli' iyenli, nli' Anyambiè kè, nt' alwanlagi 'zwè nli nkèrè nli' ôgôre nli ntyèmbo
- 11 fo gôre 'nlwè yi bekelia. Anlw' avôrô kè nt' avegagi 'zwè gôr' ôm' edu gôre 'nlwè, egolanli ga rerè nli' awanl' iyèdè, ntevunlaga 'nlwè, nsindiaga 'nlwè, nli
- 12 ntakiliaga, gô ntinla 'nlè anlwè ga lwanle nt' are kwèkwè gôr' Anyambiè, ô re 'nlwè fwelia pa gw' inlongo nyèmè nla gw' ive-nd' inyèdè.
- 13 Nla gô ntinla yinlo pa 'zwè A-nyambiè akeŵa pèkèpèkè kè, inlè, gw' avenliò 'nlwè igônda ule 'zwè, vanganl' igamba ny' Anyambiè, anlw' awongi nyô aranga g' igamba ny' anlaga, ndô ga nt' are nyô rèti, igamba ny' Anyambiè, nyi janja gw' irèñ' iyanli
- 14 anlwè yi bekelia. Konde, awarera, anlw' are pèra p' iñandôs' A-nyambiè si re gô Judia gôre Krai Jisu: konde anlw' azindinl' isaôn mèmô gôre mongi w' inlongo nyanlimè, y' azindinlagô waô kè
- 15 gôr' Iju. Iju mè w' ayônli' Ôvanginli Jisu nli' ivogisi, agombiza 'zwè kè, wi tondli' Anyambiè, waô
- 16 k' ilôŵalôŵi y' anlaga waôdu; w' alegi 'zwè kambinl' anlongo inlè wi ga zunginlò; ko waô jônli' ibe saô ralie egômbe zôdu: ndô egunlu zi re bia pa gôre waô kwanga nla kwanga.
- 17 Ndô azwè, awarera, bangwanla pa nla 'nlwè v' ôñwolingô, nli' ôkuwa dadiè, aranga nli' ôrèñia, azw' agènlizi pòlô viaganlò gô jenl' azyô manli nli' ijôngunla sipô-
- 18 lô: konde azw' aveli bienli gôre

'nlwè, vanganle miè Pol, nyongo mori nla yimbanli; ndô Satan

19 alegi 'zwè. Konde iguñu nya-zyô, nli' igeŵ' inyazyô, nli kôrôwa y' isyôgwi sazyô, ande? Arang' anlwè, g' ôzyô w' Ôvanginli wazyô

20 Jisu gw' ibi' sè? Konde anlwè nli' ivend' inyazyô nli' igeŵ' inya-zyô kè.

- 3 Yenlo gw' avegagi 'zwè azw' ayolie fo sindinla nyènlè, azw' ayiviri gô tiganla gô Athene azw' 2 anka; nli' arôñi 'zwè Timothe, ônworer' iyazyô nli minisè y' Anyambiè gô ntyangô mbia yi Krai, gô joliza 'nlwè, anuginlia 'nlwè g' ôñwanja w' ibekeli' sanli;
- 3 gô ntinla 'nlè azyugazyug' ôma nli' injuke sinlo; konde anlwèdè anlw' avôrô inlè azw' alôŵiô g' 4 ôsaôn winlo. Konde rèti, gw' avegagi 'zwè nla 'nlwè, azw' awulinli 'nlwè egômbe viagaga ro inlè, azwè be jenl' injuke; vanganle nt' are twa pa, nte mia 'nlwè
- 5 kè. Yenlo, konde mi avegagi nli' añandi g' ôñwanj' iwanli, mi arôñi gô mi' ibekeli' sanli, vende twa inlè ôzyorisi asyori 'nlwè, ko
- 6 eŵilô zazyô twa vo nyawè. Ndô vèlo gw' abia Timothe gôre 'zwè avila gôre 'nlwè, amieza 'zwè ntyangô mbia y' ibekeli' sanli nli' itond' isanli, nla, inlè anlwè jônginlia 'zwè nli mbia egômbe zôdu, mbelaga gô jenla 'zwè, vanganle nte bela 'zwè gô jenla 'nlwè;
- 7 yenlo awarera, azw' azindio g' ôñwanj' iwanli v' ibekeli' sanli gw' ijel' isazyô sôdu nla gô njuke
- 8 yazyô yôdu. Konde vèlo ja 'nlw' akumanla jolajola, gôre
- 9 Rerè, gambènl' azw' atôla. Konde azwè ko fwiniiz' Anyambiè akeŵa sè g' ôñwanj' iwanli, gw' igeŵa nyôdu nyi jenlô 'zwè g' ôñwanj' iwanli g' ôzyô w' Anyambiè
- 10 yazyô? nkwenlag' inkolo pòlô

- ôgwêra nî' ômîanda gô jenl' azyô manli, azuliz' eza z' atiganli gô mîpî' ibekeli' sanli.
- 11 Ndô Anyambiê ya Rer' iyazyô ayêdê, nî' Ôvanginli wazyô Jisu, e ga nyonyunle mponlo yazyô gô
- 12 bia gôre 'nlwê. Nî' Ôvanginli e ga vendie awunlia 'nlwê gw' itonda si tondanlô 'nlwê, nla si tonda 'nlwê waôdu, vanganle nte tonda 'nlwê 'nlwê; gô ntinla 'nlê e ga lwanliz' îrêdî' iyanli ntyêmbô fô g' ôgôre g' ôzyô w' Anyambiê ya Rer' iyazyô, gw' ibia s' Ôvanginli wazyô Jisu Krai nî' iyoimbwi yê yôdu nla yê.
- 4 Gô nuunla, awarera, mi kwenla 'nlwê nkolo arevunla 'nlwê gw' ina ny' Ôvanginli Jisu, inlê, gô re 'nlwê bongâ pa gôre 'zwê nt' are 'nlwê gô kanganla nla gô toudi' Anyambiê, vanganle nte denda 'nlwê; wunlauli vovo mbunlaga nli mbunlaga. Konde anlw' avôrô isômbia s' avenli
- 3 'zwê 'nlwê vo Rerê Jisu. Konde yinlo nle ntondinli y' Anyambiê, vanganl' inêpî' sanli, inlê ôvêlanelô w' alwanla gôre 'nlwê; ko ôm' edu gôre 'nlwê mia gô penjaveuj' ôku' wê gô nkêrê nî' ôlubô,
- 5 nî' aranga gô mbelinli y' itonginla, ga nte dend' anlongo mi re
- 6 mi pa mi' Anyambiê. Ôm' edu avit' ôñworer' iyê, ge dendinlê inbe gô ndaga: konde Ôvanginli e be fwînliize ngoko g' ôñwanja w' isaôn mîyo yôdu, ga nt' alônge buli 'zwê arakilia 'nlwê.
- 7 Konde Anyambiê e fwelia 'zwê gw' intyale s' isyêkê, ndô gw' s' inêpa. Ayê sambô ô bika, e pa bik' ôma, ndô kaô du Anyambiê, ô pa 'nlwê k' Inlîlî' inyê i'ia.
- 9 Ndô g' ôñwanja w' itonda s' awarêre anlw' azye nî' isyolo nyi tîndinlô: konde anlwêdê anlw' are nênjô pa nî' Anyambiê gô
- 10 tondanla; konde anlwê denda yenlo kê gôr' awarêre waôdu wi re gô Masedonia yôdu. Ndô azwê kwenla 'nlwê nkolo, awarera, inlê vendianl' itond' isanli mpendia-
- 11 ga; ko kênlizlanli gô dwanla dwêrê, a'andaminle vîlô yanlimê, ayanja nî' ago manlimê, vanganle
- 12 nt' azômbi 'zwê 'nlwê; ko 'nlwê dwanla ga nt' ar' ôgôre gôre waô wi re gw' igala, ko 'nlwê awônliô ezoma.
- 13 Ndô, awarera, azwê pa bela 'nlwê gô dw' amia g' ôñwanj' iwaô wi re nanla p' antyovinlo; anlwê vende dwanla nî' ekêvâ, vanganle g' aîiori, wi re wi zye nî' igumû. Konde ja 'zw' abekelia 'nlê Jisu ayuwî ovo tôngwa kê, vanganle yenlo kê waô wi re nanla pa gôre Jisu Anyambiê be
- 15 бага waô nla yê. Konde azwê bulinlia 'nlwê ôsaôn winlo v' igamba nya Rerê, inlê azwê yi re bo, ariganla kwanga gw' ibia sa Rerê, azw' alônge nla waô wi re nanla
- 16 pa. Konde Ôvanginli ayêdê e be suminl' avila g' ôrôwa nli mbôginla, nî' inyôî nyi enjêl mpôlô-mê, nî' ôrombo w' Anyambiê: nla waô wi re juwa pa gôre Krai
- 17 wi be dônge tôngwa: vovo azwê yi re bo, ariganla, azwê be swô mpo mô nla waô gô vindi, gô dantanla nli Rerê gw' igônlo: nla yenlo be dwanla 'zwê gô konla-
- 18 ko nli Rerê. Sambô zindianlanli nî' agamba mînlo.
- 5 Ndô g' ôñwanja wi gômbe nî' intyugu, awarera, anlw' azy' 2 isyolo nyi tîndinlô. Konde anlwêdê anlw' avôrô mbiambiê inlê intyugu ya Rerê yi bia g' ôfe
- 3 ôgwêra. Gô bulia waô inlê, Amê-njê nî' ômbiambiê, vovo be dumô waô nî' ôjîlî udumbaga g' isyongo gôr' ôñwantô ô re nî'
- 4 luyemê; ko w' awanga du. Ndô

- anlwè, awarera, anlw' azye gô
 mpiri, gô bieulô nle ntyugu mè
 5 g' ôfe: konde anlwèdu anlw'
 awanla w' ôzaugè, nl' awanla w'
 ômānda: azw' aranga w' ôgwèra,
 6 ge wi mpiri. Sambô azw' anlanla
 ga nte dend' amōri, ndô azwè ga
 vēm̄bage, alwanla nl' ôziīmā.
 7 Konde waô wi nanla wi nanl'
 ôgwèra; nla waô wi bongô nl'
 8 alugu wi bongô ôgwèra. Ndô
 azwè y' ômānda, azwè ga lwanle
 nl' ôziīmā, awor' ibekelia nl' ito-
 nda g' ôñwanga wi divinl' ôku-
 wa; nla g' ipaki nyi divinl' ewô-
 9 njô, igumū ny' isungiulô. Konde
 Anyambiè e dôvīa 'zwè gw' egu-
 mlu, ndô gô niv' isunginlô vo Rer'
 10 iyazyô Jisu. Krais, ô yuwi g'
 ôñwanj' iwazyô, iulè, azwè bala
 ge gw' antyovinlo, azwè ga lwa-
 11 nle ta nla yè. Yenlo zindianla-
 nli, ko nugianlanli, ga nte deuda
 'nlwè kè.
 12 Ndô azwè kwenla 'ulwè nkolo,
 awarera, gô mia waô wi janja gô-
 re 'nlwè, avanginla 'nlwè gôre
 13 Rerè, anlènja 'nlwè; ko 'nlwè
 duba waô pòlômè gw' itonda g'
 ôñwanja w' e'vilô zaô. Lwanla-
 nli nl' amēnjè anlwè nl' anlwè.
 14 Azwè kweula 'ulwè nkolo, awa-
 rera, inlè, revunlanli waô wi re
 wi' pa kanganla gôre, ziudianli
 waô wi r' irēm' ilèle, zimbianli
 waô wi re dèla, ko dwanlanli nl'
 15 isiudinla gôre waôdu. Vandami-
 nlaul' inlè ôm' edu awinliz' ômō-
 ri mbe vo mbe; ndô gombizanli
 mbia egômbe zôdu, anlwè nl'
 anlwè, nla gôr' anlaga waôdu.
 16
 17 Yenlanli mbia pèkèpèkè. Ga-
 mbinlanli sijasa fo. Gw' isaôn
 18 yôdu vanl' akeva; konde yinlo
 nle ntondinli y' Anyambiè gôre
 19 'nlwè gôre Krais Jisu. Anlima-
 20 nl' Inlinla. Avèdianl' ipoga.
 21 Gènlizianl' isaôn yôdu, gôtanl'
 22 ômbia ngwasyi. Vangwanlanli
 nli mpauginli edu y' ibe.
 23 Nl' Anyambiè y' amēnjè ayèmè
 e ga zuliz' imèpi' sanli; ko anli-
 nl' imanli nl' irēm' iyanli nl'
 ikuw' iyanli yôdu penjavenjô
 ntyēmbo fo, kwanga gw' ibia s'
 24 Ôvanganli Jisu Krais. Ayè ô
 fwelia 'nlwè are nl' inyanga nyi
 bekeliô, ayè be denda yenlo kè.
 25 Awarera, gambinlanli g' ôñwa-
 26 nj' iwazyô. Zangwanlanli awa-
 rerè waôdu nl' isomba sôrunda.
 27 Mi sômbia 'nlwè v' Ôvanganli,
 inlè ezangô zinlo zi ga raugunlô
 gôr' awarerè waôdu.
 28 Imèpinlô s' Ôvanganli wazyô Ji-
 su Krais si ga lwanle nla 'nlwè.

EZANGÔ ZIŴANLI ZI POL GORE MONGI THESALONIKA.

1 POL, nli Silvanus, nli Timothe, gô fiandô yi mongi wi Thêsalonika, yi re gôr' Anyambiê ya Rer' iyazyô nla gôr' Ôvanginli Jisu

2 Krai: Imêpinlô gôre 'nlwê nl' aînênjê avila gôr' Anyambiê ya Rêrê nl' Ôvanginli Jisu Krai.

3 Azwê ga v' Anyambiê akeŵa egômbe zôdu g' ôñwanj' iwanli, awarera, ga nt' are kwêkwê, kondênlê ibekeli' sanli si penda du nupendaga, nl' itond' isanli si tondanlô 'nlwê anlwêdu si bu-

4 nla mbunlaga; yenlo azwê mên azwê syôgwa nla 'nlwê gw' iña-ndô s' Anyambiê g' ôñwanja w' isindiul' isanli nl' ibekeli' sanli gw' ikombizô sanli sôdu nla gw' injuke si jenlô 'nlwê; sô elingiliô z' ijêkêlia s' ôgôre s' Anyambiê; gô ntinla 'nlê anlwê ga lêngô nl' inyanga ny' inlongo ny' Anyambiê, g' ôñwanja wa nyô

6 nyi jenlô 'nlwê njuke. Konde nle ndaga y' ôgôre gôr' Anyambiê gô fwinlize njuke gôre wad

7 wl jenliza 'nlwê njuke, nla gô fwinliza 'nlwê yi jenlizô njuke ijowa ta nla 'zwê, gw' ibôwunlia s' Ôvanginli Jisu avila g' ôrôwa nl' ienjêl' si ngulu yê g' ôgônli

8 wl baninla, fwinlizage ngoko gôre wad wî pa mi' Anyambiê; nla gôre wad wî pa joginlô ntyangô mbia y' Ôvanginli wazyô Jisu.

9 Mongi mên wi be dêng' ôrevunlô, vangaul' ijiliza s' egômbe zôdu bô avila g' ôzyô wa Rêrê nl'

10 avila gw' lvenda nyî ngulu yê, gô be biê gô pendiô nl' lyombwi yê,

nla gô mamô gô ntyugu mên nle waôdu wi bekeli; konde atakwê mazyô gôre 'nlwê m' aŵekeliô.

11 Gô ntinla yinlo kambinla 'zwê k' egômbe zôdu g' ôñwanj' iwanli, inlê Anyambiê yazyô e ge yenle 'nlwê nl' inyanga ny' ifweliô sanli, azuliza nli ngulu ntandinli yanli yôdu mbia nl' eŵilô edu z' ibekelia; ko ina ny' Ôvanginli wazyô Jisu pendiô gôre 'nlwê, nla 'nlwê gôre yê, ga nt' ar' imêpinlô s' Anyambiê yazyô nl' Ôvanginli Jisu Krai.

2 Ndô, awarera, g' ôñwanja w' ibia s' Ôvanginli wazyô Jisu Krai, nl' idatanl' isazyô gôre yê azwê

2 kwenla 'nlwê nkolo inlê, azungê syugônli gw' irêñ' iyanli, ge syokoliônli, nl' inlinla, ge nl' igamba, ge nl' ezangô zi buliô inlê z' apila gôre 'zwê, inlê ntyugu ya

3 Rêrê y' atwenli. Aremizônli du nl' ôm' edu: konde ntyugu mên y' aŵie, kaô ipôswa mên s' adônga, nl' ôma mên w' ibe, ôñwanla w'

4 ôyilizô, abôwunlia, ôlôŵalôŵi ô pendi' ôku' wê gô sir' ezom' edu zi fweliô, inlê Anyambiê ge savinlô; ko yê dwanla tu gô nagô y' Anyambiê, aruminli ôkn' wê inlê

5 ayê Anyambiê. Anlwê pa jônginlia inlê, mi awulinli 'nlwê isaôn yinlo gw' avegagi miê nla 'nlwê?

6 Nla vênlo anlw' avôrô eza zi simbia, ko ôma mên bôwunlia gw'

7 egômbe zêmê. Konde ôsaôn w' iyumbunlô w' ipava w' atwe gô janja: dadiê ayê ô simbla e be simbia, kaô atômbô. Vovo be bô-

- wunlia ômbè mètò, ô be jilizò nle Rerè n' òñwei w' ôgwanl' iwè, avangò eza zanyawè n' ònjè-
 9 lènjèlè w' ibi' sè. Ibia s' ôma mè si re ga njanjinli yi Satan nli ngulu nli lemba n' ayombo mi
 10 mamò m' inòka, n' itemiza sòdu sibe gôre waò wi jilizò; konde wi bong' itonda s' òrèti, ko waò su-
 11 nginlò. Nla gô ntinla yinlo Anyambiè e tòmia waò njanjinli y' itemiza, ko waò bekeli' inòka; ko
 12 waòdu p' ôgara. waò wi re wi bekeli' òrèti, ndò wi jenl' ibe mbia.
 13 Ndo re kwèkwè gôre 'zwè gô p' Anyambiè akefa egômbe zòdu g' ôñwanj' iwanli, awarera, anlwè yi tondò nle Rerè, konde Anyambiè avinji 'nlwè avila gw' ipakillia gw' isunginlò v' imèpia s'
 14 Inlinla n' ijivira s' ôgiligili: gô sò awelidè 'nlwè vo ntyangò yazyò mbia, gô dèng' ivenda ny' Ôvanginli wazyò Jisu Krai. Sambò, awarera, gumanlanli jolajola, ko kòtanli ngwasyi inènja s' anlè-njiò nlwè, ntyo n' igamba, ntyo n' ezaugò zazyò.
 16 Ôvanganli wazyò Jisu Krai ayèmè, n' Anyambiè ya Rer' iya-zyò, ô rondi 'zwè ava 'zwè ôzindio wakoulako n' igumiu iŋia v'
 17 imèpinlò, e ga zindi' irèm' iyanli, ayoliza 'nlwè gw' èvilò edu èfia nla gw' igamb' iedu iŋia.
 3 Gô nuunla, awarera, gwenlanl' Anyambiè nkolo g' ôñwanj' iwa-zyò, inlè igamba nya Rerè nyi ga gènde nli mangò avendiò, ga nt'
 2 are nyò kè gôre 'nlwè; ko 'zwè sunginlò avila gôre dösü n' anlag' afe; konde ibekelia si zye
 3 nla waòdu. Ndò Rerè, ô re ko bekeliò, e be joliza 'nlwè, avenja-venja 'nlwè avila gôr' ômbè. Ndò
 4 azw' are n' igumiu nyinlo gôre Rere g' ôñwanj' iwanli, inlè anlwè dend' isaôn yi sòmbiò 'zwè,
 nla inlè anlwè be denda yò kè.
 5 Ndò Rerè e ga gèndi' irèm' iyanli gw' itonda s' Anyambiè, nla gw' isindinla si Krai
 6 Ndò azwè sòmbia 'nlwè, awarera, gw' ina ny' Ôvanganli wazyò Jisu Krai, gô bangwanla n' ôñworer' iedu ô kanganla règo, n' aranga ga nt' ar' inènja s' awongio 'nlwè avila gôre 'zwè.
 7 Konde anlwèmè anlw' avòrò nt' are kwèkwè gôre 'nlwè gô pèra 'zwè: konde azwè pa janj' isaôn
 8 yarègo gôre 'nlwè; ge ny' inya s' ôm' edu ipa fo, ndò azw' ayanjagi pòlò ômànda n' ôgwèra, inlè azw' alwanl' irwanlò gôr' ôm' edu gôre
 9 'nlwè: aranga 'nlè azw' azye n' inyanga, ndò gô dōvlinla 'nlwè ikuw' iyazyò elingiliò, ko 'nlwè
 10 pèra 'zwè. Konde vanganle gw' avegagi 'zwè nla 'nlwè, azw' azòmbi 'nlwè inlè, Jog' ôm' edu ayi-
 11 vire janja, gambèn' anya. Konde azwè jogo, inlè r' awèwo wi kanganla gôre 'nlwè règo, wi janja du èvilò, ndò wi re sèrèngila
 12 gw' isaôn yañiori. Ndò waò wi re yenlo azwè sòmbia agwenla waò nkolo kè gôr' Ôvanganli Jisu Krai inlè, wi ga yanje n' ôkè-ndekende, any' iny' isaòmè. Ndò
 13 anlwè, awarera, ayasanli dende mbia. Jog' ôm' edu ayoginlò igamb' inyazyò v' ezaugò zinlo, lingilianl' ôma mè, ko aliŋanli nla yè, gô ntinla 'nlè e ga yenle ntyonli.
 15 Ndò avònlanliè g' ôlòfalòŋi, ndò revunlanliè g' ôñworerè.
 16 Rerè y' amlènjà ayèmè e ga ve 'nlwè amlènjà egômbe zòdu gò inpenli edu. Rerè e ga lwanle nla 'nlwèdu.
 17 Mbògizi yi Pol n' ôgo wamimè, yò elingiliò gw' ezaugò edu: yenlo tènda miè. Imèpinlò s' Ôvanganli wazyò Jisu Krai si ga lwanle nla 'nlwèdu.

EZANGÔ ELÔNGA ZI POL Y' ERÔMI GÔRE TIMOTHE.

- 1 POL, erômi zi Krais Jisu ga nt' ar' ôzômbiô w' Anyambiê y' Ôzunge wazyô, nli Krais Jisu y' igu-
- 2 mu nyazyô; gôre Timothe, ôñwa-
nl' iyañiunê gw' ibekelia: gôre
'wê ga lwanl' imêpinlô, ikêsyi,
nl' añênjê, avila gôr' Anya-
mbiê ya Rerê nli Krais Jisu y'
Ôvanginli wazyô.
- 3 Yôngiulia nt' agwenli miê 'wê
nkolo gô tiganla gô Efesus, gw'
agêndi miê gô Masedonia, gô sô-
mbi' awêwo inlê w' anlênj' aga-
- 4 mb' amênlê, ge p' irêñi' iyaô gw'
inkanlô nla gw' agamba g' ôñwa-
nja w' ampôñia mi re mi zye nli
ntyai, mi pang' impaga, viaganlô
nl' inuginlia s' eñilô z' Anyambiê
- 5 gw' ibekelia. Ndô ntinla y' ôzô-
mbiô nle itonda si pila g' ôrênïa
wi nkêrê wi re ntyembo fo, nla
gw' ibekelia si re si pa pondiô.
- 6 Awêwo wi re kegwa pa gw' isaôn
yinlo agulwa gw' agamba ma-
- 7 nyawê; wi bele dwanl' inlênji y'
ampauga, ndô wi pa kôtiz' isaôn
yi buliô waô, ge g' ôñwanja w'
- 8 isaôn yi bukunlô waô. Ndô azw'
avôrô, inlê ivanga nyi r' iñia, jog'
ôm' anênja g' ôñwanja wa nyô ga
- 9 ut' are kwêkwê, amia kê 'nlê,
ivanga nyi pa pangô ntinla y'
ôña w' ôgôre, ndô g' ôñwanja w'
ivavisi nli mongi wi zye nl' ijogi-
nlô, g' ôñwanj' iwaô wi re wi
dub' Anyambiê nl' lyanjisi y' lbe,
g' ôñwanj' iwaô wi re seva pa nli
mongi wi tang' irangô, iyônlisi y'
irerê nla y' ingwê, nl' iyônlisi y'
- 10 anlaga, nla g' ôñwanja wi vôte-
vôte, nl' inlanlisi y' anlômê, nli
mongi wi juf' anlaga, nl' inlôki,
nli mongi wi tang' irangô y' inô-
ka, nla j' adwanl' igamb' inyênlê
nyi re nyi zye swaswo nl' inênj'
- 11 ibia; ga nt' are ntyangô mbia y'
ivenda ny' Anyambiê yi savinlô,
ntyangô mbia y' ayeginliô miê.
- 12 Mi pè akeña, ô venli miê ngulu,
vanganle Krais Jisu y' Ôvanginli
wazyô, konde ayenli miê nl'
inyanga nyi bekeliô, alôñia miê
- 13 gw' eñilô zê; vanganle mi avega-
gi gw' alônga ôvêdisi, nl' ômo
gombiz' eñilô' azira zô: ndô mi
alêng' ikêsyi, konde mi alendi
- 14 yenlo imia fo nl' itwañekelia; nl'
imêpinlô s' Ôvanginli wazyô s'
awunli pôlô nl' ibekelia nl' itonda
- 15 kê si re gôre Krais Jisu. Nyô nl'
igamba nyi re ko bekeliô, nyô kê
nyi re nl' inyanga nyi bongô nl'
ôm' edu, inlê Krais Jisu añienli
gô ntye yinlo go sunginl' anlag'
añe; gôre waô miê nl' ewônjô.
- 16 Ndô mi avôginliô gô ntinla 'nlê;
gôre miê ewônjô z' anlag' añe Jisu
Krais ko tuminli' isindinl' isê ida
sôdu, elingiliô gôre waô wi be be-
keliê alêng' emênlô z' egômbe
- 17 zôdu. Gôr' ôga wakonlako, ô re
ayuwize, ayenlizô kê, Anyambiê
yômô, ga lwanl' ôlubô nl' ivenda
gô konlakô. Amên.
- 18 Ôzômbiô winlo wô tigô miê gôre
'wê, ôñwanl' iym' Timothe, ga
ut' ar' ipoga s' alônge pogio g'
ôñwanj' iwo, ko 'wê nwanla vo

19 sô igov' iŋia; ndwanlaga nl' ibekelia nl' ôrêmia wi re ntyèmbo fo; awèwo wi re tiga p' agamba minlo, ko waô jila g' ôzaniba w' ibekelia. Gôre mongi mènle Himeneas nli Alèxander; wi re miè pa pe Satan gô nènjô gô dw' avèdia.

2 Sambô mi bela gw' alônga inlè, ga lwanl' ikambinla, nl' ikwenl' inkolo, nl' ibambia, nl' akeŋa mi ga vò Anyambiè, g' ôñwanja w' 2 anlaga waôdu; g' ôñwanja w' aganla waôdu wi re nl' anyanga; ko 'zwè dènge ndwanli y' aâmènjè nl' ôdwèrè g' ômbia wôdu nl' 3 ôziñia wôdu. Yinlo nle ndaga mbia yi tondô gw' antyo m' 4 Anyambiè y' Ôzunge wazyô; ô bela 'nlè anlaga waôdu wi ga zunginlô, alèng' imia s' ôgiligili. 5 Konde r' Anyambiè mori, nl' ôvovi k' ômori, ntyo Anyambiè nl' 6 anlaga, ôma, Krai Jisu, ô venli ôku' wèmè ôlandunlô w' anlaga waôdu; atakwè mè mi ga rakiliô 7 gô gômbe ya mô; gô mô kè alôfiô miè ôkambi nl' erôñi, mi kamb' ôrèti, mi nôka du, mi alôfiô gô nènj' anlongo ibekelia nl' ôrèti.

8 Sambô mi bela 'nlè anlômie wi ga gambinle mbôr' iedu, ntômbinlag' ago mi nkèrè, egunlu fo nli 9 mpaga fo kè. Egolanli mèmô k' antô, wi ga mèpiz' ikuw' iyaô nl' ambora mi simanla, nli ntyonli nl' ôziñia; aranga nl' asara, nli syika yatenlatenla ge adô ambia ge nkè- 10 mbo yi njônli mpôlô; ndô nl' ijanj' ibia, ambora mi simanla nl' antô wi mêmà gô janjinl' Anya- 11 mbiè. Ôñwantô e ge nlènge nl' 12 ôdo nl' ijoginlô sôdu. Ndô mi jèvir' ôñwantô gô nènja, ge gô panginl' ônlômie, ndô e ga lwanle 13 do. Konde Adam alônge pangiô, 14 avila vova Ev; nli Adam e pa

temizô, ndô ôñwantô ayè temizô 15 pa are pôswa pa gw' ipava. Ndô e be sunginlô nli janl' awanla, jogo adwanla gw' ibekelia nl' itonda nli nkèrè ta nl' ôziñia.

3 Nyinlo igamba ny' ôrèti inlè, Jôg' ôm' ajôngunl' inyanganga nyi 2 minisè, e jôngunl' èvilô èfia. Sambô minisè e ga lwanle ntyèmbo fo, ônlômie w' ôñwant' ômori, nli ngulu yi simbi' ôku' wèmè, ôma w' ôkeli, nli mpanginli mbia, ôyôgô gôr' agènda, nl' avônlo mi 3 nènja; arang' eyonga, ge ôma wi mbèlèkè; ndô e ga lwanle nkèngô, arang' ôma w' anyômanlô, 4 ge ntondi y' anliva; e ga lwanl' ôma wi panginle nag' wè mbianbiè, avang' awanl' iyè gô jogi- 5 nlô nl' ôziñia wôdu; Ndô jog' ôma amie gô panginle nag' wèmè mbiambiè, aye ko bandaminle 6 ñandô y' Anyambiè sè? Alwanla k' ôñwonla, e vende jônliô nl' ekale avôswa g' ôgara wi 7 Satan. E ga lwanle kè nl' elumii èfia gôre waô wi re gw' igala; e vende pèdiô agôtô nle mômô yi 8 Satan. Egolanli mèmô mongi kera wi ga lwanle ziñia, arang' anlaga w' inlèmb' imbanli' arang' intondi s' ivè, arang' agasyô m' 9 anliva mi ntye; mpenjavenjag' ôsaôn w' iyumbunlô w' ibekelia 10 g' ôrêmia wi nkèrè. Mongi sinlo kè wi ga lóngè kènlizô; vovo vanga w' abong' èvilô z' ikera, jogo 11 w' adèngô ntyèmbo fo. Egolanli mèmô k' antô wi ga lwanle ziñia, arang' ivèrinli, nli ngulu yi simbi' ikuw' iyaô, anlaga wi re 12 ko bekelio gw' isaôn yôdu. Mongi kera wi ga lwanl' ôm' edu nl' ôñwant' ômô, mpanginlag' awanl' iyaô nl' inagô saô mbiambiè. 13 Konde waô wi re janja pa mbiambiè gw' èvilô z' ikera wi dèngi- 14 nl' ikuw' iyaô inyang' iŋia, nl'

igand' ivôlô gw' ibekelia si re gô-re Kraiss Jisu.

14 Mi tëndinlo isaôn yinlo, ndevinlaga gô sunge bia gôre 'wè; 15 ndô ja mi adinga, ko 'wè mia nt' are kwèkwè gô dwanla gô nagô y' Anyambiè, yi re yô nle ñandô y' Anyambiè yabo, inyèngô nli 16 ntinla y' ôrèti. Nla rèti mpaga fo gw' e'vilô z' Anyambiè r' ôsaôn ômpôlô w' iyumbunlô; inlè, ayè ô wôwunliô g' ôzyônli, alwanlizô ôgôre gw' inlinla, ayenliô n' ien-jèl, agambinlô anlongo, a'vèkelio gô ntye, awongio gw' igônlo gw' ivenda.

4 Ndô Inlinla nyi bulia zange inlè, gw' intyugu si bia awèwo wi be fal' ibekelia, ko waô pôganliô anlinla mi fwemiza n' inènja s' 2 aulinl' ambe, v' ômbiagwanla w' anlaga wi kamb' inôka, wi re nli lingiliô y' ibe gw' irèmi' iyaô mpanli ga vezyô yi re pezyô pa 3 n' ôñwanga wi mpiu. Wi deg' ijômbanla, azômbia gô tige nye vèrè, y' a'yangio n' Anyambiè gô bongô n' ake'va nle waô wi beke- 4 lia ani' ôgiligili. Konde ezoni' edu z' a'vangio n' Anyambiè zi r' e'via, zyele k' ezoma zi re gô bikô, 5 ja z' abongô n' ake'va: konde zi mèpiô v' igamba ny' Anyambiè 6 n' ikambinla. Jogo ô ajônginli' awarerè isaôn yinlo, ô be dwanle minisè mbia yi Jisu Kraiss, pômiiô pa n' agamba m' ibekelia, nla m' inènj' ibia mi re 'wè mènla pa 7 nli sônga. Ndô wal' inkanlô s' edosyu nla sanyawè. Mèuli' ôku' 8 wo gw' ijanjinl' Anyambiè: konde ijanja s' ôkuwa si zye n' isyolo ivôlô; ndô ijanjinl' Anyambiè si re n' isyolo gw' inkô'va sôdu, konde si re n' ômpangaulô w' emènlo zatè zinlo, 9 nla mèzo zi bia. Igamba nè nyi re giligili, nyi re n' inyangwa

[Mpongwe.]

kè nyi bongô n' anlaga waôdu. 10 Konde gô ntinla yinlo yô janjô 'zwè anwa, konde azwè devinl' Anyambiè yabo igu'mu, ayè ô r' Ôzunge w' anlaga waôdu, pôsyô 11 waô wi bekelia. Zômbia ko nènj' 12 isaôn yinlo. Ôm' edu avèdi' erumbe zo; ndô l'waul' awè ôrevi wi mongi wi bekelia, gw' igamba, gô ndwanli, gw' itonda, gw' ibe- 13 kelia, nla gô nkèrè. Kaô mi abia, lwanla gw' itangunla, gw' itevu- 14 nla, nla gw' inènja. Ale'vanl' eza zi re nla 'wè, z' avenliô 'wè v' ipoga, n' italia s' ago m' anlero. V'a- 15 ndaminl' isaôn yinlo, ko dwanla du gô yô; ko waôdu jenla n' 16 ô kènde mèpaga. V'andaminl' ôku' wo, n' inènj' iso. Gongwa gw' isaôn yinlo; konde ja ô ade-nda yenlo, ô be sunginl' ôku' womè nla waô wi jogo kè.

5 Azèmb' ônléro ntyèmbo, ndô gwenlè nkolo ga rerè; n' awanjo 2 g' awarerè; antô anlero ga singwè, n' antô arumbe g' awarerè 3 antô, gô nkèrè yôdu. Lub' antô 4 wi tigô wi re junlô pa rèti. Ndô ja ôñwantô wi tigô are n' awanla ge awa w' awanl' id, winlo wi gâ lônge nènge go dend' ômbia w' Anyambiè gô nagô yaômd, awi- 5 nliz' izomb' iyaô nt' are kwèkwè: konde ndaga yinlo yi tondô gw' 5 antyo m' Anyambiè. Ayè ô r' ôñwantô wi tigô rèti, ayunlô, are n' igu'mu nyè gôr' Anyambiè, alwanla gw' ikambinla n' ikwe- 6 n' inkolo ôñtanda n' ôgwèra. 6 Ndô ayè ô kombiz' ige'va are ju'va 7 pa vangaul' e pare bo. Zômbi' anlaga isaôn yinlo, ko waô dwa- 8 nle ntyèmbo fo. Ndô jog' ôm' edu e pa penjavenje mongi yè- 9 mè, nla pôsyô mongi wi nag' wè- 9 mè, gambèn' adand' ibekelia, are k' ômbe viaganlô n' ôma ô' re e 9 pa jivira. Ôm' edu arèndô gw'

ezangô g' ôñwantô wi tigô, kaô
du atwenl' agôñni m' impuñ' ôrô-
wa, ô yômbagi k' ônlôñni ômô
10 dadîè, ô re nl' eluñi evia gô vîlô
vîa, ô re pômîa p' awanla, alwa-
nl' ôyôgô gôr' agênda, ayôvunl'
intyôzyô s' iyômbwi, anlungunla
waô w' avegagi jela pa, azôngag'
11 evîlô edu evia. Ndô awong' antô
arumbe wi tigô: konde waô bika
pe Kraï s' itonginl' isaô, gambè-
12 nlè w' abele jômba; ko waô dwa-
nla nl' ôgara, konde w' afal' ibe-
13 keli' saô idônga. Nla viaganlô
mêvo wi nênga gô dwanl' ômôsyâ,
ntêlarêlaga gw' inagô; nl' arang'
ômôsyâ dadîè, ndô wi dwanle
sêrêngila kè nli pôkwè, nkambag'
isaôn yi re yi zye kwèkwè.
14 Sambô mi bela 'nlè antô arumbe
wi tigô wi ga yômba, ayanl' awa-
nla, avanginl' inagô, ko w' av'
15 ôlôfalôvî mbôra yi pèdia: konde
vanganle venlo awèwo wi re jèrua
16 pa gô sônge Satan. Ja ôñwantô
edu ô bekelia are nl' antô wi tigô,
e ga nlungunle waô, ko w' alwa-
nl' irwanlô gô fiandô; ko fiandô
nungunla waô wi r' antô wi tigô
rèti.
17 Anlero wi panginla mbiambiè
wi ga yenlo nl' inyanga nyi dubô
viaganlô, pôsyô waô wi janja gw'
18 igamba nla gw' inênja. Konde
irêndo yi bulia 'nlè, Agôr' ôgwâ-
nla wi nyare yi tèv' ôresi. Nla
inlè, Ômbilô are nl' inyanga ny'
19 ip' isè. Avôganliô igamba nyi
soziz' ôñlero, kaô adwanl' iyenli
20 imbanli g' irarô. Waô wi janj'
ibe revunla waô gw' azyô m'
anlaga waôdu, ko añori dwanla
21 nl' itia. Mi sômbio g' ôzyô w'
Anyambiè, nli Kraï Jisu, nl' ie-
njèl' si re pinjô pa, inlè, venjave-
nj' isaôn yinlo ôma wantuntu fo,
ko alende mpougo edu nkanlage
22 ndegô. Arali' ôm' edu ago nèga-

nèga, ge diŵa nl' ibe singanli:
23 venjavenj' ôku' wo nkèrè. Avo
jong' anlingô dadîè, ndô wonga
k' ivè ôñwozoma g' ôñwonja w'
iwuñu nyo nl' inkazya si jenlô
24 ndo sinyenge. Ibe s' anlag' awè-
wo si re gô bwi, nkèndaga gô bô-
syô gw' ijèkèlia; nl' ibe s' añori
25 si sônga nli nyuñia. Egolani
mènò kè r' ijanj' ibia si re gô
bwi; nl' ijanj' ibia si zye yenlo s'
ayolie jumbunlô.

6 Waô utangô yi re nivô pa wi ga
yenl' irer' isaômè nl' inyanga ny'
ôlubô wôdu, inlè ina ny' Anya-
mbiè nl' inênja si Kraï s' avèdiô.
2 Nla waô wi re nl' irerè si bekelia,
w' avèdia waô, konde waô awa-
rerè; ndô wi ga ro janjinle waô,
konde waô wi janjinlô yenlo wi
bekelia arondô. Nlênja ko sô-
mbi' isaôn yinlo.
3 Jog' ôm' edu anênj' agamb' añiè-
nlè, ko ayivir' agamb' ambia, va-
nganl' agamba m' Ôvanginli wa-
zyô Jisu Kraï, nl' inênja si re
swaswo nl' evîlô z' Anyambiè,
4 gambènl' ar' ekale, ko amie mpo-
ngo; ndô e tanla g' ôñwanja w'
ikotè nl' isungakanla s' agamba,
si jaule fiandi, anyômanlô, irowô,
5 ipikil' ibe, nl' impaga sa nyawè
si dôvô nl' anlaga wi re fevizô p'
igu awônli' ôgiligili, wi pikilia
'nlè ijanjinl' Anyambiè nle mpo-
6 nlo yi dèng' ôba. Ndô ijanjinl'
Anyambiè nl' ôdwèrè ta si re nl'
7 ôb' ômpôlô: konde azwè bag' ezo-
ma gô ntye yinlo, yenlo kè azw'
ayolie twanl' ezoma gô be kogwa
8 'zwè; ndô vo re 'zwè nl' inya nli
ya yi borô, yinlo yi be dwanla
9 kwèkwè gôre 'zwè. Ndô waô wi
bele paga wi pôswa gw' isyoriô,
nla gô mûndô, nla gw' itonginl'
ijenge s' edosyu, si jenliz' aulinl'
imaô nkazya alominlia waô gw'
ijiliza nla gw' elôngô z' ôgônli.

- 10 Konde itonda s' anliva sô nl' ôramba w' anlongo m' ibe môdu: nl' awêwo njôngunlaga mô wi re kegwa pa gw' ibekelia, arum' ikuw' iyaômè pokoso nl' inkazya sinyenge.
- 11 Ndô awè, ôma w' Anyambiè, wang' isaôn yinlo; ko kombiz' ôgôre, isavinl' Anyambiè, ibekelia, itonda, isindinla, ôkendeke-
- 12 nde. Nw' igov' iŋia ny' ibekelia, gôt' emênlo z' egômbe zôdu ngwasyi, gô zô aweliô 'wè, amèm' imèm' ibia gw' azyô m' iyenl'
- 13 imienge. Mi sômbio g' ôzyô w' Anyambiè, ô dwanlize ya yôdu bo, nla g' ôzyô wi Krajs Jisu, ô mèm' imèm' ibia g' ôzyô wi Po-
- 14 ntius Pilat; inlè venjavenj' awè ôzômbiô, mpèlo fo, nli ntyèmbo fo, kwanga gw' ibôwunlia s' Ôva-
- 15 nginli wazyô Jisu Krajs: si be tuminliô gô gômbe yèmè nle yè, ô re ayè dadiè nl' Ôvanginli wi savinlô, Ôga w' aga, nli Rerè y'
- 16 irerè; ô re dadiè nl' itwayuwa, ndwanlaga g' ôzange wi re w' awôñwô; ô re e pa jenlô nl' ôma, ge jolie jenlô: gôre yè ga lwanl' ôlubô nl' inyanga gô konlako. Amèn.
- 17 Zômbia waô wi re paga pa gô ntye yatè yinlo, inlè w' alwanl' ekale, ge devinl' igumba nyi re ny' alinge iguñiu, ndô wi ga levinl' Anyambiè iguñiu, ô pa 'zwè ya yôdu nl' ibunla gô jenliza 'zwè
- 18 mbia. Zômbia waô, inlè wi ga yanje mbia, avagizô nle ŋilô ŋia; wi ga lwanl' ôgwande nl'
- 19 ilunda; wi ga gekiz' ikuw' iyaô azang' ambia gw' egômbe zi bia, ko waô kôt' emênlo zarèti ngwasyi.
- 20 Timothe, venjavenj' igamba ny' ayeginliô 'wè; rëndia agamb' ambe manyawè nl' isira s' imia
- 21 s' inôka; si r' awêwo mêmâ pa, ko waô fema avila gw' ibekelia. Imèpinlô gôre 'wè.

EZANGÔ ZIŪANLI ZI POL Y' ERÔMI GÔRE TIMOTHE.

- 1 Pol, erômi zi Jisu Kraiſ vo nto-
ndinli y' Anyambiè, ga nt' ar'
ômpanganlò w' emènlo zi re gôre
- 2 Kraiſ Jisu, gôre Timothe y' ôñwa-
nl' iyam' wi tondò: Imèpinlò nli
nkèngo nl' añdènjè avila gôr'
Anyambiè ya Rerè nli Kraiſ Jisu
y' Ôvanginli wazyô.
- 3 Mi p' Anyambiè akeŵa, ô janji-
nlò miè nl' ôrêmā wi nkèrè, nt'
alendag' irer' isam' kè, konde
ôgwèra nl' ômānda mi jônginlio
- 4 pèkèpèkè gw' inkolo sam'; nla
gô jônginlia miè antyonli mo mi
bele pôlò gô jenlo ko miè jônliô
- 5 nl' igeva. Konde mi jônginlia
ibekelia si re s' avondio si re gôre
'wè; s' alônge dwanli gôre ngi yo
mpôlò Lôis, nla gôre ngi yo Yu-
nis; mi are nl' abeko inlè si re
- 6 gôre 'wè kè. Gô ntinla yinlo yô-
nginlia gô nongunli' eza z' ave-
nliô 'wè nl' Anyambiè, z' awo-
ngiô ndo v' italia s' ago mam'.
- 7 Konde Anyambiè e pa 'zwè inli-
nla ny' itia; ndò nyi ngulu nla
- 8 ny' itonda nla ny' ôkeli. Sambô
ayenl' atakwè ma Rer' iyazyô, ge
miè mbwedi yè ntyonli: ndò zi-
ndinle njuke ta nli ntyangô mbia,
ga nt' are ngulu y' Anyambiè;
- 9 ô re sunginla pa 'zwè, awelia
'zwè nli mbela yôrunda, aranga
nt' ar' ijanj' isazyô, ndò ga nt'
are nkenjinli yèmiè nl' imèpinlò,
s' avenliô 'zwè gôre Kraiſ Jisu
- 10 ntye lôŵiagô ro, ndò vènlo s' ami-
eziô v' ibôwunlia s' Ôzunge wa-
zyô Kraiſ Jisu, ô re tômba p' iju-

- wa, awôwunli' emènlo nl' itwa-
- 11 wonla vo ntyangô mbia; gô yô
mi alôŵiô ôkambi, nl' erômi, nl'
- 12 ônlènji. Gô ntinla mè mi sindi-
nl' isaôn yinlo: ndò mi jenle
ntyonli du; konde mi avôrô ômo
re miè bekelia pa, mi are kè nl'
abeko inlè are nli ngulu yi penja-
venj' eza zi re miè pè pa kwanga
- 13 gô ntyugu mè. Venjavenja, gw'
ibekelia nl' itonda si re gôre Kraiſ
Jisu, egènlizô mè z' agamb' a-
mbia z' awongiô ndo avila gôre
- 14 miè. Eza mè eŵia z' avenliô 'wè
venjavenja zô v' Inlinl' Iŵia nyi
dwanla gôre 'zwè.
- 15 Ô vôrô inlè waôdu wi re gô Asia
wi re dubwa pa gôre miè; gôre
waô nle Fijelus nli Hermojen.
- 16 Rerè e ga vôginle nagô y' Ôndesi-
forus: konde ayowizi miè nyo-
ngo sinyenge, ko yè ayenle ntyô-
- 17 gô yam' ntyonli; ndò, gw' ave-
gagiè gô Rôma, awuti miè pôlò
- 18 mbutaga, kè dènga miè kè. Re-
rè e ga vè gô dèng' ikèsyi avila
gôre Rerè gô ntyugu mè; ô vôrô
mbiambiè kè nt' ayanjinliè miè
gw' isaôn imienge gô Efesus.
- 2 Sambô, awè ôñ' wañi, yolare
gw' imèpinlò si re gôre Kraiſ Ji-
2 su. Nl' isaôn yi re 'wè jogo pa
gôre miè gw' azyô m' iyenl' imi-
enge, va yô anlaga wi re ko be-
keliô, wi be jolie nènj' añiori kè.
- 3 Zindinle njuke nla miè, ga sozyè
- 4 mbia yi Kraiſ Jisu. Ômo kè
dwanle sozyè e taganla nl' isaôn
y' emènlo zinlo; inlè e ga rondiè

5 ô vinjiè gô dwanle sozyè. Nla jog' òm' adembianla kè, awònlìò kòròwa, kaò du adembianla ga nt' ar' ampanga m' òlembianlò.
 6 Ômbilò wi janja e ga lònge ny' 7 ilònda yi ntyaga. Vikilia nte kamba miè; konde Rerè e be po 8 ikòtiza gw' isaón yòdu. Yònginlie Jisu Krais, tòngwa pa avila gw' ijuwa, ô yanliò gô mbuŋe yi David, ga nt' are ntyangò yami 9 mbia: gô ntyangò mbia mè kè mi siudinle njuke kwanga gô ntyò-gô, g' òmo mbe; ndò igamba ny' Auyambiè nyi zyele gô ntyògô.
 10 Yenlo mi sindinli' isaón yòdu g' òñwanja wi mongi wi re pinjò pa, inlè wi ga lèng' isunginlò si re gòre Krais Jisu nl' ivenda ny' 11 egòimbe zòdu. Nyinlo nl' igamba nyagiligili inlè, Ja 'zw' ayuwi nla yè, azwè be dwanla bo nla yè 12 kè: ja 'zw' asiudinla, gambèn' azw' apanginla ula yè: ja 'zw' 13 adandè, e be danda 'zwè kè: ja 'zw' alwanl' anлага wi re ko bekelìò, e pe dwanl' inyanga nyi bekelìò; konde ayolie syalande.
 14 Yònginli anlag' isaón yinlo, ko sòmbia waò g' ôzyò w' Anyambiè, inlè w' alòŋaul' impaga g' òñwanja w' agamba vo nyawè-nyawè, gw' ijiliza si mongi jogo.
 15 Gènliza gô dòŋi' òku' wo nl' itondò gòr' Anyambiè, òmbilò wi re w' ayeule ntyonli, ntenlag' iga- 16 mba ny' ògiligili gòre. Ndò rèndi' agamb' ambe manyawè: konde waò wi kombiza mò wi kènda du nkèndaga gw' ibe viaganlò, 17 nl' igamb' inyaò nyi be nya g' òlòsò wi bonla: gòre mongi mè 18 nle Himene nli Filetus, wi re fema pa g' òñwanja w' ògiligili, mbuliaga 'nlè òròngunlò w' api-aganli, ko waò jiliz' ibekelia s' 19 awèwò. Vanganlonlo ntinla njole yi r' Anyambiè dòŋia pa yi kuma-

nla, yi re kè nl' itènda sinlo inlè, Rerè avòrò anlag' iwè: nla inlè, Ôm' edu ô mèm' iua nyi Krais, e 20 ga lubwe avila gw' ijanj' ibe. Gô naò mpòlò re vagò aranga yi syika yatenlatenla' nla yapupu dadiè, ndò yi rere nla y' iwònlò, kè; yèwo yi re g' òlubò, nla yèwo 21 gw' ipèdiò. Sambò jog' òm' ajo-mbunli òku' wè avila gw' agamba minlo, gambèul' adwanl' evagò z' òlubò, mèpa pa, eŋia gô janjò nl' òmo niva zò, kekizò pa kè gw' 22 evilò edu eŋia. Ndò wang' iton-ginginla s' awanjo, ko kombiz' ògòre, ibekelia, itonda, nl' amè-njè, nla waò wi tòuginle Rerè nl' 23 irèŋia yi nkèrè. Ndò wal' ikotè s' edosyu nl' iteŋu, konde ô vòrò 24 inlè si jaul' anyòŋianlò. Nyòngò ya Rerè e ga rig' ayòmaule, ndò e ga lwanle nli nkèngo gòr' anлага waòdu, nl' avònlò mi nènja, nl' 25 isindinla, nl' òkèndekende ntevinlaga waò wi sir' igamba; vende twa inlè Anyambiè be pa waò ikalwa s' òrèŋia, ko waò mi' ògi- 26 ligili, aròmb' ikuw' iyaò avila gô mòndò yi Satan, waò wi re kòtò pa nle yè gô dende ntondinli yè.
 3 Ndò miar' igamba nyinlo, inlè gw' intyugu sinuunla be bi' egò- 2 mbe zi njuke. Konde anлага wi be dwanl' intond' s' ikuw' iyaò-mè, intondi s' anliva, idandò, ekale, irowisi, ijoginlò fo gòr' izo-mbe, abodiè, ivèdisi y' Anya- 3 mbiè, itonda fo gòr' awanl' iyaò-mè, asinda, ivèrinli, w' amie si- 4 mbi' lkuw' iyaò, ievudisi, inlu- 4 mbisi yi mbia, igondisi, wònjò yole, anлага w' ekale, mongi wi tond' ambia m' òkuwa viaganlò 5 nl' Anyambiè; anлага wi re nl' egolanli z' isavinla s' Anyambiè, ndò wi dande ngulu ya sò: ròmb' òku' wo gòr' anlag' ònlongo mè.

- 6 Konde gôre mongi mèn nle waô wi jinginla gw' inagô nî' avônîlô, agôt' antô w' iteînu simbwedi wi re dirinlô p' ibe, agèndîô nî' anlo-
- 7 ngo m' itonginla aîenge, wi re egômbè zôdu uèngaga, ndô wi jolîè kènda gw' imia s' ôgiligili.
- 8 Nla ga nt' ayolinli Janes nli Jambres ayolinle Môsès, yenlo kè mongi sinlo wi jolinl' ôgiligili; anlaga wi re nî' igu bonla pa, feva
- 9 pa kè g' ôzamba w' ibekelia. Ndô w' aviaganle mèvo: konde edo-syu zaô zi be jenlô zange nî' anlaga waôdu, ga nt' avegag' izaô.
- 10 Ndô ô re syuria p' inènj' isam', nli ndwanli yam', nli nkenjinli yam', nî' ibekeli' sam' nî' ôkèndekende wam', nî' itond' isam',
- 11 nî' isindinl' isam', nî' ikombizô sam', nî' azyingô mam'; ô vôrô isaôn y' arwenli gôrè miè gô Antiok, gô Ikônium, nla gô Listra; ô vôrô ikombizô s' azindinliô miè: nî' avila gô sô sôdu Rerè azunginli
- 12 miè. Nla waôdu wi dwanla gôre Kraîs Jîsu ga nt' are kwèkwè wi
- 13 be kombizô. Ndô anlaga aê nî' iremisi wi be kènda du gw' ibe nkèndaga, utemizag' aîori, ko
- 14 waôdmè temizô kè. Ndô lwanl' awè gw' isaôn yi re 'wè nènga pa amia mbiambiè, konde ô vôrô
- 15 waô wi re 'wè nènja pa; ô vôrô kè 'nè avila gw' erumbe ô mienl' irènda yôrunda yi re ko pango i-mia gw' isunginlô v' ibekelia si re
- 16 gôre Kraîs Jîsu. Irèndo yôdu y' avenliô nî' ipunginla s' Anyambiè, yô kè yi 'î isyolo gô nènja, gô sèmba, gô tevunla, gô pômia
- 17 g' ôgôre: ko ôma w' Anyambiè dwaule mèpa pa, kekizô pa kè gw' eîilô edu eîia.
- 4 Mi sômbîô g' ôzyô w' Anyambiè, nli Kraîs Jîsu, ô be jèkèlia anlaga wabo nla wi re juwa pa, inlè, njônginliag' ibi' isè nî' inlongo nyè,
- 2 gambinl' igamba; lwanla gô nyô nli mpiu gw' egômb' eîia, nî' egômbè fo kè; revunla, zèmba, anuginla, nî' isindinla nî' inènja
- 3 sôdu. Konde egômbè zi be bia zi re w' ayîvire jogo inènj' ibia; ndô, gô re waô nî' arôî mi bel' agamb' aîonla, wi be kenjinl' ikuw' iyaô inlènji yi re ga nt' ar'
- 4 itonginl' isaô: ko waô kegunli' arôî maô avila g' ôgiligili, agè
- 5 kombiz' inkanlô. Ndô lwanl' awè zîma gw' isaôn yôdu, zindinle njuke, gambinle ntyangô mbia,
- 6 zuliz' eîilô zo zi minisè. Konde miè mi atwenli gô jirô ga ntyagô, nî' egômbè z' ôgèndo
- 7 wam' z' asyîvi. Mi are nwa p' igov' iîia, mi amènliz' ôlembianlô wam', mi apenjavenj' ibekelia. Avila vèlo mi penginlô nle
- 8 kôrôwa y' ôgôre, yi be pô miè gô ntyugu mè nî' Ôvanginli, Ôyèkèli w' ôgôre: nî' aranga gôre miè dadiè, ndô gôre waôdu kè wi tond' ibônwnunli' sè
- 9 Gènliza gô sunge bia gôre miè;
- 10 konde Demas afali miè, aronde ntye yatè yinlo; are kènda pa gô Thèsalonika; Krèssèn kè are kènda pa gô Galatia, nli Titus gô
- 11 Dalmatia. Luk dadiè are nla miè. Wonge Mark ko bia nla yè; konde e be nuugunla miè gw'
- 12 eîilô zi minisè. Mi atômi Tiki-
- 13 kus gô Efesus. Ôrôgôsamba w' arigiô miè gô Trôas gôre Karpus, gô be bio ko twanla wô, nli yangô kè, ndô pôsyô yangô yi banda.
- 14 Alèxander y' ôguvaguva wi ukônga alendiuli miè mbe mpôlô: Rerè e be fwînlizè ga nt' ar' ijanj'
- 15 isè. Awè kè gelîma gôre yè; konde azir' agamb' imazyô pôlô.
- 16 Gw' alônge kambô ôzozo wam' pegag' ômo ganli miè, ndô waôdu w' awali miè: y' aranginlô waô.
- 17 Ndô Rerè aganli miè, ayoliza

- miè; ko igamba kambò buku vo
 miè, ko anlongo môdu jogo: azu-
 nginliò miè kè avila g' ôgwanla
 18 wi lion. Rerè e be penjavenja
 miè avila gw' e'vilò edu e'vè, azu-
 nginla miè gw' inlongo nyè ny'
 ôrôwa: gôre yè ga lwanl' ivenda
 gô konlako. Amèn.
 19 Wôgiza miè Priska nl' Akwila,
 20 nli nagò y' Ônsèsifôrus. Erastus
 ariganli gô Korinth: ndò Trôfi-
 mus ayè rigiò miè nl' ijogo gô
 21 Miletus. Gènliza gô bia egômbe
 z' ifwi viagaga ro. Ubulus abô-
 gizo, nli Pyudèns kè, nli Linus,
 nli Klodius, nl' awarerè waôdu.
 22 Rerè e ga lwanle nl' iulinl' inyo.
 Imèpinlò gôre 'wè.

EZANGÔ ZI POL GÔRE

TITUS.

- 1 POL, nyôngô y' Anyambiè, nl' erômi yi Jisu Krai, ga nt' ar' ibèkelia si mongi wi re pingô pa nl' Anyambiè, nl' imia s' ôgiligili wi rega nt' are ntoundinli y' Anyambiè, gw' iguñu ny' emènlo z' egômbe zôdu, z' avanganliô nl' Anyambiè, yi re y' anlôkize, ntye
- 2 yinlo lôvîagô ro; ndô egômbe syiva pa are bôwunlia p' igamb' inyè gô ntyangô, yi re yè jeginla pa miè, ga nt' ar' ôzômbiô w' Anyambiè y' Ôzunge wazyô;
- 4 gôre Titus y' ôñwanl' iyam' wagiligili ga nt' ar' ibekeli' sazyô mêmô: Imèpinlô nl' amènjè avila gôr' Anyambiè ya Rerè nli Krai Jisu y' Ôzunge wazyô.
- 5 Gô ntinla yinlo arigi miè 'wè gô Kret inlè, ko 'wè kenj' isaôn y' ariganli gô kenjô, alôvî anlero gô nkal' iedu, ga nt' azômbi miè 'wè;
- 6 j' adwanl' ômo re ntyèmbo fo, ônlôñme w' ôñwant' ôñori, ô re nl' awanla wi bekeli, ô re e pa tetô
- 7 nl' intyal' imbe nl' ipava. Konde ôvenjavenji e ga lwanle ntyèmbo fo, ga nyôngô y' Anyambiè; arang' ômô r' ewônjô eyole, ge ômo sunge benda, g' eyonga, ge ôma w' igovi, ge ôma w' ôgasyô w'
- 8 anliwa; ndô e ga lwanle nl' ôgwande, ntondi y' isaôn imbia, ôziñia, ôgôre, nkèrè, ômo simbi' ôku'
- 9 'wè; nkôtag' igamba nyagiligili ngwasyi nt' anènjiô yè, ko yè dwanla nli ngulu yi nuginli' anlaga nl' inènj' ibia, azyuria waô wi dôv' impaga.
- 10 Konde r' awenge wi r' ijoginlô

- fo, igambisi y' agamba manyawè nl' iremisi, pôsyô gôre waô wi re
- 11 kôrô pa, wi re agwanl' imaô mi ga nlunjô; wi kegunlia inagô saro, nènjag' isaôn yi re yi zye kwèkwè gô nènjô, g' ôñwanja w'
- 12 anliwa mi ntyonli. Ôñori gôre waô, ôvogisi waômè, are bulia pa, 'nlè, Mongi wi Kret waô inlôki egômbe zôdu, inyama simbe,
- 13 ambuñu magera. Igamba inènyi re rèti. Gô ntinla yinlo zèmba waô nsèmbinli njole, ko waô
- 14 dwanla jolajola gw' ibekeli, ko w' ayoginlô inkanlô s' Iju, nl' isômbia s' anlaga wi kegwa avila
- 15 g' ôgiligili. Gôre waô wi re nkèrè ya yôdu yi re nkèrè: ndô gôre waô wi re feva pa ko w' ayivira zyel' ezoma zi re nkèrè; ndô vanganl' igu yaô nl' irèñ' iyaô yi re
- 16 feva pa. Wi bulia 'nlè azw' avôrô Anyambiè; ndô wi dandè nl' ijanj' isaô, wi re du bonla pa, ijoginlô fo, nla gw' eñilô edu eñia ngulu fo.
- 2 Ndô gamb' awè isaôn yi kekanla
- 2 nl' inènj' ibia: inlè, anlero wi ga zimbe ikuw' iyaô, alwanla ziñia, nl' ôgu mbiambiè, jolajola gw' ibekeli, gw' itonda, nla gw'
- 3 isindinla. Egolanli mêmô k' antô anlero wi ga lwanle nli mpanguinli yi kekanla nl' isaôn yôrunda, arang' iñèrinli ge asyaka w' ivè inyenge, ndô inlènji y' isaôn
- 4 imbia; ko waô nènj' antô arumbe gô tond' anlôñme saômè, nl' awanl'
- 5 iyaômè, alwanla ziñia, nli nkèrè, mbandamiulag' inagô saômè,

nkèngò, nl' ijoginlò gòr' anlòmè
 6 saòmè, ko igamba ny' Anyambiè
 7 ny' avèdiò. Zòmbi' awanjo kè gò
 7 dwanla zìfìā: gw' isaòn yòdu
 ntuminliag' òku' womè egènlizò
 z' ijanj' ibia; gw' inènja rumi-
 nlia agamba mi nkèrè nl' òzìfìā,
 8 nl' agamb' ambia, mi re m' ayolie
 sèmbò; inlè ayè ò sira e ga yenle
 ntyouli, konde azye nl' igamb'
 iŕe nyi kamba g' òñwanj' iwazyò.
 9 Zòmbi' inyòngò, inlè wi ga yogi-
 nlò irer' isaòmè, arondia waò gw'
 isaòn yòdu, ko w' awinliz' iga-
 10 mba; aranga njufaga, ndò ndwa-
 nlag' anлага wi re ko bekelìò g'
 òsaòn wedu; ko waò simanla nl'
 inènja s' Anyambiè y' Òzunge
 11 wazyò gw' isaòn yòdu. Konde
 imèpinlò s' Anyambiè si re bówu-
 nlia pa, si bag' isunginlò gòr'
 12 anлага waòdu, nènjaga 'zwè inlè,
 azwè ga wal' isilini' Anyambiè
 nl' itonginla si ntye, alwanla nl'
 òzìfìā nl' ògòre pl' ijoginlò gòr'
 Anyambiè gò ntye yatè yinlo;
 13 mpònlag' iguñu iŕia mènnyo, va-
 nganl' ibòwunlia s' ivenda ny'
 Anyambiè mpòlò nl' Òzunge wa-
 14 zyò Jisu Krais; ò venl' òku' wè-
 mè g' òñwanj' iwazyò, gò dandu-
 nla 'zwè avila gw' ipava sòdu,
 amèpi' anлага gò dwanl' iwèndè,
 wi re mpiu gw' ijanj' ibia.
 15 Gamb' isaòn yinlo ko tevunla
 azèmba nl' inyanga nyòdu. Ayi-
 vir' òm' edu pèdiò.
 3 Yònginliaga waò gò tugiz' ikuw'
 iyaò gòr' ampenda, nl' anyanga,
 alwanla nl' ijoginlò, nla gò dwa-
 nla keka pa gw' eŕilò edu eŕia;
 2 w' aŕŕinl' òm' edu, w' alwanla
 kè nli mbèlèkè, ndò wi ga lwanle
 nkèngò, ntuminliag' òkendekè-
 nde wòdu gòr' anлага waòdu.
 3 Konde azw' avegag' iteñu nli
 mori, ijoginlò fo, temizò pa, nja-
 njhulag' anlongo m' itonginla nl'

ambia mi ntye, ndwanlaga gw'
 egunlu nli ñandi, bikò pa, nli
 4 mbikanlaga kè. Ndò gw' a-
 wòwunli nkèngò y' Anyambiè
 y' Òzunge wazyò, nl' itond' isè
 5 gòr' anлага, azunginli 'zwè, ara-
 nga g' òñwanja w' ijanja s' ògòre
 s' ayanjiò 'zwè, ndò ga nt' are
 nkèngò yè azunginli 'zwè, v' ijò-
 vunla s' ijanlò ijonla nl' ipa-
 6 ngò ijonla si pangò Inlinl' 'I-
 ŕia, ny' ayiriò ndè gòre 'zwè nl'
 ibunla, vo Jisu Krais y' Òzunge
 7 wazyò; gò ntinla 'nlè, azwè pò pe
 mbèñ v' imèpinlò sè, azwè ga
 lwanl' iyigisi y' iguñu ny' eñt-
 8 nlo zakonlako. Igamba nyinlo
 nyi re giligili, nla g' òñwanja w'
 isaòn yinlo mi befa 'nlè ò ga wu-
 kunle buku, gò ntinla 'nlè waò
 wi re bekelia p' Anyambiè wi ga
 v' ikuw' iyaò gw' ijanj' ibia. Isa-
 òn yinlo yi r' imbia yi re kè nl'
 9 isyolo gòr' anлага. Ndò ŕangwa-
 nla nl' ikote s' edosyu, nl' aga-
 mba g' òñwanja w' ampòmā, nl'
 anyòmanlò nl' impaga g' òñwa-
 nja w' ivanga; konde isaòn yinlo
 yi r' isyolo fo nl' agamba ma nya-
 10 wè. J' adwanl' òmo sòng' inènj'
 ijènlè, ayè tevunlò pa nyongo
 nònga nla yimbanli, ŕangwanla
 11 nla yè; konde òm' ònlongo mè
 are joliza p' òrèñi' iwè, e fenna-
 wema, av' òku' wèndè ògara.
 12 Gò be tòmā miè Artemas ge Ti-
 kikus gòre 'wè, nlègize bia gòre
 miè gò Nikopolis: konde mi ake-
 nji gò dwanla gògò egòmbe z'
 13 ifwi. Nlungunle Zenas agambwè
 nl' Apolos g' ògèndo waò mbia-
 14 mbiè, ko w' awut' ezoma. Mongi
 yazyò wi ga nlènge kè gò janje
 ŕilò ŕia gò ya yi r' isyolo, ko w'
 alwanl' ilònda fo.
 15 Waòdu wi re nla miè w' abòglzo.
 Wògiza miè waò wi tonda 'zwè
 gw' ibekelia. Imèpinlò gòre 'wè.

EZANGÔ ZI POL GÔRE FILEMON.

1 Pol, mbwedi g' ôñwanja wi
Krais Jisu, nli Timothe y' ôñwo-
rerè, gôre Filemon, ômo tondô ul'
2 ômbilô nla 'zwè, nla gôr' ôñwo-
rer' iyazyô ôñwantô Apia, nli
Arkipus yi sozyè nla 'zwè, nla gô
3 ñandô yi re gô nag' wo: Imèpi-
nlô gôre 'nlwè n' aîndjè avila
gôr' Anyambiè ya Rer' iyazyô n'
Ôvanginli Jisu Krais.
4 Mi p' Anyambiè yam' akeŵa
egômbe zôdu, njônginliago gw'
5 inkolo san', konde mi are jogo
pa g' ôñwanja w' itond' iso gôr'
iyombwi yôdu, n' ibekelia si re
6 'wè gôr' Ôvanginli Jisu. Mi ba-
mbia 'nlè idiŵa si diŵô ndo gw'
ibekelia, si ga yanje gô pange
miô ezom' edu eŵia zi re gôre
7 'zwè, gw' ipendia si Krais. Ko-
nde mi avegagi n' igeŵ' ivôlô n'
ôzindîô ômpôlô gw' itond' iso,
konde vo 'wè, ôñworera, irèñia
y' iyombwi yi re dènga p' ijo-
wa.
8 Yenlo, vanga mi adwanla n'
iganda nyôdu gôre Krais gô sô-
mbio ôsaôn wi re kwèkwè, ndô
9 g' onwanja w' itonda, mi tonda
viaganlô gô kwenlo ukolo, gô re
miè nt' are miè Pol yi mbôlô, nla
vèllo mbwedi g' ôñwanja wi
10 Krais Jisu kè. Mi kwenlo ukolo
g' ôñwanja w' ôñwanl' iyam'
Ônèsimus, ô yanliô miè gô ntyô-
11 gô yam', ô vegagi nli mori ôma
w' isyolo fo gôre 'wè, ndô vèllo
atwenl' isyôlô gôre 'wè nla gôre
12 miè: mi atômiè gôre 'wè, ayè ô
13 re ga ôrèñ' iwam'. Mi ato si-

mbiè gunlu nla miè, ko yè janji-
nla miè gw' iuyang' inyo gô
ntyôgô yam' g' ôñwanja wi ntya-
14 ngô mbia: ndô mi alende impo-
ngo kaô mi amie ntondinli yo;
inlè nkèngô yo y' alwanle mpa-
nli ga mbangatiagô, ndô n' ôrè-
15 ñia. Konde vendetwa gô ntinla
yinlo aŵangwanli nla 'wè v'
ôñwolingô, inlè ô ga lwanle nla
16 yè pèkèpèkè; aranga nyènlè ga
nyôngô, ndô viaganlô nli uyô-
ngô, vanganle g' ôñworerè wi to-
ndô, gôre miè rèti, ndô ko pôrô
gôre 'wè, g' ôzyôuli nla gôre Re-
17 rè. Sambô jogo w' apônla miè
18 ga ndegô, wongè ga mièmdè. Ndô
j' are 'wè deñdinla pe mbe, ge
anwanlo ezoma, wela zô gô nta-
19 ngô yam'. Miè Pol mi tènda n'
ôgo wañimè, iulè, m' be po zô:
mi awulie nte nwanlo miè ôku'
20 womè. Iñ, ôñworera, mi ga ye-
nle mbia gôre Rerè g' ôñwanj'
iwo: zindî' ôrèñ' iwam' gôre
21 Krais. Gô re miè n' abeko gw'
ijoginlô so mi tèndinlo, miagag'
inlè ô be denda vanganle viaga-
22 nlô nli nte bulia miè. Ndô egô-
mbe mèmô gekiza miè eziga kè:
konde mi are n' iguñu inlè m'
be pô gôre 'nlwè v' inkolo sanli.
23 Epafras, yi mbwedi nla miè gô-
24 re Krais Jisu, abôgizo; yenlo kè
Mark, nli Aristarkus, nli Demas,
nli Luk, imbilô nla miè, w' abô-
gizo.
25 Imèpinlô sa Rer' iyazyô Jisu
Krais si ga lwanle n' inliul'
inyo. Amèn.

EZANGÔ ZI POL Y' ERÔMI GÔR'

I H E B R U .

1 Anyambiè, y' agambagi nli rerè
egômb' elônga nyongo sinyenge
nl' imponlo sinyenge v' ivogisi,
2 gw' intyugu sinlo sinuunla are
kamba pa nla 'zwè v' Ôñwanl' iè,
ô re yè dôvîa pa ôyigisi wi ya yô-
3 du, vo yè ke avangi ntye; ayè ô r'
ônjèlènjàlè w' ivend' inyè, nl'
edidi zi mpanginli yè, ô simbie
ya yôdu kè nl' igamba nyi ngulu
yè, gw' aluô yè apang' ôyombu-
nliô w' ibe, alwanli tu g' ôgo 'nlô-
4 mîè w' ivenda gw' igônlo; are
twa pa kè nl' inyanga viaganlô
nl' ienjèl, nt' are yè jiga p' ina
5 iîvîa viaganlô nla waô. Konde
are bulinlia pa mande gôr' ienjèl'
inlè, Aw' ôñwanl' iyam' ônlômiè,
nlênlo winlo mi are 'wè janla pa?
nla, inlè, M' be dwanle rerè gôre
yè, nla yè be dwanl' ôñwanl'
6 iyam'? Nla gw' avo jinginliè
njalie nlômiè gô ntye awuli, 'nlè,
ienjèl' s' Anyambiè sôdu si ga za-
7 vinlè. Nla g' ôñwanja w' ienjèl
e bulia, 'nlè, E pang' ienjèl sè
impunga nl' inyôngô sè ibañinla
8 s' ôgônli. Ndô g' ôñwanja w'
Ôuwo 'nlômiè e bulia, 'nlè, Ek'
izo, Anyambiè, zi re gô konlako;
nkogu y' ôgôre nle nkogu y' ipa-
9 nginl' iso. Ô re tonda p' ôgôre,
aîvik' ibe; yenlo Anyambiè, A-
nyambiè yo, are 'wè sagia p' aga-
10 li m' igeîa viaganlô nl' aîiori. E
fo bulia kè, 'nlè, Aw' Ôvanginli,
gw' ipakllia ô lôvî ntye, nl' ôrô-
11 wa nle ijanja s' ago mo; ya yinlo
yi be jila; ndô ô be kongwa: yô-

du kè yi be twe lungu ga ngoi;
12 ô be pura yô rwe ga ngoi, ko yô
kalunliô: ndô awè ô par' egolanli
mêmô, nl' impuîi iyo y' azukize
13 du. Ndô are bulinlia pa mande
gôr' ienjèl' nli mori, inlè, Lwa' tu
awè g' ôgo wam' ônlômiè, kaô mi
apang' ilôvâlôvî yo iyarinlô ny'
14 agôlô mo? Ienjèl sôdu arang'
anlinla mi janjinla, mi tômô gô
janjinla waô wi be jig' isunginlô?
2 Gô ntinla yinlo azwè ga vikili'
isaôn y' ayogiô mbiambiè viaga-
2 nlô, azwè vende peria yô. Konde
jog' igamba ny' agambiô nl' ie-
njèl' ny' avegagi jolajola, nl'
ipav' iedu nl' itwayoginlô sôdu s'
alèng' ôrevunlô w' avegagi kwè-
3 kwè; gambènl' azw' aperi sè, j'
azw' apèdi' isnunginlô sipôlô si-
nlo? s' avakili kambô nle Rerè,
ko sô dwanlizô gôre 'zwè nle waô
4 w' ayogiô; Anyambiè kô arakili
mpo mô nla waô, nli lembe nl'
isaôn yi mamô, nl' anlongo mi
lembe aîîngè, nl' idavia s' Inli-
nl' Iîvîa, ga nt' avegagi ntondinli
5 yè. Konde e pa fela gô ngulu y'
ienjèl ntye yi re gô bia, yi kambô
6 'zwè. Ndô ôm' are takilia pa gô
mbôra, inlè, Ôma ezande, zi re
'wè ko jôngrinliè? Ge ôñwa w'
7 ôma, ko 'wè balè? W' azyônliè
kwè nl' ienjèl; w' awônliè kôrô-
wa y' ivenda nl' ôlubô, alôvîè
8 ewônjô z' ijanja s' ago mo; ô re
ya yôdu fela pa g' ôdôlôngô w'
intyôzyô sè. Sambo gw' awèliè
ya yôdu gô ngulu yè, e tig' ezom'

edu zi re zi zye gô ngulu yè. Ndô
 9 fênlô azwê jenle ya yôdu felô pa
 gô ngulu yè; ndô Jisu ô zyônliô
 kwê nl' ienjêl g' ôñwanja w' isi-
 ndinl' ijuwa, azwê jenlê boriô pa
 kôrôwa y' ivenda nl' ôlubô, ko yè
 demb' ijuwa g' ôñwanja w' ôm'
 edu v' imèpinlô s' Anyambiê.
 10 Konde avegagi kwêkwê vo yè, ô
 vanginliô ya yôdu, ô vangî ya
 yôdu kè, gw' aluô yè abag' awa-
 nl' awenge gw' ivenda, gô kekiz'
 ôvenlisi w' isunginl' isaô v' isindi-
 11 nl' azyingô. Konde ayê ô mèpiza
 nla waô wi mèpizô waôdu wi pila
 gôr' ôñori: gô ntinla mè e pa je-
 nle ntyonli gô felia waô, inlê,
 12 awarerê; konde e bulia, 'nlê, M' be
 takili' awarer' iyanl' in' inyo, gô
 gare yi ñandô be jemba miê isu-
 13 minli' so. Nla, inlê, M' be beke-
 liê. Nli mbôra nyênlê kè, 'nlê,
 Vônla, miê nl' awanla wi r' A-
 14 nyambiê pa pa miê. Sambô gô r'
 awanla nl' ôzyônli nli ntyinla,
 ayèmiê kè awongî mpanginli mè-
 mî; inlê, v' ijuw' isê e ga rômbè
 ngulu y' ôma mè ô re nli ngulu
 15 y' ijuwa ayê nle Satan; ko yè
 panga waô diêngadiênga waôdu
 w' avegagi emênlô zaô zôdu tugô
 16 pa v' itia s' ijuwa. Konde rêti e
 nungunla du ienjêl, ndô e nungu-
 17 nl' awanla wi Abraham. Yenlo
 avegagi kwêkwê vo yè gô pangô
 egolanli g' awarer' iyê gw' isaôn
 yôdu, ko yè dwanle minisê mpôlô
 yi nkêdugo, yi re ko bekeliô gw'
 isaôn y' Anyambiê gô pang' ôra-
 18 vinlô w' ibe s' anlaga. Konde
 ayê syoriô pa g' ôsaôn w' azindi-
 nlô ndê, are ugulu yi nungunla
 waô wi syoriô.

3 Gô ntinla yinlo, awarer' ayo-
 mbwi, iwongisi yi mbela y' ôrô-
 wa, vikilianli erôñi nli minisê
 mpôlô y' imèmi' isazyô, inlê, Jisu;

2 ô vegagi ômo re ko bekeliô gôre

yè ô lôñiê, ga nt' avegagi Mosès
 3 kè gô nag' wê yôdu. Konde ayê
 ayenliô nl' inyanga ny' ivenda
 viaganlô nli Môsès, nt' are yè ô
 nôge nagô nl' inyanga ny' ôlubô
 4 viaganlô nli nagô. Konde nag'
 wedu yi nôgô nl' ôma; ndô ayê ô
 vange ya yôdu nl' Anyambiê.
 5 Môsès avegagi ômo re ko bekeliô
 kè gô nagô yôdu y' Anyambiê ga
 nyôngô, atakwê m' isaôn mîyo y'
 6 avegagi gô kambô; ndô Kraïs
 avegagi gô nag' wê ga ôñwôn-
 lômê; nli nagô mè nle 'zwê, ja
 'zw' akôt' igand' inyazyô nl' isyô-
 gwa s' igumû nyazyô, ugwasyi
 7 kwanga gô ntyai. Yenlo, ga nte
 buli' Inlinl' Iñia inlê, Nlênlo wi-
 8 nlo ja 'nlw' ajog' inyôl nyê, ayo-
 lizanal' irêm' iyanli, ga gw' ibe-
 ndia, gô ntyugu y' idemba gw'
 9 itôve, gw' alembiô miê nl' irer'
 isanli, ko waô kênliza miê, aye-
 nl' ijanj' isam' agôñi m' impum'
 10 anlai. Gô ntinla mè avendi miê
 nl' ivômia mênnyonlo, awulia, 'nlê,
 wi femawema gw' irêm' iyaô pè-
 kèpèkè, ko w' ami' imponlo
 11 sam'; yenlo mi arang' ôrangô
 gw' egunlu zam', inlê, w' ayingi-
 12 nle gw' ijow' isam'. Vandañi-
 nlanli, awarera, vende dwanl'
 ôma gôre 'nlwê nl' ôrêm' ômbè
 w' itwayivira, kè dubwa avila
 13 gôr' Anyambiê yabo. Ndô revu-
 anlanli ntyugu edu, gô par' ôñia-
 nda; vende dwanl' ôma gôre
 'nlwê wi jolizô ôrêmia nl' itemiza
 14 s' ibe. Konde ja 'zw' akôt' ipa-
 kilia s' ibekeli' sazyô ngwasyi
 kwanga gô ntyai, gambê azw'
 15 atw' iwongisi yi Kraïs: gô buliô,
 inlê, Nlênlo winlo ja 'nlw' ajog'
 inyôl nyê, ayolizanal' irêm' iya-
 16 nli, ga gw' ibendia. Konde wa-
 mande gw' ayogiô waô, w' ave-
 ndizê? aranga waôdu w' agogwi
 17 avila gô Ejipt nli Môsès? Nla

wamande w' avendinliò ndè agò-
mì m' impuñ' anlai? aranga
waò w' avavi, ko bende yaò pò-
18 swa gw' itòve? Wamande kè
w' aranginliò ndè òrangò inlè w'
ayinginle gw' ijow' isè, kaò waò
19 w' avegagi nì itwayoginlò? A-
zwè jenla kè 'nlè w' jolìe jinginla
g' òñwanja w' itwayivira.
4 Sambò òmpanganlò tiginlò pa
'zwè gò jinginla gw' ijow' isè,
azwè ga rienli vende dwanl' òma
gòre 'nlwè ò jenlò 'nlè apènla.
2 Konde azwè kè azw' are kambì-
nlò pe ntyangò mbia, vanganle
ga waò; ndò igamba ny' agambiò
nyi nungunla waò mpongo, ko-
nde nyi dèng' ibekelia gòre waò
3 w' ayogiò. Konde azwè yi re
bekelia pa, azwè jinginla gw' ijo-
wa; ga nt' are yè bulia pa inlè,
nt' arangi miè òrangò gw' egunlu
zam', inlè, w' ayinginle gw' ijow'
isam': vanganle fìlò yè y' aluò
y' amanli avila gw' idòfìò si
4 ntye. Konde are bulia pa gò
mbòra g' òñwanja w' ntyugu òrò-
gènlò inlè, Nl' ayowi Anyambiè
gò ntyugu y' òrogènlò avila gw'
5 ijanj' isè sòdu; nla gò mbòra yì-
nlo kè e fo bulia, 'nlè W' ayi-
6 nginle gw' ijow' isam'. Sambò
konde atiganli gòr' anlaga gò ji-
nginla gò sò, nla waò w' alònge
kambinlò ntyangò mbia w' pa ji-
nginla g' òñwanja w' itwayivira,
7 e fo tete ntyugu yantuntu, inlè,
Nlènlò winlò, gò buliè vo David,
òling' òla piaganla pa, nt' aluò
abuliò, inlè, Nlènlò winlò ja
'nlw' ajog' inyòì nyè, ayolizant'
8 irèf' iyanli. Konde arwe 'nlè
Josyua avenli waò ijowa, gavo e
to kamba g' òñwanja w' ntyugu
9 nyènlè viaganlò. Sambò mongl
w' Anyambiè w' atiginlò sijowa.
10 Konde ayè ò re jinginla pa gw'
ijow' isè, ajowi avila gw' ijanj'

isè, nt' ayow' Anyambiè avila
11 gw' isè. Sambò azwè ga gènlize
gò jinginla gw' ijowa mèsò, ve-
nde pòsw' òma gò mpanli mèmò
12 y' itwayivira. Konde igamba
ny' Anyambiè nyi re bo, nli ngu-
lu yi janja, nyi re kè twa viaga-
nlò nl' òkwara wi tenla nkòfà
mbanli, ntumaga kwanga gw'
ikera s' emènlo nl' inlinla, nl'
intyongakanlò nli ntyombè; nyò
kè nyi re ngulu yi mi' ipikilia
13 nl' ikenja s' òrèfà. Zyel' ezoma
kè jumbunlò pa g' òzyò wè: ndò
yoma yòdu yi re tele, nungunlò
pa kè zange gw' antyo m' òma
mè ò be bambia 'zwè ntangò.
14 Sambò gò re 'zwè nli minisè
mpòlò, ò re jinginla pa boli g'
òròwa, inlè Jisu y' òñwa w'
Anyambiè, azwè ga gòtenl' imè
15 m' isazyò ngwasyi. Konde azwè
azyè nli minisè mpòlò ò re ayolie
pòginl' idèlinli sazyò; ndò ave-
gagi syoriò pa gw' isaòn yòdu nt'
16 are 'zwè, ndò e janj' ibe. Sambò
azwè ga f'iage nl' iganda gw' eka
z' imèpinlò, ko 'zwè dènge nkè-
ngo, nl' imèpinlò si nungunla
'zwè gò gòmbe yi re 'zwè hl'
isyolo.
5 Konde minisè mpòlò edu, pinjò
pa avila gòr' anlaga, e dòfìò g'
òñwanja w' aniaga gw' isaòn y'
Anyambiè, gò p' idòfìà ayir'
2 intyagò g' òñwanja w' ibe. Are
ngulu yi pòginla waò wi r' imia
fo kè nla wi femawema, konde
ayèmè are kòmbinlò pa nli ndè-
3 linli; nla gò ntinla yinlo are nl'
isyolo nyi jir' intyagò g' òñwanja
w' ibe, aranga g' òñwanja w'
anlaga dadìè, ndò g' òñwanja w'
4 òku' wèmè kè. Òma kè awong'
inyanga nyinlo g' òkuwèmè, kaò
e fweliò nl' Anyambiè, ga nt' ave-
5 gagi Aron. Yenlo kè, Krals e pe-
ndi' òku' wèmè gò twe minisè

mpôlô ayèmè, ndô ayè ô wulinliè,
 'nlè, Aw' ôñwanl' iyam', nlènlo
 winlô ajaula miè 'wè, ayè avendiè.
 6 Ga nte buliè gô mbôra nyènlè kè
 'nlè, Awè minisè yapèkèpèkè gô
 7 mpanginli yi Mèlkizedèk. Ayè
 kè gw' intyngu s' avegagiè g'
 ôzyôuli, agambinli agwenlè nkolo
 ô vegagi nli ngulu yi sunginlè
 avila gw' ijuwa, vanganle n'
 itônga sipôlô n' antyonli, n' ayi-
 viriô yè n' Anyambiè, konde
 8 avimbiè; ndô vanganlè ayè ôñwa-
 nla, anlèng' ijogiulô n' isaôn y'
 9 azindinlô ndè; ayè kekizô pa ye-
 nlo, arwenl' ôvanganli w' isungi-
 nla sakonlako gôre waôdu wi
 10 joginlô yè; aṽètîô kè n' Anya-
 mbiè, inlè, minisè mpôlô gô mpa-
 11 nginli yi Mèlkizedèk. G' ôñwa-
 nj' iwè azw' are n' igamb' inye-
 nge nyi bulia, nyi re kè jola gô
 bengunlô, konde anlw' atwenli
 12 dira gô jogo. Konde egômbe syi-
 ṽa pa zi re 'nlwè n' iuyanga nyi
 dwanl' iulènji, anlw' are n' isyolo
 nyi dèng' ôma gô fè nènja 'nlwè
 agamb' alônga m' ipakilia s' inè-
 nja s' Anyambiè; anlw' atwenli
 n' isyolo ny' ambèulingô, n'
 13 aranga ny' iny' ijole. Konde ayè
 ô jong' ambèulingô e pa mènla
 n' igamba ny' ôgôre, konde e
 14 pare keikei. Ndô iny' ijole si re
 gôr' anlaganlagiè, waô wi re n'
 irèṁ' iyaô mènla pa n' isindinla
 gô mie mbia nli mbe.
 6 Yenlo azwè ga rig' ipakilia s'
 inènja si Kraï, go 'zwè kombiz'
 isulizô; aranga ndôṽiaga nyongo
 nyènlè izanga ny' ikalwa avila
 gw' ijanja si re juwa pa, nla ny'
 2 ibekelia gôr' Anyambiè, nla ny'
 inènja s' ibaptaiza, n' italia s'
 ago, n' itônguunliô si r'ôngi wi re
 juwa pa, n' ijèkèlia sakonlako.
 3 Nla yenlo be denda 'zwè, j'
 4 Anyambiè ajivira. Konde waô

wi re jenjizô pa nli mori alenib'
 idaṽia s' ôrôwa, alwanl' iwongisi
 5 y' Inlinl' Iṽia, alemb' igamb'
 iṽia ny' Anyambiè, n' ingulu si
 6 ntye yi bia, ko waô pôswa, w'
 ayolie fo pangô awoula ko waô
 kalwa; konde wi fo banli' Ôñwa
 w' Anyambiè gô kros gw' ikuw'
 iyaômè, ayenlizè ntyouli gô bwi.
 7 Konde ntye yi jong' iningô si
 biaṽiaga gô yô, ayanl' ôwong'
 ômbia gôre waô wi janja yô, yi re
 n' ôzavinlô avila gôr' Anyambiè:
 8 ndô mèyo yi janl' arèndè n' ifa-
 lifa, yi r' isyolo fo, yi re kè pièrè
 n' ôzavô; nli ntyai ya yô nle gô
 pezyô.
 9 Ndô, mongi tondô, azwè pônli
 isaôn imbia viaganlô g' ôñwanj'
 iwanli, n' isaôn yi kènda ta n'
 isunginlô, vanganl' azw' akamba
 10 yeulo. Konde Anyambiè arang'
 ômbe gô deṽanl' ijanj' isanli n'
 itonda si re 'nlwè tuminlia pa gw'
 in' inyè' gw' alnnungunli 'nlwè
 iyombwi, avo pnnungunla waô kè.
 11 Azwè bela kè, 'nlè ôm' edu gôre
 'nlwè e ga ruminlie mpiu mèmô
 gw' isuliza s' iguṁu kwanga gô
 12 ntyai: ko nlw' alwanl' agera, ndô
 lwanlanl' ivèrisi yi mongi wi re
 jiga p' impanganlô v' ibekelia n'
 isindinla.
 13 Konde gw' avanganli Anyambiè
 avanganla nli Abraham, gô re
 'nlè ayolie tang' ôm' ompôlô via-
 ganlô n' ayèmè, arang' ôkn' wè
 14 ôrangô, inlè, Rètî gw' isavinla m'
 be savinlo, nla gw' ibunliza m' be
 15 bunlizo. Nla yenlo, ayè siudiula
 16 pa, alèng' ômpanganlô. Konde
 rètî anlaga wi tang' eza mè zi re
 viaganlô ôrangô: nla gw' impag'
 isaô sôdu ôrangô wi dwanliz' iga-
 17 mba. Yenlo Anyambiè, mbelaga
 gô tuminli' iyigisi y' ômpanganlô
 zauge viaganlô nt' are nkenjinli
 yè y' ayolie kalwi, alwanliz' iga-

18 mba gôre waô nl' ôrangô: gô nti-
nla 'nlè v' isaôn imbanli yi re y'
agalwize, gô yô kè Anyambiè ayo-
lie nôke, azwè ga lwanle nl'
ôzindiô ôyole, azwè yi re fanga pa
gw' izyombunlô agôt' iguûu nyi re
dôvînlô pa 'zwè ngwasyi.
19 Iguûu mè nyi re gôre 'zwè ga
nyilô y' inlinla, nyô kè ny' azai-
ize, nyi re k' iyole, njinginlaga
boli gô mbôra yagare y' ônlauib'
20 ôzyambe; mbôra yi re Jisu ige-
ndi nyazyô jinginla pa g' ôñwanj'
iwazyô, ô re twa pe minisè mpôlô
y' egômbe zôdu gô mpanginli yi
Mêlkizedèk.
7 Konde Mêlkizedèk winlo, y' ôga
wi Salêm, minisè y' Anyambiè
y' igônlômè, ô latanli uli Abra-
ham gw' awinyè avila gw' ijiliza
2 s' aga', azavinlè, ô venliô nle Abra-
ham emîori gw' igômi gô ya yôdu;
in' inyè nyi pivia 'nlè ôga w'
ôgôre, avila vovo kè ôga wi Sa-
lêm, wi pivia 'nlè ôga w' amênjè;
3 ô re rerè fo, ngwè fo, njanli fo,
azye kè nl' ipakilia s' intyugu ge
ntyai y' emênlo, ndô are pangô
p' egolanli ga Ôñwa w' Anya-
mbiè, e dwanle minisè egômbe
zôdu.
4 Ndô viviarenli nt' avegag' ôma
mè ômpôlô, ô venliô nle rerè nò-
nga Abraham emîori gw' igômi
5 avila gw' imîanlô. Rêti waô gôr'
awanla wi Levi wi bong' inyanga
nyi minisè wi re nl' ôzômbiô gô
bong' avila gôr' anlaga emîori gw'
igômi gô ya yôdu ga nt' ar' iva-
nga, inlè, avila gôr' awarer' iyaô,
vanganle w' apila g' ôna wi
6 Abraham; ndô ayè ô re njanli yè
yi pa taugô avila gôre waô awo-
ngi gôre Abraham emîori gw' igô-
mi gô you' iyè, azavinlè ô vegagi
7 nl' impanganlô. Ndô mpaga du
fo ôñwangô e savinlô nl' ômpôlô.
8 Nla vênlo anlaga wi juwa njuwa-

ga wi bong' emîori gw' igômi;
ndô vovo ôma, ô buliô inlè e pare
9 bo. Yenlo, ôma ko bulia 'nlè, vo
Abraham vanganle Levi, ô bong'
emîori gw' igômi, are pa p' emîori
10 gw' igômi; konde e pare g' ôna
wa rer' iyè, gw' alatanli Mêlkize-
dèk nla yè.
11 Arwe 'nlè anlaga ko mèpa nl'
iminisè gô mpanginli yi Levi
(konde gw' egômbe zaô ivanga
ny' avenliô anlaga), isyolo ande
gôre minisè uyènlè gô nongwa
gô mpanginli yi Mêlkizedèk, nl'
aranga gô mpanginli yi Aron?
12 Konde mpanginli yi minisè kalu-
nlô pa, atwenli k' ikalwa s' iva-
13 nga nt' ar' isyolo. Konde ayè ô
kambô isaôn yinlô ayè ôñwa wi
mbuê nyènlè, yi re yi zye nl'
ôma ô re janja pa gô mbôra yi
14 ntyagô. Konde re zange, inlè,
Rer' iyazyô avili gô mbuê yi
Juda; ndô mbuê mè Môsès e pa
15 teta yô gw' evilô zi minisè. Nl'
igamba nyi buliô 'zwè nyi re za-
nge viaganlô, j' anougwè minisè
nyènlè gô mpanginli yi Mêlkize-
16 dèk, ô lôviô, aranga ga nt' are
ivanga ny' ôzômbiô w' ôzyôntli,
ndô ga nt' are ngulu y' emênlo
17 zapèkèdpèkè. Konde yi takiliô' g'
ôñwanj' iwè, inlè, Awè nle mini-
sè yakoulako gô mpanginli yi
18 Mêlkizedèk. Konde ivanga ny'
anlônge dwanli nyi re tômbô pa
konde ny' avegagi dèla nl' isyolo
19 fo. (Konde ivanga nyi pa mèpiz'
ezoma), ko bia gw' inyanga nya
nyô iguûu i'ia viaganlô, vo nyô
syusya 'zwè pièrè nl' Anyambiè.
20 Nl' igamba mè nyi pa twa ôrangô
21 fo; konde rêti awa wi Levi wi re
twa p' iminisè ôrangô fo; ndô
Jisu nl' ôrangô vo yè ô bulia g'
ôñwanj' iwè, inlè, Jihôva are ta-
nga p' ôrangô e be niga kè nkô-
ndi, inlè, Awè nle minisè yako-

22 nlando; yenlo Jisu are twa pe pu-
 23 nu yi njeka mbia viaganlô. Nli
 mongi mësô wi re twa p' iminîsê
 sinyenge, konde wi jolîê kongwa
 24 g' ôñwanja w' ijuwa. Ndô winlo,
 gô re 'nlê e dwanla pèkèpèkè,
 are nl' inyanga nyi minîsê nyi re
 25 nyi kalwa du. Yenlo are nli
 ngulu kè yi sunginla kwanga wa-
 ôdu wi syusya gôr' Anyambiê vo
 yê, konde are egômbe zôdu bo gô
 kanla waô.

26 Konde azw' are nl' isyolo nyi mi-
 nîsê mpôlô ônlongo miê, ô re nkê-
 rê, ibe fo, mpêlo fo, bangwanla pa
 nl' anlag' aye, ô re pandiô pa kè,
 27 gw' igônîlô viaganlô nl' ôrôwa; ô
 re azye nl' isyolô, g' iminîsê inîo-
 ri, gô jir' intyagô ntyugu edu,
 gw' alônga g' ôñwanja w' ibe sê-
 mîê, nl' avila vovo g' ôñwanja w'
 ibe s' anlaga: konde alêndi yenlo
 nyongo mori v' egômbe zôdu gw'
 28 ayirîê ôku' wêmê. Konde ivanga
 nyi dôvî' anlaga iminîsê impôlô,
 wi re nl' indêlinli; ndô igamba
 ny' ôrangô, nyi sông' ivanga, ny'
 alôvî Ôñwanla, ô re mêpa pa gw'
 egômbe zôdu.

8 Ntinla y' isaôn y' akambô vênlo
 ye yînlo inlê, azw' are nli minîsê
 impôlô ônlongo winlo, ô re dwa-
 nla pa tu g' ôgo 'nlômîê w' eka z'
 2 ôma w' igônîlô mîê g' ôrôwa, mi-
 nîsê yi nagô y' ôrunda, nla yi na-
 go y' ikuku, y' alôvîô nlê Rêrê,
 3 arang' anlaga. Konde minîsê
 mpôlô edu e dôvîô gô jir' intyagô
 s' inya nla si ntyinla: yenlo r'
 isyolo gôre winlo ke gô dwanla
 4 nl' eza zi jirô. Arwe 'nlê are gô
 ntye, gavo alwanize minîsê, ko-
 nde r' iminîsê si jir' intyagô ga nt'
 5 ar' ivanga; wi re wi sông' egolanli
 nl' iviri ny' isaôn y' ôrôwa, ga nt'
 avenliô Môsês avenli' ôkeli nl'
 Anyambiê gw' alukiê gô kekize
 nagô y' ikuku: konde awuli' inlê,

Vandaminla, ko pange ya yôdu
 ga nt' ar' egolanli z' areviô 'wê
 6 gô nômba. Ndô vênlo are denga
 p' eñilô eñia viaganlô, ga nt' are
 yê ôvovi wi njeka mbia viaganlô,
 jekanlô pa gw' impanganlô imbia
 7 viaganlô. Konde arwe 'nlê nje-
 ka nônga y' avegagi ntyêmbo fo,
 gavonlo awutô mbôra gô njeka yi-
 8 mbanli. Konde nsêmbaga waô,
 e bulia, 'nlê, Vônlanli, intyugu si
 bia, bulie Rêrê, si be jekanlô miê
 njeka nyonla nli nagô yi Israël
 9 nli nagô yi Juda; aranga ga nt'
 avegagi njeka y' ayekeanliô miê
 nl' irer' isaô gô ntyugu y' agôti
 miê waô g' ôgo gô kogunlia waô
 avila gô ntye yi Ejypt; konde wi
 pa kongwa gô njek' iyam', ko mi
 10 anlaka waô, bulie Rêrê. Konde
 yînlo nle njeka yi be jekanlô miê
 nli nagô yi Israël intyugu mësô
 viaganlô, bulie Rêrê; inlê, m' be
 fel' ampang' imam' gw' igu yaô,
 arênda miô gw' irêm' iyaô: m' be
 dwanl' Anyambiê yaô, ko waô
 11 dwanl' anlag' iwam'. Kô w' avo
 nênj' ôm' edu ôm' iwê, ul' ôm'
 edu ôñworer' iyê, inlê, Miare Rê-
 rê: konde waôdu wi be mia miê,
 avila gôr' ôñwangô agênd' ômpô-
 12 lô gôre waô. Konde m' be pôgi-
 nl' ibe saô, nl' ipav' isaô m' be
 13 fo jônginlia so nyênlê. Gô bulie
 'nlê, Njeka nyonla, e pange nje-
 ka nônga nungu; ndô eza zi tw'
 elungu, alômîbula, zi re piêrê nli
 manla.

9 Njeka nônga y' avegagi kè nl' isô-
 mbia s' isavinla, nli nagô y' ôru-
 2 nda yi ntye. Konde nagô y' iku-
 ku y' anlôgiô; gô yô mbôra nônga
 y' avegagi nl' ôñwanga w' ôjô, nli
 tavuru, nli mpêmbe yi tuminliô;
 miêyo yi fweliô, inlê, Mbôra yô-
 3 runda. Nl' ônlamb' ôzyambe wi
 mbanli viaganlô, vovo avegagi
 mbôra yi fweliô, inlê Ôrunda mîê;

- 4 gôgô avegagi mbôra yi nkangô yi syika yatenlatenla, nl' egara zi njeka, pugô pa nli syika yatenlatenla; gô zô avegagi evagô zi syika yatenlatenla zi mana, nli mpâva yi Aron y' awel' irôndô, 5 nl' adô mi njeka. Nla gw' igô-nlô nya zô avegag' ikêrubim s' ônjêlênjêlê ndiçinlage mbôra y' ôravînlo; ndô vênlo azw' ayolie kamb' isaôn yinlo yôdu mori mori. 6 ri. Nl' isaôn yinlo kekizô pa yenlo, iminîsê si jinginla pêkêpêkê gô nontye nonga, ndendag' intya- 7 le s' isavinla; ndô gô nontye yimbanli ayinginlagi minisê mpôlô dadiê, nyongo mori g' ômpuñia, nl' ayê kè ayolie kaô nli ntyinla, y' ayiriô ndê g' ôñwanja w' oku' wêmê, nla g' ôñwanja w' ifwema 8 s' anlaga. Inlinl' Içia ny' arevagi yenlo, iulê, mponlo yi jinginja gô mbôra y' ôrunda yi duô y' anungunlô, gw' avegagi nagô y' 9 ikuku yi pare. Igamba mênê nl' elingiliô gw' egômbe zinlo; konde vovo w' avenl' idaçia ayirag' intyagô si re s' ayolie mênê ôma 10 ô savinla yenlo g' ôrênîa. Si re kaô intyale s' ôzyônli, anlongo m' inya nl' ijonga nl' ijôvunla, si sômbiô kaô agêda gw' egômbe 11 zi be kumanliô isaôn yôdu. Ndô Krais bia pa, minisê mpôlô y' isaôn imbia yi re gô bia, aviaganli gô nagô y' ikuku mbia viaganlô nli mênê pa viaganlo, yi re yi pangô nl' ago, inlê, aranga yi 12 ntye yinlo, ayinginla gô mbôra y' ôrunda mênê nyongo mori v' egômbe zôdu, aranga nli ntyinla y' imbônli nl' inyare, ndô nli ntyinl' iyêmdê, alêng' ôlandunlô 13 wakonlako. Konde vônô ntyinla y' imbônli nl' inyar' inlômê, nl' ômbu wi nyare nyantô nyên- 14 gô pa gôre waô wi re feva pa, yi mênê pa waô gw' ijombunlla s' ôzyônli: ko pôrô ntyinla yi Krais, ô yir' ôku' wê v' Inlinla nyakonlako mpêlo fo gôr' Anyambiê, yi be jombunli' irêñ' iyanli avila gw' ijanja si re juwa pa, ko 'nlwê 15 janjinl' Anyambiê yabo? Nla gô ntinla yinlo ayê nl' ôvovi wi njeka nyonla, inlê ayê juwa pa gô dandunl' ivavisi yi njeka nonga, waô wi re fweliô pa wi ga lêng' ômpanganlô w' ijiga sakonlako. 16 Konde gô dwanal' ezangô z' ijiga, vovo ga lwanl' ijuwa s' ômo vangi zô. 17 Konde ezangô z' ijiga zi r' isyolo ôma juwa pa: ndô zi zye nl' isyolo du ôlingô wi par' ômo 18 vangî zô bo. Gô ntinla yinlo vanganle njeka nonga yi pa jekanlô 19 ntyinla fo. Konde gw' aluô isômbia sôdu s' akambiô nle Môsês gôr' anlaga waôdu nt' avegag' ivanga, awongi ntyinla y' inyare nla y' imbônli, nl' anlingô nl' imia y' adombe yatenlatenla nli hisop, anyênny' ezangô mênê, nl' 20 anlaga waôdu, awulia 'nlê, Yinlo nle ntyinla yi njeka y' azômbiô 21 nl' Anyambiê gôre 'nlwê. Ego- lauli mênê kè anyênny' nagô y' ikuku nli vagô yôdu yi nagô nli 22 ntyinla. Nla ga nt' ar' ivanga, piêrê nli ya yôdu yi jombunlô nli ntyinla, nl' ipôviza si ntyinla fo zyel' inyeza s' ibe. 23 Sambô avegag' isyolo inlê golanli y' isaôn yi re g' ôrôwa yi ga yombunliô yenlo; ndô ya y' ôrôwa yômdê nl' intyagô simbia viaganlô 24 nla sinlo. Ndô Krais, ayinginli, aranga gô mbôra y' ôrunda yi pangô nl' ago, yi r' egolanli zi mbôra y' ôrunda yagiligili; ndô g' ôrôwa wômê, gô bôvunlia vênlo g' ôzyô w' Anyambiê g' ôñwanj' 25 iwazyô. Arang' iulê e ga yirayir' ôku' wêmê, ga nte jinginle minisê mpôlô gô mbôra y' ôrunda ômpuñ' iedu nli ntyinla yinga-

- 26 nli; arwe yenlo, gavonlo ajuwi nyongo sinyenge ntye ga pangô: ndô vênlo gw' isula si gômbe awowunli nyongo mori gô tûmb'
- 27 ibe nl' ijir' ôku' wêmè. Nla ga nt' are kenjô pa, gôr' anlaga gô juwa nyongo mori, nl' avila vovo
- 28 ijêkêlia; yenlo, kè Krai, ayè jirô pa nyongo mori gô twanl' ibe sawênge, e be fo bôwunlia nyongo yimbanli gôre waô wi penguinlè gô sunginla waô, ndô ibe fo si tavinlô ndè.
- 10 Konde ivanga, gô re 'nlè nyi re nl' iviri nyi ya vïa yi re gô bia, nl' arang' etindi yi ya mè rèti, intyagô mèsônlo mêmô si jiragô waô pèkèpèkè ômpuûm' iedu, s'
- 2 ayolie mèpia waô wi bia. Azya nlonlo s' arigizi jirô, konde waô wi savinla, yenlo, waô jombunliô pa, w' avo syuriô nl' ibe gw'
- 3 irèûm' iyaô? Ndô gw' intyagô sinlo r' ijônginlia s' ibe ômpuûm' iedu. Konde ayolie dwanl' inlè ntyinla y' inyar' inlômie nl'
- 5 imbônli ko tûmb' ibe. Yenlo gw' aïvienli Krai gô ntye, awuli 'nlè, Intyagô nl' idaïia ô pa bela sô, ndô ô re kekiza pa miè ôkuwa;
- 6 intyagô si pezyô nla si jirô g' ôñwanja w' ibe ô jenla sô mbia.
- 7 Vovo awuli miè, inlè, Vônla, mi bia gô dende ntondinli yo, Anyambiè, gô mpuragô y' ezangô re tëndô pa g' ôñwanj' iwam'. Ayè bulia pa yenlô, inlè, Intyagô nl' idaïia nl' intyagô si pezyô nla si jirô g' ôñwanja w' ibe ô pa bela sô, ge jenla sô mbia, inlè, mèsô si
- 9 jirô ga nt' ar' ivanga, vovo awuliè 'nlè, Vônla, mi bia gô dende ntondinli yo. E tûmb' ezom' elônga
- 10 ko yè dwanlia ziïanli. Vo nke-njinli mè azw' are jombunliô pa v' ijira s' ôkuwa wi Krai nyongo
- 11 mori v' egômbe zôdu. Nli minisè edu e kumanla ntyugu edu gô
- dend' eïlô zè njiraga nyongo sinyenge intyagô mêmô, si re s'
- 12 ayolie tûmb' ibe: ndô Krai, ayè jira pe ntyagô mori g' ôñwanja w' ibe v' egômbe zôdu, alwanli tu g' ôgo 'nlômîè w' Anyambiè.
- 13 Avila vovo e penguinla, kaô ilôïa-lôïi yè y' adôïiô iyarinlô ny'
- 14 agôlô mè. Konde nl' ijire ntyagô mô are mèpia pa waô wi re jombwa pa v' egômbe zôdu. Nl'
- 15 Inlinl' Iïia nyi takilia 'zwè ndaga mè: konde ayè bulia pa 'nlè,
- 16 Yinlo nle njeka yi be jeka miè nla waô intyugu mèsô viaganlô, bulie Rerè; inlè, M' be fel' ampan g' imam' gw' irèûm' iyaô, nla gw' igu yaô kè m' be tènnda mô;
- 17 vovo buliè 'nlè, Nl' ibe saô nl' ipav' isaô mi ayônginliè sô nyè-nlè. Ndô gô nyezô sinlo, zyele ntyagô yi fo jirô nyènlè g' ôñwanj'
- 18 nj' w' ibe. Sambô, awarera, gô re 'zwè nl' iganda gô jinginla gô mbôra y' ôrunnda vo ntyinla yi
- 20 Jisu, nli mponlo nyonla nla yabo y' avanginlô ndè 'zwè, yi jinginla boli g' ônlamb' ôzyambi, inlè
- 21 ôzyônli wè; nla gô re 'zwè nli minisè mpôlô yi r' ewônjô zi nagô
- 22 y' Anyambiè; azwè ga zyusye pièrè nl' irèûm' iyazyô nyènyô pa gô tûmb' ôgara w' ibe, nl' ikuw' iazyô jôvunlô pa nl' anlingô mapupu. Azwè ga gôt' iguûu nyi mêmô 'zwè ngwasyi, ko ny' azyugazyuga; konde ayè ô re panganla pa are nl' inyanga nyi bekiô.
- 24 Azwè ga vikilianlenli kè gô nugianla gw' itonda nla gô vïlô vïa.
- 25 Azw' awalanl' idatanla ta, ga nte deud' awèwo, ndô azwè ga nugianlenli; nla pôsyô, gô jenla 'zwè, inlè ntyugu yi syusya pièrè.
- 26 Konde ja 'zw' apava nli nkanda, azwè dènga p' imia s' ôrèti, zyele nyènlè ntyagô yi jirô g' ôñwanja

27 w' ibe, ndô kaô ipônla s' ereria s' ijèkèlia, nli ngambi g' ôgônli yi
 28 be mènli' ilôvalôvî. Ayè ô re pava p' ivanga nyi Môsès e juwa ipôginla fo to dwanl' iyenl' imbanli g' iraro: ndô vikilianli, nli' ôrevunl' ômpôlô ndè viaganlô, be tevunlô yè, ô re jara p' Ôñwa w' Anyambiè nli' agôlô, arange ntyinla yi njeka y' ayombunliô yè, eza za nyawè, ko yè pèdi' Inlinla ny' imèpinlô?
 30 Konde azw' avôrô yè ô re bulia pa, inlè, Ngoko iyam', mièmè m' be fwiliza. Nla inlè, Rerè e be jèkèli' anlag' iwè. R' igamba ny' ereria gô pôswa gw' ago
 32 w' Anyambiè yabo. Ndô vikiliarenli intyugu inônga, gw' azindinli 'nlwè, anlwè jenjizô pa, azindinli' igovi ivôlô ny' azyingô;
 33 gw' egômbe, gw' avaugiô 'nlwè eza zi mamô nli' ipèdiô nli' azyingô; gw' egômbe kè, gw' arwenli 'nlwè iwongisi nla waô w' alendinlô yenlo. Konde anlw' avôginli waô w' avegagi gô ntyôgô, azindinla kè ikwèrô s' igumb' inyanli nli mbia, miagag' inlè anlw' are nli' igumba nyi r' i'vîa viaganlo
 35 nla nyi dinga kè. Sambô awalanl' igand' inyanli, konde nyi re nli' ôb' ômpôlô. Konde anlw' are nli' isyolo ny' isindinla, inlè, anlwè janja pe ntoundinli y' Anyambiè, anlwè ga lèng' ômpanganlô. Konde atiganl' ôñwolingô wakwè, ayè ô bia e be bia, e be dinga kè. Ôm' iwam' w' ôgôre e be dwanla v' ibekèlia: nla j' afwinya nli nyuîma, ôrèmi' iwam' w' ayenle yè mbia nyènlè. Ndô azw' azyele gôre waô wi fwinya nli nyuîma gw' ijilizô; ndô gôre waô wi re nli' ibekelia gw' isunginla s' anlinl' lmaô.
 11 Ibekelia nli' iguînu iyole g' ôñwanja w' isaôn yidevinlô 'zwè,

atakwè m' isaôn yi re yi pa jenlô.
 2 V' ibekeli' saô anlag' alônga w' alèng' elnîmi e'vîa. V' ibekelia kôtiza 'zwè, inlè, eli'vîa z' avangiô nli' igamba ny' Anyambiè; yenlo ya yi jenlô yi pangô nli yoma yi
 4 re ko jenlô. V' ibekelia Abèl ayirinl' Anyambiè ntyagô mbia via-gaulô nli Ken, g' ôñwanja wa yô kè azumiuliô inlè, ar' ôgôre, Anyambiè ntakiliaga g' ôñwanja w' ida'vî sè: nla v' ibekelia mè vanganl' ayè juwa pa ge e pe kamba. V' ibekelia awongiô Enok ko yè ayenl' ijuwa; yenlo e dèngô du, konde Anyambiè awongiè: konde ayè wongagô ro alèng' atakwè minlo, inlè, e tondi'
 6 Anyambiè: nli' ibekelia fo ôm' ayolie toudie yè: konde ayè ô bia gôr' Anyambiè e ga vekelie 'nlè Anyambiè, are, nla inlè e be da-
 7 vîa waô wi butè. V' ibekelia Nôa, miezô pa nli' Anyambiè g' ôñwanja w' isaôn yi re yi pa twa gô jenlô, arienli, agekiz' ôwatanga gw' isunginla si nag' wè; yenlo avenli ntye ôgara, arw' ôyigisi w' ôgôre w' ibekelia. V' ibekelia Abraham gw' aweliô yè, ayiviri gô tôra agènda gô mbôra y' avegagiè gô bonga g' ijiga; nli' arorid, ge amie mbôra yi kèndô
 9 ndè. V' ibekelia alwanl' ôgèndîda gô ntye y' ômpanganlô, ga gô ntye yinganli' ndwanlaga gw' gw' inagô s' aknku, ayè nli Izak nli Jakob, irigô nla yè y' ômpanganlô mèmô. Konde avônlagi nkala yi re dôvîô pa, yi re ônlôgisi nli' ôvangi wa yô nli' Anyambiè. V' ibekelia vanganle Sara ayèmè alèngi ngulu yi pundiga, egômbè zè plaganla pa, konde arangiè ô vanganli, nli' Inyanga
 12 nyl bekeliô. Yenlo avili gôr' ômôri, nli' ayè mpanli ga juwa pa, avil' awanla g' Igègènlî y' ôrôwa

- vo ntangô, nla g' ôzyègè wi ntyu-
 13 ƒa, ntangô du fo.
- 13 Anlaga winlo waôdu w' ayuwi
 gw' ibekelia, ge w' aleng' isaôn y'
 avanganliô, ndô w' ayenli yô bô
 ayenlè mbia, mèmag' inlè waô
- 14 awoga n' agènda gô ntye. Konde
 waô wi kamb' isaôn ônlóngô wi-
 nlo wi teva 'nlè wi bute ntye yi
- 15 be dwanl' iyaômè. Arwe 'nlè w'
 anlaki ntye mè y' arôriô waô, w'
 aro dènge mponlo yi fwinya.
- 16 Ndô vèno wi jôngunle ntye mbia
 viaganlô, inlè, ôrôwa: yenlo A-
 nyambiè e jenle ntyonli gô fwe-
 liô inlè Anyambiè yaô: konde are
 waô kekiza pe nkala.
- 17 V' ibekelia Abraham, gw' agè-
 nliziô yè, ayiri Izak ntyagô: ye-
 nlo ayè ô luô adèng' impanganlô
 nli mbia, avegagi njirag' ikik'
- 18 inyè inlôñie ntyagô; vanganl' ô-
 ñwanl' iè ô wuliô, inlè, Gôre Izak
- 19 be dwanl' awanl' iwo: konde avi-
 kili 'nlè Anyambiè are nli ngulu
 yi tôngunlia, vanganl' avila gw'
 ijuwa; n' avo dèngiè yè mpanli
- 20 ga avila gw' ijuwa. V' ibekelia
 Izak azavinli Jakob nli Iso, va-
 nganle g' ôñwanja w' isaôn y'
- 21 avegagi gô bia. V' ibekelia Jakob,
 gw' alukiè gô juwa, azavinl' awa-
 nl' aƒanli wi Jôsèf; azuminli'
- 22 Anyambiè, nsimbiag' ôku' wè gô
 nkogu yè. V' ibekelia Jôsèf, gw'
 arwenliè pièrè gô juwa, agambi g'
 ôñwanja w' idubwa s' awa wi
- 23 Israèl avila gô Ejipt, av' ôzômbiô
 g' ôñwanja wi p' iyè. V' ibekelia
 Môsès, ayè janlô pa, ayumbunliô
 n' izombi yè agwèli ararô, konde
 w' ayenl', inlè, ayè ekeikei eƒia;
- 24 kô w' ari' ôzômbiô w' ôga. V'
 ibekelia Môsès, ayè twa p' ôma, e
 jàvire fweliô, inlè, ôñwanla w'
- 25 ôñwo ƒiwantô wi Faraô; ntondaga
 gô jenlizô mbe nli mongi w'
 Anyambiè, viaganlô nla gô dèng'
- 26 ambia m' ibe v' ôñwolingô; ko-
 nde ayenl' ipèdiô g' ôñwanja wi
 Kraiss anliv' ambia viaganlô n'
 agumba mi Ejipt môdu: konde
 avikiliagi nte be pô yè n' Anya-
 mbiè. V' ibekelia alubwi gô Eji-
 pt, e tia du egunlu z' ôga: konde
 azindinli, mpanli ga njenlage ô
 re ayenlizô. V' ibekelia avenja-
 venji ntyagô y'. ônloganlô, n'
 inyènge ntyinla, ko yè ô yiliz'
- 29 injalie awata waô. V' ibekelia
 avokosi waô mbenle mbonde ego-
 lanli ga gô ntye yakaka: ndô
 gw' agènlizi mongi wi Ejipt gô
 denda yenlo, w' aloñinli. V'
 ibekelia avôsw' ikômba s' adô
 si Jèrikô, sô pingwavingwô pa
 ntyugu ôrogènlô. V' ibekelia
 Rahab y' evôve, ayè jinginia p'
 ilodinli nli añènje, e jilizô nla
 waô w' avegagi n' itwayoginlô.
- 32 Nl' ande mori zi be buliô miè?
 konde egômbè zi be pera miè ja
 ni akamba g' ôñwanja wi Gède-
 on, nli Barak, nli Samson, nli
 Jaftha, David kè nli Samuèl n'
- 33 ivogisi: wi re v' ibekeli' saô w'
 agev' anlongo, w' ayanj' ôgôre,
 w' alèng' impanganlô, w' anlu-
 nj' agwanla m' ilion. W' anlime
 ngulu y' ôgônli, w' averi avila g'
 ôkwara, w' ayolizizô avila gw'
 idèla, w' arwenli ngulu gw' igo-
 vi, w' awangiz' imbèli s' anlongo
- 35 añiori. Antô w' avo dèngi bende
 yaô bo v' itôngunliô: n' añiori
 w' ayenlizizô azyingô, wi jàvire
 dandunlô, inlè wi ga lèng' itô-
- 36 ngunliô sibià viaganlô. Nl' añio-
 ri w' alembiô n' isyèliô n' isyi-
 wô, n' igôrô n' intyôgô kè: w'
 avungiô adô, w' arenliô nkwi nli
 gwasa, w' alembiô, w' ayônliô n'
 ikwara: w' agèndagèndagi bora
 pe banda y' adombe nla y' imbô-
 nli; w' avegagi jela pa, w' aye-
 nlizizô azyingô kè, alendinliô mbe.

38 Ntye yinlo yi pegaga nl' inyanga
ny' anlaga mè; w' awòlanganla-
gi gw' itòve nla gw' inòmba nla
gw' ibulungu nl' impògònli yi
39 ntye. Mongi sinlo waòdu, w'
azuminliò g' òñwanja w' ibekeli'
saò, ndò wi dènga du òsaòn w'
40 avanganliò, konde Anyambiè
agenjinli 'zwè òsaòn òmbia via-
ganlò, gò ntinla 'nlè mongi mè
w' azukiz' imèpa kaò nla 'zwè.

12 Sambò, gò re 'zwè kòmbinlò
pa nli nkumba mpòlò yinlo y'
iyenli, azwè kè azwè ga wal' irò-
anlò edu, nl' ibe si tagaraga 'zwè,
ko 'zwè pule mangò nl' isindiula
g' alèmbianlò wi re dòvínlò pa
2 'zwè, mpònlage Jisu ewònjò nla
yè ò suliz' ibekeli' sazyò, ò zindi-
nli kros, mpèdiage utyonli, v'
igèva uy' alòvínliò yè, are kè
dwanla pa tu g' ògo 'nlòñiè w'
3 eka z' Anyambiè. Viviaenli yè
ò zindinl' isira ònlongo winlo s'
azirò yè nl' anlag' afe, anlwe
vende jasa, agwa sike gw' irè-
4 m' iyanli. Anlwe pa sir' ibe
kwanga gò pòvizò ntyinla. A-
5 nlw' are deñanla pa kè òrevu-
nìlò, wi kamba nla 'nlwè g' awa-
nla, inlè, Òñ' wam', avèdi' òre-
vunlò wa Rerè, ge kw' òge gò
6 sèmbò 'wè nle yè. Konde ayè ò
tonde nle Rerè ayè be tevunlò
ndè, kè syiw' òñwanl' iedu wi
7 bougò ndè. Zindinlanl' òrevu-
nìlò; Anyambiè e dendinla 'nlwè
g' awanla; konde òñwanla wi ò
8 re arevunlò nle rer' iyè? Ndò ja
'nlw' adwanl' òrevunlò fo, wi dè-
ngo nl' awanla waòdu, gambènli'
anlw' awanla wa sinkonge, nl'
9 arang' awanlawanl' iè. Viaganlo
nl' igamba inè, azw' avegagi nl'
irer' isazyò ga nt' ar' òzyònlì, s'
arevunlagi 'zwè, ko 'zwè blmbia
waò: azw' arugiz' ikuw' iyazyò
gòre Rerè y' anlinla viaganlò, ko

10 'zwè tòla? Konde waò rèti w'
arevunlagi 'zwè v' intyugu sa-
kwè nt' ayenli waò kwèkwè; ndò
ayè gò mbi' yazyò, inlè, azwè ga
lwanl' iwongisi yi nkèr' iyè.

11 Zyel' òrevunlò wi jenlò mbia gw'
egòmbe zatè, ndò kaò mbe: ndò
avila vovo wi janl' ilònda y' añiè-
njè gòre waò wi re sindinla pa
wò, vanganl' ilònda y' ògòre.

12 Sambò yolianl' ago mi re pogwa
13 pa, nl' anpuč' alèle; ko pangi-
nlanl' agòlò manli imponlo sagò-
re, inlè, nìema y' ayèrua, ndò yi
ga ro jingò.

14 Gombizanl' añiènjè nl' anlaga
waòdu, nl' imèpa, si re ja si zye-
15 le, zyel' òmo be jenle Rerè. Va-
ndaminlanli vende dwani' òmo
pènl' imèpinlò s' Anyambiè; ve-
nde dwani' oramba wi nònlì wi
feya azyokolia 'nlwè, ko awenge
16 sevizò vò wò; vende dwani' evò-
ve, ge òvèdisi w' Anyambiè, ga
Iso, ò gòl' inyang' inyè uy' ònle-
17 ro nl' iny' imò. Konde anlw'
avòrò, inlè, avila vovo gw' afe-
liè gò jig' òzavinlò, awaliò; kò-
nde e dènga du mbòra yi nìge
nkòndi vanganl' awuti nl' antyò-
nli mbutaga.

18 Konde anlw' azyè bia pa gò
nòmba yi re ko bwatò, y' afeñli
nl' ògònlì nla gò vindi yaviovio,
19 nla gò mpiri, nl' ògula, nla gw'
itònga s' òrombo, nl' inyòdi ny'
agamba; nyi re waò w' ayogiò
nyò w' agwenle nkoò, inlè avo
kundò igamba gòre waò nyènlè:
20 konde wi jolìe sindinle ndaga y'
azòmbiò, inlè, Ja vanganle nya-
ma y' abwate nòmba yi ga vungò
21 adò. Nl' òsaòu w' avegag' ereri'
evòlò gò jenlò, yenlo Mòsès awul'
inlè, mi tia ntienli mbe aratamì-
22 ula. Ndò anlw' are bia pa gò
nòmba yi Sion, nla gò nkala y'
Anyambiè, yabo, Jerusalèm y'

23 òròwa, nla gw' imbèli s' ienjèl si
 re ntangò fo, nla g' òlatanl' òmpò-
 lò nli ñandò y' injaliè si re nl' an'
 imaò tendò pa g' òròwa, nla gòr'
 Anyambiè y' Òyèkèli wa waòdu,
 24 nla gw' anlinla m' anlaga wagòre
 mèpa pa, nla gòre Jisu òvovi wi
 njeka nyonla, nla gò ntyinla yi
 nyènyò yi kamb' isaòn imbia via-
 25 ganlò nli ntyinla yi Abèl. Va-
 ndamiulanli ko aṣikanli yè yi
 kamba; konde vòndò mongi mè
 w' avikiè ò gambi nla waò gò
 ntye, wi dènge ngulu yi pera dù,
 ko pòrò 'zwè, ja 'zw'akegwa avila
 gòre yè ò kamba avila g' òròwa.
 26 Inyòl nyè ny' azyugi ntye egò-
 mbe mè: ndò vènlo are panganla
 pa, 'nlè, Nyongo nyènlè mi azyu-
 gentye yinlo dadìè, ndò òròwa kè.
 27 Nl' igamba nyinlo, inlè, Nyongo
 nyènlè, nyi pivia 'nlè itòmbò si
 ya mè yi syugò, ga ya yi re pangò
 pa, ko ya mèyo yi pa syugò tìga-
 28 nla. Yenlo konde azwè dèng'
 inlongo nyi re ny' azyugizò, azwè
 ga lwanle nl' akeṣa, ko 'zwè p'
 Anyambiè isavinla si be tondò
 ndè nl' ibimbia nl' itia: konde
 Anyambiè yazyò nl' ògònlì wi ji-
 liza njilizaga.
 13 Gongwanli gw' itonda s' awa-
 2 rerè. Aleṣanlanli gò dwanla
 nl' òlunda gòr' agènda: konde vo
 yò anlaga wi re jinginiṣia p'
 3 ienjèl ko w' amia. Yòuginlianli
 waò wi re gw' intyògò, mpanli ga
 kòrò pa nla waò; nla waò wi je-
 nli zò mbe kè, konde anlè mè
 4 anlèwè pare g' òkuwa. Ijòmbanla
 si ga lwanle nl' idubò gòr' anlaga
 waòdu, ko òdò w' aweṣizo: ko-
 nde vòvèvè nla waò wi nanla
 nla winganli Anyambiè be jèkè-
 5 lia waò. Lwanlanl' ògasyò w'
 anliva fo; ko dwanlanli duèrè nli
 ya yi re nla 'nlwè: konde ayèmè
 4 are bulia pa, inlè, Mi arigize 'wè

6 du, ge falo. Yenlo azwè ko bulia
 nl' iganda, inlè, Rerè nl' ònlu-
 ngunli wam'; mi arie du: òñwo-
 7 nla ga ko denda miè ande? Yò-
 uginlianl' inlènji yanli, y' aga-
 mbinli 'nlwè agamba m' Anya-
 mbiè; viviareuli ntyai y' indwa-
 8 nli saò, pèranl' ibekeli' saò. Jisu
 Krais ar' egolanli mò jaò nla nlè-
 nlo nl' agènda gw' egòmbè zòdu.
 9 Arwanlòni nl' anlongo m' inènji
 ijonla: konde re mbia inlè òrèṣia
 wi ga lwanlizò nl' imèpinlò, nl'
 aranga nl' inya, si re si nungunla
 waò mpongo du w' aṣandaminla-
 10 gi sò. Azw' are nli mbòra yi
 ntyagò, yi re waò wi janjinle
 nagò y' ikuku wi zye nl' inyanga
 11 nyi uya vovo. Konde inyama
 mèsonlo, si re nli ntyinl' iyaò
 twanliò pa gò mbòra y' òrun-
 danda nli minisè mpòlò g' òṣwanja w'
 ibe, bence ya so yi pezyò gw'
 12 igala ny' òlakò. Yenlo Jisu kè,
 gò ntiula 'nlè e ga mèpi' anlaga
 vo ntyinl' iyèmè, azindinl' ijuwa
 13 gw' igala nyi nkala. Sambò
 azwè ga gogwe g' òlakò agènda
 gòre yè, nsindinlag' ipèdiò sè.
 14 Konde azw' azyè vènlo nli nkala
 yi dinga, ndò azwè buta yò yi re
 15 gò bia. Vo yè azwè ga yirinl'
 Anyambiè ntyagò y' isuminlia
 egòmbè zòdu, yò inlè ilònda y'
 inlumbu yazyò yi mèm' in' inyè.
 16 Ndò aleṣanlanl' idende mbia nl'
 idaṣia: konde Anyambiè e tond'
 17 intyagò ònlongo mè. Yòginlònlì
 waò wi panginla 'nlwè, ko tug-
 zaul' ikuw' iyanli gòre waò:
 konde wi bandaminl' anlinl' ima-
 nli, ga waò wi be bambiò ntangò;
 inlè gò be bambiò waò ntangò mè
 wi ga lwanle nl' igeṣa, nl' aranga
 nl' ekèṣa: konde ekèṣ' izaò zi
 18 zye nl' òba gòre 'nlwè. Gambi-
 ulanli g' òṣwanj' iwazyò: konde
 azwè pikilia 'nlè azw' are nl'

- irèñ' imbia, mbelaga gô dwanla
 19 nl' ôgôre gw' isaôn yôdu. Mi
 kwenla 'nlwè nkolo pôlô viaganlô
 gô denda yenlo, gô ntinla 'nlè
 mi ga zunge fwinlizô gôre 'nlwè
 viaganlô.
 20 Anyambiè y' aṁṁènjè, y' arôngu-
 nli Ôvanganli wazyô Jisu y' Ôve-
 njavenji ômpôlô w' adombè avila
 gw' ijuwa vo ntyinla yi njeka ya-
 21 konlako, e ga mèpi' 'nlwè gw'
 eṽilô edu eṽia gô dende ntandinli
 yè, njanjaga gôre 'zwè eza zi
 tondô gw' antyo nè, vo Jisu

- Krais; gôre yè ga lwanl' ivenda
 agènda gô konlako. Amen.
 22 Ndô mi kwenla 'nlwè nkolo,
 awarera, inlè, zindinlanl' igamba
 ny' ôrevunlô: konde mi are tēdi-
 nla pa 'nlwè nl' agamba aṁṁèwo.
 23 Miaganl' inlè ôñworer' iyazyô
 Timothe atigô diènga; j' asunge
 bia, m' be jenla 'nlwè nla yè.
 24 Wôgizanli mongi wi panginla
 'nlwè waôdu, nl' iyômbwi yôdu.
 Mongi wi Itali w' abôgiza 'nlwè.
 25 Imèpinlô si ga lwanle nl' anlwè-
 du. Amèn.

EZANGÔ ZI

JEMS.

- 1 JEMS, nyôngô y' Anyambiè nla y' Ôvanginli Jisu Krai, gôr' igô-
mî ny' imbnê nl' imbuê nba-
nli si re pazanganla pa, ibôgiza.
- 2 Awarera, rangani yô ndaga y'
igeŋa nyôdu ja 'nlw' apôswa gw'
3 idembô sijenge; miagaga 'nlè,
ikênlizô s' ibekeli' sanli si janj'
4 isindinla. Nl' isindinla si ga zu-
liz' eŋilô zè, ko 'nlwè dwanla
mèpa pa kwanga, ko 'nlwè avè-
ol' ezoma.
- 5 Ndô jog' ôm' edu gôre 'nlwè asi-
linlô nl' imia, e ga ŋambie gôr'
Anyambiè, ô daŋi' anlaga waôdu
nl' ôgwande ko azèmba waô; si
6 be pô yè. Ndô e ga ŋambie nl'
ibekelia, mpaga fo: konde ayè ô
dôŋe mpaga are g' ôkeva wi ntyu-
ŋa wi bôlô avindiô nl' ômpunga.
- 7 Konde ôma mè avikilia 'nlè e be
8 dèng' ezoma avila gôre Rerè; ayè
ôma w' ipikil' ibanli' kè kalwa-
galwa gw' imponlo sè sôdu.
- 9 Ôñworerè w' inyang' inyangô e
10 ga zyôgwè gw' ipendiô sè: nl'
ôma wi ntambi, gw' isyônliô sè:
konde e be piaganla g' ipunjinla
11 s' aŋanli. Konde nkômbe yi to-
ngwa nl' ômpunga wi mpiu wi
bia, ko yô jômiz' aŋanli; nl' ipu-
njinla sa mô si pôswa, nl' imèpe
jenlô sa mô si pera: yenlo kè be
piaganl' ôma wi ntambi gw'
imponlo sè.
- 12 Ôzavinlô gôr' ôma mè ô sindinl'
idembô: konde ayè kênlizô pa, e
be pô kôrôwa y' eŋenlo, y' ava-
nganliô nle Rerè gôre waô wi to-
13 ndè. Awuli' ôma j' asyoriô inlè,
Mi asyoriô nl' Anyambiè: konde
Anyambiè ayolie syoriô nl' ibe,
14 nl' ayèmdè e syori' ôm' edu. Ndô
ôm' edu e syoriô, gô durinlô yè
15 azyoriô nl' itonginl' isèmdè. Nl'
itonginla, pundiga pa, si janl'
ibe: nl' ibe, gô sula sô, si bag'
16 ijuwa. Aremizônli, awarera wi
17 tondô miè. Idaŋi' edu ibia nl'
ôsaôn wedu ômbia wi pila gw'
igônlo, nsuminlag' avila gôre Re-
rè y' izange, ô re azye nl' ikalwa-
18 galwa, ge iviri ny' ikalwa. Nli
ntondinli yèmdè ayanli 'zwè w'
igamba ny' ôrèti, gô ntinla 'nlè
azwè ga lwanle mpanli g' ilônd'
ilônga gô ya y' avangiô ndè.
- 19 Awarer' iyam' wi tondô miè, mi-
anl' igamba nyinlo. Ndô ôm' edu
e ga lwanle nèga gô jogo, dira gô
20 kamba, dira gô benda: konde
egunlu z' anlaga zi janj' ôgôre
21 w' Anyambiè. Sambô walanl'
isyèkè sôdu nl' ibunla si ŋandi,
ko bonganli nl' ôkendekende iga-
mba nyi re bènlo pa gôre 'nlwè,
nyi re ko sunginl' anlinl' imanli.
- 22 Ndô lwanlanl' iyanjisi y' igamba,
nl' arang' iyogisi dadîè, ntemi-
23 zag' ikuw' iyanlimè. Konde jog'
ôm' adwanl' ôyogisi w' igamba,
nl' arang' ôyanjisi, are g' ômo
24 pôn'l' ôzyô wèmdè gw' eyenlô: ko-
nde e pôn'l' ôku' wèmdè, agènda-
ga, kè sunge deŋanl' ônlongo w'
25 ôma w' avegagô ndè. Ndô ayè ô
pônula gw' ivang' iŋia nyadiènga-
diènga, ko yè sindinla gô nyô,

- alwanl' arang' òyogisi wi deŋa-
nla, ndò òyanjisi w' eŋilò, òma
mè e be savinlò gw' ijanj' isè.
26 Jog' òm' apikilia 'nlè ayè òma w'
Anyambiè, gò re e pa simbi' ònlè-
mè wè ndò e temiz' òrēm' iwè,
isavinla s' òma mè si re sanyawè.
27 Isavinla si nkèrè si re du mpèlo
fo g' òzyò w' Anyambiè ya Rer'
iyazyò se sinlo inlè, gòr' òma gò
bal' awa wi tigò nl' antò wi tigò
gw' injuke saò, nla gò penjavenj'
òku' wè mpèlo fo gò ntye.
- 2 Awarer' iyam', alwanlanli nl'
ibekelia s' Òvanganli wazyò w'
ivenda Jisu Krais, alwanla nl'
2 anlaga wantuntu kè. Konde j'
abia òma gò mbòra yi datanlò
'nlwè ò re nl' òmòrò wi syika
yatenlatenla, nl' ingoi simbia, kè
jinginla k' òguge nl' ingoi simbe;
3 ko 'nlwè dubè ò re bora p' iwor'
iŋia, awulia 'nlè, Lwanla tu vè-
nlo gò mbòra mbia; ko 'nlwè bu-
linli' òkuge inlè, Gumanla mèvo,
ge lwa tu vènlò gw' iyarinlò nya-
4 m'; ja 'nlw' adenda yenlo, anlwè
pa pang' ibangwanla, arw' iyèkè-
5 li y' ipikil' ibe? Vòganliònlì,
awarer' iam' wi tondò miè; A-
nyambiè e pa pinja waò wi r'
ikuge gò ntye gò dwanle nlaŋi
gw' ibekelia, nl' iyigisi y' inlo-
ngo ny' avanganliò yè gòre waò
6 wi tondè? Ndò anlw' are pèdia
p' ikuge. Nlaŋi yi pa pitakanla
'nlwè, alura 'nlwè gò ka y' ijèkè-
7 lia? Wi pa pèdi' in' iŋia mènyo
8 ny' aweliò 'nlwè? Ndò ja 'nlw'
adend' ivang' iŋia, ga nt' ar' irè-
ndo inlè, Rond' ògangaulò wo ga
òku' womè, gambèn' anlw' ade-
9 nda mbiambiè: ndò ja 'nlw'
adwanla nl' anlaga wantuntu, ga-
mbèn' anlw' njanj' ibe, azyuriò
10 nl' ivanga g' ivavisi. Konde ayè
ò penjavenj' ivanga nyòdu, ko yè
fema gò ndaga mori dadie, atwe-
- 11 nl' ògara wa nyòdu. Konde ayè
ò wuli 'nlè, Anlanla nla winga-
nli, awuli kè 'nlè, Ayònlà. Sa-
mbò jogo ò anlanla nla winganli,
ndò ò ajònlà, ò atwenl' òvavisi w'
12 ivanga. Gambanli ko dendanli
g' anlaga wi be jèkèliò nl' ivanga
13 nyadièngadiènga. Konde ayè be
dèng' ijèkèlia ipòginla fo ò re e
pa tuminli' ipòginla: nl' ipòginla
si bòl' ikapa gw' ijèkèlia.
- 14 R' isyolo ande, awarer' iam',
jog' òm' abulia 'nlè are nl' ibeke-
lia, ndò aze nl' ijanja? ibekelia
15 mè sò ko sunginlè? Jog' òfiwo-
rerè ònlòmè ge òfiwantò are tele,
16 awònlì inya si ntyugu edu, k'
òma gòre 'nlwè bulinla waò inlè,
Gèndaganli mbiambiè, yogonl'
ògònlì ko jòranli; ko 'nlw' ava
waò ya yi re nl' isyolo g' òkuwa;
17 r' isyolo ande? Yenlo re k' ibe-
kelia, ja s' adwanl' ijanja fo, si re
18 juwa pa sò dadie. Ndò òma be
bulia 'nlè, Ò re nl' ibekelia, mi
are nl' ijanja: ruminlia miè ibe-
keli' so ijanja fo, mi be tuminliò
19 ibekeli' sam nl' ijanj' isam'. Ò
bekelia 'nlè r' Anyambiè nòrì
dadie; ò denda mbiambiè: anli-
nl' ambe kè mi bekelia yenlo,
20 arataŋinla. Ò pa bele mia, awè
òtemiu, inlè ibekelia ijanja fo si re
21 juwa pa? Abraham rer' iyazyò
e pa pò mbèm' nl' ijanja, konde
ayiri Izak òfiwanl' iyè gò mbòra
22 yi ntyagò? Ò jenla 'nlè ibekelia
s' alwanli ta nl' ijanj' isè, nl' ibe-
kelia s' amèpiò nl' ijanja; nl' irè-
23 ndo y' arwenli rèti yi bulia 'nlè,
Aŋekeli Abraham aŋekeli' Anya-
mbiè, nl' ibekeli' sè s' aranghiliò
yè v' ògòre; nl' aweliò yè inlè,
24 ndegò y' Anyambiè. Anlwè: je-
nla 'nlè òma e dènge mbèm' nl'
ijanja, nl' aranga nl' ibekelia da-
25 diè. Egolani mèmò kè Rahab
y' evòvèvò e pa dènge mbèm'

nl' ijanja, gw' ayinginliè igendi,
agogunlia waò nli mponlo nyè-
26 nlè? Konde ga nt' ar' òkuwa
inlinla fo wi re juwa pa, yenlo kè
ibekelia ijanja fo si re juwa pa
kè.

3 Alwanl' awenge gòre 'nlwè wi
bong' inyanga ny' inlènji, awa-
rer' iam', konde azwè yi nènja
azwè be dèng' ijèkèlia sijole via-
2 ganlò. Konde gw' isaòñ imienge
azwèdñ azwè fèma. Jog' òm'
awèñia nl' igamba, òma mè are
mèpa pa, nli nguln kè yi simbi'
3 òknwa wòdn. Ja 'zw' afel' imia-
nga gw' agwanla m' inkavala, gò
panga sò joginlò 'zwè, azwè kegn-
4 nlia k' ikuw' iyaò yòdu. Vònlani
nli k' añaatanga, vanga m' adwa-
nl' ampòlò yenlo, agèndiò nl'
impung' iyole, ndò mi keganliò
nl' evèp' ezangò, nkòv' iedn yi
5 belò nl' òmo kòta zò. Yenlo re
k' ònlèmè ev' ezangò, awòl' ika-
pa gw' isaòñ impòlò. Vònlani
ut' ar' ikònl' ipòlò si bakò nl'
6 ògònlì òñwangò! Nl' ònlèmè nl'
ògònlì: ntye y' ibe gò v' iyazyò
nl' ònlèmè, wi fèviz' òkuwa wò-
du, aṣak' ògònlì gò ndwanli yò-
du y' òma, wò kè wi bakò nl'
7 elòngò z' ògònlì. Konde òulo-
ngo edn w' inyama nl' inyonli,
nli ya yi dandalanda nli ya yi re
gò ntyñṣa, yi mènizò, yi re mè-
8 niò pa kè nl' anlaga: ndò ònlèmè
zyel' òmo re ko mèniza wò; wi
r' ez' èṣe zi re z' ayolie simbiò,
9 ralie nl' ekèmbè zi jòña. Nla
wò savinla 'zwè Anyambiè ya
Rerè; nla wò kè sava 'zwè anla-
ga, wi re pangò pa nl' egolanli z'
10 Anyambiè: avila g' ògwanla mè-
mò kogw' òzavinlò nl' òzavò.
Awarer' iam', isaòñ yinlo y'
11 alwanlize yenlo. Ògei wi kogun-
lia gò mbòra mèmò anlingò nl'
12 ònligi ula mi nònlì? Awarera,

erere z' ifig zò ko janl' ilònda y'
ioliv, ge ògoli ilonda yi fig? ye-
nlo kè avila gò mbòra yi kogw'
anlingò mi nyanga ayoliè kogwa
kè magei.

13 Mande are nl' imia nl' ikòtiza
gòre 'nlwè? E ga ruminli' ijanj'
isè nli ndwanli mbia nl' òkènde-
14 kende w' imia. Ndò ja 'nlw'
adwanla nli ñandi yi nònlì nl'
anyòmanlò gw' irèñ' iyanli, a-
zyògwanli ko anlòkinlanl' òrètì.
15 Imia mèsò si pa pil' avila gw'
igònlò, ndò sò si ntye, s' òkuwa,
16 si Satan. Konde mbòra yi re ña-
ndi nl' anyòmanlò, vovo pangò
imbunga nl' igamb' iedu ife.
17 Ndò imia si pila gw' igònlò si re
gw' alònga nkèrè, avila vovo
aṣènjè, nkèngo, si sunge nyeza,
si re nl' ikèsyi nl' ilònd' imbia
ralie, ikalwagalwa fo, nl' òmbia-
18 gwanla fo. Nl' òlònda w' ògòre
wi nyènyò nl' aṣènjè gòre waò
wi pang' aṣènjè.

4 Agovi mi pila gwi, nl' anyòma-
nlò mi pila gwi gòre 'nlwè? mi pa
pila gw' itonginl' isanli si nwa gò
2 vi yanli? Anlwè tonginla, ko
nlwè alènga: anlwè jòula, ayenle
ñandi, ndò anlwè jolie dènga:
anlwè nw' igovi; anlwè pa dè-
nga, konde anlwè pa bambia.
3 Anlwè bambia, ko 'nlw' alènga,
konde anlwè bambia nl' ibe, gò
4 periza gw' itonginl' isanli. A-
nlwè vòvèvòve, anlwè pa mia
'nlè ndegò yi ntye nle ndòṣa gòr'
Anyambiè? Ayè sambò ò bele
dwanlèndegò yi ntye e pang' òku'
5 wè òlòṣalòṣi w' Anyambiè. Ge
pikilia 'nlwè inlè irèndo yi ka-
mba vo nyawè? Inlinla nyi dwa-
nla gòre 'zwè nyi jòngunla kwa-
6 nga gò jenle ñandi? Ndò e p'
imèpinlò viaganlò. Yenlo buli'
irèndo inlè, Anyambiè e sir' ida-
ndò, ndò e p' imèpinlò gòr' ike-

7 ndekende. Rugizani' ikuw' iya-
nli sambô gôr' Anyambiè; ndô
nwanli nli Satan, gambènè e be
8 fanga avila gôre 'nlwè. Zyusya-
nli gôr' Anyambiè, gambènè
asyusya gôre 'nlwè. Yôvunlanl'
ago manli, anlw' afe; nl' anlwè
y' ipikili' ibanli, Yombunlianl'
9 irèmi' iyanli. Yenlanli njuke, ko
denlanli nl' antyonli: akè manli
mi ga galw' edingô, nl' igeŋ'
10 iyanli ekèŋa. Zyônlianl' ikuw'
iyanli gôr' Anyambiè, gambènè
apendiza 'nlwè.
11 Aŋërianlanli, awerera. Ayè ô
kambe mbe g' ôñwanja w' ôñwo-
rerè, ge jèkèli' ôñworer' iyè, e
kambe mbe g' ôñwanja w' ivanga,
ayèkèlia k' ivanga: ndô ja w'
ajèkèli' ivanga, gambènè awè
arang' ôyanjisi w' ivanga, ndô
12 ôyèkèli. Ômori nl' ôvenlisi w'
ivanga nl' ôyèkèli, ô re nli ngulu
yi sunginla nla yi jiliza: ndô
awè mande ô jèkèli' ôganganlô
wo?
13 Nl' anlwè yi bulia 'nlè, Nlènlo
ge mènè azwè be kènda gô nkala
mèyo, alwanla .vovo ômpuŋia,
14 agôla, alènga k' ôba: ndô anlwè
pa mia nte be twa mènè. Eñè-
nlo zanli ande? Konde anlwè nl'
ômbutôwa, wi bôwunlia v' ôñwo-
15 lingô, gambènè wi ninla. Ndô
anlwè ga ro bulie 'nlè, Ja Rerè
atonda, azwè be dwanla bo, ale-
16 nda yenlo nla yenlo. Ndô vèno
anlwè syôgwa gw' ekali zanli:
isyôgwa ônlongo mè sôdu si r'
17 ibe. Sambô ayè ô mia gô dende
mbia, ko yè alenda yô, gôre yè r'
ibe.
5 Nl' anlwè nlaŋi' lenlanli ko
tonganl g' ôñwanja w' azyingô
2 manli mi bia gôre 'nlwè. Igumb'
iyanli ny' abonli, nl' ingoi sanli
3 s' anyenlô nl' intyèlèlè. Syik'
iyanl yatenlatenla ulayapupu y'

akôti nyanga; nli nyanga ya yô
yi be dwanl' atakwè mi sira
'nlwè, ko yô ny' izyôuli yanli g'
ôgônli. Anlw' are kenja p' igu-
4 mba gw' intyugu sinuunla. Vôn-
nlanli, ipa si mongi janja wi re
tenla p' intyag' isanli, si re 'nlwè
simbia pa nl' ipita, si tônga: nl'
itônga si mongi wi re tenla p'
iny' isanli si re jinginla pa gw'
5 arô ma Rerè yi Sabeoth. Anlw'
are dwanla pa gw' ambia mi ntye,
alèng' igeŋ' iyanli; anlw' are
jôrizi p' irèmi' iyanli gô ntyugu
6 y' ijônla. Anlw' are pa p'
ôgôre ôgara, ayônè; e pa dega
'nlwè.
7 Zindinlanli sambô, awarera,
kwaŋga gw' ibôwunlia sa Rerè.
Vônlanli, ômbilô wi ntyaga e pe-
nginl' ilônd' imbia yi ntye, alwa-
nla nl' isindinla, kaô y' adènge
8 niugô nônga nla yinuunla. Lwa-
nlanli 'nlwè kè nl' isindinla; yo-
lianl' irèmi' iyanli: konde ibia sa
9 Rerè s' atwenli pièrè. Alagala-
ganli anlwè nla 'nlwè, awarera,
anlwè vende p' ôgara: vônla,
ôyèkèli e kumanla g' ômpômba-
10 nla. Awarera, wonganl' ivôgisi
y' agambi gw' ina nya Rerè g'
irevi nt' are gô sindinlô azyingô.
11 Vônla, azwè teta waô wi re sindi-
nla pa nl' ôzavinlô: anlw' are
jogo pa g' ôñwanja w' isindinla si
Job, ayenle ntyai ya Rerè gôre yè,
inlè Rerè are nl' ipôginla nl'
ikèsyi ralie.
12 Ndô viaganlô nl' isaôn yôdu,
awarera, aranganli du ôrangô, nlô
g' ôrôwa, nlo gô ntye, ge nl' ôra-
ng' ôñwènlè edu: ndô iñ yanli yi
ga lwanle iñ, nli nyawè yanli,
'nyawè; anlwè vende pôswa g'
ôgara.
13 R' ôma gôre 'nlwè ô jenle nka-
zya? e ga gambinle. R' ômo
jenl' igeŋa? e ga yemb' isuminlia.

- 14 R' ôma gôre 'nlwè ô jogo nkanli ?
 e ga weli' anlero wi ñandò, ko
 waò kambinla g' ôñwanj' iwè,
 azagiè nl' agali gw' ina nya Rerè :
 15 nl' ikambinla s' ibekelia si be
 tòlizè ô jogo, nli Rerè e be kuma-
 nliè ; nla ja aduò ajanj' ibe, si be
 16 nyezò yè. Sambò mèmanlanl'
 ifwem' isanli, ko kambinlanli g'
 ôñwanja w' aṣṣori, ko 'nlwè jingò.
 Ikambinla s' ôma w' ôgôre si ja-
 17 nja pòlò. Elias avegag' ôma nli
 mpanginli ga 'zwè, nl' agambi-
 nliè nli ngulu inlè anlonge ni-
 ngò ; nli ningò yi pa nogagò ntye
 v' impuñi' irarò nl' agwèli ôrôwa.
 18 Nl' avo kambinliè ; nl' ôrôwa w'
 avenli ningò, nli ntye y' ayanl'
 ilônd' iyè.
 19 Awerera, jog' ôma gôre 'nlwè
 akegwa avila g' ôrèti, k' ôṣṣori fwi-
 20 nlizè ; e ga mie 'nlè, ayè ô fwi-
 nliz' ômo mbe avila gw' ifwena
 si mponlo yè e be sunginl' inlinla
 avila gw' ijuwa, avug' ibe si-
 jenge.

EZANGÔ ELÔNGA ZI PITÈR.

- 1 PITÈR, erômi zi Jisu Krais, gôr' Iju agènda wi re pazanganla pa gô Pontus, Galatia, Kapadôsia,
- 2 Asia, nli Bithinia, wað wi re pinjô pa ga nt' aluô Anyambiè ya Rerè amienl' isaôn yôdu, gô dwa- nla mèpa pa v' Inlinla, ko wað joginlô anyènyô nli ntyinla yi Jisu Krais: Imèpinlô nl' aînènjè mî ga wunlizô gôre 'nlwè.
- 3 Ôzavinlô gôr' Anyambiè Rerè y' Ôvanganli wazyô Jisu Krais, ô vo janli 'zwè ga nt' are nkèngo yè mpôlô, ko 'zwè dwanla nl' igumû nyabo v' itôngwa si Jisu Krais
- 4 avila gw' ijuwa, alèng' ijiga si re s' awonlize, s' awevize, s' avulize, si penjavenjô g' ôrôwa gôre 'nlwè,
- 5 anlwè yi baudaminlô nli ngulu y' Anyambiè v' ibekelia gô dèng' izunginlô si re keka pa gô tumi- nliô gw' intyugu sinuunla. Gô ndaga mè jenla 'nlwè igev' ivôlô kè, vanganle vènlô v' ôñwolingô, j' adwanl' isyolo, anlw' ajenlizô
- 7 ekèvâ v' idembô sijenge, inlè ikè- nlizô s' ibekeli' sanli, si re nli njônli viaganlô nli syika yatenla- tenla yi piaganla, vanga y' akè- nlizô nl' ôgônli, si ga lèngô gw' i- suminlia nl' ivenda nl' ôlubô gw'
- 8 ituminliô si Jisu Krais: ô re vanga- nl' anlwè pa jenlè, anlwè tondè; ô re vanganle vènlô anlwè pa je- nlè, anlwè bekelidè, ko 'nlwè jenle mbia mpôlô nl' igevâ nyi re ny'
- 9 agambizô, ralie nl' ivenda: konde anlwè pô eza zi re ntinla y' ibe- keli' sanli, vanganl' isunginla s'
- 10 anliul' imanli. G' ôñwanja w' isunginla mè ivogisi y' agambi g' ôñwanja w' imèpinlô siulo s' ave- gagi gô bia gôre 'nlwè, w' awu- tagi agèlagèla pôlô: mbelaga gô
- 11 mia egômbe ye ônlôngô w' intyu- gu w' alingiliô nl' Inlinla nyi Krais ny' avegagi gôre wað, gw' arakili nyô egômbe viagaga ro azyingô mi Krais, nl' ivenda nyi
- 12 be sônga vovo. Ny' aruminliô wað inlè, aranga g' ôñwanja w' ikuw' iyaômè, ndô g' ôñwanj' iwanli, ayanji wað isaôn yinlo, yi re kambinlô pa 'nlwè vèulo nle wað w' agambinli 'nlwè ntya- ngô mbia v' Iulinl' Ivia nyi tômô avila g' ôrôwa; isaôn mè vanga- nl' ienjèl si bele kèlagèla yô.
- 13 Gô ntinla yinlo gôranl' ina y' igu yanli, gelimanli ko deviulanli kaô imèpinlô mèsô si be bagô gô- re 'nlwè gw' ituminliô si Jisu
- 14 Krais. G' awanla w' ijoginlô, agolaulanl' ikuw' iyanli gw' itô- ngiul' isanli idônga s' avegagi nla 'nlwè gw' avegagi 'nlwè imia fo:
- 15 ndô ga nt' are yè ô weli 'nlwè ôrunda, lwanlanli 'nlwè kè ôru- nda gô ndwanli yanli yôdu; ko- nde re tondô pa inlè, Lwanlanl' ôrunda; konde mi ar' ôrunda.
- 17 Nla ja 'nlw' afweliè inlè, Rera, ô re azye nl' ôma wantuntu ndô e jèkèlia ga nt' ar' ijanja s' ôm' edu, viaganlanl' egômbe zi re 'nlwè
- 18 agènda gô ntye nl' itia: konde anlw' avôrô inlè, anlw' alandunlô avila gô ndwauli y' ôtemû y' a-

wongiò 'nlwè avila gôr' irer' isa-
 nli, aranga nli ya yi bonla, syika
 19 yapupu ge yatenlatenla, ndò nli
 ntyinla yi njônli ga y' ôñwido-
 mbè wi re mpèlo fo nl' ibòke fo,
 20 vanganle yi Krai: ô luò amienliò
 rèti ntye yinlo lôñiagò ro, ndò
 aruminiò gw' isula si gômbe g'
 21 ôñwanj' iwanli, anlwè yi bekele'
 Anyambiè vo yè, vanganl' Anya-
 mbiè y' arôngunliè avila gw' iju-
 wa, avendizè: gò ntinla 'nlè, ibe-
 keli' sanli nl' iguñu nyanli ga
 lwanle gôr' Anyambiè.
 22 Gò re 'nlwè jombunlia p' anlinl'
 imauli gw' ijoginlò sanli s' òrèti
 gò tond' awarerè nl' itonda si r'
 ipondia fo, rondanlanli pòlò gw'
 23 irèñi' iyanli. Konde anlw' afo
 janliò, aranga nl' ilònda yi bonla
 mbonlaga, ndò nl' ilònda yi re y'
 awonlize, nl' igamba ny' Anya-
 mbiè, nyi re bo, nyi be dwanla kè
 24 ndwanlaga. Kondenlè, Izyònlì
 yòdu yi re g' añanli, nl' ivenda
 nya yò g' ipunjinla s' añanli.
 Añanli mi jòña, nl' ipunjinla sa
 25 mò si pòswa: ndò igamba nya
 Rerè nyi be dwanla gò konlako.
 Nyinlo kè igamba nyi ntyangò
 mbia ny' agambinliò 'nlwè.
 2 Sambò walanl' ibe sòdu, nl' ite-
 miza, nl' òmbiagwanla, nli ñandi,
 2:nl' imoginla sòdu, ko jôngunlanl'
 àmbenlingò m' igamba mi r' ite-
 miza fo, ga keikei y' ajanlò vo tè,
 ko 'nlwè pòmia vo mò gw' isungi-
 3 nlò; ja 'nlw' are demba pa inlè
 4 Rerè ar' òmbia. Gòre yè bia
 'nlwè, ga gw' idò nyabo, bikò pa
 rèti nl' anlaga, ndò pinjò pa nl'
 5 Anyambiè, idò nyi njônli, ko
 'nlwè kè uògò g' adò mabo, arwe
 nagò yinlinla, alwanl' iminisé s'
 òrunda gò jir' intyagò sinliula, si
 tondò nl' Anyambiè vo Jisu
 6 Krai. Konde re tëndò pa gw'
 irèndo inlè, Vònlà, mi dòñia gò

Sion idò ivòlò nyi ntulungu, pi-
 njò pa, nla nyi njônli: ayè ô be-
 7 kelia nyò ayeñlizò ntyonli. Gòre
 'nlwè sambò yi bekelia are nli
 njônli: ndò gòre waò wi pa beke-
 lia, idò ny' añikiò nl' inlògisi, ny'
 8 atwenl' ewònjò zi ntulungu; nl'
 idò nyi pòm' abaku, nl' idò ny' i-
 kweza; konde w' agwezò nl' igam-
 ba, konde w' avegag' ijoginlò fo:
 9 gò ndaga mè kè alòñiò waò. Ndò
 anlwè nl' inlongo pinjò pa, aga
 nl' iminisé ta, inlongo ny' òrun-
 da, anlaga nivò pa nl' Anya-
 mbiè, ko 'nlwè tuminli' òmbia w'
 òma mè ô re 'nlwè fwelia pa avila
 gò mpiri gò dwanla g' òzange wè
 10 wi mamò: anlwè yi re egòmb'
 elònga anlwè pegag' inlongo, ndò
 vènlò anlwè nle mongi w' Anya-
 mbiè: anlwè yi re anlwè duò dè-
 nga p' ipòginla, ndò vènlò anlw'
 adèng' ipòginla.
 11 Mongi tondò, mi kwenla 'nlwè
 nkolo g' agènda nli mongi jakilia
 inlè, venjavenjanl' ikuw' iyanli
 avila gw' itonginla s' òzyòuli, si
 12 nwa nl' Inlinla. Ndwanli yanli
 yi ga lwanle kwèkwè gò gare y'
 anlongo; inlè, waò wi bèrinlia
 'nlwè g' iyanjisi y' ibe, gò jenla
 waò ijanj' isanli ibia, wi ga ve-
 ndi' Anyambiè gò ntyugu yi biè
 gò bala waò.
 13 Rugizanal' ikuw' iyanli g' òzò-
 mbiò edu w' anlaga gw' inyanga
 nya Rerè; gôr' òga, ga gôr' òmo
 14 re gw' ewònjò; nla gôr' ivangi-
 nli, ga gòre waò wi tòmò ndè gò
 tevunl' iyanjisi y' ibe nla gò su-
 15 minlia waò wi janj' ibia. Konde
 yinlo nle ntandinli y' Anyambiè,
 anlwè ga lwanlize dosyu yi r'
 16 imia fo do nl' ijanj' ibia: g' awo-
 ntye, ndò alwanlanli nl' awontye
 wanli gò pug' ibe, ndò lwanlanli
 17 g' inyòngò s' Anyambiè. Luba-
 nl' anlaga waòdu. Rondanl' awa-

rerè. Rianl' Anyambiè. Luba-
 18 nli' ôga. Inyôngô, rugônli nli'
 irer' isanli nli' itia sôdu; aranga
 gôre waô r' a'via nli nkêngo da-
 19 diè, ndô gôr' ayole kè. Konde
 jog' ômo re utyèmbo fo asindinle
 njuke ntinla y' Anyambiè, mèyo
 20 udaga yi tondô. Konde isumi-
 nlia nde, ja 'nlw' abôlô gô janja
 'nlwè ibe, ko 'nlwè sindiula? ndô
 ja 'nlw' ajenle njuke gô denda
 'nlwè mbia, ko 'nlwè sindinla,
 ndaga mè yô tondô nli' Anya-
 21 mbiè. Nla rëti g' ôsaôn winlo
 aweliô 'nlwè: konde Kraïis kè
 azindinli g' ôñwanj' iwanli, ari-
 ginla 'nlwè egolanli, inlè anlwè
 22 ga zônge gw' intyôzyô sè: ô re, e
 dend' ibe, nli' itemizô si dêngô g'
 23 ôgwanl' iwè: ô re, gw' arowiô yè,
 e fwinliz' ôrowô; gw' ayenliè
 azyingô, e tieza du; ndô arig'
 ôku' wè gôre yè ô jèkèlia ga nt'
 24 ar' ôgôre: ô re ayèmè arwanl' ibe
 sazyô g' ôku' wèmè gw' erere, gô
 ntinla 'nlè, azwè juwa pa gw'
 ibe, azwè ga lwanle bo g' ôgôre;
 25 v' imbip' isè ayingiô 'nlwè. Ko-
 nde anlw' avegagi g' adombè pe-
 ra pa; ndô vèulo anlw' afwinyi
 gôr' ôvenjavenji wi bandaminl'
 imanli.
 3 Egolanli mèmô, anlw' antô, lwa-
 nlanli nli' ijoginlô gôr' anlômè sa-
 nlimè; inlè, j' awèwo w' ayogi-
 nlô igamba, wi ga lurinlô igamba
 fo nli ndwanli mbia y' antô waô,
 2 gô jenla waô ndwanli yanli yi
 3 nkèrè nli' itia. Nkèmbo yanli y'
 alwanla y' igala, inôginl' itwe,
 nli ya yi syika yatenlatenla, nli'
 4 ambora; ndô yi ga lwanle mpa-
 nginli y' ôrêmia, nkèmbo y' inli-
 nla y' ôkendekende nli' ôdwèrè
 yi re y' awonlize, yi re njôuli
 mpôlô gw' antyo m' Anyambiè.
 5 Konde nli' egolanli zinlo kè egô-
 mb' elônga autô w' ôrunla, w'

alôvînli' Anyambiè iguñu, w'
 amèpiz' ikuw' iyaô, ntugizag'
 ikuw' iyaô gôr' anlômè saômè:
 6 nt' ayoginlô Sara ayoginlô Abra-
 ham, aweliagè inlè rera: awanl'
 iwè nle 'nlwè kè, ja 'nlw' adenda
 mbiambiè, ko 'nlw' azyugô ul'
 itia.
 7 Egolanli mèmô k' anlw' anlô-
 mè, lwanlanli nla waô nli' imia,
 av' ôlubô gôr' antô, ga vagô lèle,
 nli' iyigisi nla 'nlwè y' imèpinlô
 s' emènlo; gô ntinla 'nlè ikambi-
 nli' isanli s' azimbiô.
 8 Gô nuunla, lwanlanli nli' ôrêm'
 ômô, mpôgianlaga nli ntondanla-
 ga g' awarerè, nli mpanginli yi
 9 nkêngo nli' ôkendekende. Awi-
 nlizanli mbe vo mbe, ge ôrowô v'
 ôrowô; ndô ro savinlenli: konde
 gô udaga mè aweliô 'nlwè, inlè
 10 anlwè ga yig' ôzavinlô. Koude,
 Ayè ô bele tond' emènlo, ayenl'
 intyugu simbia, e ga zimbi' ônlè-
 mè wè gw' ibe, nli' inlumbu yè
 11 inlè, y' agamb' itemiza: Ega ge-
 gwe avila gw' ibe, alende mbia;
 e ga wut' aïmènjà, agombiza mô.
 12 Konde antyo ma Rerè mi re gôr'
 agôre, nli' arôï mè mi re zange
 gw' inkolo saô: ndô ôzyô wa Re-
 13 rè wi re gôre waô wi janj' ibe gô
 sira waô. Nla mande be syokolia
 'nlwè, ja 'nlw' adwanle mpiu gw'
 14 isaôn imbia? Ndô, ja 'nlw' aje-
 nle njuke g' ôñwanja w' ôgôre,
 ôzavinlô gôre 'nlwè: arianli k'
 ereri' zaô, ge dwanla nli' añandi.
 15 Lwanlizanli Kraïis gw' irêm' iya-
 nli ôrunla g' Ôvanginli: ko dwa-
 nlanli keka pa gô jivir' ôm' edu ô
 bambia 'nlwè utinla y' ibekelia
 si re gôre 'nlwè, ndô nli' ôkende-
 16 kende nli' itia: ndwanlaga nli'
 ôrêmia utyèmbo fo; inlè, gw' isa-
 ôu yi bérinliô 'nlwè, wi ga yenli-
 zô utyonli wi pèdie ndwanli ya-
 17 nli mbia gôre Kraïis. Konde ja

- ntondinli y' Anyambiè y' adwanla yenlo, re mbia gòre 'nlwè gò sindinle njuke g' òñwanja w' ijanj' ibia, viaganlò nla gò sindinla
- 18 g' òñwanja w' ijanj' ibe. Konde Kraisi kè azindinli nyongo mori g' òñwanja w' ibe, òma w' ògòre g' òñwanja w' arègo, gò бага 'zwè gòr' Anyambiè; avegagi jònlò pa g' òzyònlì, ndò dwanzizò
- 19 pa bo gw' inlinla; gò nyò kè agèndi agambinl' anlinla mi re gò
- 20 ntyògò, m' avegagi egòmb' elònga ijoginlò fo, gw' avenginlag' Anyambiè azindinl' òling' òla gw' intyugu si Nòa, gw' agekizìò òwatanga, gò wò awèwo, inlè anlag' ènlènlai, w' azunginlò vo
- 21 anlingò. Ndò egolanli z' anlingò mè nì' ibaptaizò, si re arang' itòmba s' isyèkè s' òzyònlì, ndò iji-vira s' òrèmi' òmbia gòr' Anyambiè; yenlo vèlo mi sunginla 'nlwè v' itòngwa si Jisu Kraisi;
- 22 ò re kènda pa g' òròwa, alwanla tu g' ògo 'nlòmiè w' Anyambiè, ienjèl nì' anyanga nì' ampenda tugizò pa gòre yè.
- 4 Yenlo gòre Kraisi sindinla pe njuke g' òzyònlì, gekizani' ikuw' iyanli nì' ipikilia sinlo mèmò inlè, ayè ò re sindinla pe njuke g' òzyònlì are tiga p' ibe; ko yè alwanla nyènlè òlingò wi tiganla gòre yè g' òzyònlì gw' itonginla s' anlaga, ndò gò ntondinli y' Anyambiè. Konde egòmbè zì re piaganla pa zì re kwèkwè gò re 'zwè denda pe ntondinli y' anlongo, alwanla gw' inanla nla winganli, itonginla, ibongò s' ivè, ògasyò w' inya nì' ijonga, nì' isavinla s' ikanla si bikò. Vèlo wi mama kònde anlwè pa kènda nla waò nli mangò g' ògasyò mèmò, nkamba-
- 5 ga 'nlwè mbe. Wi be bambiò ntangò nle yè ò re keka pa gò jèkèlia anlaga wabo nla wi re ju-
- 6 wa pa. Konde gò ntinla yinlo ntyangò mbia y' agambinliò vanganle gòre waò wi re juwa pa, inlè wi ga yèkèliò ga nt' ar' anlaga g' òzamba w' òzyònlì ko waò dwanla bo ga nt' ar' Anyambiè g' òzamba w' inlinla.
- 7 Ntyai y' isaòn yòdu y' atwenli pièrè: lwanlanli nì' imia, ko bè-
- 8 mbanli gw' ikambinla. Viaganlò nì' isaòn yòdu lwanlanli mpiu gw' itondanla; konde itonda si
- 9 pug' ibe sijenge. Lwanlanli nì' ògwande anlwè nla 'nlwè idagala-
- 10 ga fo: ga nt' ar' òm' edu dañiò pa, lañianlanli yenlo anlwè nla 'nlwè, g' inyòngò simbia s' ibunla
- 11 s' imèpinlò s' Anyambiè. Jog' òm' akamba, e ga gambe ga nt' ar' agamba m' Anyambiè; jog' òm' ajanjiula, e ga yanjinle ga nt' are ngulu yi pò yè nì' Anyambiè: inlè gw' isaòn yòdu Anyambiè e ga vendizò vo Jisu Kraisi, ò re ivenda nì' ipanginla isè egòmbè zòdu. Amèn.
- 12 Mongi tondò, añamanli g' òñwanja w' idembò egolanli g' ògònlì, si be bia gòre 'nlwè gò kènliza 'nlwè, mpanli ga òsaòn wi mamò
- 13 w' abienl' anlwè: ndò gò re 'nlwè iwongisi y' azyingò mi Kraisi, yenlanli mbia; inlè gò be bòwunli' ivend' inyè kè anlwè ga
- 14 yenle mbia nì' igeñ' ivòlò. Ja 'nlw' atowò g' òñwanja w' ina nyi Kraisi, òzavinlò gòre 'nlwè; konde Inlinla ny' ivenda nla nì' Anyambiè nyi dwanla gòre
- 15 'nlwè. Ndò ayenliz' òma gòre 'nlwè ayenlizò njuke g' òyònlisi, ge g' òfe, ge g' òyanjisi w' ibe, ge g' epòkwè gw' indaga s' añori:
- 16 ndò jog' òm' ajenle njuke konde ayè krisyon, e ga rig' ayenle ntyonli; ndò e ga zaminli' Anyambiè
- 17 g' òñwanja w' ina mè. Konde egòmbè z' atwenli z' r' ijèkèlia gò

- pakilia gô nagô y' Anyambiè: nla ja s' adônge pakilia gôre 'zwè, ntyai yi mongi wi re wi joginlô ntyangô mbia be dwanla sè?
- 18 Nla ja agôre w' asile sunginlô, a'vè nl' arêgo wi be bowunlia gwi?
- 19 Yenlo waô wi jenle njuke ga nt' are ntondinli y' Anyambiè, wi ga rig' anlinl' imaô gôr' Ôvangi wi re ko bekeliô, ndwanlaga gw' ijanj' ibia.
- 5 Ml kwenl' anlero wi re gôre 'nlwè nkolo, mi ônléro ula waô, nl' ôyenli w' azyingô mi Kraïs, nl' ôwongisi kè gw' ivenda nyi be
- 2 tuminliô inlè: Venjavenjanl' ôlemba w' Anyambiè wi re gôre 'nlwè, a'vandaminla wô, aranga mbangatiagô, ndô nl' itonda; aranga nl' ôgasyô w' anliva, ndô nl'
- 3 ôreña w' ijivira; aranga mpanginlaga waô wi re pô pa gw' ago manli, ndô lwanlanl' irevi y' ôle-
- 4 mba. Nla gô be bôwunli' ôvenjavenji ômpôlô w' adombè, anlwè be pô kôrôwa y' ivenda yi re y' avu-
- 5 lize. Egolani mêmô, anlw' arumbe, yoginlanl' anlêro. Nl' anlwèdu, woraul' ôkendekende, gô janjanla: konde Anyambiè e
- 6 sir' ôdandô, ndô e p' ikendekende imèpinlô. Zyônlianl' ikuw'
- iyanli sambô g' ôgo w' Anyambiè wi ngulu, ko yè pendia 'nlwè gw'
- 7 egômb' e'via. Wolanl' a'ñandi manli môdu gôre yè, konde e
- 8 naka 'nlwè. Lwanlanli ziña, ko bêmbanli: ôlô'valô'vi wanli Satan, ga lion yi kungula, e tèka, mbu-
- 9 taga ô be nyô ndè. Nwanli nla yè nkumanlaga jolajola gw' ibekelia, miagaga 'nlè awarer' iyanli wi re
- gô ntye wi re njenlag' injuke mêmô. Nl' Anyambiè y' imèpinlô
- sôdu, ô re fwelia pa 'nlwè gw' ivend' inyè nyakonlako gôre
- Kraïs, 'nlwè sindinla p' injuke v' ôñwolingô, ayèmè e be mèpiza 'nlwè, alô'via 'nlwè, ayolia 'nlwè.
- 11 Gôre yè ga lwanl' ipanginla gô konlako. Amèn.
- 12 Nli Silvanus, ôñworer' iyazyô wi re ko bekeliô, ga nte tanga miè, mi are tëndinla pa 'nlwè nl' agamba makwè, gô nuginlia 'nlwè. arakilia 'ulè sinlo nl' imèpinlô
- sarèti s' Anyambiè: gumanlanli
- 13 gô sô. Ñandô yi re gô Babilon, pinjô pa ta nla 'nlwè, y' abôgiza 'nlwè; nla yenlo kè dende Ma-
- 14 rkus ôñwanl' iyam'. Zangwanlanli nl' isomba s' itonda.
- A'ñênjè mi ga lwanle gôre 'nlwèdu wi re gôre Kraïs.

EZANGÔ ZIŴANLI ZI PITÈR.

1 SIMON PITÈR, nyôngô nl' erômi
zi Jisu Krai, gôre waô wi re dè-
nga p' ibekelia si njônli mêmô
nla 'zwè g' ôgôre w' Anyambiè y'
2 Ôzunge wazyô Jisu Krai: Imè-
pinlô gôre 'nlwè nl' aânjè mi
ga wunliô gw' imia s' Anyambiè
nla si Jisu y' Ôvanginli wazyô.
3 Konde ngulu yè y' Anyambiè yi
re pa pa 'zwè ya yôdu yi kekanla
nl' emênlo nl' isavinl' ibia, v'
imia s' ôma mè ô re fwelia pa
'zwè nl' ivend' inyè nl' ômbi' wè;
4 ava 'zwè k' impanganlô impôlô
mè nla yi njônli; inlè vo yô a-
nlwè ga lwanl' iwongisi yi mpa-
nginli y' Anyambiè, anlwè tòm-
ba k' ikuw' iyanli avila gw'
isyèkè si re gô ntye v' itonginla.
5 Nla gô ntinla yinlo mêmô gènl-
zanli nli ngulu yôdu gô kunda
gw' ibekeli' sanli ômbia; nla g'
6 ômbia imia; nla gw' imia isimb-
bia s' ôkuwa; nla gw' isimb-
bia s' ôkuwa isindinla; nla gw' isindinla
7 isavinl' ibia; nla gw' isavinl' ibia
itonda s' awarerè; nla gw' itonda
8 s' awarerè itonda. Konde ja isaôn
yinlo y' adwanla gôre 'nlwè awu-
nla, yi be panga 'nlwè inlè, anlw'
alwanl' ômôsyâ ge nkeli gw' imia
9 sa 'Rer' iyazyô Jisu Krai. Ndô
ayè ô re azye nl' isaôn yinlo ar'
iwômbe, e jenla kaô pièrè, are
deŵanla pa kè iyombunliô s' ibe
10 sè idônga. Yenlo, awarera, gè-
nlizanli nli ngulu viaganlô gô
dwanliz' ifweliô sanli nl' ipinjô
sanli: konde ja 'nlw' adend' isaôn

yinlo, gambènè anlw' avômiô du
11 nl' ibaku: konde yenlo ijinginla
sipôlô si be pô 'nlwè gw' inlongo
nyakonlako ny' Ôvanginli nl' Ô-
zunge wazyô Jisu Krai.
12 Gô ntinla yinlo mi be dwanla
keka pa egômbe zôdu gô jôngi-
nli 'nlwè isaôn yinlo, vanganl'
anlw' avôrô yô, alwanlizô g' ôrèti
13 wi re gôre 'nlwè. Mi tanga kè
'nlè re kwèkwè gôre miè, ôlingô
wi re miè gô nagô y' ikuku yinlo,
gô syuga 'nlwè nli jônginli 'nlwè
14 isaôn yinlo; konde mi avôrô inlè,
isyôrunlô si nagô y' ikuku yam'
si bia nèganèga vanganle ga nt'
areviô miè nli Rer' iyazyô Jisu
15 Krai. Ndô m' be kênliza 'nlè,
miè juwa pa, anlwè be jolie jô-
nginli' isaôn yinlo pèkèpèkè.
16 Konde azwè pa sông' inkanlô s'
avangiô nl' avônlô, gw' amiezi
'zwè 'nlwè ngulu nl' ibia s' Ôva-
nginli wazyô Jisu Krai, ndô
azw' avegag' iyenli y' ivend'
17 inyè. Konde avenliô nl' Anya-
mbiè ya Rerè ôlubô nl' ivenda,
gw' iŵienl' inyôî miè gôre yè avila
g' ônjèlènjèlè ômpôlô inlè, Winlo
nl' Ônwani' iyam' wi tondô wi
18 jenlô miè mbia. Nl' azwèmiè
azw' ayogjô inyôî miè avila g'
ôrôwa, gw' avegagi 'zwè nla yè
19 gô nômba yôrunda. Azw' are kè
nl' igamba ny' ipoga nyi re nl'
inyanga nyi bekeliô viaganlô:
anlwè denda mbiambiè gô banda-
minla nyô, ga lamp yi bamba gô
mbôra yi mpiri, kaô ôwenja w'

ajenja, nɪ' ògègènlè w' ibanga wi
20 tongwa gw' irèṁ' iyanli: miaga-
ga gw' alònga igamba nyinlo,
inlè ipoga s' irèndo si pila gò mpi-
21 vinli y' òma. Konde ipoga si pa
bia nli mori nli ntòndinli y' òma:
ndò anlaga w' agambi gw' inya-
nga ny' Anyambiè, nt' agèndiò
waò nɪ' Inliul' Iṽia.

2 Ndò anlongw' ivogisi y' inòka
kè gòr' anlaga, ga nte be dwanla
gòre 'nlwè inlènji y' inòka, yi be
bag' inènji' ijonla s' ijiliza ntyoria,
ndandaga vanganle Rerè y' agòli
waò, kò waò dèngiz' ikuw' iyaò
2 ijiliza sanèganèga. Nɪ' awènge
wi be sòng' intyale s' isyèkè saò,
nla g' òṽwanj' iwaò mponlo y'
3 òrèti yi be kambò mbe. Nla v'
ògasyò w' igumba wi be kòla
'nlwè g' anliva nɪ' agamb' imaò
m' ipondia: wi re ògar' iwaò pò
pa avil' egòmb' elònga wi pengi-
nla du, nɪ' ijilizò saò si nanla du
4 antyovinlo. Konde j' Anyambiè
e pa pòginul' ienjèl gw' ayanji waò
ibe, ndò awalì waò gw' elòngò z'
ògònlì, awela waò gw' ibela si
mpiri, gò penjavenjò gw' ijèkèlìa;
5 e pa pòginla kè ntye y' egòmb'
elònga, ndò azunginli Nòa òka-
mbì w' ògòre ayè nɪ' awènl' òro-
gènlò, gw' avagiè ijambunli s'
anlingò gò ntye y' anlag' aṽe;
6 avenli k' inkala si Sodom nli
Gomora ògara w' ijilizò, agalunla
sò òmbu, alwanliza sò elingiliò
7 gòre waò wi be dwanl' aṽe; nɪ'
azunginliè Lot, òma w' ògòre, ò
yenliziò ekèṽa nli ndwanli y'
8 isyèkè y' anlag' aṽè: konde òma
w' ògòre mèwonla, ndwanlaga
gòre waò, ijenlaga nli njogogo,
ayenliz' òrèṁ' iwè w' ògòre nka-
zya ntyugu edu g' òṽwanja w'
9 ijanj' isaò sibe: Rerè avòrò gò tò-
mb' agòre avila gw' idembò, nla
gò pig' arègò gò tevunlò go ntyu-

10 gu y' ijèkèlìa; ndò pòsyò waò wi
kanganla ga nt' ar' òzyònlì gw'
itonginla s' isyèkè, avèdi' inya-
nga. Wi r' itia fo, nli wònjò
yole, wi pa fanga gò pèdi' anya-
nga: ndò ienjèl, vanga s' adwanl'
11 impòlò nli ngulu viaganlò, wi pa
bag' òzozyò w' òrowò gòre waò g'
12 òzyò wa Rerè. Ndò mongi sinlo,
ga sinyama si r' ipikilia fo, janlò
pa gò kòtò ayilizò, wi pèdia gw'
isaò n yi re w' amie, wi be jilizò
13 via gw' ibonl' isaò, alènge mbe
ipa s' ijanj' ibe saò. Wi sònga k'
ambia vangaul' òṽmìa, waò nɪ'
abòke nɪ' impèlò, wi jenle mbia
gw' itemiz' isaò gò nya waò nla
14 'nlwè; wi re nɪ' antyo maò rabie
nɪ' evòve, waò kè wi jolìe tig' ibe,
nsoriaga waò wi r' irèṁ' ilèle, wi
re nɪ' irèṁ' iyaò pò pa g' ògasyò
w' anliva; waò k' awanla wi savò
15 nsavagò; w' arigi mponlo, age-
gwa nsòugage mponlo yi Balam
òṽwanla wi Beor, ò roud' ipa s'
16 ijanj' ibe; ndò azèmbiò g' òṽwa-
nja w' ipaṽ' isè: buru y' imiāṁu
y' agambi nɪ' inyoì ny' òma aleg'
17 òteṁu w' òvogisi. Mongi sinlo
nɪ' ikei si r' anlingò fo, vindi yi
pèvizò nɪ' ògula; wi re piginlò pa
18 kè mpii yadowadowa. Konde,
gò kambu waò agamb' ampòlò m'
ekale, wi syoria nɪ' itonginla s'
òzyònlì nɪ' isyèkè, waò wi re ntò-
mbag' ikuw' iyaò gò nkumba yi
mongi wi dwanla gw' ifweṁa;
19 wi panganla nla waò ndwanli y'
òdièngadiènga, ndò waò mè wi r'
asyaka y' ifeva; konde òm' edu e
dwanl' òsyaka w' eza mè zi keyè.
20 Konde, waò tònba p' ikuw' iyaò
gw' isyèkè si re gò ntye v' imia s'
Òvanginli nɪ' Òzunge Jisu Krai,
jogo w' afo tagò nle sò agevò,
ndwanli yaò nuunla y' atwenli
21 mbe viaganlò nli nònga. Konde
aro dwanli mbia gòre waò gò dw'

amie mponlo y' ôgôre, viaganlô
 ula gô kegwa avila g' ôzômbiô
 wôrunda w' avenliô waô, waô
 22 mia pa wô. Atwenli gôre waô ga
 nt' are nkôgô yarêti inlè, Mbwa
 y' afo fwinyi gw' arôve mè, nli
 ngôa nyantô jôvunlô pa gô fo sa-
 mbakala g' ômbonla.

3 Vênlo, mongi tondô, zinlo n'
 ezangô ziŋanli zi tëndinla miè
 'nlwè; nla gô yô ŋanli mi syug'
 rêm' iyanli imbia nli jôngi-
 2 nlia 'nlwè; inlè anlwè ga yôngi-
 nlie agamba m' agambiô gw'
 alônga nli ivogisi yôrunda, nli
 isômbia s' Ôvanginli nli Ôzunge
 3 vo rômi yanli: mlagaga gw'
 alônga igamba nyinlo, inlè gw'
 iutyngu sinuunla be bi' ivêdisi,
 yi kanganla ga nt' ar' itonginl'

4 isaô, awulia 'nlè, Ômpanganlô w'
 ibi' isè wi re gwi? konde, irerè si
 ga yuwe, isaôn yôdu yi pe dwanla
 nt' avegagi yô avila gw' ipakilia
 5 s' ipangô si ntye. Konde wi
 tonde devanl' igamba nyinlo inlè,
 avil' egômb' elônga avegag' ôrô-
 wa, nli ntye y' avegagi nkuma-
 nlaga avila gw' anlingô nla gw'
 anlingô, v' igamba ny' Anya-
 6 mbiè; nli ntye y' avegagi egômbè
 mè y' ayambunliô nli anlingô
 7 mêmô, ayila: ndô nli igamba mè-
 mô ôrôwa nli ntye y' egômbè
 zinlo yi re penjavenjô pa gô pia
 nli ôgônli, pigô pa gô ntyugu y'
 ijêkêlia nli ijilizô s' anlag' aŋe.

8 Ndô, mongi tondô, aleŋanlanl'
 igamba nyinlô inlè, gôre Rerè
 ntyugu mori yi re ga ntôsên y'
 impuŋa, nli ntôsên y' impuŋa ga
 9 ntyugu mori. Rerè e pa tig' egô-
 mbe zi suliz' ômpanganlô wè pia-
 ganla, ga nte pikili' awêwo; ndô
 are nli isindinl' ida gôre 'nlwè, e

pa bela 'nlè anлага wi ga vere,
 ndô inlè waôdn wi ga ŋie gw' ika-
 10 lwa. Ndô ntyugu ya Rerè yi be
 bia g' ôfe; gô yô be piaganl' ôrô-
 wa nli nyongole mpôlô, nli ya yô-
 du yi be janginliô nli mpiu mpô-
 lô, ntye kè nli ijanja si re gô yô yi
 11 be pezyô. Sambô gô re 'nlè isaôn
 yinlo yôdn yi be janginliô yenlo,
 anlwè ga lwanl' anlag' ônlongo
 ndegô udwanli yôrunda nli isavi-
 12 nli ibia, mpônлага nli nègizag'
 ibia si ntyugu y' Anyambiè, gô
 be jil' ôrôwa mbaŋinlaga nli ôgô-
 nli, nli ya yôdu yi be janginliô nli
 13 mpiu mpôlô? Ndô, ga nt' ar'
 ômpanganlô wè, azwè devinl'
 ôrôw' ôŋwônla nli ntye nyonla,
 gô yô be dwanl' ôgôre.

14 Yenlo, mongi tondô, gôre 'nlè
 anlwè pôn' isaôn yinlo, gènliza-
 nli gô dèngô nle yè nli aŋnèjè,
 ibôke fo nli ntyèmbo fo gw' antyo
 15 mè. Ranganli kè 'nlè isindinla
 sa Rerè nli isunginlô; vanganle
 nt' arèndinli Pol, ôŋworer' iyazyô
 wi tondô, arèndinla 'nlwè, ga nt'
 16 ar' imia si re pô pa yè; ga nt' are
 yè tènda pa kè gô yangô yè yôdu,
 nkambaga gô yô g' ôŋwanja w'
 isaôn yinlo; gô yô kè r' isaôn yi
 re jola gô kôtizô, yi pizô waô wi r'
 imia fo nli ekale gw' ijilizô saô,
 ga nte dende waô kè nli irèndo

17 iŋori. Anlwè sambô, mongi to-
 ndô, anlwè mia p' isaôn yinlo
 egômbè ŋiagaga ro, ŋandaminla-
 nli anlwè vende kèndiô nli ifema
 s' anlag' aŋe, ko 'nlwè pôswa
 avila gô udwanli yanli njole.

18 Ndô vômānli gw' inèpinlô nla
 gw' imia s' Ôvanginli nli Ôzunge
 wazyô Jisu Krai. Gôre yè ga
 lwanl' ivenda vênlo nli egômbè
 yôdu. Amèn.

EZANGÔ ELÔNGA ZI

J A N.

1 Mèzo z' avili gw' ipakilia, zi re 'zwè jogo pa, zi re 'zwè jenla pa nl' antyo mazyô, z' avônliô 'zwè, zi r' ago mazyô kôta pa z' igamba
2 ny' emênlo, zô takiliô 'zwè: nl' emênlo z' awôwunliô, ayenlô nle 'zwè, ko 'zwè dwanl' iyenli, arakilia 'nlwè emênlo zakonlako, z' avegagi nli Rerè, awôwunliô gôre
3 'zwè; eza zi re 'zwè jenla pa ayogo zô takiliô 'zwè gôre 'nlwè, inlè anlwè kè anlwè ga lwanl' alato nla 'zwè: nla rèti, alato mazyô mi re nli Rerè, nl' Ôñwanl' iyè
4 Jisu Krais. Azwè tènd' isaôn yinlo, inlè mbi' yazyô yi yônlie.
5 Nl' igamba nyi re 'zwè jogo pa gôre yè, arakilia 'nlwè nye nyinlo inlè, Anyanibiè nl' Ôzange,
6 nla gôre yè zyele mpiiri du. Ja 'zw' abulia 'nlè azw' ar' alato nla yè, aganganla gô mpiiri, azwè nò-
7 ka, ko 'zw' alend' ôrèti: ndô ja 'zw' akanganla g' ôzange, ga nt' are yè g' ôzange, azw' are nl' alato ôñiori nl' ôñiori, nli ntyinla yl Jisu y' Ôñwanl' iyè yi jombunlia
8 'zwè avila gw' ibe sôdu. Ja 'zw' abulia 'nlè azw' azye nl' ibe, azwè tèmiz' ikuw' lyazyô, nl' ôrèti wi
9 zyele gôre 'zwè. Ja 'zw' amèm' ibe sazyô, ar' inyangga nyi bekelio nl' ôgôre kè gô nyeza 'zwè ibe sazyô, ayombunlia 'zwè avilla gw'
10 ifwema sôdu. Ja 'zw' abulia 'nlè azwè pa dend' lbe, azwè pange ônlôki, nl' lgamb' inyè nyl zyele gôre 'zwè.

2 Awanl' iyam', isaôn yinlo tèndinla mlè 'nlwè, ko 'nlw' ayanj'

ibe. Nla jog' ôm' ajanj' ibe, azw' are nl' ôganlisi gôre Rerè, Jisu
2 Krais y' ôgôre: ayè nl' ôravinklô gw' ibe sazyô; nl' aranga gw' isazyô dadîè, ndô kè gw' ibe si
3 ntye yôdu. Nl' igamba nyinlo mia 'zwè inlè, azw' avôrô yè, inlè ja' zw' apenjavenj' ampang' imè.
4 Ayè ô bulia 'nlè, mi avôrô yè, ko y' avenjavenj' ampang' imè, ayè ônlôki, nl' ôrèti wi zyele gôre yè:
5 ndô ayè ô penjavenj' igamb' inyè, gôre yè itonda s' Anyambiè si remèpa pa giligili. Nl' igamba nyinlo mia 'zwè inlè, azwè are
6 gôre yè: ayè ô bulia 'nlè e dwanla gôre yè e ga ganganl' ayèmè vanganle ga nt' aganganlagiè.
7 Mongi tondô, mi pa tèndinla 'nlwè ivang' inyonla, ndô ivang' ilungu nyi re dwanla pa nla 'nlwè avila gw' ipakilia: ivang' ilungu nl' igamba ny' ayogiô
8 'nlwè. Ndô mi tèndinla 'nlwè ivang' inyonla, ôsaôn wi re rè i gôre yè nla gôre 'nlwè; konde mpiiri yi piaganla, nl' ôzange
9 wôrètl w' atwenli gô bamba. Ayè ô bulia 'nlè are g' ôzange, kè numb' ôñworer' iyè, a pare gô mpiiri kwanga nla nlèno. Ayè ô tond' ôñworer' lyè e dwanla g' ôzange, nla gôre yè zyele ndaga y'
11 ikweza. Ndô ayè ô bik' ôñworer' lyè are gô mpiiri, aganganla gô mpiiri, e mia ke nkôfa yi kèndô ndè, konde mpiiri y' anlim' antyo mè.
12 Mi tèndinla 'nlwè, yawanla, konde ibe sanil s' anyezô 'nlwè v'

13 inyanga ny' in' inyè. Mi tëndinla 'nlwè irerè, konde anlw' avô-rô yè ô vegagi avila gw' ipakilia. Mi tëndinla 'nlwè, awanjo, konde anlw' are keva p' ômbe. Mi atëndinla 'nlwè, yawanla, konde
 14 anlw' avô-rô Rerè. Mi atëndinla 'nlwè, irerè, konde anlw' are miè pa ô vegagi avila gw' ipakilia. Mi atëndinla 'nlwè, awanjo, konde anlw' are nli ugulu, nli igam-ba ny' Anyambiè nyi dwanla gôre 'nlwè, anlw' are keva pa k'
 15 ômbe. Arondanli ntye yinlo, ge isaôn yi re gô ntye. Jog' ôm' edu atonde ntye, itonda sa Rerè si
 16 zyele gôre yè. Konde yôdu yi re gô ntye, itonginla s' ôzyônli, nli itonginla s' antyo, nli ekale z' eñênlo, yi pa pila gôre Rerè, ndô
 17 gô ntye yinlo. Nli ntye yi pia-ganla, nli itonginla sa yô: ndô ayè ô dende ntondinli y' Anya-
 18 mbiè e dwanla gô konlako. Yawanla, nyinlo nli igwèra nyi nu-unla: nli nt' are 'nlwè jogo pa inlè ayè ô sire Krai e bia, vanga-nle vênlo re nongwa pa izirisi yi
 19 Krai imienge; nli igamba mè mia 'zwè iulè nyinlo nli igwèra pyinuunla. W' agogwi avila gô-re 'zwè, ndô wi pegag' iwazyô; konde arwe 'nlè waô iwazyô, ga-
 20 vonlo w' aro dwanli nla 'zwè: ndô w' agogwi, ko waô jenlô inlè, waô aran, iwazyô waôdu. Nli
 21 anlw' are nli isagiô avila gôr' Ôma w' ôrunda, amia isaôn yôdu. Mi pa tëndinla 'nlwè konde
 22 anlw' avô-rô wô, nla zyel' inôka si pila g' ôrèti. Ônlôki mande kaô ayè ô danda inlè Jisu nle
 23 Krai? Ayè ôzirisi wi Krai, ô dande Rerè nli Ôñwanla. Ayè ô dand' Ôñwanla, ayè mèmô azye
 24 are nli Rerè kè. Eza zi re 'nlwè

jogo pa avila gw' ipakilia, zi ga lwanle gôre 'nlwè. Ja eza zi re 'nlwè jogo pa avila gw' ipakilia z' adwanla gôre 'nlwè, anlwè kè anlwè be dwanla gôr' Ôñwanla, nla gôre Rerè. Nli ômpanganlô
 25 w' avanganliô ndè 'zwè nle winlo, inlè eñênlo z' egômbe zôdu. Isaôn yinlo mi are tëndinla pa
 26 'nlwè yô g' ôñwanja wi mongi wi kegunlia 'nlwè. Ndô anlwè, isagiô s' azagiô ndè 'nlwè si dwa-
 27 nla gôre 'nlwè, anlw' azyele k' isyolo nyi nènjô nli ôma; ndô ga nte nènjô 'nlwè nli isagiô mè g' ôñwanja w' isaôn yôdu, sô kè si
 28 re rèti, nli arang' inôka, vanga-nle ga nt' anènjiô 'nlwè nle sô, lwanlanli gôre yè. Nla vûlo,
 29 yawanla, lwanlanli gôre yè; inlè, gô be bôwunliè, azwè ga lwanle nli iganda, ko 'zwè ayenle ntyo-
 30 nli g' ôzyô wè gw' ibi' sè. Ja 'nlw' amia 'nlè ar' ôgôre, aulw' avô-rô inlè, ôm' edu kè ô dend' ôgôre ajanlô inle yè.

3 Vônlanl' ônlongo w' itonda wi re Rerè tonda pa 'zwè, inlè azwè to fwieli inlè, awanla w' Anyambiè: nla yenlo re 'zwè. V' igam-ba nyinlo ntye yi mia 'zwè,
 2 konde yi miè du. Mongi toudô, vênlo azw' awanla w' Anyambiè, nli nte be dwanla 'zwè yi pa tu-minliô; ndô azw' avô-rô inlè, j' abuwunlia, azwè be dwanla ga
 3 yè; konde azwè be jenlè ga nt' are yè. Nli ôm' edu ô re nli iguñu nyinlo gôre yè e jombunli' ôkuw' wèmè, vanganle ga nt' are yè
 4 nkèrè. Ôm' edu ô janj' ibe e pa-va k' ivanga: konde ibe sô nli
 5 ipava s' ivanga. Anlw' avô-rô kè 'nlè, awôwunliô gô tômb' ibe; nla gôre yè zyel' ibe du. Ôm' edu ô dwanla gôre yè e janj' ibe: ayè ô janjag' ibe e pa jenlè, ge
 7 miè. Awanl' iyam', arenizôuli

nl' òm' edu : ayè ò janjag' ògòrè
 ar' ògòrè, vanganle ga nt' are yè
 8 ògòrè : ayè ò janjag' ibe ayè òma
 wi Satan ; konde Satan ayanjag'
 ibe avila gw' ipakilia. Gò ntinla
 yinlo awòwunliò Òñwa w' Anya-
 mbiè, inlè gò jiliz' ijanja si Satan.
 9 Òm' edu ò re janlò pa nl' Anya-
 mbiè e pa janj' ibe, konde ilònda
 y' Anyambìè yi dwanla gòrè yè :
 yènlo e jolìe janj' ibe, konde are
 10 janlò pa nl' Anyambìè. Nl' ìga-
 mba nyinlo awanla w' Anyambìè
 wi miò, nl' awanla wi Satan : inlè
 òm' edu ò re e pa dend' ògòrè ayè
 arang' òma w' Anyambìè, ge ayè
 11 ò re e pa tond' òñworer' iyè. Ko-
 nde nyinlo nl' igamba ny' ayogiò
 'nlwè avila gw' ipakilia, inlè
 12 azwè ga rondanlenli. Azw' alwa-
 nla ga Ken ò vegagi òma wi Sa-
 tan, ayònl' òñwongidè. Nl' eza-
 nde z' ayònlidè yè? Konde ijanj'
 isè s' avegagi sibe, nla s' òñwo-
 ngidè sibia.
 13 Añamanli, awarera, ja ntye y'
 14 anumba 'nlwè. Azw' avòrò inlè,
 azw' are piaganla pa avila gw'
 ijuwa agènda gw' emènlo, konde
 azwè tond' awarerè. Ayè ò re e
 pa tonda e dwanla gw' ijuwa.
 15 Òm' edu ò bik' òñworer' iyè ayè
 òyònlisi : anlw' avòrò kè 'nlè zyel'
 òyònlisi ò re nl' emènlo zakonla-
 ko zi dwanla gòrè yè. Nl' igamba
 nyinlo mi' azwè itonda, konde
 alimbini' emènlo zè g' òñwanj'
 iwazyò : azwè kè azwè ga limbinle
 mènlo yazyò g' òñwanja w' awa-
 17 rerè. Ndò ayè ò re nl' igumba
 nyi ntye yinlo, kè jenl' òñworer'
 iyè gw' ijela, annij' òrèñ' iwè w'
 ipòginla gòrè yè, itonda s' Anya-
 mbiè si dwanla gòrè yè? Awanl'
 lyam', azwè ga rig' aronda nl'
 igamba, nl' ònlèñdè dadidè ; ndò
 19 nl' Idenda nl' òrèti. Gò ndaga
 mè be mia 'zwè inlè azw' are g'

òrèti, ko 'zwè dwanliz' irèñ' iya-
 20 zyò g' òzyò wè, konde ja irèñ'
 iyazyò y' apa 'zwè ògara ; Anya-
 mbiè are viaganlò nl' irèñ' iya-
 21 zyò, ami' isaòn yòdu. Mongi to-
 ndò, ja irèñ' iyazyò y' ava 'zwè
 ògara, gambènl' azw' are nl' ìga-
 22 nda gòr Anyambìè ; nl' ezom'
 edu zi bambiò 'zwè, azwè dènga
 gòrè yè, konde azwè penjavenj'
 ampang' imè, alend' isaòn yi to-
 23 ndò gw' antyo mè. Nl' ivang'
 inyè nye nyinlo, inlè azwè ga fè-
 kelie ina ny' Òñwanl' iyè Jisu
 Krai, arondanla, ga nt' azòmbiè
 24 'zwè. Nla yè ò penjavenj' ampa-
 ng' imè e dwanla gòrè yè, nla yè
 gòrè yè. Nl' igamba nyinlo mia
 'zwè kè 'nlè e dwanla gòrè 'zwè,
 inlè nl' Inlinl' inyè nyi re yè pa
 pa 'zwè.
 4 Mongi tondò, aṛekelianl' anli-
 nl' imòdu, ndò gènlizanl' anlinla,
 vendetwa mò m' Anyambìè : ko-
 nde ivogisi y' inòka inienge yi re
 2 bia pa gò ntye. Nl' igamba nyi-
 nlo mia 'nlwè Inlinla ny' Anya-
 mbiè : inlè inlinl' iedu nyi mènna
 'nlè Jisu Krai are bia pa g' òzyò-
 3 nli nyò ny' Anyambìè : nl' inli-
 nl' iedu nyi re nyi pa mènna Jisu
 nyò aranga ny' Anyambìè : pyi-
 nlo nl' inlinla mè nyi sire Krai,
 nyi re 'nlwè jogo pa inlè nyi bia ;
 nla vanganle vènlo nyi re gò
 4 ntye. Anlwè w' Anyambìè, a-
 wanl' iyan', anlw' are keva pa
 waò kè : konde ayè ò rè gòrè
 'nlwè are viaganlò nla yè ò re gò
 5 ntye. Waò wi ntye : yenlo ka-
 mba waò ga nt' are ntye, ko ntye
 6 joginlò waò. Azwè w' Anya-
 mbiè : ayè ò mi' Anyambìè e jo-
 ginlò 'zwè ; ayè ò re azye w' A-
 nyambìè e joginlò zwè. Nl' igam-
 ba mè mia 'zwè inlinla ny'
 òrèti nl' inlinla ny' ifemna.
 7 Mongi tondò, azwè ga rondanle-

nli: konde itonda si pila gôr' Anyambiè; nl' òm' edu ò tonda ajanliò nl' Anyambiè, ami' Anyambiè. Ayè ò re e pa tonda e pa mi' Anyambiè; konde Anyambiè nl' itonda. Gò ndaga yinlo aruninliò itonda s' Anyambiè gôre 'zwè, inlè Anyambiè are tòmā p' Ôñwanl' iyè wíkika gò ntye, inlè azwè ga lwanle nl' emènlo vo yè.

10 Itonda se sinlo, aranga 'nlè, azwè arond' Anyambiè, ndò inlè, arond' 'zwè, aròm' Ôñwanl' iyè gò

11 dw' òraviniò gw' ibe sazyò. Mongi tondò, j' Anyambiè arond' 'zwè yenlo, azwè kè azwè ga rōndanlenli. Zyel' òmo re jenla p' Anyambiè nli mori: ja 'zw' atōndanla, Anyambiè e dwanla gôre 'zwè, nl' itond' isè si re mēpa pa

13 gôre 'zwè: nl' igamba nyinlo mia 'zwè inlè, azwè dwanla gôre yè, nla yè gôre 'zwè, konde are pa pa

14 'zwè Inlinl' iuyè. Azw' are jenla pa kè arakilia inlè, Rerè are tòmā p' Ôñwanla gò dwanl' Ôzunge wi ntyè. Ôm' edu òbe mēma 'nlè Jisu nle Ôñwa w' Anyambiè, Anyambiè dwanla nla yè, nla yè gôre

16 Anyambiè. Azw' are mia pa akekia kè itonda si re nl' Anyambiè gôre 'zwè. Anyambiè nl' itonda; nl' ayè ò dwanla gw' itonda e dwanla nl' Anyambiè,

17 nl' Anyambiè gôre yè. Gw' igamba nyinlo r' itond' isazyò mēpa pa, ko 'zwè dwanla nl' iganda gò ntyugu y' ijèkèlia; konde ga nt' are yè, yenlo re 'zwè gò ntye

18 yinlo. Zyel' itia gw' itonda: ndò itonda si re mēpa pa si tōmb' itia, konde itia si re nl' òrevunlò; nla yè ò tia azye mēpa pa gw' itonda.

19 Azwè tonda, konde ayè lōnge

20 tondi 'zwè. Jog' òm' abulia 'nlè, mi tond' Anyambiè, kè numb' òñworer' iyè, ayè ònlòki: konde ayè ò re e tond' òñworer' iyè ò re

yè jenla pa, ayè ko tond' Anyambiè sè ò re pa jenlè? Azw' are dēnga pa k' ivanga nyinlò gôre yè, inlè ayè ò tond' Anyambiè e ga ronde k' òñworer' iyè yè.

5 Ôm' edu ò bekelia 'nlè Jisu nle Krai are janlò pa nl' Anyambiè: nla yè ò tondè ò janla e tondè kè

2 ò janlò ndè. Nl' igamba nyinlo mia 'zwè inlè, azwè tond' awanla w' Anyambiè, ja 'zw' atond' Anyambiè, avenjavenj' ampang'

3 imè. Konde sinlo nl' itonda s' Anyambiè, inlè gôre 'zwè gò penjavenj' ampang' imè: nl' ampang' imè mi zyele jola.

4 Konde ezom' edu zi janlò nl' Anyambiè zi keve ntye: nl' ikeva si keve ntye se sinlo, inlè ibe-

5 keli' sazyò. Nla 'yè ò keve ntye mande, kaò ayè ò bekelia 'nlè Jisu nl' Ôñwa w' Anyambiè?

6 Winlo nle yè ò vīenli nl' anlingò nli ntyinla, vanganle Jisu Krai; aranga nl' anlingò dadiè, ndò nl'

7 anlingò nli ntyinla. Nl' Inlinla kè nyi takilia, konde Inlinla nyò

8 nl' òrèti. Konde r' ararò wi takilia, Inlinla, nl' anlingò, nli ntyinla: nla yinlo irarò yi kwe-

9 zanganla òmò. Ja 'zw' abong' atakwè m' anlaga, atakwè m' Anyambiè mi re viaganlò: konde atakwè m' Anyambiè me minlo, mi re yè takilia pa g'

10 òñwanja w' òñwanl' iyè. Ayè ò bekel' Ôñwa w' Anyambiè are nl' atakwè g' òkuw' wèniè: ayè ò re e pa bekel' Anyambiè are pangè p' ònlòki; konde e pa bekel' igamba nyi r' Anyambiè takilia pa g' òñwanja w' Ôñwanl'

11 iyè. Nl' atakwè mie minlo, inlè Anyambiè are pa pa 'zwè emènlo zakonlako, nl' emènlo mè zi re

12 gôr' Ôñwanl' iyè. Ayè ò re nl' Ôñwanla are nl' emènlo; ayè ò re

- azye nl' Òñwanla w' Anyambiè azye nl' emènlo.
- 13 Mi are tëndinla pa 'nlwè isaôn yinlo, ko 'nlwè mia 'nlè anlw' are nl' emènlo zakonlako, vanga-nl' anlwè yi bekeli' ina ny'
- 14 Òñwa w' Anyambiè. Minlo nl' abeko mi re nla 'zwè gôre yè, inlè, ja 'zw' abambi' ezoma ga nt' are ntondinli yè, e pòganliò 'zwè:
- 15 nla ja 'zw' amia 'nlè e pòganliò 'zwè, ezom' edu zi bambiò 'zwè, azw' avôrò inlè, azw' are nli ya yi
- 16 re 'zwè bambia pa gôre yè. Jog' òm' ajenl' òñworer' iyè e janj' ibe si re si zyele gw' ijuwa, e ga vambìè, nl' Anyambiè e be pè emèn-nlò gôre waò wi janj' ibe si re si zyele gw' ijuwa. R' ibe si re gw' ijuwa: ni pa bulia 'nlè e ga ga-
- 17 mbinle g' òñwanja wa sò. Ipava sòdu nl' ibe: r' ibe kè si re si zyele gw' ijuwa.
- 18 Azw' avôrò inlè, òm' edu ò re janlò pa nl' Anyambiè e janjag' ibe; ndò ayè ò rè janlò pa nl' Anyambiè e pig' òkuw' wèmè, nl'
- 19 òm' ombe e bwatè du. Azw' avôrò inlè, azwè w' Anyambiè, nli ntye yòdu yi dwanla gò ngulu y'
- 20 òmo' mbe. Azw' avôrò kè 'nlè Òñwa w' Anyambiè abienli, ava 'zwè ikòtiza, ko 'zwè miè ò r' ògiligili, azwè are gôre yè kè ò r' ògiligili, vangaule gôr' Ònwanl' iyè Jisu Krai. Yinlo nl' Anyambiè y' òreti, nl' emènlo zakonlako. Awanl' iyam', venjave-njanl' ikuw' iyanli avila gw' ika-nla.

EZANGÔ ZIŴANLI ZI J A N.

- 1 ÔNLÈRO gôr' ôñwantô wi re pi-
njô pa nl' awanl' iyè wi tondô
miè g' ôrèti; nl' aranga miè da-
diè, ndô waôdu wi mi' ôgiligili;
- 2 g' ôñwanja w' ôrèti wi dwanla
gôre 'zwè, wi be dwanla nla 'zwè
- 3 kè pèkèpèkè: Imèpinlô, nkèngo,
nl' añnènjè, mi be dwanla gôre
'zwè, avila gôr' Anyambiè ya Re-
rè, nl' avila gôre Jisu Krais, Ô-
ñwanla wa Rerè, g' ôrèti nla gw'
- 4 itonda. Mi jenle mbia mpôlô ko-
nde mi are dènga pa gôr' awanl'
iyo awèwo wi kanganla g' ôrèti,
vanganle ga nt' azômbiô 'zwè nle
- 5 Rerè. Nla vènlo, ôñwantô, mi
bel' igamba nyinlo, aranga mpa-
nli ga mi atèndinlo ivang' inyo-
nla, ndô mènyo ny' avegagi nla
'zwè avila gw' ipakilia, inlè azwè
- 6 ga rondanlenli. Nl' itonda se si-
nlo, inlè azwè ga ganganle nt' ar'
isômbi' sè. Nyinlo nl' ivanga,
vanganle nt' ayogiô 'nlwè avila
gw' ipakilia, inlè anlwè ga ganga-
- 7 nle gô nyô. Konde iremisi imie-
nge yi're kènda pa gô ntye, waô
wi pa mènma 'nlè Jisu Krais are
bia pa g' ôzyônli. Ayè ô re yenlo
nl' ôremisi nl' ômo sire Krais.
- 8 Vandamipulanl' ikuw' iyanli, inlè
anlw' averize ya yi re 'nlwè janja
pa, ndô anlwè ga lèng' ipa sôdu.
- 9 Ôm' edu ô kènda nli bôsyô ko
alwanla gw' inènja si Krais, azye
nl' Anyambiè: ndô ayè ô dwa-
nla gw' inènja mè, ayè mènio
are nli Rerè nl' Ôñwanla ta.
- 10 Jog' abi' ôma gôre 'wè, ko aŵag'
inènja sinlo, awongè gô nag'
- 11 wo, ge savinlè: konde ayè ô sa-
vinlè ar' ôwongisi w' ijanj' isè
sibe.
- 12 Gôre miè nl' isaôn imienge yi
tèndinlo, mi alende nl' ezangô nli
mpira: konde mi devinla gô bia
gôre 'wè, agamba nla 'wè ôzyô g'
13 ôzyô, ko igev' inyo jônliô. Awa-
nla w' ôñwongio ôñwantô ô re
pinjô pa w' abôgizo.

EZANGÔ ZIRARÔ ZI J A N .

- 1 ÔNLÈRO gôre Gaius ô tondô, ô
2 tondô miè g' ôrèti. Awè yi tondô
miè, mi jôngunla 'nlè gw' isaôn
yôdu ô ga gende mbiambiè alwa-
nla kè mbiambiè, vanganle nte
kènd' inlinl' inyo mbiambiè.
3 Konde mi ayenli mbia mpôlô,
gw' aïienl' awarerè arakilia g'
ôñwanja w' arèti wo, vanganle
4 ute kanganlo g' ôgiligili. Mi azye
nl' igev' ivôlô viaganlô nla nyi-
nlo, inlè gô jogo inlè awanl'
iyam' wi kanganla g' ôrèti.
5 Awè yi tondô, ô janj' eñilô zi re
ko bekelîô gw' isaôn yôdu yi de-
ndô ndo gôr' awarerè vanganle
6 waô w' anlongo añiori; winlo wi
re takilia pa g' ôñwanja w' itond'
iso gô ñandô. Ô be denda mbia-
mbiè gô nungunla waô g' ôgèndo
waô nt' are ko dwanla kwèkwè
7 nl' Anyambiè: konde w' agènda-
gi g' ôñwanja w' in' inyè, wi
8 bong' ezoma kè gôr' anlongo. Sa-
nibô azwè ga wong' anlaga ôulo-
ngo mè nli mbia, ko 'zwè dwanl'
9 imbilô ta nl' ôrèti. Mi arèndinli
ñandô agamb' añèwo: ndô Dio-
trefus, ô tonde dwanl' ewônjô gô-
10 re waô, e pa bong'a 'zwè. Sambô,
ja mi abia, m' be jônginlia isaôn
yi janjô ndè, nkambaga g' ôñwa-
nj' iwazyô agamb' ambe manya-
wè: azye duèrè kè vovo, ndô e pa
bong' awarerè ayèndè, alega waô
kè w' aro bongi waô, arômba waô
11 gô ñandô. Awè yi tondô, avèr'
ez' eñe ndô eza zi r' eñia. Ayè ô
janje mbia ayè w' Anyambiè:
ayè ô janj' ibe e pa jenl' Anya-
12 mbiè. Demetrius are nl' isumi-
nliô s' anlaga waôdu, nla s' ôrèti
kè: nl' azwè kè azwè takilia g'
ôñwanj' iwè; ô vôrô kè 'nlè ata-
kwè mazyô mi re rèti.
13 Mi avegagi nl' isaôn imiènge gô
tèndinlo, ndô mi pa bele tènda
yô nli mpira nli ntôngô yi tèndi-
14 nla: ndô mi devinla gô sunge je-
nlo, ko 'zwè kamba ôzyô g' ôzyô.
Añènjè gôre 'wè. Indegô s' abô-
gizo. Wôgiz' indegô nl' ana.

EZANGÔ ZI

JUD.

1 JUD, nyôngô yi Jisu Krais, nl' òñworerè wi Jems, gôre waô wi re fweliô pa, wi tondô gôr' Anyambiè ya Rerè, avenjavenjô gôre

2 Jisu Krais: 'Nkèngo gôre 'nlwè nl' aînènje nl' itonda si ga wunle.

3 Mongi tondô, gw' aveli miè pòlô gô tèndinla 'nlwè g' òñwanja w' isunginla si re gôre 'zwèdu, mi ajenl' isyolo gô tèndinla 'nlwè nuginliaga 'nlwè gô nwa pòlô g' òñwanja w' ibekelia s' avenliô

4 iyombwi nyongo mò. Konde r' anlag' awèwo jinginla pa nl' avônlô, vanganle waô w' alôñiô egômb' elônga g' ôgara winlo, anlag' aê, wi kalunl' inèpinlô s' Anyambiè gw' isyèkè, alandè ô re dadiè Rer' iyazyô nl' Ôvanginli Jisu Krais.

5 Vênlo mi bele jônginlia 'nlwè, vanganl' anlw' avôr' isaôn yinlo yôdu mbiambiè, inlè Rerè, ayè sunginla p' anlaga avila gô ntye yi Ejipt, avila vovo ayilizi waô

6 wi re wi bekelia. Nl' ienjèl s' avegagi si pa penjavenj' anyang' imaômè, ndô s' arig' ilwanlô nyaô, Rerè are penjavenja pa sô gô mpi-ri gw' igôrô yapèkèpèkè agènda gw' ijèkèlia si ntyugu mpòlô.

7 Vanganle ga Sodom nli Gomora, nl' ink' impòlô s' avegagi vingô-vingô, waô pa p' ikuw' iyaô g' ôvelanlô, azông' ôzyônli òñwènlè, wi re dôñiô pa elingiliô, njenlag' azyingô m' ôgônli wapèkèpèkè.

8 Ndô egolanli inèmmô mongi sinlo kè nl' ipikili' saô sanyawè wi fe-

viz' ôzyônli, avèdi inyanga nl' ampènda. Ndô Maikeèl enjèl' mpòlômè, gw' anwenliè nli Satàn azungakanla nla yè ôkuwa wi Môsès, arienli gô sozizè nl' arowô, ndô awuli 'nlè, Rerè e ga zè-mbo. Ndô mongi sinlo wi pèdi' isaôn yi re wi pa mia: nl' isaôn yi miô waô nli njanli, g' inyama si zye nl' ôgu, gw' isaôn mè wi

11 feviz' ikuw' iyaô. Azyile gôre waô! konde wi re kènda pa gô mponlo yi Ken, avule mangô nl' ôgasyô gw' ifwema si Balam g' òñwanja w' ipa, ayilizô gw' ipa-

12 va si Kora. Winlô nl' abôke gw' intyagô sanli s' itonda gô nya waô nla 'nlwè, ivenjavenji yi nyez' ikuw' iyaômè itia fo; vindi yi r' anlingô fo, mpèvizagô nl' impunga; rere yi r' ilônda fo, juwa pa nyongo mbanli, tòdunlô pa

13 nl' iramba; ikev' ivendi yi ntyu-va, njirag' ampunli mi ntyonli yaômè; igègènlì yi peravera, gôre waô re pigô pa mpi-ri yadowa-

14 dowa gô konlako. Nla g' òñwanja wi mongi sinlo avogi Enok kè, ôma wôrogènlô avila gôre Adam, awulia 'ulè, Vônlanli, Rerè e bia nl' igômmi ny' intosèn s'

15 iyombwi yè, gô dend' ijèkèlia gôre waôdu, azyuri' anlag' aê waôdu, g' òñwanja w' ijanj' isaô sôdu sibe si re waô janja pa, nla g' òñwanja w' agamb' ayole môdu mi r' anlag' aê kambà pa gô

16 sirè. Winlô nle waô wi fûmavumia, alagalaga, wi dwanla ga nt'

- ar' itonginl' isaðmè, agwanl' imað
nkambag' agamb' ampòlò m'
ekale, wað kè wi dwanla nl' anla-
ga wantuntu g' òñwanja w' inye-
nla.
- 17 Ndò anlwè, mongi tondò, yôngi-
nlianl' agamba m' alònge kambiò
nli ròmí y' Óvanginli wazyò Jisu
- 18 Krai; nt' awulinli wað 'nlwè
inlè, gw' intyugu sinuunla be bi'
ivèdisi, yi kanganla ga nt' ar'
itonginl' isaðmè si bendi' Anya-
- 19 mbiè. Winlo nle wað wi pang'
ibangwanla, wi sònga kaò ibela
s' òkuwa, wi zyele kè nl' Inlinla.
- 20 Ndò anlwè yi tondò, nlògianl'
ikuw' iyanli gw' ibekeli' sanli s'
òrunda mè, nkambinlaga gw'
- 21 Inlinl' Ifia, ko penjavenjanl'
ikuw' iyanli gw' itonda s' Anya-
- mbiè, mpònlage nkèngo y' Óva-
nginli wazyò Jisu Krai gw' emè-
22 nlo zakonlako. Nla gòr' awèwo
wi re nl' impaga lwanlanli nli
23 nkèngo; nl' añori zunginlanli
wað, nswagaga wað avila g' ògò-
nli; nl' añori vòginlanli wað nl'
itia, mbikaga vanganl' ingòl saò
fevizò pa nl' òzyònlí.
- 24 Vènlo gòre yè ò re nli ngulu yi
bandaminla 'nlwè avila gw' ipò-
swa, alòfia 'nlwè g' òzyò w' ive-
nd' inyè mpèlo fo nl' igev' ivòlò,
- 25 gòre yè ò re dadiè Anyambiè y'
Ózunge wazyò, ga lwanle vo Jisu
Krai y' Óvanginli wazyò, ive-
nda, nl' inyanga, nl' ipanginla,
nli ngulu, egòmbe vakiliaga ro,
nla vènlo, nl' agènda gò konlako.
Amèn.

ITUMINLIA SI JAN.

- 1 ITUMINLIA si Jisu Krais, s' ave-
nliò yè nl' Anyambiè gò tev'
inyôngò sè isaôn yi be sunge twa :
nl' arômiè amieza yô nli enjèl yè
- 2 gôre nyôngò yè Jan. Nl' arakili
Jan igamba ny' Anyambiè, nl'
atakwè mi Jisu Krais, vanganl'
- 3 isaôn yôdu y' ayenliò ndè. Ôza-
vinlô gôre yè ô tangunla, nla gôre
waô wi jog' agamba m' ipoga,
avenjavenj' agamba mi re tëndô
pa gô sô: konde egômbe z' atwe
pièrè.
- 4 Jan gôr' iñandô ôrogènlô si re
gô Asia: Imèpinlô gôre 'nlwè nl'
amènèjè, avila gôre yè ô re avega-
gi ô re kè gô bia; nl' avila gôr'
anlinl' ôrogènlô mi re g' ôzyô w'
- 5 ek' izè; nl' avila gôre Jisu Krais,
ôyenli wi re ko bekeliô, njalie yi
mongi wi re juwa pa, nl' Ôva-
uginli w' aga wi ntye. Gôre yè
ô tonda 'zwè, avurunla 'zwè avila
gw' ibe sazyô nli ntyinl' iyè;
- 6 avanga 'zwè inlongo ny' iminisé
gôr' Anyambiè ya Rer' iyè; gôre
yè ga lwanl' ivenda nl' ipanginla
- 7 gô konlako. Amèn. Vônla, e
bia nli vindi; nl' intyo edu nyi
be jenlè, nla waô w' arumiè wi be
jenlè; nl' imbuwè si ntye sôdu si
be denla g' ôñwanj' iwè. Vanga-
nl' yenlo. Amèn.
- 8 Miè nl' Alfa nl' Ômega, bulie
Rerè Anyambiè, yi re y' avegagi
nla yi be dwanla kè, Anyambiè
- 9 yi ngulu yôdu. Miè Jan, y'
ôñworer' iyanli nl' ôwongisi nla
'nlwè gw' injuke nla gw' inlongo
nla gw' isindinla si re gôre Jisu,

- mi avegagi gô nenge yi fweliô,
inlè, Patmos, g' ôñwanja w' iga-
mba ny' Anyambiè nl' atakwè
- 10 mi Jisu. Mi avegagi gw' Inlinla
gô ntyugu ya Rerè, nl' ayogiô
miè gô nyum' iyam' inyô' ivôlô,
- 11 ga ny' ôrombo, inlè, Isaôn yi je-
nlô ndo, rènda yô gw' ezangô,
arwanliza zô gw' iñandô ôrogè-
nlô; gô Efesus, nla gô Smerna,
nla gô Pergamius, nla gô Thiat-
ira, nla gô Sardis, nla gô Filadè-
- 12 lîa, nla gô Laodisia. Awizi miè
gô jenl' inyôl ny' agambi nla
miè. Nla gw' awizi miè mi aye-
nl' ilampi ôrogènlô si syika yate-
- 13 nlatenla; nla gô garegare y' ila-
mpi ayenli miè ôma nl' egolanli
z' ôñwonlaga, boriô pe ngoi mpô-
lô kwanga gw' intyôzyô, nl' ôtu-
mba wi syika yatenlatenla diriô
- 14 pa gô ntônlo yè. Nl' ewônjô zè
nl' itwe sè s' avegagi pupu g'
imia yapupu, nla g' ôkondo; nl'
antyo mè m' avegagi g' ibamînla
- 15 s' ôgônli; intyôzyô sè s' avegagi
ga nyènlè njombwi, mpanli ga
y' amèpiziô gw' inlu; nl' inyôl
nyè ga nyongole y' anlingô aîmè-
- 16 ngè. Nl' avegagiè nl' igègènlì
ôrogènlô g' ôgo 'nlômiè: nl' avi-
la g' ôgwanl' iwè agogwi ôkwar'
ôruenli wi re tua nkôwa mbanli:
nl' ôzyô wè w' avegagi ga nkô-
nibe gô bamba yô nli ngulu.
- 17 Gw' ayenli miè yè, mi avôswi
gw' agôlô mè g' ebende. Nl' ara-
liè ôgo 'nlômiè gôre miè, awulia,
'nlè, Aria; miè nl' ôlônga nl'
- 18 ônuunla, nl' ôma wabo; mi ave-

- 'gagi juwa pa, nla vônla, mi are bo gô konlako, mi are kè nl' isya-
- 19 pe s' ijuwa nl' ilômbô. Rênda sambô isaôn y' ayenliô 'wè, nl' isaôn yi re, nl' isaôn yi be twa gô
- 20 bôsyô; iyumbunlô ny' igègèni ôrogènlô y' ajenlô 'wè g' ôgo wam' ônlômiè, nl' ilampi si syika yatenlatenla ôrogènlô. Igègèni ôrogènlô nl' ienjèl s' iñandô ôrogènlô: nl' ilampi ôrogènlô nl' inandô ôrogènlô.
- 2 Gôre enjèl yi ñandô yi Efesus rênda: Isaôn yinlo yi buliô ndè ô kôt' igègèni ôrogènlô g' ôgo wè ônlômiè, ô kanganla gô garegare y' ilampi si syika yatenlatenla
- 2 ôrogènlô, inlè: Mi avôrô ijanj' iso, nl' evilô zo nl' isindinl' iso, nla inlè ô jolie sindinl' anlag' avè, ndô ô re kènliza pa waô wi bulia 'nlè waô rômi, ge w' azya,
- 3 alènga waô inlôki; mi avôrô kè 'nlè ô re nl' isolinla; ô re sindinla pa g' ôñwanj' w' in' inyam'
- 4 ko w' ayasa. Ndô mi are nli ndaga yinlo nla 'wè, inlè, ô re
- 5 tiga p' itond' iso idônga. Yônginlia sambô nt' are 'wè pôswa pa, ko nige nkôndi, ayanj' ijanj' idônga; azya nlonlo n' be bia gôre 'wè, arômbè lampi yo avila gô mbôra ya yô, kaô w' akalwa.
- 6 Ndô ndaga yinlo yi re nla 'wè, inlè, ô bik' ijanja s' Inikolaiton,
- 7 si bikô miè kè. Ayè ô re nl' arôl, e ga yogo nte buli' Inilinla gôr' iñandô. Gôre yè ô keva, be pô miè gô ny' erere z' emènlo, zi re gô ntyaga y' Anyambiè.
- 8 Nla gôre enjèl yi ñandô yi Smerina rênda; Isaôn yinlo yi buliô nl' ôlônga nl' ônuunla, ô vegagi
- 9 juwa pa, ndô are bo: inlè, Mi avôrô azyingô mo, nl' agug' imo (ndô ô re paga pa), nl' ôrowô wi mongi bulia, 'nlè, waô Iju, ge w' azya, ndô waô ile ñandô yi
- 10 Satan. Ari' isaôn yi be sindinlô ndo: vônla, Satan e be fel' awèwo gôre 'nlwè gô ntyôgô, ko 'nluè dembô; anlwè be dwanla kè nl' azyingô igômi ny' intyugu. Lwanl' ôma wi bekelio kwanga gw' ijuwa, gambènè m' be
- 11 po kôrôwa y' emènlo. Ayè ô re nl' ôrôl, e ga yogo nte buli' Inilinla gôr' iñandô. Ayè ô keva ayenlizô nkazya nl' ijuwa sibannli.
- 12 Nla gôre enjèl yi ñandô yi Pergamus rênda; Isaôn yinlo yi buliô ndè ô re nl' ôkwar' ôruenli wi
- 13 re tua nkôvâ mbanli, inlè: Mi avôrô, mbôra yi dwanlô ndo, vanganle mbôra yi re Satan ôdôvia p' ek' izè: nla, inlè, ô kôt' in' inyam' ngwasyi, ko w' aland' ibekeli' sam', vanganle gw' intyugu si Antipas, ôyenli wam' wi re ko bekelio, ô yônliô gôre 'nlwè, mbôra yi dwanle
- 14 Satan. Ndô mi are nl' isaôn yakwè nla 'wè, konde ô re nl' awèwo vovo wi kôt' inènja si Balam, ô nlènji Balak gô pômiz' awa wi Israel ibaku, ko waô nye ya y' ayiriô gw' akanla, avèng'
- 15 antô winganli. Egolanni mèmô anlw' are kè nl' awèwo wi kôt'
- 16 inènja s' Inikolaiton. Galwa sambô; azya nlonlo m' be bia gôre 'wè nèganèga, anwa nla waô nl'
- 17 ôkwa w' ôgwaul' iwan'. Ayè ô re nl' arôl, e ga yogo nte buli' Inilinla gôr' iñandô. Gôre yè ô keva, be pô miè mana yi re jumbunlô pa, avè kè idô nyapupu, nla gô nyô in' inyonta tëndô pa, nyi re nyi miô nl' ôma kaô ayè ô dènga nyô.
- 18 Nla gôre enjèl yi ñandô yi Thiatira rênda; Isaôn yinlo yô buliô nl' Ôñwa w' Anyambiè, ô re nl' antyo mè g' ôgôuli wi bañinla, nl' intyôzyô sè ga nyènlidô

19 njombwi, inlè: Mi avôrô ijanj' iso, nl' itond' iso nl' ibèkèlì' so nli njanjinli yo nl' isindinl' iso, nla, inlè ijanj' iso sinuunla si re
20 viaganlò nl' idônga. Ndô mi are nli ndaga yinlo nla 'wè, inlè, ô sindinl' ôñwantò mèwonla Jèza-
bèl, ô fweli' ôku' wè, inlè, ôvogisi; ko yè nènja aremiz' inyôngò sam' gô nanla nla winganli, anye ya y'
21 ayiriò gw' ikanla. Nl' avenli mè yè ôgômbe zi kalwa; ndô è jivire
22 kalwa avila g' ôvèlanlò wè. Vônla, m' be falè g' ôdô, nla waô wi nanla nla yè gw' azyingò ampôlô, kaô w' akalwa avila gw' ijanj'
23 isaô. Nl' awanl' iè m' be jônla waô nl' ijuwa; nl' iñandò sôdu si be mia, inlè, miè nle yè ô kèlagèl' ina nl' irèma: m' be p' ôm' edu gôre 'ulwè kè ga nt' ar' ijanj' isè.
24 Ndô anlwè mongi mori wi re go Thiatora, waô wi re wi zye nl' inènja sinlo, wi re wi mia du isaôn y' ôronga wi Satan, nte bulia waô; mi bulinlia 'nlwè, inlè, m' be twanliza 'nlwè irwanlò nyè-
25 nlè. Ndô eza zi re nla 'nlwè, gôn-
26 tanli zô ngwasyi, kaô mi abia. Nl' ayè ô keva, avenjavenj' ijanj' i-
sam' kwanga gô ntyai, gôre yè be
27 pò miè inyanga gôr' anlongo: ko yè panginla waô nli nkogu y' ôñwanga, ga nte jônlo intyuanla sam-
bônlo simbei; ga nt' are miè pò
28 pa kè nle Rer' iyam': m' be pè
29 kè ôgègènlì w' ibanga. Ayè ô re nl' ôrôlì, e ga yogo nte buli' Inlinla gw' iñandò.

3 Nla gôre enjèl yi fiandò yi Sardis rènda; Isaôn yinlo yô buliô ndè ô re nl' anlinl' ôrogènlò m' Anyambiè, nl' igègènlì ôrogènlò, i-
plè: Mi avôrô ijanj' iso, inlè, ô re nl' ina inlè ô re bo, ndô ô re juwa
2 pa. Vèmbaga, ko joli' isaôn yi ti-
ganla, yi re pièrè gô juwa: konde mi pa jenl' ijanj' iso kwèkwè g'

3 ôzyô w' Anyambiè yam'. Yô-
nginlia sambô nt' are 'wè bonga pa ayogo; ko penjavenja yô, aga-
lwa. Jogo w' avèmba, m' be bia g' ôfe, ko w' ami' igwèra nyi be
4 bia miè gôre 'wè. Ndô ô re nl' ana aîmèwo gô Sardis mi re mi fe-
viz' ingoi saô; wi be kanganla nla miè bora p' ingoi sapupu; konde
5 wi re nl' inyanga. Ayè ô keva e be boriô yenlo nl' iwora nyapu-
pu; miè kè mi azazy' in' inyè avila gw' ezangò z' emènlo, ndô
m' be mèm' in' inyè g' ôzyô wa Rer' iyam', nla gw' azyô m' ie-
6 njèl' sè. Ayè ô re nl' ôrôlì, e ga yogo nte bulia Inlinla gw' iña-
ndò.

7 Nla gôre enjèl yi fiandò yi Fila-
dèlfia rènda; Isaôn yinlo yô buliô nle yè ô r' ôrunda, ô re rèti, ayè ô re nl' isyape si David, ô nungu-
nla, ko anunj' ôma, ô nunja, ko
8 anungunl' ôma inlè: Mi avôrô ijanj' iso: vônla, mi are nungu-
nla pa g' ôzyô wo iguge nyabwi, nyi re zyèl' ôma ko nunja nyô; mi avôrô kè, 'nlè, ô re nl' ôñwo
ngulu, ô re penjavenja pa k' igam-
b' inyam', ko w' aland' in' in-
9 yam'. Vônla, m' be po waô wi fiandò yi Satan, wi bulia, 'nlè, waô Iju, ge w' azya, ndô wi nòka; vônla, m' be panga waô bia aza-
vinla gw' agôlò mò, kô waô mia
10 'nlè mi are 'wè tonda pa. Konde ô re penjavenja p' igamba ny' isi-
ndinl' isam', miè kè m' be penja-
venjo gw' igwèra ny' idembô, nyi bia gô ntye yôdu, gô kènli-
11 za waô gô ntye. M' be sunge bia: gôt' eza zi re nla 'wè ngwa-
syi, ko kôrôw' iyo y' awongô nl'
12 ôma. Ayè ô keva, m' be pangè inyèngò gô nagò y' ôrunda y' Anyambiè yam', ko yè avo ko-
gwa, vovo nyènlè: m' be tènda gôre yè ina ny' Anyambiè yam',

- nl' ina nyi nka' mpòlò y' Anya-
mbiè yam', yò nle Jerusalèm nyo-
nla, yi suminla avila gòr' Anya-
mbiè yam' g' òròwa; m' be tèn-
da kè gòre yè iu' inyam' inyonla.
- 13 Ayè ò re nl' òròl, e' ga yogo nte
bulia Inlinla gòr' ifiandò.
- 14 Nla gòre enjèl yi fiandò yi Lao-
disia rènda; Isaôn yinlo yi buliò
uli Amèn, òyenli w' ibekeliò nl'
òrèti, ipakília s' ipangó' s' Anya-
mbiè, inlè: Mi avòrò ijanj' iso,
inlè ò zyele nkei ge mpiu: mi o
tondo dwanle nkei ge mpiu.
- 16 Yenlo konde ò r' òntinti, nl' ara-
uga mpiu ge nkei, m' be pulio
- 17 avila g' ògwanl' iwam'. Konde
ò bulia, 'nlè, mi apagi, arwa nl'
igumb' inyenge, ko mi azilintlò
nl' ezoma; ko w' amia 'nlè awè
òma w' azyingò nl' injuke, òkugi
- 18 kè nl' ipoku nl' òtele: yenlò mi
teyunlo, inlè, gòla nla miè syika
yatenlatenla mèpizò pa nl' ògònlì,
ko 'wè bòlwa; nl' ingoi sapupu
ko bori' òku' wo, inlè ntyonli y'
òtele wo y' awòwunlia; uli fi-
angò y' antyo gò kil' antyo mo, ko
- 19 'wè jeula. Ntangò yi tondò miè,
yò sèmbò mie arevunla: lwanla
- 20 mpiu sambò, ko kalwa. Vòula,
mi kumanla gw' iguge alòka:
jog' òm' edu ajogo inyòl nyam'
anlungunl' iguge, m' be jingunla
gòre yè, anya nla yè, nla yè nla
- 21 miè. Gòre yè ò keva, bè pò miè
gò dwanla tu nla miè gw' ek'
izam', nt' agevi miè kè, alwanla
tu nli Rer' iyam' gw' ek' izè.
- 22 Ayè ò re nl' òròl, e' ga yogo nte
bulia Inlinla gòr' ifiandò.
- 4 Isaôn yinlo viaganlò vòula, mi
ayenl' iguge nungunlò pa g' òrò-
wa, nl' inyòl' ilònga ny' ayogiò
miè egolanli g' òrombo nkambaga
nla miè, awulia 'nlè, Vanda gu-
nlu, ko mi tumulinlò isaôn yi re gò
- 2 twa. Avila vovo nèganèga mi

[Mpongwe.]

- arwenli gw' inlinla: nla vòula,
avegag' eka dōfiò pa g' òròwa,
- 3 nl' òma tu gw' eka mè. Nla yè
ò lwanli tu ayenlanli g' idò nyi
jaspè nli nyi sardius: avegagi kè
mbumba vingòvingò eka, egolanli
- 4 ga idò ifia nyi èmèròd. Nla
vingòvingò eka mè avegagi ka
agòmi ambanli uli ka nlai: nla
gò ka mè alwanli tu agòmi m'
anlero ambanli nl' anlero anlai,
boriò pa nl' ingoi sapupu; nla gò
wònjò yaò ikòròwa si syika yate-
nlatenla. Nl' avila gw' eka ago-
gwi anomingwèmbòlò nl' amòl
nl' injalitòwa. Avegagi k' ila-
mpi òrogènlò mbañinlaga swa-
swo nl' eka, sò nl' anlinl' òrogè-
nlò m' Anyambiè. Swaswo nl'
- 6 eka, avegagi ntyuŕa y' elas egola-
nli ga kristal; nla gò garegare y'
eka, nla vingòvingò eka, avegagi
ya yabo nlai ralie nl' antyò gò
- 7 bòsyò nla gò nyuñna. Elònga z'
avegag' egolanli ga lion, nla ziŕa-
nli egolanli g' òñwo nyare, nla
zirarò z' avegagi nl' òzyò egolanli
g' òma, nla zinlal z' avegag' ego-
lanli ga ngwanyonli yi dōgwa.
- 8 Nli ya mèyo nlai, òn' edu nl'
ampav' òròwa, y' avegagi nl'
antyo ralie vingòvingò nla gò
gare y' ampava: yò kè yi zye nl'
ijowa òñmànda nl' ògwèra, kaò
mbuliaga, 'nlè Òrunda, òrunda,
òrunda, nle Rerè Anyambiè, yi
ngulu yòdu, y' avegagi, yi rē, nla
- 9 yi be dwanli. Nla gw' azavinli
ya yabo nlai ava ivenda nl' òlubò
nl' akeva gòre yè ò dwanla tu gw'
- 10 eka, ò dwanla gò koulako, vovo
avòswi anlero agòmi ambanli nl'
anlero anlai avòswa gò ntye g'
òzyò wè ò re tu gw' eka, azavinlè
ò dwanla gò koulako, awal' ikò-
ròw' isaò kè gò ntye swaswo nl'
- 11 eka, awulia, 'nlè, Ò re nl' inya-
nga, Òvanginli wazyò nl' Anya-

mbiè yazyô, gô pò ivenda nl' ôlubô nl' inyanga: konde ô vang' isaôn yôdu, nla vo ntondinli yo arwenli yô, avangiô yô kè.

- 5 Nl' ayenli miè g' ôgo 'nlômiè w' ômo vegagi tu gw' eka ezangô tëndô pa gô gare nla gw' igala, nunjô pa nli lingiliô ôrogènlô.
- 2 Nl' ayenli miè enjèl yi ngulu e tônga nl' inyô' ivôlô, inlè, Mande re nl' inyanga nyi nungunl' ezangô, arômbe lingiliô ya zô? nla g' ôrôwa nla gô ntye nla g' ôdôlôngô wi ntye pegag' ôma nli ngulu yi nungunl' ezangô, ge pônla zô. Nl' alenli miè pôlô, konde dèng' ôma nl' inyanga nyi nungunl' ezangô, ge pônla zô. Nl' awulinliô miè nl' ômîori gôr' anlero, inlè, Alenla: vônla, lion yi mbuŵe yi Juda, y' ôramba wi David, are dènga pe ngulu yi nungunl' ezangô, arômbe lingiliô ôrogènlô ya zô. Nl' ayenli miè gô garegare y' eka nla yi ya yabo nlai, nla gô garegare y' anlero, ayenl' ôñwidombe kumanla pa, egolanli ga w' aluô w' ajônliô; nl' ôñwidombe w' avegagi nl' imengô ôrogènlô, nl' antyo ôrogènlô, mô nl' anlinl' ôrogènlô m' Anyambiè, mi tômô gô ntye yôdu. Nl' aŵienliè, awong' ezangô avila g' ôgo 'nlômiè w' ôma ô vegagi tu gw' eka. Nl' ayè bonga p' ezangô, ya yabo nlai nl' agômi m' anlero ambanli nl' anlero anlai w' avôswi gô ntye g' ôzyô w' ôñwidombe, ôm' edu nli ño-mbi, nli va yi syika yatenlatenla ralie nl' aka mi nkangô, mô nl' ikambinla s' iyombwi. Nl' aye-mbi waô ôwemb' ôñwonla, awulia, 'nlè, Ô re nl' inyanga nyi bong' ezangô, anungunle lingiliô ya zô: konde ô yônliô, alandunl' anlaga nli ntyinl' iyo gô dwanla mongi w' Auyambiè avila gô

- mbuŵ' iedu, nl' ônlèmi' iedu, nl' inlongo edu, nli ntye edu, avanga waô aga nl' iminisé gôr' Anyambiè yazyô; ko waô panginla gô ntye. Nl' ayenli miè, ayogo amôdi m' ienjèl sinyèugè vingôvingô eka nla mi ya mèyo yabo nla m' anlero; nli ntangô yaô y' avegagi igômi nyi ntosèn igômi nyi ntosèn sinyongo, nl' intosèn s' intosèn: nl' awuli waô nl' inyô' ivôlô, inlè, Ôñwidombe w' ayô-nliô are nl' inyanga nyi pò inyang, nli ntambi, nl' imia, nli ngulu, nl' ôlubô, nl' ivenda, nl' ôzavinlô. Nl' ezom' edu z' avangiô zi re g' ôrôwa, nla gô ntye, nla g' ôdôlôngô wi ntye, nla gô mbenle, nli ya yôdu yi re gô yô, mi ayogiô yô yi bulia, 'nlè, Gôre yè ô dwanla tu gw' eka, nla gôr' Ôñwidombe, ga lwanl' ôzavinlô, nl' ôlubô, nl' ivenda, nl' ipangi-nla, gô konlako. Nl' awuli ya yabo nlai, inlè, Amèn. Nl' anlero w' avôswi gô ntye, azavinla.
- 6 Nl' ayenli miè gw' anungunl' ôñwidombe anungunl' eŵîori gô lingiliô ôrogènlô, nl' ayogiô miè eŵîori gô ya yabo nlai zi bulia nl' inyôdi ga njalitôwa, inlè, Yôgô.
- 2 Nla vônla, mi ayenli nkavala yapupu, nl' ayè ô vegagi tu gô yô avegagi nl' elendinla. Avenliô yè kôrôwa: nl' agèndiè nkevaga, nla gô keva.
- 3 Gw' anlungunliè elingiliô zîŵa-nli, mi ayogiô eza zabo zîŵanli zi bulia, 'nlè, Yôgô. Nl' agogwi nkavala nyènlè yatenlatenla, nla gôre yè ô vegagi tu gô yô avenliô inyanga nyi tîmb' aŵènèjè gô ntye, ko waô jônlanla. Avenliô yè kè ôkwara w' iwora ômpôlô.
- 5 Gw' anlungunliè elingiliô zirarô, mi ayogiô eza zabo zirarô zi bulia, 'nlè, Yôgô. Nla vônla, mi ayenli nkavala yaviovio; nla yè ô lwa-

- nli tu gô yô avegagi, nli' ôdôdô g' 15 mbiô avila gô mbôra ya yô. Nl' aga wi ntye, nli' awanli' iyaô, nli' ingowê impôlô, nli nlañi, nli' anlaga wi ngulu, nli' ôsyak' iedu nli' ôñwontye, w' azyombunli gw' ibulungu nla gw' adô m' inômba;
- 6 ôgo wê. Nl' ayogiô miê egolanli g' iuyôi gô gare yi ya yabo mÿo nlai nyi bulia, 'nlê, Egênlizô zi mpêmba gô fura, nli gênlizô y' ôresi rarô gô fura; nli' agali nli' ivê azyuga yô.
- 7 Nla gw' anlungunliê elingiliô ziulai, mi ayogiô inyôi ny' eza zabo zinlai nyi bulia, 'nlê, Yôgô.
- 8 Nla vônla, mi ayenli nkavala yagawa: ula yê ô lwanli gô yô, in' iuyê ny' avegag', inlê Ijuwa; ul' ilômbô ny' azôugiê. Nl' avenliô waô inyanga gô mori yi mbei nlai yi ntye, gô jôula nli' ôkwara, nli njanla, nli' evunga, nli' iuyam' imbendi si ntye.
- 9 Gw' aulungunliê elingiliô zitanli, mi ayenli, g' ôdôlôngô wi mbôra yi ntyagô, anlinla ma waô w' ayônliô g' ôñwanja w' igamba ny' Anyambiê, nla g' ôñwanja w'
- 10 atakwê m' arakiliô waô. Nl' arôngi waô nli' inyô' ivôlô, awulia, 'nlê, Rêra, ôma w' ôrunda nli' omiênlê, ôlingô sê be dwanlo ayêkêlia waô wi dwaula gô ntye awinliza, waô ngoko yi ntyinli'
- 11 iyazyô? Nl' avenliô ôm' edu gôre waô ngoi mupôlô yapupu, nli' igamba ny' awulinliô waô, inlê, wi ga vo jowe v' ôñwolingô, kaô ntangô y' inyôngô nla waô, nli' awarer' iyaô wi be jônliô ga waô, y' akeka.
- 12 Nl' ayenli miê gw' anlungunliê elingiliô zôrôwa, arwenli' isyugazuga si ntye sipôlô; nli nkômbe y' arwenli viovio ga pinda y' imia, nli' ôgwêli w' arwenli ga ntyinla;
- 13 nli' igêgênli y' ôrôwa y' avôswi gô ntye, ga nte posyunli' erere z' ifig avôsyunli' ilônd' iyê yi re yi pa bonda, gô syugô zô nli' ômpung' ômpôlô. Nl' ôrôwa w' arômbiô g' eza zi purô rwê; nli nômmb' iedu nli neng' iedu y' arô-
- 15 mbiô avila gô mbôra ya yô. Nl' aga wi ntye, nli' awanli' iyaô, nli' ingowê impôlô, nli nlañi, nli' anlaga wi ngulu, nli' ôsyak' iedu nli' ôñwontye, w' azyombunli gw' ibulungu nla gw' adô m' inômba;
- 16 awulinli' inômba nli' adô, iulê, Vôswanli gôre 'zwê, ko jumbunlanli 'zwê avila g' ôzyô w' ômo dwanla tu gw' eka, nli' avila gw'
- 17 egunlu z' Ôñwidombe: koude ntyugu mpôlô y' egunlu zaô y' abienli; nla mande ko jolie kumanla?
- 7 Avila vovo mi ayenli ienjêl nlai wi kumaula gw' intyômbô nlai si ntye, nsimbiag' impung' iulai yi ntye, inlê, ômpunga w' avêvinla gô ntye, ge gô ntyuûa, ge gw' erer'
- 2 iedu. Nl' ayenli miê eujêl mori yi panda avila gô tongwa nli nkômbe, nli' avegagiê ul' elingiliô z' Anyambiê yabo: nli' arôngiê nli' inyô' ivôlô gôr' ienjêl' nlai, s' avenliô ngulu yi jenlize ntye nli
- 3 mbenle nkazya, awulia, 'nlê, Ayenlizaunli ntye nkazya, ge mbenle, ge rere, kaô azw' aduô azwê dingil' iuyôngô s' Anyambiê yazyô gw' imban' isaô. Nl' ayogiô miê ntangô ya waô w' alingiliô, inlê, nkama yi ntosên nli' agômi m' intosên anlai nli' intosên nlai, gw' imbuê sodu s' awa w' Israël.
- 5 Gô mbuê yi Juda alingiliô igôñi nyi ntosên nli ntosên mbanli: Gô mbuê yi Rubên alingiliô igôñi nyi ntosên nli ntosên mbanli: Gô mbuê yi Gad alingiliô igôñi nyi ntosên nli ntosên mbanli:
- 6 Gô mbuê yi Aser alingiliô igôñi nyi ntosên nli ntosên mbanli: Gô mbuê yi Nefthali alingiliô igôñi nyi ntosên nli ntosên mbanli: Gô mbuê yi Manasê alingiliô igôñi nyi ntosên nli ntosên mbanli:
- 7 Gô mbuê yi Simeon alingiliô igôñi nyi ntosên nli ntosên mbanli: Gô

- mbuñe yi Levi alingiliô igôñi
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuñe yi Isakar alingiliô igôñi
8 nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuñe yi Zabyulou alingiliô igô-
ñi nyi ntosèn nli ntosèn mbanli:
Go mbuñe yi Jôsêf alingilio igôñi
nyi ntosèn nli ntosèn mbanli: Gô
mbuñe yi Bènjamin alingili ôigô-
ñi nyi ntosèn nli ntosèn mba-
nli.
- 9 Isaôn yinlo viaganlô vônla, mi
ayenli nkumba mpôlô, yi re. y'
arangizô nl' ôma, avila gô nty'
iedu, nl' avila gw' imbuñe sôdu
nl' anlongo môdu nl' inlêñie yô-
dû, kumanla pa swaswo nl' eka
nla g' ôzyô w' Ôñwidombe, bora
p' ingoi sapupu, nl' ikôgô ya yila
10 gw' ago maô. Nl' arôngi waô nl'
inyô' ivôlô, awulia, 'nlê, Isungi-
nla gôr' Anyambiê yazyô ô re tu
gw' eka, nla gôr' Ôñwidombe.
- 11 Nl' avegag' ienjêl sôdu kumanla
pa vingôvingô eka nl' anlero nli
ya yabo nla; nl' avôswi waô
swaswo nl' eka azyô maô gô ntyê,
12 azavinl' Anyambiê, awulia, 'nlê,
Amên: Ôzavinlô, nl' ivenda, nl'
imia, nl' akeva, nl' ôlubô, nl'
inyanga, nli ngulu, yi ga lwanle
gôr' Anyambiê yazyô gô kônlakô.
- 13 Amên. Nl' ôñiori gôr' anlero
awinlizi, awulinlia miê, inlê, Wi-
nlo wi re boriô pa nl' ingoi sapu-
pû, wamande? W' apila nla
14 gwi? Nl' awulinli miê yê, inlê,
Rera, ô vôrô. Nl' awulinliê miê,
inlê, Winlo nle waô w' avili gw'
azyingô ampôlô, ayôvunl' ingoi
sô, avanga sô pupu gô ntyinla y'
15 Ôñwidombe. Yenlo dwanla waô
swaswo nl' eka z' Anyambiê; ka
waô janjinlê ôñianda nl' ôgwêra
gô nag' wê yôrunla: nla yê ô re
tu gw' eka e be divinla waô nli
16 nagô yê y' ikuku. Wi be fo jogo
njanla nyênlê, ge kôtô nl' esyôve;
- nkombe kè yi be fo bambinla waô
17 ôñwei wi nkazyanyênlê. Konde
Ôñwidombe ô re gô garegare y'
eka e be dwanl' ôvenjavenji waô,
agëndia waô gw' igerômbenle y'
anlingô nl' emênlo: nl' Anya-
mbiê e be siz' antyonli môdu avila
gw' antyo maô.
- 8 Nla gw' anlungunliê elingiliô z'
ôrogênlô, ôrôwa w' avonli do vo
2 erenle z' igwêra. Nl' ayenli miê
ienjêl ôrogênlô si kumanla g'
ôzyô w' Anyambiê; avenliô waô
itombo ôrogênlô.
- 3 Nl' aïenli enjêl mori agumanla
gô mbôra yi ntyagô, nli ntyengê
yi syika yatenlatenla yi felô ya yi
nkangô bemenli; nl' avenliô yê
ya yi ukangô yenge, gô kundô
gw' ikambinla s' iyombwi gô
mbôra yi ntyagô yi syika yatenla-
4 tenla yi re swaswo nl' eka. Nl'
avandi ôtutu wi ya yi ukangô, nl'
ikambinla s' iyombwi ta, avanda
g' ôzyô w' Anyambiê avila g' ôgo
5 wi enjêl. Nl' awongi enjêl awo-
nge ntyengê; nl' ayôuliê yô nl'
ôgônli avila gô mbôra yi ntyagô,
avunga yô gô ntye: nl' azôngi
injalitôwa, nl' amôï, nl' anomi-
ngwêmbôlô, nl' isyugazyuga si
ntyê.
- 6 Nl' agekiz' ienjêl ôrogênlô s'
avegagi nl' itombo ôrogênlô age-
7 kiza gô tônga. Arôngi nônga, nl'
azôngi ningô y' addô nl' ôgônli,
datizô pa nli ntyinla, nl' avungio
yô gô ntye: nl' avezyô mori gô
mbei ntyarô yi ntye, nli mori gô
mbei ntyarô yi rere, nl' aïanli
ambezyô môdu nl' avezyô.
- 8 Arôngi yimbanli, nl' ezoma ga
nômba mpôlô mbaïinlaga nl'
ôgônli z' avungio gô ntyuûa: nli
mori gô mbei ntyarô yi ntyuûa y'
9 arwenli ntyinla; nl' ayuwi emôri
gô rarô gô ya yôdu yi dwanla gô
mbenle, yi re nl' emênlo; nl'

- ayilizio òm̃ori gw' ararò gw' aña-tanga.
- 10 Aròngi enjèl yi ntyarò, nl' avòswi avila g' òròwa ògègènlì òmpòlò, mbañinlaga g' òjò, nl' avòswi wò g' òm̃ori gw' irarò gw' iloñi
- 11 yòdu, nl' igeròmbenle y' anlingò; nl' ina ny' ògègènlì mè nyi fwe-liò, 'nlè, ikazya: nli mori gò mbei ntyarò y' anlingò y' arweul' ikazya; nl' anlag' awenge w' ayu-wi nl' anlingò, konde m' arwe-nli nònlì.
- 12 Aròngi enjèl yinlai, nl' awòliò mori gò mbei ntyarò yi nkòmbè, nla y' ògwèlì, nla y' igègènlì; yenlo mori gò mbei ntyarò gò yò y' ayilanganli, ul' òm̃anda wi òdèng' òzange vo mbei mori gò ntyarò, ul' ògwèra k' egolanli mè-mò.
- 13 Nl' ayeuli miè, ayogo ngwanyo-nli, yi dògwa gò gare y' òròwa, awulia ul' inyò' ivòlò, inlè, Azyile, azyile, azyile gòre waò wi dwaula gò ntye, g' òñwanja w' amòr amòri m' itombo s' ienjèl ntyarò, si pare gò tònga.
- 9 Nl' aròngi enjèl yitauli, nl' aye-nli miè ògègènlì wi pòswa avila g' òròwa gò ntye: nl' avenliò yè
- 2 syape y' ivemba ny' òronga. Nl' anlungunliè ivemba ny' òronga; nl' avandi òtutu avila gw' ivemba, ga òtutu w' ebek' evòlò; nl' ayilanganliò nkòmbè nl' òzange g' òñwanja w' òtutu w' ivemba.
- 3 Nl' avila g' òtutu agogw' isakampazyò gò ntye; nl' avenliò yò ngulu, ut' are ngulu yi tebòmbè
- 4 yi ntye. Nl' azòmblo yò, inlè, w' alendiul' añauli mi ntye mpo-ngo, g' ezom' edu evezyò, g' erer' iedu, ndò kaò anlaga mè wi re wi zye nl' elinglilò z' Anyambiè gw'
- 5 imbañ' isaò. Nl' avenliò yò aranga gò jòula waò, ndò gò jenliza waò azyलगò agweli ntauli: nli
- nkazya ya yò y' avegagi ga nka-zya yi pangò nl' etebòmbè ja z' 6 ata òma. Gw' intyugu mèsònlò anlaga wi be but' ijuwa, ko w' alènga sò; ayòngunla kè gò ju- 7 wa, ko ijuwa fanga waò. Nl' impangiuli s' isakampazyò s' avegagi g' inkavala kekizò pa gw' igoñi; nla gò wònjò ya yò avèga-gi ga sikòròwa si syika yatèhla-tenla, nl' azyò wa yò m' avegagi 8 g' azyò m' anlaga. Nl' avegagi yò nl' itwe g' itwe s' antò, nl' ano ma yò m' avegagi g' ano m' ilion.
- 9 Nl' avegagi yò nl' imianga yi divinle ntònlò, nli nyongole y' ampava ma yò y' avegagi ga nyo-ngole y' intyònlì, nl' inkavala sinyenge si kènda nli ngulu gw' 10 igovi. Nl' avegagi yò nl' ikwènde ga 'tebòmbè, nl' iloganli; nla gw' ikwende ya yò nle ngulu yaò yi jenliz' anlaga nkazya agwèl' 11 atauli. Nl' avegagi yò nli enjèl y' ivemba ny' òronga g' òga gò panginla yò: in' inyè gò nka-mbinli yi Hebru nle, Abadon, ndò g' òulèmiè wi Grek in' inyè 12 nle, Apolyon. Azyili alònga m' apiaganli: ndò atiganli gò bia azyili añaenlè ambanli.
- 13 Aròngi enjèl yòròwa, nl' ayogiò miè inyòl avila gw' imengò nlai yi mbòra yi ntyagò yi syika yate-nlatenla yi re g' òzyò w' Anya- 14 mbiè, ny' awulinli' enjèl yòròwa, y' avegagi nl' òrombo, inlè, Vur-unl' ienjèl nlai si re kòrò pa g' 15 òlovi òmpòlò Yufrate. Nl' avu-runlò ienjèl nlai, s' avegagi kekizò pa gw' igwèra nli ntyugu nl' ògwèlì ul' òmpuñia, gò jòul' 16 òm̃ori gw' ararò gòr' anlaga. Nli ntangò y' imbèlì yl mongi w' inkavala y' avegagi nkama s' intosèn mbanli s' intosèn: mi 17 ayogiò ntangò yaò. Yenlo aye-nli miè inkavala gò nyilinkò, nla

waô w' alwanli tu gô sô, n' imi-
 anga yi ntônôlô ga y' ôgônli nli
 hiasinli nli sulfer: nli wônjô y'
 inkavala y' avegagi ga wônjô y'
 ilion; n' avila gw' agwanla ma
 sô agogwi ôgônli n' ôtutu nli su-
 18 lfer. Nl' isaôn yinlo irarô ayô-
 nliô mori gô mbei ntyarô y' anla-
 ga, inlê, n' ôgônli n' ôtutu nli
 sulfer, y' agogwi avila gw' agwa-
 19 nla ma sô. Nli ngulu y' inkava-
 la yi re gw' agwanl' imaô, nla
 gw' ikwend' iyaô: konde ikwe-
 nde yaô yi re g' iñiamba, alwanla
 nli, wônjô; n' inkavala si jenlize
 20 nkazya nla yô. Nli mbei y' awa
 w' anlaga, yi pa jônô n' isaôn
 yinlo, wi pa nige nkôndi g' ôñwa-
 nja w' ijanja s' ago maô, ko waô
 tig' isavinla s' anlinl' ambe, n'
 21 ikanla. si syika yatenlatenla nli
 yapupu, nla si nyênliê, nla s' adô,
 nla si rere; si re s' ayolie jenla,
 ge jogo, ge kenda; wi pa nige
 nkôndi kè g' ôñwanja w' ijônla-
 n' isaô, n' isênla, n' ibelanla,
 n' ijufa.

10 Nl' ayenli miê enjêl mori yi
 ngulu yi suminla avila g' ôrô-
 wa, bora p' evindi; nli mbumba
 y' avegagi gw' ewônjô zè, n'
 ôzyô wè w' avegagi ga nkômbe,
 n' intyôzyô g' añiêngo m' ôgô-
 2 nli. Avegagiê n' ôñw' ezaogô
 ñngunlô pa g' ôgo wè: n' alô-
 vîê ôgôlô wè ônlômiê gô ntyuŋa,
 3 n' ônyantwè gô ntye. Nl' arô-
 ngiê n' inyô' ivôlô, nte tonge
 liôn: gw' arôngiê, injalitôwa ôro-
 4 gênlô s' agambi. Gw' agamb'
 injalitôwa ôrogênlô, mi aro tëndi:
 n' ayogiô miê inyô' avila g' ôrô-
 wa nyi bulia, 'nlê, nunj' isaôn y'
 agambiô n' injalitôwa ôrogênlô,
 5 ko arênda yô. Nli enjêl y' aye-
 nliô miê kumanla pa gô ntyuŋa
 nla gô ntye arômbini' ôgo wè
 6 ônlômiê g' ôrôwa, arang' ôrangô

nla yè ô dwanla gô konlako, ô
 vangî ôrôwa nli ya yi re gô wô,
 nli ntye nli ya yi re gô yô, nli
 ntyuŋa nli ya yi re gô yô, inlê,
 7 egômbe zi zye nyênlê: ndô gw'
 intyugu s' inyô' nyi enjêl y' ôro-
 gênlô, j' aduka gô tônga, vovo
 ôsaôn w' iyumbunlô w' Anya-
 mbiê w' amanla, ga nt' ar' intya-
 ngô simbia s' arakiliô ndê gôr'
 8 inyôngô sè s' ivogisi. Nl' inyô' i
 ny' ayogiô miê avila g' ôrôwa,
 ny' avo kambî nla miê, awulia,
 'nlê, Gè bong' ezaogô zi re nu-
 ngunlô pa g' ôgo wi enjêl yi ku-
 manla gô ntyuŋa nla gô ntye.

9 Nl' agêndi miê gôre enjêl, awuli-
 nliê, 'nlê, Va miê ôñw' ezaogô.
 Awulinliê miê, 'nlê, Wonga, kô
 nya zô; zi be pang' iwumû nyô
 nônli, ndô zi be dwanla g' ôgwa-
 10 nli iwo ônligi g' ônlêmbê. Nl'
 awongi miê ôñw' ezaogô avila g'
 ôgô wi enjêl, anya zô; avegagi zô
 g' ôgwanl' iwam' ônligi g' ônlê-
 mbê: ndô miê via nli nya zô,
 iwumû nyam' ny' arwenli nônli.

11 awulinli waô miê, inlê, Ô ga
 vo poge g' ôñwanja w' intye si-
 nyenge n' anlongo n' inlêmbê n'
 aga.

11 Avenliô miê ntôngô egolanli
 ga nkogu: n' awuli ôñmori,
 inlê, Gumanla, ko kênlize nagô
 yôrunda y' Anyambiê, nli mbôra
 yi ntyagô, nla waô wi saviula
 2 gôgô. Ndô igala nyi nagô y'
 Anyambiê riga nyô, ko agênliza
 nyô; konde nyi re pô pa gôr'
 anlongo: nli nka' mpôlô yôrunda
 yi be jarô n' anlongo agôñi m'
 ôgwèlî anlai n' agwèlî ambanli.

3 Mi be pa gôr' iyenli yam' imba-
 nli inyanga nyi poga ntosên nli
 nkana s' intyugu mbanli n'
 agôñi m' intyugu ôrôwa, bora pe
 4 pinda. Winlo nle rere y' Ioliv
 ŋanli n' ilampi mbanli, si kuma-

- 5 nla g' ozyô wa Rerè yi ntye. Jog' ôm' edu abele jogiza waô nkazya, ôgônli wi kogwa gw' agwanl' imaô, ayiliz' ilôvâlôvî yaô: nla jog' ôm' edu abele jenliza waô nkazya, e ga yônlo njônli yinlo.
- 6 Wiulo wi re nli ngulu yi nunj' ôrôwa, ko anloge ningô v' intyugu s' ipog' isaô: wi re nli ngulu kè gw' anlingô gô kalunla mô ntyinla, nla gô pe ntye evung' iedu' egônib' iedu zi belô waô.
- 7 Nla gô be duô waô w' amênliz' atakwè maô, nyama yi panda avila gw' ivemba ny' ôronga yi be nwa nla waô, ageva waô, ayô-
8 nla waô. Nl' bende yaô yi be dwanla gw' igala nyi nka' mpôlô, yi fweliô gw' inlinla inlè Sodom nli Ejipt, mbôra y' a'vanliô Rer' 9 iyaô gô krosi kè. Nl' anlaga avila gw' anlongo nl' imbuve nl' inlêmè nl' intye wi be pônle bende yaô ntyugu ntyarô nl' erenle, ko w' ayivire bende yi
10 felô g' ôrônginlô. Nla waô wi dwanla gô ntye wi be jenle mbia g' ôñwanj' iwaô, avang' igeva, arwazanle ya yi mpagaga; konde ivogisi mûyo imbauli y' ayenli-
11 zagi waô wi dwanla gô ntye azyi- ngô. Ntyugu ntyarô nl' erenle mû piaganla pa ayiuginl' ôñwei w' emênlo gôre waô avila gôr' Anyambiè, nl' agumanli waô gôre. Nl' avôswi itia sipôlô gôre
12 waô w' avônlagi waô. Nl' ayo- giô waô inyô' ivôlô avila g' ôrôwa nyl bulinlia waô, inlè, Vandanli gunlu. Avandi waô g' ôrôwa gw' evindi; nl' ilôvâlôvî yaô y' aye-
13 nli waô. Nla gw' igwera mû arwenl' isyugazyuga si ntye sipô- lô, nli mbei morl gw' igômi yi nka' mpôlô y' avôswi; nl' ayuwi gw' isyugazyuga si ntye ntosèn s' anlaga ôrogênlô: nla waô w' ari-
14 Anyambiè y' ôrôwa. Igamba ny' azyile nyambanli ny' apiaganli: vônla nyararô nyi sunge bia.
- 15 Arôngi enjèl yôrogênlô; nl' azô- ngi amôî anipôlô g' ôrôwa, awu- lia, 'nlè, Ipanginla si ntye s' atwenli gôre Rer' iyazyô, nli Kraisi iyè: ayè be pauginla gô
16 konlako. Nl' agômi m' anlero ambanli nl' ônléro anlai, wi dwa- nla tu g' ôzyô w' Anyambiè gô k' iyaô, w' avôswi azyô maô gô ntye, azavinl' Anyambiè, awulia, 'nlè,
17 Azwè po akeva, Rerè Anyambiè, yi ngulu yodu, yi re nla y' avega- gi; konde ô re bonga pe ngulu yo mpôlô, avenda. Anlongo m' a'vè-
18 ndi, nl' egunlu zo z' abienli, nl' egômbe zi re waô wi re juwa pa gô jèkèliô z' abienli, nla gô p' ipa gôr' inyôngô so s' ivogisi, nl' iyo-
19 mbwi, nla waô wi ti' in' inyô awangô nl' avôlô; nla gô jiliza waô w' jilize ntye.
- 19 Anlungunlô nagô yôrunda y' Anyambiè yi re g' ôrôwa; nl' ayenliô gô nagô yè yôrunda egara zi njek' iyè; nl' azôngi anom-
20 ngwembôlô, nl' amôî, nl' injâli- tôwa, nl' isyugazyuga si ntye, nli ningô mpôlô y' adô.
- 12 Nl' awôwunl' elemb' evôlô g' ôrôwa; ôñwantô bora pe nkô- mbe, nl' ôgwèli g' ôdôlôngô, w' intyôzyô sè, nla gw' ewônjô zè kôrôwa y' igômi nl' igègênli mba-
2 nli. Nl' arwenliè nl' inyenî: nl' arôngiè nl' isyongo, ayenle nka-
3 zya y' ijanla. Nl' awôwunli ele- mb' ezènlè g' ôrôwa; vônla, ôñia- mb' ôpôlô watenlatenla, nli wônjô ôrogênlô nl' igômi ny' imengô,
4 nl' ikôrôwa ôrogênlô gô wônjô yè.
- 4 Ôkwend' iwè w' alure mbei mori gô ntyarô y' igègênli y' ôrôwa, awala yô gô ntyè: nl' agumanl' ôñiamb' ômpôlô g' ôzyô w' ôñwa- ntô ô rwenli gô janla, gô ny'

- 5 òñwanl' iè j' ajanla. Nl' ayanliè òñwonlòme, ò vegagi gò paingnl' anlongo mòdu nli nkogu y' òñwanga: nl' azwenliò òñwanl' iè gw' igònlò gòr' Anyambiè, nla gw' 6 ek' izè. Nl' awang' òñwantò agènda gw' ig' ivòlò, gògò avegagi nli mbòra kekizò pa nl' Anyambiè gòre waò gò penjavenjè ntosèn nl' inkama s' intyngu mbanli nl' agòmi m' intyngu òròwa.
- 7 Nl' arwenl' igovi g' òròwa: Mishèl nl' ienjèl sè s' auwenli nl' òñmanib' òmpòlò; nl' òñmamba nl' 8 ienjèl sè w' auwenli. Ndò wi keva du, ko w' avo dènginlò mbòra 9 nyènlè g' òròwa. Nl' awaliò òñmamb' òmpòlò, òñmamb' òlungn, ayè ò fwèliò, 'nlè, Diabolos nli Satan, òremisi wi ntye yòdu; awaliò gò ntye, nl' ienjèl sè s' 10 awaliò nla yè. Nl' ayogiò miè inyò' ivòlò g' òròwa, nyi bulia, 'nlè, Vènto abienli isunginla, nli ngulu, nl' inlongo ny' Anyambiè yazyò, nl' inyanga nyi Kraisi yè: konde òzozisi w' awarè' iyazyò, ò zozizi waò g' òzyò w' Anyambiè yazyò òñmamba nl' ògwèra, are fa- 11 l' òròwa gò ntye. Nl' agevi waò yè g' òñwanja wi ntyinla y' Òñwìdombe, nla g' òñwanja w' igamba ny' atakwè maò; ko w' aronde mènlo yaò nsindinlaga kwanga 12 gw' ijuwa. Sambò yenle mbia, òròwa, nla 'nlwè yi dwanla gò wò. Azyile gò ntye nla gò mbenle: konde Satan are sminla pa gòre 'nlwè, nl' egguln evòlò, konde avòrò inle are nl' òlingò wakwè dadìè.
- 13 Gw' ayenli òñmamba, inlè, afaliò gò ntye, agombiz' òñwantò ò yal' òñwonlòme. Nl' avenliò òñwantò ampav' ambanli mi ngwanyonli mpòlò, ko yè òdògwa agènda gw' ig' ivòlò gò mbòr'

- iyè, yi penjavenjò yè avila g' òzyò w' añmamba, v' egòmbè nli gòmbè 15 nl' erenle z' egòmbè, Nl' agogn- nli òñmamba avila g' ògwaul' iwè agogunli' anlingò g' òlovi gò nyuma y' òñwantò, gò pèvizè nli ntònda. Nl' anlungunliò òñwantò 16 nli ntye, nli ntye y' anlungunli ògwaul' iwè, añmèul' òlòvi w' agogunliò nl' òñmamba avila g' ògwaul' 17 nl' iwè. Nl' òñmamba añendinl' òñwantò, agèndaga gò nw' igovi nl' awanl' iè añiori, wi penjavenj' ampanga w' Anyambiè, agòt' atakwè mi Jisn.
- 13 Nl' agmanliè g' òzyègè wi utyuwa.
- Nl' ayenli miè nyama yi panda avila gò ntyuwa, nl' igòmi ny' imengò nli wònjò òrogènlò, nla gw' imengò sè igòmi ny' ikòròwa, nla gò wònjò yè ana mi pèdi' 2 Anyambiè. Nli nyama y' ayenliò miè y' avegag' egolanli ga njègo, nl' intyòzyò egolanli g' intyòzyò si urs, nl' ògwaul' iwè g' ògwanla wi lion: Nl' òñmamb' òmpòlò w' avenliè ngulu yè, nl' 3 ek' izè' nl' inyàng' ivòlò. Nl' ayenli miè emìori gò wònjò yè egolanli ga z' awonjiò evòra z' ijuwa; nl' evòr' izè z' ijuwa z' ayingiò: nl' añiami ntye yòdu gò 4 nyuma yi nyama. Azavinlaga waò òñmamba òmpòlò, konde w' avenli nyama inyàng' inyè; nl' azavinli waò nyama, awnla 'nlè, Mande are ga nyama? Mande ko 5 nwa ula yè? Avenliò yè ògwanla gò kamb' isaòn impòlò, nl' agam- ba wi pèdi' Anyambiè: nl' avenliò yè inyanga gò dwanla agòmi m' agwèli anlai nl' agwèli amba- 6 uli. Nl' anlungunliè ògwaul' iwè gò pèdi' Anyambiè, avèdi' in' inyè, nli uag' wè yòrunda, nla 7 waò wi dwanla g' òròwa. Nl' avenliò yè gò nwa nl' iyombwi,

ageva waô: avenliô kè inyanga
nyi panginle mbuŋ' iedu nl' inlo-
ngo 'edu nl' ônlêŋ' iedu nli ntye
8 'edu. Nla waôdu wi dwanla gô
ntyè wi be savinlê, ôm' edu ô re
azyè nl' in' inyè tëndô pa gw'
ezangô z' emênlo z' Ôñwidombe
w' ayônliô avila gw' idôvia si
9 ntye. Jog' ôm' edu are nl' ôrôî, e
10 ga yogo. Jog' ôm' akôt' anlaga
imbwedi, ayè be kôtô mbwedi:
jog' ôm' ajônla nl' ôkwara, e ga
yônliô nl' ôkwara. Gw' igamba
nyinlo nl' isindinla nl' ibekelia s'
iyombwi.
11 Nl' ayenli miè nyama nyênlê yi
kôgwa avila gô ntye; avegagi yô
nl' imengô mbanli g' ôñwidombe,
12 agamba ga ôñamb' ômpôlô. Nl'
awongiè inyanga nyôdu nyi nya-
ma nongâ g' ôzyô wê. Nl' ava-
ngiè ntye nla waô wi dwanla gô
yô gô savinle nyama nônga, y'
avegagi nl' evôra z' ijuwa z' ayi-
13 ngiô. Nl' alendiè lemba vólô,
vanganle pang' ôgônli wi suminla
gô ntye avila g' ôrôwa gw' azyô
14 m' anlaga. Aremiziè waô wi
dwanla gô ntyè nli lemba y' ave-
nliô yè ngulu yi denda g' ôzyô wi
nyama; awulinlia waô wi dwa-
nla gô ntyè, inlê, Vanganli egola-
nli zi nyama, y' avegagi nl' evôra
15 z' ôkwara arôla. Avenliô yè ngu-
lu yi p' ôñwei gô zô, vanganle g'
ôganla wi nyama, ko ôganla wi
nyama kamba, ayônuliza waôdu
wi pa jivira gô savinlê egolanli zi
16 nyama. Avangiè waôdu, awa-
ngô nl' avôlô, nlaŋi nli lènge,
awontye nl' asyaka, gô dingiliô g'
ôgo 'nolômiè, ge gw' imbaŋ' isaô.
17 Nl' avangiè, inlê, ôm' ayolie kôla,
kaô adwanla nl' elingiliô inlê, ina
nyi nyama ge ntangô y' in' inyè.
18 Imia se sinlo. Ayè ô re nl' ikô-
tiza, e ga range ntangô yi nyama;
konde yô nle ntangô y' ôma: nli

ntangô yè nle nkama ôrôwa nl'
agôŋi ôrôwa nl' wa.
14 Nla vônla, mi ayenli Ôñwido-
mbe kumanla pa gô nômba yi
Zion, nl' anlaga nla yè nkama
agôŋi m' intosèn anlai nl' intosèn
nlai, w' avegagi nl' in' inyè, nl'
ina nya Rer' iyè, tëndô pa gw'
2 imbaŋ' isaô. Ayogiô miè inyôî
avila g' ôrôwa, egolanli ga nyo-
ngole y' anlingô aŋenge, nl' ego-
lanli ga njalitôwa mpôlô: nl'
inyôî ny' ayogiô miè ny' avegagi
mpanli g' iwôlisi yi bôl' iŋombi.
3 Nl' ayembi waô ôwemb' ôñwonla
swaswo nl' eka, nla gw' azyô mi
ya yabo nlai nl' anlero: 'zyel'
ômo re ko nlèng' ôwembô mè kaô
nkama nl' agôŋi m' intosèn anlai
nl' intosèn nlai, waô w' alandu-
4 nliô avila gô ntye. Winlo nle
waô wi pa fevizô nl' antô; konde
waô azyali. Winlo nle waô wi
sông' Ôñwidombe mbôr' iedu yi
këndô ndê. Winlo w' alandunliô
avila gôr' Anlaga, gô dwanl' ilô-
nl' ilônga gôr' Anyambiè nla gôr'
5 Ôñwidombe. Nla gw' agwanl'
imaô dèngô inôka: wi re mpêlo
fo.
6 Nl' ayenli miè enjêl mor' yi dô-
gwa gô gare y' ôrôwa, y' avegagi
nli ntyangô mbia yakonlako gô
kambinlô waô wi dwanla gô ntye,
nla gô ntye edu nla gô mbuŋ'
iedu nla g' ônlêŋ' iedu nla gw'
7 inlongo 'edu. Nl' awuliè nl'
inyô' ivôlô, inlê, Rianl' Anya-
mbiè, ko suminlianliè; konde
igwêra ny' ijêkêlî sê ny' atwenli.
Zavinlanliè y' avangi ôrôwa nli
ntyè nli utyûfa nl' igerômbenle
y' anlingô.
8 Azôngi enjêl yimbanli, awulia,
'nê, Apôswi, Babilon apôswi,
nka' mpôlô mêtô, yi re panga p'
anlango miôdu gô jong' ivê ny'
ibelanl' isê.

- 9 Nl' azôngiô waô nli enjël yintya-rô, y' awuli' nl' inyô' ivôlô, inlè, Jog' ôm' edu asavinle nyama nl' ôganl' iwè, alingiliô gô mbañi'
- 10 iyè, ge g' ôgo wè, ayè kè be jong' ivè ny' egunlu z' Anyambiè, nyi re kekizô pa gw' ingôngô ny' egunlu zè ezôma fo zi sambunlia nyô; ko yè jenlizô azyingô nl' ôgônli nli sulfèr gw' azyô m' ienjël sôrun-da, nla. g' ôzyô w' Ôñwidombe.
- 11 Ôtutu w' azyingô maô wi be panda gô konlako; ko w' alèng' ijowa ôñmāda g' ôgwèra, waô wi savinle nyama nl' ôganl' iwè, nl' ôm' edu ô dingiliô nl' in' inyè.
- 12 Gw' igamba nyinlo nl' isindinla s' iyombwi, waô wi penjavenj' ampanga m' Anyambiè nl' ibekelia si Jisu.
- 13 Nl' ayogiô miè inyôï avila g' ôrôwa nyi bulia, 'nlè, Rènda, inlè, Ôzavinlô gôre waô wi re juwa pa wi juwa gôre Rerè avila vènlô: iñ, buli' Iulinla, wi jowa avila gô vilô yaô; konde ijanj' isaô si songa waô.
- 14 Nla vônla, mi ayenli evindi zapupu; nla gô zô ôma tu egolanli g' Ôñwa w' ôma, gw' ewônjô zè avegagi nli kôrôwa yi syika yatenlate nla nla g' ôgo wè ôsèle ôruenli.
- 15 Nl' aïenli enjël mori avila gô nagô yôrunda, arônga nl' inyô' ivôlô gôre yè ô lwanli tu gw' evindi, inlè, Wel' ôsèle wo, ko tenla: konde igwèra ny' itenla ny' atwenli; konde ntyaga yi ntye y' abon-di pôlô. Nla yè ô vegagi tu gw' evindi awal' ôsèl' iwè gô ntyè; nli ntyaga yi ntye y' arenliô.
- 17 Agogwi enjël mori avila gô nagô yôrunda yi re g' ôrôwa, ayè kè nl' ôsèle ôruenli. Nl' aïenli enjël mori avila gô mbôra yi ntyagô, ayè ô panginl' ôgônli; nl' arôngiè nl' inyô' ivôlô gôre yè ô vegagi nl' ôsèle ôruenli, awulia, 'nlè,

- Gendi' ôsèle wo ôruenli, ko kumi-nli' ilônda y' ôgoli wi ntye; konde ilônda ya wô y' abondi mbi-ambiè. Nl' awali enjël awal' ôsèle wè gô ntyè, aguminli' ilônda y' ôgoli wi ntye, awala yô gô mbôra yi piar' ivè y' egunlu z' Anyambiè. Nli mbôra yi piar' ivè y' ayariô gw' igala nyi nkala, nl' agogwi avila gw' iviarinlô ntyinla, ko yô syiŋa kwanga gw' agwanla m' inkavala, ayambunle mbôra vo ntosèn nli nkama s' inanda ôrôwa.
- 15 Nl' ayenli miè elenib' ezènlè g' ôrôwa, evôlô nla zi mamô, inlè, ienjël ôrogènlô s' avegagi nl' injuke ôrogènlô, so nle sinuunla, konde gô sô egunlu z' Anyambiè
- 2 zi manla. Nl' ayenli miè ezoma ga ntyuŋa y' elas bindô pa nl' ôgônli; nl' ayenli miè kè waô w' avili gô keŋe nyama, nl' ôganl' iwè, nli ntangô y' in' inyè, kumanla pa g' ôzamba wi ntyuŋa y' elas, nl' iñombi s' Anyambiè be-menle. Nl' ayembi waô ôwembô wi Môsès nyôngô y' Anyambiè, nl' ôwembô w' Ôñwidombe, awulia, 'nlè, Ijanj' iso si r' impôlô nla simamô, Rerè Anyambiè yi ugu-lu yôdu; imponlo so si r' ôgôre nl' ôrètî, awè Ôga w' ampôma.
- 4 Mande be dw' aria, Rera, ko ave-n-di in' inyo? konde awè dadîè ô r' ôrun-da; konde anlongo môdu mi be bia azavinla g' ôzyô wo; konde ijanj' iso s' ôgôre si re tuminliô pa.
- 5 Isaôn yinlo viaganlô avônli miè, nl' anlungunlô nagô yôrunda y' atakwè g' ôrôwa: nl' avila gô nagô yôrunda agogwi ienjël ôrogè-nlô s' avegagi nl' injuke ôrogè-nlô, boriô pa nl' ivèla nyapupu nl' ijombwi, nl' intônlo saô diriô pa nl' itumba yi syika yatenlate-nla. Nl' avenl' eñiori gôre ya

yabo nlai avenl' ienjël òrògènlò
va yi syika yatenlatenla òrògènlò
ralie nl' egunlu z' Anyambiè, yi
8 dwanla gò konlako. Nl' ayònlìò
nagò yòrunda nl' òtutu avila gw'
ivenda ny' Anyambiè, nli ngulu
yè; pegag' òma nli ngulu yi ji-
nginla gò nagò yòrunda kè, kaò
injuke òrògènlò s' ienjël òrògènlò
s' amanla.

16 Nl' ayogiò miè inyò' ivòlò avi-
la gò nagò yòrunda, ny' awuli-
nl' ienjël òrògènlò, inlè, Gènda-
uli, ko jiranli va òrògènlò y' egu-
2 nln z' Anyambiè gò ntye. Agèndi
nònga, ayir' ev' izè gò ntye; nl'
a'vienl' ilòsò imbe yi nkazyà mpò-
lò gòr' anlaga w' avegagi nl' eli-
ngiliò zi nyama, azavinl' òganl'
iwè.

3 Nl' ayir' enjël yimbanli ayir'
ev' izè gò ntyu'ā; nl' agalwi yò
egolanli ga ntyinla y' òmo re ju-
wa pa; nl' ayuwi ezom' edu z'
emènlò, vanganle yòdu y' avega-
gi gò mbenle.

4 Nl' ayir' enjël yintyarò ayir' ev'
izè gw' ilòvì nla gw' igeròmbenle
y' anlingò; nl' agalwi yò ntyi-
5 nla. Nl' ayogiò miè enjël y' anli-
ngò yi bulia, 'nlè, Ògòre nle 'wè,
yi re nla y' avegagi, awè òma w'
òrunda, konde ò re jèkèlia pa ye-
6 nlo: konde w' avòvizi ntyinla y'
iyombwi nl' ivogisi, awè kè ò re
pa pa waò ntyinla gò jonga: wi
re nl' inyanga nyi dendinlò ye-
7 nlo. Nl' ayogiò miè mbòra yi
ntyagò yi bulia, 'nlè, In' Rera,
Anyambiè yi ngulu yòdu, ijèkè-
li' so si r' orètì nl' ògòre.]

8 Nl' ayir' enjël yinlai ayir' ev'
izè gò nkòmbè; nl' avenlìò yè
ngulu gò pezy' anlaga nl' ògòuli.

9 Nl' avezyìò anlaga nli mpiu mpò-
lò: arowi waò ina ny' Anyambiè
yi pauginl' injuke sinlo; ko w'
anlige nkònde gò pè ivenda.

10 Ayiri enjël yòtanli ayir' ev' izè
gw' eka zi nyama; nl' inlongo
nyè ny' ayilanganli; nl' awògagi

11 waò inlèmiè yaò nli nkazyà, aròw'
Anyambiè y' òròwa g' òñwanja
w' inkazy' isaò nl' ilòsò yaò; ko
w' anlige nkònde avila gw' ijanj'

12 isaò. Ayiri enjël yòròwa ayir'
ev' izè g' òlòvì òmpòlò Yufrate;
nl' agaminl' anlingò ma wò, ko
mponlo y' aga wi pila gò tongwa

13 nli nkòmbè kekizò. Nl' ayeñfi
miè anlinla m' isyèkè' ararò ga
ronge, mi kogwa avila g' ògwa-
nla w' òñmamb' òmpòlò, nl' avila
g' ògwanla wi nyama, nl' avila g'

14 ògwanla w' òvogisi w' inòka: ko-
nde mò anlinl' ambe, mi janje
lemba; mi kènda gòr' aga wi
ntyè yòdu, gò datiza waò ta gw'

15 igovi nyi ntyugu mpòlò y' Anya-
mbiè yi ngulu yòdu. Vònlà, mi
bia g' òfe. Òzavinlò gòre yè ò
bèmba, avenjavenj' ingoi sè, e
vende kangaula tele, ko ntyonli
16 yè jenlò. Nl' alatiz' anlinla mè
alatiza waò ta gò mbòra yi fweliò
nli nkambinli yi Hebru, inlè
Harmagedon.

17 Ayiri enjël yòrògènlò ayir' ev'
izè g' òmpunga; nl' a'vienl' inyò'
ivòlò avila gò nagò yòrunda, avi-
la gw' eka, awulia, 'nlè, Añauli:

18 nl' arwenl' anomingwèmbòlò,
nl' amòì, nl' ijalitòwa; arwenli
k' isyngazyuga si ntye sipòlò, si
re anlaga wi ga pakiliè dwanla
gò ntye, pa jenlò nli mori isyuga-

19 zyuga si ntye impendinlì mè. Nl'
ayarnlìò nka' mpòlò mbei ntya-
rò, nl' ink' impòlò s' anlongo s'
avòswi: nli Babilon mpòlò y'
ayònginlìò g' òzyò w' Anyambiè,
gò pa yò ingòngò ny' ivè ny' ere-

20 ria z' egunlu zè. Inenge sòdu s'
awangl', nl' inòmb' impòlò si dè-
21 ngò nyènlè. Nl' avòswi gòr'
anlaga avila g' òròwa ningò y'

adô ampôlô, idô 'edu ndirinli yi talent: nl' arow' anlaga Anyambiè g' ônwanya wi njuke yi ningo y' adô; konde njuke y' arwenli mpôlô.

- 17 Nl' aviënli mori gôr' ienjël' ôrogèulô s' avegagi nli wa ôrogèulô, agamba nla miè, awulia, 'nlè, Yôgô gunlu, m' be tuminliô ijèkèlia s' evôvèvôv' evôlô zi dwa-
 2 nla tu-gw' anlingô aïlèngè; zi re aga wi ntye wi re nanla pa nla yè, nla waô wi dwanla gô ntyè wi re bongô pa nl' ivè ndô ny' ibelô sè.
 3 Arwanliè miè gw' inlinla gw' ig' ivôlô: nl' ayenli miè ôñwantô tu gô nyama mbondi, nli nyama y' avegagi ralie nl' ana mi tow' Anyambiè, alwanla kè nli wônjô ôrogèulô nl' igômi ny' imengô.
 4 Nl' aworiô ôñwantô nli ukèmbô yatenlatenla nla yi nkôgô, batiô pa nli ya yi syika yatenlatenla nl' adô ambia, nla g' ôgo wè avegagi nl' imogi nyi syika yatenlatenla ralie nli ya yi bikô, nl' isyè-
 5 kè s' ibelô sè. Nla gô mbaïm' iyè avegagi ina tendô pa, ôsaôn w' iyumbunlô, inlè, Babilon mpôlô, ngwè yi vòvèvòvè nli ya yi bikô
 6 yi ntye. Nl' ayenli miè ôñwantô bongô pa nli ntyinla y' iyombwi, nla y' iyenli yi Jisu. Nla gw' ayenli miè yè, mi aïmami ul'
 7 iïmama sipôlô. Nl' awulinliô miè nli enjël, inlè, Ô mam' ande? M' be tevo ôsaôn w' iyumbunlô w' ôñwantô, nla wi nyama yi kumbè, yi re nli wônjô ôrogèulô
 8 nl' igômi ny' imengô. Nyama y' ayenliô ndo y' avegagi, avila vovo yi zyele; ndô atwenli gô panda avila gw' ivemba ny' ôronga, agènda gw' ijilizô. Nla waô wi dwanla gô ntye, waô wi zye nl' an' imao tendô pa gw' ezangô z' emèndulo avila gw' ipangô si ntye, wi be mama gô be jenla-waô nyama,

- inlè y' avegagi, yi zyele, ndô yi be
 9 bia. Yinlo nle mpivinli yi re nl' imia. Wônjô ôrogèulô nl' inômb' ôrogèulô, si dwanlô nl' ôñwantô: r' aga ôrogèulô kè; atanli wi re pôswa pa, ômôri are, nl' ômôri e pare gô bia; ula j' abia, e
 11 ga lwanle v' ôñwolingô. Nli nyama y' avegagi, ndô azyele, ayè nl' ôga w' enlènlai, avila kè g' ôrogèulô; e be kènda kè gw'
 12 ijilizô. Nl' igômi ny' imengô ny' ayenliô ndo nl' igômi ny' aga, wi re wi pa penda avia vènlô; ndô wi be pô inyanga nyi panginla g' aga uli nyama, v' igwèr' iïmôri.
 13 Winlo wi re ul' ôrèr' ômô, ko waô pe ugulu yaô nl' inyang'
 14 inyaô gôre nyama. Winlo wi be nwa nl' Ôñwidombe, k' Ôñwidombe keva waô, konde ayè nl' Ôvanginli w' ivanginli, nl' ôga w' aga; nla waô wi re nla yè, wi re fweliô pa pinjô pa nl' anlaga
 15 wi re ko bekeliô. Nl' awulinliè miè, inlè, Anlingô m' ayenliô ndo, mbôra yi r' ôñwantô w' evôve tu, m' nl' imbuve, nl' inkumba, nl'
 16 anlongo, nl' inlème. Nl' igômi ny' imengô ny' ayenliô wè uli nyama, wi be bik' ôñwantô w' evôve, ayelizè, alwanlizè tele, ko waô ny' ôzyônli wè, avezyè nl'
 17 ôgônli. Konde Anyambiè avenli waô gw' irèr' iyaô gô dende ntandinli yè, ko waô dwanl' ôrèr' ômô, gô p' inlongo nyaô gôre nyama, kaô agamba m' Anyambiè m' adwanlizô. Nl' ôñwantô w' ayenliô ndô nle nka' mpôlô, yi panginl' aga wi ntye.
 18 Isaôn yinlo viaganlô ayenli miè enjël mori yi suminla avila g' ôrowa, nl' inyang' ivôlô; nl' ivend' inyè ny' aïambizi ntye
 2 ôzange. Arôngiè nl' inyôli nyi ngulu, inlè, Y' apôswi, Babilon mpôlô y' apôswi, yi re twa pa kè

- ilwanlò ny' anlinal' ambe, nl' elum-
mba z' inlinl' iedu ny' isyèkè,
nla zi nyopli edu mbe y' isyèkè.
- 3 Konde anlóngo môdu mi re jonga
p' ive ny' egunlu ny' ibelò sè; nl'
aga wi ntye wi re nanla pa nla yè,
nl' imasen si ntye si re paga pa
nl' ibunla si yom' iyè vïa.
- 4 Nl' ayogiò miè inyô' inyènliè avi-
la g' ôrôwa, nyi bulia, 'nlè, Go-
gwanli gôre yè, anlag' iwam', ko
'nlw' alwanl' iwongisi y' ibe sè,
- 5 ayenla k' injuke sè: konde ibe sè
s' asyivï kwanga g' ôrôwa, nl' A-
nyambiè are jônginlia p' ipa'v'
isè. Winlizanliè nt' awinliziè, ko
panli yè nt' ar' ijanj' isè nyongò
mbanli: imogi ny' awundunliò
ndè, wundunlanliè nyò nyongo
- 7 mbanli. Ga nt' avendiò ndè ôku'
wè, awunlie yom' iyè via, yenlo
vanliè azyingò nl' ekèvā: konde
e bulia g' ôrēm' iwè, inlè, Mi
atwenl' ôg' ôñwantò, mi arang'
ôñwantò wi tigò, mi alenliz' edi-
ngò du. Sambò gò ntyugu mori
injuke se si be bia, inlè ijuwa, nl'
edinjò, nl' njanla; ko yè pezyò
nl' ôgòuli via; konde Ôvanginli
Anyambiè ô re yè jèkèlia pa are
- 9 nli ngulu. Nl' aga wi ntye, wi
re nanla pa nla yè, alwanla nla
yè gw' ambia, wi be denla arônga
nl' ekèva g' ôñwanj' iwè, gò pò-
nla waò ôtutu w' ipezyò sè, nku-
manlaga bô nl' itia s' azyingò mè,
awulia, 'nlè, E, E, nka' mpòlò,
Babilon, nka njoli! konde gw'
igwèr' iñmori ijèkèli' so s' abienli.
- 11 Nl' imasèn si ntye si be denla
ayenl' ekèva g' ôñwanj' iwè, ko-
nde zyel' ômo kòl' igumb' inyaò
nyènlè; vanganl' igumb' inyaò
nyi sylka yatenlatenla nli yapu-
pu, nl' adò ambia, nl' iperl' nl'
ivèl' iñia, nl' inlamba yi nkôgò,
nli serik, nl' inlamba yatenla-
tenla, nli rere yòdu yi re nkangò,
- nl' anlongo m' intyuanla si impu-
nji môdu, nli vagò yòdu yi rere
vïa nla yi nyènliè, nla y' ôñwa-
nga, nla y' adò-mapupu; nli si-
namon, nli ya vïa yi nyò, nli ya
yi nkangò, nl' agali ambia, nl'
ivè, nl' agali, nli mpèmba mbia,
nl' ôresi, nl' inyare, nl' adombe,
nl' inkavala, nl' intyòuli, nl' iku-
wa nli mènlo y' anlaga. Nl' ilò-
nda y' ayôngunlò ôrēm': iwo y'
apiaganli avila gôre 'wè, nli ya
vïa yòdu nla yi mèpe jenlò y' aji-
li gôre 'wè, ôm' ayolie fo dènga
- 15 yo nyènlè. Nl' imasen si ya yi-
nlo s' avagizò nle yè, si be kuma-
nla daçadaçie nl' itia s' azyingò
mè, ndenlaga, nli njenlag' ekè-
vā; awulia, 'nlè, E, E, nka' mpò-
lò, y' avegagi borìò pa nl' ivèl'
iñia nl' inlamba yi nkôgò nla ya-
tenlatenla, mèpizò pa nli syika
yatenlatenla nl' adò ambia nl'
- 17 iperl! konde gw' igwèr' iñmori
igumb' inyenge mènyoulu ny'
ajilizò. Nl' ingowè sòdu s' aña-
tanga, nla waòdu w' agèndi gôgò
nl' añaatanga, nli mongi janja g'
añaatanga, nla waòdu wi janja gò
ntyuçā, w' agumanli daçadaçie,
- 18 arônga gw' avònlagi waò ôtutu
w' ipezyò sè, awulia, inlè, Nkala
nde yi re ga nka' mpòlò yinlo?
- 19 Nl' anyènyi waò ntyèngè gò wò-
njò yaò, arônga, ndenlaga, nli
njenlag' ekèvā, awulia, 'nlè, E,
E, nka' mpòlò, y' avagizi waòdu
w' avegagi nl' añaatanga gò ntyu-
çā nl' ibunla s' igumb' inyè! gw'
igwèr' iñmori y' ajilizò. Yenlanli
mbia g' ôñwanj' iwè, awè ôrôwa,
nl' anl'w' iyombwi, nli ròmii, nl'
ivogisi, konde Anyambiè are fwi-
nliza pa ngoko yanli gore yè.
- 21 Nl' awongi enjèl yi ngulu awo-
ng' idò ivòlò ga idò nyi kile mpè-
mba, avunga nyò gò ntyuçā, awu-
lia, inlè, Yenlo be pòsyunliò Ba-

- bilon, nka' mpôlô, nl' ipôswa sipôlô, ko y' avo dèngô nyènè.
- 22 Nl' inyôl' nyi mongi w' iñombi nl' inyembi nli mongi w' abeka
 *uli mongi w' itombo ny' avo joganlô du gôre 'wè; nl' awa w' ikèngô iedu, avo dèngô du gôre 'wè; nli nyongole y' idô nyi kile mpemba y' avo joganlô du gôre 'wè.
- 23 Nl' ôzange wi lampi w' avo baminla nyènè du gôre 'wè; nl' inyôl' ny' ônlôme ô jômba nla ny' ôñwantô ô jômba ny' avo joganlô nyènè du gôre 'wè; konde imassen so s' avegagi nlañi yi ntyè; nl' isènl' so si re temiza p' anlo-ngo môdu. Nla gô yô alèngiô ntyinla y' ivogisi nla y' iyo-mbwi, nla ya waôdu w' ayônliô gô ntye.
- 19 Isaôn yinlo viaganlô ayogiô miè inyô' ivôlô ny' anlag' awen-ge g' ôrôwa, wi bulia, 'nlè, Ale-luya; Isungiula, nl' ivenda, nli ngulu, gôr' Anyambiè yazyô:
- 2 konde ijèkèlî' sè si r' ôrèti nl' ôgôre; konde are jèkèlia p' evô-vevôv' evôlô, z' awevizi ntye ul' ibelô sè, awinlize ngoko gôre yè g' ôñwanja wi ntyinla y' inyôngô
- 3 sè. Awuli waô nyongo yimba-nli, inlè, Aleluya. Nl' ôtutu wè
- 4 wi panda gô konlako. Nl' agô-mi m' anlero ambanli nl' anlero anlai nli ya yabo nlai y' avôswi gô ntye, azavinl' Anyambiè ô dwanla tu gw' eka, awulia, 'nlè,
- 5 Amèn. Aleluya. Nl' avil' inyôl' avila gw' eka nyi bulia, 'nlè, Zuminlianl' Anyambiè yazyô, anlw' inyôngô sè sôdu, nl' anlwè yi tiè,
- 6 awangô nl' avôlô. Nl' ayogiô miè egolanli g' inyôl' nyi nkum-ba mpôlô y' anlaga, nl' egola-nli g' inyôl' ny' anlingô amenge, nl' egolanli g' inyôl' ny' injalitô-wa simpôlô, nyi, bulia, 'nlè, Ale-luya: konde Rer' iyazyô, Anya-

- mbiè yi ngulu yôdu, e panginla.
- 7 Azwè ga yenle mbia nl' igev' ivôlô, ko 'zwè p' iyenda gôre yè: konde ijômbanla s' Ôñwidombe s' abienli, nl' ôñwant' wè are ke-
- 8 kiza p' ôku' wè. Nl' avenliô yè inyanga nyi boriô nl' ivèl' iñia, iyombwi nla nyapupu: konde ivèl' iñia nl' ijanja s' ôgôre s' iyo-mbwi. Nl' awulinliè miè, inlè, Renda inlè, Ôzavinlo gôre waô wi fweliô gw' inya si nkôlô s' ijômbanla s' Ôñwidombe. Nl' awulinliè miè, inlè, Minlo nl' agamba marèti m' Anyambiè.
- 10 Avôswi-miè gw' agôlô mè gô sa-vinlè. Nl' awulinliè miè, inlè. Rig' alenda: miè nyôngô nla 'wè nla nl' awarer' iyo wi re nl' atakwè mi Jisu: zavinl' Anya-mbiè: konde atakwè mi Jisu mô nl' inlinla ny' ipoga.
- 11 Nl' ayenli miè ôrôwa nungunlô pa; nla vônla, nkavala yapupu, nla yè ô vegagi tu gô yô, in' inyè nyi pivia 'nlè ôma w' ibèkèliô nl' ôrèti; nl' ôgôre e jèkèlia anw'
- 12 igovi. Nl' antyo mè nl' avegagi g' ôgônli wi bañinla, nla gw' ewônjô zè avegag' ikôrôwa sinye-ge: avegagi kè nl' ina tèndô pa, nyi re nyi miô nl' ôma kaô ayè-mè. Avegagi boriô pa nl' ingoi nyènyô pa nli ntyinla: nl' in' inyè nyi fweliô, inlè, Igamba ny'
- 14 Anyambiè. Nl' inbèli si re g' ôrôwa s' azôngiè tu gw' inkavala sapupu, boriô, pa nl' ivèl' iñia
- 15 nyapupu nl' iyombwi. Avila g' ôgwanl' iwè agogwi ôkwara ôru-enli, ko yè bôl' anlongo nla wô: e be panginla waô nli nkogu y' ôñwanga: e be jara kè iviarinlô ny' ivè ny' egunlu evôlô z' Anya-mbiè yi ngulu yôdu. Nla gô ngoi yè nla gw' ivèvènli nyè ave-gagi nl' ina tèndô pa, inlè, Ôga w' aga, nl' Ôvanganli w' ivanganli.

- 17 Ayenli miè enjèl yi kumanla gò nkonibe ; nl' arôngiè nl' inyô' ivô-lô, awulinl' inyonli sôdu si dôgwa gw' igônlo, inlè, Yôgônli, ko data-nlanli ta gw' inya si nkôlô sipôlô
- 18 s' Anyambiè ; ko 'nlwè ny' izyô-nli y' aga, nl' izyônli y' ingowè, nl' izyôuli y' anlaga wi ngulu, nl' izyônli y' inkavala nla ya waô wi dwanla tu gô sô, nl' izyôuli y' anlaga waôdu, awontye nl' asyaka, awangô nl' avôlô.
- 19 Nl' ayenli miè nyama, nl' aga wi ntye, nl' imbèli saô, datanla pa ta gô nw' igovi nla yè ô vegagi tu gô nkavala, nl' imbèli sè.
- 20 Nl' agôtiô nyama, nl' agôtiô nla yè kè ôvogisi w' ayanji lemba g' ôzyô wi nyama, ko yè tèmiza waô w' avenliô elingiliô zi nyama, nla waô w' azavinl' ôganl' iwè : waô aŋanli w' awaliô bo gw' eliŋa z'
- 21 ôgônli zi pia nli sulfèr : nl' aŋori w' ayônliô nl' ôkwara w' ôma mè ô vegagi tu gô nkavala, inlè, nl' ôkwara w' agogwi g' ôgwanl' iwè : nl' inyonli sôdu s' ayôri nl' izyônli yaô.
- 20 Ayenli miè enjèl yi suminla avila g' ôrôwa, nl' isyape s' iveмба ny' ôronga nl' izungakanlô
- 2 ivôlô g' ôgo wè. Nl' agôtiè ôŋiamb' ômpôlô, ôŋiamb' ôlungu mè-wonlo, wô nle Diabolos nli Satan, nl' agôriè yè vo ntosèn y' impu-ŋia, awalè gw' ivemba ny' ôronga, anunja nyô, awal' elingiliô gô nyô, ko yè avo temiz' anlongo nyènle, kaô ntosèn y' impuŋia y' akeka : avila vôvô e ga vo purunlô v' ôŋwôlingô.
- 4 Ayenli miè ka, nla waô w' avegagi tu gô yô, nl' avenliô waô inyanga ny' iŋèkèlia. Nl' ayenli miè anlinla ma waô w' arenliô wônjô g' ôŋwanja w' atakwè mi Jisu, nla g' ôŋwanja w' Igamba ny' Anyambiè, nla waô wl re wl pa savinle
- nyama, ge ôganl' iwè, nlo bong' elingiliô zè gw' imbaŋ' isaô ge gw' agô maô ; nl' alwanli waô, avenda nli Kraiis vo ntosèn y' impuŋia. Aŋori gôre waô w' avegagi juwa pa wi pa dwanla bo kaô ntosèn y' impuŋia y' akeka.
- 6 Sinlo nl' itôngw' idônga. Ôzavinlô nl' ôrunđa gôre waô wi re nli mbôra gw' itôngw' idônga : gôre waô ijuwa sibanli si zye nli ngulu ; ndô wi be dwanl' iminisé s' Anyambiè nla si Kraiis, avenda nla yè vo ntosèn y' impuŋia.
- 7 Nla gô be manle ntosèn y' impuŋia, Satan e be purunlô avila gô
- 8 ntyôgô yè, ko yè kogwa gô temiz' anlongo mi re gw' intyombo nla si ntye, inlè, Gog nli Magog, alataza waô ta gw' igovi : nli ntangô yaô yi re ga ôzyègè wi ntyuŋa.
- 9 Nl' avandi waô g' ômpuzyu wi ntye, agômbinl' ôlakô w' iyonmbwi, nli nka' impôlô yi tondô vingôvingô : nl' azumini' ôgônli
- 10 avila g' ôrôwa, ayiliza waô. Nli Satan ô remizagi waô awalio gw' eliŋa z' ôgônli nli sulfèr, mbôra yi re kè nyama nl' ôvogisi w' inôka ; wi be jemlizi azyingô ôŋianda nl' ôgwèra gô konlako.
- 11 Ayenli miè ek' evôlô zapupu, nla yè ô re tu gô zô, nli ntye nl' ôrôwa y' awangi avila g' ôzyô wè ; ko y' avo dènginlô mbôra nyènle.
- 12 Ayenli miè kè mongi wi re juwa pa, avôlô nl' awangô, kumanla pa swaswo nl' eka ; nl' anungunliô yangô : nl' anlungunliô ezangô ezènle zô nl' ezangô z' eŋènlo : nl' ayèkèliô mongi wi re juwa pa avila gw' isaôn yi re tèndô pa gô
- 13 yangô, nt' ar' ijanj' isaô. Agogunli ntyuŋa mongi wi re juwa pa gô yô ; nl' ijuwa nl' ilômbô s' agogunli mongi wi re juwa pa gô sô : nl' ayèkèliô waô ôm' edu nt'
- 14 ar' ijanj' isô. Nl' ijuwa nl' ilô-

mbô s' awaliô gw' eliṽa z' ôgônli.
Sinfô s' ijuwa sibanli, inlê eliṽa z'
15 ôgônli. Nl' ôm' edu ô re e dêngô
têhdô pa gw' ezangô z' emênlo,
awaliô gw' eliṽa z' ôgônli.

21 Nl' ayeñli miê ôrôw' ôñwonla
nli ntye nyonlo: konde ôrôw'
ôlôngâ nli ntye nônga y' aluô y'
apiaganli; nli ntyuṽa kè yi zyele
nyênlê. Nl' ayeñli miê nka'
mpôlô yôrunda, Jerusalem nyo-
lla, yi suminla avila gôr' Anya-
mbiê g' ôrôwa, kekizô pa ga ô-
ñwantô ô jômbô ô boriô nkêmbo
gô tôndi' ônlômê wê. Nl' ayogiô
miê inyô' ivôlô avila gw' eka nyi
bulia, 'nlê, Vônla, ilwanlô ny' A-
nyambiê nyi re nl' anlaga, ayê be
dwanla nla waô, ko waô dwanle
mong' idê, nl' Anyambiê ayemê e
be dwanla nla waô, alwanl' A-
nyambiê yaô. Ayê be siz' antyo-
nli môdu avila gw' antyo maô; be
fo dwanl' ijuwa nyênlê; g' ekêṽa,
g' edingô, ge nkazya, konde isaôn
5 ilônga y' apiaganli. Ayê ô dwa-
nla tu gw' eka awuli, 'nlê, Vônla,
mi pang' isaôn yôdu imionla.
Nl' awuliê, 'nlê, Rênda: konde
agamba minlo mi re rêti nl' inya-
6 nga nyi bekeliô. Nl' awulinliê
miê, inlê, Atwenli. Miê nl' Alfa
il' Omega, ipakilia nli ntyai.
Ayê ô re nl' esyôve m' be pè gw'
everô z' anlingô m' emênlo mpa-
7 gaga. Ayê ô keṽa e be jig' isaôn
yinlo; m' be dwanl' Anyambiê
yê, ko yê dwanl' ôñwanl' iyam'.
8 Ndô waô wi tia, nla waô wi re wi
jivira, nl' iyanjisi y' isaôn yi bi-
kô, nl' iyônli, nli vôtevôte, nl'
intyênli, nli mongi wi savinl'
ikanla, nl' inôki yôdu, wi be de-
nge mbôr' iyaô gw' eliṽa zi piaga
nl' ôgônli nli sulfêr; sô nl' ijuwa
sibanli.

9 Añienli gôre miê mori gôr' ienjêl
ôrogênlô s' avegagi nli va ôrogê-

nlô, ralie nl' injuke sinuunla ôro-
gênlô; nl' agambiê nla miê, awu-
lia, 'nlê, Yôgô gunlu, m' be tevo
ôñwantô wi jômbô, ôñwantô w'
10 Ôñwidombe. Nl' arwanliê miê
gw' inlinla gô nômba mpôlô ndô-
ndwi, aruminlia miê nka' mpôlô
yôrunda Jerusalem, yi suminla
avila gôr' Anyambiê g' ôrôwa, nl'
11 ivenda ny' Anyambiê. Nl' ôza-
nge wa yô w' avegagi ga idô nyi
njônli mpôlô, vanganle ga jaspê,
12 kèlakèla ga kristal. Nli nka'
mpôlô y' avegagi nl' ôgômba
ômpôlô nl' ôlôndwi; nl' aguge
igômi nl' ambanli, nla gw' aguge
igômi ny' ienjêl nl' ienjêl mba-
nli; nla gw' aguge avegag' ana
têndô pa, inlê, ana m' igômi ny'
imbuṽe nl' imbuṽe nibanli si
13 Israël. Gô tongwa nli nkômbe
avegag' aguge ararô; gô nkôṽa yi
nord kè aguge ararô; gô nkôṽa
yi syud aguge ararô; nla gô pô-
swa nli nkômbe kè aguge ararô.
14 Nl' ôgômba wi nka' mpôlô w'
avegagi nl' intinla igômi nli mba-
nli, nla gô sô avegagi têndô p'
ana m' igômi nyi rômi nli rômi
15 ñanli y' Ôñwidombe. Nla yê ô
gambi nla miê avegagi nli ntôngô
yi syika yatenlatenla g' egênlizô
gô kênlize nkala, nl' aguge ma
yô, nl' ôgômba wa yô. Nka'
16 mpôlô y' avegagi nl' izamb' inlai,
nl' elavinli nl' evendinli ya yô y'
avegagi ndavinli mêmô. Nl' agê-
nlizîê nka' mpôlô nli ntôngô, alê-
nga igômi ny' intôsên ny' istade
nibanli. Elavinli za yô nl' eve-
ndinli nl' elôndwinli yi re ndavi-
17 nli mêmô. Agênlizîê k' ôgômba
wa yô, alênga gênliza y' erenle z'
ôgo nkama nl' agômi anlai nli
gênlizô nlai, ga nt' ar' egenlizô
18 z' ôma, inlê zi enjêl. Nôgiñli y'
ôgômba wa yô y' avegagi nli ja-
spê: nli nkala y' avegagi syika

yatenlatenla mbia, egolanli g
 19 elas zapupu. Nl' intinla s' ògò-
 mba wi nka' mpòlò s' avegagi
 mèpizò pa nl' anlongo môdu m'
 adò mi njòni. Ntinla nònga y'
 avegagi jaspè; yimbanli, safir;
 yintyarò, kalsidoni; yinlai, èmè-
 20 rod; yatanli, sardonix; y' òròwa,
 sardius; yòrogènlò, krisolite: yè-
 nlènlai, bèril; yènologòmi, topaz;
 yigòmi, krisofras; yigòmi nli mo-
 ri, hiasinth; yigòmi nli mbanli,
 21 amethist. Nl' igòmi ny' aguge
 nl' aguge ambanli m' avegagi igò-
 mi ny' iperl nl' ipèrl mbanli;
 igug' iedu perl mori: nl' igala
 ny' nkala y' avegagi syika yate-
 nlatenla mbia, egolanli g' elas za-
 22 pupu. Mi jenle nagò yòrunda
 vovo: konde Rerè Anyambiè yi
 ngulu yòdu, nl' Òñwidombe, waò
 23 nle nagò yòrunda ya yò. Nka'
 mpòlò yi zye nl' isyolo nyi nkò-
 mbe, ge ògwèli, gò bamba gò yò:
 konde ivenda ny' Anyambiè nyi
 bambiza yò òzange, nli lampi ya
 24 yò nl' Òñwidombe. Anlongo mi
 be kanganla g' òzange wa yò:
 nl' aga wi ntye wi be bag' ivend'
 25 inyaò gò yò. Nl' aguge ma yò m'
 anunjò du òmànda, konde gògò
 26 zyel' ògwèra. Wi be бага k' ive-
 nda nl' òlùbò w' anlongo gò yò.
 27 Nla gò yò ayínginl' ezom' edu z'
 isyèkè, ge òmo janj' agamba mi
 bikò ge pang' inòka: ndò kaò
 waò wi re tèndò pa gw' ezangò z'
 emènò z' Òñwidombe.

22 Nl' aruminliè miè òlovi w'
 anlingò m' emènò, pupu ga
 kristal, wi kogwa avila gw' eka
 z' Anyambiè nla z' Òñwidombe.
 2 Gò gare y' igala nyi nkala, nla
 gw' izamb' imbanli y' òlovi, ave-
 gag' erere z' emènò, zi janl' ilò-
 nda igòmi ny' inyongo nl' inyo-
 ngo mbanli g' òmpuñi, nyongo
 mori ògwèli edu: nl' ijavi s' ere-

3 re si re gò jing' anlongo. Be fo
 dwani' òzavò nyènlè: nl' 'èka z'
 Anyambiè nla z' Òñwidombe zi
 be dwanla gò yò: nl' inyòngò sè
 4 si be janjinlè; ko waò jenl' òzyò
 wè; nl' in' inyè nyi be; dwanla
 5 gw' imbanl' isaò. Be fo dwani'
 ògwèra nyènlè; wi zye nl' isyolo
 ny' òzange w' òjò kè, ge wi nkò-
 mbe; konde Rerè Anyambiè o be
 bambiza waò òzange: ko waò pa-
 nginla nla yè go konlako.
 6 Nl' awulinliè miè, inlè, Aga-
 mba minlo mi re rèti nl' inyang-
 a nyi bekeliò. Nli Rerè, Anya-
 mbiè y' anlinla m' ivogisi, aròmi
 enjèl yè gò tuminli' inyòngò sè
 7 isaò n' y' atwe pièrè gò twa. Nla
 vònlà, mi sunge bia. Òzavinlò
 gòre yè ò penjavenj' agamba m'
 ipoga s' ezangò zinlo.
 8 Nle miè Jan ò yogo ayenl' isaò n'
 yinlo. Nla gw' ayogiò miè aye-
 nla, mi avòswi gò savinla gw'
 agólò ni enjèl y' aruminli' miè
 9 isaò n' yinlo. Nl' awulinliè miè,
 inlè, Rig' alenda: miè nle nyò-
 ngò nla 'wè nl' awarer' iyo m'
 ivogisi, nla waò wi penjavenj'
 agamba m' ezangò zinlo: zavini'
 Anyambiè.
 10 Nl' awulinliè miè, inlè, Anlunij'
 agamba m' ipoga s' ezangò zinlo;
 11 konde egòmbè z' atwe pièrè.
 Ayè ò re azyel' ògòre, e ga lwanl'
 ògòre fo: nla yè ò r' isyèkè, e ga
 lwanle nl' isyèkè: ayè ò r' ògòre,
 e ga gunde gò janj' ògòre: nla yè
 ò r' òrunda, e ga lwanl' òrunda
 12 viaganlò. Vònlà, mi sunge bia;
 nl' ipa si re nla miè, gò p' òm'
 13 edu ga nt' ar' ijanj' isè. Miè nl'
 Alfa nl' Òmega, òlònga nl' ònu-
 unla, ipakilia nli ntyai. Òzavi-
 14 nlò gòre waò wi jòvunl' ingoi saò,
 ko waò dwanla nl' inyang a gw'
 erere z' emènò, ayinginla nl'
 15 aguge boll gò nka' mpòlò. Gw'

igala r' imbwa, n' intyènlì, nli
vòvèvòvè, n' iyònlisi, nli mongi
wi savin' ikaula, n' òm' edu ò
tond' inòka alenda sò.

16 Miè Jisù mi are tòmia pe enjèl
yam' gò takilia 'nlwè isaôn yinlò
gw' inandò. Miè n' òramba nli
mbamba yi David, ògègènlì òvā-
mbi w' ibanga.

17 N' Iulinla nli ñandò yi bulia,
'nlè, Yôgò. Nla yè ò jogo, e ga
'wnlie, 'nlè, Yôgò. Nla yè ò re
'nli esyòvè, e ga v'ie: òm' edu ò
'jivira, e ga wong' anlingò m'
'emènlo mpagaga.

322

18 Mi takilia gòr' òm' edu ò jog'
agamba m' ipogo s' ezangò zinlo,
inlè, Jog' òm' edu akunda gò mò,
Anyambiè be kundinlè injuke si

19 re tèndò pa gw' ezangò zinlo: nla
jog' òm' edu atòmba avila gw'
agamba m' ezangò z' ipoga sinlo,
Anyambiè be tòmb' inyang' inyè
gw' erere z' emènlo, nla gò nka'
mpòlò yòrunda, yi kambò gw' eza-
ngò zinlo. Ayè ò takilia isaôn yi-
nlo e bulia 'nlè, Iñ: m' be sunge-
bia. Amèn: ko bia, Rerè Jisu.

21 Imèpinlò sa Rerè Jisu si ga lwa-
nle n' iyombwi. Amèn.

